

4vx

Prof. Dr. ÖZDEMİR NUTKU

GÖSTERİM SANATLARI TERİMLERİ SÖZLÜĞÜ

SEVİNÇ BASİMEVİ, ANKARA—1983

TÜRK DİL KURUMU YAYINLARI

Bu sözlük Ergin Orbey'ce incelenmiş, Terim Kolu görevlileri Sevinç Koçak ve Serdar Ünal'ın emekleriyle baskı evresine getirilmiştir.

İÇİNDEKİLER

TERİMLER ÜZERİNE	VI
ÖNSÖZ	VII
KISALTMALAR	X
TIYATRO TERİMLERİ	1
KUKLA VE GÖLGE OYUNU TERİMLERİ	159
ÖYKÜ CANLANDIRMA TERİMLERİ	181
DANS TERİMLERİ	191
SIRK VE SEYİRLİK OYUNLAR TERİMLERİ	209
KAYNAKÇA	191
DİZİNLER (Eski Terimler Dizini, Almanca Dizini, Fransızca Dizini, İngilizce Dizini, İtalyanca Dizini)	241

TERİMLER ÜZERİNE

Atatürk devriminin "Türkçe" konusundaki tutumunu şöylece özetleyebiliriz: "Türkçeyi çağdaş sanat, bilim ve uygulayımın, kısacası çağdaş uygarlığın bütün gereklerini karşılayacak bir dil durumuna getirmek."

Türk Dil Kurumu 1932 yılında kurulduğu zaman, yapılacak dil çalışmaları, şu iki ana doğrultuda saptanmıştı:

- 1 — Türk dilinin öz güzelliğini ve zenginliğini ortaya çıkarmak;
- 2 — Türk dilini, dünya dilleri arasında değerine yaraşır yüksekliğe ulaştırmak.

Bunlardan birincisini gerçekleştirmek için, eski kültür varlığımızı araştırmak, yayımlamak; ikincisini gerçekleştirmek için de, bir yandan yüzyıllar boyunca dilimize girmiş olan yabancı sözcüklerin, terimlerin yerine Türkçelerini koymak, öte yandan da Batı uygarlığının etki alanına girmemizle dilimize sızmaya başlayan yenilerine engel olmak, böylece, dilimizi kendi olanakları içerisinde geliştirmek gerekiyordu. Bu yabancı sözcüklerin çoğunluğu türlü bilim dalları ya da çalışma alanlarıyla ilgili terimlerdi. Türk Dil Kurumu'nun kuruluşunda, bu terimler konusu çözümlenmiş değildi. Daha sonra bu sorun da ele alındı. Yıllar yılı yapılan çalışmalar verimsiz kalmadı. Dil işinin olumlu bir sonuca bağlanmasını isteyen aydınlar, bu alanda yapılan çalışmalarda Kurum'u yalnız bırakmadılar.

İlk evrede, yalnızca terimlerin Türkçe karşılıklarını bulmak yoluna gidiliyordu. Yapılacak işler çok, eldeki olanaklar az olduğu için, bunlar terim sözlükleri olarak verilemiyordu. İkinci evrede ise, bir yandan yeni karşılıklar aranırken, bir yandan da her konuda uzmanlık sözlükleri hazırlanmasına girişildi.

Bugüne değin, Türk Dil Kurumu'nun türlü kuruluşlar, kurumlar, fakülteler ve kişilerle yaptığı çalışmaların ancak küçük bir bölümü yayımlanabilmiştir. Bu çalışmalar, türlü konuda çalışan yazar ve aydınlar da dil bilincinin yerleşmesine yardım ederken, okul sıralarındaki gençleri de bu Türkçe sözlere alıştırmış, onlarda dil sevgisinin kökleşmesini sağlamıştır.

Gerek Türkçe-Osmanlıca ve Batı dilleriyle ilgili olarak kılavuz niteliğinde hazırlanan terim dizelgelerinde, gerekse türlü konularda hazırlanan sözlüklerde, elden geldiği ölçüde her terimi Türkçe bir sözcükle karşılamak yoluna gidilmiştir. Türkçe karşılık bulunamadığı durumlarda, Batı dillerinden aktarılan terimlerde, bir birlik sağlanmasına çalışılmıştır.

Gerek Kurum'da hazırlanan, gerekse Kurum'ca uzmanlara hazırlatılan terim sözlüklerinin dilsel ve bilimsel denetimi yaptırılmakta, bunların bu yönlerden de yanlışsız olmalarına çalışılmaktadır. Ortaya konan terimlerden kimileri öneri niteliğindedir, kesinlik anlamı taşımamaktadır. İleride, bunlardan daha uygunlarının bulunacağını gözden ırak tutmamaktayız. Önerilen terimler, uzun süreli uygulama sonucu kesin biçimlerini alacaklardır.

Dilimizin, kendi benliğine kavuşarak geliştiği ve güçlü bir uygarlık dili olmaya yöneldiği bugünlerde, çalışmalarımızın yararlı olacağı kanısındayız.

TDK

Ö N S Ö Z

Bundan on yedi yıl önce, Türk Dil Kurumu'nun görevlendirmesiyle, Haldun Taner, Metin And ve ben *Tiyatro Terimleri Sözlüğü*'nü hazırlamıştık. Ancak her birimizin başka yerlerde olması, bir de verilen sürenin kısıtlılığı nedeniyle bu ilk kez ortaya çıkarılan sözlük gönlümüzce olmamıştı. Buna karşın sözlük kısa bir süre içinde tükendi; çünkü tiyatro gibi yaygınlaşmaya başlayan bir sanat dalı içinde büyük bir eksikliği gidermişti. Sonra yıllar geçti, her üçümüz de bazı toplantılar ve bilimsel görevler dışında bir türlü bir araya gelemedik. Oysa bu sözlüğün ikinci basımı için gereksinim yıldan yıla daha büyüyordu.

Yetmişli yılların sonlarında sayın And, haklı olarak, bu sözlüğü tek kişinin hazırlamasının daha doğru olacağını belirtti ve bu öneriye sayın Taner de katıldı. Bu iki değerli yazarın izniyle çalışmaya başladım. Tasarım evresinde, sözlüğü yalnızca tiyatro terimleri ile sınırlamanın yeterli olmayacağı düşüncesi bende güç kazandı ve çalışmalarım ilerledikçe *Gösterim Sanatları Terimleri Sözlüğü* giderek belirginleşti.

«Temaşa» karşılığı kullandığım *gösterim* sözcüğünün kapsamı, *tiyatro* sözcüğünden daha geniş bir alanı çağrıştırdığından, bu çalışmaya içine tiyatronun yanı sıra, opera, bale, dans, kukla, gölge oyunu, öykü canlandırma (meddahlık), sirk ve seyirlik beceriler de girdi. Böylece, Sözlük beş ayrı bölümde hazırlandı; ancak dizinlerde Sözlük'teki tüm terimler bir aradadır. Terimlerin hangi bölümlerde aranacakları ise «TİY» (Tiyatro), «KGÖ» (Kukla ve Gölge Oyunu), «ÖYC» (Öykü Canlandırma) gibi benzeri kısaltmalarla gösterilmiştir.

Gösterim Sanatları Terimleri Sözlüğü'nde 2700'ün üzerinde madde yer almaktadır. Ayrıca, özellikle sahne tekniği terimlerinin Almanca, Fransızca, İngilizce karşılıkları yanı sıra İtalyanca karşılıkları da verilmiştir. Eski terimler dizininde ise bugünün gençlerinin anlamadıkları Osmanlıca sözcüklerin Türkçeleri gösterilmiştir. Dizinlerde yabancı terimin karşısına doğrudan doğruya Türkçesi konulmuş, böylece özellikle yabancı dillerden Türkçeye çeviri yapacaklar için, bu dizinleri, bir gösterim sanatları sözlüğü olarak kullanmak olanağı sağlanmıştır.

Bu Sözlüğün basılmasına karar veren Türk Dil Kurumu Yönetim Kurulu'na, yakın ilgi ve yardımlarını gördüğüm Terim Kolu Başkanı sayın Doç. Dr. Aydın Köksal'a ve değerli Terim Kolu görevlilerine, basım işini özenle gerçekleştiren Sevinç Basımevi çalışanlarına, teşekkür ederim.

İzmir, 1983

Özdemir NUTKU

KISALTMALAR

Alm.	Almanca
arg.	argo
bak.	bakınız
DAN.	dans
Doğ.	doğaçlama
Erm.	Ermenice
es. t.	eski terim
Fr.	Fransızca
İng.	İngilizce
İÖ	İsa'dan önce
İS	İsa'dan sonra
İsp.	İspanyolca
İt.	İtalyanca
Jap.	Japonca
KGÖ	kukla, gölge oyunu
Kö. O	köy oyunları
Lat.	Latince
O.O	ortaoyunu
örn.	örnek
ÖYC	öykü canlandırma
SİR	sirk
TIY	tiyatro
vb.	ve benzeri, ve başkaları, ve bunun gibi
Yun.	Yunanca

TIYATRO TERİMLERİ

A

abartılı oynamak [es. t. *mübalagalı oynamak*] [Alm. *überspielen*] [Fr. *surjouer*] [İng. *overplay*] : Bir rolü, gerektiğinden aşırı ses ve hareketle oynamak.

acı çekme oyunu [Alm. *Passionsspiel*] [Fr. *mystères*] [İng. *passion play*] : Ortaçağ'da ortaya çıkmış, insanın yaratılışından «son yar-gı»ya dek bütün dinsel öyküleri konu edinen dinsel yönlendirmeli oyun.

acıklı [es. t. *feci*] [Alm. *tragisch*] [Fr. *tragique*] [İng. *tragic*] : 1—Dar anlamıyla tiyatrodan, tragedyanın belirleyici yanı, temel özelliği ve felsefi özü. 2—Bir oyun içinde acıklı görünümü sağlayan gelişim. 3—Genel anlamı içinde, toplumsal gelişimde birey-toplum ilişkilerinin anlatımı olan estetik ulamı.

acıklı güldürü [Alm. *Tragikomödie*] [Fr. *traggi-comédie*] [İng. *tragic-comedy*] : Tragedya ile komedya özelliklerinin birleşiminden ortaya çıkmış oyun türü. Acı bir görünümü gülünç bir durum ya da gülünç bir görünümü acı verici bir durum içinde gösteren oyun.

acıklı opera [Alm. *tragische Oper*] [Fr. *opéra sérieux*] [İng. *grand opera*] : Konusu acıklı, sonu kötü biten opera türü.

acıklı oyun [Alm. *Melodrama*] [Fr. *mélodrame*] [İng. *melodrama*] [Yun. *melos*=ezgi, *drama*=yapmak, oynamak] : 1—Eski konumuy-la içinde müzikli geçişleri olan, konuşma örgüsü ezgisiz, müzikli sahne yapısı. 2—Bugünkü anlamıyla, acıklı rastlantılar ve duygusal sahnelerden oluşan, iş gıcıklayıcı, kimi kez gülümsetici, çoğunlukla mutlu sonla biten, asal oyun türlerinden biri.

acıma ve korku [Alm. *Mitleid und Furcht*] [Fr. *pitié et crainte*] [İng. *pity and fear*] : Aristoteles'in *Poetika*'sında, tragedya kahramanının başına gelenler karşısında duyulan acıma ve korku duygusu; bununla seyircinin iç yaşamında arınacağı savunulur. bak. *katarsis*.

açık dağıtıcı ışıldak [Alm. *Kastenreflektor*] [Fr. *casserole*] [İng. *open floodlight*] [İt. *riflettore aperto*] : Merceksiz, içinde birden fazla

ampul bulunan ve geniş bir alanı aydınlatan, gölge vermeyen ışık lama aygıtı. Genel ışıklandırmada kullanılır.

açık hava tiyatrosu [Alm. *Freilichttheater*] [Fr. *théâtre en plein air*] [İng. *open-air theatre*] : Üstü ve çevresi kapalı olmayan tiyatro yapısı. Yaz aylarında ya da iklimi uygun yerlerde, açık havada oynanan oyunların sahnesini ve seyir yerini kapsayan yapı.

açık sahne [Alm. *öffene Szene*] [Fr. *scène ouverte*] [İng. *open stage*] : Bazı klasik oyunlardaki ve balettteki kalabalıkları sahne üzerinde hareket ettirebilmek için, sahne üstündeki engellerin kaldırılması ile ve yalnızca sahne gerisine ve yanlarına konulan dekor parçalarıyla ortaya çıkarılan sahneleme biçimi.

açılır-kapanır yer ışıkları [Alm. *Versenkungsrampe*] [Fr. *rampe rabattante*] [İng. *sinking footlights*] : Çerçeve sahnenin önünde, kullanılmadıkları zaman taban içine kayan yer dizi ışıkları.

açılmak [Alm. *sich öffnen*] [İng. *open up*] : Oyuncunun gövdesini seyirciye doğru döndürmesi.

ad spectatores [Alm. *zu den Zuschauern*] [Fr. *ad spectatores*] [İng. *ad spectatores*] : Rol dışı seyirciye yöneliş. Plautus'un komedya-larında gülünçlüğü sağlama yönünden çok kullanılırdı. Oyuncular-
dan bir rolü bırakır, seyirciyle konuşurdu. Sonradan, böyle rolden çıkan oyuncuları eleştirmek amacıyla kullanılan bir deyim oldu.

agon : 1 — Antik Yunan komedyasında düşünceleri birbirine karşıt olan iki oyun kişinin tartışmaya girdiği bölüm. 2 — Sanatçılar, ezgiciler, yazar ve oyuncular arasında değerlendirme ile sonuçlanan yarışma.

ağaçlık [Alm. *Laubsoffitte*] [Fr. *frise de verdure, rustique*] [İng. *foliage border, wood border*] : Dekorun üst kesimi ağaç dalları ve yeşillik kaplı olduğunda kullanılan deyim.

ağırlık [Alm. *Gegengewicht*] [Fr. *contrepoids*] [İng. *counterweight*] [İt. *contrappeso*] : Dekorları tutan askıları istenilen yükseklikte tutmaya yarayan nesne. Bunlar eski tiyatrolarda kum torbaları, yenilerinde demir külçelerdir.

ağırlık rayı [Alm. *Gegengewicht*] [Fr. *équipe contrebalancée*] [İng. *set of counterweightlines*] : Askıları gerekli yükseklikte tutmaya yarayan karşıt denge ağırlıklarının yukarı aşağı kayabildiği rayların tümüne verilen ad.

ağız [es. t. *şive*] [Alm. *Dialekt*] [Fr. *dialecte*] [İng. *dialect*] : Kendi-
ne özgü söyleyişi olan yöresel konuşma.

akım [es. t. *cereyan*] [Alm. *Stromkreis*] [Fr. *circuit, courant électrique*] [İng. *circuit, current*] [İt. *circuito, corrente*] : Elektriğin bir yöne akışı.

akım açık [es. t. *cereyan açık*] [Alm. *Spannungsführend*] [Fr. *sous tension*] [İng. *live*] [İt. *sotto tensione*] : 1 — Elektrik akımının geçmekte olduğunu belirtir deyim. 2 — Elektrik tehlikesine karşı uyarı.

akımı kapama [es. t. *cereyanı kapama*] [Alm. *Schliessen des Stromkreises*] [Fr. *fermeture du circuit*] [İng. *closing of the circuit*] : Elektrik akımını kapama.

akım kesici [Alm. *Stromunterbrecher*] [Fr. *disjoncteur*] [İng. *circuit breaker, closer*] [İt. *interruttore automatico*] : Elektriğin özdenetimli olarak kesilmesini sağlayan düzen.

akım kesmek [Alm. *Ausschalten*] [Fr. *coup*] [İng. *switch off*] [İt. *spegner*] : Elektrik akımını kesmek.

akım vermek [es. t. *cereyan vermek*] [Alm. *Einschalten*] [Fr. *allumer*] [İng. *switch on*] [İt. *accendere*] : Elektrik akımını açmak.

akış çalışması [Alm. *Durchlaufprobe*] [Fr. *répétitions d'achèvement*] [İng. *finishing rehearsals*] : Bir oyunun seyirci önüne çıkarılmadan önceki son evresini kapsayan çalışma. Bu çalışmada oyun baştan sona hiç ara vermeden alınır. Oynayıştaki ya da uygulamadaki kusurlar oyunu keserek değil, oyun sonunda yönetmen tarafından belirtilir.

akkor ışık [Alm. *Glühlampenbeleuchtung*] [Fr. *lumière à incandescence*] [İng. *incandescent light*] [İt. *luci a incandescenza*] : Madensel bir tel parçasının ışık saçacak aklığa gelinceye dek ısıtılmasıyla elde edilen ışık.

akkor ısıtaç [Alm. *Glühlampe*] [Fr. *lampe à incandescence*] [İng. *incandescent lamp*] [İt. *lampadina a incandescenza*] : Yaklaşık olarak 1800 santigrat derecelerde ışık saçacak aklığa dek ısıtılmış ısıtaç.

aksama aydınlatması [es. t. *vukuat lambası*] [Alm. *Notbeleuchtung, Sicherheitsbeleuchtung*] [Fr. *éclairage de secours, éclairage de sécurité*] [İng. *emergency lights, panic lights*] : Olağan ışık çevriminde bir aksama olduğunda kendiliğinden çalışan aydınlatma düzeni.

alan [es. t. *meydan*] [Alm. *Arena*] [Fr., İng. *arena*] : 1 — Roma İmparatorluğu döneminde açık havada yapılan gösteriler için yapılmış ge-

niş, çoğu kez değirmi biçimde oyun yeri. 2—Seyircilerin ortasında oyun yeri olan **çevrelli tiyatro**'nun büyüğü.

alan tiyatrosu [Alm. *Arenabühne*] [Fr. *scène centrale*] [İng. *arena stage*] [İt. *teatro di arena*] : Açık havada, bir alan üzerine kurulmuş tiyatro.

Aleksandrin dizesi [Alm. *Alexandrin*] [Fr. *vers alexandrin ou héroïque*] [İng. *heroic couplet*] : Ortaçağ'da Büyük İskender'le ilgili küçükla yazılan destanların ölçüsü : Altı uzun ve kısa heceden oluşan bu dize türünde üçüncü heceden sonra bir durak bulunur. Bu ölçüyle yazılmış dramatik yapıtlar vardır.

alnlık [Alm. *Architrave*] [Fr., İng. *architrave*] : Sahne çerçevesinin üst parçası.

alkış [Alm. *Beifall*] [Fr. *applaudissement*] [İng. *applause*] : İnsanın yaşamı yararına yapılmış olan olumlu bir işi, eylemi ya da yaratıyı onaylamakta ve övmekte uygulanan, iki elin avuçlarını birbirine vurarak çıkarılan sesle ortaya konulan değerlendirme ve anlatım yolu.

alkışçı [Alm. *gedungener Beifallklatcher*] [Fr. *claqueur*] [İng. *clapper*] : Bazı tecimsel tiyatrolarda, oynanan oyunu seyirciye onaylatmakta etkili olmak için parayla tutulan kişi. bak. **şakşakçı**.

allegro [Alm. *Allegro*] [Fr., İng. *allegro*] : 1—Doğaçlama tiyatrosundaki müzikte çabuk hareketler. 2—Müzikte çabuk ve hareketli hız simgesi.

Alman perdesi [Alm. *deutscher Zug*] [Fr. *rideau à l'allemande*] [İng. *fly curtain*] : Yukarı doğru yükselerek açılan tiyatro perdesine verilen ad.

altın çağ [Alm. *goldenes Zeitalter*] [Fr. *âge d'or*] [İng. *golden age*] : Doruğunu Aydınlanma Çağı'nda bulan on altıncı yüzyıl ortalarından on sekizinci yüzyıla dek gelişen bir süreç içinde yetişmiş olan büyük oyun yazarları ve yapıtları için kullanılan deyim. İngiltere'de Shakespeare, Marlowe, Johnson; İspanya'da Lope de Vega, Calderon, Tirso de Molina; Fransa'da Corneille, Racine ve Molière «altın çağ» içindeki yazarlardır.

altında [Alm. *unter*] [Fr. *au-dessous de*] [İng. *below*] [İt. *di sotto*] : Sahnenin seyirciye yakın kesimi. bak. **sahne aşağısı**.

alt ışık dizgesi [es. t. *ramp ışıkları*] [Alm. *Kastenfussrampe*] [Fr. *rampecloisonnée*] [İng. *magazine footlights*] [İt. *assicella per ri-*

balta] : Sahne tabanını ön kesimde boydan boya kaplayan, bir kutu içinde toplanmış, belli sayıda, merceksiz, ışıklar dizisi.

alt ızgara [Alm. *Rollenboden*] [Fr. *grand grill*] [İng. *first gridiron floor*] : Sahne makaralarının ve mekanik düzenin bulunduğu sahne tavanındaki ızgaraların tümü.

alto [Alm. *Alt*] [Fr. *contralto*] [İng. *alto*] : Pes uzamda kalın kadın sesi.

alt özel bölme [es. t. *parter locası*] [Alm. *Parterreloge*] [Fr. *baaignoire*] [İng. *ground-floor box*] : Tiyatronun taban katında seyir yerlerinin biraz üstünde kalan loca.

alt sahne [Alm. *Unterbühne*] [Fr. *dessous*] [İng. *cellar, below stage*] : Asıl sahnenin altında bulunan ve çoğu kez çalışmalarda kullanılan oyun alanı.

alt sahne aygıtları [Alm. *Untermachinerie*] [Fr. *machinerie des dessous*] [İng. *undermachinery*] : Büyük tiyatrolarda, sahne altında bulunan ve iner-çıkartlı, döner, kayar sahneleri hareket ettiren aygıtlar bütünü.

alttan ışıklama [Alm. *Beleuchtung von Unten*] [Fr. *éclairage et contre-plongée*] [İng. *lighting from below*] : Özel etki yaratmada kullanılan ve aşağıdan yukarıya doğru verilen ışıklama.

ana akım kesici [Alm. *Hauptschalter*] [Fr. *interrupteur général*] [İng. *master switch*] [İt. *interruttore generale*] : Tüm akımların toplandığı ve gönderildiği konsol.

ana çevirgeç [Alm. *Hauptschalter*] [Fr. *volant générale*] [İng. *grand master*] : Tiyatro sahnesindeki uzaktan denetimli tüm aygıtları ve tüm ışıkları kapatıp açan ya da değiştiren düzen.

ana dağıtım odası [es. t. *giriş trafosu*] [Alm. *Hauptschalterraum*] [Fr. *arrivée de secteur*] [İng. *intake room, electrical vault*] [İt. *camera di immissione*] : Kent elektriğinin girdiği ve tiyatro yapısının tüm elektrik çevrimlerinin dağılımını sağlayan yer.

ana giriş [Alm. *Haupteingang*] [Fr. *entrée principale*] [İng. *front-entrance, main entrance*] : Seyir yerine büyük giriş kapısı.

anahtar vermek (doğ.) : Türk doğaçlama tiyatrosunda komiğe nükte yapması için söz açmak.

yalıtılmış kalın kablo.

ana kablo [Alm. *Hauptzuleitung*] [Fr. *câble principal électrique*] [İng. *main feeder, main*] [İt. *quadro principale*] : Tiyatro sahnesinin ve seyir yerinin tüm ışıklarını besleyen, yüksek dirençli, dışı çok iyi

ana makara [Alm. *Sammelrolle*] [Fr. *mère de famille*] [İng. *head block*] : Sahnede askı halatlarının toplandığı ana makara.

ana olay dizisi [es. t. *vaka*] [Alm. *roter Faden*] [İng. *main plot*] : Oyunun asal dokusunu kuran ana olayın gelişimi.

anaparacı [es. t. *sermayedar*] [Alm. *Geldgeber*] [Fr. *commanditaire*] [İng. *backer, angel*] : Bir tiyatronun çalışması ya da oynanacak oyun için para koyan kişi.

ana perde [es. t. *perde*] [Alm. *Hauptvorhang*] [Fr. *rideau de d'avant-scène*] [İng. *house curtain, front curtain, act curtain, tabs*] : Sahneyi salona açan ve kapayan büyük perde.

anapiyesmata [Yun. *anapiesmata*] : Antik Yunan tiyatrosunda ruhları yeryüzüne getiren, elle hareket ettirilen ilkel bir iner-çıkarcı.

ana priz [Alm. *Oberbühnensteckdose*] [Fr. *prise de cintre*] [İng. *fly plug*] : Sahnede bulunan, yüksek dirençli büyük priz.

ana sahne [Alm. *Hauptbühne*] [Fr. *scène principale*] [İng. *main stage*] : Gösterinin düzenlendiği sahne.

anlam karşıtlığı [Alm. *Widersinn*] [Fr. *contre sens*] [İng. *contrary sense*] : Karşıt anlamlı sözcüklerin bilerek bir araya getirilmesi.

anlamsızlık tiyatrosu [es. t. *absürd tiyatro*] [Alm. *absurdes Theater*] [Fr. *théâtre absurde*] [İng. *absurd theatre*] : İnsanın doğaya ve yaşama olan giderek artan uymusuzluğunu, doğadan kopmuşluğunu ve yabancılaşmasını bir insanlık durumuymuş gibi kabul eden, bunun için de alışagelinmiş mantıksal gelişimi bozarak, öznelci idealizmin bir sonucu olarak değer tanımazlığa yönelen, İkinci Dünya Savaşı sonrasında, özellikle Fransa'da yaygınlaşan tiyatro anlayışı.

anlatıcı [Alm. *Erzähler*] [Fr. *narrateur*] [İng. *narrator*] : 1—Ortaçağ'da oyun sırasında az da olsa anlatan, özet ve yorum yapan ya da oyunun bölümlerini birbirine bağlayan oyuncu. 2—Çağdaş tiyatrodan özellikle göstermecili nitelikteki oyunlarda sahne üzerinde geçmeyen kişileri ve olayları özetleyen yoruma yardımcı oyun kişisi.

anlatım aracı [es. t. *ifade vasıtası*] [Alm. *Ausdrucksmittel*] [Fr. *moyen de expression*] [İng. *means of expression*] : Bir şeyi anlatmada kullanılan simge niteliğinde bir nesne.

antitiyatro [Alm. *Anti-Theater*] [Fr. *anti-théâtre*] [İng. *anti theatre*] : Kabul edilmiş ve bilinen tiyatro kurallarının her yönden dışına çıkan ve tiyatroya karşı tiyatro yapmayı amaçlayan, deneyci yazarların savundukları bir anlayış. Bunların başında Ionesco, Genet gibi yazarlar gelir.

antik komedya [Alm. *antike Komödie*] [Fr. *comédie antique*] [İng. *antique comedy*] : İÖ 486 yılında başlayan ve aşağı yukarı İÖ 200 yılına kadar süren bir dönem içindeki Yunan ve Latin komedyaları için kullanılan terim. Yunan komedyasının üç evresi vardır: eski komedya (Aristofanes), orta komedya (Antifanes, Aleksis) ve yeni komedya (Menandros). Latin komedyasının iki ustası ise Plautus ile Terentius'tur.

antik tiyatro [Alm. *antikes Theater*] [Fr. *théâtre antique*] [İng. *ancient theatre, antique theatre*] : Eski Yunan ve Latin tiyatroları için kullanılan terim.

antik tragedya [Alm. *antike Tragödie*] [Fr. *tragédie ancienne*] [İng. *antique tragedy*] : İÖ VI. yüzyılda Yunanlı Thespis ile başlayan ve İS I. yüzyılda Latin Seneca ile son bulan yedi yüzyıllık bir dönem içinde yazılmış tragedyalardan her biri. En büyük Yunan tragedya yazarları Aiskhilos, Sofokles ve Öripides'tir. Roma'da ise yapıtları oynanmaya elverişli olmamasına karşın, Seneca'dır.

antik Yunan tiyatrosu [es. t. *Grek tiyatrosu*] [Alm. *griechisches Theater*] [Fr. *théâtre grec*] [İng. *Greek theatre*] : İÖ VI. yüzyıldan, İÖ II. yüzyıla dek uzanan bir süreç içindeki eski Yunan tiyatrosu.

apar [Alm. *Beiseite*] [Fr. *apart*] [İng. *aside*] : 1— Oyuncunun rol gereği seyircilerin duyacağı biçimde, ama öbür oyuncular sanki duymuyormuş gibi düşünmesi ya da konuşması. 2— Oyuncunun doğrudan seyirciye dönerek konuşması.

Apollon [Alm. *Apollon*] [Fr., İng. *Apollo*] : Yunan mitologyasında ışığın ve usun Tanrısı. Diyonizos coşkuyu, Apollon ise usu yansıtır. Simgesi telli bir çalgı olan liradır. bak. **Diyonizos**.

ara [es. t. *antrakt*] [Alm. *Pause*] [Fr. *entracte*] [İng. *interval, intermission*] : Tiyatro gösterisi sırasında seyircilerin dinlenmesi için verilen ara.

araba sahne [Alm. *Wagenbühne*] [Fr. *scène sur plateau coulissant*] [İng. *waggon-stage, pageant*] : Araba üzerine kurulan sahne türü. Bunlar ilk kez Ortaçağ'da ortaya çıkmış ve Kilise'nin dinsel amaçlarına uygun olarak kullanılmıştır.

arabis (doğ.) : Kantoda doğu giysileriyle yapılan dansın adı.

ara dansı [Alm. *Divertissement*] [Fr., İng. *divertissement*] : Bir büyük oyunun bölüm aralarında sunulan kısa bir skeç ya da dans.

ara oyunu 1— [Alm. *Zwischenspiel*] [Fr., İng. *interlude*] : Büyük bir oyunun sahneleri arasına konulan, gösterilen oyundaki gelişmeyi

anlamlandıran kesim. 2—[Alm. *Zwischenspiel*] [Fr. *intermède*] [İng. *intermedium*] : Rönesans Dönemi'nde iki oyun ya da gösteri arasında oynanan müzikli mitologya konulu oyun.

ara zili [Alm. *Pausenglocke*] [Fr. *sonnerie de fin d'entracte*] [İng. *bar-bell, intermission bell*] [İt. *campanello d'aviso*] : Bir gösteride iki bölüm arasındaki arayı bildiren zil.

Aristotelesçi tiyatro [Alm. *aristotelisches Theater*] [Fr. *théâtre aristotélean*] [İng. *aristotelean theatre*] : 1—Aristoteles'in *Poetika* adlı yapıtındaki dram sanatına ilişkin kuralları izleyen tiyatro. 2—Genellikle, kentsoylu tiyatrosu için kullanılan terim.

arka duvar [Alm. *Hinterwand, Bühnenrückwand*] [Fr. *mur de lointain*] [İng. *back wall, up-stage wall*] : Sahnenin arka duvarı.

arkaiik tiyatro [Alm. *archaisches Theater*] [Fr. *théâtre archaïque*] [İng. *archaic theatre*] : Tiyatronun kaynağını ortaya çıkaran, tiyatronun henüz örgütlenmediği ve herhangi bir betiğe dayanmadığı dönemdeki törensel gösterilerin tümüne verilen ad.

arka sahne [Alm. *Hinterbühne*] [Fr. *arrière-scène*] [İng. *back stage, rear stage*] : Ana sahnenin gerisinde bulunan oyun alanı.

arka yerler [es. t. *parter*] [Alm. *Hochparkett*] [Fr. *parterre*] [İng. *pit*] : Bir kattan daha çok sayıda katları bulunan büyük tiyatrolarda, taban katın arka kesiminde, ondan biraz daha yüksekteki seyir yerlerinin tümü.

arka yüz [Alm. *Harlekin*] [Fr., [İng. *Harlequin*] [İt. *Arlecchino*] : Rönesans'ta ortaya çıkan İtalyan halk doğaçlama tiyatrosunun (bak. *commedia dell'arte*) en önemli uşak tipi; hırsız, ama iyi yürekli, yalancı, ama şirin, tahta bir hançer taşıyan bir kişidir. Renk renk yamaları olan bir giysisi vardır; giderek bu yamalar baklaca biçimini almıştır.

Arktektura [İt. *Architettura*] : Tiyatro tarihi içinde aynı adı taşıyan iki önemli kitabın adı: 1—İÖ 16-13 yılları arasında Vitruvius'un yazdığı on ciltlik mimarlığa ilişkin yapıt; beşinci cilt Roma tiyatrosu yapısı üzerineydi. Bu kitap 1484'te bulunduğu Rönesans mimarları bunun Yunan yapısı olduğunu sanmışlardı. 2—Sebastiano Serlio'nun 1551'de yazdığı sahne uygulayımına ilişkin yapıt. Serlio bu yapıtta ilk kez sahnedeki görüngü sorununu bilimsel bir yolla çözümlenmiştir.

arlekino [es. t. *arka cephe*] [Alm. *Hinterfassade*] [Fr. *façade postérieure*] [İng. *back façade*] : Bir tiyatro yapısının arka yüzü.

artist bak. sanatçı.

art oyun [Alm. *Nachspiel*] [Fr. *petite pièce*] [İng. *after-piece*] : Asıl oyunun sonunda, oyuna bağlı olmadan oynanan kısa oyun.

arya [Alm. *Arie*] [Fr., İng. *aria, air*] : Bir opera yapıtında ya da oratoryoda ezgi.

arzbar (O.O.) : Ortaoyunu'nda söyleşme'nin ilk kesimi. Söyleşenlerin birbirleriyle tanış çıkarken, söyleşilerinin ters anlamlarını içeren geçiş. bak. muhavere.

asalak [Alm. *Parasit*] [Fr., İng. *parasite*] : Önce Roma Palyata komedyasında, sonra da on altıncı yüzyılın ortasında gelişmeye başlayan İtalyan halk doğaçlama tiyatrosunda ortaya çıkan başkalarının sırtından geçinmeye çalışan açık göz tipi.

asalak ışık [Alm. *Nebenlicht*] [Fr. *lumière parasite*] [İng. *spilled light, spill*] [İt. *luce diffusa*] : Gösteri için geçerli olmayan, aygıtların birinden ya da kulisten gelen kaçak ışık.

asal düğüm noktası [es. t. *esas kriz noktası*] [Alm. *Hauptkrise*] [Fr. *crise principale*] [İng. *main crisis*] : Baş oyun kişinin en çok direndiği ya da güç harcadığı yer. Aksiyonun yönelişini gösteren orta bölümün başlangıcı ilk asal düğüm ve bitimi de son asal düğüm noktaları ile sağlanır. İlk asal düğüm noktası : ana çatışmayı başlatır. Son asal düğüm noktası : bu ana çatışmayı sonuca ulaştırır. Ana çatışma ise eğer kişiler ön plandaysa baş oyun kişinin yönelişine, eğer olaylar ön plandaysa ana olayın gelişimine göre saptanır.

asal düşünce [es. t. *ana fikir*] [Alm. *Thema*] [Fr. *thème*] [İng. *theme, subject*] : Bir konunun, bir düşünceyi belirtmek için işlenmesiyle ortaya çıkan düşünce. Bir oyunda asal düşünce yanısıra, o düşünceyi destekleyici, renklendirici ya da anlamlandırıcı yan düşünceler yer alır.

asal renkler [es. t. *esas renkler*] [Alm. *Grundfarben*] [Fr. *couleurs primaires, couleurs fondamentales*] [İng. *primary colours*] : Tüm öbür renklerin türetildiği kırmızı, mavi ve yeşil. bak. ikincil renkler.

asılı ışıldak dizisi [Alm. *Hängerampe*] [Fr. *portant lumière*] [İng. *hanging length, strip*] [İt. *assicella mobile*] : Palangalar yoluyla alçaltılıp yükseltilebilen demir askılara bağlı ışıldak dizisi.

asılı metalik ağ tavan [Alm. *Hängedecke aus Metallnetzen*] [Fr. *plafond*

suspendu à mailles] [İng. *hung mesh ceiling*] : Ses dağılımının denetiminde kullanılabilen madeni ağ tavan.

asılı pano [Alm. *Hängedekoration*] [Fr. *décor équipé au cintre*] [İng. *flown set*] : Sahne tavanındaki makaralar yoluyla askıya alınmış dekor parçası.

asılı yankıdüzen tavanı [Alm. *akustische Hängedecke*] [Fr. *plafond acoustique suspendu*] [İng. *dropped acoustic ceiling*] : Ses dağılımının denetiminde kullanılan ve kaldırılıp indirilebilen tavan.

askı [Alm. *Haken*] [Fr. *crochet*] [İng. *hanging iron*] [İt. *gancio*] : Her iki ucundan palangalar yoluyla yukarı çekilip aşağı indirilebilen ve üzerlerine pano ya da ışıldak asmaya yarayan demir boru ya da çubuk.

askı halatı [Alm. *Aufhängeseil*] [Fr. *fil*] [İng. *line*] : Sahne yukarıdaki palangalar yoluyla sarkıtılıp çekilebilen, genellikle çelikten yapılmış halat.

askı palangası [Alm. *Rolle*] [Fr. *poulie*] [İng. *pulley*] : Işıldakların ya da panoların asıldığı çubukların yukarı kaldırılıp aşağı indirilmesinde kullanılan demir makara.

askı zinciri [Alm. *Aufhängekette*] [Fr. *chaîne de suspension*] [İng. *suspension chaine*] [İt. *catena per sospensione*] : Işıldığı ya da herhangi bir aygıtı demir boruya bağlayan zincir.

askıda bırakmak [Alm. *verzögern*] [Fr. *retarder*] [İng. *delay*] : Tiyatro oyununda bir durumun çözümünü bile bile geciktirmek. Seyircinin ilgisini canlı tutmak için çözümü geriye atmak.

asma kat [es. t. *balkon*] [Alm. *Rang*] [Fr. *balcon*] [İng. *balcony*] : Tiyatro yapılarında bulunan asma kat üzerindeki seyir yeri.

aşırı yükleme [Alm. *überladen*] [Fr. *survolter*] [İng. *overload*] [İt. *sovraccaricare*] : Elektrik çevriminin herhangi bir kesimindeki olağan sığayı aşacak biçimde elektrik yükleme.

aşırmacılık [Alm. *Plagiat*] [Fr. *plagiat*] [İng. *plagiarism*] : Bir yazarın başka bir yazarın yapıtından, hiçbir özgün yaratıda bulunmadan, konu ya da biçim aşırması.

atlama [Alm. *Unterdrückung*] [Fr. *suppression*] [İng. *slovenly speech*] : Konuşulan bazı harfleri ve heceleri atlamaktan ileri gelen kusur. Örnek : «nasılsınız» yerine «nassınız».

atmosfer ışıkları [Alm. *atmosphärische Beleuchtung*] [Fr. *lumière d'ambiance*] [İng. *mood lighting, mood lights*] : Sahne ışıklaması

dışında, dekorda anlamı kapsayacak duyuşal bir hava yaratmada kullanılan düşük güçte ışıkların tümü. Örnek : Sokak feneri, masa lambası, şömine alevi, vb.

atnalı seyir yeri [Alm. *hufeisenförmiger Raum*] [Fr. *salle en fer à cheval*] [İng. *horseshoe house*] : Seyir yerinin atnalı biçiminde oyun alanını kapsadığı yapılarda seyir yerine verilen ad.

attelan komedyası [Lat. *fabula attelana*] : Roma tiyatrosunda yazınsal öğelerin ağır bastığı komedy türü.

auto sacramentale [İsp. *actio* = oynanan bölüm] : İspanya'daki ilk dinsel oyunlardır; bunlarla kutsal kitaptan öyküler ve ermişlerin yaşamları sahneye getirilmiştir.

avleyum [Lat. *auleum*] : Roma tiyatrosunda arkadaki görünümü sağlayan dekor değişimlerine yarayan gergi.

ayakkabı işliği [Alm. *Schumacherwerkstatt*] [Fr. *atelier de bottier*] [İng. *shoemaker's shop*] : Tiyatroda oyunlar için gereken ayakkabıların yapıldığı yer.

ayaklı ışıldak [es. t. *sehpalı spot*] [Alm. *Scheinwerfer auf Stativ*] [Fr. *projecteur sur pied*] [İng. *standing spotlight*] : Asılı olmayan, ayaklar üzerinde sahnenin çeşitli yerlerine taşınabilir ışıldak.

ayakta seyir yeri [Alm. *Stehplatz*] [Fr. *place debout*] [İng. *standing room*] : Türkiye'deki tiyatrolarda bulunmayan, daha çok Avrupa tiyatrolarında görülen en ucuz seyir yeri. Burada oturacak yer yoktur.

aydınlatma alanı [Alm. *Beleuchtungszone*] [Fr. *zone d'éclairage*] [İng. *lighting areas*] : Işıklama çalışmalarında genellikle altı bölüme ayrılan sahnenin ışıldaklar ve dizi ışıklarla aydınlatıldığı alan.

aydınlatma uzaklığı [Alm. *Beleuchtungsdistanz*] [Fr. *distance d'éclairage*] [İng. *lighting distance*] : Bir ışıldağın sahneyi aydınlattığı yere uzaklığı.

ayırıcı [es. t. *nüans*] [Alm. *Nuance, unmerklicher Unterschied*] [Fr., İng. *nuance*] : Tiyatro konuşmasında, söylenecek bir parçada ana düşünceyi tamamlayan tümce ya da tümceler.

ayışığı kutusu [Alm. *Mondkasten*] [Fr. *boîte à lune*] [İng. *moonbox*] : Sahnede ayışığı görünümünü sağlayan etmen aygıtı.

aynalı ışıtaç [es. t. *aynalı lamba*] [Alm. *Reflektor*] [Fr. *réflecteur*] [İng. *floodlight, flood*] [İt. *riflettore*] : Genel ışıklamada kullanılan, yüksek ışık gücü olan, merceksiz, aynalı ışıtaç.

- aynaz** (Kö O.) : Köy oyunlarını yönetene verilen adlardan biri.
- ayoray** [Yun. *aiorai*] : Antik Yunan tiyatrosunda Tanrıları havada göstermek için kullanılan askı aygıtı.
- ayrıntı** [es. t. *teferruat*] [Alm. *Einzelheit*] [Fr. *détail*] [İng. *detail*] : 1—Tiyatro oyununda, ana düşünceyi pekiştirici sözcük, tümce ya da eşya. 2—Dekorun küçük bir parçası.
- ayrıntı çalışması** [es. t. *teferruat provası*] [Alm. *Stückprobe*] [Fr. *répétition à détail*] [İng. *business rehearsal*] : Bir oyunun başarılı bir biçimde seyirci karşısına çıkartılması için yapılan çalışmaların en önemli ve yoğun evresi. Bu evrede oyun kişileri, konuşmalar, hareketler ve davranışlar üzerinde ayrıntılı bir biçimde çalışılır.

B

- bacak gösterisi** [İng. *leg-show*] : Salt eğlence amacıyla güzel kızların toplu olarak yaptıkları danslı gösteri.
- bağımsız akım** [es. t. *normal cereyan*] [Alm. *unabhängiger Stromkreis*] [Fr. *circuits indépendants*] [İng. *independent circuits*] [İt. *circuiti indipendenti*] : Tiyatroda, ışık denetim odasındaki karartıcılara bağlı olmayan akım.
- bağlak** [es. t. *epilog*] [Alm. *Epilog*] [Fr. *épilogue*] [İng. *epilogue*] : Oyunun sonucunu bağlayan son söz.
- bağlantı çizgisi** [Alm. *Kontaktlinie*] [Fr. *contact-ligne*] [İng. *contact line*] : Oyun yeri ile seyirci arasındaki varsayımsal çizgi.
- bağlı palanga** [Alm. *Festrolle*] [Fr. *poulie fixe*] [İng. *fixed pulley*] : Sahne yukarısındaki ızgaralara bağlı tel halat makarası.
- bahçe tiyatrosu** [Alm. *Gartentheater, Heckentheater, Naturtheater*] [Fr. *théâtre de verdure*] [İng. *garden theatre*] : Oyunların bahçede oynandığı tiyatro. Oyun alanı çoğu kez ortadadır, seyirciler çepeçevre iskemlelerde otururlar.
- bakışık dekor** [es. t. *simetrik dekor*] [Alm. *symmetrisches Bühnenbild*] [Fr. *décor symétrique*] [İng. *symmetrical setting*] : Bir eksene göre, iki yanı da göze eşit görünen dekor.
- bakışiksiz dekor** [es. t. *asimetrik dekor*] [Alm. *asymmetrisches Bühnenbild*] [Fr. *décor asymétrique*] [İng. *asymmetrical setting*] : Bir eksene göre, iki yanı göze eşit görünmemesine karşın güzelduyusal açıdan dengeli dekor.

- bakkalbazi** : İran'da ülkel bir güldürtü türü. Azerbaycan'da bakkal oyunu.
- Baküs** [Lat. *Bacchus*] : bak. **Diyonizos**.
- balkon ışıkları** [Alm. *Balkonbeleuchtung*] [Fr. *éclairage de balcon*] [İng. *balcony lights*] : Asma katı olan büyük tiyatro salonlarında, sahne önünü aydınlatan aygıtların tümü.
- bariton** [Alm. *Bariton*] [Fr. *baryton*] [İng. *baritone*] : 1—Tenor ile bas arasındaki ses uzamı. 2—Bu ses uzamında şarkı söyleyen sanatçı.
- barok tiyatro** [Alm. *Barocktheater*] [Fr. *théâtre baroque*] [İng. *baroque theatre*] : Aşağı yukarı 1590 ile 1750 yılları arasındaki süreçte egemen olan bir sanat ve kültür anlayışı. En önemli anlatımını mimarlık alanında bulmuştur. Ancak resim, müzik ve tiyatroyu da etkilemiştir.
- bas** [Alm. *Bass*] [Fr. *basse*] [İng. *bass*] : 1—En pes uzamlı erkek sesi. 2—Bu ses uzamında şarkı söyleyen sanatçı.
- basamak** [Alm. *Stiel*] [Fr. *montant*] [İng. *stile*] : Dekorda kullanılan bir iki basamağa verilen ad.
- basamaklı tiyatro** [es. t. *amfitiyatro*] [Alm. *Amphitheatre*] [Fr. *amphithéâtre*] [İng. *amphitheatre*] [Yun. *amphi* = iki yanlı, *theatron* = seyir yeri] : Oyun yerini at nalı biçiminde iki yandan çeviren seyir yerinin arkaya doğru basamaklarla yükseldiği tiyatro yapısı.
- baş donatımcı** [es. t. *aksesuar şefi*] [Alm. *Requisitenmeister*] [Fr. *chef-accessoiriste*] [İng. *property master*] [İt. *ispettore degli accessori*] : Donatımlık işini yürüten baş sorumlu.
- baş elektrikçi** [es. t. *şef elektrikçi*] [Alm. *Beleuchtungsmeister*] [Fr. *chef électricien*] [İng. *chief electrician*] : Elektriğe ilişkin bütün işlerin yürütülmesinden sorumlu olan kişi.
- baş elektrikçi yardımcısı** [es. t. *şef elektrikçi muavini*] [Alm. *Oberbeleuchter*] [Fr. *sous-chef électricien*] [İng. *deputy chief electrician*] : Baş elektrikçinin yardımcısı.
- baş figüran** [Alm. *Statistenführer*] [Fr. *chef de la figuration*] [İng. *head of the supers, extra's master*] : Bir oyunun kalabalık sahnelelerini dolduran kişileri yöneten oyuncu.
- baş kemancı** [Alm. *Konzermeister*] [Fr. *maître de concert*] [İng. *orchestra master*] : Bir orkestrada, orkestra yöneticisi bulunmadığı zamanlarda orkestrayı yöneten sanatçı.

başlama göstergesi [es. t. *başlama işareti*] [Alm. *Anfangszeichen, Anfangssignal*] [Fr. *signal d'introduction*] [İng. *start-signal*] : 1 — Tiyatroda oyunun başlayacağını belirten görüntüsel ya da işitsel bir gösterge; bu ışıklı panoyla yapılabildiği gibi zille de olur. 2 — Kullanan oyuncuların hazır olmaları için yakılan gösterge ışığı.

başlangıç durumu [Alm. *Anfangssituation*] [Fr. *situation d'introduction*] [İng. *introductory situation*] : Oyunu, havası, rengi ve anlamı açısından seyirciye tanıtan olay dizisinin ilk durumu.

başlangıç müziği [es. t. *uvertür*] [Alm. *Ouvertüre*] [Fr., İng. *ouverture*] : Bir opera gösterisinde perde açılmadan ya da açılırken çalınan başlangıç müziği.

başlık [Alm. *Titel*] [Fr. *titre*] [İng. *title*] : 1 — Bir yapıtın adı. 2 — Epik tiyatro'da oynanan tablonun konusunu ya da yorumunu sahnedeki bir gergiye yansıtılmasıyla ortaya çıkan yazı.

başlıyoruz! [Alm. *Achtung Anfangen!*] [Fr. *en scène!*] [İng. *beginners please! places!*] [İt. *principianti per favore!*] : Yönetmenin çalışmaya başlamak istediğini gösterir buyruğu.

başoyuncu [Alm. *Hauptdarsteller*] [Fr. *premier rôle, vedette*] [İng. *lead, leading performer*] [İt. *primo attore*] : Bir oyundaki en önemli ve en ön plandaki oyun kişisi.

baş oyun kişisi [Alm. *Hauptrolle*] [Fr. *personnage principal*] [İng. *central figure, central character*] : Bir oyunun belkemiğini kuran oyun kişisi.

başrol [Alm. *Titelrolle*] [Fr. *rôle-titre*] [İng. *title role, title part, title character*] : Bir oyunun gelişmesinde asal katkısı olan rol.

baş kadın şarkıcı [Alm. *Primadonna*] [Fr. *primadonna*] [İng. *first lady, prima donna*] : Opera'da başrolde oynayan kadın sanatçı.

bebe ışıldak [Alm. *Klein-Scheinwerfer*] [Fr. *petit projecteur*] [İng. *baby spot*] [İt. *proiettore piccolo*] : 400 vata kadar olan küçük ışıldaklara verilen ad. Bunlara kısaca «bebe» de denilir.

belediye tiyatrosu [Alm. *Stadttheater, städtisches Theater*] [Fr. *théâtre municipal*] [İng. *municipal theatre, borough theatre*] : Belediyeden ödenek alarak çalışan ve belediye hizmetlerinden birini gören tiyatro.

belgesel tiyatro [Alm. *dokumentarisches Theater*] [Fr. *théâtre documentaire*] [İng. *documentary theatre*] : Yaşanmış önemli bir olayın belgelere dayanılarak tiyatro sahnesi için uyarlanmasıyla ortaya çıkan gösteri.

bellirli ortam [Alm. *gegebenen Umstände*] [İng. *given circumstances*] : Stanislavski dizgesinde, oyuncunun canlandıracağı role girebilmesi ve oyunun bir parçası olabilmesi için oyundaki çevreyi tanınması işlemi.

beltrame : İtalyan doğaçlama tiyatrosunda her söyleneni yanlış anlatan tip.

benzetmeci tiyatro [es. t. *ilüzyon tiyatrosu*] [Alm. *Darstellendestheater*] [Fr. *théâtre d'illusion*] [İng. *representational theatre*] : Seyirciyi duygusal açıdan sahnede olan bitenlere kaptıran ve baş oyun kişisiyle özdeşleştiren yanılsamacı tiyatro. İki asal tiyatro anlayışından biridir. Öteki için bak. **göstermeci tiyatro**.

berberbaşı [Alm. *Chef-Friseur*] [Fr. *chef perruquier*] [İng. *theatre hairdresser*] : Oyuncuların saç biçimlerinden sorumlu kişi.

berkitme panosu [Alm. *versteifte Dekorationswand*] [Fr. *ferme*] [İng. *french flat*] : Pencere ve kapıların sağlam durması için pekiştirici çerçeve pano.

beste [Alm. *Komposition*] [Fr., İng. *composition*] : Bir müzik yapıtını oluşturan ezgilerin tümü. Bütünlenmiş bir müzik yarattısı.

besteci [Alm. *Komponist*] [Fr. *compositeur*] [İng. *composer*] : Bir müzik yapıtını yaratan sanatçı.

betikçe [es. t. *libretto*] [Alm. *Textbuch, Libretto*] [Fr. *livre*] [İng. *libretto*] : Opera, operet ve benzeri oyunların müziğini değerlendirmek için kaleme alınmış, yapıt. Müziğe uygun yazılmış sözleri kapsayan metin.

beylik oyunu [es. t. *şövalyelik piyesi*] [Alm. *Ritterdrama*] [Fr. *pièce de chevalerie*] [İng. *drama of chivalry*] : Almanya'da ortaçağ yazınına kaynak alan kahramanlık ve şövalyelik oyunu.

biçim bozumu [Alm. *Verdrehung*] [Fr., İng. *distortion*] : Daha çok soyut oyunlarda rastlanan; etki yaratmak için dekorda, giyside ve donatımlıklarda biçimi, görünüşü bozma işi.

biçimcilik [es. t. *formalizm*] [Alm. *Formalismus*] [Fr. *formalisme*] [İng. *formalism*] : Biçimlerin güzelduyusal ve sanatsal yönden ön plana alındığı anlayış. 1915-1930 yılları arasında Rusya'da ortaya çıkan, yapıtları kendi başına bir dizge kabul ederek öğeleri, aralarındaki bağlantılara göre irdeleyen, bugünkü yapısalcılık akımının gelişmesine katkıda bulunmuş bir akım.

biçimci tiyatro [es. t. *formalist tiyatro*] [Alm. *formalistisches Theater*] [Fr. *théâtre formaliste*] [İng. *formalist theatre*] : İçeriği ikinci plana atarak biçimi önemseyen tiyatro anlayışı. Biçimin özerkliğini ve önceliğini öne sürerek bir biçimi ve bu biçimi var edecek belirli bir sahne, oyun düzeni uygulayımını benimseyen anlayış. Öncü tiyatrolar, dadacı tiyatro, gerçeküstücü tiyatro, antitiyatro vb. biçimci tiyatro kapsamına girer.

biçiklikli sorumlusu [Alm. *Schneidermeister*] [Fr. *chef tailleur*] [İng. *tailor master*] : Tiyatro giysilerinin biçilip dikilmesini denetleyen kimse.

biçme pano [Alm. *Periakt*] [Fr. *périacte*] [İng. *periact*] [İt. *telari*] [Yun. *periaktoi*] : Eksenleri etrafında dönerek dekor değişimini sağlayan pano. Bu panonun üç yüzü vardır ve her yüzüne bir dekor parçasının resmi yapılır. Bunlar yan yana getirilip döndürülerek dekor değişimi sağlar.

bildiri tiyatrosu [es. t. *manifesto tiyatrosu*] [Alm. *informatives Theater*] [Fr. *théâtre informatif*] [İng. *informative theatre*] : Güncel konuları belli bir tutumla yansıtan ve seyirciyi etki altına almayı amaçlayan tiyatro anlayışı.

bilet satış yeri [es. t. *gişe*] [Alm. *Theaterkasse*] [Fr. *bureau de location caise*] [İng. *box office, ticket office*] : Tiyatro biletinin satıldığı yer.

bilgisayarlı karartıcı [Alm. *elektronische Verdunkler*] [Fr. *gradateur électronique*] [İng. *electronic dimmer*] : Bilgisayar yoluyla sahne ışıklarının saptandığı, gerçekleştirildiği ve denetlendiği elektronik karartıcı aygıt. Bu tür karartıcıların kuşaklı ve delikli kartlı olanları vardır.

bilinç [es. t. *şuur*] [Alm. *Bewusst*] [Fr. *connu*] [İng. *conscious*] : Stanislavski oyunculuk dizgesinde insanın kendi tarafından denetlenebilir yanı.

bilinçaltı [es. t. *şuur altı*] [Alm. *Unterbewusst*] [Fr. *sous-connu*] [İng. *subconscious*] : Stanislavski dizgesinde, insanın denetim dışındaki duygusal tepkilerini kapsayan iç mekanizma için kullanılan sözcük.

bilmezcilik : Bilmez gibi davranıp başkasının ağzından söz almak için, oyun kişilerinden birinin, bildiği bir şeyi bilmiyormuş gibi göstermesi.

bina denetçisi [Alm. *Hausinspektor*] [Fr. *chef contrôleur*] [İng. *front of house attendant*] : Binayı denetleyen görevli.

bina yöneticisi [Alm. *Hausverwalter*] [Fr. *chef de salle*] [İng. *house keeper*] : Binanın tümünden sorumlu kişi.

bişimsel gelişim [es. t. *sentetik tekâmül*] [Alm. *synthetische Entwicklung*] [Fr. *développement synthétique*] [İng. *synthetic development*] : Olayların, birbirinden zorunlu sonuçlar çıkartılarak, baştan sona sırayla işlendiği yapısal gelişim. Örnek : İbsen'in *Nora'sı*. bak. **çözümsele gelişim**.

bişim tiyatrosu [es. t. *sentez tiyatrosu*] [Alm. *synthetisches Theater*] [Fr. *théâtre synthétique*] [İng. *synthetic theatre*] : Tüm sanatların bir uyum içinde kaynaştırıldığı ve bundan bişimsel bir bütün ortaya çıkarıldığı tiyatro. bak. **tümçül tiyatro**.

birinci asma kat [es. t. *birinci balkon*] [Alm. *erster Rang*] [Fr. *premier balcon*] [İng. *dress circle, first balcony*] : Büyük opera ya da tiyatro yapılarında bulunan birkaç asma kattan biri.

bitim [Alm. *Stückschluss*] [Fr. *achèvement*] [İng. *conclusion*] : Oyunun sonuca ilişkin kesimi.

bitiş sözleri [es. t. *son replik*] [Alm. *Schlusswort*] [Fr. *mot de la fin*] [İng. *tag line*] : Bir oyunun son sözü ya da sözleri.

biyomekanik oyunculuk [Alm. *biomechanische Schauspielkunst*] [Fr. *biomécanique*] [İng. *bio-mechanical acting*] : Sovyet yönetmeni Meyerhold'un oyunculuk estetiği. Bu oyunculukta hareketler, sözlerden daha önemlidir. Anlam, hareket ve tavırlarla verilir. Bu anlayışta, oyuncunun şarkı söyleyecek güzel bir sesi, her türlü akrobatik hareketi yapabilecek lastik gibi bir gövdesi olması zorunludur. Canlandırarak değil, göstererek oynaması gerekir.

biyomekanik oyun düzeni [Alm. *biomechanische Methode*] [Fr. *méthode biomécanique*] [İng. *bio-mechanical method*] : Meyerhold'un kurgusal tutumuna uygun olarak groteski, güldürüyü ve simgeleri kullanarak ortaya çıkardığı sahneye koyuş yöntemine verilen ad.

bodrum tiyatrosu [Alm. *Kellertheater*] [Fr. *théâtre du cellier*] [İng. *cellar theatre*] : Öncü oyunlar oynayan ve çok az seyirci yeri olan, genellikle yapıların bodrumlarında bulunan tiyatro.

boğumlanma [Alm. *Artikulation*] [Fr., İng. *articulation*] : Konuşma organlarımızın (dudak, dil, damak uzamı, yanaklar, altçene) boğazımızdan çıkan sese biçim vermek için topluca çalışması. Sessiz harflerin bir tümcenin başında ve sonunda kesin, belirli bir biçimde ve sesli harflerin yüksekliğine, vurgularına renklerine dikkat edilerek söylenmesi.

bomba kutusu [Alm. *Explosionskasten*] [Fr. *caisse à bombes*] [İng. *bomb tank*] [İt. *carnera per effetti sonori*] : Bomba sesi çıkaran orta büyüklükte bir sandık. Bu sandık madensel bir havuz ya da çöp bidonu içine konulur ve kapağı çarpılarak kapatılınca bomba sesi verir. Sandık küçüldükçe ses de inceler.

bosko (doğ.) : Doğaçlama tiyatrosu sahnesinde bir açıklığı, doğayı ya da dağı gösteren geri perdesi.

boya işliği [es. t. *boyahane, boya atölyesi*] [Alm. *Malersaal, Malerei*] [Fr. *atelier de peinture*] [İng. *paint-room*] : Dekorların, bezlerin ve çeşitli donatımın boyandığı yer.

boyalı dekor [Alm. *gemaltes Bühnenbild*] [Fr. *décor peint*] [İng. *painted set*] : Çeşitli renklerle boyanarak yapılmış olan dekor.

boyalı ışıtaç [es. t. *boyalı lamba*] [Alm. *gefärbte Lampe*] [Fr. *lampe vernie*] [İng. *colour-dipped, dipped lamp*] [İt. *lampada colorata*] : Renk süzgeci olmadığı zamanlar merceksiz, dizi ışıklarında kullanılan boyalı ışıtaç.

boyalı perde [Alm. *gemalter Vorhang*] [Fr. *rideau peint*] [İng. *painted curtain*] : Çerçeve sahneli bazı tiyatrolarda büyük kumaş perdenin önünde bulunan üstü resimli ya da süslü perde.

boyunduruk [Alm. *Trage*] [Fr. *joug*] [İng. *yoke*] [İt. *giogo*] : «U» biçiminde olan, ışıldağın yanlarındaki kelebek vidalara tutturulmuş, ışıldağın sağa, sola ve aşağı yukarı hareket etmesini sağlayan askı bağlantısı.

boyutlu pano [Alm. *Flügel*] [Fr. *silhouette*] [İng. *profile*] : Üç boyutlu dekor yapımına elverişli olmayan sahnelerde üç kat kontrplakla yapılan resimli pano.

bölge tiyatrosu [Alm. *Landestheater*] [Fr. *théâtre régional*] [İng. *regional theatre*] : Büyük kentler dışında, çeşitli yörelerde kurulmuş aynı zamanda gezici olan ödenekli tiyatrolara verilen ad.

bölüm [es. t. *perde*] [Alm. *Akt*] [Fr. *acte*] [İng. *act*] [İt. *atto*] : Bir tiyatro yapıtında olay dizisinin ana kesimlerini oluşturan ve kendi içinde bütünlüğü olan bölüm.

bölümlü dekor [Alm. *geteilte Rahmenbühne*] [Fr. *décor à compartiments*] [İng. *divided setting, divided set*] : Sahne üzerinde, bölümlere ayrılmış, iki, üç hatta dört ayrı sahneyi bir anda gösterebilecek biçimde yapılmış dekor.

bölüm perdesi [es. t. *perde*] [Alm. *Aktvorhang*] [Fr. *rideau de manœuvre*] [İng. *act-drop*] [İt. *sipario di boccascena*] : Çerçeve sahneli tiyatroda, bir bölümün başladığını ya da bittiğini belirten perde. Genellikle bu sahnenin kumaş perdesidir; ancak bu amaçla başka bir perde de kullanılabilir. Örnek : Epik tiyatro'nun yarım perdesi gibi.

brigella [İt. *brighella*] : İtalyan halk doğaçlama tiyatrosunda Arlekin'dan sonra gelen uşak tipi. Burnu kocaman bir gagadır. Cimridir, kötü huyludur. Sivri, çelik bir hançeri vardır. Kötü işlerde kullanır.

bronteyon [Yun. *bronteion*] : Antik Yunan tiyatrosunda gök gürültüsü sesini sağlayan ilkel aygıt.

budama [Alm. *Strich*] [Fr. *couper*] [İng. *cutting*] : Bir oyun sahneye koyulurken kesilmesi gerekli dizelerin ya da kesimlerin çıkarılması. Budama, oyunun bütünlüğünü bozmayacak ve oyuncuya rahat gelecek biçimde yapılır.

bukko [Lat. *Bucco*] : Roma Atellan komedyasında komik uşak tiplerinden biri; ötekisi **makkus**.

bulgu [Yun. *Anagnorisis*] : Aristoteles'in *Poetika*'sında bir kişinin başkasını çeşitli izlerden, eşyalardan ve yaptığı hareketlerden dolayı tanınması. Bilgisizlikten bilgiye geçiş.

bulut aygıtı [Alm. *Wolkenapparat*] [Fr. *appareil à nuages*] [İng. *cloud machine*] : Bulut etmeni yaratmada kullanılan görüntü aygıtı.

bulut etmeni [Alm. *Wolkeneffekt*] [Fr. *effet de nuages*] [İng. *cloud effect*] : Sahnede bir bulutun ya da bulutların görünümünü sağlayan etmen.

bulut yansıtıcı [Alm. *Wolkenprojektor*] [Fr. *projecteur à nuages*] [İng. *cloud projector*] [İt. *apparecchio per le nubi*] : Dönen diskli olan özel olarak yapılmış bir izdüşüm aygıtı.

bulvar komedyası [Alm. *Boulevardkomödie*] [Fr. *comédie de boulevard*] [İng. *light comedy*] : On dokuzuncu yüzyılda Fransa'da kentsoylu melodramlarından çıkmış sıradan seyircinin duygularına yönelik, gişe başarısını önde tutan güldürü.

bulvar tiyatrosu [Fr. *théâtre du boulevard*] : On dokuzuncu yüzyılda kentsoylu seyircinin sevdiği, içerik açısından hafif, insanların küçük mutluluklarını ve acılarını gösteren oyunlar oynayan tiyatro türü.

burla [Alm. *Burla*] [Fr., İng. *burla*] : Rönesans İtalyan halk doğaçlama tiyatrosunda gülünçlü ara oyunu.

burlesk [Alm. *Burleske*] [Fr., İng. *burlesque*] [İt. *burlesco*] : Kalın çizgili, kişileri ve olayları karikatürleştirerek veren ve çoğu kez yerici, taşlayıcı, abartılı güldürü. «Şakacı» sözcüğünden gelir. ABD'de bu tür, kaba saba ve açık saçık bir gösteri durumunu almıştır.

büküm [es. t. *tonlama*] [Alm. *Stimmfall*] [Fr. *inflexion de la voix*] [İng. *inflection*] : Bir konuşma tümcesinde müzik notalarının kullanılması, ses tavrının ve uzamının değişmesi.

büyük tiyatro [Alm. *grosses Haus*] [Fr. *grand théâtre*] [İng. *main theatre*] : Seyirci sırası bin ya da üstünde olan tiyatrolara verilen ad.

büyüleyici «eğer» [Alm. *magische «wenn»*] [İng. *magic «if»*] : Stanislavski'nin oyunculuk dizgesinin yaratıcılıkla ilgili çalışmasında, bir oyuncunun kendi yaşantısı olmayan bir rolü «eğer» sözcüğüyle değerlendirip o rolün gerekli havasına daha iyi girebilmesi için adeta kendini büyülemesi.

C

cafcacılı konuşma [Alm. *gezierte Aussprache*] [Fr. *diction prétentieuse*] [İng. *affected diction*] : Alışla gelinmiş ses bölgesinin dışına çıkarak iddialı bir biçimde konuşma.

cam süzgeç [es. t. *cam filtre*] [Alm. *Glasscheibe*] [Fr. *filtre de verre*] [İng. *glass medium*] [İt. *schermo di vetro*] : Işıklama düzeninde ışıldaklar önüne konulan renkli ya da renksiz çerçeveli cam.

camyünü [Alm. *Glaswolle*] [Fr. *laine de verre*] [İng. *glass wool, fiber glass*] : Cam liflerinden yapılmış ses geçirmez madde.

canlı gazete [İng. *living newspaper*] : Gazete başlıklarının konularına dayanan ABD'de çıkmış bir tiyatro biçimi. Kısa, etkileyici sahnelerle günlük olayları eleştiren ve toplumsal sorunlara değinen gösteri. Gazete tiyatrosu da denir.

canlı karagöz (O.O.) : 1 — Halk dilinde ortaoyunu'na verilen ad. 2 — On dokuzuncu yüzyıl sonlarında, gölge oyunu tipleri ve giysileriyle sahnede oyuncular tarafından oynanan karagöz.

casusluk oyunu [Alm. *Spionagestück*] [Fr. *drame d'espionnage*] [İng. *spy drama*] : Casusluk ve serüvenleri kapsayan oyun.

cehennem ağzı [Alm. *Höllenrachen*] [Fr. *gueule de l'enfer*] [İng. *hell mouth*] : Ortaçağ dinsel tiyatrolarında cehennem ağzını simgeleyen düşsel bir canavar ağzı dekoru.

cehennem ateşi [Alm. *Höllenbrand*] [Fr. *feux de l'enfer*] [İng. *hell fire*] : Ortaçağ dinsel tiyatrosunda belli bir kimyasal karışımla elde edilen ateş etmeni.

C kelepçesi [Alm. *Klammer*] [Fr. *serre-joint*] [İng. *C clamp*] [İt. *morsa*] : Askıya ısıldağı ya da gereken aygıtı tutturana, kancaya benzer vidalı kelepçe.

cep tiyatrosu [Alm. *intimes Theater*] [Fr. *théâtre de poche*] [İng. *intimate theatre*] : Sahnenin seyirciye çok yakın ilişkide olduğu az kişi alan tiyatrolar için kullanılan deyim.

cıdıroğlu (Kö. O.) : Anadolu'da oyun yönetenlere verilen adlardan biri.

cıva buharlı ısıtaç [Alm. *Quecksilberdampflampe*] [Fr. *lampe à vapeur de mercure*] [İng. *mercury vapour lamp*] : Işığının büyük bölümü cıva buharının ışımasıyla elde edilen boşalmalı ısıtaç.

Cizvit tiyatrosu [Alm. *Jesuitentheater*] [Fr. *théâtre jésuit*] [İng. *jesuit theatre*] : On yedinci yüzyıl ortasından on sekizinci yüzyıla değin süregelen dinsel öğreti tiyatrosu. Barok tiyatro biçimini benimsemiştir. Luther'in din reformuna karşı gerçekleştirilmiş olan ve yalnızca Katoliklere özgü bir tiyatro anlayışıdır.

commedia dell'arte : Başlangıcı 1550'ye dayanan İtalyan halk doğaçlama tiyatrosu. Bir senaryoya dayanarak oynanan, müzikli ve tartımlı bir halk komedyasıdır. Oyundaki gülmece, oyun oynandığı sırada ve o anda oyuncular tarafından uydurulur.

commedia erudita : Belli bir metin olan İtalyan karakter ve dolantı komedyası. Roma komedyası örnek alınarak saraylarda oynanan komedy türü.

curcuna (O.O.) : Ortaoyunu'nun başlangıcında ya da bu oyundan bağımsız olarak ortaya çıkan gülünç danslar yapan soytarıların gösterilerini kapsayan bölüm.

curcunabaz (O.O.) : Curcuna içinde dans edip soytarılıklar yapan sivri külahlı, bazan yüzleri maskeli oyunculara verilen ad.

cüce (O.O.) : Ortaoyunu'nda curcunada ve atışmalarda ortaya çıkan ve Kavuklu'yu kızdırıp tip. Gölge Oyunu'ndaki özdeşi Beberuhi'dir.

çabuk değişme [Alm. *schnelle Verwandlung*] [Fr. *changement instantané*] [İng. *quick change*] : Hızlı bir biçimde dekor, giysi, donatımlık ve benzeri değişimler.

çabuk değişme odacığı [Alm. *Umkleidungskabine auf der Bühne*] [Fr. *loge de scène*] [İng. *quick-change room*] : Oyuncuların zaman yitirmeden giysi değiştirebilmeleri için sahne üzerindeki küçük oda.

çadır tiyatrosu [Alm. *Zeltbühne*] [Fr. *théâtre sous tente*] [İng. *tent theatre*] : Oyun yeri büyük bir çadırın içinde olan tiyatro. Ülkemizde, bu terim, açık saçı dans gösterilerine ve kaba saba şakalara dayanan, toplama kişilerle kurulan, amacı tecimsel olan tiyatro toplulukları için de kullanılır.

çağdaş giysi [es. t. *muasır kostüm*] [Alm. *zeitgenössisches Kostüm*] [Fr. *costume contemporain*] [İng. *contemporary dress*] : Oyuncunun rol gereği sahne üzerinde giydiği çağın özelliklerini gösteren giysi.

çakar-söner ışıldak [Alm. *Stroboskopische Beleuchtung*] [Fr. *éclairage stroboscopique*] [İng. *stroboscopic light*] : Ayarlanabilen ve belli aralıklarla yanıp sönen ışıldak. Özellikle, sahne etmenlerinde kullanılır.

çalgı bölümü [Alm. *Instrumentalenverwaltung*] [Fr. *service des instruments*] [İng. *instruments department*] : Büyük tiyatrolardaki çalgıların denetlendiği ve onarıldığı bölüm.

çalgı korunağı [Alm. *Instrumentmagazin*] [Fr. *dépôt des instruments*] [İng. *instrument storage*] : Çalgıların korunup saklandığı yer.

çalgı topluluğu [Alm. *Instrumentalensemble*] [Fr. *ensemble instrumental*] [İng. *instrumental group*] : Değişik çalgıların bir arada bulunduğu küçük müzik topluluğu.

çalışma dizelgesi [es. t. *prova planı*] [Alm. *Probeplan*] [Fr. *plan de répétitions*] [İng. *rehearsal plan*] : Bir oyunun sahne üstündeki çalışmasının oyun gününe dek tasarlanmış izlencesini gösteren dizelge.

çalışma geçidi [es. t. *çalışma balkonu*] [Alm. *Arbeitsgalerie*] [Fr. *passerelle de service*] [İng. *fly gallery*] : Sahne içinde, yukarıda bulunan çalışma balkonu.

çalışma ışığı [es. t. *prova ışığı*] [Alm. *Arbeitslicht*] [Fr. *éclairage de service*] [İng. *working light*] [İt. *illuminazione di servizio*] : Sahnede çalışırken, ışıklar dışında kullanılan ışık. Bu ışıklar salonu ve sahneyi denetleyen karartıcılara değil, ayrı bir çevirgece bağlıdır.

çalışma köprüsü [Alm. *Arbeitsbrücke*] [Fr. *pont volant, corridor de service, sevices*] [İng. *fly-bridge*] [İt. *ponte dei volanti*] : Sahne üstündeki çeşitli mekanik ve teknik işlerin yapılmasında kullanılan demir köprü, büyük tiyatrolarda bu köprü yalnızca çerçeve sahnenin iç üstünde değil, aynı zamanda yanlara doğrudur.

çalışma köprüsü işçibaşısı [Alm. *Schnürmeister*] [Fr. *brigadier des cintres*] [İng. *flies foreman*] : Sahnenin çalışma köprülerinde çalışan işçileri denetleyen işçibaşı.

çalışma köprüsü işçisi [Alm. *Schnürbodenmann*] [Fr. *cintrier*] [İng. *flyman*] : Sahnenin çalışma köprülerinde çalışan işçi. Bu işçilerin görevi palanga ve askıların inip çıkmasını, ısıldakların ayarlanmasını vb. işleri yapmaktır.

çalışma sahnesi [es. t. *prova Sahnesi*] [Alm. *Probabühne*] [Fr. *studio de répétitions*] [İng. *rehearsal stage*] [İt. *sala di prova*] : Çalışmaların yapıldığı yedek sahne.

çalışma yeri [es. t. *prova Salonu*] [Alm. *Proberaum*] [Fr. *salle de répétitions*] [İng. *rehearsal room*] [İt. *sala di prova*] : Asal ve çalışma sahneleri dışında, bir oyunun hazırlanmasında kullanılan alan.

çalıştırıcı [Alm. *Repetitor*] [Fr. *répétiteur*] [İng. *repetiteur, rehearsal conductor*] : Orkestra yönetmeninin yönlendirmesi sınırları içinde kalma koşuluyla bir orkestrayı ya da koroyu çalıştıran kişi.

çam tahtası [Alm. *Tannenholz*] [Fr. *bois de sapin*] [İng. *deal*] : Tiyatro dekorunda kullanılan bir tahta türü.

çarpma etmeni [es. t. *çarpma efekti*] [Alm. *Krach, Einschlag*] [Fr. *bruit fracassant*] [İng. *crash*] : Sahnede çarpma sesi.

çatal [İng. *fork*] : On dokuzuncu yüzyıl İngiliz tiyatrosunda panoları tutan direğe verilen ad.

çatışma [Alm. *Konflikt*] [Fr. *conflict*] [İng. *conflict*] : 1 — Olay dizisinin gelişmesinde basamakları ortaya çıkaran kişiler arasındaki iç ve dış çatışmalar. 2 — Bir oyun kişinin kendi içindeki bunalımı.

çatki bezi [Alm. *Malleinwand*] [Fr. *toile à décor*] [İng. *canvas*] : Dekor panoları ve arka perdeleri için kullanılan kalın bez.

çene yarışı (O.O.) : 1 — Ortaoyunu'nda Pişekâr ile Kavuklu arasında yarışmalı söyleşme. 2 — Kavuklu'nun alt dudağını burnuna değdir-

me becerisi; bunun için Kavuklu'yu oynayan sanatçılar alt dişlerini çektirirlerdi.

çerçeve [es. t. *portal*] [Alm. *Bühnenrahmen, Portal*] [Fr. *cadre d'avant scène*] [İng. *proscenium arch*] [İt. *proscenio*] : Çerçeve sahneli tiyatrodaki sahnenin ağızını çevreleyen çerçeve.

çerçeve dizi ışıkları [Alm. *Rahmen-Oberlicht*] [Fr. *herse de draperie, herse zéro*] [İng. *proscenium batten, no. 1 light pipe, teaser batten*] [İt. *luci del proscenio*] : Sahne çerçevesinin iç yüzünde, yukarıda, sağ ve sol yanlardaki dizi ışıklarının tümü.

çerçeve kanadı [Alm. *Portalseiten*] [Fr. *manteau d'arlequin*] [İng. *tormentor*] [İt. *quinto di proscenio*] : Çerçevenin her iki yanında sahne ağızını daraltıp genişletmeye yarayan levha ya da perde. Çerçeve kanadı aynı zamanda kulisi seyircinin görüşüne kapatır.

çerçeve kenar ışıkları [Alm. *Portalseitenbeleuchtung*] [Fr. *éclairage de manteau d'arlequin*] [İng. *tormentor lights*] : Çerçevenin sahneye bakan her iki kenarında bulunan direklere ya da tutamaklara yukarıdan aşağıya doğru takılan ışıklar.

çerçeve kenar direği [Alm. *Portaltpeiler*] [Fr. *herse de manteau d'arlequin*] [İng. *tormentor batten*] : Çerçevenin sahneye bakan yanında, kenarlarda bulunan ısıldıkların asıldığı direk.

çerçeve sahne [es. t. *İtalyan sahnesi*] [Alm. *Guckkastenbühne*] [Fr. *scène de structure à l'italienne*] [İng. *picture-frame stage, picture stage*] : Oyun yeri ile seyirciyi, düz bir bağlantı çizgisi üzerinde bir çerçeve ve perde ile ayıran, büyüklerinde orkestra çukuru olan İtalyan türü tiyatro sahnesi.

çevirgeç [es. t. *elektrik düğmesi*] [Alm. *Schalter*] [Fr. *interrupteur*] [İng. *switch*] : Bir elektrik çevrimini gerektiğinde açık kapamaya yarayan aygıt.

çevre oyunu [Alm. *Milieu-Stück*] [Fr. *pièce de milieu*] [İng. *milieu drama*] : Kişileri ve öyküyü arka planda bırakarak yaşamın görünüşünü genişlemesine veren ya da bir dönemi genellemesine gösteren oyun türü; kişilerin alinyasını çevrelerinin etkisiyle açıklayan oyun türü.

çevrili tiyatro [Alm. *Raumbühne, Zentralbühne*] [Fr. *théâtre-en-rond, scène centrale*] [İng. *theatre in the round, center stage*] : Dört bir yanı seyirci ile çevrili oyun yeri olan tiyatro biçimi. Örnek : Orta Oyunu, ABD, SSCB ve Avrupa ülkelerinde görülen ortada oyun yeri olan tiyatrolar.

çevren gergisi [es. t. *ufuk perdesi*] [Alm. *Rundhorizont*] [Fr., İng. *cyclorama*] [İt. *ciclorame*] : Sahne gerisinde, sahneyi enine kaplayan seyirciye göre hafif içbükey kalın kumaş gergi. Bu gergi çoğu kez bir dekorun gözerimini ya da gökyüzünü verir.

çevren dizi ışıkları [es. t. *ufuk perdesi lambaları*] [Alm. *Beleuchtungs-zug*] [Fr. *herse de lointain*] [İng. *sky batten, cyc batten*] [İt. *luci-ciclo*] : Çevrenin hem tabanında, hem de üst sınırında, yönü gergiyeye doğru olan dizi ışıklar. Işıklar, çevrene derinlik vermede ve çeşitli duysal gözerimi sağlamada yardımcı olur.

çevren ışık birimi [Alm. *Horizont-Laterne*] [Fr. *lanterne d'horizon*] [İng. *cyclorama lantern*] [İt. *parabola del panorama*] : Çevren gergisini aydınlatmak ya da sahneyi derin göstermek için kullanılan çevren ışıklandırmasındaki birimler. Bu birimler : 1 — taban dizi ışıklandırması. 2 — Kenar dizi ışıklandırması olarak iki bölümde ele alınır. Taban dizi ışıklandırması çevren ışık çukuruna, kenar dizi ışıklandırması gerginin üst kenarındaki rayların bulunduğu yere konulur.

çevren ışık çukuru [Alm. *Rime für Horizontbeleuchtung*] [İng. *cyclorama pit*] : Çevren gergisini alttan aydınlatan ışıkları gizlemekte kullanılan kanal.

çevren ışıklandırması [es. t. *ufuk perdesi ışığı*] [Alm. *Horizontleuchten*] [Fr. *éclairage d'horizon*] [İng. *cyclorama lighting*] [İt. *illuminazione dell'orizzonte*] : Sahneyi derin göstermede kullanılan, çevrenin altında ve üstünde bulunan ışıkların tümü.

çevren rayı [Alm. *Laufbahn des Horizontes*] [Fr. *patience pour cyclorama*] [İng. *cyclorama track*] [İt. *pista del orizzonte*] : Çevren gerisini tutan palangaların kaydırıldığı ray.

çevrim [es. t. *elektrik devresi*] [Alm. *Kreis*] [Fr., İng. *cycle*] : Elektrik akımının iletken üzerinde aldığı yol.

çeyrek dönüş [İng. *quarter position*] : Oyuncunun 45 derecelik açıyla seyirciden sahne yukarısına dönmesi.

çığ aygıtı [Alm. *Lawine*] [Fr., İng. *avalanche*] : Çığ sesi vermeye yarayan aygıt. Bu, iki ayak arasına konulmuş, elle döndürülebilen, 60 cm. çapında, tahtadan yapılmış, sekizgen bir silindirdir. Silindir içine konulmuş tahta toplar döndükçe dağdan yuvarlanan çığ sesi elde edilir.

çıkıntı sahne [Alm. *spornförmige Bühne*] [Fr. *scène éperon*] [İng. *apron stage, thrust stage*] : Sahne çerçevesinin dışına ya da perde önüne çıkan ve üç yanında seyir yeri olan sahne biçimi.

çıkış [Alm. *Abgang*] [Fr. *sortie*] [İng. *exit*] : 1—Oyun kişinin inandırıcı bir zorunlukla sahneden çıkması. 2—Tiyatro salonundaki seyircinin çıkış yeri. 3—Sahne çıkış kapısı.

çıkış sözleri [Alm. *Abgangsreplik*] [Fr. *réplique de sortie*] [İng. *exit line*] : Oyuncunun sahneden ayrılması sırasında söylediği sözler.

çıkılmaz konu [İng. *alley theme*] : Sonucu kimseyi doyurmayan ve çözüm yolu inandırıcı olmayan oyun konusu.

çılgınlık oyunu [Alm. *Narrenspiel*] [Fr. *sotie*] [İng. *fool's play*] : Rönesans başlarında eğlence amacı ile yazılmış, insanları çılgınlıkları içinde gösteren, genellikle sürekli bir olay dizisi olmıyan dinsel ve siyasal taşlamaya dayanan oyun.

çingal (Doğ.) : Doğaçlamaya dayanan tiyatrodaki arabulucu rolü.

çiçek yolu [Alm. *Blumenweg*] [Fr. *hanamichi*] [İng. *flower path*] [Jap. *Hanamiçi*] : Sahneden, seyircilerin ortasından geçerek, salonun arkasına dek uzayan ve seyircileri ikiye ayıran oyun yüzeyi. Dünya tiyatrolarına Japon kabuki tiyatrosundan geçmiştir. Bunu Batıda ilk kez yönetmen Max Reinhardt kullanmıştır.

çifte kavuklu (O.O.) : Ortaoyunu'nda bir ustalık gösterisi olarak ortada iki Kavuklu'nun bulunması; bunlar aralarında yarışarlardı.

çift yüzü kumaş [Alm. *zweiseitiges Gewerbe*] [Fr. *tissu double face*] [İng. *reversible fabric*] : Her iki yanı da dışa gelebilecek biçimde dokunmuş kumaş.

çığ ışık [Alm. *volles Licht*] [Fr. *lumière dure*] [İng. *hard light*] : Gölge ve aydınlık kesimlerin kesin çizgilerle ayrıldığı, tam parlaklıkla oyuncular ya da nesneler üzerine verilen ışık.

çing : Çin tiyatrosundaki yüzleri boyalı tiplere verilen ad.

Çin tiyatrosu [Alm. *chinesisches Theater*] [Fr. *théâtre chinois*] [İng. *Chinese theatre*] : Büyük ölçüde simgelere başvurarak ezgi, dans, akrobasi ve sözsüz oyun sanatlarını birleştiren ve seyirciye Doğu tiyatrosuna özgü göstermecilik nitelikleriyle yönelen bir tiyatro. Şiirli konuşmaları ve simgelerden oluşan bir dekoru vardır. Oyuncular rolü yaşamazlar, onu yansıtır. Seyirci rolün ne olduğu ile değil, nasıl oynandığı ile ilgilenir. Çin tiyatrosu önce Sovyet yönetmeni Meyerhold'u sonra da epik tiyatro'nun temsilcisi Brecht'i etkilemiştir.

çizgi kalemi [Alm. *Augenbrauenstift*] [Fr. *dermatographe*] [İng. *liner*] : Yüz boyamada gölge ve çizgilerin yapılmasına yarayan özel uçlu kalem.

çoban komedyası [Alm. *Schäferspiel*] [Fr. *comédie pastorale*] [İng. *pastoral comedy*] : Rönesans'ta ortaya çıkan, kır yaşamını, doğayı ve sevmeyi konu edinen romantik ve şiirli komedy türü.

çocuk korosu [Alm. *Kinderchor*] [Fr. *choeur d'enfants*] [İng. *children's chorus*] : Çocuklardan kurulu koro.

çocuk oyunu [Alm. *Kinderstück*] [Fr. *pièce pour enfants*] [İng. *children's play*] : Çocuklar için düşünülmüş, eğlendirirken eğitmeyi amaçlayan oyun.

çocuk tiyatrosu [Alm. *Kindertheater*] [Fr. *théâtre pour enfants*] [İng. *children's theatre, child's theatre*] : İlköğretim öncesinden erginlik yaşına değin, çocuklar için yapılan tiyatro. Gelişmiş ülkelerde çocuk tiyatroları çoğu kez dört yaş öbeğine ayrılır : 5—7, 7—9, 9—11, 11—14. Çocuk tiyatroları eğlendirerek eğitmeyi amaç edinir.

çocuk topluluğu [Alm. *Kindertruppe*] [Fr. *compagnie des enfants*] [İng. *boy company*] : 1—Rönesans'ta saraylarda gösteriler düzenleyen kadın ve erkek rollerini çocukların oynadığı topluluk. 2—Çocuklardan kurulu tiyatro, dans ve ezgi topluluğu.

çok amaçlı sahne [Alm. *Simultanbühne*] [Fr. *scènes multiples*] [İng. *multiple stage*] : Değişik sahne-seyirci ilişkisini sağlayabilecek biçimde yapılmış sahne. Kimi kez ortada, kimi kez yanlarda, kimi kez de önde, hem önde, hem ortada ve benzeri biçimlerde çeşitlilik içinde kullanılmaya elverişli sahne.

çok amaçlı seyir yeri [Alm. *mehrzweck Raum*] [Fr. *salle à destinations multiples*] [İng. *multipurpose house*] : Değişik amaçlar için ve değişik biçimlerde kullanılabilen seyir yeri.

çok telli kablo [Alm. *Mehrleiterkabel*] [Fr. *câble multiple*] [İng. *multi-core cable, multiconductor cable*] [İt. *cavo multiplo*] : İçinde türlü kalınlıkta bakır elektrik teli bulunan kablo.

çou : Çin tiyatrosunda soytarılara verilen ad.

çözüm [Alm. *Lösung*] [Fr. *dénouement*] [İng. *ending, denouement*] : Bir oyunun gelişimi içinde düğümlerin çözülmeye başladığı kesim.

çözümleme [es. t. *tahlil etme*] [Alm. *Analyse*] [Fr. *analyse*] [İng. *analysis*] : İnceleme, irdeleme.

çözüm sahnesi [Alm. *Schlusszene*] [Fr. *final*] [İng. *ending*] : Oyun konusunun tamamlanıp sonuca ulaştırıldığı sahne.

çözümsel gelişim [Alm. *analytische Entwicklung*] [Fr. *développement analytique*] [İng. *analytic development*] : Olayları oluş sırasına gö-

re değil de, tersine oyuna asal trajik çatışmadan girip nedenleri geriye dönütle yavaş yavaş bulgulayan yapısal gelişim. Örnek : Sofokles'in Kral Oidipusu, bak. bireşimsel gelişim.

çubuk askı [Alm. *Latte*] [Fr. *battant*] [İng. *batten*] [İt. *cantinella*] : Sahne yukarisından makaralarla indirilip çıkartılabilen genellikle iki parmak çapında çelik çubuk. bak. askı.

D

dadacılık [Alm. *Dadaismus*] [Fr. *dadaïsme*] [İng. *dadaism*] : Yirminci yüzyıl başlarında Tristan Tzara ve Richard Hülsenbeck'in yayımladıkları (1916) bildiriyle başlamış ve yedi yıl kadar sürmüş olan, dil ve estetik kurallarını, bunların denetlenmesini, mantık dizgesini tanımamış ve sözcük anlamlarına değer vermemiş bir akım. Alabildiğine bağımsız çağrışımlarla ilkel ve doğrudan anlatım biçimi arayan bir sanat çığırındır. Çocukların «dah dah» sözcüğünden «dada»yı üretmişlerdir. Bunlarda değer tanımazlıkla birlikte bir başkaldırı da vardır. bak. gerçeküstücü tiyatro.

dağar [es. t. *rpertuar*] [Alm. *Spielplan*] [Fr. *répertoire*] [İng. *repertory*] : Bir tiyatro dönemi için araştırılıp incelenen ve seçilen oyun demeti.

dağar tiyatrosu [es. t. *repertuar tiyatrosu*] [Alm. *Repertoiretheater*] [Fr. *théâtre de répertoire*] [İng. *repertory theatre*] : Bir tiyatro dönemi içinde oynanmasını uygun gördüğü oyun demetini, ileride de oynayabilecek biçimde, önceden belirleyen dramaturgi anlayışını benimseyen tiyatro.

dağıtıcı ışıldak [Alm. *Streuscheinwerfer*] [Fr. *réflecteur*] [İng. *flood-light*] [İt. *reflettore a luce diffusa*] : Merceksiz, kimisinin içi emaye, kimisinin metal aynalı ışıklama aygıtı. Ağız geniş olduğu için dirençli ışığı kolayca yayar ve genel ışıklamada çok kullanışlıdır.

dağıtıcı süzgeç [Alm. *Streuscheibe*] [Fr. *écran diffusant*] [İng. *frost*] [İt. *schermo diffusore*] : Renksiz, yanmaz asetat; ışın demetinin sınırını yumuşatmada ve dağıtmada kullanılır.

dağıtılmış ışık [Alm. *Streulicht*] [Fr. *lumière diffusée*] [İng. *diffused light*] [İt. *luce diffusa*] : Sahneye dağıtılarak verilen, genel ışıklama yöntemine ilişkin ışık.

dağıtım kutusu [es. t. *sigorta kutusu*] [Alm. *Sicherungskasten*] [Fr. *boîte de coupe-circuit*] [İng. *fuse box*] [İt. *scatola del fusibile*] :

Ana kabloyla gelen elektrik akımının tiyatro yapısının çeşitli yerlerine dağıtıldığı koruncularla güvenceye alınmış dolap ya da kutu.

dakikalama [Alm. *Minutage*] [Fr. *minutage*] [İng. *minuting*] : Oyunun süresini hesaplayabilmek için her bölümün kaçar dakika sürdüğünü saptama.

dalgı etmeni [Alm. *Welleneffekt*] [Fr. *effet de vagues*] [İng. *wave effect*] : Sahne üzerinde dalgaların hareket ettiği duygusunu veren etmen.

dalgalama [Alm. *Riffel*] [Fr. *ondulations*] [İng. *ripples*] : Sahne üzerinde dalgalar kıpırdıyormuş görüntüsünü sağlama.

dalgalı akım [es. t. *alternatif cereyan*] [Alm. *Wechselstrom*] [Fr. *courant alternatif*] [İng. *alternating current*] [İt. *corrente alternate*] : Ortalama değeri sıfır olan düzenli biçimde yön değiştiren elektrik akımı.

dalgalı tavan [Alm. *wellenförmige Decke*] [Fr. *plafond ondulé*] [İng. *ondulated ceiling*] : Ses dağılımı için kullanılan dalgalı tavan.

dalkavuk [Alm. *Schmeichler*] [Fr., İng. *syncophant*] : Kendi çıkartı için başkalarının elini eteğini öpen tip.

dar açılı ışın [Alm. *enger Lichtkegel*] [Fr. *faisceau étroit*] [İng. *narrow-angle beam*] : Dar bir oylum açısı içine toplanmış ışın.

dar ses [Alm. *begrenzte Stimme*] [Fr. *voix restreinte*] [İng. *restrained voice*] : Tiz ve pes uzamlara kolayca inip çıkamayan ses.

davranı [es. t. *jest*] [Alm. *Geste*] [Fr. *geste*] [İng. *gesture*] : Bir oyuncunun sahnede yüz ya da gövde hareketleriyle bir anlatıma yönelmesi.

değişebilir dekor [Alm. *Verwandlungsszenenerie*] [Fr. *décor à transformations*] [İng. *quick-change scenery*] : Bir oyunda çabucak değiştirilebilecek biçimde hazırlanmış dekor düzeni.

değişebilir sahne [Alm. *veränderbare Bühne*] [Fr. *scène transformable*] [İng. *adaptable stage*] : İstenilen biçime sokulabilen sahne türü.

değişken pano [Alm. *veränderbarer Kulissenwagen*] [Fr. *châssis à transformations*] [İng. *quich-change flat*] : Dekor değişiminde kullanılan çok çabuk değişebilen pano. Bu, ya arkalı önlü kullanılır ya da çeşitli levhalar takılıp çıkarılarak gerçekleştirilir.

değişken ses [es. t. *varyasyonlu ses*] [Alm. *variable Stimme*] [Fr. *voix variée*] [İng. *variable voice*] : Tiz ve pes uzamlara kolayca inip çıkabilen ses.

değişken seyir yeri [Alm. *veränderbarer Raum*] [Fr. *salle à transformations*] [İng. *adaptable house*] : Değişik gösteriler ve amaçlar için kullanılabilen, seyir yeri biçiminin değiştirilmesiyle değişik oyun alanları elde edilebilen salon.

değişken uçuş aygıtı [Alm. *Schwimapparat*] [Fr. *équipe de vol oblique*] [İng. *oblique flying equipment*] : Sahnede oyuncuların istenilen yöne uçuşmasını sağlayan aygıt.

değişmez çevren gergisi [es. t. *tesbit edilmiş ufuk perdesi*] [Alm. *feststehender Rundhorizont*] [Fr. *cyclorama fixe*] [İng. *permanent cyclorama*] : Sahnenin gerisinde, gözerimini sağlayan içbükey çevren gergisinin yere ve sahne ızgaralarına bağlı olanına verilen ad.

dekor [Alm. *Bühnenbild*, *Szenerie*] [Fr. *décor*] [İng. *scenery*, *setting*, *sets*] [İt. *scenario*] : Oyun konusunun geçtiği yeri, çevreyi ve atmosferi biçim, kalıp, renk ve ışıkla ile canlandıran tamamlanmış yapı.

dekor arkası [Alm. *hinter der Szene*] [Fr. *dans les coulisses*] [İng. *behind the scenes*, *backstage*] [İt. *dietro le scene*] : Dekorun gerisindeki kulis.

dekor birimi [Alm. *Dekorationsstück*] [Fr. *élément de décor*] [İng. *set piece*, *setting piece*] : Dekor parçasına verilen ad.

dekor çekmek [Alm. *weigziehen*] [Fr. *appuyer un décor*] [İng. *to fly*] : Sahnede bulunan dekoru palangalar yoluyla sahne yukarsına çekme eylemi.

dekor çizgisi [Alm. *Richt-Linie*] [Fr. *ligne d'origine*] [İng. *setting line*] [İt. *linea di limite*] : Sahne üzerinde dekorun sınırını gösteren çizgi.

dekor değişimi [Alm. *Verwandlung Bilder, Umbau*] [Fr. *changement de décor*] [İng. *change of scene*, *scene shift*] [İt. *cambiamento di scena*] : Oyun gereğine uygun olarak bir dekorun yerine başka dekoru kurma işlemi.

dekor değiştirme dizelgesi [Alm. *Bühnenbauplan*] [Fr. *plan pour changement de décor*] [İng. *detail of changes*] : Dekorun bütününün ya da bir bölümünün değiştirilmesinde kolaylık sağlamak için hazırlanan dizelge.

dekor diptyüzeyi [Alm. *Bühnenbild*] [Fr. *décor*] [İng. *scenery*] [İt. *scenario*] : Bir oyunun sahne üzerindeki görüşünü çevreleyen, panoların birleştirilmesiyle ortaya çıkan dekorun diptyüzeyi.

dekor dizelgesi [Alm. *Dekorationsplan*] [Fr. *conduite du spectacle*] [İng. *scenic plot*, *scene plot*] [İt. *piano di decorazione di scena*] : Bir oyunda kullanılacak dekorun sayısını ve sırasını gösteren hazırlanmış belge.

dekor indirmek [Alm. *einrichten*] [Fr. *charger un décor*] [İng. *to drop in*, *to lower in*] : Sahne üstünde bulunan dekor parçalarını gerektiğinde palangalar yoluyla sahneye indirme eylemi.

dekor işlihi [Alm. *Dekorateurwerkstatt*] [Fr. *atelier de décors*] [İng. *scene shop*] : Bir tiyatrodaki dekorların yapıldığı yer.

dekor korunağı [es. t. *dekor deposu*] [Alm. *Dekorationslager*] [Fr. *magasin des décors*, *dépôt des décors*] [İng. *scenery store (storage)*] [İt. *deposito del materiale*] : Dekorların ve dekora ilişkin şeylerin saklandığı ve korunduğu yer.

dekor kurmak [Alm. *Aufbauen*] [Fr. *planter*] [İng. *to set*] [İt. *constituire*] : Önce taslakta, sonra da makette hazırlanan dekoru sahne üzerinde gerçekleştirmek.

dekor kurucu [es. t. *realizatör*] [Alm. *Dekorateur*] [Fr. *décorateur exécutant*] [İng. *stage setter*, *scenic artist*] : Sahne üzerinde dekorun kurulmasından sorumlu sanatçı.

dekorlu çalışma [es. t. *dekorlu prova*] [Alm. *Dekorationsprobe*] [Fr. *répétitions en décors*] [İng. *technical rehearsal*, *scene rehearsal*] [İt. *prove della scene*] : Oyuncuların, yönetmenin denetiminde, tamamlanmış dekorla ilk sahne çalışmaları.

dekor maketi [Alm. *Bühnenmodell*] [Fr. *maquette construite de décor*] [İng. *model setting*, *stage model*] [İng. *modellino*] : Bir dekorun boyutlarını, ölçekli, küçük boyda ve oranda belirten örnek.

dekor tasarımcısı [es. t. *dekoratör*] [Alm. *Bühnenbildner*] [Fr. *décorateur*] [İng. *scene designer*] [İt. *decoratore*] : Bir oyunun dekorunu önce kağıt üzerinde tasarlayan, sonra renklendirip çizen, maketini yapan ve sahne üzerinde gerçekleştirilmesini denetleyen, dekorun hazırlanmasını yöneten sanatçı.

dekor taslağı [es. t. *dekor eskizi*] [Alm. *Bühnenbildentwurf*] [Fr. *maquette plane de décor*] [İng. *sketch*] : Sahne üzerinde gerçekleştirilecek dekordaki çizgileri, renkleri ve ayrıntıları gösteren ön hazırlık çizimi.

dekor taşıtı [Alm. *Bühnenwagen*] [Fr. *plateforme coulissante*] [İng. *boat-truck*] [İt. *caretto*] : Dekor parçalarının ve eşyalarının sahneye taşındığı, sahneden götürüldüğü araç.

delikanlıbaşı (Kö. O.) : Anadolu'da köy oyunlarında oyunları yönetene verilen ad.

delikli levha [Alm. *gelochtes Paneel*] [Fr. *panneau perforé*] [İng. *perforated panel*] : Ses dağılımının düzenli bir biçimde gerçekleşmesine yardımcı olan delikli levha.

delil (Kö. O.) : Anadolu'da köy oyunlarında, oyunları yönetene verilen adlardan biri.

demirciler [Alm. *Schlossergehilfen*] [Fr. *serruriers (équipe)*] [İng. *iron-workers*] : Tiyatronun demir işlerini yapan işçiler.

demirci ustası [Alm. *Schlossermeister*] [Fr. *chef serrurier*] [İng. *ironsmith master*] : Tiyatronun demir işlerinin yapılmasını düzenleyen ve denetleyen nitelikli işçi.

demir işliği [es. t. *demirhane, demir atölyesi*] [Alm. *Schlosserwerkstatt, Schlosserei*] [Fr. *atelier de serrurerie*] [İng. *locksmith's shop*] : Tiyatroda dekor ve sahne eşyalarına ilişkin demir işlerinin yapıldığı yer.

demir perde [Alm. *eiserner Vorhang*] [Fr. *rideau de fer*] [İng. *iron curtain*] : Sahnede çıkacak herhangi bir yangının seyirci salonuna yayılmasını önleyen demir perde. bak. **koruma perdesi**.

deneme tiyatrosu [Alm. *Werkstatttheater*] [Fr. *théâtre-laboratoire*] [İng. *theatre workshop*] : Yeni denemelerin yapıldığı, genç oyun yazarlarının, yönetmenlerin ve oyuncuların değişik biçimler denedikleri topluluk.

denetim masası [es. t. *kontrol konsolu*] [Alm. *Kontrolltisch*] [Fr. *tableau de commande*] [İng. *control board*] [İt. *quadro di comando*] : Tüm ışıkların denetlendiği masa.

denetleme [es. t. *kontrol etme*] [Alm. *Kontrolle*] [Fr. *inspection*] [İng. *inspection*] : Bir oyunun yürürlükteki yasalara ve geleneklere aykırı olup olmadığını anlamak için yapılan inceleme. bak. **sıkadenetim**.

deneyysel oyun [Alm. *Experimentierstück*] [Fr. *pièce expérimentale*] [İng. *experimental play*] : Bilinenin dışında, yeniliklerin denendiği oyun.

deney tiyatrosu [Alm. *Experimentiertheater*] [Fr. *théâtre expérimentale*] [İng. *experimental theatre*] : Sahne üzerinde yeni denemelerde bulunan ve sahne plastiği açısından yenilikler getiren tiyatroya verilen ad.

denge [es. t. *muavazene*] [Alm. *Gleichgewicht*] [Fr. *équilibre*] [İng. *balance*] [İt. *equilibrio di scena*] : Yönetmenin sahne üzerinde ta-

sarladığı düzenin temel öğelerinden biri. Göz dengesiz bir görünümü (bilinçsiz de olsa) sezindiği için sahne üzerindeki oyuncular dengellemek gerekir. Sahne üzerinde denge iki ana bölümde ele alınır. 1 — Fiziksel Denge : Bakışlımlı ve bakışsız olmak üzere iki çeşittir. 2 — Güzelduyusal Denge : Sahne üzerinde kalabalığı anlam açısından uyumlu bir duruma getirir.

deniz [Alm. *Wasserversatz*] [Fr. *bande d'eau*] [İng. *sea-row*] : Dekorda deniz görünümünü sağlayan taban.

denyo (O. O.) : Ortaoyunu'nda aptal tipi. Denilo da denir. Yaygaracı, acıma duygusuyla şımartılmış, küstah, arsız, küfürbaz, yüzüstü ve sırnaşıktır.

deste : Şiilerde muharrem ayı töreninde geçit alayı.

destek ağırlığı [Alm. *Steifengewicht*] [Fr. *pain*] [İng. *brace-weight*] [İt. *contrappeso*] : Pano arkadaki desteğini sağlamlaştırmaya yarayan demir ağırlık.

destek demiri [Alm. *Fusseisen*] [Fr. *patin*] [İng. *sill*] : Dekorda kapı çerçevesini ya da kemerleri uçlardan sağlamlaştırmada kullanılan demir kelepçe ya da bilezik.

destek ışıklaması [Alm. *allgemeine Beleuchtung*] [Fr. *lumière d'appoint*] [İng. *full in light*] : Asal ışıklamayı destekleyen ışıklama; asal ışıkların çıkardığı gölgeleri yok etmede ve kenarları yumuşatmada kullanılan «fresnel» mercekli ışıldaklarla gerçekleştirilen aydınlatma.

destekleyici oyuncular [Alm. *Nebendarstellung*] [Fr. *acteurs ayant des rôles de second plan*] [İng. *supporting cast*] : Önemli oyun kişilerini destekleyen ikinci plandaki rollerin tümüne verilen ad.

deus eks makine [Lat. *deus ex machine* = makineyle (vinçle) indirilen Tanrı] : 1 — Antik Yunan tragedyasının olay dizisindeki asal düğümü çözmek için bir sepetin içinde vinçle bir Tanrının indirilmesi. 2 — Bu terim daha sonraları ve günümüzde inandırıcı olmayan «tepeden inme», beklenmedik sonuçlar için kullanılır.

deuteragonist : Antik Yunan tiyatrosundaki üç oyun kişisinden ikincisi.

dev civata [es. t. *golyat vidası*] [Alm. *Goliathgewinde*] [Fr. *culot à vis goliath*] [İng. *goliath screw*] [İt. *impanatura Goliath*] : Dekoru sahne tabanına tutturun büyük civata.

devingen birim [Alm. *dynamische Einheit*] [Fr. *unité dynamique*] [İng. *dynamic unit*] : Dramaturgi çalışmasına ilişkin bir değerlendirme : Önemli oyun kişilerinin yönelişlerini ortaya çıkaran vuruş-

ların toplamı. Bir sahnede vuruş-tepki dizi gelişmesi sonucu var olan aksiyon birimi yoluyla tiyatro için gerekli olan hareketler bütününe elde edilmesine yarayan çalışma.

devlet tiyatrosu [Alm. *Staatstheater*] [Fr. *théâtre d'Etat*] [İng. *state theatre*] : Devletin ödenek alan, kamu hizmeti ile sorumlu olan geniş olanaklı tiyatro.

deyiş oyunu [Fr. *jeu partie*] : Ortaçağ Fransa'sında iki kişi arasında koşuklu sözlerle çene yarıştırmaya dayalı oyun.

dışavurumcu tiyatro [es. t. *ekspresyonist tiyatro*] [Alm. *expressionistisches Theater*] [Fr. *théâtre expressioniste*] [İng. *expressionistic theatre*] : Doğalcıların aşırı doğa kopyacılığına, izlenimciler ve simgelerin içedönük gizemciliğine karşı bir tepki olarak Almanya'da ortaya çıkmış ve 1910 ile 1924 yılları arasında etkin olmuş bir akım. Çıkışı o dönemdeki Almanya'nın toplumsal ve ekonomik durumundan kaynaklanmıştır. Otoriteye başkaldırıyı, daha iyi bir düzen isteğini içeren bu akımda çeşitli eğilimler yer alır. Oyun yapılarında sürekli bir akış yerine, kısa sahneler vardır; şiirli konuşmalardan makine tıktırılmasına değin uzanan bir dil özelliğini kapsar. Oyun kişileri bireyi değil, yığını, sınıfı ya da topluluğu yansıtar. Düşünceyi iletmede, gergi üzerine düşürülen resimlere, yazılara ve sinema filmlerine başvurulur. Epik tiyatroyu etkilemiştir.

dışbükey mercek [es. t. *muhaddep mercek*] [Alm. *planokonvex Linse*] [Fr. *lentille convexe*] [İng. *plano-convex lens*] : Yaklaştırmacı (yakın-sak) mercek; bakılan şey olduğundan büyük görünür. Yöresel ışık-lamada kullanılan ışıldaklarda bulunur.

dış dekoru [Alm. *Ausserdekoration*] [Fr. *décor d'extérieur*] [İng. *exterior set, exterior setting*] : Ev dışındaki, açık havayı, açıklığı ya da doğayı gösteren dekor.

dış uygulam [es. t. *fiziksel teknik*] [Alm. *physicalische Technik*] [Fr. *technique physique*] : Stanislavski oyunculuk dizgesinde, oyuncunun yaratışı için önemli olan fiziksel yetisini iç dürtüye tepki gösteren bir öge durumuna getiren çalışmanın sonucu. Bunun için, oyuncunun tartım, davranı, akrobasi, güzel konuşma, ses denetimi eskrim ve benzeri çalışmalarla kendini eğitmesi gerekir.

didaskall : 1 — Antik Yunan tiyatrosunda yazarın oyun düzenini oyunculara açıklaması. 2 — Antik Yunan tiyatrosunda koroların hazırlanması ve çalışması.

didaskalos : Antik Yunan tiyatrosunda oyunun yorumunu yapan ve genel düzeni açıklayan kişi; bu çoğu kez yazarın kendi olurdu.

dikey açı [Alm. *senkrechter Winkel*] [Fr. *angle perpendiculaire*] [İng. *vertical angle*] : Işıldaktan gelen ışınla sahne düzeyi arasındaki açı.

dikkey ışıklama [Alm. *senkrechte Beleuchtung*] [Fr. *éclairage verticale*] [İng. *overhead lighting*] : Sahneyi ve kişileri sahne içindeki ışıldaklarla yukarıdan aşağıya doğru dikey olarak aydınlatma.

dikişçi [es. t. *terzi*] [Alm. *Schneidergehilfer*] [Fr. *tailleur, couturière*] [İng. *dressmaker*] : Tiyatro giysilerini diken işçi.

dikkat çemberleri [Alm. *Kreise für Achtgebung*] [Fr. *cercles des attentions*] [İng. *circles of attention*] : Stanislavski oyunculuk dizgesinde, dikkatin odaklanmasını kolaylaştırmak için saptanan bölgeler. Dikkati odaklamada üç bölge kullanılır : 1 — Küçük dikkat çemberi, 2 — Orta çemberi, 3 — Geniş dikkat çemberi.

dikkati odaklama [es. t. *konsantrasyon*] [Alm. *Konzentration*] [Fr. *concentration*] [İng. *concentration of attention*] : Stanislavski oyunculuk dizgesinde, oyuncunun bütün dikkatini dış eyleme vermesi ve imgelemi ile bu eylemi pekiştirmesi işlemi.

dik ses [Fr. *voix blanche*] : Tiz ve tınısı olmayan ses.

dilsiz oyunu (Kö. O.) : Anadolu köylü oyunlarında sözsüz bir oyun; buna samit ya da lal de denir.

dinlenme yeri [Alm. *Konversationszimmer, Künstlerzimmer*] [Fr. *foyer d'artistes*] [İng. *green room*] : Sanatçıların çalışma ya da gösteri aralarında dinlendikleri, oturup konuştukları yer.

dinleyici [Alm. *Zuhörer*] [Fr. *auditeur*] [İng. *listener*] : Söylenen ya da çalınan şeyi dinleyen kişi.

dip dekoru [es. t. *dekor fonu*] [Alm. *Hintergrundsdekoration*] [Fr. *décor de fond*] [İng. *background setting*] : Sahne dekorunun, seyircinin tam karşısına gelen arkadaki görünüşünü gösteren dekor parçası.

dip ışıkları [Alm. *Hintergrundslichter*] [Fr. *éclairage de fond*] [İng. *backing lights*] : Sahnenin arka kesimini aydınlatan herhangi bir ışık kaynağı.

dip kumaşı [Alm. *Bogen*] [Fr. *principale*] [İng. *cut cloth, cut-out drop*] : Sahne dekorunun seyirci karşısına gelen dip yüzünü yansıtan, üstünde kapı ve pencere boşluğu olan kumaş. Bu boşlukların önüne kapı ve pencere konulur.

dip müziği [es. t. *fon müziği*] [Alm. *Hintergrundmusik*] [Fr. *musique de fond*] [İng. *background music*] : Bir oyunda hareket ve sözlerin yanı sıra duygusal etkiyi arttırmak için yer alan destekleyici müzik.

dipli ışıldak [Alm. *Scheinwerfer auf Sockel*] [Fr. *projecteur sur socle -embase*] [İng. *based spotlight*] : Dip tarafından bir duya oturtulan ışıldak türü.

dip perdesi [es. t. *fon perdesi*] [Alm. *Prospekt*] [Fr. *toile de fond, rideau de fond*] [İng. *back-cloth, back drop*] [İt. *sfondo*] : Sahne gerisine konulan resimli perde.

dip resmi [es. t. *fon resmi*] [Alm. *Hintersetzer*] [Fr. *pantalon, découverte*] [İng. *backing*] [İt. *fondino*] : Bir sahne dekorundaki çeşitli öğelere derinlik vermesi için görünür yere kurulan resimli dekor parçası. Örnek : Kapı açıldığında görünmesi için kapı arkasına, pencere açıldığında görünmesi gerektiği için pencere arkasına konan resim, vb.

direnç [es. t. *rezistans*] [Alm. *Widerstand*] [Fr. *résistance*] [İng. *resistance*] [İt. *resistenza*] : Bir nesneden birim nicelikte elektrik akımı geçebilmesi için gerekli olan gerilim.

distegiya [Yun. *distegia* = ikinci kat] : Antik Yunan tiyatrosunda oyuncuların oyunu seyrettikleri binanın çatısı.

dişi konuşmak (argo) : Doğaçlama tiyatrosunda ve orta oyunu'nda Komik'e ya da Kavuklu'ya nükte yapması için laf açmak.

dişi söz (argo) : Doğaçlama tiyatrosunda ya da orta oyunu'nda Komik'in ya da Kavuklu'nun nükte yapmasını sağlayan sözcük.

ditrambos [Yun. *dithrambos*] : Tanrı Diyonizos onuruna söylenen, onun yaşamından, acı ve tatlı serüvenlerinden söz eden, kimi kez ciddi kimi kez de açık saçık ezgiler.

diya [Alm. *Diapositiv*] [Fr. *diapositif*] [İng. *diapositive*] : Gergi üzerine yansıtılan resimlerin yansıtıcıya konulan pozitif filmine verilen ad.

diyafram [Alm. *Irisblende*] [Fr. *diaphragme*] [İng. *iris, diaphragm*] [İt. *diaframma a iride*] : Işıldakların bir takısı. Bir çerçeveye oturularak takılan diyafram yuvarlak biçimdedir; iç tarafında birbirinin üzerine kayarak ya da birbirinin üzerinden açılarak yuvarlağın çapını büyülten ve küçülten yaprakları vardır. Bununla sahne üzerindeki aydınlatma alanı genişletilip daraltılabilir.

diyazoma [Yun. *diazoma*] : Antik Yunan tiyatro yapısında seyirci yerindeki katlara verilen ad.

Diyonizos [Yun. *Dionisos*] : Yunan mitologyasında, doğanın yenileyicisi ve yaşamın simgesi olan şarap, coşku Tanrısı. Zeus ile Semele'nin oğlu. Diyonizos'un simgesi anlos'tur (üfleme çalgı). bak. **Baküs**.

dionizya [Yun. *dionysia*] : Tanrı Diyonizos onuruna kutlanan törenlere verilen ad. Bunlar üç çeşitti : «Büyük Dionizya» ya da kent dionizyası, «Küçük Dionizya» ya da kır dionizyası ve bir de «Lenaya» üzüm töreni. Büyük Dionizya, baharda, nisan ayında yapılır, altı gün sürerdi; bunun dört günü tiyatro gösterilerine ayrılmıştı. Küçük Dionizya ve Lenaya ise bağ bozumu sırasında kutlanırdı.

dizi [es. t. *koltuk sırası*] [Alm. *Reihe*] [Fr. *rang*] [İng. *row*] : Oturma yeri dizisi.

dizi ışıklar [Alm. *Streiflicht*] [Fr. *portant-lumière*] [İng. *striplight, strip*] [İt. *assicella per le luci*] : Geniş bir alanı aydınlatan genel ışıklama dizgesi içinde kullanılan birbiri yanına konulmuş dizi ışıtaçlar. Çoğu kez, oluk biçiminde bir kutunun içine yan yana yerleştirilmiş 4 ile 150 vatlık ışıtaçların tümü.

doğaçlama [es. t. *tuluat*] [Alm. *Stegreif*] [Fr., İng. *improvisation*] : 1 — Betiğe dayanmadan içe doğduğu gibi oynama ve konuşma. 2 — Oyun sırasında ortaya çıkan ters bir durumu kapatmak için betikte olmayan hareketler yapma ya da sözler söyleme. 3 — Güldürmek amacıyla daha önceden saptanmamış hareketlere ve sözlere gitme; bu sonuncusu tiyatro sanatı açısından olumsuz sayılır.

doğaçlama tiyatrosu [es. t. *tulat tiyatrosu*] [Alm. *Stegreiftheater*] [Fr. *théâtre d'improvisation*] [İng. *improvisational theatre*] : Bir betiğe dayanmadan, önceden saptanmış bir gelişim çizgisi üzerinde doğaçtan oynanan ve örgüsü önceden bilindiği için, oyuncuların bu örgüyü izleyip anlık buluşlarla geliştirdikleri oyunları içeren tiyatro.

doğal büküm [Alm. *natürlicher Stimmfall*] [Fr. *inflexion naturelle*] [İng. *natural inflection*] : Düşüncelerimizi ve duygularımızı dilin gerektirdiği bükümü bozmadan söyleme.

doğalcı tiyatro [es. t. *natüralist tiyatro*] [Alm. *naturalistisches Theater*] [Fr. *théâtre naturaliste*] [İng. *naturalistic theatre*] : On dokuzuncu yüzyılda romantizme karşı ortaya çıkmış, doğa bilimleri aç-

sından insanları kalıtsal, çevresel ve toplumsal ilişkilerine göre inceleyen bu akım içindeki tiyatronun özellikleri kapsamında, yaşam gerçeğini en küçük ayrıntısına dek işlemek yer alır. Tartışma açacak konular ele alınırken, küçük adamın gerçeği doğabilimsel açıdan gösterilmeye çalışılır. Bu akım üzerinde, düşünür Auguste Comte'un düşüncelerinin ve Charles Darwin'in Türlerin Kökeni ve Doğal Seçme kuramlarının etkisi görülür.

doğal tümceleme [Alm. *natürliche Betonung*] [Fr. *intonation naturelle*] [İng. *natural intonation*] : Düşünceyi ve duyguyu, dilin gerektirdiği tümcelelemeyi bozmadan söyleme.

doğramacı ustası [Alm. *Tischlermeister*] [Fr. *chef menuisier*] [İng. *joiner master*] : Dekorun ve sahne eşyalarının doğrama işlerinin yapılmasını denetleyen ve düzenleyen nitelikli işçi.

doğru akım [es. t. *direkt cereyan*] [Alm. *Gleichstrom*] [Fr. *courant continu*] [İng. *direct current*] [İt. *corrente continua*] : İletken bir çevrim üzerinde yön değiştirmeyen elektrik akımı.

doğrultmaç [es. t. *redresör*] [Alm. *Gleichrichter*] [Fr. *redresseur*] [İng. *rectifier*] [İt. *raddrizzatore*] : 1—Dalgalı akımı doğru akıma dönüştüren araç. 2—Bir dalgalı akımın kaynağından doğru akım sağlamak için kullanılan düzen.

doğru ses [Alm. *richtige Stimme*] [Fr. *voix juste*] [İng. *correct voice*] : Yükseklik yönünden kendi ses bölgesinin dışına çıkmayan ses.

dolambaçlı deyim [es. t. *itnab*] [Alm. *Umschreibung*] [Fr. *circonlocution*] [İng. *eupheism*] : Bir şeyi uzatıp süsleyerek söyleme tutumu.

dolantı [es. t. *entrika*] [Alm. *Intrigue*] [Fr., İng. *intrigue*] : Seyircinin ilgisini çekmek ya da heyecanını uyandırmak için yazar tarafından bilinçli bir biçimde olay dizisine yerleştirilmiş karşıtlıklar, çatallaşmalar.

dolantı komedyası [es. t. *entrika komedyası*] [Alm. *Intrigenstück*] [Fr. *comédie d'intrigue*] [İng. *comedy of intrigue*] : Kurgu ustalığı önemli olan bu komedyada olaylar ve güldürü öğesi yazarın tasarladığı bir dolantıdan ortaya çıkar. Bu komedyada daha çok olaylar yoluyla gelişir.

dolap çeviren [es. t. *entrikacı*] [Alm. *Intrigant*] [Fr. *intrigant*] [İng. *intriguer*] : Kendi çıkarı için binbir türlü hile yapan, dolap çeviren kişi.

dolaşı [es. t. *turne*] [Alm. *Gastspielreise*] [Fr. *tourné*] [İng. *tour*] : Bir tiyatro topluluğunun bir yerden başka bir yere giderek ve dolaşarak oyunlar oynaması.

dolaşıcı topluluk [es. t. *turne tiyatrosu*] [Alm. *Wandertruppe, reisende Truppe*] [Fr. *troupe itinérante*] [İng. *touring company, company on tour*] : Oradan oraya dolaşarak oyunlar oynayan taşra topluluğu.

dolaylı ışıklama [es. t. *indirekt ışık*] [Alm. *indirekte Beleuchtung*] [Fr. *éclairage indirect*] [İng. *indirect lighting*] : Aydınlatılacak alana ışık akılarının yalnızca yüzde sıfır ile yüzde on arasında bir oranını yollayarak yapılan aydınlatma.

dolaysız ışıklama [es. t. *direkt ışık*] [Alm. *direkte Beleuchtung*] [Fr. *éclairage direct*] [İng. *direct lightin*] : Aydınlatılacak alan ışık akılarının yüzde doksan ile yüzde yüz arasında bir oranını doğrudan yollayarak yapılan aydınlatma.

dominus gregis : Roma tiyatrosunda gösterinin tüm giderlerini yüklenen topluluk yöneticisi.

donanma : Osmanlı şenliklerinin üçüncü bölümü olan gece eğlenceleri; bu eğlencelerde kandillerle çeşitli oyunlar yapılır, yüzlerce çeşit fişkle gösteriler düzenlenirdi.

donatımcı [es. t. *aksesuaracı*] [Alm. *Requisiteur*] [Fr. *accessoiriste*] [İng. *property man*] [İt. *trovarobe*] : Donatımlığı hazırlayan görevli.

donatımlık [es. t. *aksesuar*] [Alm. *Requisiten*] [Fr. *accessoires*] [İng. *properties, props*] [İt. *accessori*] : 1—Oyuncunun rol gereği kullandığı el eşyaları ve takıları. 2—Dekora ve oyuna yardımcı küçük parça eşyalar.

donatımlık dizelgesi [es. t. *aksesuar listesi*] [Alm. *Requisitenliste*] [Fr. *conduite des accessoires*] [İng. *property plot, prop list*] [İt. *lista degli accessori*] : Oyun için gerekli olan el eşyalarını ve takıları gösteren dizelge.

donatımlık korunağı [es. t. *aksesuar deposu*] [Alm. *Requisitenmagazin*] [Fr. *magasin des accessoires*] [İng. *property room*] : Donatımlığın saklanıp korunduğu yer.

donatımlık masası [es. t. *aksesuar masası*] [Alm. *Requisitentisch*] [Fr. *table des accessoires*] [İng. *stand-bye table*] : Kuliste bulunan ve oyuncuların oyun boyunca donatımlıklarını alıp koydukları masa.

donatımlık odası [es. t. aksesuar odası] [Alm. *Requisitenraum*] [Fr. *magasin d'accessoires*] [İng. *property room*] [İt. *deposito attrezzi*] : Donatımlık eşyalarının bulunduğu ve onarıldığı oda.

donyağı kandili [Alm. *Talglicht, Kerze*] [Fr. *chandelle de suif*] [İng. *tallow-candle*] : Ortaçağ tiyatrosunda aydınlatmada kullanılan kandil.

doruk nokta [Alm. *Hohenpunkt*] [Fr. *noeud de l'action*] [İng. *climax*] : Bir oyunun geliminde ve gelişiminde kesin dönüm ya da değişim noktası. Kişilerin ön planda olduğu oyunlarda baş oyun kişinin, olayların önde olduğu oyunlarda ana olayın yönelişindeki kesin dönüm noktası.

dossenus : Roma attelan komedyasında bilgiçlik taslayan yarı aydın tipi.

dottore : Roma komedyasındaki Dosennus'un (bilgiç adam) İtalyan halk doğaçlama tiyatrosundaki uzantısı. Kimi kez düşünür, kimi kez dilci, kimi kez de tıp doktoru olarak kendini tanıtır. Şarlatandır, kendinin bilgili olduğunu göstermek isterken yanlış üstüne yanlış yapar. Herkese öğüt verir, ama kendisi bunların hiçbirini tutmaz. Kara bir pelerini, geniş şapkası ve dizlerine inen bir pantolonu vardır.

döner sahne [Alm. *Drehbühne*] [Fr. *scène tournante*] [İng. *revolving stage*] [İt. *palcoscenico girevole*] : Ekseni çevresinde dönen sahne türü.

döner yüzey [Alm. *Drehscheibe*] [Fr. *tournette*] [İng. *turntable*] : Sahne içinde dönebilen yüzey.

dönüm anı [İng. *exciting moment*] : Bir oyun betiğinde dengenin bozulduğu an.

dönüştürücü [es. t. transformör] [Alm. *Transformator*] [Fr. *transformateur*] [İng. *transformer*] [İt. *transformatore*] : Gelen elektrik akımının gerilimini, yegınlığını değıştiren aygıt.

dönüştürüm [Alm. *Verwandlung*] [Fr. *changement à vue*] [İng. *transformation*] [İt. *cambiamento a vista*] : Doğaçtan oyunculukta bir anlatımdan başka bir anlatıma güzelduyusal bir uyumla geçmek. Bu, oyuncunun yaratı gücüne ilişkin bir şeydir. Örnek : Bir ağacı simgelerken giderek uçan bir kuş görünümünü alma.

dönüşüm [Alm. *Peripetie*] [Fr. *péripétie*] [İng. *peripetia*] [Yun. *peripeteia*] : Aristoteles'in Poetika adlı yapıtında oyun kahramanının yazgısında beklenmedik bir dönüşüm. Talihin dönmesi.

dördüncü duvar [Alm. *die vierte Wand*] [Fr. *mur de face*] [İng. *downstage wall, fourth wall*] : Sahnenin seyirciye açılan yanı. Bu deyiimi ilk kez Fransız yönetmen André Antoine ortaya atmıştır. Antoine, sahnenin seyirciye açılan ağzını saydam bir duvar varsayarak oyuncuların seyircileri görmemeleri ve böylece dikkatlerini tamamen kendi oyunlarına toplamaları gerektiğini belirtmiştir.

dörtleme [Alm. *Tetralogie*] [Fr. *tétralogie*] [İng. *tetralogy*] : 1 — Antik tiyatrodada yazarın yarışmaya katılmak için yazmak zorunda olduğu üç tragedya ile bir satir oyununun tümüne verilen ad. 2 — Bir öykünün dört evresini içeren dört oyunun tümü.

dört renk aygıtı [Alm. *Vierfarbensystem*] [Fr. *quadruple effet*] [İng. *four colours system*] : Çağdaş tiyatro ışıklamasında dört rengi aynı anda verebilen aygıt.

dört tragedya çeşidi : Aristoteles'e göre, tragedyanın; karmaşık, aktöresel, yalın ve yıkımsal olan dört türü.

dram [Yun., İng. *drama*] [Alm. *Drama*] [Fr. *drame*] : Yunancada «bir şey yapmak» ya da «yapılan bir şey» anlamına gelir. Yazın tarihçilerine göre lirik ve epik yanında üçüncü bir yazın alanıdır. 1 — Sahnede oynanmak üzere, konuşmalar ve hareketlerle gelişen, karşıt oluşların çatışmasıyla sonuçlanan oyun. 2 — Halk dilinde ciddi oyun.

dramatik [Alm. *dramatisch*] [Fr. *dramatique*] [İng. *dramatic*] : 1 — Dram'a, yani oyun türüne ilişkin olan. 2 — İçinde gerilim, çatışma, çeşitli olaylar ve karşıtlıklar bulunan, insanla ve insan ilişkileriyle gelişen herhangi bir yapıt ya da olay.

dramatik olay [Alm. *dramatische Fall*] [Fr. *incident dramatique*] [İng. *dramatic event*] : Dramatik bir durum yaratan olay. Herşeyden önce insanla ilgili olan ve insan üzerinde bizi düşünmeye yönelten olay. İnsanların birbirlerine, kendilerine ya da bir duruma karşı olan tutumlarında değışiklik getiren ya da bu değışikliklerine karşı çıkan bir eylemin başlangıcı.

dramatik oyuncu [Alm. *Schauspieler*] [Fr. *artiste dramatique*] [İng. *dramatic actor*] : Sözlü tiyatro oyuncusuna verilen ad.

dramatik tiyatro [Alm. *Sprechtheater*] [Fr. *théâtre dramatique*] [İng. *drama, legitimate theatre*] : 1 — Konuşmanın, hareketlerle desteklendiği tiyatro. 2 — Epik tiyatronun çıkışından sonra, güzelduyusal nitelikleri gözönüne alınarak duygusal boşalım sağlayışından dolayı «Aristotelesçi tiyatro» olarak da tanımlanmaya başlanmıştır. bak. **benzetmeci tiyatro**.

dramaturg bak. oyun sanatı uzmanı.

dramaturgi bak. oyun sanatbilimi.

dram sanatı [Alm. *Drama*] [Fr. *drame*] [İng. *drama, dramatic art*] : İnsanla ilgili olan şeyi sanatsal bir yaratışla canlandıran üretim işi. Dram sanatının birbirinden ayrılmayacak temel öğeleri; yansıma, canlandırma ve eylemdir. Üç temel öğenin bulunduğu bir kısa bölüm, beş dakikalık bir konuşma, bir sözsüz oyun, sinema, opera betikçesi hatta bir oratoryo dram sanatının kapsamı içindedir. Dram sanatı, tiyatro olgusunun yazınsal yanıdır.

duman bacası [Alm. *Rauchschieber*] [Fr. *cheminée d'appel*] [İng. *smoke outlet*] : Üst sahnenin tavanında bulunan duman ve kokuyu çeken baca.

duman kutusu [Alm. *Rauchkasten*] [Fr. *boîte à fumée*] [İng. *smoke box*] : Sahnede duman sağlanmasına yarayan kutu. Bu kutunun içinde kimi kez yavaş yanan barut, kimi kez sıvı parafin, kimi kez de «kuru buz» denilen katı karbondioksit kullanılır.

durak [Alm. *Pause*] [Fr. *pause*] [İng. *pause*] : Bir konuşma ya da tümce içinde susuşu getiren nokta.

durak yöntemi [Alm. *Stationentechnik*] [Fr. *technique épisodique*] [İng. *episodic technique*] : Tiyatro yapıtının, sürekli gelişimi sağlayan bölümlerle değil de, kendi başına tamamlanmış birimlerle ve duraklarla kurulduğu yöntem. İlk kez ortaçağ'ın dinsel oyunlarında izlenen bu yönteme çağımızda, dışavurumcu oyunlarda, belgesel tiyatrodan ve epik tiyatro yapıtlarında rastlanır.

durdurma telli [Alm. *Hemmseil*] [Fr. *fil de gare*] [İng. *stopper line*] : Palangalar aracılığıyla hareket eden telleri ya da halatları durdurran tel.

durum [Alm. *Situation*] [Fr., İng. *situation*] : Kişiler arasındaki ilişkide önemli bir durumu getiren ve seyirciyi etkileyen görünüm. Tema, uygun bir durum üzerine oturtularak işlenir.

duruma uyma [Alm. *Adaptierung*] [Fr., İng. *adaptation*] : Stanislavski oyunculuk dizgesinde, oyuncunun, erişmek istediği ereği düşünerek, canlandıracağı hareketleri tam anlamıyla değerlendirebilmek için duruma kendini uydurması. Duruma uyma, oyuncunun karşısındaki oyuncuya ve başka engellere göre saptanır. Bunun için de «nasıl?» sorusunu sorar.

durum değiştirmek [Alm. *Haltung verändern*] [İng. *to change position*] : Oyuncunun gövdesel olarak bir görünüşten başka bir görünüşe geçmesi.

durum komedyası [Alm. *Situationskomödie*] [Fr. *comédie de situation*] [İng. *situation play*] : Gülünç olanı karakterden değil, durumlardan geliştiren komedyacı biçimi. Nesnel bir bakışla, yani toplumsal olguların yansıtılması ile ele alındığından içerik açısından yoğun olabilen bu komedyacı biçimi, öznel açıdan, salt güldürmek amacıyla işlendiğinden daha çok kurgu ustalığı ile belirir.

duru ses [es. t. *berrak ses*] [Alm. *klare Stimme*] [Fr. *voix claire*] [İng. *clear voice*] : Tını yönünden pürüzsüz ses.

duvar duyurusu [es. t. *duvar ilanı*] [Alm. *Plakat*] [Fr. *affiche*] [İng. *poster*] [İt. *manifesto*] : Oynanacak oyunların tanıtılıp yaygınlaştırılmasında kullanılan, bazan resimli duvar duyurusu.

duva- ışıtacı [es. t. *aplik*] [Alm. *Wandleuchte*] [Fr. *applique*] [İng. *light-bracket*] : Seyir yerinin duvarlarında bulunan aydınlatma aracı.

duy [Alm. *Fassung, Anschlussdose*] [Fr. *douille*] [İng. *lamp-holder, socket, pocket*] [İt. *portalampe, scatola di presa*] : Işıtacın vidalandığı ya da geçirildiği elektrik bağlantısını sağlamaya yarayan parça.

duygu-düşünce alışverişi [Alm. *Verbindung*] [Fr. *communication*] [İng. *communion*] : Stanislavski oyunculuk dizgesinde, oyuncuların birbirleriyle kurdukları duygu ve düşünce bağı. Oyuncular arasındaki dürüst, sürekli alışveriş seyircinin dikkatini canlı tutar ve seyirciyi sahnedeki olayın bir parçası durumuna getirir.

duygusal anımsama [Alm. *gefühlsmässiges Gedächtnis*] [İng. *emotional memory*] : Stanislavski oyunculuk dizgesinde, oyuncunun geçmişteki deneyimlerini, hazırladığı rolü doğru bir biçimde ortaya çıkarmasında kullanması. Örnek : Ünlü İngiliz oyuncusu Ellen Terry gençliğinde duyduğu kilise çanlarını anımsayarak ağlıyabiliyordu. Oyuncunun, bir melodiyi, bir sesi, bir yüzü anımsayarak rolündeki hareketleri ve konuşmayı saptaması.

düğüm [es. t. *kriz*] [Alm. *Handlungsknote*] [Fr. *noeud*] [İng. *crisis*] : Bir oyunda gerilimin ve ilginin arttığı, işlerin karıştığı, çapraştığı yer. Düğüm ögesi çatışmalardan, çevrilen dolaplardan, birtakım gizlerden elde edildiği gibi, kişilerin karakter özellikleriyle de yaratılabilir.

dükkân : (Doğ. ve O. O.) 1—Doğaçlamaya dayanan Türk tiyatrosu ar-gosunda tiyatro yapısı. 2—Orta Oyunu'nda iş yerini belirten, yalnızca iki alçak kanadı bulunan 1 arşınlık (yaklaşık 68-70 cm.) bir peyke. Önünde arkalıksız bir alçak iskemle durur.

düşçülük [Alm. *Onirismus*] [Fr. *onirisme*] [İng. *onirism*] : Yirminci yüzyıl başlarında ortaya çıkan, öyküleri düşteki gibi silik, karışık, usdışı ve fantazi yanı varıl olan kısa sürmüş bir sanat eğilimi.

düşük gerilimli ısıtaç [Alm. *Niedrigspannungslampe*] [Fr. *lampe basse tension*] [İng. *low voltage lamp*] : Gücü az olan ısıtaç.

düşün oyunu [Alm. *Ideendrama*] [Fr. *pièce d'idée*] [İng. *mental play*] : Bir ana düşün çevresinde geliştirilen oyun. Olay dizisi, kişiler ve konuşma örgüsü yalnızca ortaya konulmuş olan ana düşün için vardır. Sahneleme olanağı az olan bir oyun anlayışını benimser.

düzeltilme [es. t. *tazeleme provası*] [Alm. *Auffrischungsprobe*] [Fr. *re-touche*] [İng. *polishing rehearsal*] : Oyun seyirci karşısına çıkartıldıktan sonra görülen bazı aksaklıkları düzeltmek için yapılan ara çalışması. anl. parlatma çalışması.

düzen açıklaması [es. t. *parantez içi izahat*] [Alm. *Bühnenanweisung*] [İng. *stage direction*] : Yazarın, oyun betiğinde, yere, girişlere, çıkışlara; dekore, giysilere, donatımılıklara, müziğe, çeşitli etmenlere, kişilerin görünüşlerine ve davranışlarına ilişkin çoğu kez ayrı ayrı içinde yaptığı açıklama.

düzenleyici [Alm. *Inspizient*] [Fr. *régisseur de la scène, conduite*] [İng. *assistant stage-manager*] : Sahne yetkilisinin yardımcısı. Çalışmalarda ve gösteriler sırasında oyun düzeni ile saptanmış işleri (oyuncuların girişlerini, müzik, ışıkla repliklerini, dekor değişimini, perdenin açılıp kapanmasını) denetler. Aynı zamanda, gerektiğinde, sahne gerisinden uygulamış işliklerine ve giysiliklere bağlantı kurmakla görevlendirilir.

düzgün konuşma [es. t. *talakat*] [Alm. *Vortrag*] [Fr. *élocution*] [İng. *elocution*] : Söz söylerken sözcükleri yerinde kullanma.

E

edil [Lat. *aedil*] : 1—Roma tiyatrosunda oyunları parasal ve yönetsel açıdan koruyanlara verilen ad. 2—Oyunları denetleyip gösteri günlerini ve daha başka kayıtları saptayanlara verilen ad.

edilgen kahraman [Alm. *passiver Held*] [Fr. *héros passif*] [İng. *passive hero*] : Başka oyun kişilerinin etkisiyle hareket eden baş oyun kişisi.

Edison cıvatası [Alm. *Edison-Gewinde*] [Fr. *culot Edison*] [İng. *Edison screw*] [İt. *impanatura Edison*] : Işıldaklarda kullanılan büyük cıvata.

efe (O. O.) : Orta Oyunu ile Türk Gölge Oyunu'nda görülen kabadayı tipi. Bunlara Zeybek de denir. Heybetli görünüşleri ve mertlikleri ile kavgaları ayırır, sorunları çözümlerler.

efsane [Alm. *Mythos*] [Fr. *mythe*] [İng. *myth*] : Tarih öncesi Tanrıların yaşamları ve kahramanların serüvenleri yoluyla bir toplumun inançlarını, duygularını, eğilimlerini ve düşünce dizgesini yansıtan olağanüstü öykü.

egzostra [Yun. *eksostra*] : Antik Yunan tiyatrosunda tekerlekli yükselti; bunun üzerinde bazı kısa sahneler oynanır ya ra ölmüş olan kim-senin durumu gösterilirdi.

eğim [es. t. *rampa*] [Alm. *Schräge*] [Fr. *plan incliné*] [İng. *ramp*] : Dekorda kullanılan eğim.

eğimli yükselti [Alm. *schräges Bühnenpost*] [Fr. *dispositif en plan incliné*] [İng. *sloping constructed scenery*] : Genellikle sahne yukarısından seyirciye doğru ya da bir yandan öbür yana doğru alçalan, ancak en alçak noktasında sıfırlamayan yükselti.

eğimli yüzey [Alm. *Neigung*] [Fr. *pente*] [İng. *rake*] [İt. *pendenza*] : Sahne aşağısından «0» dan başlayarak genellikle yüzde yirmi eğimle sahne yukarısına erişen oyun düzeyi.

eğitsel oyun [Alm. *Erziehungsstück*] [Fr. *pièce didactique*] [İng. *educational play*] : Eğitimi amaç edinen oyun biçimi.

eğlence yeri [es. t. *gazino*] [Alm. *Kursaal*] [Fr., İng. *casino*] : Yalnızca eğlendirmeye ve dinlendirmeye yönelik, ezgilerin dansların, skeçlerin ve beceri gösterilerinin gerçekleştirildiği yer ya da salon.

eğlendirici gösteri [Alm. *Unterhaltungsstück*] [Fr. *pièce récréative*] [İng. *entertainment*] : Eğlendirmeyi amaçlayan, seyirciyi oyalamak, ona hoşça vakit geçirmesini sağlamaktan başka bir ereği olmayan gösteri.

ek macunu [Alm. *Nasenkitt*] [İng. *nose paste, putty*] : Yüz biçimini, özellikle burun biçimini değiştirmeye yarayan özel olarak yapılmış macun.

ek mercek [Alm. *Vorsatzlinse*] [Fr. *lentille supplémentaire*] [İng. *spotting attachment*] [İt. *lente circoscrivente*] : Işıldığın kendi merceği dışında, aygıtla eklenen ek mercek.

ek oyun [İng. *after-piece*] : Rönesans döneminde İngiltere'de asal oyuna ek olarak oynanan ve genellikle güldürücü olan kısa yapıt.

eksodos [Yun. *exodos*] : Antik Yunan tragedyasının ve komedyasının bitiş bölümü. İlk dönemlerde koronun dışarı çıkması sırasında söylenen lirik ezgi.

ekkuklema [Yun. *ekkuklema*] : Antik Yunan tiyatrosunda tekerlekli, yuvarlak bir yükselti; ek sahneler, taht salonu gibi geçişler bu yükselti, üzerinde oynanırdı. bak. **tekerlekli sahne**.

ek yükleme [es. t. *rezistans yükleme*] [Alm. *beigefügte Belastung*] [İng. *ghost load*] : Karşı dirençli karartıcılarda, karartıcının yükü genellikle gücünden az olduğundan, sıfıra indirmek ya da tam parlaklık sağlamak için ısıldak dışında ısıtaç ekleme.

eldenetimli [Alm. *Handbetrieb*] [Fr. *commande manuelle*] [İng. *hand control*] : Elle denetlenen herhangi bir aygıt ya da şey.

el duyurusu [es. t. *el ilanı*] [Alm. *Theaterzettel, Anschlag*] [Fr. *affiche-annonce*] [İng. *advertisement*] : Bir tiyatro oyununu duyurmak için dağıtılan, oyun, yazar, oyuncular üzerinde bilgi veren küçük boy duyuru.

elebaşı (Kö. O.) : Anadolu'da köy oyunlarını yönetene verilen adlardan biri.

elektrikçi [Alm. *Beleuchter*] [Fr. *électricien*] [İng. *electrician*] [İt. *elletrista*] : Işık uzmanının yardımcısı, elektrik işlerinden ve sahne, ışıklarından sorumlu kişi. bak. **ışıklama baş uzmanı**.

elektrik denetimli [Alm. *elektrischer Antrieb*] [Fr. *commande électrique*] [İng. *electric control*] : Elektrik yoluyla denetlenen herhangi bir şey.

elektrik döşemi [es. t. *elektrik tesisatı*] [Alm. *Leitungsanlage*] [Fr. *canalisation électrique*] [İng. *electrical mains*] : Bir tiyatronun tüm aydınlatılması ve sahne ışıklaması için gerekli biçimde döşenmiş elektrik kabloları ve aygıtlarını kapsayan bütün.

elektrikli ışıklama [Alm. *elektrische Beleuchtung*] [Fr. *éclairage électrique*] [İng. *electric lighting*] : On dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında, öncelikle yetmişli yıllardan sonra tiyatrodaki kullanılmaya başlanan elektrik akımıyla sağlanan ışıklama.

elektrik yükleme [Alm. *Belastung*] [Fr. *charge*] [İng. *load*] [İt. *carica elettirica*] : Bir yere, bir nesneye elektrik yükü biriktirme, doldurma işlemi.

elektronik denetimli [es. t. *elektronik kontrol*] [Alm. *Röhrensteuerung*] [Fr. *commande électronique*] [İng. *electronic control*] [İt. *controllo eletrónico*] : Işıkları toplu olarak tek yerden elektronik güç yoluyla denetleme işlemi.

eleştirel gerçekçilik [Alm. *kritisches Realismus*] [Fr. *réalisme critique*] [İng. *critical realism*] : Gerçekliğin bu evresi içinde, bir bütün olarak kentsoylu sanatı ve tiyatrosudur; bulunduğu çevrenin toplumsal gerçekliğinin bir eleştirisini de birlikte getirir. Gerçekliğin görücü (ampirik) çizimiyle kahramanın ülküleştirilmesi yer alır. İlerici nitelikli romantizm ile arasındaki ayrım, romantizm, anaparacı dizgenin yalnızca toplumsal eleştirisi ile uğraşırken, eleştirel gerçekçilik, liberalizme yönelen kentsoylu toplumdaki çelişkilerin toplumsal niteliğini açıklamaya çalışır.

eleştiri [es. t. *tenkit*] [Alm. *Kritik*] [Fr. *critique*] [İng. *criticism*] : Bir oyunu, dünya görüşü, sanatsallığı, toplumsal katkısı, sahneye konusu, oyunculuğu ve plastik değerleri açılarından değerlendirme işlemi.

eleştirmen [es. t. *münekkit, tenkitçi*] [Alm. *Kritiker*] [Fr. *critique*] [İng. *critic*] : Eleştiri yazan kimse. Bir oyunu ya da bir sanat yapıtını kendi değerlendirmesi ile ele alan yazar. Eleştirmenin yazdığı alanda bir dünya görüşü, geniş bilgisi, sanata karşı da olganın üstünde bir duyarlılığı ve algılama yetkisi olması gerekir.

eleştirmenler birliği [es. t. *münekkitler cemiyeti*] [Alm. *Kritikervereinigung*] [Fr. *association des critiques*] [İng. *union of critics*] : Eleştirmenlerin bir araya geldikleri birlik. Bunların bazıları tiyatronun çeşitli dallarında ödüllü yarışmalar düzenler. Örnek : ABD'de «Critics Award».

el eşyaları [Alm. *Requisiten*] [Fr. *accessories à main*] [İng. *hand props*] [İt. *accesori a mano*] : Elde taşınan ya da kullanılan donatımliklar. Örnek : Şemsiye, baston, mendil, vb.

elipsoit ısıldak [Alm. *elipsoidal Scheinwerfer*] [Fr. *projecteur ellipsoïdal*] [İng. *elipsoidal spotlight*] : Yüksek gücü olan bir ısıldak türü. Çoğu kez uzaktan ve yöresel ışıklama gereksinimi için kullanılır ve izleyici ısıldak görevini yapar. En önemli özelliği ısıtaçtan aldığı gücün yüzde yetmiş beşini toplayıp denetleyebilmesidir. Işığı dağıtmaması için dışbükey mercek takılmıştır.

Elizabeth dönemi sahnesi [Alm. *elisabethanische Bühne*] [Fr. *scène élisabéthaine*] [İng. *elizabethan stage*] : İngiltere kraliçesi I. Elizabeth döneminde kendine özgü, sekizgen biçiminde ve ortası açık halk tiyatrosu sahnesi. Seyircilerin üç yandan seyrettikleri, oyun yeri bir yükselti üzerinde bulunan asal sahne, geride iç sahne, ikinci katta balkon ve en üstte galeri olmak üzere dört bölümden kurulu sahne biçimi.

embates : Antik Yunan tiyatrosunda oyuncuların ayaklarına giydikleri tahta ayakkabılar.

emeleya [Yun. *emmeleia*] : Antik Yunan tiyatrosunda tragedya içindeki ağır danslar.

epik tiyatro [Alm. *episches Theater*] [Fr. *théâtre épique*] [İng. *epic theatre*] : Yanılsamacı tiyatronun seyirciyi sahnedeki karakter ve olayla özdeşleştiren duygusal yaşantısı karşısına, maddeci diyalektiğin tarih bakış açısını getiren ve seyirciyi gözlemde bulunan bir üçüncü kişi durumuna getirerek onun usul yönelişte karar vermesini sağlayan tiyatro anlayışı. bak. **göstermecî tiyatro**.

epilogos [Yun. *epi* = sonraki, *logos* = konuşma] : Antik Yunan oyunlarında bitiş bölümü. Bir anlatıcının seyirciye olan bitiş konuşmasını kapsayan bölüm.

episkenyon [Yun. *episkenion*] : Helenik dönemde «skene»ler ile katlı yapılmaya başlandığında ikinci kata verilen ad.

epeysodyon [Yun. *epeisodion*] : Antik Yunan tragedyasında koronun ezgileri arasındaki söyleşmeli bölüm. bak. **oluntu**.

erkek giysisi [Alm. *Männerkleidung*] [Fr. *costume d'homme*] [İng. *male costume*] : Erkek oyuncuların sahne üzerinde giydikleri giysi.

erkekler korosu [Alm. *Männerchor*] [Fr. *choeur d'homme*] [İng. *male chorus*] : Erkeklerden kurulu koro.

erkek oyuncu [Alm. *Schauspieler*] [Fr. *acteur*] [İng. *actor*] : Bir oyunda rol alabilecek teknik ve güzelduyusal yetkinliğe ulaşmış erkek sahne sanatçısı.

eski antik komedya [Alm. *alte Komödie*] [Fr. *comédie ancienne*] [İng. *old comedy*] : İÖ 486 da ortaya çıkan eski komedya Diyonizos adına düzenlenen şenliklerde filizlenmiştir. Eski komedyanın kaynağı, ocak ayındaki Lenaya Şenliği'ndeki fallik ezgilerdir. En belirgin özelliği karikatür kişiler ve grotesk giysilerle taşlamayı getirmesidir. Eski komedyanın en büyük yazarı Aristofanes'tir.

esnek ses [Alm. *lenksame Stimme*] [Fr. *voix souple*] [İng. *flexible voice*] : Uzam yönünden ince keskin ve koyu tonlarda kolayca inip çıkabilen ses.

eşik [Alm. *Schwelle*] [Fr. *patin*] [İng. *sill*] : Dekorda tek basamağa verilen ad.

eşleme [Alm. *Synchronisierung*] [Fr. *synchronisation*] [İng. *synchronization*] : Bir oyun çalışmasının son evresinde oyunculuk, dekor, giysi, ışıklama, ses ve görüntü etmenleri gibi tüm öğelerin uyum içinde geliştirilmesi için yapılan çok yönlü bireşim çalışması.

eşya korunağı [es. t. *mobilya deposu*] [Alm. *Möbelspeicher, Möbelmagazin*] [Fr. *magasin du mobilier*] [İng. *furniture store*] : Sahne eşyalarının korunduğu yer.

eşya sorumlusu [Alm. *Möbелverwalter*] [Fr. *responsable du mobilier*] [İng. *man in charge of furniture*] : Sahne eşyasının korunmasından ve onarılmasından sorumlu olan görevli.

eşzamanlı dekor [Alm. *Simultandekoration*] [Fr. *décor simultané*] [İng. *simultaneous set*] : Aynı oyun alanı üzerinde değişik yerleri gösteren dekor.

eşzamanlı sahne [Alm. *Simultanbühne, Mansion*] [Fr. *mansion*] [İng. *simultaneous stage, mansion*] : İlk kez ortaçağ'ın dinsel oyunlarıyla ortaya çıkan, seyirciye göre solda cennet, sağda cehennem olmak üzere, bu iki uç kavram arasındaki yerleri aynı oyun alanı üzerinde, yerleşik biçimde kapsayan sahne türü.

etken kahraman [es. t. *aktif kahraman*] [Alm. *aktiver Held*] [Fr. *héros actif*] [İng. *active hero*] : Oyunun gelişmesini sağlayan ve öbür kişilerin hareketlerine etkisi olan baş oyun kişisi.

etmen aygıtı [Alm. *Effektmaschine*] [Fr. *machine à effet*] [İng. *effects machine*] : Sahne etmenlerini yapmaya yarayan aygıtların tümü.

etmenler [es. t. *efektler*] [Alm. *Effekte*] [Fr. *effets*] [İng. *effects*] [İt. *effetti*] : Oyun sırasında gerekli olan etkiyi sağlamak için bazan görsel, bazan işitsel olmak üzere kullanılan musiki, gürültü, sis, kar, yağmur, güneş, gece, fırtına vb. çeşitli ses ve görüntü öğelerinin tümü.

eylem [Lat. *actio, actum* = harekete geçirme] [es. t. *aksiyon*] [Alm. *Handlung*] [Fr., İng. *action*] : 1—Oyuncunun sahne üzerindeki hareketler dizisi. 2—Oyunun temasını hareketlendiren gelişim. Bir hareketin aksiyon olabilmesi için itici bir nedenden çıkması gerekir. 3—Olay dizisi. 4—Oyunun öyküsü. 5—Dış aksiyon : göze

yönelen hareketler bütünü. 6— İç aksiyon : düşünce ve duyguya yönelen davranışlar ve ilişkiler bütünü. 7— Eylem.

eylem oyunu [es. t. aksiyon oyunu] [Alm. *Handlungsdrama*] [Fr. *pièce d'action*] [İng. *play of action*] : Karakterler yoluyla değil de, dış aksiyonla gelişen oyun. Oyun kişilerinin yapılarından gelmeyen, durumların gerektirdiği ya da istem dışı davranışlardan, eylemlerden gelişen oyun. Bu oyunlarda olaylar ön plandadır.

eylemin geçtiği yer [es. t. aksiyonun geçtiği yer] [Alm. *Schauplatz*] [Fr. *lieu de l'action*] [İng. *place of action*] : Aksiyonun geçtiği yer ya da çevre.

ezgi [es. t. şarkı] [Alm. *Lied*] [Fr. *chanson*] [İng. *song*] : 1— Güncel konulara, aşk konularına, yaşama sevincine değinen, kabarelerde söylenen şarkı. 2— Epik tiyatrodan oyuncuların açıklamalı ezgileri.

ezgici erkek [Alm. *Sänger*] [Fr. *chanteur*] [İng. *singer*] : Ezgi söylemek için eğitilmiş sanatçı.

ezgici kadın [Alm. *Sängerin*] [Fr. *chanteuse, cantatrice*] [İng. *singer*] : Ezgi söylemek için eğitilmiş kadın sanatçı.

ezgi sesi [Alm. *Musikstimme*] [Fr. *voix chantée*] [İng. *musical voice*] : Ezgi söylemeye uygun ses.

F

fabula : Latince «yapıt» anlamında kullanılır. Fabula attelana, fabula palliata, fabula togata vb.

facia : On dokuzuncu yüzyıl Tanzimat ve yirminci yüzyıl Meşrutiyet tiyatrolarında acılı oyunların tümüne verilen ad. bak. **tragedya**.

fars [Alm. *Posse, Schwank*] [Fr., İng. *farce*] : Güldürü ögesi hareketlerden ve nüktelerden çıkan oyun; düşünceden çok göze ve duyulara yönelir. Vurgu, kişiyi karikatürleştirerek ve olayları abartarak elde edilir.

fırça [Alm. *Pinsel*] [Fr. *pinceau*] [İng. *paintbrush*] [İt. *pennello*] : Dekor boyamada kullanılan at kılından yapılmış araç.

fırtına ve atılış [Alm. *Sturm und Drang*] [Fr. *romantisme d'allemand*] [İng. *storm and stress*] : On sekizinci yüzyılın ikinci yarısında Almanya'da romantik yazarları simgeleyen dönem. Akli vurgulayan Aydınlanma'ya karşı, Rousseau'nun «doğaya dönüşteki ahlaksal ge-

reklilik» ilkesini benimseyen, düşüncüyü geliştirerek coşkun davranışlarla toplum bağlarını parçalayan yazar ve sanatçılar dönemi.

fısıldayıcı [es. t. *suflör*] [Alm. *Souffleur*] [Fr. *souffleur*] [İng. *prompter*] : Oyun çalışmaları ve gösteri sırasında sahnenin seyirciye görünmeyen uygun bir yerinden, betiği izleyerek unutulmuş tümce başlarını fısıldayarak oyuncuya anımsatan görevli.

fısıldayıcı defteri [es. t. *suflör defteri*] [Alm. *Souffleurbuch, Soufflierbuch*] [Fr. *livre du souffleur*] [İng. *prompt book*] : Fısıldayıcının elinde bulunan, betikle birlikte oyuncuların sahnedeki durumlarını kapsayan defter.

fısıldayıcı odacığı [es. t. *suflör kapağı*] [Alm. *Souffleurkasten*] [Fr. *boîte du souffleur*] [İng. *prompter's box*] : Eski tiyatro sahnelerinin seyirciye yakın aşağı kesiminde yerde bulunan ve fısıldayıcının içinde oturduğu odacık.

figüran [Alm. *Komparse, Figurant, Statist*] [Fr. *figurant*] [İng. *super-numerary, super, extra*] [İt. *comparsa*] : Bir oyunun kalabalık sahnelerini doldurmak için kullanılan, bazan birkaç söz söyleyen, çoğu kez de konuşmayan kişi.

film gösterici [es. t. *sinema makinesi*] [Alm. *Gerät für Laufbilder*] [Fr. *appareil pour projections animées*] [İng. *scenery projector*] : Sinema filmlerini sahne üzerindeki gergiye yansıtan motorlu aygıt.

fiyakes [Yun. *phylakes*] : Antik Yunan tiyatrosunda kalın çizgili, açık saçık güldürü.

fiziksel hareketler yöntemi [Alm. *Methode der physische Handlung*] [İng. *method of physical actions*] : Stanislavski oyunculuk dizgesinde psikofiziksel işlemin fiziksel yanı. Duyguyu yakalamak için fiziksel hareketten yararlanma olgusu. Bu çalışmanın dokuz ögesi vardır : 1 — Büyüleyici «eğer», 2 — Belirli ortam, 3 — İmgelem, 4 — Dikkati odaklama, 5 — Gerçek ve inanma, 6 — Duygu-düşünce alışverişi, 7 — Duruma uyma, 8 — Hız-tartım, 9 — Coşkusallık bellek.

Flamenko kahvehanesi [Alm., Fr., İng. *café Flamenko*] : İspanya'da Andaluziya bölgesinde çok tutulan eğlencelik gösteri. Bu gösteri içinde danslar, ezgiler ve çeşitli kısa güldürüler yer alır. Kabare tiyatrosunu andırır, ama tiyatral yanı daha azdır.

flüorışıl boru [Alm. *Leuchtstoffröhre*] [Fr. *tube fluorescent*] [İng. *fluorescent tube*] : Yüksek gerilimli flüorışıl ışıtaç.

Fransız perdesi [Alm. *französischen Zug*] [Fr. *rideau à la française*] [İng. *french curtain, festoon curtain*] : Bir yandan yukarı doğru

açılırken, öbür yandan çapraz olarak yanlara doğru açılan tiyatro perdesine verilen ad.

Fritellino : Commedia dell'arte'nin uşak tiplerinden biri.

fruktoryon [Yun. *fruktorion*] : Antik Yunan tiyatrosunda gözetleme kulesi.

furi (Doğ.) : Türk doğaçlama tiyatrosunda alkış anlamına gelen argo sözcük.

G

gag [Alm. *Gag*] [Fr., İng. *gag*] : Bir skeçte, revüde ya da bir eğlence gösterisinde herkesin gülebileceği bir nükteyi kapsayan sözler ya da durumlar.

gag yaratmak [Alm. *improvisieren*] [Fr. *faire un gag*] [İng. *to gag*] : Sahnede, doğaçlamaya giderek seyirciyi güldürmek ya da hazırcı cevap olmak.

gala [Alm. *Gala*] [Fr., İng. *gala*] : Daha çok opera için kullanılan resmi giysi ile gidilmesi zorunlu gösteri gecesi.

galeri : 1 — Roma tiyatrosunda yüksek ve uzun takma saç. 2 — [es. t. *ikinci balkon*] [Alm. *zweiter Rang, oberer Rang*] [Fr. *galerie*] [İng. *upper circle, second balcony*] : Tiyatro yapılarında ikinci asma kat.

gaz lambası [Alm. *Gaslampe*] [Fr. *lampe à gaz*] [İng. *gas lamp*] : On dokuzuncu yüzyılda tiyatrolarda kullanılan aydınlatma aracı.

gece gösterisi [Alm. *Abendvorstellung*] [Fr. *soirée*] [İng. *evening performance*] : Hava karardıktan sonra düzenlenen gösteri.

geciktirim [Alm. *Verzögerung*] [Fr. *délai*] [İng. *delaying*] : Bir oyunda seyircinin ilgisini ve gerilimini canlı tutmada kullanılan geciktirme uygulayımı.

geçiş [Alm. *Durchgang*] [Fr., İng. *passage*] : Seyircilerin yerlerine gitmeleri için seyir yerinde bulunan geçiş yeri.

geçiş yolları [es. t. *koridorlar*] [Alm. *Umgänge*] [Fr. *couloirs*] [İng. *corridors*] : Tiyatro yapısında bir yerden başka bir yere gitmeyi sağlayan yollar.

geçme oranı [Alm. *Transmissionsgrad*] [Fr. *facteur de transmission*] [İng. *transmission factor*] : Işının bir renkli süzgeçten geçme oranı.

geçmişçilik [Alm. *Passatismus*] [Fr. *passatisme*] [İng. *passatism*] : Sanatta ve dolayısıyla tiyatrodaki geçmişin değerlerine ve geleneğine bağlı olma anlayışı.

gelecekçilik [Alm. *Futurismus*] [Fr. *futurisme*] [İng. *futurism*] [İt. *futurismo*] : 1909 yılında, İtalyan yazarı Marinetti'nin *Le Figaro* gazetesinde yayımladığı bildirisi ile sanatta açtığı bir çıkış; «bugünün ve yarının yaşamındaki izlenimleri» kabul eden bir düşünceden doğar. 1411'de ise Marinetti ile birlikte on dokuz oyun yazarının yayınladığı bildiri ile bu çıkış tiyatroya da girer. Bu çıkışın ilk tiyatro gösterisi ise 1913 yılında düzenlenmiştir. Gelecekçi anlayışta gösteriler dağınık bir biçimde 1933'ün sonlarına dek sürmüştür.

geleneksel gösteri [es. t. *ananevi temaşa*] [Alm. *traditionnelles theatre*] [Fr. *théâtre traditionnel*] [İng. *traditional theatre*] : Çağdaş tiyatro kavramına karşıt kavramı getiren tiyatro; bir toplumun kendine özgü yapısının oluşturduğu ve o toplumun yapısında değişiklik süreciyle yakın ilintisi içinde sürmüş, daha sonraki dönemlerde kılıplılaşarak donmuş ve kendi özelliklerini korumuş olan tiyatro.

geleneksel Türk tiyatrosu : Türk toplumuna özgü gösterim türlerini kapsayan halk tiyatrosu ve köy tiyatrosu geleneğini içeren tiyatro. Bunun içine, gölge oyunu, kukla, orta oyunu, meddah, dramatik danslar ve konulu savaş oyunları girer.

gelişim [Alm. *Entwicklung*] [Fr. *développement*] [İng. *development*] : Bir oyunun inandırıcı aşamalarla çözüme doğru gelişmesini kapsayan dramatik doku.

gelişim oyunu [Alm. *Entwicklungsdram*] : Alman tiyatrosunda bireyin olumsuzdan olumluya, aldaticılıktan gerçeğe doğru gelişmesini gösteren oyunlara verilen ad.

genç erkek rolü [Alm. *jugendliche Männerrolle*] [Fr. *juvénile*] [İng. *juvenile*] : Otuz yaşına kadar olan erkeklerin canlandırabileceği rol.

genç kız kahraman [Alm. *jugendliche Heldin*] [Fr. *ingénue*] [İng. *juvenile lady*] : Bulvar tiyatrosunda, olay dizisinin merkezinde olan genç kız rolü.

gençlik tiyatrosu [Alm. *Jugendtheater*] [Fr. *théâtre pour la jeunesse*] [İng. *juvenile theatre*] : Orta öğretimdeki gençler tarafından kurulan, yönetilen ve gerçekleştirilen tiyatro. Gelişmiş ülkelerde bunlara devlet ödeneği sağlanır.

genel çalışma [es. t. *umumi prova*] [Alm. *Hauptprobe, Generalprobe*] [Fr. *répétition générale*] [İng. *dress rehearsal*] [İt. *prova generale*] :

Bir oyuncunun seyirci önüne çıkartılmadan önce, bütün teknik öğelerle oyunun baştan sona sanki gösteri sırasındaymış gibi çalışılması. Belli bir oyunun gösteriden önceki son çalışması.

genel dekor planı [Alm. *Bühnenbild-Grundriss, Bühnengrundriss*] [Fr. *plantation*] [İng. *ground plan, lay-out arrangement*] [İt. *pianta del suolo*] : Ölçekli olarak (1/50 ya da 1/100) hazırlanan ve oyunun geçtiği yerleri saptayan dekoru ve bu dekorun ayrıntılarını gösteren kuşbakışı plan.

genel ışıklandırma [Alm. *Oberbeleuchtung*] [Fr. *éclairage général*] [İng. *general lighting*] : Aydınlatma bölümlerini birleştiren, sahneyi gölgesiz, genellemesine aydınlatan ışıklandırma yöntemi. Bu daha çok dizi ışıklarla yapılır.

genel yönetici [Alm. *Theaterleiter*] [Fr. *directeur général d'un théâtre*] [İng. *general manager, general director*] : Bir tiyatronun yönetsel piramidinin en üstündeki kişi. Sanatsal işlerin değil, yönetsel işlerin baş sorumlusu.

geniş açılı ışıldak [Alm. *Flutlichtleuchte*] [İng. *wide-angle floodlight*] [İt. *riflettore a grande fascio*] : Merceksiz, ve ışığı çok geniş bir alana yayarak gölgeleri yok eden aynalı ışıklandırma aygıtı.

geniş açılı ışın [Alm. *breiter Lichtkegel*] [Fr. *faisceau large*] [İng. *wide-angle beam*] [İt. *fascio di luce*] : Gölgeleri yokeden, geniş bir oyluma yayılan ışın.

geniş dikkat çemberi [Alm. *grosser Kohzentrationen kreis*] [Fr. *cercle étendu d'attention*] [İng. *large circle of attention*] : Stanislavski oyunculuk dizgesinde, dikkatin odaklanmasını kolaylaştırma işlemindeki en geniş çember. Burada oyuncu sahne üzerinde gördüğü her şey üzerinde dikkatini toplar. bak. **dikkat çemberleri**.

genişlik [Alm. *breiter Stimmumfang*] [Fr. *étendu*] [İng. *largeness*] : Tiyatro konuşmasında bir oyuncunun çıkardığı ses tonlarının tümüne birden verilen ad.

geniş ses [Alm. *breites Stimmmaterial*] [Fr. *voix étendu*] [İng. *large voice*] : Sesin, uzamı yönünden geniş olması.

geranos : Antik Yunan tiyatrosunda kişileri havaya kaldıran ve yukarıdan aşağıya indiren vinç.

gerçekçi tiyatro [Alm. *realistisches Theater*] [Fr. *théâtre réaliste*] [İng. *realistic theatre*] : Gerçekliği nesnel, somut ve dolaylı olarak yeniden yaratarak yansıtmayı amaçlayan tiyatro. Aşamalar sırasına dayanan kapalı bir toplumun değil, açık bir kentsoylu toplumun

sanat anlayışını içeren tiyatro. Gerçekçi tiyatro, olay dizisinin kesintisiz aksiyonundan yararlandığı oranda, anlatıma ve episodik gelişime dayanan biçimleri de kullanır. Gerçekçilik, yazarın ve sanatçının, gerçekliği birey-toplum ilişkilerinin çelişkileriyle incelediği noktada başlar. bak. **eleştirel gerçekçilik, toplumcu gerçekçilik**.

gerçeklik [es. t. *hakikat*] [Alm. *Realität*] [Fr. *réalité*] [İng. *reality*] : Gerçek olan, var olan şeylerin tümü.

gerçeküstücü tiyatro [Alm. *surrealistisches Theater*] [Fr. *théâtre surréaliste*] [İng. *surrealistic theatre*] : Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Fransa'da André Breton'un, Freud'un görüşlerine dayanarak açtığı ve bilinçaltı varsayımları ile düştü olduğu gibi, parçaları birbirini tutmaz bir anlatım biçimi ile vermeye çalışan tiyatro anlayışı. On dokuzuncu yüzyıl sonunda Jarry'nin ve daha sonra Apollinaire'in öncülük ettiği tiyatro anlayışı. Irtaud'un tiyatro görüşleri de bu akımın gelişimi içinde yer alır.

gerçek ve inanma [Alm. *Wahrheit und der Glaube*] [Fr. *vérité et foi*] [İng. *truth and belief*] : Stanislavski oyunculuk dizgesinde, oyuncunun yaşam gerçeğinden sahne gerçeğine geçmesindeki sanatsal işlem. Bu işlemde oyuncunun yaratacağı kişi ve olay, seyircinin inancını gerektirdiği gibi ortaya çıkarılır. Oyuncu, kendini zorlamadan yaptıklarına inanacaktır.

gereç dizelgesi [es. t. *malzeme listesi*] [Alm. *Liste der Materialien, Materialienlist*] [Fr. *liste des matériaux*] [İng. *list of materials*] : Uygulama süresince yapılan harcamaları gösteren gereçlerin birim ve toptan ederlerini belirten dizelge. Bu dizelge ile topluluğun oynadığı oyunun uygulama giderleri saptanmış ve gösterilmiş olur.

gergi [es. t. *projeksiyon perdesi*] [Alm. *Leinwand*] [Fr. *toile*] [İng. *screen*] : Sahnenin, oyunu engellemeyecek bir yerine konulan ve film ya da diya yansıtmakta kullanılan ak gergi.

geriden ışıklandırma [Alm. *Beleuchtung von Hinten*] [Fr. *éclairage par derrière*] [İng. *back lighting*] : Oyuncuları, sahne gerisinden, doksandana yüz seksen dereceye kadar verilen kesişmeli ışıkla aydınlatma dizgesi.

geriden izdüşüm [Alm. *Hintergrundprojektion*] [Fr. *transparence*] [İng. *back projection, rear projection, process projection*] : Sahnede, gergi arkasından ya da kulisten görüntüleri yansıtmaya eylemi.

gerileyen renkler [Alm. *zurückgehende Farben*] [Fr. *couleurs reculé*] [İng. *receding colours*] : Dekorda mavi, lacivert, mor gibi renkler

görsel açıdan derinlik duygusunu getirdiğinden «gerileyen renkler» adını alır.

gerilim [es. t. *tanسیون*] [Alm. *Spannung*] [Fr., İng. *tension*] : 1 — Seyircinin oyuna olan ilgisinde süreklilik sağlayan düğüm, çatışma ve gizlilik anları. 2 — Oyuncunun belirli tepkileri, fiziksel hareketler yoluyla gerilime götürmesi. Doğal olarak, gerilim, daha çok seyirci üzerinde yaratılan etkinin ölçüsüyle orantılıdır.

gerilimli olan [es. t. *dramatik*] [Alm. *dramatisch*] [Fr. *dramatique*] [İng. *dramatic*] : 1 — Drama, yani oyun türüne ilişkin özellik. 2 — Zaman ve öykü yönünden gerilimli ve etkili, yoğunluğu olan yapıt. 3 — Oyun türü ile kesin ilintisi olmadan, içinde gerilim, çatışma, karmaşık olaylar bulunan herhangi bir yapıt ya da olay.

geriye dönüş [Alm. *Rückschau*] [Fr. *retour en arrière*] [İng. *flash-back, return*] : Oyunda, önemli bir serimi yapabilmek için olay dizisinin ilerleyişi içine geçmişteki bir sahneyi katarak, eylemin gelişimini çeşitli biçimlerde etkilemeye yarayan bir önceye dönüş.

germe palangası [Alm. *Spannrolle*] [Fr. *poulie mobile*] [İng. *loose pulley*] : Sahnede halatları gerip gevşetmeye yarayan makara.

germe telli [Alm. *Leitseil*] [Fr. *fil d'appel*] [İng. *brail line, guide line*] : Herhangi bir şeyi sağlamlaştırmada kullanılan ince germe teli.

gevşek ses [Alm. *weiche Stimme*] [Fr. *voix molle*] [İng. *poor voice*] : Sahne konuşmasında ünsüz harflerin söylenilmesinde organların gevşekliği, cansızlığı ile ortaya çıkan ses niteliği.

gevşeme [Alm. *Entspannung*] [Fr., İng. *relaxation*] : Stanislavski dizgesinde bir oyuncunun dikkati toplayabilmesi için gerekli olan ruhsal ve kassal rahatlama.

gezici tiyatro [Alm. *Wandertheater*] [Fr. *théâtre ambulant*] [İng. *travelling theatre*] : Belli yerleşik bir düzeni olmayan, kentten kente, köyden köye gezerek oyunlar oynayan tiyatro.

gezinti yeri [Alm. *Wandelhalle, Wandelgang*] [Fr. *promenoir*] [İng. *promenade*] : Bir tiyatro yapısında seyircilerin gezmeleri için ayrılmış yer.

gılama [Alm. *Rachen*] [Fr. *grassement*] [İng. *W-sound*] : Tiyatro konuşmasında «r» harfini «ğ» ya da «v» biçiminde söyleme.

giriş 1 — [Alm. *Eintritt*] [Fr. *entrée*] [İng. *entrance*] : Oyuncunun sahneye girişi. 2 — [Alm. *Eingang*] [Fr. *entrée*] [İng. *entrance*] : Tiyatro girişi.

giriş hecesi [Alm. *Einsatz*] [Fr. *entrée*] [İng. *first syllable*] : Tiyatro konuşmasında bir tümcenin ya da sözcüğün ilk hecesi.

giriş kesimi [Alm. *Prolog*] [Fr., İng. *prologue*] : Oyunun eylemi başlamadan önce serimi ya da açıklamaları kapsayan kesim. bak. *prologos*.

giriş müziği [Alm. *Einführungsmusik*] [Fr. *introduction musicale*] [İng. *curtain music*] : Oyunun başladığını belirten ve girişi sağlayan müzik parçası.

giriş salonu [Alm. *Eingangshalle*] [Fr. *hall d'entrée*] [İng. *entrance hall*] : Bir tiyatro yapısında, seyir yerine girmeden önce yer alan salon.

giriş yüzü [Alm. *Eingangsfassade*] [Fr. *façade de l'entrée*] [İng. *entrance façade*] : Bir tiyatro yapısının giriş yüzü.

girtz (O.O.) : Ortaoyunu'nda «oyun» karşılığında kullanılan terim.

girmelik [es. t. *duhuliye*] [Alm. *Eintrittspreis*] [Fr. *prix pour entrée*] [İng. *entrance fee*] : Bir tiyatroya giriş için ödenen ücret.

gişe işletmek (Doğ.) : Türk doğaçlama tiyatrosunda gösteri yoluyla kazanç sağlamayı belirten deyim.

giydiri [Alm. *Ankleidegehilfer, Ankleiderinner*] [Fr. *habilleur, habilleuse*] [İng. *dresser*] : Oyuncuları giydiren görevli.

giyinme odası [Alm. *Künstlergarderobe*] [Fr. *loge d'artistes*] [İng. *dressing room*] : Sanatçıların tiyatrodaki giysilerini giyip çıkardıkları oda.

giysi [es. t. *Kostüm*] [Alm. *Bühnenkostüm*] [Fr. *costume de théâtre*] [İng. *theatrical costume*] : Oyuncuların rol gereği giydikleri giysi.

giysi bekleyici [Alm. *Garderobefrauen*] [Fr. *dames du vestiaire*] [İng. *cloakroom attendants*] : Seyircilerin palto, şapka, baston, şemsiye gibi eşyalarının korunduğu yerde bunları bekleyen görevli.

giysi çizelgesi [es. t. *kostüm listesi*] [Alm. *Kostümliste*] [Fr. *conduite des costumes*] [İng. *costume plot*] : Oyun için kullanılacak giysilerin renk, biçim ve özellik açısından gösterildiği çizelge. Bu çizelgede aynı zamanda oyun sırasındaki giysi değişiklikleri de yer alır.

giysi denemesi [es. t. *kostüm provası*] [Alm. *Kostümprobe*] [Fr. *répétition en costumes*] [İng. *costume rehearsal*] [İt. *prova generale dei costumi*] : Oyuncuların belli bir oyun için giyecekleri giysilerin dekor ve ışıklandırma ile sahnede denemesini içeren çalışma.

giysi gösterisi [Alm. *Kostümvorstellung*] [Fr. *couturière*] [İng. *costume parade*] : Son biçimini alıp tamamlanmış giysilerin, oyun dışı son kez oyuncuların üzerinde denetlenmesi.

giysi işleri yöneticisi [Alm. *Leiter des Kostümwesens*] [Fr. *directeur artistique du costume*] [İng. *costumer*] : Tiyatronun giysiye ilişkin işlerinden sorumlu kişi.

giysi işliği [es. t. *kostüm atölyesi*] [Alm. *Schneiderwerkstatt*] [Fr. *atelier de costumes*] [İng. *costume workshop*] : Tiyatroda giysilerin biçilip dikildiği yer.

giysi korunağı [es. t. *kostüm deposu*] [Alm. *Kostümmagazin, Kostümfundus*] [Fr. *magasin des costumes*] [İng. *costume storage, costume dock*] : Oyun giysilerinin korunup saklandığı yer.

giysili kadın dansçı [Alm. *verkleidertre Tänzerin*] [Fr. *danseuse travestie*] [İng. *disguised dancer*] : Olması gerekenden başka bir kılıkta sahneye çıkan dansçı.

giysilik [es. t. *gardrop*] [Alm. *Garderobe*] [Fr. *garderobe*] [İng. *garderobe*] : Sürekli olarak kullanılan tiyatro giysilerinin saklandığı yer.

giysilik sorumlusu [Alm. *Garderobe Inspizient*] [Fr. *chef costumier*] [İng. *costume master*] : Giysiliğin düzeninden, ve giysilerin korunmasından, onarılmasından sorumlu kişi.

giysi takısı [Alm. *Kleidungsrequisit*] [Fr. *accessoire de costume*] [İng. *costume property*] : Oyunlarda giysiler için gerekli olan ve oyun kişisini belirleyen takı.

giysi tasarımcısı [es. t. *kostümcü*] [Alm. *Kostümzeichner, Kostümbildner*] [Fr. *dessinateur des costumes*] [İng. *costume designer*] : Yönetmenin yorumuna uygun olarak, bir oyunun giysilerini tasarlayarak çizen sanatçı.

giysi taslağı [es. t. *kostüm eskizi*] [Alm. *Kostümenentwurf*] [Fr. *esquisse de costume*] [İng. *costume sketch*] : Oyuncuların rol gereği giyecekleri giysilerin biçimlerini, renklerini ve özelliklerini gösteren ön hazırlık çizimi.

giz [es. t. *sır*] [Alm. *Geheimnis*] [Fr., İng. *secret*] : Kentsoylu tiyatronun «iyi kurulu oyun» anlayışında, seyirciye bildirilen, ama oyun kişilerinin bilmedikleri bir şey. Bu giz oyunun çözüm kesiminde aydınlanır.

gizleyici [Alm. *Bühnenportal*] [Fr. *manteau d'arlequin*] [İng. *tormen-tor*] : Kulisi gizlemede kullanılan pano.

gök [es. t. *sema*] [Alm. *Luftsoffitte*] [Fr. *bande d'air, frise de ciel*] [İng. *sky border*] : Dekor gök için kullanılan sözcük.

gök gürültüsü arabası [Alm. *Donnerwagen*] [Fr. *chariot à tonerre*] [İng. *thunder cart, rumble cart*] : Gök gürültüsü sesi çıkartmaya yarayan arabaya benzeyen aygıt.

gök gürültüsü aygıtı [Alm. *Donnermaschine*] [Fr. *machine à tonerre*] [İng. *thunder machine*] : Gök gürültüsü sesi veren aygıt.

gök gürültüsü davulu [Alm. *Donnertrommel*] [Fr. *tambour à tonerre*] [İng. *thunder drum*] : Gök gürültüsü sesi için kullanılan özel davul.

gök gürültüsü etmeni [Alm. *Donner effekt*] [Fr. *effet de tonerre*] [İng. *thunder effect*] : Sahnede gök gürültüsü sesi.

gök gürültüsü levhası [Alm. *Donnerblech*] [Fr. *tôle à tonerre*] [İng. *thunder sheet*] [İt. *lamiera per effetto di tuono*] : Gök gürültüsü sesi vermede kullanılan 1.20 m. uzunlukta ve 60 cm. genişlikte galvanizlenmiş sac levha.

gök gürültüsü sandığı [Alm. *Donnerkasten*] [Fr. *boîte à tonerre*] [İng. *thunder box, thunder roller, thunder run rabbit hutch, rumble box*] : Sahnede gök gürültüsü sesini vermede kullanılan özel yapısı olan sandık.

gökkuşağı tekerleği [Alm. *Regenbogenrad*] [Fr. *roue à arc-en-ciel*] [İng. *rainbow wheel*] : Tiyatroda gökkuşağının değişken renklerini sağlayan etmen aygıtı.

görevli yazar [Alm. *Bühnendichter*] [İng. *house writer*] : Özellikle Alman tiyatrosunda, belirli bir aylık karşılığında, tiyatroya belli sayıda oyun yazmayı ve başka yazarların o tiyatroya vereceği yapıtları gerekiyorsa uyarlamayı yüklenen yazar.

görsel etmenler [es. t. *optik efektler*] [Alm. *Lichteffekte*] [Fr. *effets de lumière*] [İng. *optical effects*] [İt. *effetti ottici*] : Işıklama aygıtlarıyla yapılan sahne etmenleri. Göze yönelen, ışıklama ve izdişüm yoluyla gerçekleştirilen etmenler.

görünge [es. t. *perspektif*] [Alm. *Perspective*] [Fr. *perspectif*] [İng. *perspective*] : Geriye, gözerimine doğru ufalan düzeniyle ilk kez Rönesans'ta bilincine varılmış görsel özellik.

görüngeli sahne [Alm. *Perspektivebühne*] [Fr. *scène à perspectif*] [İng. *perspective-stage*] : İlk kez on altıncı yüzyılın başlarında İtalya'da

Bramante ile Peruzzi'nin ortaya attığı ve Serlio'nun geliştirdiği sahenin görünümüne ilişkin uygulamayı önerisi. Sonraları bu bütün Avrupa tiyatrosunu etkilemiş, Barok çağda yetkinliğe erişmiştir.

görünge planı [es. t. *perspektif planı*] [Alm. *Bühnengrundriss*] [Fr. *schéma de plantation*] [İng. *floor plan, perspective sketch*] : Dekordaki duvarların, girişlerin, pencerelerin, eşyaların yerlerini gösteren, seyircinin görüşüne göre ölçekli olarak yapılan plan.

görüntüyalıcı [Alm. *Video-Band Gerät*] [Fr. *appareil bande-vidéo*] [İng. *video tape-recorder*] : Sonradan göstermek üzere görüntüleri bir şerit üzerine kaydeden aygıt.

görüntü etmeni [Alm. *Erscheinungseffekt*] [Fr. *apparition*] [İng. *spectacular entrance*] : Bir görüntü (hayalet) sahnesinde olağanüstülüğü vurgulamakta kullanılan sahne etmenlerinin tümüne verilen ad.

görüntüsel dekor [Alm. *Bühnenbildprojektion*] [Fr. *décor projeté*] [İng. *projected scenery*] : Oyun gereği ve oyun yorumu uyarınca sahne gerisindeki gergiye resim yansıtılarak ortaya çıkarılan dekora verilen ad.

gösterge ışığı [es. t. *işaret lambası*] [Alm. *Kontrollampe*] [Fr. *lampe à contrôle*] [İng. *pilot light*] : Bir çevirgeçte ya da karartıcıda bulunan, aygıtı akım verildiğinde yanan ışık. Aygıtın kapalı mı açık mı olduğu bu ışıktan anlaşılır. Bazan akım verilmesine karşın yanmıyorsa çevrim de bir arıza var demektir.

gösteri [es. t. *temsîl*] [Alm. *Aufführung*] [Fr. *représentation*] [İng. *performance, production*] [İt. *rappresentazione*] : Bir oyunun bir yönetmen önderliğinde, yeterli sayıda çalışmadan sonra seyirci önünde oynanışı.

gösterici [es. t. *projeksiyon makinesi*] [Alm. *Bildwerfer*] [Fr. *appareil à projection*] [İng. *picture projector*] : Oyun alanındaki gergi üzerine görüntüleri yansıtan aygıt.

gösteri evi [es. t. *tiyatro*] [Alm. *Schauspielhaus*] [Fr. *théâtre*] [İng. *theatre*] [İt. *teatro*] : Dramatik oyunların çalışıldığı, kotarıldığı ve oynandığı yapı.

gösterim [es. t. *temaşa*] [Alm. *Schauspiel*] [Fr., İng. *spectacle*] : Sahnede, alanda ya da gergi üzerinde oynanan, göz ve kulağa yönelen oyunların, dansların ve benzeri sanatların tümüne verilen ad. Örnet : Tiyatro, balet, opera, dans, ortaoyunu, gölge oyunu vb.

gösterişsiz rol [es. t. *nankör rol*] [Alm. *wurze Rolle*] [Fr. *panne*] [İng. *dud part*] : Bir oyunda oyuncuyu ön plana çıkarmayan ikincil rol.

gösteri tutanağı [es. t. *temsîl raporu*] [Alm. *Aufführungsbericht*] [Fr. *rapport de scène*] [İng. *stage report*] : Her oyundan sonra sahne yetkilisinin düzenlediği, gösteri sırasındaki aksaklıkları ve olağan dışı durumları bildiren tutanak.

göstermecî tiyatro [Alm. *Vorstellendestheater*] [Fr. *théâtre épique*] [İng. *presentational theatre*] : Tiyatronun tiyatro, oyunun oyun olduğunu vurgulayan, kişileri ve olayları canlandırmadan gösteren, seyirci ile sahne arasına güzelduyusal uzaklık (yabancılaştırma) koyup seyircinin oyuna ussal yoldan katılmasını sağlayan tiyatro anlayışı. Örnek : Ortaoyunu, Çin tiyatrosu, İtalyan halk doğaçlama tiyatrosu, epik tiyatro, Japon tiyatrosu, Meyerhold'un biyomekaniğe dayanan tiyatrosu vb.

gözetleme deliği [Alm. *Guckloch*] [İng. *spying hole*] : Perdeden ya da kulisten salona açılmış olan ve seyircileri gözetlemeye yarayan, yasal olmayan küçük delik.

gözlü vida [Alm. *Schraubhaken*] [Fr. *anneau à vis*] [İng. *screw eye*] : Sahnede halat geçirilerek dekoru tutan büyük vida.

gracioso : İspanyol halk tiyatrosunda gülünçlükler yapan uşak tipi.

gran komik (Doğ.) : Türk doğaçlama tiyatrosunda baş komik rolünü oynayan başoyuncuya verilen ad; bu çoğu kez uşak rolüdür.

Grek perdesi [Alm. *griechischer Zug*] [Fr. *rideau à la grecque*] [İng. *draw curtain, traverse curtain, traveller*] : Çerçeve sahneli tiyatrolarda, en çok kullanılan yanlara doğru açılan tiyatro perdesi.

grotesk [Alm. *Grotesk*] [Fr., İng. *grotesque*] [İt. *grottesco*] : Tiyatro da karikatürleştirme işleminin özü olan grotesk, seyirciyi yabancılaştırarak tuhaf ve şaşırtıcı biçimlerle karşıt görüntüleri birleştirerek güldürmeye yönelen, ussal dizgeye karşı çıkarak, ussal bir sonucu getiren, temelde ciddi, ama görünüşte gülünç ve abartılı olan biçim.

grotesk tiyatro [İt. *teatro del grottesco*] : Yirminci yüzyılın başlarında, İtalya'da Birinci Dünya Savaşı'nın yarattığı karamsarlıktan, anaparacı düzenden ve sanayileşmenin kentsoylu yaşamında yol açtığı yabancılaşmadan kaynaklanan «gerçekliğin çokluğu» ile düzenin «iki yüzünlüğü»nü vurgulayan kara gülmece niteliğindeki oyunların tümüne verilen ad. Öncelikle Pirandello'nun oyunlarındaki «maske-yüz» ikilemi ile insanın özü ile davranışları arasındaki çelişki ortaya çıkarılmak istenmiştir. Meyerhold, bu biçimi maddeci diyalektiği temel alan bir içeriğe oturtmuştur.

güçlü ses [Alm. *starke Stimme*] [Fr. *voix puissante*] [İng. *strong voice*] : Yeğlilik yönünden bir sesin güçlü olması.

güçsüz ses [Alm. *schwache Stimme*] [Fr. *voix faible*] [İng. *feeble voice*] : Yeğlilik yönünden etkisi az olan ses.

güdü [es. t. *saik*] [Alm. *Motiv*] [Fr. *motiver*] [İng. *motive*] [Lat. *motivus*] : Kaynağı, dürtüde olduğu gibi duygu olmayıp us olan neden.

güldürü [es. t. *komik piyes*] [Alm. *komisches Stück*] [Fr. *pièce-comique*] [İng. *comical play*] : Güldürücü nitelikleri olan oyun türlerinin tümü.

güldürücü [es. t. *komik*] [Alm. *komisch*] [Fr. *comique*] [İng. *comical*] : Gülünç görünüşü olan bir kişi ya da güldürücü özellikleri kapsayan bir durum.

güldürücü dans [es. t. *komik dans*] [Alm. *Spieltanz*] [Fr. *ballet-bouffe*] [İng. *comical dance*] : Gülünç tiplerden ve durumlardan kurulu dans düzeni.

güldürücü opera [es. t. *komik opera*] [Alm. *Spieloper, Singspiel*] [Fr. *opéra buffa*] [İng. *ballad opera, opera buffa*] : Güldürücü ezgilerden ve tiplerden kurulu, daha çok ezgilere dayalı opera.

güldürü oyuncusu [es. t. *komik artist*] [Alm. *Komiker*] [Fr. *acteur comique*] [İng. *comedian*] : Güldürü türündeki oyunlarda başarı kazanıp ün yapmış oyunculara verilen ad.

gülünçleme [Alm. *Travestie*] [Fr. *travestie*] [İng. *travesty*] : Özü değiştirmeden biçimi değiştirip gülünç duruma getiren yazın türü. İtalyanca «travestira», yani «kılığa bürünmek» deyiminden kaynaklanır.

gülünçlü opera [Alm. *komische Oper*] [Fr. *opéra comique*] [İng. *comic opera*] : Bestelenmiş konuşmaları içeren, gülünç bir kişiyi ya da durumu işleyen opera türü.

gülünçlü oyun [Alm. *komisches Stück*] [Fr. *pièce-comique*] [İng. *comical play*] : Gülünç kişileri ya da durumları işleyen oyun.

gülünç olan [es. t. *komik olan*] [Alm. *komisch*] [Fr. *comique*] [İng. *comical*] : 1—Komedyanın özünü belirleyen nitelik. 2—Genel anlamı içinde, bir toplumsal olgu, insan davranışı, ahlak ölçütü ya da töreleri arasında ortaya çıkan ve tarih yoluyla belirlenen bağdaşmazlığı anlatan güzelduyusal kavram.

güncel giysi [es. t. *aktüel kostüm*] [Alm. *heutiger Anzug*] [Fr. *costume moderne*] [İng. *modern dress*] : Oyuncuların sahne üzerinde rol gereği giydiği giysi.

güncel oyun [es. t. *aktüel piyes*] [Alm. *Zeitstück*] [Fr. *pièce d'actualité*] [İng. *topical drama*] : Güncel sorunlar üzerinde duran ya da çağdaş sorunlara ışık tutan oyun.

gündüz gösterisi [es. t. *matine*] [Alm. *Tagesvorstellung, Matinée*] [Fr. *matinée*] [İng. *afternoon performance, matinée*] : Öğleden sonra, hava kararmadan düzenlenen gösteri.

gündüz işçisi [Alm. *Tagesarbeiter*] [Fr. *homme en service du jour*] [İng. *dayman*] : Gündüzleri çalışan tiyatro işçisi.

gürültü aygıtı [Alm. *Krachmaschine*] [Fr. *machine à bruit*] [İng. *noise-machine*] : Çeşitli sesleri ve gürültüleri sağlayan aygıt.

güvenlik perdesi [es. t. *yangın perdesi*] [Alm. *eisernen Vorhang*] [Fr. *rideau de fer*] [İng. *safety curtain*] [İt. *sipario di sicurezza*] : Sahne ağzına, kumaş perdenin önüne ya da arkasına konulan ve yangın anında özdenetimli olarak kapanarak sahneyi seyirci salonundan ayıran asbestle kaplı çelik perde. Buna kimi kez çelik perde de denir.

güvercin yuvası [Alm. *Taubenschlag*] [İng. *pigeon-hole*] : Eski İngiliz tiyatrolarında ancak bir insan başı büyüklüğünde görüş deliği olan tiyatro locası.

güzel konuşma [Alm. *Diktion*] [Fr., İng. *diction*] : Söz söylerken düşünceleri ve duyguları doğru, uygun bir biçimde anlatma sanatı. Sesin uyumunu, söyleyişi, hareketi, mimiği ve alınması gereken tavırları yerinde ve güzel kullanarak sağlama sanatı.

H

hafif komedya [Alm. *leichte Komödie*] [Fr. *comédie légère*] [İng. *light comedy*] : Tek amacı eğlendirmek olan bu komedya biçiminde, esnek bir doku vardır. Konuşma örgüsü hızlı bir gelişim gösterir. İnce bir taşlamayı kapsar.

hafiflik [Alm. *Leichtigkeit*] [Fr. *légereté*] [İng. *superficiality*] : Tiyatro konuşmasında doğru boğumlamayı engelleyen yapaylık.

hafif tenor [es. t. *lirik tenor*] [Alm. *leichte Tenor*] [Fr. *tenor lyrique*] [İng. *lyrical tenor*] : Sınırlı, tiz sesi daha çok operetlere uygun olan sanatçı.

hagaragort (Doğ.) : 1 — Türk doğaçlama tiyatrosunda tragedya için kullanılan argo sözcük. 2 — Tanzimat tiyatrosunda acılı oyunlar için kullanılan argo sözcük. 3 — Tiran, hain, düşman rolü.

halk tiyatrosu [Alm. *Volkstheater*] [Fr. *théâtre populaire*] [İng. *public theatre*] : Geniş halk yığınlarına yönelen hem öğretici hem eğlendirici tiyatro.

hamartla : Aristoteles'e göre, tragedya kahramanının düştüğü bir yanlışlığı yüzünden talinide bir dönüş olmasıyla ortaya çıkan acılı durum. Tragedyada düşümler «hamartia» ile atılır.

han kolu (O.O.) : Ortaoyunu topluluklarından iki ünlü kolun ilki. Bu topluluğun başında o dönemde ün yapmış olan Kavuklu Agah Efendi vardı. Ötekisi için bak. **zuhuri kolu**.

hanswurst : On altıncı yüzyılda güney Almanya ve Avusturya'da halk tiyatrosunun sevimli, doğaçtan yaptığı şakalarla halkı güldüren boğazına aşırı düşkün komik tipi.

hanswurst oyunu [Alm. *Hanswurstspiel*] [İng. *Hanswurst play*] : Alman dilindeki doğaçlama halk tiyatrolarının hazırcı, obur komiğinin kahramanlığını yaptığı güldürü. On dokuzuncu yüzyılda, Avusturya'da Raimund ve daha sonra da Nestroy ile yazınsal biçimini bulmuştur.

hareketli aynalı ışıtaç [Alm. *beweglicher Reflektor*] [Fr. *réflecteur mobile*] [İng. *movable reflecteur*] : Sağa sola, aşağı yukarı hareket ettirilebilen ışıtaç.

hareketli çerçeve [Alm. *beweglicher Portal*] [Fr. *cadre mobile*] [İng. *adjustable proscenium*] : Sahne ağzını genişletip daraltabilen ve ray üzerinde hareket eden çerçeve.

hareketli ışık köprüsü [Alm. *beweglicher Beleuchtungsbrücke*] [Fr. *pont d'éclairage mobile*] [İng. *fly light bridge*] : dikey raylar ya da rulmanlar üzerinde aşağı yukarı hareket edebilen ışıklı çalışma köprüsü.

hareketli koltuk [Alm. *beweglicher Sitz*] [Fr. *siège amovible*] [İng. *movable seat*] : Her yana dönebilen seyir koltuğu.

hareketli seyir yeri [Alm. *beweglicher Raum*] [Fr. *salle mobile*] [İng. *shifting house*] : Altındaki döner ya da kayar taban yoluyla değişik biçimde düzenlenen seyir yeri.

hareketli taban [Alm. *Versenkungsfläche*] [Fr. *plancher mobile*] [İng. *adjustable floor*] : Her yana hareket edebilen sahne tabanı.

hareketsiz ışık köprüsü [Alm. *feste Beleuchtungsbrücke*] [Fr. *pont d'éclairage fixe*] [İng. *fixed light bridge*] : Yapıya tutturulmuş hareket etmeyen ışık çalışma köprüsü.

hareket yapımı [Alm. *Bewegung*] [Fr. *mouvement*] [İng. *movement*] : Oyun düzeninde yoruma uygun olarak hareketlerin ortaya çıkarılması. Hareketin uygulamalı ölçülerinin, duygusal değerlerinin ve niteliklerinin saptanması.

hava [Alm. *Atmosphäre*] [Fr. *ambiance*] [İng. *atmosphere*] : Dramatik durumun tinsel iklimini ortaya çıkaran öge. Bu, kişiler, konuşmalar, dekor, giysi, donatımıklar, sahne eşyaları, ışıklandırma, müzik ve benzeri öğelerin yardımıyla elde edilir.

havalandırma dilimleri [Alm. *Ventilationsklappe*] [Fr. *jalousies*] [İng. *louvers*] [İt. *gelosia*] : Işıklarlarda ışığı göstermeden havalandırmayı sağlayan korunaklı delikler.

hazırlık [Alm. *Vorbereitung*] [Fr. *préparation*] [İng. *preparation*] : 1 — Sahne çalışmasına geçmeden önce oyunun özüne ve biçimine ilişkin olan ön çalışma. 2 — Yazarın önemli bir olayı inandırıcı yapabilmek için daha önceden bir olayı ortaya çıkaracak nedenleri gösteren hazırlığı.

hız-tartım [Alm. *Tempo-und-Rhythmus*] [Fr. *tempo-rhythme*] [İng. *tempo-rhythm*] : 1 — Stanislavski oyunculuk dizgesinde, oyuncunun iç ilişkisinin derecesini yansıttığı gibi, bir aksiyonu sonuçlandırma da önemli olan fiziksel hazırlığı da sağlar. Hız, hareketin, olayın, duygunun, düşüncenin hızını ya da yavaşlığını gösteren bir ölçü; tartım ise hareketin, olayın, duygunun, düşüncenin sürekliliğini gösteren bir ölçüdür. Bir oyuncunun hız-tartımı yanlışsa rol de inandırıcılığını yitirir. 2 — Yönetmenin tüm oyun için saptadığı ölçü. Hız-tartım doğruysa, yönetmenin o çalışmadaki güzelduyusal yorumu da doğrudur.

himatyon [Yun. *himation*] : Antik Yunan tragedyasında asal giysi sayılan klton'un üzerine giyilen uzun pelerin. bak. **klamos**.

Hint tiyatrosu [Alm. *indisches Theater*] [Fr. *théâtre indien*] [İng. *Indian theatre*] : İS 320 tarihinden sekizinci yüzyılın sonlarına kadar süren klasik dönemden sonra dokuzuncu yüzyıl başlarından sonlarına kadar süren klasik sonrası dönem içinde gelişen Hint tiyatrosunun kapsamı içine yazılı betikler, gölge oyunu, danslar girer. Hint tiyatrosunda iki temel dram türü vardı : 1 — malzemesini mitologya ve tarihten alan, dolayısıyla kahramanları işleyen nataka;

2 — Malzemesini günlük yaşamdan alan ve olağan insanlarla devlet memurlarını ele alan prakarana.

hipokritos : Eski Yunancada hypokritos yanıtlayan anlamına gelir. İÖ 534'te Thespis'in koro içinden birini ayırıp korobaşı durumuna getirmesiyle birinci oyuncu doğmuştur. Bu oyuncu koronun söylediklerine karşılık verirdi. Onun için de oyuncuya hipokritos denirdi.

homo ludens : «Oynayan insan» anlamına gelir. Bu terimin yoruncusu Hollandalı kültür tarihçisi Yoham Huizinga'dır. Huizinga, kültürün oynayan insanla, oyunla başladığını belirtir.

I

ilin renkler [es. t. nötr renkler] [Alm. *neutrale Farbe*] [Fr. *couleurs neutre, teinte neutre*] [İng. *neutral colours*] : Doygunluğu olmayan kara, gri ve ak gibi renkler.

ilin uç [es. t. nötr uç] [Alm. *Null-Leiter*] [Fr. *neutre*] [İng. *neutral*] [İt. *neutro*] : Üçlü, dördü elektrik kablolarındaki toprak teli.

ira oyuncusu [es. t. karakter oyuncusu] [Alm. *Charakterspieler*] [Fr. *acteur de composition*] [İng. *feature player*] : Kendine özgü ruhsal gelişimi ve davranışı olan, özellikle yaşlı kişilikleri canlandırmada usta olan oyuncu.

ısıtma düzeni [Alm. *Heizung*] [Fr. *appareil de chauffage*] [İng. *heating*] : Bir tiyatroyu ısıtmada kullanılan döşem.

ışıklama [Alm. *zischen*] [Fr. *siffler*] [İng. *whistling sound*] : Tiyatro konuşmasında «s» harfinin çıkarılışındaki abartma.

ışıklamak [Alm. *pfeiffen*] [Fr. *siffler*] [İng. *whistle*] : Yapıtı, gösteriyi, oyuncuyu ya da sahne üzerindeki herhangi bir şeyi beğenmediğini açıklamak için seyircinin başvurduğu anlatım biçimi.

ışığı öldürme [Alm. *Ausgeschaltet*] [Fr. *coupé*] [İng. *dead*] [İt. *senza corrente*] : Işığı hızla söndürme eylemi.

ışık! [Alm. *Licht!*] [Fr. *lumière!*] [İng. *lights!*] [İt. *luce!*] : Yönetmenin, sahnenin ya da salonun aydınlatılması için verdiği buyruk.

ışık açısı [Alm. *Breite des Strahlenbündels*] [Fr. *angle d'ouverture de faisceau*] [İng. *beam angle*] [İt. *angolo di raggio*] : Işıkların belli açıları. Plastik görünümü elde etmek için ışık genellikle yukarıdan sahne tabanına kırkbeş derecelik bir açıyla verilir. Ayrıca, ışıklar

iki yandan geliyorsa birbirlerine doksan derecelik, üç yönden geliyorsa kırkar derecelik açılarla kesişirler.

ışık çalışması [es. t. *ışık provası*] [Alm. *Beleuchtungsprobe*] [Fr. *répétition pour les éclairages*] [İng. *lighting rehearsal*] [İt. *prova delle luci*] : Bir oyunu baştan sona oynamadan, yalnızca oyuncuların yerlerinde durmalarını sağlayarak, sahne sahne ilerleyerek ışıklama uzmanı ve uygulayım görevlileriyle birlikte ışıkları saptamak için yapılan çalışma.

ışık dağılımı [Alm. *Beleuchtungsverteilung*] [Fr. *distribution de l'éclairage*] [İng. *distribution of light*] : Işığın sahne üzerindeki dağılımı. Sahne üzerindeki ışık dağılımı, ışık türü, rengi ve ışık kaynakları ile sağlanır.

ışık görevlisi [Alm. *Schalttafelpersonal*] [Fr. *brigadier*] [İng. *operator*] [İt. *elettricista di servizio*] : Işıklama düzeninde çalışan yardımcı görevli. Işığın hazırlanmasından, aygıtların bakımından ve korunmasından sorumludur.

ışık gücü [Alm. *Beleuchtungsstärke*] [Fr. *éclairage*] [İng. *illumination*] : Bir elektrik ışığının sonuçtaki gücü.

ışık kaçağı [Alm. *Seitenlicht*] [Fr. *lumière parasite*] [İng. *spilled light*] : Işıldaklardan ya da herhangi bir yerden gelen kaçak ışık.

ışık köprüsü [Alm. *Beleuchtungsbrücke*] [Fr. *pont d'éclairage*] [İng. *lighting bridge*] [İt. *ponte della luci*] : Sahne ağzının seyirciye görünmeyen iç üst kesiminden ısıldakların asıldığı ve ışıklamanın düzenlendiği köprü.

ışıklama [Alm. *Beleuchtung*] [Fr. *éclairage*] [İng. *lighting*] [İt. *illuminazione*] : Sahnedeki oyuna uygun, sahneye özgü ışık dizgesinin kapsamına giren tüm konular.

ışıklama baş uzmanı [es. t. *şef ışıkçı*] [Alm. *Beleuchtungsinspektor*] [Fr. *chef-électricien*] [İng. *chief electrician, board captain*] [İt. *capo elettricista*] : Oyun yorumuna uygun olarak güzelduyusal ve işlevsel açıdan ışıkları tasarlayan, gerçekleştiren ve denetleyen baş uzman. anl. **elektrikçi**.

ışıklama durumu [es. t. *ışık pozisyonu*] [Alm. *Beleuchtungsposition*] [Fr. *position de lumière*] [İng. *lighting position*] : Bir oyunun uygulanmasında her ışık değişiminde ortaya çıkan yeni durum. Sahneye verilen ilk ışıklama durumundan başlayarak her oyun ışıklama açısından çok sayıda durumu kapsar.

ışıklama kartesi [es. t. ışık derecesi] [Alm. *Beleuchtungsquantität*] [Fr. *quantité d'éclairage*] [İng. *quantity of light*] : Sahneye verilen ışığın ölçüsü. Sahne için gerekli olan ışıklama kartesi belli belirsiz bir görünümle göz kamaştırıcı parlaklık arasındadır.

ışıklama planı [Alm. *Beleuchtungsplan*] [Fr. *conduite d'éclairage*] [İng. *lighting plot*] [İt. *piano delle luci*] : Bir oyunun ışıklamasını saptamak için hazırlanan plan. Bu planda, aydınlatma alanları, ışıldakların ve dizi ışıkların yerleri, aygıtlara o uygulama için verilen kod sayıları yer alır.

ışıkları azaltmak [Alm. *verdunkeln*] [Fr. *grader*] [İng. *dim*] [İt. *diminuire*] : Işıkların parlaklık derecesini yavaş yavaş azaltmak.

ışıkları parlatmak [Alm. *aufhellen*] [Fr. *monter*] [İng. *fade in*] [İt. *illuminare graduellement*] : Işıkların parlaklık derecesini yavaş yavaş artırmak.

ışık odası [Alm. *Beleuchterkabine*] [Fr. *cabine de l'électricien*] [İng. *electric booth*] : Sahne ışıklama dizgesinin denetlendiği ve ışıklama uzmanlarının çalıştığı oda.

ışıkölçer [Alm. *Beleuchtungsmesser*] [Fr. *luxmètre*] [İng. *illumination photometer, illumination meter*] : Işıkolçümsel büyüklükleri ölçmeye yarayan aygıt.

ışık özellik çizelgesi [Alm. *Beleuchtungsplan*] [Fr. *conduite d'éclairage*] [İng. *set-up sheet*] : Işıklama planından daha ayrıntılı bir çalışmayı içerir. Teknik bilgi çizelgesidir; kanal numaraları, ışıldak sayısı, ışıldak güçleri, kanal yükü, renk süzgeçleri, ışıldakların yerleri ve aydınlatma alanları ayrıntılı bir biçimde belirtilir.

ışık rengi [Alm. *Beleuchtungsfarbe*] [Fr. *couleur d'éclairage*] [İng. *colour of light*] : Işık kaynağında, kendine özgü renk. Bu kaynak-taki renk, süzgeç, yani renkli yanmaz mika kullanılarak değiştirilebilir. Aynı zamanda parlaklık derecesinde değişiklik yapılarak renkte çeşitleme sağlanabilir.

ışık söz çizelgesi [es. t. *replik listesi*] [İng. *master cue sheet*] : Işıklama düzeninde, ışıkların nerede karartılacağını, değiştirileceğini kesin olarak saptamak üzere hazırlanan çizelge.

ışıkta yeğinlik [Alm. *Helligkeit*] [Fr. *valeur*] [İng. *intensity*] [İt. *intensità*] : 1—Amperle ölçülen elektrik akımı tutarı. 2—Işık gücü, parlaklık ve aydınlatma niceliği.

ışık yayı [Alm. *Lichtbogen*] [Fr. *İng. arc*] [İt. *arco*] : Bir yay boşal-masında gazın ışıklı kolonu.

ışıldak [es. t. *projektor*] [Alm. *Lisenscheinwerfer*] [Fr. *projecteur de lumière*] [İng. *spotlight, spot*] [İt. *proiettore*] : Tiyatroda kullanılan, mercekli ve aynalı, parlak ışıklı, yüksek dirençli ışıklama aygıtı. ııldaklarla sert ya da yumuşak yöresel ışık sağlanabilir.

ışıldak askısı [es. t. *ışık çubuğu*] [Alm. *Scheinwerferhalter*] [Fr. *porteuse de projecteurs*] [İng. *spotbar, light pipe*] [İt. *supporto per proiettori*] : ııldakları istenilen yükseklikte tutan ızgara palangalarına asılmış demir boru ya da çubuk.

ışıldak direği [Alm. *Beleuchtungsturm*] [Fr. *colonne pour projecteurs*] [İng. *boom*] [İt. *pilastro per proiettori*] : Üzerine sırayla ve üst üste ııldakların bağlandığı direk. Bu direkler çoğu kez tiyatro sahnesinin yanlarındadır.

ışıldak halatı [Alm. *gestecktes Tau*] [İng. *spot line*] [İt. *corda speciale*] : ııldakları ya da herhangi bir nesneyi askılara ya da ızgara palangalarına bağlamada kullanılan halat.

ışıldak kablosu [Alm. *ummanteltes Kabel*] [Fr. *garniture*] [İng. *feed cable, cabtyre cable*] [İt. *cavo vulcanizzato*] : Tiyatro sahnesinin ve salonunun aydınlatılması için kullanılan, elektrik akımına dayanıklı, çok iyi yalıtılmış kablo.

ışıldak kapağı [Alm. *Scheinwerfer-Klappe*] [Fr. *bouchon de projecteur*] [İng. *access door*] : ııldığın önünde ya da arkasında ısıtaçın takılması, merceğin değiştirilmesi ve aynanın temizlenmesi için konulmuş olan kapak.

ışıldak kepengi [Alm. *Blende*] [Fr. *aveugleurs*] [İng. *blinder*] [İt. *acceccanti*] : ııldığın önünde, menteşeli ya da sürgülü kepenk takı; bununla ya ışın demetinin bir bölümü yok edilir ya da sahnedeki nesneye göre ışın demetine biçim verilir.

ışıldak korunağı [es. t. *projektor deposu*] [Alm. *Scheinwerferraum*] [Fr. *salle de projecteurs*] [İng. *spotlight room*] : ııldakların saklanıp korunduğu yer.

ışıldak kulesi [Alm. *Lichtsäule*] [Fr. *tourelle*] [İng. *tower, boomerang*] [İt. *torre delle luci*] : Sahne içinde, yanlarda, basamaklı, üzerine gereken aygıtlar konulabilen, yüksek çelik kule.

ışıldak sürgüsü [Alm. *Blende*] [Fr. *obturateur*] [İng. *framing shutter*] [İt. *otturatore*] : Işın demetini biçimlendirmede kullanılan sürgü. Günümüzde bu sürgüler ııldakların bir parçası olarak yapılır. Küçük ııldaklarda dörder, büyüklerde sekizer tanedir.

ışıldak şapkası [Alm. *Hut*] [Fr. *chapeau*] [İng. *high hat, funnel*] : Işığın dağılımını sınırlayan takı. Işıldağın öndeki tırnaklarına takılır. Bunların çeşitli çapta olanları vardır.

ışıldak takıları [Alm. *Scheinwerfer-Requisiten*] [Fr. *accessoires de projecteur*] [İng. *spotlight accesories*] : Değişik amaçlar için ışıldaklara sonradan takılan işlevsel araçlar.

ışınırılık [Alm. *Fluoreszenz*] [Fr., İng. *fluorescence*] : Görünmez mor-ötesi ışının emilmesi sonucu görünür ışık yayma durumu.

ışıtac [es. t. *lamba*] [Alm. *Birne*] [Fr. *lampe*] [İng. *buib*] [İt. *lampa-dina*] : Havası boşaltılmış cam şişe içinde elektrik akımı ile akkor duruma gelerek ışık veren aygıt. Tiyatro ışıldaklarında bunların çeşitli amaçlara yönelik olanları vardır.

ışıtac ayağı [Alm. *Lampengestell*] [Fr. *pied de lampe*] [İng. *lamp mount*] : Akkor ışıtaçta, ışıklı ögeyi taşıyan madenden ve camdan parçaların tümüne birden verilen ad.

ışıtac tabanı [Alm. *Lampenfuss*] [Fr. *support de lampe*] [İng. *stem*] : Akkor ışıtaçta, içinden akım girişleri geçen kesim.

ışıtac telli [es. t. *filaman*] [Alm. *Glühlampen-faden*] [Fr., İng. *filament*] [İt. *filamento*] : Elektrik akımının geçmesiyle akkorlaşan, tel biçiminde tungsten madeninden ya da kömürden iletken.

ızgara [Alm. *Rollenboden*] [Fr. *gril*] [İng. *grid, gridiron*] [İt. *soffitto del palcoscenico*] : Dekor parçalarının ya da ışıldakların asıldığı çubuk askı palangalarının, birbirine koşut çelik bağlantıların ya da rayların bulunduğu yer.

ızgara palangaları [Alm. *Laufrolle*] [Fr. *bobines*] [İng. *spools, bobbins*] [İt. *bobine*] : Izgaralar arasında bulunan ve askıları hareket ettiren makaralar.

ızgara üstü [Alm. *Laufboden*] [Fr. *gril de bobines*] [İng. *loft*] : Askı palangalarının bulunduğu ızgaraların üstü. Onarımlarda buraya demir merdivenle çıkılır ve üzerinde yürünebilir.

I

ibiş (Doğ.) : Türk doğaçlama tiyatrosunda güldürünün baş yapımcısı olan uşak rolü.

içbükey mercek [Alm. *plankonkav Linse*] [Fr. *lentille concave*] [İng. *plano concave lens*] : Iraksak (uzaklaştırıcı) mercek; bakılan şey, olduğundan küçük görünür.

iç dekoru [Alm. *Zimmerdekoration*] [Fr. *décor d'intérieur*] [İng. *chamber setting, set, interior setting*] : Bir odayı ya da kapalı bir alanı gösteren dekor.

iç içe giren çatki [Alm. *ausziehbares Stativ*] [Fr. *pied télescopique*] [İng. *telescopic stand, folding stand*] [İt. *supperto a telescopio*] : Kulis ışıldaklarının konulduğu, oyuklu ayakları iç içe girip çıkabildiği için yükseltip alçaltılabilen çatki.

iç konuşma [Alm. *innerer Monolog*] [Fr. *monologue intérieure*] [İng. *inner monologue*] : Bir oyuncunun, sahnede konuşmamasına karşın, düşündüklerini ve ruh durumunu seyirciye duyurması.

içli komedy [es. t. *santimantal komedi*] [Alm. *Rührstück, rührendes Lustspiel*] [Fr. *comédie larmoyante*] [İng. *tear jerker*] : Çocuksu, yüzeyde, yalın ve kentsoylunun erdem kavramını vurgulayan içli, acıklı ve sonu mutlulukla biten komedy biçimi. Genellikle, aralarına engeller konulan iki sevgilinin birleşmesiyle tamamlanır. On sekizinci yüzyılda Fransa'da Nivelles de la Chaussée adlı bir yazar tarafından ortaya çıkartılmıştır.

iç perde [Alm. *Vorhang*] [Fr. *rideau*] [İng. *curtain*] [İt. *telone*] : Sahne içinde çeşitli amaçlar için kullanılan kumaş perde.

iç uygulamı [Alm. *innere Technik*] [Fr. *technique intérieure*] [İng. *inner technique*] : Stanislavski oyunculuk dizgesinde, oyuncunun yaratısı için önemli olan, onun belli bir durumu ortaya çıkartmak-taki yetisini eğitilmiş bir duruma getiren çalışmaların sonucudur. Kısacası ,oyuncunun iç dünyasını hazırlamada elde ettiği uygulamıdır.

İkianlamlılık [Alm. *Zweideutigkeit*] [Fr. *équivoque*] [İng. *equivocal*] : İki anlama gelen bir sözün bilinerek ya da bilinmeyerek yanlış anlaşılmasından ortaya çıkan güldürücü durum.

iki katlı döner sahne [Alm. *Doppelstock Drehbühne*] [Fr. *scène tournante à deux niveaux*] [İng. *double revolving stage*] : İki katlı ve her iki katı ayrı ayrı ya da birlikte dönebilen sahne.

iki katlı sahne [Alm. *Doppelstockbühne*] [Fr. *scènes superposées*] [İng. *double-deck stage*] : İki katı bulunan ve aynı anda her iki katı seyirciye görünür durumda olan sahne.

İkili ezgi [es. t. *düetto*] [Alm. *Zwiegesang*] [Fr. *duo*] [İng. *duet*] [İt. *duetto*] : İki ezgicinin karşılıklı söylediği ezgi.

İkili oyun [Alm. *Zweipersonen-Stück*] [Fr. *duodrame*] [İng. *duodrama*] : İki kişi arasında geçen oyun.

ikinci asma kat [es. t. *ikinci balkon*] [Alm. *zweiter Rang*] [Fr. *deuxième balcon*] [İng. *upper circle, second balcony*] : Birden çok asma katlı seyir yerleri olan tiyatrolarda ikinci asma kat.

ikincil renkler [es. t. *tali renkler*] [Alm. *Mittelfarbe, zusammengesetzte Farbe*] [Fr. *couleurs complémentaires*] [İng. *secondary colours, complementary colours*] : Asal renklerin karışmasıyla ortaya çıkan bileşken renkler. Örnek : Sarı, mavi-yeşil, mor gibi.

ikincil rol oyuncusu [Alm. *Nebenrolle*] [Fr. *utilités*] [İng. *utility actor, small part player*] : Bir oyunda ikinci düzeyde rollere çıkan oyuncu.

ilerleyen renkler [Alm. *vorrückende Farben*] [Fr. *couleurs advance*] [İng. *advancing colours*] : Dekor boyamada kırmızı, turuncu, sarı renkler görsel açıdan çekici ve sıcak renkler olduğundan, seviriciye olduğundan daha yakınmış gibi gelir; bunun için de ilerleyen renkler adını alır.

iletken [es. t. *kondüktör*] [Alm. *Leiter*] [Fr. *conducteur*] [İng. *conductor*] : Isıl ya da elektriksel geçirgenliği olan nesne.

iletme telli [es. t. *kordon*] [Alm. *Kabel*] [Fr. *cable électrique*] [İng. *lead*] [İt. *cavo elettrico*] : Elektrik akımını, dipten ışıklı aygıt ya da elektriksel uçlara ileten tel.

ilk gece [es. t. *prömiyer*] [Alm. *Erstaufführung, premiere*] [Fr. *première*] [İng. *first night, opening night, premiere*] : Bir oyunun oynanışının ilk gösteri gecesi.

ilk oynanım [Alm. *Uraufführung*] [Fr. *création, première mondiale*] [İng. *world premiere*] : Bir oyunun bütün dünyada ilk kez oynandığı gece.

imgelem [Alm. *Vorstellungskraft*] [Fr., İng. *imagination*] : Stanislavski oyunculuk dizgesinde, oyuncunun bir yapıtın öyküsünü sanatsal bir yolda sahne gerçeğine çevirmesinde başvurduğu varsayma işlemi. Oyuncunun sözcükler, ardında yatan ilgi çekici anlamı bulmak için başvurduğu imgelem. İmgelem bir oyuncunun uygulayım aracıdır.

imgesel giysi [Alm. *Phantasiekostüm*] [Fr. *costume de composition*] [İng. *imaginative dress*] : Oyuncunun sahne üzerinde rol gereği giydiği olağandışı görünümü olan giysi.

imleme [es. t. *telmihi*] [Alm. *Anspielung*] [Fr., İng. *allusion*] : Bir olayı ya da imgeyi anımsatacak bir sözü bilerek söyleme.

iner-çıkaz düzey [Alm. *Hebepodium*] [Fr. *estrade abaissable*] [İng. *sinking podium*] : Sahne içinde inip çıkabilen düzey.

iner-çıkaz perde [Alm. *Raffvorhang, Wagner-Vorhang*] [Fr. *rideau drapé*] [İng. *draped curtain*] : Yukarı doğru açılan ve iyice açıldıktan sonra da bir bölümü seyirci tarafından görülebilen çerçeve sahne önperdesi.

iner-çıkaz sahne [es. t. *asansör sahne*] [Alm. *Hebebühne*] [Fr. *scène sur ascenseur*] [İng. *lift stage, elevator stage*] : Dekor değişimlerini kolaylaştırmak için yapılmış inip çıkabilen sahne.

iner-çıkaz taban [es. t. *asansör zemin*] [Alm. *Versenkungsfläche*] [Fr. *plan mobile*] [İng. *bridge*] [İt. *montacarichi sul palcoscenico*] : Sahne içinde dekor değiştirmeye ya da yükselti sağlamaya yarayan inip çıkan taban.

insan uçurma düzeni [Alm. *Flugvorrichtung*] [Fr. *équipe de vol pour un personnage*] [İng. *human flying equipment*] : Sahnede oyuncuların uçurmaya yarayan mekanik düzen.

işçi tiyatrosu [Alm. *Arbeiterstheater*] [Fr. *théâtre ouvrier*] [İng. *worker's theatre*] 1 — İşçi sınıfının çıkarları doğrultusunda, onların sözcülüğünü yapan tiyatro. 2 — İşçileri dinlendirirken öğreten tiyatro.

işitsel etmenler [es. t. *ses efektleri*] [Alm. *Geräuscheffekte*] [Fr. *effets sonores*] [İng. *sound effects*] [İt. *effetto sonoro*] : Ses aygıtlarıyla yapılan sahne etmenleri. Kulaklara yönelen, elektrikle ya da mekanik yoldan gerçekleştirilen etmenler.

işlik [es. t. *atölye*] [Alm. *Werkstatt*] [Fr. *atelier*] [İng. *workshop*] : Tiyatroda terzilik, marangozluk, elektrik işleri, donatımlik yapımı gibi uğraşlar için kullanılan, iş üretilen yer.

işlik sorumlusu [Alm. *Werkstättenleiter*] [Fr. *réalisateur*] [İng. *technical director*] : Bir tiyatrodaki bulunan çeşitli işlikleri denetleyen ve çalıştıran teknik uzman.

iş merdiveni [es. t. *servis merdiveni*] [Alm. *Arbeitertreppe*] [Fr. *escalier de service*] [İng. *service-staircase*] : Sahne teknik adamlarının ve işçilerinin kullandıkları iş merdiveni.

işveli [es. t. *koket*] [Alm. *Kokette*] [Fr. *grande coquette*] [İng. *coquette*] : Bulvar tiyatrosunda cilve yapan genç kız rolü.

İtalyan perdesi [Alm. *italienischer Zug*] [Fr. *rideau à l'italienne*] [İng. *tabs*] : Her iki yandan çaprazlamasına açılan tiyatro perdesine verilen ad.

İtalyan sahnesi [Alm. *italienische Bühne*] [Fr. *scène à l'italienne*] [İng. *Italian stage*] : İlk kez Rönesans'ta İtalya'da yapılmaya başlanan çerçeve sahneli ve perdeli sahne türü.

İyi kurulu oyun [Alm. *gut-gemachtes Stück*] [Fr. *pièce bien-faite*] [İng. *well-made play*] : On dokuzuncu yüzyıl başında, Fransız yazarı Eugène Scribe tarafından önerilen uygulamayı yetkin bir oyun biçimi. Şu özellikler vardır : 1—Olay dizisi seyircinin bildiği, ama oyun kişinin bilmediği bir giz üzerine kurulur; bu giz oyunun çözümüne dek saklı kalır. 2—Serim eylemin gelişimi boyunca gerçekleştirebilir ve baştan seyircinin ilgisi sahneye çekilir. 3—Dördüncü bölümde ulaşılan doruk nokta, o oyunun zorunlu sahnesidir (*scène à faire*). 4—Her oyunda bir yanılgı sahnesi (*qui pro quo*) vardır. 5—Mantık zinciri içinde inandırıcı bir sonuç gelir. Özü geri plana itip biçimi ön plana getiren bir oyun kurma anlayışıdır.

İzdüşüm [es. t. *projeksiyon*] [Alm. *Projektion*] [Fr., İng. *projection*] : 1—Bir ışık kaynağından çıkan ışınlar yoluyla aygıtta sürülen diya-potifizin görüntüleme eylemi. 2—Bu yolla oluşan görüntü.

İzlenec dergisi [es. t. *program mecmuası*] [Alm. *Programmheft, Programm*] [Fr. *programme*] [İng. *programme, handbill, program*] : Bir tiyatronun oynadığı oyunları, rol dağılımını, yazarları ve başka bilgileri veren, bazan tiyatro üzerine çeşitli yazıları kapsayan gösteri dergisi.

İzlenimci tiyatro [Alm. *impressionistisches Theater*] [Fr. *théâtre impressionniste*] [İng. *impressionistic theatre*] : 1896 bildirisi ile doğalcılığa karşı çıkmış bir akım. Çoğu kez simgeci tiyatro ile çıkışır. «Maddeyi bırakın, ruhu verin» sloganı ile ortaya çıkan bu akımın yazarları yapısalcı sahne anlayışını başlatmışlardır. Plastik sahne anlayışı, biçimleme (stilizasyon), bütünü simgelerle verme ve iç eylemi onu plana alma özellikleri bu akımın temel nitelikleri arasına girer.

İzleyici ışıldak [es. t. *takip ışığı*] [Alm. *Verfolgungsscheinwerfer*] [Fr. *projecteur de poursuite*] [İng. *follow spot*] [İt. *riflettore mobile*] : Sahne üzerindeki ya da herhangi bir oyun alanındaki hareket eden kişiyi ya da nesneyi izleyen ışıldak. En çok bale gösterilerinde ve müzikli oyunlarda kullanılır.

J

Japon tiyatrosu [Alm. *japanisches Theater*] [Fr. *théâtre japonais*] [İng. *japanese theatre*] : Belli bir güzelduyusal uzaklık uygulayımı ile oynanan oyunları kapsayan bu tiyatro, tiyatrallığı sağlayacak tüm öğelerden yararlanır. Müzik, dans, ezgi, sözsüz oyun, maske, giysi önemlidir. Batı tiyatrosu Japon tiyatrosundan **çilek yolu**'nu ve **döner sahne**'yi almıştır. bak. **no oyunu**, **kabuki tiyatrosu**.

Jelatin süzgeç [es. t. *jelatin filtre*] [Alm. *Gelatine*] [Fr. *gélatine*] [İng. *gelatine*] [İt. *gelatina*] : Işıldakların önüne konulan, renkli, yanmaz jelatin süzgeç.

Jest [Alm. *Gebärde*] [Fr. *geste*] [İng. *gesture*] : Oyunculukta iç yaşamı belirginleştiren baş, el, kol hareketleri. bak. **davranı**.

K

kaba güldürü [Alm. *Pantomime*] [Fr. *pantomime*] [İng. *slapstick comedy*] : Kalın çizgili, kaba esprilere ve hareketlere dayandırılarak, salt eğlence ereğiyle geliştirilen güldürü.

kaba kumaş [Alm. *hartes Gewebe, grobes Gewebe*] [Fr. *tissu grossier*] [İng. *hard material, coarse material*] : Sert ve kaba giysilik kumaş türü.

kabaret tiyatrosu [Alm. *Kabaretttheater*] [Fr. *cabaret*] [İng. *cabaret*] : İspanyolca *caba retta*, yani «renkli çanak» anlamına gelen bu tür tiyatro, her türlü güncel sorunu ve özellikle siyasal ve toplumsal konuları ince bir alayla, iğneleyici, yerici, taşlayıcı bir tutumla ele alıp toplum eleştirisine yönelir. Dışta güldürücü ve eğlendirici olmasına karşın, temelde ciddi olan bu tür gösteride ezgiler, danslar, skeçler, monologlar, diyaloglar, diyalorlar, kısa filmler, kısacası tasarlanan eleştiri için ne gerekiyorsa onu sahneye getiren «renkli» bir karışım vardır.

kablo [Alm. *Kabel*] [Fr. *câble électrique*] [İng. *cable, cord*] [İt. *cavo*] : Yüksek akım çekebilen, telleri kalın bir yalıtkanla kaplı kordon.

kablo beşiği [İng. *cable cradle*] : Kenar dizi ışıkları kablolarını düzenli bir biçimde taşıyan oluk.

kablo kancası [Alm. *Kabelhaken*] [Fr. *crochet de câble*] [İng. *cable hook*] : Işıldak ayaklarına, kabloları sarmak için takılan ya da ışıldak ayaklarında bulunan kanca.

kablo kelepçesi [Alm. *Kabelschaukel*] [Fr. *palette de câble*] [İng. *cable clamp*] : Kabloyu duvara bağlayan lastik ya da plastik kelepçe.

kabuki tiyatrosu (Japonca *ka* = ezgi, *bp* = dans, *ki* = beceri) : Soy-luların tiyatrosu olan no tiyatrosu karşısında, günlük yaşama dö-nük halk tiyatrosu.

kadı (Kö. O.) : Anadolu'da oyun düzenleyenlere verilen adlardan biri.

kadın giysisi [Alm. *Frauenkleidung*] [Fr. *costume de femme*] [İng. *female costume*] : Kadın oyuncuların sahne üzerinde giydikleri giysi.

kadınlar korusu [Alm. *Damenchor*] [Fr. *choeur de femmes*] [İng. *female chorus*] : Kadınlardan kurulu koro.

kadife kaplama [Alm. *Verkleidung aus Samt*] [Fr. *revêtement de velours*] [İng. *velvet lining*] : Ses geçmesini önlemede kullanılan kaplama.

kafes (O.O.) : Ortaoyunu'nda kadın seyirciler için ayrılan kafesli yere verilen ad.

kahraman [Alm. *erster Schauspieler, Protagonist*] [Fr. *protagoniste*] [İng. *protagonist*] : Bir oyunun gelişmesinde, seyirciyi kendiyile özdeşleştiren, en önemli oyun kişisi.

kahramanlık komedyası [Alm. *Heldenkomödie*] [Fr. *comédie héroïque*] [İng. *heroic comedy*] : Kralların, prenslerin ve soyluların baş oyun kişisi olduğu serüvenleri kapsayan komedyası biçimi.

kahya (Kö.O.) : Anadolu'da oyunları düzenleyenlere verilen adlardan biri.

kaldıraç dekoru [Alm. *Wandeldekoration*] [İng. *barrel system*] : Eski İngiliz tiyatrolarında eski bir dekor değiştirme yöntemi. Sahne yan-larında duran birer makaradan, birinden ötekine sarılmakla değış-tirilebilen resimli dekor bezi.

kalın doku [Alm. *dickes Gewebe*] [Fr. *tissu épais*] [İng. *thick fabric*] : Kalın dokusu olan kumaş.

kalın tül [Alm. *Schleier, Schleierstoff*] [Fr. *gaze*] [İng. *gauze, scenic gauze, theatrical gauze*] : Tiyatro dekorunda kalın, gözenekli, pa-muklu dokuma.

kambur (O.O.) : Ortaoyunu ve gölge oyunu tiplerinden biri. Çoğu kez geveze, saldırgan ve sevimsiz bir kişi olarak görülür.

kanat [Alm. *Flügel*] [Fr. *silhouette*] [İng. *flipper*] : Büyük bir dekor parçasına menteşe ile bağlı olan küçük dekor parçası.

kancalı ray [Alm. *Haken*] [Fr. *crochet*] [İng. *pin rail*] : Askı halat-larının bağlandığı kancaların bulunduğu demir ray. Bunlar genel-likle sahnenin yan duvarlarındadır.

kapalı dekor [Alm. *geschlossene Dekoration*] [Fr. *décor fermé*] [İng. *box scene, box set, box setting*] [İt. *scena di camera*] : Ev içini gös-teren, panoların birleştirilmesiyle ortaya çıkan üç yanı kapalı dekor.

kapalı gişe [Alm. *Ausverkauft*] [Fr. *complet*] [İng. *full house*] : Bü-tün biletlerin satılmış olduğunu bildiren deyim.

kapalı sahne [Alm. *geschlossenes Szene*] [Fr. *scène fermée*] [İng. *closed stage*] : Üç yanı dekor panoları, parçaları ve eşyalarıyla kapatılmış dekor tümünü kapsayan sahne.

kapalı tiyatro [Alm. *geschlossener Theaterbau*] : Dört duvarı olan ve üstü örtülü tiyatro yapısı. Yalnızca Almanların kullandığı bir te-rimdir.

kayı panosu [Alm. *Türwand*] [Fr. *châssis avec porte*] [İng. *door flat*] : Dekorda kapı görevi için kullanılan pano.

kapıtano : İtalyan halk doğaçlama tiyatrosunda, gülünç derecede böbürlenen, kendini öven, geniş bir düş dünyası olan, korkak ve silik tip.

kaplaşım [Alm. *Übereinandergreifen*] [Fr. *dépasser*] [İng. *overlap*] [İt. *sourapporsi*] : İki yük dağılımının ortak bölgesi.

kara ışık [es. t. *ültraviyole*] [Alm. *ultraviolettes Licht*] [Fr. *lumière noire*] [İng. *black light*] [İt. *luce ultra-violetta*] : Renk uzunluğu açısından en kısa, göze görünmeyen ışık. Kimi nesneler, özellikle beyaz üzerinde fosforlu bir görünüm yaratır.

karakter [Alm. *Charakter*] [Fr. *caractère*] [İng. *character*] : Kişileştir-me işleminde derinlemesine ele alınan oyun kişisi; kendine özgü nitelikler içinde ruhsal gelişimi olan oyun kişisi. Karakterin dış gö-rünümleri ötesinde anlamı sağlayan iç yaşamı vardır. Örnek : Ham-let, Galile, Tartuffe, Othello, Treplev vb.

karakter komedyası [Alm. *Characterlustspiel*] [Fr. *comédie de caractère*] [İng. *comedy of characters, comedy of humours*] : Bu ko-medyası biçiminde gülünç kahramanın yanlış ve zayıf yanları ön plana çıkar. Toplum içindeki yanlışlıkların eleştirisi baş oyun kişisi yo-luyla geliştirilir.

karakter oyuncusu bak. ıra oyuncusu.

karakter rolü [Alm. *Rolle*] [Fr. *emploi*] [İng. *character part*] : Kendine özgü ruhsal durumu ve davranışları kapsayan ve bir oyuncu için özel bir yüz boyama gerektiren, özellikleri olan rol.

karartıcı [Alm. *Verdunkler*] [Fr. *gradateur*] [İng. *dimmer*] [İt. *obscuro graduale*] : Dizi dirençlere bağlı çok sayıdaki kanallardan gelen elektrik akımını azaltıp çoğaltabilen aygıt. Bunların çok çeşidi olmakla birlikte, temelde üç türü vardır : 1 — karşı dirençli karartıcı, 2 — özdönüştürücü karartıcı, 3 — bilgisayarlı karartıcı.

karartıcı ana kolu [Alm. *Haupthandrad*] [Fr. *volant général*] [İng. *master dimmer wheel, master dimmer handle*] [İt. *regolatore principale*] : Bir karartıcıdaki tüm kanalları denetleyen, ışıkları tümünden parlatabilen ya da karartabilen kol ya da tekerlek.

karartıcı tablosu [Alm. *Schalttafel*] [Fr. *jeu d'orgue*] [İng. *dimmer-board*] [İt. *quadro elettirico*] : Karartıcının denetim düğmelerinin ve göstergelerinin bulunduğu yer.

karartmak [Alm. *völlig verdunkeln*] [Fr. *faire le noir*] [İng. *black-out*] [İt. *obscurare*] : Sahneyi tümüyle karartmak. Sahnede hiçbir ışığın olmadığı durum.

kar etmeni [Alm. *Schnee-Effekt*] [Fr. *effet de neige*] [İng. *snow effect*] : Sahnede kar yağışı görünümünü sağlayan aygıt.

karışık koro [Alm. *gemischter Chor*] [Fr. *choeur mixte*] [İng. *mixed chorus*] : Kadınlarla erkeklerin bir arada olduğu koro.

kar kutusu [Alm. *Schneekasten*] [Fr. *boîte à neige*] [İng. *snow bag, snow box*] : Sahnede kar yağışı görünümünü sağlamada kullanılan aygıt.

karon basamakları : Antik Yunan tiyatrosunda koronun oyun yeri olan orkestra'nın tabanından, oyun yerinin altına inen basamaklar. Buradan doğa dışı görüntüler ve yeraltı Tanrıları çıkardı.

kar salıncağı [Alm. *Schneekasten*] [Fr. *boîte à neige*] [İng. *snow trough, snow cradle*] : Altında küçük beyaz kâğıt kırpkırlarını geçirecek büyüklükte dizi delikleri olan ve dört ucundan çocuk salıncağı gibi tutturulmuş, makaralar yoluyla çekilen iplerle sallanan kumaş parçası.

karşı dirençli karartıcı [es. t. *reosta*] [Alm. *Schiebewiderstand*] [Fr. *rhéostat*] [İng. *slider dimmer*] [İt. *obscurore scorrevole*] : En eski ve yalın karartıcı türü. Elektrik akımına çeşitli tutarda karşı güç sağlayarak ışıta cı giden akımı denetleyebilen aygıt. Bunların

düz akımla da çalışan değişik biçimleri vardır : 1 — diskli, 2 — kayar fırçalı.

karşıt-Aristotelesçi tiyatro [Alm. *nicht-aristotelisches Theater*] [Fr. *théâtre anti-aristotelean*] [İng. *anti-aristotelean theatre*] : 1 — Aristoteles'in dram sanatına ilişkin güzelduyusal kurallara uymayan tiyatro. 2 — Bertolt Brecht'in epik tiyatrosu ile kesintili ve bağlantısız, ancak içerik açısından eytişimsel bir bütünlük ortaya çıkaran tiyatro anlayışına verilen ad.

karşıt denge ağırlığı [Alm. *Gegengewicht*] [Fr. *contrepoids*] [İng. *counterweight*] : Askıları gerekli yükseklikte tutmada kullanılan ve karşıt dengeyi sağlayan ağırlık.

karşıt denge düzeni [Alm. *Gegengewichtführung*] [Fr. *équipe à l'allemande*] [İng. *counterweight system*] : Karşıt denge ağırlıklarının tümünü kapsayan dizge.

karşıt kişi [Alm. *Gegenspieler*] [Fr. *antagoniste*] [İng. *antagonist, opponent*] : Baş oyun kişinin karşılarında bulunan, onunla çatışan oyun kişisi.

karşıtlık kurmak [Alm. *kontrastieren*] [Fr. *créer un contraste*] [İng. *create a contrast*] : 1 — Karşıt düşünceleri savunan kişileri karşı karşıya getirip çatışma yoluyla gerilim sağlamak. 2 — Kahramanı daha iyi belirtebilmek için tam karşıtından yararlanmak.

kartela (Doğ.) : Türk doğaçlama tiyatrosunun bir terimi. Oyunun oynandığı yapının kapısına asılan oyun ve oyuncular üzerine bilgi veren tanıtımalk.

kartonpat [Alm. *Papiermaché*] [Fr. *carton-pâte*] [İng. *papier-maché*] : Tiyatroda bazı eşyaları, donatımlıkları, maskeleri yapmada kullanılan tutkal, kâğıt ya da mukavva kışımı hmur.

kasandro [İt. *cassandra*] : İtalyan halk doğaçlama tiyatrosunun yaşlı tecimen tipi. Genellikle, karışan işleri düzelten bir kişi olarak izlenir.

katabasis [Yun.] : Bir oyunun gelişiminde doruk noktadan, dönüşümden itibaren gerilim açısından düşüşe geçtiği kesim. Aristoteles'in *Poetika*'sında kullanılan bir terimdir.

katarsis [Yun.] : Seyircinin acıma ve korku duygularıyla iç arınmaya, dolayısıyla duygusal adalete yönelmesi durumu. Aristoteles'in *Poetika*'sında kullandığı bir terimdir.

katlanır pano [Alm. *Klapp-Kulisse*] [Fr. *châssis pliant*] [İng. *book-flat, two-fold flat*] [İt. *quinta a pararento*] : Menteşeler yoluyla katlanıp açılabilen dekor panosu.

katlanır tavan [Alm. *Klapp-Plafond*] [Fr. *plafond pliant*] [İng. *book-ceiling*] [İt. *soffitto a libretto*] : Menteşeli, katlanabilen dekor tavan.

kaveya [Lat. *cavea*] : Roma tiyatro yapısında seyircilerin oturduğu bölüm. bak. **teyatron**.

kavuk devirme (O. O.) : Ortaoyunu'nda Kavuklu'nun kavuğunu yere düşürmeden bir baş hareketiyle devirmesi.

Kavuklu (O. O.) : Ortaoyunu'nda eksen tiplerden biri. bak. **Pişekâr**. Türk gölge oyunundaki Karagöz'ün özdeşi. Dışa dönük, özü, sözü bir, sağduyusu olan okumamış bir tiptir. Halkın düşüncelerini ve duygularını yansıtır. Haksızlığa, ikiyüzlülüğe karşıdır. Ekmek parası için, beceremediği işlere bile girer, hakkı olmayan parayı kazanmayı sevmez. Öğrenim görmediği için bilgisizdir, ama sezgisi güçlüdür. Ekmek parası için beceremediği işleri yapmada gayret gösterirken sömürülür. Gerçekçidir, düş kurmayı sevmez. Her şeyi olduğu gibi kabul eder ve yanlış gördüğü şeyleri dosdoğru yüze vurur. Özeleştirisi de olduğundan sevimlidir.

Kavuklu arkası (O. O.) : Kavuklu'nun ardından gelen cüce tipi. Kavukluyu kızdırmaktan hoşlanan sevimsiz bir tiptir. Gölge oyunundaki özdeşi **Beberuhl'**dir.

kayar karartıcı düğmesi [Alm. *Laufer*] [Fr. *curseur*] [İng. *slide contact, jockey*] : Karartıcıların en ilkeli olan karşı dirençli karartıcı'da bulunan ve elektrik akımını artırıp azaltmaya yarayan kayar düğme.

kayar sahne [Alm. *Schiebebühne*] [Fr. *scène coulissante*] [İng. *rolling-stage, sliding stage*] [İt. *scena scorrevole*] : İleri-geri ya da sağa-sola ray üzerinde kaydırılabilen sahne.

kayarto (O. O.) : Ortaoyunu'nda zenci cariye, halavık.

kaydırma rayı [Alm. *Schiene*] [Fr. *rails pour travelling*] [İng. *rails*] : Kayar sahnenin üzerinde hareket ettirildiği ray.

kazanç oyunu [es. t. *gişe oyunu*] [Alm. *kommerzielles Stück*] [Fr. *pièce commerciale*] [İng. *commercial play*] : Yığının ilgisini çekmek, kazanç sağlamak için yazılmış oyun.

keçekek baz : İran'da ilkel bir güldürü türü.

keçi kılıklılar [Yun. *tragos*] : Arion'un ditirambos korosundaki oyuncular keçi kılığına sokması üzerine bu koroya verilen ad.

keçileri koyunlardan ayırma (Argo) : Beceriklileri beceriksizlerden ayırma anlamına gelen tiyatrocü deyişi.

kelepçe [Alm. *Schaufel*] [Fr. *palette*] [İng. *clamp*] : İşildakları borulara ya da ışık köprüsüne, panoları birbirine tutturmakta kullanılan halka.

kenar tiyatrosu [Alm. *Vorstadtbühne*] [Fr. *théâtre faubourien*] [İng. *suburban theatre*] : Bir kentin kenar semtlerinde gösteri düzenleyen yerleşik ya da gezici tiyatro topluluğu.

kentsoylu oyunu [es. t. *burjuva piyesi*] [Alm. *bürgerliches Drama*] [Fr. *drame bourgeois*] [İng. *drama*] : Sıradan seyirciye yönelik, seyircinin duygularıyla oynayan, kentsoylu ahlakı ile içli sahnelerle yer veren evcil oyun.

keranos : Antik Yunan tiyatrosunda sahne üzerindeki ölüler ortadan kaldırmakta kullanılan vince benzeyen araç.

keravnoskopeyon [Yun. *keravnoskopeion*] : Antik Yunan tiyatrosunda yıldırım etmenini sağlayan ilkel düzen.

keriz etmek (Argo) : Türk doğaçlama tiyatrosunda çirkefleşmek, edepsizlik etmek ve hileli oynamak anlamlarında kullanılır.

kerkides : Antik Yunan tiyatro yapısında seyir yerini dikine kesen basamakların arasındaki kesimler.

kerteleme [es. t. *tedric*] [Alm. *Steigerung*] [Fr., İng. *gradation*] : Olay dizisindeki duygu akımının yavaş yavaş yükselmesi, artması.

kerteleme gediği [Alm. *Antiklimax*] [Fr., İng. *anticlimax*] : Doruk noktadan sonra, oyunun duygu açısından yeni bir duruma geçişi.

keskin ses [Alm. *schrille Stimme*] [Fr. *voix criarde*] [İng. *shrill voice*] : Yeğnlik açısından bir sesin keskin oluşu.

kılık değiştirme [Alm. *Verkleidung*] [Fr. *déguisement*] [İng. *disguise*] : Oyuncunun, rol gereği, oynadığı kişinin kimliğini saklamak için kılık değiştirmesi.

kırılma [Alm. *Brechung, Refraktion*] [Fr. *réfraction*] [İng. *refraction*] : Işının, yoğunlukları değişik iki ortamın birinden ötekine geçerken doğrultusunu değiştirmesi olgusu.

kırmızı burunlu oyuncu [İng. *red nosed comedian*] : İkinci sınıf kaba güldürüleri oynayan oyuncu. Daha çok gece kulüplerinde ve eğlenme yerlerinde tek başına oynar.

kısa akım [Alm. *Kurzschluss*] [Fr. *court-circuit*] [İng. *short circuit*] [İt. *corto circuito*] : Elektrik direnci sıfır olduğunda bir akımın istenilmeyen biçimde kesilmesi.

kıs a oyun [Alm. *einaktiges Stück, Einakterstück*] [Fr. *lever de rideau, pièce en un acte*] [İng. *curtain raiser, opener, one-acter*] : Aşağı yukarı bir saate yakın süren tek bölümlük oyun.

kışkırtıcı an [Alm. *Reizmoment*] [Fr. *moment d'incitation*] [İng. *inciting moment*] : Seyircilerin duyguları üzerinde kışkırtıcı etkinin yapıldığı an.

kiyıcılık tiyatrosu [Alm. *Theater der Grausamkeit*] [Fr. *théâtre de cruauté*] [İng. *theatre of cruelty*] : Antonin Artaud'nun 1938'de öne sürdüğü, oyunculuğu bilincin yok edildiği trans durumuna kadar götüren, dolayısıyla oyuncuyu yok eden ve seyredeni şoka uğratacak sahneleri kapsayan aşırı bireyci tiyatro anlayışı.

kızılaltı ışık [Alm. *Infrarot*] [Fr. *infrarouge*] [İng. *infrared*] : Kırmızı ışıktan daha düşük titreşim sayılı, daha uzun dalgalı ışık. Gözle görünmeyen ışınım.

kızıl ayak (Kö. O.) : Anadolu'da oyunları düzenleyenlere verilen adlardan biri.

kıkırrus [Lat. *cicirrus*] : Attelan komedyasında böbürlenen, palavracı asker tipi.

kilise oyunu [Alm. *liturgisches Drama*] [Fr. *drame liturgique*] [İng. *liturgical drama*] : Kilise tarafından yönetilen ve denetlenen, çoğu kez rahiplerin oynadığı Hristiyan öğretisini yaymaya yönelik oyun.

kilise tiyatrosu [Alm. *Kirchenraumtheater*] [Fr. *théâtre l'église*] [İng. *church theatre*] : Dinsel günlerde rahiplerin ya da kiliseye gelenlerin oynadıkları dinsel oyunları sunan topluluk. Ortaçağ'ın ilk yarısından bu yana sürüp gelen bir tiyatro geleneğini kapsar.

kilitli kanca [Alm. *Karabinerhaken*] [Fr. *mousqueton*] [İng. *snap hook*] : Dekor panolarını, ışıdlıkları tutturmada kullanılan kilitli kanca.

kiralananmış giysi [Alm. *entleihenenes Kostüm*] [Fr. *costume en location*] [İng. *costume on hire, hired costume*] : Sahnede rol gereği giymek için kiralananmış giysi.

kişileştirme [es. t. *karakterizasyon*] [Alm. *Charakterisierung*] [Fr. *caractérisation*] [İng. *characterization*] : Oyunun özüne uygun olarak aksiyonun gelişimini sağlayan kişilerin yapımı. Oyun kişinin yapımı, yönelişleri, davranışları, görünüşleri, hareketleri, çevre vb. yollardan gerçekleştirilir. Kişileştirme tip ve karakter olmak üzere iki çeşittir.

kıton [Yun. *chiton*] : Antik Yunan tragedyasında oyuncuların asal giysisi. Boyundan ayak bileklerine dek yumuşak kıvrımlarla dökülen giysi.

kiyogen : Japon tiyatrosunda kısa güldürü. Genellikle, **no oyunu** arasında oynanır. Dekor ve donatımlığı yoktur. Çoğu kez iki oyuncuyla oynanır. Bunun üç ya da dört oyuncuyla oynananı da vardır.

klamos : Antik Yunan tiyatrosunda asal giysi üzerine giyilen kısa pelerin. bak. **himatyon**.

klasik komedya [Alm. *klassische Komödie*] [Fr. *comédie classique*] [İng. *classical comedy*] : On yedinci yüzyılda, Fransa'da Molière, on sekizinci yüzyılda Almanya'da Lessing komedyaları için kullanılan terim.

klasikleşmiş [Alm. *Klassiker*] [Fr. *classique*] [İng. *classic*] : Yeni akımlar ve düşünceler karşısında, zaman aşımına uğramadan hâlâ güncelliğini, tazeliliğini koruyabilmiş yapıt. Örnek : Shakespeare'in yapıtları. Aynı anlama gelmek üzere klasik terimi de kullanılabilir.

klasik oyuncu [Alm. *Schauspieler*] [Fr. *comédien*] [İng. *classic actor*] : Hem acılı hem gülünçlü oyunları oynayabilen klasik anlamda oyuncu.

klasik oyun türü [Alm. *klassisches Drama*] [Fr. *drame classique*] [İng. *classical drama*] : Latin yazarı Seneca'nın ileri sürdüğü oyun türü. Sonradan Aristoteles ile Horatius'un ilkelerini izleyen Fransız yazarların ve Almanya'da klasik kuralların etkisi altında kalan yazarların yapıtları için kullanılan terim.

klasik tiyatro [Alm. *klassisches Theater*] [Fr. *théâtre classique*] [İng. *classical theatre*] : Rönesans'ta İtalya'da başlamış ve on yedinci yüzyılda Fransa'da Corneille ve Racine'in yapıtlarında doruğunu bulmuş olan tiyatro akımı. On sekizinci yüzyılda İtalya'da Alfieri'nin oyunlarına dek etkisini sürdürmüştür. Klasik tiyatronun temel nitelikleri, düzenlilik, usçuluk, duruluk ve belirginlik, ülküleleştirme ve ağırbaşlılık olarak özetlenebilir.

kol (O. O.) : Ortaoyunu adı çıkmadan önce dans, gösteri, benzetme ve her türlü oyun oynayan topluluklara verilen ad.

kolbaşı (O. O.) : 1 — Ortaoyunu'nda kolların başında olan ve kola adını veren sanatçı; bu sanatçı kol oyunlarını düzenler ve yönetirdi. 2 — Daha önceleri kolların başında bulunan kişiye verilen ad.

kollu mumluk [Alm. *Kandelaber*] [Fr. *candélabre*] [İng. *candelabra*] [İt. *candelabro*] : Bir oyunda gerekli olan havayı sağlamakta kullanılan, sahne için yapılmış özel mumluk.

Kolombina [İt. *Colombina*] : İtalyan halk doğaçlama tiyatrosunda kadın uşak tiplerinden en renklisi. Şuh, kıvrak, iyi yürekli bir kadındır. Çoğu kez dansçı ve ezgici olarak sahneye çıkar.

kolpoma : Antik Yunan tiyatrosunda oyuncuların kral rolleri için giydikleri, onların iri görünmelerini sağlayacak içten genişletilmiş giysi.

koltuk sayısı [Alm. *Platzanzahl*] [Fr. *nombre de places*] [İng. *seating capacity*] : Seyir yerindeki koltuk sayısı.

komedy [Alm. *Lustspiel*, *Komödie*] [Fr. *comédie*] [İng. *comedy*] [İt. *commedia*] [Yun. *komos* = şenlik, cümbüş; *oedein* = ezgi söylemek] : Güldürerek öğreten oyun türü. İnsanların, olayların gülünç ve yanlış yanlarını ele alıp ince noktelerle işleyen oyun. Komedyanın değişik türleri ve alt türleri vardır.

Komika İnnamorata [İt. *Comica İnnamorata*] : Doğaçlamaya dayanan İtalyan halk tiyatrosunda orta yaşlı, gülünç görünümlü bir kadın tipi. Genellikle varlıklı, gözü delikanlılarda olan akılsız bir tip.

komik-i şehir : Türk doğaçlama tiyatrosunda ustalığın en yükseğine ulaşmış güldürü sanatçılarına verilen san. Örnek : Naşit.

komos : Antik Yunanistan'da curcuna, cümbüş.

komuta kolu [Alm. *Steuerhebel*] [Fr. *levier de commande*] [İng. *steering lever*] : Karartıcı kanallarına komuta eden kol.

konser ışıtaçı [Alm. *Konzertlampe*, *X-Strahlen*] [Fr. *X-ray*] [İng. *concert border, X-ray*] : Çerçeve dizi ışıkları içinde kullanışlı bir araç. 500 vatlık ışıtaçıyla sahne çerçevesinin yarısını kapsayacak bir aydınlatma alanına yayılan ve üç ya da dört kanala bağlanabilen ışık aracı. Buna X-ışını da denilir. Son yıllarda genellikle kullanılmamaktadır.

konstrüktivist tiyatro [Alm. *konstruktivistisches Theater*] [Fr. *théâtre constructiviste*] [İng. *constructivist theatre*] : İşçi sınıfının sanayileşme sürecindeki emeğini ve üretimini, çalışma tartımını ve devinimini anlatmak için Sovyet yönetmeni Meyerhold tarafından ilk kez denenmiş, Vakhtangov ve birçok Sovyet yönetmeni tarafından sürdürülmüş, tiyatrallığı ön plana alan anlayış. Perdelerin, çevrenin kulislerin olmadığı çıplak bir tiyatro sahnesinde bina yapımında kullanılan iskelele benzeyen bir dekorda çeşitli yükselti-

ler, iskeleler, çarklar, merdivenler, eğik düzeyler, kuleler kullanılır. Buna uygun olarak Meyerhold insanın dirimselliği ile mekanı birleştirme amacını güden konstrüktivist anlayışı oyunculuğa getirmiştir. bak. **biyomekanik oyunculuk**.

kontaminatyo [Lat. *contaminatio*] : Romalı yazar Nevius'un bulgusu olan bir komedy türü; bu tür, çeşitli yapıtların sahnelerini bir araya getirerek düzenlenen bir çeşit kurgusal oyundu.

konuk oyuncu [Alm. *Gastchauspieler*] [Fr. *acteur en représentation*] [İng. *guest artist*] : Bir tiyatroya başka bir tiyatrodan gelerek görev alan oyuncu.

konuk yönetmen [Alm. *Gastregisseur*] [Fr. *metteur en scène invité par le théâtre*] [İng. *guest producer, guest director*] : Başka bir ülkeden, kentten ya da tiyatrodan gelerek sahneye oyun koyan yönetmen.

konuşma [Alm. *Zwiegespräch*, *Wechselgespräch*] [Fr., İng. *dialogue*] : Bir oyunda iki kişinin birbiriyle konuşması.

konuşma eğitimi [Alm. *Sprechbildung*] [Fr. *éducation des paroles*] [İng. *speech training*] : Konuşmayı, doğru, güzel ve belirgin bir biçime getirmek için yapılan eğitim.

konuşma oyunu [Alm. *Konversationsstück*] [Fr. *pièce au dialogue*] [İng. *conversations piece*] : Sahne hareketi ve gerilimi az olan, karşılıklı nükteli konuşmaya dayanan oyun biçimi.

konuşma örgüsü [Alm. *Dialog*] [Fr., İng. *dialogue*] : Oyunun gelişiminde asal görevi olan, kişiler arasındaki konuşmanın tümü. Konuşma örgüsü, bir oyunun olay dizisini ileri götürmek, oyun kişilerini nitelendirmek ve çatışmaları ortaya çıkarmada önemli bir araçtır.

konuşma sesi [Alm. *Sprechstimme*] [Fr. *voix parlée*] [İng. *rhetorical voice*] : Düşüncelerimizi, duygularımızı ve isteklerimizi anlatmakta kullandığımız ses.

konuşulan dil [Alm. *Umgangsprache*] [Fr. *langue parlée*] [İng. *colloquial speech*] : Yazınsal olmayan, bir toplumun çoğunluğunun konuştuğu günlük, akıcı konuşma biçimi.

korales [İsp. *corrales*] : İspanya'da on altıncı ve on yedinci yüzyıllarda oyunların oynandığı çevresi yapılarla kapanmış bir han avlusunda ya da yapı aralarındaki alanlarda kurulmuş tiyatro.

koregos [Yun. *choregos*] : Antik Yunan tiyatrosunda bugünkü yönetmen anlamında kullanılırdı; bu kişi oyunun sahne üzerindeki

güzelduyusal düzeninden sorumluydu. Aynı zamanda koronun eğitimi ve donatım giderlerini yüklenirdi. Yarışmalarda her yazarı bir koreg desteklerdi. Koreg'in desteklediği yazar birinci olursa onun da adı **didaskalya**'ya geçerdi.

korentes [Yun. *chorentes*] : Antik Yunan tiyatrosunda ezgi söyleyenlere verilen ad.

koret [Yun. *choret*] : Antik Yunan tiyatrosunda koro dansçısı.

korifayos [Yun. *choryphaios*] : Antik Yunan tiyatrosunda koroyu yöneten kişiye verilen ad.

koro [Yun. *choros*] [Alm. *Chor*] [Fr. *choeur*] [İng. *chorus*] : 1 — Ezgili ya da ezgisiz ve tartımlı sözleri uyumlu bir biçimde birlikte söyleyen topluluk. 2 — Antik Yunan tiyatrosunda önce dans edilen yere sonra da ezgili dansa ve bir de bunu yapanlara verilen ad.

korobaşı [Alm. *Chorleiter*] [Fr. *chef de choeurs*] [İng. *chorus master*] : Koro topluluğu çalıştıranın yardımcısı ve koroya yön veren kişi.

koro çalışma yeri [Alm. *Chorproberaum*] [Fr. *salle de répétitions des choeurs*] [İng. *chorus rehearsal room*] : Bir tiyatrodaki koronun çalıştığı yer.

korodidaskalos [Yun. *chorodidaskalos*] : Antik Yunan tiyatrosunda koro öğretmeni. Bu aynı zamanda o dönemin tiyatrosunda ozanlara verilen sandı. Ozanlar kendi şiirlerini güzel söylemesi için koroyu çalıştırırlardı.

koro üyesi [es. t. *korist*] [Alm. *chormitglied*] [Fr. *choriste*] [İng. *member of chorus*] : Herhangi bir koroda çalışan sanatçı.

koro yetkilisi [Alm. *Chordirektor*] [Fr. *maître des choeurs*] [İng. *chorus master*] : Bir koronun yönetsel ve teknik işlerine bakan kişi.

koro yönetmeni [Alm. *chorleiter*] [Fr. *chef de choeurs*] [İng. *chorus master*] : Koroyu yöneten ve kendi korosuyla bir müzik yapıtını yorumlayıp uygulayan sanatçı.

koruma perdesi [es. t. *yangın perdesi*] [Alm. *Schutzhvorhang*] [Fr. *rideau de sécurité*] [İng. *fire-proof curtain*] : bak. **demir perde**.

korunak [es. t. *depo*] [Alm. *Speicher, Lagerhaus*] [Fr. *magasin*] [İng. *dock, store*] : Çeşitli şeylerin korunup saklandığı kapalı yer.

korunç [es. t. *sigorta*] [Alm. *Sicherung*] [Fr. *fusible, coupe-circuit*] [İng. *fuse, circuit breaker*] [İt. *fusibile*] : Elektrik akımını açan ve çok yük bindiğinde, içindeki telin erimesiyle çevrimi kapatan düzen.

korunç bağlamı [es. t. *sigorta tablosu*] [Alm. *Sicherungsring*] [Fr. *mèche de sûreté*] [İng. *fusible link*] [İt. *giunto fusibile*] : Büyük ve karmaşık elektrik çevrimlerinde güvenceyi sağlamak için belli bir sıra içinde aynı akım üzerine konulan korunç dizisi.

korunç telli [es. t. *sigorta teli*] [Alm. *Sicherungsdraht*] [Fr. *fil fusible*] [İng. *fuse wire*] [İt. *filo fusibile*] : Korunç içinde bulunan, çok akım yükü bindiğinde eriyen tel.

koşut bağlama [es. t. *paralel bağlama*] [Alm. *Parallel geschaltet*] [Fr. *en parallèle*] [İng. *in parallel*] [İt. *in parallelo*] : Bir çevrimdeki akıma aynı yönde çeşitli yollar bağlama.

koturn [Yun. *Kothornos*] : Antik Yunan tiyatrosunda, oyuncuların, uzaktan da görünebilmeleri için boylarını uzatan, ayaklarına giydikleri yüksek tahta nalın. Bu nalınların yüksekliği oyun kişisinin önemine göre artardı.

Koviello [İt. *Coviello*] : İtalyan halk doğaçlama tiyatrosunda yaşlı uşak tipi. Uzun bir burnu, kocaman gözlükleri olan bir Napoli'lidir.

köse (Kö. O.) : Anadolu'da, halk tiyatrosunda, oyunları düzenleyene verilen ad.

köşebaşı tiyatrosu [Alm. *Strassentheater*] [Fr. *théâtre de la rue*] [İng. *corner theatre*] : Köşebaşlarında, yalın, kalın çizgili oyunlar oynayan birkaç kişilik topluluk. bak. **sokak oyuncular**.

köşebent [Alm. *Winkeleisen*] [Fr. *écharpe*] [İng. *corner plate*] : Dekorda, pano çerçevelerini sağlamlaştırmada kullanılan üçgen demir.

köşe desteği [Alm. *Winkelstütze*] [Fr. *équerre*] [İng. *french brace, brace jack*] : Panoları tutturmak için çerçeve köşelerine konulan destek.

köşe panosu [Alm. *Winkelkulissen, schiefer Kulissenrahmen*] [Fr. *châssis de coulisse oblique*] [İng. *oblique wings*] : Bir dekorda ya da dekor arkasında köşeye konulan pano.

kötü adam [Alm. *Schurke*] [Fr. *vilain, traître*] [İng. *villain, traitor*] : Özellikle melodramların kahramanı ile sürekli çekişme içinde bulunan ve oyunun sonunda alt edilen, sevimsiz bir oyun kişisi.

krade : Antik Yunan tiyatrosunda, komedyalarda kullanılan vinç.

kral bölmesi [es. t. *kraliyet locası*] [Alm. *königliche Loge*] [Fr. *loge royale*] [İng. *royal box*] : Krallıkla yönetilen ülkelerde kralın bir tiyatrodaki özel seyir yeri.

krallık tiyatrosu [Alm. *königliches Theater*] [Fr. *théâtre royal*] [İng. *royal theatre*] : Önceleri krallar tarafından kurulan ve ödeneği verilen ve yalnızca aristokratların gidebildikleri tiyatro. Bugün krallıkla yönetilen ülkelerde, kralın koruduğu, halka da açılmış tiyatroya verilen ad.

kreşida [Lat. *crepida*] : Roma tiyatrosunda ayaklara giyilen tahta nalınlar.

krispin [Fr. *crispine*] : İtalyan halk doğaçlama tiyatrosunun Scaramuccio tipinden esinlenilerek ortaya çıkarılmış olan Fransız halk tiyatrosu tipi.

kukuruku [İt. *cucurucu*] : Commedia dell'arte oyununda korkak olmasına karşın, kahraman olduğunu yayararak böbürlenmiş palavracı asker tiplerinden biri.

kulis gürültüsü [Alm. *Nebengeräusche*] [Fr. *bruits de coulisse*] [İng. *noises of wings*] : Sahne dekorunun arkasından gelen gereksiz, gösteri için dikkat bozucu ve tehlikeli, seyirci için rahatsız edici seslerin tümü.

kulis ışıkları [Alm. *seitliche Lampe*] [Fr. *éclairage de coulisse*] [İng. *offstage lights*] : Kulislerin çeşitli yerlerinde, özellikle oyuncuların giriş çıkışlarına yardımcı olacak ışıklar. Kulisten verilen ışıklar.

kulisler [Alm. *Kulisse*] [Fr. *châssis de coulisses*] [İng. *wings*] [İt. *quinta*] : 1—Sahnenin iki yanında, dekorun görüngüsünü tamamlayan ve derinliği sağlayan, yerleri değişebilir çerçeveler. 2—Bu çerçeveler arasındaki oyuncuların girip çıktıkları geçitler. 3—Dekorun arkasında kalan sahne oylumu.

kulis taşıtı [Alm. *Kulissenwagen*] [Fr. *chariot de dessous*] [İng. *wing carriage*] [İt. *caretto per le quinte*] : Kulisten gerekli şeylerin taşınmasında kullanılan tekerlekli araç.

kumaş dekor birimi [Alm. *Draperie*] [Fr. *taps*] [İng. *drapes, drape scenery*] : Bir dekorun parçaları olarak kullanılan küçük, büyük, perdeler.

kumpo (Kö. O.) : Anadolu'da oyun düzenleyenlere verilen adlardan biri.

kum torbası [Alm. *Sandsack*] [Fr. *sac de sable*] [İng. *sand sack*] : Sahnedeki dekor parçalarının düşmemesi için ağırlık olarak kullanılan kum dolu torba.

kunduracı [Alm. *Schuhmacher*] [Fr. *bottier*] [İng. *shoemaker*] : Oyuncuların oynadıkları çeşitli rollere uygun kunduraları yapan kişi.

kurgulamak [es. t. *monte etmek*] [Alm. *montieren*] [Fr. *monter*] [İng. *set up*] : Gevşek dokulu ve daha çok göstermecili nitelikteki oyun-da, başka oyunlardan ya da sahnelerden alınmış çeşitli yerleri, durumları, kişileri, belgeleri, film ve diyaları uyumlu bir biçimde birleştirmek.

kutu sahne bak. çerçeve sahne.

kuyuntu (Doğ.) : Türk doğaçlama tiyatrosunda kulis aralığına verilen ad.

küçük dikkat çemberi [Alm. *kleiner Konzentrationskreis*] [Fr. *cercle exigü d'attention*] [İng. *small circle of attention*] : Stanislavski oyunculuk dizgesinde dikkatin odaklanmasını kolaylaştıran ilk dikkat çemberi. Burada oyuncunun çevresindeki yakın nesneler yer alır.

küçük tiyatro [Alm. *kleines Haus*] [Fr. *petit théâtre*] [İng. *little theatre*] : Seyirci sığısı binden aşağı olan tiyatrolar için kullanılan terim.

L

lal (Kö. O.) : Anadolu'da sessiz ve sözsüz köy oyunlarına verilen ad. bak. **samit**.

Lao-Şeng : Çin tiyatrosunda ağırbaşlı ihtiyar tipi.

lazzi : Commedia dell'arte oyuncularının güldürücü hareketleri için kullanılan uluslararası terim.

lirik oyun [Alm. *Musikdrama*] [Fr. *drame lyrique*] [İng. *music drama, lyrical drama*] : Baştan sona ya da bir kesimi müzikli olan oyun.

lirik oyuncu [Alm. *Opernsänger*] [Fr. *artiste lyrique*] [İng. *opera singer*] : Opera oyuncusuna verilen ad.

loca bak. özel bölme.

L'leşme [Alm. *Lambdazismus*] [Fr. *lambdacisme*] [İng. *Lambdacism*] : Bir konuşma eksikliği : «R» harfini «L» gibi söyleme kusuru.

M

magnezyum tozu [Alm. *Blitzlichtpulver*] [Fr. *poudre magnésium*] [İng. *flash powder*] [İt. *polvere al magnesio*] : Parlamalı ışıtaçta kullanılan magnezyum tozu.

maket işliğı [es. t. *maket atölyesi*] [Alm. *Raum für Bühnenmodelle*] [Fr. *salle des maquettes*] [İng. *models room*] : Maketin yapıldığı iş yeri.

Makkus [Lat. *Maccus*] : Atellan komedyasında güldürücü uşak tipi. Dostu yine bir soytarı olan **Bukko**'dur.

mandallı ışıldak [Alm. *Scheinwerfer in Bügel*] [Fr. *projecteur sur étrier*] [İng. *dipped spotlight*] : Kendine özgü bir mandalla tutturulan ışıldak türü.

mansiyon [Alm. *Mansion*] [Fr., İng. *mansion*] : Büyük ev anlamında. Ortaçağ dinsel oyunlarının bir türünde, sahne üzerine yan yana kurulan ve değişik yerleri (cennet, cehennem, kilise, vb.) simgeleyen eve benzeyen dekorların tümü; eşzamanlı dekor anlayışı böylece ilk kez ortaçağ'da ortaya çıkmıştır.

marangoz işliği [es. t. *marangozhane, marangoz atölyesi*] [Alm. *Tischlerwerkstatt, Tischlerei*] [Fr. *atelier de menuiserie*] [İng. *carpenter's shop*] : Tiyatroda dekor ve sahne eşyalarına ilişkin tahta işlerinin yapıldığı yer.

maske bak. yapay yüz.

maskelemek [Alm. *maskieren*] [Fr. *masquer*] [İng. *cover*] : 1—Bir oyuncunun başka bir oyuncunun önüne kayarak seyircinin onu görmesini engellemek. 2—Yapılmayan bir işi yapıyormuş gibi göstermek için oyuncunun gövdesiyle, yaptığı işi seyircinin görüşüne kapaması. Örnek : Eğer masa lambasının üstünde lambayı yakacak bir düğme yoksa, o lambanın yanması anında ışıklar parlatılacaksa oyuncu lambayı gövdesiyle görüşe kapayıp yakar gibi yapar.

mayıs oyunu [Alm. *erste Mai*] [Fr. *jeu de mai*] [İng. *may-day, may-ings*] : Dinsel bolluk törenlerinden kaynaklanan gösteriler. Bunlara hasat oyunları, güz dönümü oyunları da denir.

mekane [Yun. *mechane*] : Antik Yunan tiyatrosunda skene'nin sol yanına konulan küçük, ilkel bir vinç; bu vinçle Tanrılar indirilip çıkarılırdı. bak. **deus ex machine**.

mekanik denetimli [Alm. *motorischer Antrieb, Motorantrieb*] [Fr. *commande mécanique*] [İng. *mechanical control*] : Mekanik yoldan denetlenen herhangi bir aygıt, ya da araç.

mekanik işler sorumlusu [Alm. *Machinenmeister*] [Fr. *brigadier préposé aux machines*] [İng. *machine foreman*] : Sahnenin mekanik araçlarının bakımını ve onarımını yapan kişi.

melpomene : Ezgi söyleyenler için kullanılan terim.

men : Japon no oyununda başrolü oyuncunun taktığı maske.

menteşeli kepenk [Alm. *Schieberblende*] [Fr. *diaphragme de volets*] [İng. *barn-door*] [İt. *diaframma regolabile*] : Işıldakların önüne takılan ışığı dikdörtgen, kare vb. köşeli biçimlerde vermeye yarayan kepenk.

menteşe saplaması [es. t. *kopilya*] [Alm. *Scharnierstift*] [Fr. *goupille*] [İng. *hinge-pin*] : Panoları açılır kapanır biçimde birleştiren saplama.

merak [Alm. *Neugierde*] [Fr. *curiosité*] [İng. *curiosity*] : Olay dizisinin gelişimi ile seyircide uyandırılan soru duygusu; gerilim sağlayıcı öge.

mercek [Alm. *Linse*] [Fr. *lentille*] [İng. *lens*] [İt. *lente*] : İçinden geçen ışınları düzenli bir biçimde birbirine yaklaştıran ya da birbirinden uzaklaştıran saydam nesne. Tiyatroda daha çok yakınsak mercek kullanılır. bak. **dışbükey mercek**.

mercek dizgesi [es. t. *Objektif*] [Alm. *Objektiv*] [Fr. *objectif*] [İng. *objective lens*] [İt. *obiettivo*] : En az iki mercekten oluşan dizge. Fotoğraf makinelerinde, film gösteri makinelerinde ve benzeri aygıtlarda bulunur.

mercek kapağı [Alm. *Linsenkopf*] [Fr. *pareflux*] [İng. *lens-hood*] [İt. *otturatore*] : Alıcı merceğini dış etkenlerden korumak için mercek ucuna takılan kapak.

mevki (O.O.) : Ortaoyunu'nda erkek seyirciler için ayrılan yere verilen ad.

meydan (O.O.) : Ortaoyunu'nun oynandığı alan. bak. **orta, palanga**.

meydancı (Kö. O.) : Anadolu köy oyunlarında oyunları düzenleyene verilen adlardan biri.

Mezzetino : Commedia dell'arte türünde giysisi kırmızı beyaz kurdelerle süslü uşak tipi.

mezzosoprano [Alm. *Mezzosopran*] [Fr., İng. *mezzo-soprano*] : Orta incelikte kadın sesi.

mim [Alm. *Minus*] [Fr., İng. *mime*] : Kaynaktaki anlamıyla oynamak, oyuncu; yalnızca hareketlere dayandırılan sözsüz oyun.

mimesis : Benzetme, öykünme. Platon bu terimi sözlük anlamıyla kullanmış, Aristoteles dram sanatı konusunda bu terimi yeniden yaratma ve yansılama anlamında yorumlamıştır. Tiyatro sanatının temel ilkelerinden biridir.

mimik [Alm. *Mimik*] [Fr. *mimique*] [İng. *mimicry*] : Düşünceleri, duyguları yüz ve gövde anlatımı ile verme sanatı.

mimodram [Alm. *Mimodrama*] [Fr. *mimodrame*] [İng. *mimo-drama*] : Üst düzeyde sanatçılığı gösteren sözsüz oyun.

mimos [Lat. *mimus*] : Antik Yunan tiyatrosunda iki kişi arasındaki doğaçtan söyleşmeye dayanan güldürü.

mim pür bak. salt sözsüz oyun.

mister oyunu bak. yalvaç oyunu.

mitos bak. efsane.

moloz (Doğ.) : Türk doğaçlama tiyatrosunda figürana verilen ad.

monodram bak. tek kişilik oyun.

moruk (Doğ.) : Türk doğaçlama tiyatrosunda yaşlı adam için kullanılan ad.

motif bak. örge, güdü.

MS : Manuscript sözcüğünün kısaltılmışı. Yazarın ilk özgün betiği anlamında. bak. **yazma, YZ**

muhavere (O.O.) : Ortaoyunu'nda söyleşme bölümü. Zurna, Kavuklu havası çaldıktan sonra ortaya Kavuklu ile Kavuklu arkası girer ve muhavere bölümü başlar. Bu bölüm iki kesimi kapsar : **arzbar, tekerleme**. İlkinde, oyunun iki baş kişisi Pişekâr ile Kavuklu arasındaki konuşmada kimlikleri ortaya çıkar. Bir çeşit serim kesimidir. Tekerleme'de ise Kavuklu, olağan dışı bir olayı başından geçmiş gibi anlatır. Pişekâr ikide bir de sorular sorarak konuyu aydınlatmak ister, laf ebeliği yapılır ve sonunda Kavuklu'nun anlattıklarının bir düş olduğu anlaşılır.

mum kandili [Alm. *Wachslight, Wachskerze*] [Fr. *bougie de cire*] [İng. *wax-candle*] : Ortaçağ ve Rönesans başlarında tiyatrodaki aydınlatma için kullanılan kandil.

mutlu son [Alm. *glückliches Ende*] [Fr. *fin heureuse*] [İng. *happy end*] : Bir öykünün sonuçta tatlıya bağlanması. Oyunlarda mutlu son, genellikle sevgililerin birleşmesi, iyi olanın kötü olana üstün çıkması ile olur.

müzik başyöneticisi [Alm. *musikalischer Oberleiter*] [Fr. *directeur général de la musique*] [İng. *musical director*] : Bir tiyatrodaki müzik işlerini tasarlayan, uygulatan ve denetleyen sorumlu kişi.

müzik çizelgesi [Alm. *musikalische Handlung*] [Fr. *conduite de musique*] [İng. *music plot, music cues*] : Bir tiyatro oyununda müziğin verileceği ve alınacağı yerleri gösteren çizelge.

müzikli dram [Alm. *Musikdrama*] [Fr. *drame musical*] [İng. *musical drama*] : Hem sözlü tiyatronun, hem de operanın bazı özelliklerini içiçe kullanan bir müzikli oyun türü. Bu tür oyunda dramatik eylem sözlü oyundaki gibi gelişmiş ve operadaki yüceltilmiş, ülküleştirilmiş hareketlerin yerini gerçekçi, inandırıcı hareketler almıştır. Konuşmalar müziklidir. Bu tür oyunda söylenen arylar operadaki kadar önemlidir; ancak operada olmayan karakter ve konu derinliğini bu türde buluruz.

müzikli güldürü [Alm. *musikalische Komödie*] [Fr. *comédie musicale*] [İng. *musical comedy*] : Müziğin eşliğinde gelişen güldürü.

müzikli oyun [Alm. *Musikdrama*] [Fr. *musicale*] [İng. *musical*] : Müzik eşliğinde yürütülen, daha çok ABD'deki melodram ve caz müziğinden gelen etkilerle ortaya çıkmış oyun.

müzikli tiyatro [Alm. *Musiktheater*] [Fr. *théâtre musical*] [İng. *musical theatre*] : Büyük bir kesimi ezgiler ve danslarla gelişen, ama dramatik konuşma öğesini de kullanan tiyatro. Operetle olan tek farkı, müzikli tiyatrodaki caz müziğinin ağır basmasıdır.

müzisyen [Alm. *Musiker*] [Fr. *musicien*] [İng. *musician*] : Bir tiyatrodaki orkestrada herhangi bir çalgıyı çalan sanatçı.

müzisyenler odası [Alm. *Orchesterraum, Stimmzimmer*] [Fr. *foyer des musiciens*] [İng. *orchestra room, musicians' room*] [İt. *spogliatoio dei musicisti*] : Orkestradaki müzisyenlerin dinlenme ve hazırlanma yeri. Bu yer çoğu kez sahne altında ya da gerisindedir.

N

nokta ışıldak [Alm. *Punktlichtscheinwerfer*] [Fr. *spot concentré à l'extrême*] [İng. *pin spot*] [İt. *lente concentrata al minimo*] : Çok dar bir alanı, örneğin yalnızca gözleri aydınlatabilen özel mercekli ışıldak.

nota bölümü [Alm. *Notenverwaltung*] [Fr. *service des partitions*] [İng. *score department*] : Büyük tiyatrolarda notaların saklandığı ve sağlandığı yer.

no oyunu [Alm. *No-Spiel*] [Fr. *no drame*] [İng. *no drama*] : Japon tiyatrosunda ezgili, danslı, dinsel niteliği olan en eski oyun biçimi. Sahne üç yandan seyircilere açıktır. Koro sahnenin solunda, çalgıcılar ise gerisindedir. Giysileri çok zengindir.

nümayış : İran'da halk tiyatrosuna verilen ad.

oda dekoru [Alm. *Zimmerdekoration*] [Fr. *décor d'intérieur*] [İng. *chamber set*] : Ev içini gösteren dekor.

odak [es. t. *mihrak*] [Alm. *Brennpunkt*] [Fr. *foyer de lentille*] [İng. *focal point*] [İt. *foco*] : Küre içi biçiminde bir aynaya ya da dışbükey bir merceğe koştur olarak gelen ışınların yansdıktan sonra toplandıkları nokta.

odaklama [Alm. *Brennpunkt einstellen*] [Fr. *mettre au foyer*] [İng. *focus, focal adjustment*] [İt. *mettere a foco*] : Seçikleştirmek amacıyla görüntüyü odak noktasına düşürmek için alıcı merceğinde yapılan düzeltme.

odaksız ışıldak [Alm. *parabelscheinwerfer*] [Fr. *lanterne à réflecteur parabolique*] [İng. *pageant lantern, parabolic reflector floodlight*] [İt. *lampada parabolica*] : Bin vatlık koştur ışınlar gönderen, merceksiz, ısıtıcın ileri geri hareket ettirilmesiyle aydınlatma alanını daraltıp genişletebilen ışıldak. 1960 yılından sonra bu ışıldağın yerini yine ekonomik ve daha etkin olan nedervolt ışıldağı almıştır.

odak uzaklığı [Alm. *Brennweite*] [Fr. *distance focale*] [İng. *focal length, focal distance*] : Merceğin merkezinden odak noktasına değin olan uzaklık.

oda tiyatrosu [Alm. *Zimmertheater, Kammertheater*] [Fr. *théâtre de chambre*] [İng. *chamber theatre*] : Seyirci sığısı yüz kişi ve daha aşağı olan minik tiyatro.

ohm [Alm. *Ohm*] [Fr., İng. *ohm*] : Üzerinde hiçbir elektromotor güç bulunmayan ve iki ucuna bir voltluk gizilgüc ayrımı uygulandığında bir amperlik bir akımın geçmesine yol açan bir iletkenin direncine eşdeğer elektrik direnci birimi. Alman fizikçisi Georg Simon Ohm (1787-1854) tarafından bulunmuştur.

okribas : Antik Yunan tiyatrosunda oyuncuların ayaklarına giydikleri yüksek nalın.

okul [es. t. *ekol*] [Alm. *Schule*] [Fr. *école*] [İng. *school*] : Tiyatroya yeni bir görüş, yeni bir anlayış ve heyecan getiren, bunları kural-lara bağlayan çığırın kaynağı.

okul tiyatrosu [es. t. *mektep tiyatrosu*] [Alm. *Schultheater*] [Fr. *théâtre de collège*] [İng. *college theatre*] : Okul öğrencilerinin kurdukları ve gerçekleştirdikleri tiyatro. bak. **gençlik tiyatrosu**, **üniversite tiyatrosu**.

okuma çalışması [es. t. *okuma provası*] . [Alm. *Leseprobe*] [Fr. *répétition de lecture*] [İng. *reading rehearsal*] : Oyun çalışmasının

ilk evresindeki metin üzerinde yapılan çalışma. Bu evrede metin oyuncunun sahne konuşmasına aktarılmaya başlanır.

okuma kurulu [es. t. *edebi heyet*] [Fr. *comité de lecture*] : Fransız tiyatrosunda, sunulan oyunları okuyup değerlendiren kurul. Bu terim, Devlet Tiyatrosu'ndaki uygulamaya Comédie Française'den geçmiştir.

okuma oyunu [Alm. *Lesedrama, Buchdrama*] [Fr. *pièce pour être lue*] [İng. *closet drama*] : Yazarı tarafından oynanmak için değil, okunmak için yazılmış oyun. Daha çok düşünceye dayanan, hareketsiz, sahne tekniğine uymayan oyun.

olay dizisi [és. t. *vaka*] [Alm. *Verwicklung, Intrigue*] [Fr. *intrigue*] [İng. *plot*] : Başı ve sonu saptanmış, zincirleme bir gelişimi kapsayan, olayların olasılık ve zorunluluk ölçüleri ile geliştiği bütün.

olay süresi [es. t. *vakanın zamanı*] [Alm. *theatralische Zeit*] [Fr. *temps théâtral*] [İng. *theatrical time*] : Tiyatro yapıtına özgü süre. Bu süre genel olarak bir olayın gerçekteki süresinden daha kısadır. Sıçramalar ve atlamalarla daha yoğun biçimde süre kısaltılır. Kimi kez olayın gerçek süresiyle eşit de olabilir.

oluklu duvar [Alm. *wellenförmige Wand*] [Fr. *paroi ondulée*] [İng. *corrugated wall*] : Ses dağılımının düzenlenmesinde kullanılan özel yapılmış duvar.

oluklu kaplama [Alm. *gewellte Wandverkleidung*] [Fr. *revêtement ondulé*] [İng. *corrugated lining*] : Ses dağılımının düzenlenmesinde kullanılan duvar kaplaması.

oluntu [Alm. *Episode*] [Fr. *épisode*] [İng. *episode*] : 1—Göstermeci nitelikteki oyunlarda olay bölümleri. 2—Ana olaya bağlı, destekleyici ikincil olay.

omotegata : No oyununda baş erkek oyuncunun taktığı maske; buna «yüz» anlamına gelen **men** de denilir.

onkos : Antik Yunan tiyatrosunda oyuncunun görünüşünü abartmak için maskenin üzerine giyilen bir tür takma saç ya da baş süsü.

onnamono : Japon tiyatrosunda kadın maskelerine verilen ad.

onur bölmesi [es. t. *şeref locası*] [Alm. *Ehrenloge*] [Fr. *loge officielle*] [İng. *official box*] : Tiyatrolarda önemli kişiler için yapılmış özel bölmeli seyir yeri.

opera [Alm. *Oper*] [Fr. *théâtre lyrique, opéra*] [İng., İt. *opera*] : Konuşmaları yüceltilmiş, orkestra eşliğindeki insan sesi ile gerçek-

leştirilen ve müziğin önemli bir öge olarak tüm dramatik özellikleri denetlediği oyunlara verilen ad.

opera bestecisi [Alm. *Opernkomponist*] [Fr. *compositeur d'opéra*] [İng. *opera composer*] : Opera müziklerini besteleyen sanatçı.

opera binası [Alm. *Opernhaus*] [Fr. *opéra*] [İng. *opera house*] : Operanın oynanmasına elverişli donatımı ve nitelikleri olan gösteri binası.

opera şarkıcısı [Alm. *Opernsänger*] [Fr. *artiste lyrique*] [İng. *opera singer*] : Opera tekniğiyle şarkı söyleyen sanatçı.

opera yazarı [Alm. *Librettist von Opern*] [Fr. *librettiste d'opéra*] [İng. *opera librettist*] : Opera türünün sözlerini yazan kimse.

operet [Alm. *Operette*] [Fr. *opérette*] [İng., İt. *operetta*] : İtalyanca'da küçük opera anlamına gelen, kalıplaşmış kişilerle yazın değeri olmayan küçük bir olayla içli, melodramatik geçişleri bulunan, hafif, eğlendirici oyunlara verilen ad.

ordu tiyatrosu [Alm. *Heertheater*] [Fr. *théâtre aux armées*] [İng. *soldier's theatre, army theatre*] : Askerlerin eğlenmesini amaç eden tiyatro. Birbirinden kopuk dans, ezgi ve skeçleri kapsar.

orquestra [Yun. *orchestra*] : 1—Antik Yunan tiyatro yapılarındaki proskene'nin önünde ve seyircilerin orta yerinde bulunan yuvarlak oyun alanı. Bu alan Roma tiyatrosunda yarım yuvarlak biçime girmiştir. 2—Çalgıcılar topluluğu.

orquestra başyetkili [Alm. *Orchester-Inspektor*] [Fr. *inspecteur pour l'orchestre*] [İng. *chief of music staff*] : Bir tiyatrodaki müzisyenlerin başında bulunan en yetkili kişi.

orquestra çalışma yeri [Alm. *Orchesterproberaum, Orchesterprobensaal*] [Fr. *salle de répétitions de l'orchestre*] [İng. *orchestra rehearsal room*] : Bir tiyatrodaki orkestra çalışmalarının yapıldığı yer.

orquestra çukuru [Alm. *Orchesterversenkung, Orchestergrube*] [Fr. *fosse d'orchestre*] [İng. *orchestra pit, pit*] : Müzikli tiyatro gösterileri düzenleyen tiyatrolarda sahne ile seyirci arasında bulunan ve kestrayı alabilen çukur.

orquestra sorumlusu [Alm. *Orchestervorstand*] [Fr. *directeur de l'orchestre*] [İng. *orchestra director*] : Bir tiyatrodaki orkestranın işlemlerinden ve yönetsel işlerinden sorumlu kişi.

orquestra yönetmeni [es. t. *orquestra şefi*] [Alm. *Dirigent, Kappelmeister*] [Fr. *chef d'orchestre*] [İng. *conductor, orchestra leader*] : Or-

kestrayı yöneten, bir müzik yapıtını yönettiği orkestra ile yorumlayan ve uygulayan sanatçı.

orta (O.O.) : Ortaoyunu'nun oynandığı alan. Uzunluğu otuz arşın (yirmi metre), genişliği yirmi arşındır (on dört metre). Çevresine kazıklar çakılara kip dolaştırılır ve seyirciler ile oyun yerinin sınırı çizilmiş olur. bak **meydan, palanga**.

orta açılı ışın [Alm. *Mittelgrosser Lichtkegel*] [Fr. *faisceau moyen*] [İng. *medium-angle beam*] [İt. *raggio medio*] : Bir oyuncu ya da nesne üzerine yumuşak bir eğimle verilen ışık.

orta antik komedya : Antik Yunan komedyasının ikinci evresidir. Eski komedya ile orta komedyayı ayıran kesin bir sınır yoktur. Aristofanes her iki dönemde de vardır. Aşağı yukarı İÖ 423 ile 330 yılları arasında gelişmiştir. Kişisel ve siyasal taşlama yoktur. Bu komedya da parabasis bölümü de görülmez. bak. **parabasis**. Koro önemini yitirmiştir. Doruğunu yeni komedyada bulacak olan töre komedyasına doğru bir yöneliş izlenir. Orta komedyanın en tanınmış yazarı Antifanes'tir.

orta bölge [Alm. *mittlere Stimmlage*] [Fr. *registre médium*] [İng. *medium register*] : Tiyatro konuşmasında sesin en rahat kullanılabildiği ses bölgesi.

orta dikkat çemberi [Alm. *mittlerer Konzentrationskreis*] [Fr. *cercle médian d'attention*] [İng. *medium circle of attention*] : Stanislavski oyunculuk dizgesinde dikkatin odaklanmasını kolaylaştırmada ikinci dikkat çemberi. Burada oyuncunun çevresindeki birkaç kişi ve birkaç eşya dikkat çemberinin kapsamındadır.

ortaoyunu : Geleneksel Türk doğaçlama halk tiyatrosu. Ortada oynanır. Baş kişileri, aynı zamanda oyunun düzenleyicisi olan Pişekâr ile oyunun baş güldürücü tipi Kavuklu'dur. Dekor olarak bir paravana, bir de önünde alçak bir hasır iskemlesi bulunan peyke vardır. bak. **dükân, yerli dünya**.

ortaoyunu kolu : Ortaoyunu'nu oynayan topluluk.

otoko : Japon tiyatrosunda erkek maskelerine verilen ad.

oturma planı [Alm. *Sitzplan*] [Fr. *plan de location*] [İng. *seating plan, box-office plan*] : Seyirci salonundaki oturma yerlerini gösteren plan.

oturma yeri [Alm. *Vestibül, Vorhalle*] [Fr. *vestibule*] [İng. *lobby*] : Oyun gösterisi arasında seyircilerin dinlenmeleri için ayrılmış yer.

oturmuş ses : Orta bölgeyi kullanarak konuşmayı rahatlıkla ve etkileyici biçimde sağlayan ses.

otuz altı durum [Alm. *sechsendreisig Situationenen*] [Fr. *trentes-six situations dramatiques*] [İng. *thirty-six situations*] : On sekizinci yüzyılda yaşamış ünlü İtalyan yazarı Gozzi'nin önerdiği ve sonradan komedyayazarı Carlo'nun bölümlediği otuz altı konu şunlardır : 1—DİLEK : Bir zorba, bir dilenci, bir değişmeyen güç vardır. (Örnek : Öripides, *Oidipus Kolonos'ta*); 2—KURTARMA : Bir kurban, bir gözdağı veren, bir de kurtarıcı bulunur. (Örnek : Wagner, *Lohengrin*); 3—ÖÇ ALMA : Var olan bir suçun çevresinde, bu suçu işleyenle öç almak isteyen karşı karşıya gelir. (Örnek : Shakespeare, *Venedik Taciri*); 4—KAN DAVASI : Aileler ya da kişiler arasındadır. (Örnek : Öripides *Elektra*); 5—OEZA : Bir kaçak, bir de kaçağı yaklamayı ve cezalandırmayı amaçlayan bir kimse ya da güç bulunur. (Örnek : Tirso de Molina *Don Juan*); 6—BÜYÜK TALİHSİZLİK : İyi bir kimsenin talihsizliğe ve yenilgiye uğraması durumu (Örnek : Shakespeare, *II. Richard*); 7—KURBAN : Ezenle ezilen güçler vardır. (Örnek : Maeterlinck, *Körler*); 8—BAŞKALDIRI : Bir tiran ve bu tirana karşı başkaldıran bir kahraman görülür. (Örnek : Schiller, *Wilhelm Tell*); 9—TEHLİKE : Yüreklilik ve gözüpeklikle tehlikeye atılma durumu (Örnek : Goethe, *Faust*); 10—KIZ KAÇIRMA : Kaçırma olayı çoğu kez kızın erkeği istemesiyle ortaya çıkar. (Örnek : Mozart, *Saraydan Kız Kaçırma*); 11—ÇÖZÜMLENMEŞİ GEREKEN SORUN : Bir soruyu soranla, o soruyu yanıtlayan yer alır. (Örnek : Gozzi, *Turandot*); 12—KARŞILIK BEKLEME : Bir davranışa karşılık bir şey bekleme durumu (Örnek : Oscar Wilde, *Salome*); 13—YAKININA GÜDÜLEN KİN : Kardeşin kardeşe, oğlun ya da kızın babaya kin gütmesi gibi (Örnek : Shelley, *The Cenci*); 14—YAKINLAR ARASINDA YARIŞMA : Kadın ya da iş konusunda yakınlar arasında yarışma (Örnek : Voltaire'in çoğu yapıtları); 15—SONU KANLI BİTEN ZİNA : Aldatılan koca ya da karı, ölüm ya da öldürmeyle biten zina durumu (Örnek : Gozzi, *Zübeyde*); 16—DELİRME : Bir deli ve bir de kurban bulunur. (Örnek : Ibsen, *Hedda Gabler*); 17—KÖTÜ SONUÇLANAN AKILSIZLIK : Bir kişinin ahlaksızlığından doğan kötü sonuçlar ve başka birinin de bundan zarara uğraması durumu (Örnek : Ibsen, *Yaban Ördeği*); 18—BİLMEYEN YAŞAK AŞK : Kardeşe, anaya ya da babaya bilmeden aşık olmak (Örnek : Schiller, *Messinalı Gelin*); 19—BİLMEYEN YAKININI ÖLDÜRME : Yakınını bilmeden öldürme ve iş iştenden geçtikten sonra bunu öğrenme

durumu (Örnek : Öripides, *Iphigenia Tauris*); 20—BİR ÜLKÜ ÜGRUNA KENDİNİ FEDA ETME : Bu durumu işleyen oyunlar daha çok siyasal ya da dinsel temaları kapsar (Örnek : Corneille'in çoğu tragedyaları); 21—YAKINI İÇİN KENDİNİ FEDA ETME : Çok sevdiği biri için adını, sanını, uğraşını, parasını, toplumsal durumunu feda etme (Örnek : Shakespeare, *Kısasa Kısas*); 22—HER ŞEYİ AŞKINA FEDA ETME : Aşk için geleceğini, sağlığını, görevini ya da tahtını feda etme (Örnek : Daudet, *L'Arlesienne*); 23—GÖREV ÜGRUNA YAKININI FEDA ETME : Görev uğruna aşkını, yakınına feda ya da kurban etme durumu (Örnek : Öripides, *Iphigenia Aulis*); 24—EŞİT OLMAYAN KİMSELER ARASINDA YARIŞMA : Yoksulla varıl, kralla silahşör, aristokratla köylü vb. arasındaki yarışma durumu (Örnek : Schiller, *Maria Stuart*); 25—ZİNA : Birbirini aldatan karı koca (Örnek : Lessing, *Miss Sara Simpson*); 26—EROTİK SUÇ : Bu da sekiz kesimde ele alınmıştır : a) onanizm (dramatizasyonu olmaz), b) yosmalık, c) zina, ç) sapık ilişki (oğlun anaya, kızkardeşine duyduğu aşk gibi), d) eşcinsellik, e) sodomi, f) küçük çocukların erotizmi (dramatizasyonu olmaz), g) öteki sapıklıklar; 27—SEVİLEN BİR İNSANIN KÖTÜ YANININ ÖĞRENİLMESİ : On sekizinci ve on dokuzuncu yüzyıllarda sık kullanılmış tipik dramatik durum (Örnek : Shaw, *Bayan Warren'in Uğraşı*); 28—YASAK AŞK : Sevenler ve buna engel olmak isteyenler arasında çıkan çatışma durumu, (Örnek : Shakespeare, *Romeo ile Juliet*); 29—DÜŞMANINI SEVME : Birbirine düşmanlığı olan aile üyelerinin ya da toplum bireylerinin sevişmeleri (Örnek : Kleist *Penthesilea*); 30—HIRS : Tutkulu bir karakterin yarattığı durum (Örnek : Shakespeare, *Macbeth*); 31—TANRIYLA ÇATIŞMA : Antik tiyatrodan sık rastlanan, Tanrılarla çatışma durumları (Örnek : Aiskhilos, *Prometheos*); 32—KISKANÇLIKTAN OLUŞAN YANLIŞLIK : Kiskanancının, bu duygusundan dolayı yanlış şeyler yapması durumu (Örnek : Schiller, *Hile ve Sevgi*); 33—YARGISAL YANLIŞLIK : Asıl suçlunun yakalanmayıp suçsuz birinin cezalandırılması durumu (Örnek : Gozzi, *Sepet*); 34—VİCDAN AZABI : Suçlu, kurban ve tanık arasındaki çatışmadan doğan vicdan azabı (Örnek : Ibsen, *Rosmersholm*); 35—YENİDEN BULUŞMA : Kahramanın uzun bir süredir göremediği kimseyi bulması durumu (Örnek : Shakespeare, *Pericles*); 36—ACILI YA DA YASLI OLMA : Kahramanın, çocuklarının öldürüldüğünü görmesiyle ortaya çıkan duruma benzeyen çeşitli durumlar (Örnek : Maeterlinck, *Yedi Prenses*).

oyynamak [Alm. *darstellen, spielen*] [Fr. *jouer*] [İng. *play, act*] [İt. *recitare*] : Oyuncunun gerekli ses uygulayımı ve gövde hareketleri ile bir oyun kişisini canlandırması ya da göstermesi.

oynatım izni [es. t. *temsil müsaadesi*] [Alm. *Aufführungsrecht*] [Fr. *droit de production*] [İng. *copyright*] : Yerli ya da çeviri oyunların tiyatrolarda oynanması için yazarlarından, çevirmenlerinden ya da yayınevlerinden sağlanan izin.

oyun 1 — [Alm. *Darstellung*] [Fr. *joué, interprétation*] [İng. *acting*] : Bir tiyatro sanatçısının sahnedeki oyunu. 2 — [es. t. *piyes*] [Alm. *Stück, Theaterstück, Schauspiel*] [Fr. *pièce de théâtre*] [İng. *play*] [İt. *spettacolo*] : Oynanmak üzere yazılmış tiyatro yapıtı.

oyun ağası (Kö. O.) : Anadolu'da oyunları düzenleyenlere verilen adlardan biri.

oyun alanı [Alm. *Spielfläche*] [Fr. *aire de jeu, plateau*] [İng. *acting-area, stage area*] [İt. *campo di azione*] : Oyunun oynandığı alan ya da yükselti.

oyun alanı ışıldağı [Alm. *Spielflächen-Leuchte*] [Fr. *tromblon*] [İng. *acting-area lantern, acting-area instrument*] [İt. *laterna per campo di azione*] : Açık havada, gece oynanan oyunlarda oyun alanını aydınlatan aygıt.

oyun babası (Kö. O.) : Anadolu'da oyunları düzenleyen için kullanılan deyim.

oyuncak tiyatro [İng. *toy theatre*] : On dokuzuncu yüzyılın ilk yarısında İngiltere'de W. West'in o dönemin oyunlarını, kartondan dekor ve giysilerle yapmasıyla ortaya çıkan oyuncak. Bu çok tutulan oyuncak günümüze dek süregelmiştir.

oyuncu [Alm. *Schauspieler*] [Fr. *acteur, comédien*] [İng. *actor, player*] [İt. *attore*] : Bir oyun kişisini, bilgisi, tekniği ve yaratışı ile canlandıran ya da gösteren sahne sanatçısı. Oyun oynama eyleminde bulunan sanatçı.

oyuncu aynası [es. t. *makyaj aynası*] [Alm. *Schminkspiegel*] [Fr. *miroir pour maquillage*] [İng. *make-up mirror*] : Yüzü, başın arkasını ve yanlarını gösteren, açılır kapanır kanatları olan ayna. Bu aynanın çevresi genellikle yirmi beş vatlık buzlu ısıtıcılarla donatılır.

oyuncubası : Anadolu'da oyunları düzenleyene verilen adlardan biri.

oyunculuk [Alm. *Spiel, Darstellung*] [Fr. *art de l'acteur*] [İng. *acting*] : Bir olayın kişilerini, çevresini ve havasını sahnede canlandırma sanatı.

oyuncu seçimi [Alm. *Wahl des Spielers*] [Fr. *choix des interprètes*] [İng. *choice of actors*] : Oynanacak oyundaki belirli kişileri canlandırmak için görünüş, ses ve tavır açısından oyuncu seçme işi.

oyuncu yönetici [Alm. *Schauspieler-Leiter*] [Fr. *acteur-directeur*] [İng. *actor-manager*] : Aynı zamanda tiyatroyu yöneten oyuncu için kullanılan terim.

oyuncu yönetmen [Alm. *Schauspieler-Regisseur*] [Fr. *acteur-metteur en scène*] [İng. *actor-producer, actor-director*] : Oyunculukta ün yapıp aynı zamanda yönetmen olarak tanınan sanatçı için kullanılan terim. Örnek : Max Reinhardt.

oyun çıkarma (Kö. O.) : Köy oyunlarını düzenleyip seyirciye sunma.

oyun dili [es. t. *sahne dili*] [Alm. *Bühnensprache*] [Fr. *langage théâtral*] [İng. *theatrical language*] : Tiyatro yapıtını var eden, onu inandırıcı yapan dil; bunun için toplum çoğunluğunun günlük dilini doğru ve güzel bir biçimde kullanmak gerekir. Dil, tavırdan ayrılmayacağı için, oyun kişilerinin yaşadıkları dönem, sınıfsal yapıları, konumları, çevreleri ve karakter özellikleri bunda rol oynar.

oyun düzeni [es. t. *mizansen*] [Alm. *Regie, Inszenierung*] [Fr. *mise en scène*] [İng. *production, direction*] : Yönetmenin bir tiyatro yapıtını anlamlı ve uyumlu bir biçimde sahneye koyma işleminin tümü. Oyun düzeni, oyunculuk, dekor, giysi, donatım, ışıklama vb. öğelerin oyunun amacını gerçekleştirecek biçimde güzelduyusal bir bütünlüğe ulaşmasını gerektirir.

oyun düzeni defteri [es. t. *reji defteri*] [Alm. *Regiebuch*] [Fr. *livre de régie, conduite générale*] [İng. *production book, producer's script*] [İt. *copione*] : Bir tiyatro yapıtının sahneye konulmasına yarayan, yönetmenin çalışma notlarını, gerekli çizelgeleri ve uygulam planlarını ayrıntılı bir biçimde kapsayan uygulama defteri.

oyun düzeni notları [Alm. *Spielanweisung*] [Fr. *conduite de jeu des acteurs*] [İng. *stage directions for actors*] [İt. *istruzioni die scena*] : Oyun düzeni defterinin en önemli kesimi olan ve metnin karşısına yazılan notlarda, yönetmenin oyun için saptadığı yoruma göre, iç ve dış eylemler, hareket çizelgeleri, teknik etmenler üzerine bilgiler yer alır.

oyun fotoğrafı [Alm. *Szenenphoto*] [Fr. *photo de jeu*] [İng. *play photo*] : Bir oyundaki bölümlerin dramatik anlarında çekilmiş fotoğraflar. Hareket durumunda olan oyuncuların fotoğrafları çekileceğinden en az 400 ASA'lık film kullanmak gerekir.

oyun izlencesi [es. t. *program*] [Alm. *Programm*] [Fr. *programme*] [İng. *programme, program*] [İt. *programma*] : Bir oyunu, oyunun yazarını, oyuncularını ve tasarımcılarını seyirciye tanıtmada kullanılmak üzere basılan izlence.

oyun kişileri [Alm. *Personen*] [Fr. *personnages*] [İng. *characters*] : Bir tiyatro yapıtında yer alan kişiler.

oyun kurmak : Betiğe dayanmayan ve daha çok doğaçlama ile geliştirilen oyunları ortaya çıkartmak. Oyunun iskeletini kurmak.

oyun müziği [es. t. *sahne müziği*] [Alm. *Bühnenmusik*] [Fr. *musique de scène*] [İng. *incidental music*] [İt. *musica di scena*] : Oynanan oyuna anlam açısından yardımcı olan müzik. Bu, kimi kez bir imgeyi ya da örgeyi sürekli olarak vurgulamakta, kimi kez de atmosfer yaratmakta kullanılır.

oyun perdesi [Alm. *Aktvorhang*] [Fr. *rideau d'avant-scène*] [İng. *act-drop, close-in drop*] [İt. *panno di boccascena*] : Çerçeve sahneli tiyatrodaki oyun yerini seyircinin görüşüne açan ve kapayan, büyük perde.

oyun sanatbilimi [Alm. *Dramaturgie*] [Fr. *dramaturgie*] [İng. *dramaturgy*] : Tiyatro tarihçisi, incelemesi ve kuramcılarının oyun metni üzerindeki çalışmalarını ve sonra da oyunun sahneye konuluşu açısından sanatsal bilgileri kapsayan uğraş alanı. Metin üzerinde yapılan çalışmaların tümüne kuramsal dramaturgi; oyuncular ile sahne üzerinde yapılan çalışmalara da uygulamalı dramaturgi denilir.

oyun sanatı uzmanı [Alm. *Dramaturg*] [Fr. *dramaturgue*] [İng. *literary advisor*] [Yun. *dramaturgein*] : Oyun sanatını ve uygulamalarını bilen kimse. Başlangıçta oyun yazarı ve oyun yöneticisi için kullanılmıştır. Bugünkü anlamı ile tiyatronun bilim ve sanat danışmanı. Oyun sanatı uzmanının görevleri çeşitlidir: 1—Çalıştığı tiyatro için seyirciyi, tiyatronun uygulayım olanaklarını ve sanatçı kadrosunu dikkate alarak oyun seçmek ve önermek, 2—Gönderilen yapıtlar üzerinde, gerektiğinde yazarı ile çalışmalar yapmak, 3—Yeni oyun yazarları bulmak, 4—Dünya tiyatrosundaki gelişmeleri izleyerek çalıştığı tiyatroya yol göstermek, 5—Kimi konularda yönetmene danışmanlık yapmak ve ön çalışmalar yaparak gerekli bilgi ve belgeyi sağlamak, 6—Seyirciler için yayınlanan tiyatro dergisini yönetmek, 7—Tiyatro belgeliğini ve kitaplığını kurmak, yönetmek, tiyatro için gerekli olan kitapları seçmek, 8—Çalıştığı tiyatronun

olanakları varsa tiyatro ile ilgili çeşitli sanat etkinliklerini düzenlemek.

oyun seçme kurulu bak. okuma kurulu.

oyun sıkıdenetimi [es. t. *piyes sansürü*] [Alm. *Theaterzensur*] [Fr. *censure du théâtre*] [İng. *dramatic censorship*] : Zararlı görülen bir oyunun oynanmasına yasal yoldan engel olma eylemi. Ancak bu yasaklama, zaman zaman bilgisiz kişilerin elinde kötüye kullanılmış ve tiyatroya zarar vermiştir.

oyun süresi [Alm. *Schauspieldauer*] [Fr. *durée du spectacle*] [İng. *acting time*] : Bir oyunun gerektirdiği oynanış süresi.

oyun taslağı [Alm. *Handlungsskelett*] [Fr., İng. *synopsis*] : Yazarın, oyununu yazmadan önce, saptadığı özellikleri ve oyun özetini gösteren çizelge.

oyun yazarı [es. t. *piyes muharriri*] [Alm. *Dramatiker, Theaterdichter, Stückschreiber, Schriftsteller*] [Fr. *auteur dramatique*] [İng. *playwright, dramatisit, dramatic author*] : Tiyatro sanatının kurallarına ve gereklerine uygun, seyirci karşısında oynamak üzere oyun yazan kimse. Yazarlık konusunda, belli ilkeler ve teknik bilgiler gerektirdiğinden, doğuştan yaratıcılık dışında, öğrenme gerektiren yazarlık kolu.

Ö

öğretici oyun [Alm. *Schuldrama*] [Fr. *pièce didactique*] [İng. *didactic play*] : Ortaçağ'da öğrencilere Latince öğretmek ve bellek alıştırmaları yaptırarak onları rahat ve kıvrak hareketlere alıştırmak için düzenlenen okul oyunlarına verilen ad. Bugün birçok yabancı dil okulunda bu yönetime başvurulmaktadır.

öğreti oyunu [Alm. *Lehrstück*] [Fr. *pièce instructive*] [İng. *learning-play*] : Belli bir sorunu, konuyu, durumu, ya da doğruyu öğretmek, seyirciye bir dünya görüşü kazandırmak amacıyla yazılmış oyun. Örnek : Brecht'in öğretti oyunları.

ölçülü ses [Alm. *gemessene Stimme*] [Fr. *voix mesurée*] [İng. *precise voice*] : Yeğinlik yönünden bir sesin ölçülü olması.

ölü nokta [Alm. *Todespunkt*] [Fr. *point mort*] [İng. *dead point*] : Oyun alanında, yetersiz aydınlatılmış yer.

önceden saptamalı karartıcı [Alm. *Voreinstellungstafel, Vorbereitungs-bühnenregler*] [Fr. *tableau de préparation, présélecteur d'effets*]

[İng. *pre-set board, pre-set dimmerboard*] [İt. *quadro pre-regolabile*]: Sahnede bir ışık durumu varken, daha sonraki sahnenin ışık durumunun önceden hazırlanabildiği karartıcı türü.

öncelik hakkı [Alm. *Uraufführungsrecht, Ertaufführungsrecht*] [Fr. *droit d'exclusivité*] [İng. *exclusive rights*]: Bir oyunu ilk kez sahneye çıkartma hakkı.

öncü (Kö. O.): Anadolu'da oyun düzenleyenlere verilen adlardan biri.

öncü oyun [Alm. *avangardistisches Stück*] [Fr. *pièce d'avant-garde*] [İng. *avant-garde play*]: Alışagelinmiş oyunlardan ayrılan, gerek yapısı gerekse anlatım yönünden yenilikler getiren oyun.

öncü tiyatro [Alm. *avangardistisches Theater*] [Fr. *théâtre d'avant-garde*] [İng. *avant-garde theatre*]: Herhangi bir dönemde birtakım yenilikler getiren tiyatro. Öncü oyunları yaygınlaştırmayı amaç eden tiyatro.

öndenetim bak. sıkıdenetim.

öndenetleme kurulu bak. sıkıdenetim kurulu.

ön gösteri [Alm. *Vorspiel*] [Fr. *introduction*] [İng. *curtain-raiser*]: Oyunun ana eylemi başlamadan önceki, kısa, hazırlayıcı kesim.

ön odaklamalı dlp [Alm. *Prefocus-Fassung*] [Fr. *douille précentrée*] [İng. *prefocus cap, prefocus base*] [İt. *regolatore per messa a foco*]: Duy içinde odaklamayı sağlamak için doksan derece dönebilen, silindirik biçiminde ışıtaç dibi.

ön oyun [Yun. *prologos* = önbilgi] [Alm. *Prolog*] [Fr., İng. *prologue*]: Oyunun ana bölümünden önce bilgi vermede kullanılan giriş bölümü. Oyuna konu olan olgudan önce geçenleri özetler.

önörgü [Alm. *Kannevas*] [Fr. *cannevas*] [İng. *pattern*]: 1—Oyun konusunun ana çizgisi. 2—Doğaçlamaya dayanan tiyatrodaki senaryo.

önsahne [Alm. *Vorbühne*] [Fr. *avant-scène*] [İng. *forestage, apron*]: Çerçeve sahnenin önünde bulunan bir ile iki metre arasında genişliği olan çıkıntı.

önsahne bölmesi [es. t. *sahne locası*] [Alm. *Bühnenloge*] [Fr. *loge d'avant-scène*] [İng. *stage box*]: Eski tiyatrolarda sahne hizasındaki bölme.

önsahne ışıldakları [Alm. *Vorbühnenbeleuchtung*] [Fr. *projecteurs de salle*] [İng. *front-of-house lighting*]: Seyirci salonunda tavanın sahneye yakın yerinden sahneye yönelen dizi ışıklarının tümüne verilen ad.

önünde [Alm. *Vorn*] [Fr. *devant*] [İng. *below*] [İt. *di fronte*]: Oyuncunun seyirciye en yakın düzeyi.

ön yerler [es. t. *parter*] [Alm. *Parkett*] [Fr. *orchestre*] [İng. *stalls*]: Çok katlı tiyatrolarda, taban katın sahneye yakın kesiminde bulunan seyir yerlerinin tümü.

önyüz [Alm. *Hauptfassade*] [Fr. *façade principale*] [İng. *main façade*]: Bir tiyatro yapısının ön yüzü.

örge [es. t. *motif, laytmotif*] [Alm. *Leitmotif*] [Fr., İng. *motif*]: Yazında ve sanatta sık sık yinelenen, temayı vurgulayıcı öge ya da süs.

örgü [Alm. *Kannevas*] [Fr. *cannevas*] [İng. *structure*]: Oyun yapısını ortaya çıkaran doku.

örnek gereç [Alm. *Muster, Stoffprobe*] [Fr. *échantillon de tissu*] [İng. *sample of material, sample materials*]: Gereç seçimi için tiyatroya getirilmiş parça örnek.

örtülü ses [Alm. *verschleierte Stimme*] [Fr. *voix voilée*] [İng. *muffled voice*]: Tını açısından duru ses.

öterli ses [Alm. *breite Stimme*] [Fr. *voix sonore*] [İng. *sonorous voice*]: Tını açısından zengin ve renkli ses.

öykülemek [Alm. *erzählen*] [Fr. *narrer*] [İng. *narrate*]: Kimi oyunların başında, ortasında, sonunda; ya da yer yer anlatıcı yoluyla oyunun konusunu anlatmak, kimi bölümleri özetlemek ya da yorumlamak.

özdenetimli renk değiştirici [Alm. *automatischer Farbenwechsel*] [Fr. *changement de couleur automatique*] [İng. *automatic colour-change*] [İt. *cambio di colore automatico*]: Işıldak önüne konulan renkleri komutayla ve motor yoluyla değiştiren aygıt.

özdeşleşme [Alm. *Identifizierung*] [Fr., İng. *identification*]: 1—Oyuncunun, rol gereği canlandırdığı oyun kişisiyle kendini özdeşleştirmesi. 2—Seyircinin, oyun kahramanının başına gelenleri kendi de yaşıyormuşçasına duyması; bu yanılsamacı tiyatronun güzelduyusal ilkelerinden en önemlisidir.

özdönüştürücü karartıcı [Alm. *Bühnen-Wechselstromregler*] [Fr. *auto-transformateur*] [İng. *auto-wound AC transformer dimmer*]: Yalnızca dalgali akımda en çok kullanılan ve sevilen karartıcıdır. Bu karartıcı insan gözüne uygun biçimde derecelendirilmiş olarak ışıtaça giden voltajı istendiği gibi azaltıp çoğaltabilir. Bunların «autrastat», «powerstat», «variac» ve «radiastat» türleri vardır.

özel bölme [es. t. *loca*] [Alm. *Loge*] [Fr. *loge*] [İng. *box*]: Tiyatrolarda dört beş kişilik özel bölmeli seyir yeri.

- özel bölme sorumlusu [Alm. *Logenschliesser*] [Fr. *ouvreuse de loges*] [İng. *box keeper*] : Tiyatroda localara bakan sorumlu kişi.
- özel gösteri [es. t. *hususî temsil*] [Alm. *Privataufführung*] [Fr. *représentation privée*] [İng. *private performance*] : Kapalı gösteri. Bir oyunun özel olarak çağrılı konuklar önünde oynanması.
- özel kaplama [Alm. *Spezielgips*] [Fr. *plâtre acoustique*] [İng. *special plastering*] : Ses dağılımında kullanılan kaplama.
- özel tiyatro [es. t. *kumpanya*] [Alm. *Gesellschaftstheater, Privates Theater*] [Fr. *théâtre de société, théâtre privé*] [İng. *private theatre*] : Özel kişilerin kurup yönettiği, çoğu kez tecimsel tiyatro.
- özenci [es. t. *amatör*] [Alm. *Amateur*] [Fr., İng. *amateur*] : Tiyatroya özenen, tiyatroyu sevdiği için yönelen, tiyatro eğitiminden geçmemiş ve meslekten olmayan kişi.
- özenci oyuncu [es. t. *amatör oyuncu*] [Alm. *Amateurspieler, Laiendarsteller*] [Fr. *acteur amateur*] [İng. *amateur actor*] : Eğitim görmemiş, salt yeteneği ve özeni ile oynayan ve kazanç düşünmeyen oyuncu.
- özenci tiyatro [es. t. *amatör tiyatro*] [Alm. *Laientheater, Amateurtheater, Liebhabertheater*] [Fr. *théâtre d'amateurs*] [İng. *amateur theatre*] : Kazancını tiyatrodan sağlamayan, genellikle oyunculuk eğitimi görmemiş, ancak çalışmasını özenle yapan kişilerden kurulu topluluk. Nitelikli özenci toplulukların ilerinin yazarını, yönetmenini ve oyuncusunu yetiştirmede başlangıç için de olsa katkıları vardır.
- özenci topluluk [es. t. *amatör kumpanya*] [Alm. *Laientruppe*] [Fr. *troupe d'amateurs*] [İng. *amateur troupe*] : Oyuncuları eğitim görmemiş topluluk.
- özet [es. t. *hulasa*] [Alm. *Synopsis*] [Fr. *synopsis*] [İng. *outline, synopsis*] : Bir oyunun konusunu kısaca anlatan, bu konu üzerinde aydınlatıcı noktaları gösteren kısa bilgi.

P

- pabuç [Alm. *Verteilungskasten*] [Fr. *planchette*] [İng. *shoe*] [İt. *contatto scorrevole*] : Karartıcıda bulunan bobin boyunca kayarak ışığın voltajını indirip yükselten iletken.
- pabuç sektirmek (O.O.) : Ortaoyunu'nda Kavuklu'nun bir becerisi.

- palanga 1—[Alm. *Seilrolle*] [Fr. *poulie*] [İng. *pulley*] : Tiyatro sahnesinin üst kesimindeki ızgaralarda bulunan, askı halatını kaydırmaya yarayan makara. 2—(O.O.) Ortaoyunu'nda oyun alanı. bak. meydan, orta.
- palanga destekleri [Alm. *Flaschenzug*] [Fr. *palan*] [İng. *block and tackle*] [İt. *palanca*] : Pano askılarını tutan halatları hareket ettiren makaraların iki yanındaki tahta ya da çelik destekler.
- palanga yatağı [es. t. *makara yivi*] [Alm. *Rollenrinne*] [Fr. *gorge de pouille*] [İng. *pulley-groove*] : Halatın hareket ettiği palangadaki oyuk yol.
- palavracı asker [Lat. *miles gloriosus*] : Roma komedyasında, durmadan böbürlenlen, yüksekte atan, farfaracı, o ölçüde de korkak asker tipi. Bu tip, Rönesans'ta ortaya çıkan İtalyan halk doğaçlama tiyatrosunda *cucurucu, cicirrus, capitano* adlarıyla sahneye çıkmıştır.
- palyata komedyası [Lat. *fabula palliata*] : Konularını antik Yunan yapıtlarından alan Roma komedyasına verilen ad. Yeni Komedyanın bütün tipleri palyata komedyasına geçmiştir.
- panayır tiyatrosu [Alm. *Jahrmarkts theater*] [Fr. *théâtre forain*] [İng. *fair-ground theatre*] : Panayırlarda, açık havada, genellikle açık saçı güldürüler oynayan tiyatro. Ülkemizde kukla ve gölge oyunları sunan tiyatrolar için de bu terim kullanılır.
- pandomim bak. sözsüz oyun.
- pandomima (Doğ.) : Tanzimat ve Meşrutiyet dönemlerindeki tiyatroların çoğunda izlenen, oyunlar arasına sıkıştırılan sözsüz oyun.
- pandomim sanatçısı bak. sözsüz oyun sanatçısı.
- pano [Alm. *Wand*] [Fr. *châssis*] [İng. *flat*] [İt. *quinta*] : 1—Sahne üzerindeki dekorun bir parçası. Pano askıya bağlanır ve sahne tabanına tutturulur. 2—Kulisi görüşe kapayan çerçeveli perde.
- pano bağlantısı [Alm. *Versteifungsleiste*] [Fr. *traverse de châsis*] [İng. *rail-in flat*] : Bir panonun arkasına, ortadan yatay olarak konulan sağlamlaştırma çubuğu.
- pano desteği [Alm. *Stütze*] [Fr. *béquille*] [İng. *brace, corner brace*] [İt. *sostegno*] : Panoları sahne tabanına tutturmakta kullanılan destek.
- pano diklşi (Doğ.) : Türk doğaçlama tiyatrolarında dekor parçalarını iplerle birbirine tutturma işi.
- panola (O.O.) : Ortaoyunu'nda tef.

Pantalone : İtalyan halk doğaçlama tiyatrosunun en önemli yaşlı komik tipi. Genellikle, Venedikli bir tecimendir; varlıklı, ama cimridir. Kavga gürültüden kaçan, en çok ilgi duyduğu konulardan biri yüksek düzeydeki siyasal konuşmalardır, oysa yeteneksiz, zavallı, aynı oranda acımasız ve budaladır. Maskesi uzun, gaga burunludur. Sivri bir sakalı vardır.

papara (O.O.) : Ortaoyunu'nda zurnanın adı.

Pappus : Roma Atellan komedyasında yaşlı adam tipi.

parabasis : Antik Yunan komedyasında oyuncuların maskelerini çıkarıp seyircilerle tartıştıkları ve yazarın sözcülüğünü yaptıkları bölüm.

parasız gösteri [Alm. *gratis Vorstellung*] [Fr. *spectacle gratis*] [İng. *free performance*] : Para alınmadan halka düzenlenen gösteri. Örneğin, 27 Mart Tiyatro Günü'nde tiyatro toplulukları halka parasız gösteri sunarlar.

paraskene [Yun. *para* = yan] : Skene'nin iki yanındaki ek odalar. Bunlar her antik tiyatro yapısında görülmez.

parça [Alm. *Fragment*] [Fr., İng. *fragment*] : 1 — Yazılı bir yapıttan alınmış bir bölüm. 2 — Bir kısmı yitirilerek yalnızca bir bölümü kalmış olan yapıt.

parçacı (Doğ.) : Türk doğaçlama tiyatrosunda komiğe laf açan oyun kişisi.

parçacılık [Alm. *Fragmentismus*] [Fr. *fragmentisme*] [İng. *fragmentism*] : Yirminci yüzyılın başlarında, İtalya'da A. Soffici'nin açtığı çığır. Konuları gerçekten alınmış kısa parçalar ve küçük tablolar ile çeşitli yaşam kesitlerini veren anlayış.

parçalı komedy [Fr. *comédie épisodique ou à tiroir*] : Bölümcükleri ya da bölümleri birbirine bağlı olmayan, Fransa'da ortaya çıkan ve tutulan komedy biçimi.

parlak gösteri oyunu [Alm. *Spektakl-Stück*] [Fr., İng. *spectacle*] : Görkemli görünüşlerle ve göz kamaştırıcı dekor ve giysileri kapsayan, özün arkada, biçimin önde kaldığı, yalnızca dış görünüşü amaç edilen oyun.

parlama etmeni [Alm. *Blitzeffekt*] [Fr. *effet d'éclair*] [İng. *flash effect*] : Bir sahne hilesinin anlaşılmaması için seyircinin dikkatini çekmek için kullanılan, bazan bir hayaletin birden görünmesini ya da seyirciye gösterilmek istenmeyen bir değişikliğin yapılabilmesini sağlamak için başvuru, gözcü bir parlama ile elde edilen etmen.

parlama etmeni kutusu [Alm. *Blitzkasten*] [Fr. *boîte à éclairs*] [İng. *flash box*] : İçinde parlamayı sağlayacak barut bulunan kutu. Bakır bir telle elektrik akımı verilerek barutun ateşlenmesiyle parlak bir ışık elde edilir.

parlamalı ışıtaç [es. t. *şimşek lambası*] [Alm. *Blitzlichtlampe*] [Fr. *boîte à éclair*] [İng. *flash box, flash pot*] [İt. *casetta per lampo al magnesio*] : Magnezyuma elektrik akımı verilerek çıkan ışık ya da duman elde etmekte kullanılan, seramik, çömlek biçiminde ışıtaç.

parlatma çalışması bak. **düzeltilme**.

parmaklık (O.O.) Ortaoyunu'nda seyircilerle oyun yerini ayıran bölme; genellikle kazıklar arasına ip getirilerek bölünürdü.

parodi [Alm. *Parodie*] [Fr. *parodie*] [İng. *parody*] [Yun. *paro* = karşıt, *odia* = ezgi, *parodia* = karşıt ezgi] : Ciddi olduğu varsayılan bir yapıtın bir bölümünü ya da tümünü koşutlukları koruyarak alaya alan, biçimini bozmadan ona bambaşka bir içerik vererek, özle biçim arasındaki bu karşıtlıktan gülünç ve eleştirel etkiyi var eden oyun biçimi.

parodos : 1 — Antik Yunan tragedyasında ve komedyasında koronun içeri girerken söylediği ezgi. 2 — Antik Yunan tiyatro yapısında, orkestranın her iki yanında karşılıklı bulunan giriş yolları.

parsa (Doğ.) : Doğaçlama tiyatrosunda oyun arasında ya da sonrası seyircilerden toplanan para.

paskalya oyunu [Alm. *Osterspiel*] [Fr. *pièce de pâques*] [İng. *easter play*] : Onuncu yüzyılda kilisede oynanan ilk dinsel gösteri. «Kimi arıyorsunuz» anlamına gelen «quem queritis» denilen bu ilkel oyunda, melekleri yansılayan iki rahiple iki kadının İsa'nın mezarındaki dört dizelik konuşması yer alır.

Paskuvariyello [İt. *Pasquariello*] : İtalya halk doğaçlama tiyatrosunda yaşlı bir âşık tipi. Genellikle uşaktır.

paso : İspanya'da on yedinci yüzyılda, çok tutulan, tek bölümlük güldürü. Bu oyunun bulucusu ünlü İspanyol yazarı Lope de Vega'dır.

pastav (O.O.) : Ortaoyunu'nda Pişekâr'ın elinde bulundurduğu, çeşitli yerlerde kullandığı ve «şak şak» diye ses veren tahtadan masa. bak. **şakşak**.

pastoral oyun [Alm. *Hirtendrama*] [Fr. *drame pastoral*] [İng. *pastoral drama*] : Rönesans'ta saraylıların ve aristokratların sevdiği bir oyun türü. Konusunu efsanelerden ve çoban masallarından alırdı. Pastoral oyunun gelişmesi ile opera türü ortaya çıkmıştır.

patlama etmeni

patlama etmeni [Alm. *Knalleffekt*] [Fr. *marron*] [İng. *maroon*] : Sahnede patlama sesi veren düzen.

patlama kutusu [Alm. *Explosionskasten*] [Fr. *caisse à bombes*] [İng. *bomb tank*] : Patlama sesleri sağlayan aygıt. bak. **bomba kutusu**.

patyo [İsp. *patio*] : Uç yanı seyirciyle çevrili, bir ya da bir buçuk metre yükseklikte sahnesi olan tavanı açık İspanyol tiyatro yapısı.

pay (O.O.) : 1 — Ortaoyunu'nda, oyuncuların 'geliri belli oranda bölüşmeleri. 2 — Ortaoyunu'nda, paylaşma sonucu oyunculara düşen para.

peziz (O.O.) : Ortaoyunu'nda ev anlamında kullanılır.

Pedrolino : İtalyan halk doğaçlama tiyatrosunda acımasız bir uşak tipi. Fransa'daki özdeşi **Piyero**'dur.

pencere panosu [Alm. *Fensterwand*] [Fr. *châssis avec fenêtre*] [İng. *window flat*] : Dekorda pencereyi kapsayan pano.

peniz (O.O.) : Ortaoyunu argosunda söz anlamında kullanılır.

perde [Alm. *Vorhang*] [Fr. *rideau*] [İng. *curtain*] : Oyun yerini seyirci salonuna kapayıp açan kumaş perde.

perdecî [Alm. *Vorhangzieher*] [Fr. *machiniste préposé au rideau*] [İng. *curtain man*] : Tiyatroda perdeyi yönetmenin gerektirdiği biçimde açan ve kapayan görevli.

perde dekor [Alm. *Kulissendekoration*] [Fr. *décor à coulisses*] [İng. *wing and backcloth setting*] : Kulisleri görüşe kapayan, genellikle kara renkteki kumaş perde ya da panolarla kurulmuş dekor.

perde önü [Alm. *Proscenium*] [Fr., İng. *proscenium*] [Yun. *proskene*] : Çerçeve sahneli tiyatrolarda sahneyi seyirciye açıp kapayan perdenin önü.

perde teli [Alm. *Zugseil*] [Fr. *fil de commande*] [İng. *control line, driving line*] : Sahnenin iç üstünde bulunan ve perdenin açılıp kapanmasını sağlayan tel.

perde yolu [es. t. *perde rayı*] [Alm. *Vorhangszustange*] [Fr. *patience*] [İng. *curtain track, track*] : Perde halkalarının hareket ettiği demir yol.

peri komedyası [Alm. *Märchenkomödie*] [Fr. *comédie féerique*] [İng. *fairy-tale comedy*] : Peri oyunu biçiminin kapsamına giren, cinler, periler içinde geçen ve çevre olarak bir düş dünyasını ele alan komedyası.

peri oyunu [Alm. *Märchenstück, Zauberstück, Ausstattungsstück*] [Fr. *féerie*] [İng. *fairy, fairy play, fairy scene*] : Halk efsaneleri ile perimasallarının olağandışı dünyasını, göz kamaştırıcı ve büyüleyici donatımla sağlayan, gerçekliği yansıtmaya yönelik imgesel öğelerle bezenmiş oyun biçimi.

periyaktoy [Yun. *periaktoi*] : Antik Yunan tiyatrosunda eksenleri çevresinde dönen üç yüzü prizmalara verilen ad. Bunların her yüzüne resimler yapılırdı, öbür yüzü döndürülüp dekor değişimi sağlanırdı. Bunun için de büyüklü küçüklü altı yedi periyaktoy kullanılırdı. bak **telari**, **biçme pano**.

persiflaj [Alm. *Persiflage*] [Fr., İng. *persiflage*] : Alay, tersinleme. Tiyatroda çoğunluğun bildiği tarihsel ya da güncel bir konuyu alıp yazarın kendi imgelemine göre, gülünçlü ancak anlamlı bir duruma sokmasıyla ortaya çıkan oyun.

pes bölge [Alm. *tiefe Register*] [Fr. *registre grave*] [İng. *low register*] : Bir sesin pes noktalarının toplandığı bölge.

petaz : Antik Yunan tiyatrosunda, yolcuları canlandıran oyuncuların giydikleri geniş kenarlı şapka.

peyk (Kö. O.) : Anadolu'da oyunları düzenleyene verilen adlardan biri.

Pickelherring : On yedinci yüzyılda bütün Avrupa'da ün yapan İngiliz oyuncusu Robert Reynolds'un yarattığı ve anonim bir duruma getirdiği soytarı tipi.

pinakes : Antik Yunan tiyatrosunda sanatsal nedenlerle skene'nin sütunları arasına konulan boyalı pano.

Pişekâr (O.O.) : Ortaoyunu başladığında ilk başta oyun alanına gelen ve oyunun anlatıcısı, düzenleyicisi işlevini de yüklenmiş baş tiplerden biri. Gölge oyunundaki Hacivat'ın bir uzantısıdır. Her şeyi bildiğine Kavuklu'yu inandıran, her kalıba giren çıkan, Kavuklu'ya ne yapması gerektiğini söyleyen, bilgçlik taslayan ve oyunu yönlendiren kişi. Hacivat'ın gölge oyunu'nda yüklendiği nitelikleri, Pişekâr ortaoyunu'nda sürdürür.

piyav (O.O.) : Ortaoyunu argosunda düşünce anlamına gelen sözcük.

Piyero [Fr. *Pierrot*] : Fransız tiyatrosunda, İtalyan halk tiyatrosunun etkisiyle ortaya çıkmış romantik bir komik tipi.

Poetika : Aristoteles'in İÖ 363-360 yılları arasında yazdığı, şiir, dram sanatı ve epik konularını içeren ve kurallarını öneren yapıtı. Bu kitabın komedyaya üzerine olan bölümü ele geçmemiştir.

politik tiyatro [Alm. *politisches Theater*] [Fr. *théâtre politique*] [İng. *political theatre*] : Ünlü Alman yönetmeni Erwin Piscator'un göster-meci nitelikteki kendi anlayışını içeren tiyatroya verdiği ad. Siyasal gelişimleri konu edinerek insanların daha iyi yaşamalarını savu-nan, seyircinin duyusundan çok usuna yönelen tiyatro anlayışı. Bu anlayıştaki tiyatrodan sinema filmi, diya, hareketli sahne tabanı gibi biçimsel özellikler yer alır. Brecht'in epik tiyatro'sunu etkilemiştir.

polis oyunu [Alm. *Kriminalstück*] [Fr. *pièce policière*] [İng. *detective play*] : Suçlunun ortaya çıkarılmasına dayanan oyun türü. Merak ve heyecan öğelerini dengeli bir biçimde kullanıp oyunun sonuna değin gerilim sağlayan oyun.

poz kesme (Argo) : Rolü düşünmeden, ölçü dışına çıkarak ve kendi görünüşünü ön plana alarak oynama.

prakarana : Hint tiyatrosunda töre komedyası türünde yazılmış oyun.

preteksta [Lat. *pretexta*] : Roma tiyatrosunda ulusal Roma giysilerine verilen ad.

priz kutusu [Alm. *Steckerkasten*] [Fr. *boîte à prise*] [İng. *plugging box*] : İçinde çeşitli prizler bulunan ve bir yerden başka bir yere taşınabilen kutu.

proagon : Antik Yunanistan'da düzenlenen Büyük Diyonizya şenlik-lerinden iki gün önce düzenlenen törene verilen ad.

prodesse et delectare : Tiyatrocular tarafından kullanılan, La-tin yazarı Horatius'un dram sanatını konu edinen *Ars Poetica*'sın-dan alınmış bir deyim; yararlı olmak ve eğlendirmek. Yazarların seyirciyi eğlendirirken, onlara katkıda bulunmaları gerektiğini öğüt-leyen sözler.

prologos [Yun. *pro* = önceki, *logos* = konuşma] : Antik Yunan traged-yasındaki başlangıç bölümü. Koronun ortaya çıkmasından önceki konuşmayı kapsayan bölüm. Burada oyun üzerinde bazı açıklamalar yapıldı. Anlatıcının seyirciye yöneldiği kesim.

proskenyon [Yun. *proskenyon*] : Antik tiyatrodan oyun yeri. Bugünkü tiyatrodan ön sahne.

protagonist [Yun. *prot* = birinci, *agonist* = yarışçı] : Antik tiyatrodan baş oyun kişisi, kahraman.

Pulçinella [İt. *Pulchinella*] : İtalyan halk doğaçlama tiyatrosunda alık uşak tipi; kambur ve gaga burunludur.

purim oyunu [Alm. *Purim-Feier*] [Fr. *pièce purime*] [İng. *purim play*] : Yahudi törenlerinde tek bölümlük oyun. Kutsal kitaptaki «Esther»

bölümünü işleyen bu oyunda ezgiler, danslar ve güldürü sahneleri yer alır.

pusat (O.O.) : Ortaoyunu'nda giysi için kullanılan sözcük.

pusat odası (O.O.) : Ortaoyunu'nda oyuncuların giysilerinin bulun-duğu çadır ya da gergiyle kapatılmış yer. *Sandık odası* da denir.

R

radio oyunu [Alm. *Hörspiel*] [Fr. *pièce radiophonique*] [İng. *radio play*] : Radyoda oynanmak üzere yazılmış, kulağa yöneldiği için konuşmalarla eylemin ilerlediği, özel uygulam gerektiren oyun.

ramp [Alm. *Rampe*] [Fr., İng. *rampe*] : Sahne düzeyinin seyirciye en yakın kesimi, sahne kenarı.

rels (Kö.O.) : Anadolu'da oyunları düzenleyene verilen adlardan biri.

renğin görünümse özellikleri [Alm. *physiologische Aspekte der Farbe*] [Fr. *particularité physiologique de couleur*] [İng. *physiological aspects of colour*] : Rengin görünüm açısından üç temel özelliği : Türü, doygunluğu ve parlaklığı.

renk [Alm. *Farbe*] [Fr. *couleur*] [İng. *colour, color*] [İt. *colore*] : Algılamanın niteliğinde, ışığın görüntüsel bileşim ayrımlarının do-ğurabilecekleriyle aynı türden olan ayrımları gözlemeyi ve ayırt et-meyi sağlayan, görsel bir algılanmanın belirtisi. Renk bir dalga uzunluğudur. Örnek : kırmızı, görüntüsü açısından en uzun, mor ise en kısa dalga uzunluğu içindedir.

renk algılaması [Alm. *Farbempfindung*] [Fr. *couleur perçue*] [İng. *perceived colour*] : Görülen biçimi, boyutu, yapısı ve dokusu aynı olan iki nesne arasında gözlemciye ayırt etme olanağını sağlayan görsel algı ögesi.

renk çerçevesi [Alm. *Farbscheibenrahmen*] [Fr. *porte-écran*] [İng. *colour-frame*] [İt. *portagelatina*] : Işıldakların ya da ışıtacıların önü-ne konulan renkli yanmaz mikaları tutan çerçeve.

renk değiştirici [Alm. *Farbenwechsel*] [Fr. *changement de couleur*] [İng. *colour-change*] [İt. *cambio di colore*] : Işıldakların önündeki renkli çerçeveleri mekanik olarak yakından değiştiren kollu düze-nek.

renk değiştirici çerçeve [Alm. *Farbscheibenzug*] [Fr. *glissière*] [İng. *colour runners*] [İt. *filtri colorati scorrevoli*] : Özdenetimli olarak, uzaktan ışıldakların önündeki renk süzgeçlerini değiştiren çerçeve.

renk karıştırma düzeni [Alm. *Rollocolorregler, Farbmischpult*] [Fr. *chromosélecteur*] [İng. *chromon control*] : Işık odasında bulunan ve çeşitli renkteki ışıkları gerektiği ölçülerde vermeye yarayan düzen ya da denetim masası.

renklendirme [Alm. *Farbgeben*] [Fr. *vivifier*] [İng. *colouring*] : Tiyatro konuşmasında tekdüzelikten kaçmak için seste tını, hız ve vurgu değişikliği yaparak konuşmaya canlılık getirme.

renkölçer [Alm. *Farbmessgerät*] [Fr. *colorimètre*] [İng. *colorimeter*] : Bir renk uyartısının üçrenksel koordinatlarını ölçmeye yarayan ağıt.

renksel doygunluk [es. t. *ışba*] [Alm. *Sättigung*] [Fr., İng. *saturation*] : Renkteki ak ışığın yokluğu. Örnek : Kırmızı pembeden daha doygundur.

renksel parlaklık [Alm. *Glanz*] [Fr. *lustre brillant*] [İng. *brilliance, chroma*] [İt. *lucenteza*] : Renksel doygunlukla parıltının birlikte doğurduğu görsel algılama olgusu.

renksel uyma [Alm. *Farbstimmung*] [Fr. *adaptation colorée*] [İng. *colour adaptation*] : Gözün renkli ışığa alışma süreci ve sonucu.

renksiz saydam ışıtaç [Alm. *Klarglaskolben*] [Fr. *ampoule claire*] [İng. *clear bulb*] : Görünür ışıklar için renksiz, saydam ışıtaç.

renk süzgeci [es. t. *renk filtresi*] [Alm. *Filter-Scheibe*] [Fr. *écran de couleur*] [İng. *colour filter, colour medium*] [İt. *schermo di mica*] : Işıldakların ya da dizi ışıkların önüne takılan, yanmaz, renkli mika (asetat).

renk tekerleği [Alm. *Farbenrad*] [Fr. *disque de couleurs*] [İng. *colour wheel*] [İt. *disco degli schermi colorati*] : Beş ayrı renkte, genellikle kırmızı, sarı, mavi, yeşil süzgeci bulunan ve bir boş yuvarlak deliği kapsayan, ışıldağın öndeki tırnaklarına geçirilen, ekseni çevresinde dönen disk. Bu disk elle döndürülebildiği gibi, uzaktan denetlenerek küçük bir motorla da döndürülebilir.

renk türü [Alm. *Farbton*] [Fr. *teinte*] [İng. *hue*] : Kırmızı, turuncu, sarı, mavi, yeşil, mor gibi dalga uzunlukları.

repertorio : İtalyan halk doğaçlama tiyatrosunda tirada dayanan sözler. Burada genellikle bir ders ya da öğüt yer alır. Ortaoyunu, gölge oyunu ve meddahlıkta «kissadan hisse».

resitatif [Alm. *Rezitativ*] [Fr. *récitatif*] [İng. *recitative*] : Belli bir melodi olmadan konuşma biçimiyle söylenen, müzikli anlatı.

revü [Alm. *Revue, Ausstattungsstück*] [Fr. *revue à grand spectacle*] [İng. *revue*] : Konu açısından sıkı bir bütünlüğü olmayan, birbirlerine gevşekçe bağlanmış, kendi başlarına anlamları olan tablo, ezgi, tekli konuşma, kısa oyun, dans ve karşılıklı konuşmalardan oluşan, kimi eğlendirici, kimi taşlayıcı bir gösteri biçimi.

rol [Alm. *Rolle, Teil*] [Fr. *rôle*] [İng. *role, part*] [İt. *parte*] : Bir tiyatro yapıtında oyuncunun canlandığı ya da gösterdiği kişiliği ortaya çıkaran, sözleri ve hareketleri içeren bütün.

rol çalma (Argo) : Oyun ve konuşma sırası başka bir oyuncudayken seyircinin dikkatini kendi üzerine çekme.

rol dağılımı [Alm. *Besetzung*] [Fr. *distribution*] [İng. *cast*] [İt. *compagnia*] : Bir oyunda canlandırılacak ya da gösterilecek kişilerin hangi oyuncular tarafından oynanacağını gösterme işlemi.

rol dağıtmak [Alm. *Rollen verteilen*] [Fr. *distribuer les rôles*] [İng. *to cast*] [İt. *distribuire le parti*] : Bir oyun çalışmaya başlanmadan önce, oyun kişilerini oynayacak sanatçıları saptamak.

rol kesme (Argo) : Bir rolü gerektiğinden daha büyük ölçüde, abartarak, yapay bir konuşma ve aşırı hareketlerle oynama.

roman (O.O.) : Ortaoyunu'nda çingeneye verilen ad.

romantik komedya [Alm. *romantische Komödie*] [Fr. *comédie romantique*] [İng. *romantic comedy*] : Geçmişe dönük, imgeleme dayanan bir komedya biçimidir. Geçmişin efsane ve masallarını konu edinir. Geçmişe bir kaçış ve özlem vardır. Bundan dolayı da doğa, düş ve duygu öğelerinin karışımı ile bir fantazi dünyası içinde geçer. Ana tema romantik bir sevgi ilişkisi üzerine kurulur. Örnek : *Ludwig Tieck, Çizmeli Kedi, Mavi Sakal*.

romantik tiyatro [Alm. *romantisches Theater*] [Fr. *théâtre romantique*] [İng. *romantic theatre*] : On sekizinci yüzyılın ikinci yarısı ile on dokuzuncu yüzyılın ilk yarısında egemen olan bu akım, klasikçiliğe olduğu kadar Aydınlanmacılara ve usçuluğa karşı çıkmıştır. Sınırsız özgürlük ve coşkuyu içeren bu çelişkili akım, çeşitli ülkelerde değişik yönelimler göstermiştir. Ancak temel özellikleri her ülkede aynıdır. Bu akımın oyun yazarları, bir yandan kentsoylu değerlerine ve anaparacı düzene karşı köklü bir direniş gösterirken, öbür yandan devrimin sonuçlarından korkuya kapılmış ve ister istemez tepkililiğe varan bir aldatmacılığa kaçış içine girmişlerdir. Buna karşılık, eleştirel gerçekçiliğin başlangıcı romantik akımdadır.

Roma tiyatrosu [Alm. *römisches Theater*] [Fr. *théâtre romain*] [İng.

roman theatre] : 10 üçüncü yüzyıldan 15 altıncı yüzyıla dek uzanan bir süreç içinde var olmuş olan tiyatro.

rubentbaz : İran'da maskeli oyuncu.

ruhbilimsel oyun [Alm. *psychologisches Drama*] [Fr. *drame psychologique*] [İng. *psychological drama*] : Düşüncelerin, duyguların ve tutkuların ruhbilimsel çözümlemelerine giren, Freud'un etkisini bulduğumuz oyun türü. Burada bireyin ruhsal durumu ele alınır. Değişik, güzelduyusal anlayışta yazılan bu oyunların kimi gerçekçi, kimi melodramatik, kimi de düşseldir. Örnek : O'Neill'in birçok oyunu.

ruhçu oyun [Alm. *Psychodrama*] [Fr. *psychodrame*] [İng. *psychodrama*] : 1—Bir tek kişinin içinde geçen ruhsal çatışmaları canlandıran tek kişilik oyun. Örnek : Gogol, *Bir Delinin Hatıra Defteri*. 2—Psikiyatride hastaların iyileştirilmesinde kullanılan ve hiçbir sanatsal yanı olmayan bir sağaltım biçimi.

rüzgâr aygıtı [Alm. *Windmaschine*] [Fr. *appareil à vent*] [İng. *wind-machine*] [İt. *apparecchio per il vento*] : 1 — Rüzgâr sesi veren aygıt. 2—Rüzgâr yapan aygıt.

S

saçak [Alm. *Schürze*] [Fr. *lambrequin*] [İng. *valance, pelmet, grand drapery*] : Çerçevenin üst kenarından aşağı sarkan sınır perdesi.

saç pudrası [Alm. *Haarpuder*] [Fr. *talque*] [İng. *powder*] : Saçlara grilik vermekte kullanılan pudra.

sağ aşağı [Alm. *Vornerechts*] [Fr. *devant jardin*] [İng. *down right*] : Sahnenin seyirciye yakın olan ön kesiminin sağ.

sağır ses [Alm. *dumpfe Stimme*] [Fr. *voix sourde*] [İng. *dull voice*] : Tını yönünden sesin öterli olmaması.

sağ ışık kulesi [Alm. *rechten Beleuchtungsturm*] [Fr. *tourelle d'éclairage côte jardin*] [İng. *opposite promptside light tower*] : Sahnenin sağ yanında bulunan ışık kulesi.

sağ kanat [Alm. *rechter Kulissenrahmen*] [Fr. *châssis de coulisse droit*] [İng. *right wings*] : Sahne ağzına koşturularak konulan kulis panosu.

sağlamlaştırma [Alm. *Standhaftigkeit*] [Fr. *constance*] [İng. *stability*] : Sahneye oyun koymada tasarımın öğelerinden biri; sahne oylumunun oyuncular yoluyla değerlendirilmesi.

sağ orta [Alm. *Rechtsmitte*] [Fr. *centre jardin*] [İng. *right center*] : Sahnenin sağ orta bölgesi.

sağ yer ışıkları [Alm. *Rechtsfussrampe*] [Fr. *rampe jardin*] [İng. *opposite promptside footlights*] : Rampanın sağ yanındaki yer ışıkları.

sağ yukarı [Alm. *Hintenrechts*] [Fr. *lointain jardin*] [İng. *up right*] : Sahnenin sağ yanının arka kesimi.

sahne 1 — [es. t. *meclis*] [Alm. *Auftritt, Szene*] [Fr. *scène*] [İng. *scene, french scene*] : Bir tiyatro metninde baş oyun kişinin ya da önemli kişilerinin yönelişlerini başlatıp bitiren kesim. 2— [Alm. *Bühne*] [Fr. *scène*] [İng. *stage*] [İt. *palcoscenico*] : Bir tiyatro yapısında oyuncuların oynamaları için özel olarak yapılmış ve genellikle yükseltilmiş oylum ya da alan.

sahne adı [Alm. *Bühnenname*] [Fr. *nom de théâtre*] [İng. *stage name*] : Bir sanatçının tiyatro yaşamında tanındığı ad.

sahne ağzı [Alm. *Bühnenöffnung*] [Fr. *ouverture de scène*] [İng. *proscenium opening*] : Sahnenin seyirciye açılan çerçeve içinde kalan görünüşü.

sahne altı [Alm. *Unterbühnengeschoß*] [Fr. *premier dessous*] [İng. *first mezzanine*] : Sahne altındaki kat. **sahne altı birinci bodrum** [Alm. *Unterbühnengeschoß*] [Fr. *deuxième dessous*] [İng. *second mezzanine*] : bak. **sahne altı**. **sahne altı ikinci bodrum** [Alm. *Unterbühnengeschoß*] [Fr. *troisième dessous*] [İng. *well*] : bak. **sahne altı**.

sahne aşağısı [Alm. *nach Vorn*] [Fr. *face à la*] [İng. *downstage*] [İt. *in fronte*] : Çerçeve sahneli tiyatrodan oyun düzeyinin seyirciye en yakın olan kesimi.

sahne aygıtı [Alm. *Bühnenapparat, Bühnenmaschinerie*] [Fr. *machinerie*] [İng. *mechanical equipment, machinery*] : Sahnede kullanılan her türlü aygıt.

sahne başyetkilisi [es. t. *sahne amiri*] [Alm. *szenischer Oberleiter, Oberspielleiter*] [İng. *stage manager*] [İt. *direttore di palcoscenico*] : Sahnenin disiplininden, düzeninden ve çalışma izlencesinden sorumlu olan yetkili.

sahne betiği [es. t. *sahne metni*] [Alm. *Dramatisierung, Bühnenarbeit*] [Fr. *version scénique*] [İng. *dramatic version, acting version, stage version*] : Tiyatro gösterisine uygun biçimde yazılmış betik.

sahne cıvatası [Alm. *Bühnenbohrer*] [Fr. *queue de cochon*] [İng. *stage screw*] [İt. *irapano*] : Sahnede dekorların yere bağlanmasında kullanılan, elle sökülüp takılabilen büyük cıvata.

sahne çalışması [es. t. *prova*] [Alm. *Bühnenprobe*] [Fr. *répétition*] [İng. *rehearsal*] [İt. *prova*] : Bir oyunun seyirciye sunulabilmesi için sahne üzerinde yapılan çalışma.

sahne çevirgeci [es. t. *sahne şalteri*] [Alm. *Bühnenschalttafel*] [Fr. *scène jeu d'orgue*] [İng. *stage switchboard*] [İt. *quadro di commando del palcoscenico*] : Sahnenin çerçeve arkasında bulunan ve sahne başyetkilisinin buyruğuyla kullanılan çevirgeç. Çoğu kez sahne çalışmaları için ayrılmış düşük güçte ısıtıcıları denetler.

sahne derinliği [Alm. *Bühnentiefe*] [Fr. *profondeur de la scène*] [İng. *stage depth*] : Sahnenin ön sınırından arka duvarına olan uzaklığı.

sahne dışı [es. t. *kulis*] [Alm. *Seitlich*] [Fr. *dans les coulisses*] [İng. *offstage*] [İt. *fra le quinte*] : Sahnenin ya da dekorun dışı.

sahne düzeni yönergesi [Alm. *Bühnenordnung*] [Fr. *instructions techniques*] [İng. *stage directions for scenery*] [İt. *istruzioni di scena*] : Bir oyunun sahne üzerinde hazırlanması sırasında, dekor, ışıklandırma, etmenler gibi uygulamaya ilişkin işleri yoruma uygun bir biçimde düzenleyen yönerge.

sahne düzenleyici [Alm. *Ausstatte, Szenograph*] [Fr. *scénographe*] [İng. *scenographer*] : Dekor sanatçısının tasarlayıp çizdiği ve maketini yaptığı dekorun sahne üzerinde gerçekleştirilmesini sağlayan kişi.

sahne eşyası [Alm. *Bühnenmöbel, Dekorationsrequisiten*] [Fr. *accessoire de décor*] [İng. *set props, set pieces*] : Bir oyunun dekoruna ilişkin olarak sahneye konulan eşya.

sahne fişi [Alm. *Stecker*] [Fr. *fische*] [İng. *stage plug*] [İt. *presa*] : Sahne prizlerine uygun, yüksek dirençte akımı çekebilen kablo fişi.

sahne fotoğrafı [Alm. *Szenenphoto, Szenenbild*] [Fr. *photographie de scène*] [İng. *photographs of sets*] : 1—Oynarken çekilen fotoğraflara verilen ad. 2—Dekoru ve sahne eşyaları tamamlanmış olan sahnenin fotoğrafı.

sahne genişliği [Alm. *Bühnenbreite*] [Fr. *largeur de la scène*] [İng. *stage width*] : Sahnenin iki yan duvarı arasındaki uzaklık.

sahne gerisi panosu [Alm. *Kulisse, Kulissenrahmen*] [Fr. *châssis de coulisse*] [İng. *wing, wing flat*] : Dekorun gerisinde, bir kapı ya da pencere arkasına kulisi gizlemek için konulan pano.

sahne hilesi [Alm. *Bühnentrück*] [Fr. *truc*] [İng. *trick*] : Çeşitli uygulamaların yollarıyla seyirciyi etkilemek için yapılan ve yanlışlamaya dayandırılan hilelerin tümü.

sahne ışıklandırması [Alm. *Bühnenbeleuchtung*] [Fr. *éclairage de scène*] [İng. *stage lighting*] : Oyunun anlamını vurgulayacak biçimde sahnede kullanılan ve kendine özgü güzelduyusal kuralları olan ışıklandırma.

sahne iner-çıkartı [Alm. *Bühnenfahrstuhl*] [Fr. *ascenseur de scène*] [İng. *stage lift*] : Büyük tiyatro sahnelerinde bulunan çalışanları sahne üstüne çıkaran ya da sahne altına indiren araç.

sahne işçibaşısı [Alm. *Bühnenmeister*] [Fr. *brigadier de plateau*] [İng. *stage foreman*] : Gösteri sırasında sahnede yapılacak uygulamaların işlerini denetleyen işçibaşı.

sahne işçisi [Alm. *Bühnenarbeiter*] [Fr. *machiniste*] [İng. *stage-hand*] [İt. *macchinista*] : Sahnede çeşitli teknik ve mekanik işleri gören nitelikli işçi.

sahne kaldırağı [es. t. *sahne vinci*] [Alm. *Winde*] [Fr. *treuil*] [İng. *winch*] : Sahnede bir insanı ya da nesneyi kaldırmada, çekip indirmede kullanılan araç.

sahne kapıcısı [Alm. *Bühnenportier*] [Fr. *gardien*] [İng. *stage-doorman, door-keeper*] [İt. *usciera del palcoscenico*] : Sahnenin giriş kapısı önünde bekleyen ve görevliler dışında kimseyi sahneye sokmayan bekçi.

sahne kapısı [Alm. *Schauspielereingang*] [Fr. *entrée d'artistes*] [İng. *artist's entrance, stage door*] : Sanatçıların girdiği, tiyatronun bir yanında ya da arka yüzünde bulunan giriş.

sahne marangozu [Alm. *Bühnenwerkmeister*] [Fr. *chef machiniste*] [İng. *stage carpenter*] : Sahne üzerindeki dekoru yerleştiren, onaran ve yapan nitelikli işçi.

sahne müziği bak. **oyun müziği**.

sahne noktalaması : Yönetmenin tümceleri ve paragrafları sahne hareketine dönüştürmek için yaptığı çalışma. Sahne noktalaması, yer ve zaman kavramları ile çözümlenir ve oyunda bulunan evrensel değerler sahne üzerinde ortaya çıkarılır. Bu çalışma ile oyunun gelişimindeki iç ve dış eylem saptanır.

sahne parmaklığı [Alm. *Gitter*] [Fr. *grille*] [İng. *grating*] [İt. *grata*] : Sahnenin tehlikeli kesimlerinde bulunan koruyucu parmaklık.

sahne prizi [Alm. *Bühnensteckdose*] [Fr. *prise de plateau*] [İng. *stage dip, stage pocket*] : Elektrik akımını almak için sahne üzerinde bulunan fişin sokulduğu yuva.

sahne ressamı [Alm. *Bühnenmaler*] [Fr. *décorateur exécutant*] [İng. *scenic artist*] [İt. *dekoratore*] : Dekorları boyayan ve biçimlendiren sanatçı.

sahne sağ [Alm. *Rechts*] [Fr. *côté jardin*] [İng. *stage right*] [İt. *a destra del palcoscenico*] : Seyircinin görüşüne göre sahnenin sağ yanı. Oyuncunun solu.

sahne sağ işçibaşısı [Alm. *rechter Seitenmeister*] [Fr. *brigadier jardin*] [İng. *opposite promptside foreman*] : Sahne sağında, kuliste, uygulam işlerini yürüten işçibaşı.

sahne sesi ayarı [Alm. *Kontrolle der Stimmstärke*] [Fr. *diapason de la salle*] [İng. *control of the voice*] : Oyun oynanacak salonun, ses dağılımı saptanarak en uygun ses tonunun bulunması işi.

sahne solu [Alm. *Links*] [Fr. *côté cour*] [İng. *stage left*] [İt. *a sinistra del palcoscenico*] : Seyircinin görüşüne göre sahnenin sol yanı. Oyuncunun sağ.

sahne solu işçibaşısı [Alm. *linker Seitenmeister*] [Fr. *brigadier cour*] [İng. *prompt-side foreman*] : Sahne solunda, kuliste, teknik işleri yürüten işçibaşı.

sahne tabanı [Alm. *Bühnenboden*] [Fr. *plateau, plancher de scène*] [İng. *stage floor*] [İt. *tavolato*] : Sahne zemini.

sahne uygulayıcıları [es. t. *sahne teknisyenleri*] [Alm. *Bühnengehilfen*] [Fr. *machinistes équipe*] [İng. *stage crew*] : Sahnede dekoru yerleştiren, kaldıran ve her türlü uygulam işini yerine getiren kişiler.

sahne üstü [Alm. *Oberbühne*] [Fr. *cintres*] [İng. *flies*] : Ana sahnenin üst kesimi.

sahne üstü dizi ışıkları [Alm. *Spielflächenoberlicht*] [Fr. *herse n°*] [İng. *n°x light pipe, n°x batten*] : Oyun alanının orta bölümünü aydınlatan ve genel ışıklamada kullanılan dizi ışıkları.

sahne yaygısı [es. t. *sahne halısı*] [Alm. *Bühment Teppich*] [Fr. *tapis, droguet*] [İng. *stage cloth, ground cloth, drugget*] [İt. *tappeto*] : Sahne tabanı üzerine serilen oyun yaygısı.

sahneye çıkartmak [Alm. *auf die Bühne bringen, inszenieren*] [Fr. *monter*] [İng. *direct*] : Bir oyunu, oyunculuk, dekor, ışıklama ve bütün uygulam öğeleri ile uyumlu bir biçimde seyirciye sunmak. *Sahneye koymak* da denir.

sahne yetkilisi [Alm. *Spielleiter*] [Fr. *régisiseur général*] [İng. *stage manager*] : Sahnenin disiplininden, düzeninden ve güvenliğinden sorumlu olan, sahne başyetkilisinden sonra gelen kişi.

sahneyi boşaltın! [Alm. *Bühne Frei!*] [Fr. *place au théâtre!*] [İng. *clear please!*] [İt. *fuori scena, per favore!*] : Çalışmanın ya da gösterinin başlayacağını bildiren uyarı.

sahne yukarısı [es. t. *sahne gerisi*] [Alm. *Hinten*] [Fr. *lointain*] [İng. *upstage*] [İt. *dietroscena*] : Çerçeve sahneli tiyatrodan oyun alanının seyirciye ek uzak olan kesimi.

sahne yüksekliği [Alm. *Bühnenhöhe*] [Fr. *hauteur de la scène*] [İng. *stage height*] : Sahnenin, tabanından tavanına olan yüksekliği.

salon aydınlatma ana çevirgeci [Alm. *Zuschauerhausschalttafel*] [Fr. *jeu d'orgue pour la salle*] [İng. *house board, house switch-board*] [İt. *cabina*] : Seyirci salonunun, dinlenme yerlerinin ve seyircinin bulunduğu yerlerin ışıklarını açıp kapayan ana çevirgeç.

salon aydınlatması [Alm. *Saalbeleuchtung*] [Fr. *éclairage de salle*] [İng. *house lighting*] : Seyirci salonunu aydınlatmada kullanılan ışık düzeni.

salon ışıkları [Alm. *Saalbeleuchtung*] [Fr. *lumière de salle*] [İng. *house lights*] [İt. *luci di sala*] : Seyircinin tiyatro içinde bulunduğu yerleri aydınlatan ışıklar.

salon ışıldak köprüsü [Alm. *Bühnenbeleuchtungsbrücke im Zuschauer-raum*] [Fr. *pont d'éclairage dans la salle*] [İng. *front of house spotlight bridge*] : Seyirci salonunun tavanında bulunan ışıldak köprüsü.

salon komedyası [Alm. *Salonlustspiel*] [Fr. *théâtre de salon*] [İng. *drawing-room drama, cup and saucer comedy*] : Bir salon dekoru içinde oynanan, hafif, salt eğlendirmeye dayanan komedyacı biçimi.

salon tiyatrosu [Alm. *Kammerspiele*] [Fr. *théâtre de chambre*] [İng. *chamber theatre*] : Üç yüz, dört yüz seyirci alabilecek orta büyüklükte, balkonsuz, locasız, orkestra çukuru bulunmayan, seyirci yeri olan tiyatro. Seyirci-sahne uzaklığını kaldırmak amacıyla yapılmıştır.

salt sözsüz oyun [Alm. *reine Mimenkunst*] [Fr. *mime pur*] [İng. *pure mime*] : Sözsüz anlatım ustası Etienne Decroux'nun ortaya attığı bir kavram. Paris Okulunda dizgesel bir biçimde pantomime karşıt olarak geliştirdiği gövdesel mimiğin yeni bir biçimi. Asal uygulam kavramları, eğilme, dönme, kayma, tartım ve hız ile sanatçının kişiliğinden gelen devinimdir (değiş gücüdür). Decroux'nun en

ünlü öğrencileri Jean-Louis Barrault ile Marcel Marceau'dur.

samit (Kö. O.) : Anadolu'da sessiz ve sözsüz köy oyunlarına verilen ad.

sanatçı [es. t. *sanatkâr, artist*] [Alm. *Künstler*] [Fr. *artiste*] [İng. *artist*] : Yaratıcı ve olağandışı nitelikleri olan, sanat yapabilecek yetkide olan kişi.

sanat tiyatrosu [Alm. *Nichtkassentheater, Kunsttheater*] [Fr. *théâtre non commercial, théâtre d'art*] [İng. *non-profit theatre, art theatre*] : Tiyatroda kazancı düşünmeden, sanat eylemini gerçekleştirirken seyircisine düşünce ve duygu açısından katkıda bulunmayı amaç eden tiyatro. Tecimsel tiyatronun karşısında yer alır.

sanat yöneticisi [es. t. *sanat direktörü*] [Alm. *Intendant, general Intendant*] [Fr. *directeur artistique*] [İng. *artistic director, director of productions*] : Bir tiyatronun sanat işlerindeki baş yürütücüsü. Tiyatronun sanat etkinliklerini düzenlemede söz sahibi olan baş kişi. Sanat alanında sorumluluk ondadır ve bağımsız olarak karar verir. Oyuncuların sözleşmelerinde ve yönetmenin seçiminde onun onayı zorunludur.

sandık boşaltma (Tuluat argosu) : Birçok taklidî birden oynama. Bütün taklitleri bilene «sandık boşaltabilen kişi» denir.

sansür bak. sıkıdenetim.

saplama menteşe [Alm. *Zapfenverschluss*] [Fr. *couplet*] [İng. *pin hinge*] : Panolarda kullanılan kanatları tahtanın içinde olan bir tür menteşe.

saray tiyatrosu [Alm. *Hoftheater, höfisches Theater*] [Fr. *théâtre de cour*] [İng. *court-theatre*] : Giderleri saray bütçesinden karşılanan ve yalnızca sarayda yaşayanlar için yapılan tiyatro. On dokuzuncu yüzyılda, kral ya da imparator özel bölmesi ile saraylıların bölmeleri ayrı olmak koşuluyla saray dışındaki bürokratların da bu tiyatroya gelmelerine izin verilmiştir.

satir [Alm. *Satyr*] [Fr. *satyre*] [İng. *satyr*] [Yun. *satyros*] : Antik dönemde Diyonizos törenlerinde koronun hayvan maskeli oyuncusu.

satir oyunu [Alm. *Satyrspiel*] [Fr. *satyre*] [İng. *satyr play*] : Antik tiyatrodaki yarışmalarda her yazarın üç tragedyasından ayrı olarak, gülmece yeteneğini belgelemek için, bir de açık saçık söyleyişleri içeren güldürü türünde yazdığı oyun.

satmak (Doğ.) : Doğaçlama tiyatrosunda bir hareketi, bir mimiği, bir tümceyi, bir sahneyi vurgulamak anlamında kullanılan söz.

satura : Roma tiyatrosunda kalın çizgili, ilkel güldürü türü.

saturnalya [Lat. *saturnalia*] : Roma İmparatorluğu döneminde ekin Tanrısı Saturnus için her yıl 17 Aralık'ta düzenlenen ve yedi gün süren tören.

savlı oyun [es. t. *tezli oyun*] [Alm. *Thesenstück*] [Fr. *pièce à thèse*] [İng. *thesis play, drama of ideas*] : Bir düşünceyi seyirci önünde tartışmaya koyan ve dolaylı olarak öne sürülen bir savın savunmasını da üstlenen sahne yapıtı. Daha çok komedyâ türünde yazılır.

savunca [Alm. *Apologie*] [Fr. *apologie*] [İng. *apology*] : Bir kişiye ya da duruma kusur kondurulmasına karşı o kişiyi ya da durumu savunan yapıt.

saydam gergi [Alm. *Shirting*] [Fr. *toile transparente*] [İng. *transparency linen*] [İt. *tela lucida*] : Arkadan ışık verildiğinde, saydamlaşan ince bez ya da üzeri boyalı tül.

saydamlık [Alm. *Durchsichtigkeit*] [Fr. *effet de transparence*] [İng. *transparency*] [İt. *transparente*] : Arka düzeyin görülmesini sağlayan etmen.

selen [Alm. *Schall, Ton*] [Fr. *son*] [İng. *sound*] : Genel anlamı içinde, insan sesi olmayan herhangi bir ses. Bir nesnenin titreşimlerinin havada dalgalar halinde işitme duyumuza etki yapmasıyla ortaya çıkan ses.

selen denetim masası [Alm. *Tonmeisterpult*] [Fr. *pupitre de commande du son*] [İng. *sound control desk*] : Çeşitli selen aygıtlarının denetlendiği masa.

selen düzeltme [Alm. *Akustikkorrektur*] [Fr. *correction acoustique*] [İng. *acoustic correction*] : Sesin hızı, yelin yönü ve hava sıcaklığı gibi nedenlerle ses dinleme aygıtında oluşan aksaklıkları giderme.

selen düzenleyici [es. t. *modülâtör*] [Alm. *Modulator*] [Fr. *modulateur*] [İng. *modulator*] : Bir sesin ya da selenin yayımı ile oluşan yeğlilik, vurgu, ton ve benzeri değişiklikleri düzenleme işinde kullanılan aygıt.

selen emici gereç [Alm. *Schaldämpfendes Material*] [Fr. *matériaux absorbants*] [İng. *sound absorbant material*] : Sahne üzerinde gerekli olan işitsel niteliği sağlayabilmek için kullanılan ya da gerekli olmadığı için kullanılmaması gereken gereçlerin tümü.

selen gergisi [es. t. *ses perdesi*] [Alm. *Schallschirm*] [Fr. *écran acoustique*] [İng. *acoustic screen, baffle*] : Ses kaybını ya da dağılmasını önlemek için herhangi bir gereçten yapılmış gergi.

selen kubbesi [Alm. *Schallgewölbe, Nachhall Keller*] [Fr. *voûte acoustique*] [İng. *acoustic vault*] : Ses dağılımını denetlemede kullanılan kubbe.

selen odası [Alm. *Tonmeisterkabine, Kontrollkabine*] [Fr. *cabine de son, cabine de contrôle du son*] [İng. *sound booth, sound, control booth*] : Bir tiyatrodaki, işitsel etmenlerin üretildiği ve yayımlandığı selen aygıtlarıyla donatılmış yer.

selen sarkıtları [Alm. *Lamellen*] [Fr. *lamelles*] [İng. *slats*] : Ses dağılımını denetlemede kullanılan yukarıdan aşağıya sarkıtılmış nesne.

selen uzmanı [Alm. *Tonmeister*] [Fr. *chef de la sonorisation*] [İng. *sound engineer*] : Tiyatrodaki seslendirme işinin başında olan uzman.

senaryo [Alm. *Szenarium*] [Fr. *scénario*] [İng., İt. *scenario*] : Doğaçlamaya dayanan İtalyan halk tiyatrosu, commedia dell'arte türünün sahnedeki oyun için gerektirdiği özet taslak. Ortaoyunu da önceden hazırlanmış bir taslak doğrultusunda oynanırdı.

senaryocu [Alm. *Szenarist*] [Fr. *scénariste*] [İng. *scenarist*] : Senaryo yazarı.

sendeleme (O.O.) : Ortaoyunu'nda Kavuklu'nun düşer gibi yapıp da düşmemesi; beceriye dayanan bu hareketi ancak, usta oyuncular yapabiliyordu.

serim [Alm. *Auslegung, Exposition*] [Fr., İng. *exposition*] : Oyunun öyküsünü anlaşılabilir kılmak için verilen ek bilgi. Seyircilere, kişiler, çevre, daha önceki olaylar üzerine verilen bilgiler.

servetta : Commedia dell'arte türünde kadın hizmetçi tiplerine verilen ad.

ses [Alm. *Stimme*] [Fr. *voix*] [İng. *voice*] : Soluk alıp vererek ses tellerinin titreşimi ile çıkarılan tonların tümü.

sesalıcı [es. t. *ses cihazı*] [Alm. *Tonband Gerät*] [Fr. *magnétophone*] [İng. *tape-recorder*] : Sonradan çalmak üzere sesleri alıp kaydeden aygıt.

sesbilim [es. t. *fonetik*] [Alm. *Lautbildung*] [Fr. *phonétique*] [İng. *phonetics*] : Konuşurken çıkarılan sesleri inceleyen ve bunların söz konusu dilde doğru çıkışını öğreten bilim dalı.

sesbilimsel biçimleme [Alm. *phonetische Bildung*] [Fr. *formation phonique*] [İng. *phonetical forming*] : Tiyatro konuşmasında ünlü ve ünsüz harflerin ağızdan çıkarken aldıkları biçim.

sesbüyütür [es. t. *amplifikatör*] [Alm. *Verstärker*] [Fr. *amplificateur*] [İng. *amplifier*] [İt. *amplificatore*] : Elektrik akımı yoluyla sesi uzakta bulunan alıcıya büyütürerek ulaştıran aygıt.

ses değiştirme [es. t. *entonasyon*] [Alm. *Sprechausdruck*] [Fr., İng. *intonation*] : Sesi çeşitli aşamalarda kullanma. Sesi çeşitli aşamalarda kullanmak konuşmaya anlamı ve anlatımı sağlar. Doğal olarak orta bölgede konuşan oyuncu, tiz ve pes tonları da kullanabilme yeteneğini elde etmek zorundadır.

ses eğitimi [Alm. *Stimmbildung*] [Fr. *phonation*] [İng. *voice training*] : Sesi doğru ve anlamlı bir biçimde kullanmak için yapılan eğitim.

ses geçirmez perde [Alm. *Schleiertuch*] [Fr. *rideau d'insonorisation*] [İng. *sound-proof curtain*] : Cam yününden ya da benzer maddeden yapılmış ses geçirmeyen perde.

sesi fırlatma [Alm. *Vorsprechen*] [Fr. *apprendre à prononcer*] [İng. *projection*] : Sahne üzerinde konuşulan sözleri uzağa erdirmeye becerisi. Sesi fırlatma, karın boşluğu ve ses telleri yoluyla tonu yerine yerleştirme işlemidir. Sesi yerleştirmede soluk denetimi, tını ve boğumlama rol oynar.

sesi yerleştirme : Oyuncunun sesini rahatlıkla söyleyebileceği uzama oturtması. Ses yanlış yerleştirilirse, hem oyuncuyu, hem de seyirciyi rahatsız eder.

sesleme [Alm. *Stimmung*] [Fr. *intonation*] [İng. *modulation of the voice*] : Konuşma düzenindeki ses değeri. Bir tümcenin ton başlangıcı, giriş biçimi ve etkenidir.

ses özelliği [Alm. *Stimmencharakter*] [Fr. *caractéristique de voix*] [İng. *voice characteristics*] : Bir sesin kendine özgüllüğü.

ses şeridi [Alm. *Tonband*] [Fr. *bande sonore*] [İng. *tape*] : Bir oyunun her çeşit ses etkilerini sağlayan manyetik şerit.

ses titremesi [Alm. *Meckern*] [Fr. *chevrotement*] [İng. *trembling voice*] : Sesin, tiz tonlarda, soluğun yetişmemesi yüzünden titremesi.

ses tonu [Alm. *Ton*] [Fr. *ton*] [İng. *tone*] : Sesin yeğinliği, yüksekliği ve anlatım nitelikleri.

ses topluluğu [Alm. *Vokalensemble*] [Fr. *ensemble vocal*] [İng. *vocal group*] : Bir ezgiyi birlikte söyleyen topluluk.

ses uzamı [es. t. *ses perdesi*] [Alm. *Register*] [Fr. *registre*] [İng. *pitch*] : Sesin yükseklik yönünden birbirinden değişik kesimleri.

sesyayar [es. t. *hoparlör*] [Alm. *Lautsprecher*] [Fr. *haut-parleur*] [İng. *loudspeaker*] : Elektrik dalgalarını ses dalgalarına çeviren, sesi yaymaya yarayan araç.

sesyayar körük [es. t. *hoparlör ekranı*] [Alm. *Resonanzplatte*] [Fr., İng. *baffle*] [İt. *deflettore*] : Sesyayarın ağız; sesin titreşimlerini denetleyen esnek gereç.

ses yeğİnliği [es. t. *ses şİddeti*] [Alm. *Intensität*] [Fr. *intensité*] [İng. *intensity*] : Bir sesin kulağımıza yaptığı etki.

ses yuvarlanması [Alm. *überstürzttes Sprechen*] [Fr. *bredouillement*] [İng. *precipitated speech*] : Birbirinden ayrı hecelerin karıştırılması ya da yitirilmesi; çabuk konuşmadan dolayı hecelerin birbiri üzerine kayması.

ses yüksekliği [Alm. *Stimmumfang*] [Fr. *hauteur*] [İng. *volume*] : Kalın sesleri ince seslerden ayıran fizyolojik nitelik.

seyir alanı [Alm. *Fläche des Auditoriums*] [Fr. *surface de la salle*] [İng. *auditorium area*] : Seyir yerinin bulunduğu yer.

seyirci [Alm. *Zuschauer*] [Fr. *spectateur*] [İng. *audience, spectator*] [İt. *pubblico*] : Aynı yerde, bir oyunu başkalarıyla birlikte seyreden kişi.

seyirci dinlenme yeri [es. t. *fuaye*] [Alm. *Foyer*] [Fr. *foyer*] [İng. *lounge*] : Oyun gösterisine ara verildiğinde, seyircilerin dinlenmeleri için ayrılan yer.

seyirci girişı [Alm. *Publikumeingang*] [Fr. *entrée du public*] [İng. *audience entrance*] : Seyircinin seyir yerine giriş kapısı.

seyirlik oyun : Seyirci önünde, gösterilen genellikle beceriye dayanan, eğlendirici nitelikteki oyun.

seyir yeri [es. t. *salon*] [Alm. *Zuschauerraum*] [Fr. *salle*] [İng. *auditorium*] [İt. *sala*] : Seyircilerin oturup oyun ya da gösteri seyrettikleri kapalı ya da açık yer.

seyrek doku [Alm. *lockeres Gewebe*] [Fr. *tissu lâche*] [İng. *loose woven fabric*] : Seyrek dokunmuş giysilik kumaş.

sıcak renkler [Alm. *warme Farbe*] [Fr. *couleurs chaudes*] [İng. *warm colours*] : Kırmızı, turuncu ve sarı renkler, duyuları kışkırtıcı olduğundan sıcak renkler öbeğine girer.

sıcak ses [Alm. *sympatische Stimme*] [Fr. *voix sympathique*] [İng. *sympathetic voice*] : Tını yönünden kulağa hoş gelen ses.

sığa 1 — [es. t. *kapasite*] [Alm. *Fassungsvermögen*] [Fr. *capacité de la salle*] [İng. *seating capacity*] [İt. *capacità della sala*] : Herhangi bir tiyatro alanının ya da salonunun alabileceği seyirci sayısını gösteren kavram. 2 — [Alm. *Kapazität*] [Fr. *capacité*] [İng. *capacity*] : Birim gerilimde bir nesneye sığabilen elektrik yükü niteliği.

sık doku [Alm. *dichtes Gewebe*] [Fr. *tissu serré*] [İng. *tight woven fabric*] : Sık dokunmuş giysilik kumaş.

sıkıdenetim [es. t. *sansür*] [Alm. *Voraufführung*] [Fr. *précensure*] [İng. *precensorship*] : Bazı ülkelerde oyunu halka göstermeden önce oynanmasında sakınca olup olmadığını anlamak için görevlinin yaptığı denetleme.

sıkıdenetim kurulu [es. t. *sansür heyeti*] [Alm. *Prüfungsausschuss, Zensurausschuss*] [Fr. *commission de contrôle de censure*] [İng. *sensor board, board of review*] : Olağanüstü durumlarda ya da kimi ülkelerde olağan olarak tiyatro metinlerini inceleyen ve oynanıp oynanmayacağına karar veren kurul.

sıkıştırılmış levha [Alm. *Sperrholz*] [Fr. *contre-plaqué*] [İng. *plywood*] : Tiyatro dekorunda kullanılan sıkıştırılmış tahta.

sıralama [Alm. *Stufenfolge*] [Fr. *gradation*] [İng. *sequence*] : Oyun düzeninde tasarımın bir öğesi. Geniş anlamıyla sahnedeki figürlerin arasındaki boşluklarla ilişki yaratma işlemi.

sıvıbasınç denetimli [Alm. *hydraulischer Antrieb*] [Fr. *commande hydraulique*] [İng. *hydraulic control*] : Sıvıbasınçla denetlenen herhangi bir aygıt ya da araç.

sigara yeri [es. t. *sigara salonu*] [Alm. *Rauchsalon*] [Fr. *fumoir*] [İng. *smoker's room*] : Bir tiyatrodaki sigara içenlere ayrılmış yer.

silah sesi [Alm. *Gewehrschuss*] [Fr. *coup de fusil*] [İng. *gun-shot*] : Sahne arkasından verilen silah sesi etmeni.

Sipar (O.O.) : Ortaoyunu'nda âşık ya da genç adam tipi.

sirar (Doğ.) : Türk doğaçlama tiyatrosundaki genç âşık tipi. Eğlenceye düşkün paralı ya da yoksul bir mirasyedi. Ortaoyunu ile gölge oyununda özdeş *Çelebi*'dir.

sirmata : Roma tiyatrosunda giyilen uzun giysi.

sis etmeni [Alm. *Nebeleffekt*] [Fr. *effet de brouillard*] [İng. *fog effect*] : Sahne üzerinde sisli hava yanılması sağlayan düzen. Bu, ışıklarla desteklenen tül perdeyle elde edilebildiği gibi, sahneye çeşitli yerlerden verilen buharla da sağlanabilir.

Koşarken pabucu düşürmeden sekmek.

Skapino [İt. *Scapino*] : İtalyan halk doğaçlama tiyatrosunda uşak tipi. Bol, dökümlü bir giysisi, sivri uçlu bir kaması vardır. Kötü huy-ludur.

Skaramuçiyo [İt. *scaramucchio*] : Commedia dell'arte türünde asker tiplerinden biri. Sarhoş, ama güzel sesi olan, şiire ve müziğe düş-kün bir tiptir. Kendine soylu kişi görünümü vermeye çalışır; bu-nun için de gülünç olur.

skeç [Alm. *Sketch*] [Fr. *sketch*] [İng. *skit, sketch*] : İşleyeceği konuyu genişletmeden, en can alıcı çizgiler içinde veren, çoğu kez güncel olaylara ve aile sorunlarına değinen ve bir nükte ile biten kısa güldürü. Vodvil, burlesk, revü gibi, kurgu dizgesine göre ortaya çıkarılan gösterilerde yerini alır. Bugün televizyon reklamlarında da çok kullanılır.

skene [Yun. *skene* = çadır] : Antik tiyatroda önce oyuncuların so-yunup giyindikleri, sonra da dekorların durduğu yer. Önce bir ça-dırken sonra tahta bir kulübe, olgunluk döneminde ise üç kapılı taş bir bina olmuş ve giderek büyümüştür.

skinnis : Antik tiyatroda satirik oyunlardaki danslar.

sko-pe : Antik tiyatroda oyun düzenini hazırlayan kişinin, üzerinde gösteriyi seyrettiği araç.

sodyum buharlı ısıtaç [Alm. *Natriumdampflampe*] [Fr. *lampe à vapeur de sodium*] [İng. *sodium vapour lamp*] : Işığın büyük oranının sodyumun ışımasıyla ürettiği boşalmalı ısıtaç.

sogetto : Commedia dell'arte oyununun taslağına verilen ad.

soğuk renkler [Alm. *kühlé Farbe*] [Fr. *couleurs fraises*] [İng. *cool colours*] : Suyun ve göğün rengi mavi, lacivert ve mor, çimenlerin ve ağaçların rengi yeşil soğuk renkler öbeğine girer.

sokak giysisi [Alm. *Ausgehenzug*] [Fr. *costume de ville*] [İng. *street clothes*] : Oyuncunun günlük sokak giysisi.

sokak oyuncular [Alm. *Strassenspieler*] [Fr. *artistes de ville*] [İng. *street players*] : Sokaklarda çeşitli beceri gösterilerinde bulunan, skeçler oynayan ve buna karşılık seyredenlerden para toplayan küçük topluluk.

sol ışık kulesi [Alm. *linker Beleuchterturm*] [Fr. *tourelle d'éclairage côte cour*] [İng. *prompt-side light tower*] : Sahnenin solunda bulu-nan ışık kulesi.

solist çalışma yeri [Alm. *Soloproberaum*] [Fr. *salle de répétitions des solistes*] [İng. *soloists rehearsal room*] : Bir tiyatroda başezgicile-rin ya da çalgıcıların çalışmaları için ayrılmış olan yer.

soluk denetimi [es. t. *nefes kontrolü*] [Alm. *Atemkontrol, Sprechat-mung*] [Fr. *contrôle respiratoire*] [İng. *breath control, control of breathing*] [İt. *respiratio phonatoria*] : Doğru ve güzel konuşmak için gerekli olan denetim. Sahne konuşmasındaki kusurun çoğu yanlış ve kötü soluk almadan ileri gelir. Doğru soluk alıp verme ve soluk denetimi için özel alıştırmalar vardır.

solunum [Alm. *Atmung*] [Fr. *respiration*] [İng. *breathing*] : Karın boşluğu ile ciğerlere yeterli ölçüde hava alıp verme.

solunum uygulayımı [es. t. *nefes tekniği*] [Alm. *Atemtechnik, Atemleh-ren*] [Fr. *technique respiratoire*] [İng. *breathing technique*] : Doğ-ru bir solunum için alıştırmalarla geliştirilen yöntemle elde edilen uygulayım.

sol yer ışıkları [Alm. *Linksflussrampe*] [Fr. *rampe cour*] [İng. *prompt-side footlights*] : Rampanın sol yanındaki yer ışıkları.

somatilyon [Yun. *somation*] : Antik tiyatroda içi doldurulmuş, kişiye yusuvarlak bir görünüş veren komedya giysisi.

son söz [es. t. *replik*] [Alm. *Stichwort*] [Fr. *réplique*] [İng. *cue*] [İt. *segnale*] : 1 — Oyuncunun, sözü karşındakine bırakırken, söylediği son söz ya da sözler. 2 — Oyunda karşındakinin sözüne uygun karşılığı verme. Karşılık.

soprano [Alm. *Sopran*] [Fr., İng. *soprano*] : Tiz uzamda ince kadın sesi.

soru vurguları [Alm. *Fragebetonung*] [Fr. *intonations interrogatives*] [İng. *interrogative accents*] : Tiyatro konuşmasında soru tümcele-rini renklendirmede önemli olan vurgu biçimlerinin tümü.

soyguncu (O.O.) : Ortaoyunu'nda ve seyirlik oyunlarda çengileri so-yup giydiren kadınlara verilen ad.

soytarı [Alm. *Possenreisser, Clown*] [Fr., İng. *clown*] : Bir oyunda, revüde ya da sirkte gülünç hareketler, sözler ve becerilerle sey-redenleri eğlendiren sanatçı.

soyut tiyatro [Alm. *abstraktes Theater*] [Fr. *théâtre abstrait*] [İng. *abstract theatre*] : Olay dizisini ve oyunculuk anlayışını gerçek-çilik erklerinden ve alışlagelmiş mantık dizgesinden soyutlamak amacını güden tiyatro. İç dünyayı gerçek olarak aldığından, oyun kişileri ve bunların konuşmaları anlamsal ve biçimsel açıdan bo-zularak karikatürleştirilir.

söyleşme (O.O.) [es. t. *muhavere*] : Ortaoyunu'nun birinci bölümü. Kavuklu ile Pişekâr arasında geçen atışmalı konuşma.

söyleyiş [es. t. *telaffuz*] [Alm. *Aussprache*] [Fr. *prononciation*] [İng. *pronunciation*] : Ünlülerin çıkarılmasında konuşma organlarının hareketi.

söz akımı [Alm. *Abgang*] [Fr. *débit*] [İng. *number of words*] : Belirli bir zaman içinde söylenen sözcüklerin niceliği.

söz çambazlığı [Alm. *Wartspiel*] [Fr. *paronomasia*] [İng. *a pun, paronomasia*] [Yun. *paronomasia*] : Ayrı anlamlara gelmesine karşın, ses benzerliği olan sözcüklerin birbirinin yerine kullanılması.

sözleşme [es. t. *mukavele*] [Alm. *Vertrag*] [Fr. *contrat*] [İng. *contract*] : Bir oyuncunun tiyatro yönetimiyle yaptığı yazılı anlaşma.

söz noktalaması [Alm. *metrischer Ausdruck*] [Fr. *punctuation orale*] [İng. *oral punctuation*] : Bir parçanın söylenmesinde kullanılan noktalama.

sözsüz oyun [Alm. *Pantomimus*] [Fr. *pantomime*] [İng. *mime*] [Yun. *pantomimos*] : Düşünceleri ve duyguları kimi kez müzik, kimi kez çeşitli eşyalar eşliğinde, kimi kez dansla ya da gövde ve yüz hareketleriyle yansıtmayı amaçlayan oyun.

sözsüz oyunla dramatizasyon [es. t. *pantomima*] [Alm. *pantomimische Behandlung*] [Fr. *dramatisation pantomimique*] [İng. *pantomimic dramatization*] : Oyuncunun, sözcükler olmadan, hareketlerle bir şeyi anlatması ya da oynaması. Oyuncular aracılığıyla oyunun tümünün anlamını var eden görsel yorum. Başka deyişle, yönetmenin ve oyuncunun, bir oylumda sanatsal anlatımı getiren hareketler yoluyla sözcükler dünyasını canlandırması.

sözsüz oyun sanatçısı 1 — [es. t. *mim sanatkârı*] [Alm. *Mime*] [Fr. *mime*] [İng. *mime artist*] : Kendine özgü bir oyun estetiği ve tekniği olan, yalnızca hareketlerle bir kişiyi ya da olayı gösteren sahne sanatçısı. 2 — [Yun. *mimos*] [Lat. *mimus*] : Latin tiyatrosunda çeşitli beceriler gösteren ve doğaçtan gülünçlükler yapan sanatçı.

Stanislavski dizgesi [es. t. *Stanislavski sistemi*] [Alm. *Stanislawski-System*] [Fr. *système de Stanislavsky*] [İng. *Stanislavsky system*] : Konstantin Stanislavski'nin (1863-1938) oyunculuk yöntemi. Oyuncunun iç ve dış yönden kendini rolüne hazırlamasını ve çalıştırmasını içeren oyunculuk dizgesi.

stasimon : Antik tragedyada oluntular (episodlar) arasında söylenen lirik ezgi.

sunak [Alm. *Altar*] [Fr. *autel*] [İng. *altar*] : Antik Yunan tiyatrosunda, şenlikler başlamadan önce, Tanrılara ve özellikle Diyonizos'a şarap sunulan, kurban kesilen adak yeri.

su oyunları [Alm. *Wasserspiele*] [Fr. *spectacle d'eau*] [İng. *water show*] : 1 — Latin tiyatrosunda içi su dolu bir alan içinde yapılan su üstü gösterileri. Bu gösteriler sonradan Tiber ırmağında yapılmıştır. 2 — Barok çağda Avrupa saraylarının bahçelerindeki büyük havuzlarda düzenlenen gösteriler. 3 — Osmanlı şenliklerinde, deniz üstündeki sallarda, çeektirilerde, kayıklarda, su üstünde ve altında yüzen canavarlar ile yapılan gösteriler.

susku tiyatrosu [es. t. *susmalı tiyatro*] [Alm. *Theater der Schweigens*] [Fr. *théâtre de silence*] [İng. *theatre of silence*] : Anlatımı olamayacak anları suskuda belirterek, duyguların ve düşüncelerin algılanmasını seyircinin imga gücüne bırakmayı amaçlayan tiyatro.

susun! [Alm. *Ruhe!*] [Fr. *doucement!*] [İng. *steady! easy!*] : Bir oyun çalışması olurken yapılan uyarı.

susunuz uyarısı [Alm. *Ruhig*] [Fr., İng. *silence*] : Tiyatroda ışıklar ya da levha ile özellikle perde açıldıktan sonra yapılan uyarı.

su yolu [Alm. *Wasserweg*] [Fr. *canal d'eau*] [İng. *set waters*] : Barok çağda, sahne üzerinden kayık geçirmek amacıyla içine su konulan, iki yanı yüksek kanal ya da yol.

süngü dip [Alm. *Bajonettfassung*] [Fr. *culot à baïonnette*] [İng. *bayonet cap, bayonet base*] [İt. *atacco a baionetta*] : Duy'un kertikleri-ne girecek çıkıntıları olan dip.

süre izlencesi [Alm. *Arbeitsplan*] [Fr. *conduit*] [İng. *time book*] : Yardımcı ve uygulayıcıların çalışma sürelerini belirten izlence.

sürekli yönetmen [Alm. *beständiger Regisseur*] [Fr. *metteur en scène attaché à un théâtre*] [İng. *resident producer*] : Bir tiyatrodaki sürekli olarak sahneye uygun oyun koyan yönetmen.

sürgü [Alm. *Klampe*] [Fr. *sauterelle*] [İng. *cleat*] : Panoları birleşik tutmada kullanılan tahta ya da demir lama.

sürtünmeç [Alm. *Schütz*] [Fr. *contacteur*] [İng. *contactor*] [İt. *contattore*] : Çevirgeç tablosundaki ana çevirgeci uzaktan denetleyen aygıt.

§

şakşak 1 — Pişekâr'ın elinde bulunan, çeşitli etmenleri sağlayan çatal tahta. bak. *pastav*. 2 — İtalyan halk doğaçlama tiyatrosunda şak-

ların kullandığı çatal tahta. 3 — Hokkabazların dikkati çekmede kullandıkları çatal tahta.

şakşakçı [Alm. *Beifallklatcscher*] [Fr. *claqueur*] [İng. *clapper*] : Eski tiyatrolarda oyunun alkışlanacak yerlerinde seyirciyi etkileyip alkışlamasını sağlayan görevli kişi. Oyunun tümünü onaylatabilmek için yığının tepkisinden yararlanan şakşakçı, yaptığı iş karşılığında belli bir ücret alırdı.

şano (Argo) : Türk doğaçlama tiyatrosunda sahne.

Şeng : Çin tiyatrosunda dört önemli tip öbeğinden biri : erkekler. *çeng şeng*, yaşlı erkek, *hsiao şeng*, genç erkek tipi. Ötekiler için. bak. *tan*, *çou*, *çing*.

şenlik [Alm. *Festspiel*] [Fr., İng. *festival*] : Çeşitli oyunların ve sanat ürünlerinin halk önünde belli bir düzen ve sıra içinde topluca değerlendirilmesi ve sonunda ödül verilmesi ile ortaya çıkan gösteriler kümesi. Bazı şenlikler ödüksüzdür.

şenlik salonu [Alm. *Festsaal*] [Fr. *salle des fêtes*] [İng. *festival theatre*] : Şenliklerin yapılması için uygun sahnesi ve seyir yeri olan gösteri salonu.

şeytan [Lat. *diabolos*] [Alm. *Teufel*] [Fr. *diable*] [İng. *devil*] : Halk efsanelerinde ve sonraki büyük dinlerde kötülüğün simgesi. Tiyatroda bu roly oynayanlar, bütün yanlarında korkunç yüzler bulunan deriden özel giysiler giyerlerdi.

şive oyunu [Alm. *Mundartstück*] [Fr. *pièce en dialecte*] [İng. *dialect play*] : Şive benzetmeleri ile gelişen yerel havada kısa oyun.

şleme [Fr. *chuintement*] : Tiyatro konuşmasında «s» harfinin yerine «ş» harfini söyleme kusuru.

şorolo (O.O.) : Ortaoyunu'nda «çocuk» ya da «tüysüz delikanlı» anlamında kullanılır.

T

taban [Alm. *Terrain*] [Fr. *terrain*] [İng. *ground-row*] : Dekorda, oyun gereği kullanılan taban.

tabanca [Alm. *Spritzpistole*] [Fr. *pistolet*] [İng. *spray-gun*] : Dekor boyamada, boya püskürtmede kullanılan hava basmalı tabanca.

tablo [Alm. *Bild*] [Fr., İng. *tableau*] : Bir sahne yapıtındaki ana bölümlerin iç kesimi.

tahta askı [Alm. *Latte*] [Fr. *battant (de bois)*] [İng. *batten (wooden)*] [İt. *cantinella*] : Sahne üstü palangalarından geçen halatların tuttuğu, üzerlerine pano, gergi, ışıldak ve benzeri sahne için gerekli olan şeylerin bağlandığı çubuk.

tahta işleri çizelgesi [es. t. *marangoz planı*] [Alm. *Zimmermannsplan*] [Fr. *plan de charpenterie*] [İng. *carpenter's plot*] : Oyun dekoru için gerekli olan eşyaların ve pano çerçevelerinin, tahta işleri açısından gereken işlerin çizimlerini kapsayan plan.

takma saç [es. t. *peruk*] [Alm. *Perrucke*] [Fr. *cheveux postiches*] [İng. *wig, false hair*] : İnsan saçından ya da at kuyruğundan yapılan yapay saç.

takma saç yapımcısı [es. t. *perukacı*] [Alm. *Perruckenmacher*] [Fr. *perruquier (exécutant)*] [İng. *wigmaker*] : Tiyatro oyunları için gerekli takma saçları yapan uzman.

takılmak (Argo) : 1 — Rolünü şaşırarak, unutmak. 2 — Sataşmak, söz atmak.

takım oyunu [Alm. *Ensemblespiel*] [Fr. *jeu d'ensemble*] [İng. *ensemble play*] : Gösteriyi ortaya çıkaran oyuncuların, sahne gerisi uygulamı görevlilerinin ve gösteri sırasında çalışan uzmanların uyumlu ve başarılı çalışmasıyla var olan disiplinle bütünlük taşıyan oyun.

tam güç [Alm. *Besetzt*] [Fr. *au plein feu*] [İng. *full up*] [İt. *a tutta luce*] : Işıldağa tam gücünü sağlayacak biçimde, karartıcı kerte kolunu yüzde yüz duruma getirme.

tam karanlık [Alm. *Schwarz, Blackout*] [Fr. *noir*] [İng. *black-out*] [İt. *buio*] : Ana çevirgeç kapatılarak sahnenin tümüyle karartılması durumu.

Tan : Çin tiyatrosundaki dört önemli tip öbeğinden biri : kadınlar. *Hua Tan*, işveli, akıllı ve şuh genç kadın, *Wu Tan*, savaşçı, genç kadın. Öteki öbekler için. bak. *Şeng*, *Çou* ve *Çing*.

tanıtı [es. t. *reklam*] [Alm. *Anzeige*] [Fr. *publicité*] [İng. *advertising, publicity*] [İt. *pubblicità*] : Seyircinin, bir tiyatronun oynadığı yapıta ilgisini sağlamak amacıyla, duvar duyurusu, gazete, radyo ve televizyon gibi iletişim araçlarıyla yapıtı tanıtma işi.

Tanrılaştırma [Alm. *Vergötterung, Apotheose*] [Fr. *apothéose*] [İng. *deification, adoration*] : Göz kamaştırıcı, fantaziye dayalı oyunların sonundaki en parlak kesim.

tansık oyunu [Alm. *Mirakelspiel*] [Fr. *miracle*] [İng. *miracle play*] : Ortaçağda geliştirilmiş Meryem'in ya da ermişlerin yaşamlarını dramatize eden dinsel oyun.

tapınma oyunu [Alm. *liturgisches Drama*] [Fr. *drame liturgique*] [İng. *liturgical drama*] : Antik Yunanistan'da ve sonra Roma'da belli halk şenliklerinde oynanan tapınma oyunlarının tümü.

tarih örnekleme [Alm. *geschichtliche Allegorie*] [Fr. *allégorie de l'histoire*] [İng. *historical allegory*] : Yaşanan sırada geçen siyasal bir olayı anlatmak için, geçmişteki benzer bir olayla karşılaştırıp yorumlama.

tarihsel aykırılık [Alm. *Anachronismus*] [Fr. *anachronisme*] [İng. *anachronism*] : Eleştiri ya da güldürü sağlamak amacıyla tarihsel tutarlılığı ya da gerçekliği bozarak yadırgatıcı öğeler ortaya çıkartma. Örnek : Shakespeare'in oyunlarına yirminci yüzyıla ilişkin eşyalar ve özellikler sokmak gibi.

tarihsel giysi [es. t. *tarihi kıyafet*] [Alm. *Stilkostüm, stilistisches Kostüm*] [Fr. *costume de style*] [İng. *historical costume*] : Oyuncuların sahne üzerinde rol gereği giydikleri tarihsel giysilerin tümü.

tarihsel komedya [Alm. *geschichtliche Komödie*] [Fr. *comédie historique*] [İng. *historical comedy*] : Konusu tarihten alınmış komedya türü.

tarihsel oyun [Alm. *Geschichtsdrama*] [Fr. *drame historique*] [İng. *historical drama*] : Bir tarih olayını ele alıp o olayın geçtiği çağı ve çevreyi yansıtarak yazıldığı döneme ışık tutan oyun.

Tartaglia : İtalyan halk doğaçlama tiyatrosunda kekeme tipi. Geniş çubuklu bir giysisi ve yuvarlak kenarlı bir şapkası vardır.

tartım [es. t. *ritim*] [Alm. *Rhythmus*] [Fr. *rythme*] [İng. *rhythm*] : Belirli bir ses dizisinin belirli bir düzen içindeki ölçüsü. Genel anlamı içinde tartım, sürekliliği gösteren bir ölçüdür.

tartı vurgusu [Alm. *metrische Betonung*] [Fr. *accent métrique*] [İng. *metrical accent*] : Sözlerin ağırlığını ya da hafifliğini düzenleyen vurgu.

tasarım [es. t. *tasavvur*] [Alm. *Zusammenstellung, Komposition*] [Fr. *rapprochement*] [İng. *design, composition*] : Oyun düzeni çalışması içindeki temel güzelduyusal ilkelerden biri (öbürleri : görsel yorum, hareket yapımı, hız-tartım-zamanlama ve sözsüz oyunla dramatizasyon'dur). Tasarım, uygulamanın yapısını, biçimini ya da çizimini ortaya çıkaran bir çalışmayı içerir. Tasarım, aynı zamanda, konunun duygusal ölçüsünü ve ussal uygulamayı düzenini sağlar.

taslak [es. t. *müsvedde*] [Alm. *Entwurf*] [Fr. *esquisse*] [İng. *sketch*] : İleride gerçekleştirilecek herhangi bir şey için yapılan önçalışma.

taşınma çubuğu [Alm. *Stange*] [Fr. *porteuse métallique*] [İng. *barrel, bar, pipe batten*] [İt. *supporto*] : Panoları ya da gergileri taşımakta kullanılan demir çubuk.

taşınma çubuğu kenetli [Alm. *Klammer*] [Fr. *collier*] [İng. *barrel clamp, pipe clamp*] [İt. *molla del supporto*] : Taşınma çubuğunda bulunan bezi kıstıran maden parça.

taşınır aynalı ışıtıcı [Alm. *Versatzbeleuchtung*] [Fr. *réflecteur de plateau*] [İng. *standard flood*] : Gereken yere taşınabilen yansıtıcı ışıldak.

taşınır ışıldak [Alm. *Ständer*] [Fr. *boîte à lumière*] [İng. *standard floodlight*] [İt. *riflettore portabile*] : Genel ışıklandırma öbeğinde, ayaklar üzerinde gezdirilebilen orta büyüklükte, merceksiz ışıldak.

taşınır karartıcı [es. t. *portatif ışık konsolu*] [Alm. *Transportable Schalttafel*] [Fr. *jeu d'orgue portatif*] [İng. *portable switchboard*] [İt. *quadro di distribuzione portabile*] : Özellikle, sahne çalışmalarında yönetmenin yanına getirilen minik tekerlekler üzerinde ya da çanta biçiminde taşınabilen küçük karartıcı.

taşınır sahne [es. t. *portatif sahne*] [Alm. *bewegliche Bühne*] [Fr. *scène portatif*] [İng. *clap-stage*] : Gerektiği yere taşınabilen, katlanıp açılabilen sahne.

taşınır ses yansıtıcı [Alm. *beweglicher akustischer Reflektor*] [Fr. *Réflecteur acoustique amovible*] [İng. *movable acoustic reflector*] : Ses yansıtıma yarayan taşınabilir yüzey. Bunlar çeşitli büyüklükte ve biçimdedir.

taşlama [Alm. *Satire, Spottspiel*] [Fr., İng. *satire*] [Lat. *satura*] : Taşlamaya, yergiye yönelen ve insanlarla çevrelerinin kusurlu yönlerini ele alan kısa güldürü.

taşlamalı güldürü [es. t. *vodvil, varyete*] [Alm. *Vaudeville, Singspiel*] [Fr. *vaudeville*] [İng. *vaudeville, variety*] : «Chansons de Vau de Vire», yani Vire vadisi ezgileri deyiminden gelir. Hafif, taşlamaya dayanan, ezgili oyun. Sonradan tecimsel bir eğlence aracı olarak bulvar tiyatrolarının dağarına girmiştir.

tavan [Alm. *Decke*] [Fr. *plafond*] [İng. *ceiling, flat*] : Dekorda, sahne üstündeki askı palangaları yoluyla tutturulan tavan.

tavan çıkıntısı [Alm. *Abdeckung*] [Fr. *frise de corridor*] [İng. *apron*] [İt. *piccoli soffitti*] : Ön sahne üzerindeki çıkıntı.

tavan ışık kümesi [es. t. *avize*] [Alm. *Deckenbeleuchtungskörper, Deckenkrone*] [Fr. *plafonnier*] [İng. *ceiling-fitting*] : Seyir yerinin tavanında bulunan aydınlatma kümesi.

tavan perdesi [es. t. *friz*] [Alm. *Soffitte*] [Fr. *frise*] [İng. *border*] : Sahne yukarısından asılan, sahnenin üst kesimini maskelemede kullanılan çoğu kez kara perde.

tavır [Alm. *Haltung, Pose, Attitude*] [Fr., İng. *attitude*] : Oyunculukta bir karakterin ya da tipin yetişmesini, özelliklerini, kültürel çevresini ve konumunu belirleyen görünüş. Tavır yalnızca hareketlerle değil, konuşmayla da ortaya çıkar.

tayfa (Doğ.) : Türk doğaçlama tiyatrosunda figürana verilen ad.

taziye : Müslümanlıktaki tek dramatik oyun örneği. Şiilerde Kerbela olayı üzerine dinsel acı çekme oyunu.

tecim tiyatrosu [es. t. *ticari tiyatro*] [Alm. *Geschäftstheater*] [Fr. *théâtre commercial*] [İng. *commercial theatre*] : Sanat tiyatrosunun tam karşısında ve amacı para kazanmak olan tiyatro. Eğlendirici, hafif yapıtlar sahneye getirilen bu tiyatroda amaç sanat-tan çok para kazanmaktır.

tehlke çıkışı [es. t. *imdat çıkışı*] [Alm. *Notausgang*] [Fr. *sortie de secours*] [İng. *emergency door, fire exit*] : Herhangi bir tehlike anında, seyirci salonunu boşaltmakta kullanılan, tehlike dışında genellikle kapalı tutulan kapı.

tehlkeli bükümler [Alm. *gefährliche Stimmfälle*] [Fr. *inflexion dangereuse*] [İng. *dangerous inflections*] : Güçlü duyguların anlatımında tiz tonlara kaçma tehlikesi.

tekerlekli önsahne [Alm. *bewegliche Vorbühne*] [Fr. *avant-scène mobile*] [İng. *flexible forestage*] : Gerektiğinde kaldırılabilen, tekerlekler üzerinde hareket ettirilen önsahne.

tekerlekli sahne [Alm. *fahrende Bühne*] [Fr. *scène mobile*] [İng. *rolling stage*] : Antik tiyatrodaki, kimi oda içi sahneleri göstermek amacıyla, arkadan itilerek tekerlekler üzerinde oyun yerine getirilen sahne.

tekerlekli yükselti [Alm. *bewegliche Plattform*] [Fr. *plate-forme amovible*] [İng. *removable platform*] : Tekerlekler üzerinde bir yerden başka bir yere götürülebilen yükselti.

tekerleme : Ortaoyunu'nda Kavuklu ile Pişekâr'ın karşılıklı konuşmasına verilen ad.

tek kişilik oyun [Alm. *Einpersonenstück*] [Fr. *pièce à un seul personnage*] [İng. *monodrama*] : Tek oyuncu için yazılan sahne yapıtı.

tekleme (Argo) : Her tür oyunda, rolünü şaşırıp duraksamak.

tekli gösteri [es. t. *resital*] [Alm. *Solovortrag, Rezitation*] [Fr. *récitation*] [İng. *recital*] : Seyirci önünde tek bir sanatçı ile düzenlenen gösteri.

tekli konuşma [Alm. *Selbstgespräch, Monolog*] [Fr., İng. *monologue*] : 1—Oyuncunun kendi kendine konuşması. 2—Bir kişinin seyircilere anlattığı ve genellikle güldürmeyi amaçlayan bir konu.

telari : Aydınlanma çağının başlarında kullanılan, eksenleri çevresinde dönerek dekor değişmesini sağlayan düzen. bak. **periyaktoy**.

televizyon oyunu [Alm. *Fernsehspiel*] [Fr. *pièce de télévision*] [İng. *television play*] : Televizyonda seyredilmek üzere filme çekilen, bunun için de sinema uygulayımına göre hazırlanan oyun. Filme alınmadan, canlı yayın olarak oynanan tiyatro oyunu bile televizyonun özelliklerine göre gerçekleştirilir.

tel halat [Alm. *Drahtseil*] [Fr. *fil (d'acier)*] [İng. *wire rope*] : İşl-dakların, panoların ve ağırlıkların bağlanmasında kullanılan telden yapılmış kalın ip.

tema bak. **asal düşünce**.

temaşa bak. **gösterim**.

temizlik işçileri [Alm. *Putzfrauen*] [Fr. *dames des toilettes*] [İng. *toilet attendants*] : Tiyatro yapısının temizliğinden sorumlu işçiler.

ten boyası [Alm. *Grundfarbe, Teintfarbe*] [Fr. *fond de teint*] [İng. *foundation*] : Yüz boyamanın başlangıcında, temeli ortaya çıkaran, teni renklendirici pat. Çeşitli tonları vardır ve oyun kişinin cinsine ve yaşına göre seçilir.

teneke yuvarlama 1 — (Doğ.) : Türk doğaçlama tiyatrosunda çoğu kez adı übiş olan baş oyun kişinin sahneye girmeden önce kuliste gaz tenekesini yuvarlaması. Bununla oyunun başladığı anlaşılırdı. Gaz tenekesi yuvarlama hareketinin ilk kez Kel Hasan tarafından bulunduğu söylenir. 2 — (Argo.) : Ucuz araçlarla seyirciyi güldürmeye kalkanların tavrını belirlemede kullanılan argo deyim.

tenih (Doğ.) : Türk doğaçlama tiyatrosunda, Ermeniceden gelen, «yüz boyama» anlamında kullanılan sözcük.

tenor [Alm. *Tenor*] [Fr. *ténor*] [İng. *tenor*] : Tiz, açık erkek sesi.

tersinleme [es. t. *istihza*] [Alm. *Ironie*] [Fr. *ironie*] [İng. *irony*] : Etkiyi artırmak için tersini söyleyerek biriyle ya da bir olayla alay etme.

teyatron [Yun. *theatron*] : Antik Yunan tiyatro yapılarında seyircilerin oturdukları bölüm. bak. **kaveya**.

teyologeyon [Yun. *theolodeion*] : Antik Yunan tiyatrosunda *mekane* adı verilen, vincin görevini yapan biraz daha değişik bir araç. Bu araç, Tanrıların bulunduğu üst yükselti olarak da kullanılırdı.

tını [Alm. *Klangfarbe*] [Fr., İng. *timbre*] : İnsan sesini belirginleştiren nitelik. Yüksekliği, yeğlinliği aynı olan sesleri birbirinden ayıran nitelik.

tınılı ses [Alm. *farbige Stimme*] [Fr. *voix timbrée*] [İng. *colourful voice*] : Tını yönünden doygun ses özelliği.

tınlatıcı [Alm. *Resonator*] [Fr. *résonateur*] [İng. *resonator*] : Sesi tınlatmada kullanılan boşluklar; bunların en bilinenleri gırtlak, ağız, burun, alın, göğüs, karın boşluklarıdır.

timele [Yun. *thymele*] : Antik Yunan tiyatro yapılarında oyun alanının ortasında bulunan sunak.

tip [Alm. *Typ*] [Fr., İng. *type*] : Kişileştirme işleminde genel olarak ele alınan oyun kişisi. Seyirci tarafından özellikleri bilinen ve kavramları getiren derinliği olmayan oyun kişisi. Hiçbir ruhsal gelişimi yoktur. Davranışlarıyla anlaşılır ve her oyunda aynı yolda hareket eder. Örnek : Kavuklu, Pişekâr, Pantalone, Arlekino, vb.

tiran (Doğ.) : Türk doğaçlama tiyatrosunda kötü adama verilen ad.

tirit (Doğ.) : Türk doğaçlama tiyatrosunda bitkin, yaşlı adam tipi.

titreşim [Alm. *Resonanz*] [Fr. *résonance*] [İng. *resonance*] : Oyunculukta sesin gırtlak, ağız, burun, alın, göğüs, karın boşluğu ve benzeri boşluklar yoluyla büyümesi.

tiyatro [Yun. *theatron* = seyir yeri] [Alm. *Theater*] [Fr. *théâtre*] [İng. *theatre*] [İt. *teatro*] : 1—Geniş anlamı içinde, dram sanatının yönetmen, oyuncu, tasarım sanatçıları, uygulayıcılar, uzmanlar ve seyircinin etkileşimi ile ortaklaşa üretilmesi. 2—Dramatik gösterilen tümü. 3—Betik dışında kalan tiyatroluk öğelerin tümü. 4—Oyun oynama eylemi. 5—Oyunların oynandığı yapı, alan ya da yer. 6—Etkinliğine ilişkin olarak tiyatral gereçler ya da yöntemler.

tiyatro bekçisi [Alm. *Wächter*] [Fr. *gardien*] [İng. *watchman*] : Tiyatro yapısını koruyan görevli.

tiyatro bilgini [Alm. *Theaterwissenschaftler*] [Fr. *professeur de théâtre*] [İng. *professor of drama*] : Tiyatro bilimi alanında araştırmaları ile kendini kanıtlamış, tiyatroyu öğreten bilgin.

tiyatro bilimi [Alm. *Theaterwissenschaft*] [Fr. *science théâtrale*] [İng. *theatre science*] : Gösterim olgusunu ve sanatını tarihsel gelişimi içinde, kuramları ve deneysel öğeleriyle incelemeye, araştırmaya ve yorumlamaya yönelen bilim dalı.

tiyatro dergisi [Alm. *Theater-Zeitschrift*] [Fr. *revue théâtrale*] [İng. *theatrical review*] : Tiyatro konularını içeren dergi.

tiyatro dışı [Alm. *untheatralisch*] [Fr. *anti-théâtrale*] [İng. *non-theatrical*] : Tiyatronun kurallarına, tiyatro sanatının gereklerine ve özelliklerine uymayan.

tiyatro dönemi [es. t. *tiyatro sezonu*] [Alm. *Spielzeit*] [Fr. *saison théâtrale*] [İng. *theatre season*] : Tiyatro çalışmalarının başlangıcı olan eylül ile bitimi olan haziran ayları arasındaki süreyi içeren dönem.

tiyatro doğramacıları [Alm. *Tischlergehilfen*] [Fr. *menuisiers (équipe)*] [İng. *joiners*] : Tiyatro dekorlarının ve sahne eşyalarının doğrama işlerini yapan işçiler.

tiyatro eğitimi [es. t. *tiyatro tedrisatı*] [Alm. *theaterwissenschaftliche Erziehung*] [Fr. *éducation théâtrale*] [İng. *theatrical education*] : Tiyatroyu her yönüyle, kuramsal ve uygulama alanlarıyla öğretmeyi, aydınlatmayı ve denemeyi amaç edinen eğitim yöntemi.

tiyatro filmi [Alm. *Filtheaterstück*] [Fr. *pièce filmée*] [İng. *filmed play*] : 1—Yalnızca belli bir oyunun anlamına ve yorumuna yardımcı olmak üzere özel olarak çekilmiş ya da kurgulanmış film. 2—Bir tiyatro gösterisini olduğu gibi belgeleyen film.

tiyatro kapıcısı [Alm. *Pförtner*] [Fr. *portier*] [İng. *door-keeper*] : Tiyatro yapısının kapıcısı.

tiyatrolaştırma [Alm. *theatralisieren*] [Fr. *théâtralisation*] [İng. *theatricalization*] : Önce Meyerhold'un ortaya attığı ve sonra da Vak-tangov ile birlikte bir öbek Sovyet yönetmeninin sürdürdüğü «tiyatroyu tiyatrolaştırma» eylemi; sahneyi yazarın ve metnin tekelinden kurtarıp yazar, yönetmen ve oyuncu arasında uyumlu işbirliğine götürmeyi amaç edinen bir anlayışı belirler.

tiyatroluk [Alm. *theatralisch*] [Fr. *théâtrale*] [İng. *theatrical*] : Tiyatro özelliği bulunan ya da tiyatroya uygun özellikleri olan.

tiyatro müzesi [Alm. *Theatermuseum*] [Fr. *musée de théâtre*] [İng. *theatre museum*] : Tiyatro tarihine ilişkin belgelerin, giysi ve dekor parçalarının örnek olarak bir araya toplandığı, tiyatro sanatının çeşitli dallarında belgelik ve bölümlerin bulunduğu sergi ve araştırma yeri.

tiyatro sanatı [Alm. *Theaterkunst*] [Fr. *art de théâtre*] [İng. *art of theatre*] : Tiyatronun uygulama alanı. Dram sanatının seyirci karşısında gerçekleşmesi tiyatro sanatı ile olur. Yönetmenin, oyuncuların, tasarımcıların, uygulayıcıların ve çeşitli görevlilerin devreye girmesi bu evrede olur. Tiyatro yapıtının tamamlanması için yapılan uyumlu toplu çalışma tiyatro sanatını ortaya çıkarır.

tiyatrosever [Alm. *Theaternarr*] [Fr. *théâtrophile*] [İng. *theatre-lover*] : Tiyatro tutkunu. Tiyatro sanatına sıkıca bağlı, tiyatro kültürü edinmiş kişi.

tiyatro şenliği [Alm. *Theaterfest, Festspiel*] [Fr. *festival du théâtre*] [İng. *theatre festival, festival of drama*] : Çoğu kez yaz aylarında düzenlenen, geniş yığınlara yönelik olmak üzere seçilmiş örnek oyunların gösterilerini kapsayan şenlik.

tiyatro terzisi [Alm. *Theaterschneider*] [Fr. *costumier*] [İng. *costumer*] : Tiyatro giysilerini biçip diken görevli.

tiyatro türleri [es. t. *tiyatro tarzları*] [Alm. *Theaterarten*] [Fr. *genres du théâtre*] [İng. *types*] : Oyunların içerikleri, biçimleri ve amaçları yönünden ortaya çıkan değişik yapıtların özelliklerini kapsayan türler. Tiyatroda dört temel tür vardır : tragedya, komedya, melodram, fars.

tiyatro uygulayımı [Alm. *Theatertechnik*] [Fr. *technique du théâtre*] [İng. *theatre technique*] : Yazarlık, sahneye koyma, sahne tasarımı, oyunculuk vb. konuları kapsamına alan deyim.

tiyatro uzmanı [Alm. *Theaterfachmann*] [Fr. *expert du théâtre*] [İng. *stage-expert*] : Tiyatro uygulamasına ilişkin tasarım, ışıklandırma, seslendirme, dekor yapımı ve benzeri uygulamaları ilgilendiren işleri yapan, eğitimle yetişmiş usta.

tiyatro yapısı [Alm. *Theatergebäude*] [Fr. *bâtiment du théâtre*] [İng. *theatre building*] : Her türlü tiyatro gösterisinin yapılmasına elverişli sahne, sahne donanımı, seyir yeri olan ve seyircinin gereksinimlerini karşılayacak biçimde yapılmış yapı.

tiz bölge [Alm. *hohe Register*] [Fr. *registre aigu*] [İng. *high register*] : Bir sesin tiz notalarının toplandığı bölge.

toga : Romalıların ulusal giysisi. Bu giysi özellikle togata komedya-sı'nda sahnede giyilirdi.

togata komedyası [Lat. *fabula togata*] : Roma tiyatrosunda yerli konuları ve yöresel giysileri olan komedya türü.

tomar gergi [Alm. *Rouleauvorhang*] [Fr. *rideau à la polichinelle*] [İng. *roller drop*] : Bir tomar biçiminde duran ve çekilince aşağıya doğru açılan gergi.

tongur (Kö. O.) : Anadolu'da oyunları düzenleyene verilen adlardan biri.

toplayıcı ışıldak [Alm. *konzentrierter Scheinwerfer*] [Fr. *projecteur concentré*] [İng. *beam projector*] : Işığın yönünü kesin olarak veren bu aygıtın bir parabol aynası, bin vatlık ısıtıcının önünde de ışığı toplayan küre biçiminde küçük bir merceği vardır. Çevresi giderek hafifleyen, ama ortaya doğru daha güçlü ışık toplayan bu aygıt ile pencereden, kapıdan vuran güneş ya da ay ışığı etkileri kolayca sağlanır.

topluluk [Alm. *Theatertruppe, Ensemble*] [Fr. *compagnie, troupe*] [İng. *company*] : Belli sayıda oyuncu, tasarımcı, uygulayıcı ve uzman-dan kurulu yerleşik ya da gezici tiyatro topluluğu.

toplulukbaşı [Alm. *Truppeleiter*] [Fr. *chef de troupe*] [İng. *actor-manager*] : Oyuncular topluluğunu temsil eden oyuncu.

toplumcu gerçekçilik [Alm. *socialistische Realismus*] [Fr. *réalisme socialiste*] [İng. *social realism*] : Gerçekçiliğin bu evresi içinde, bir bütün olarak toplumcu sanatı ve tiyatroyu kapsar; sanatçı ya da yazar, emekçi sınıfın ve toplumcu düzenin amaçlarıyla temelde anlaşmıştır. Eleştirel gerçekçilik toplumculuğu benimserken, bu toplumculuğu kurma savaşı içindedir.

toplumcu oyun [Alm. *soziales Drama*] [Fr. *drame social*] [İng. *social drama*] : İşçi hareketleriyle ortaya çıkmış, toplumun ekonomik durumunu temel alarak yazılan oyun. Toplumdaki düzensizliklerin altyapıdan kaynaklandığını belirten oyun biçimi.

toplumsal oyun [Alm. *Gesellschaftsstück*] [Fr. *pièce sociale*] [İng. *social play*] : Toplum sorunlarına eğilen ve bu sorunları tartışan, ahlakçı yönelişi içeren oyun türü.

toplumsal tavır [Alm. *Gestus*] [Fr., İng. *gestus*] : Toplumsal eğilimi, özelliği, amacı ve sınıfsal niteliği gösteren tavır. Bu terim epik tiyatronun estetik kavramlarından biridir; Brecht tarafından önerilmiş ve benimsenmiştir.

top sesl aygıtı [Alm. *Kanonenschuss*] [Fr. *coup de canon*] [İng. *cannon-shot*] : Sahnede top atımı sesi veren etmen aygıtı.

toplu sanat yapıtı [Alm. *Gesammtkunstwerk*] : İlk kez Richard Wagner'in kendi sanat anlayışını anlatmak için ortaya attığı bu deyim, sonradan bütün Avrupa ülkeleri tarafından kullanılmıştır. Wagner, tiyatronun çeşitli sanat dallarının bir araya gelmesinden oluştuğunu savunur. Sonradan tüm sanat dallarını bir uyum içinde kaynaştıran anlayışlar kapsamında **bireşimci tiyatro**'yu, **tümcül tiyatro**'yu görürüz. Jouvett, bu bireşimsel çalışmaya «*théâtre complexe*» demiştir.

tökezleme [İng. *fluff*] : Sahnede sözleri tam olarak söyleyememe ya da yanlış şeyler söyleme durumu.

töreci oyun [Alm. *Moralität*] [Fr. *moralité*] [İng. *morality*] : Ortaçağda, Hristiyan öğretisinin ahlak anlayışını aşılamakta kullanılan bir oyun biçimi. Sonradan burjuva ahlak değerlerinin temeli üzerine kurulan ve soyut nitelikleri (iyilik, kötülük, açgözlülük, oburluk, kin, onur, vb.) kişiler olarak sahneye çıkaran oyun.

töre komedyası [es. t. *örf ve adet komedyası*] [Alm. *Sittenstück, Sittenkomödie*] [Fr. *comédie de mœurs*] [İng. *comedy of manners, drawing-room comedy*] : Bir çağın ya da belli bir dönemin günlük yaşamından yola çıkarak, insan tavrı ve ilişkilerinin ışığında, bozuk, tutarsız ya da yanlış olan töresel ilişkileri ahlak açısından eleştiren komedyası. Bu türde, insana ve insan ilişkilerine bir dönem, bir çevre, bir sınıf, bir yaşam biçimi arasından bakılır.

törenci başı [Alm. *Zeremonienmeister*] [Fr. *maître de cérémonie*] [İng. *master of ceremonies*] : Bir şenliği, bir töreni yöneten kişi.

tragedya [Yun. *tragos* = keçi, *odia* = ezgi] [Alm. *Trauerspiel, Tragödie*] [Fr. *tragédie*] [İng. *tragedy*] : Klasik tanımlamasında, yüceltilmiş sözlerle yazılan, yüceltilmiş bir kahramanın iyi bir durumdan kötü bir duruma düşmesiyle, seyircinin korkuya ve acımaya yönelerek duygusal arınmaya gittiği oyun türü. Çağdaş tanımı içinde, olağan bir kişinin gerçekçi bir çevre içinde toplumsal çelişkilerini hissetmesiyle ortaya çıkan oyun türü.

tragedya oyuncusu [Alm. *Tragöde*] [Fr. *tragédien*] [İng. *tragedian*] : Tragedya oynamada başarı kazanan ve bu tür oyunlardan ün yapan oyunculara verilen ad.

tragedya öğeleri [Alm. *Bestanteile der Tragödie*] [Fr. *éléments de tragédie*] [İng. *elements of tragedy*] : Aristoteles'in *Poetika*'sında tragedya için önerilen öğeler şunlardır : konu, davranış, konuşma, düşünce, dekor, müzik ve bunların uyumu.

tragoy [Yun. *tragoi* = teke derisi] : İlk dönemde yazılan antik tragedyalardaki koroda bulunan sanatçıların giydikleri teke derisinden giysi.

trigonist : Üçüncü oyuncu. Antik tiyatroya Sofokles'in getirdiği üçüncü oyuncu.

trop [Yun. *tropos*] [Alm. *Trope*] [Fr., İng. *trope*] : Ortaçağın dinsel nitelikteki uyaklı dizeleri.

tuluat patlatmak (Argo) : Doğaştan oynamak.

tumturaklı konuşma [Alm. *Deklamation*] [Fr. *diction déclamatoire*] [İng. *declamatory diction*] : Sahne konuşmasının şişirme, kof, tumturaklı biçimi. Duygu ve düşünceyle ilgisi olmadan bağıra çağıra söz söyleme.

tunik : Antik tragedyada oyuncuların giydikleri uzun kollu, ayaklara dek uzanan ve göğüs hizasında kemeri olan giysi.

tutukevi tiyatrosu [Alm. *Gefängnistheater, Gefängnentheater*] [Fr. *théâtre de masse*] [İng. *mass theatre*] : Tutukluların dinlenmesi ve eğlenmesi için yapılan tiyatro.

tutulma [Alm. *Steckenbleiben*] [Fr. *avoir un trou*] [İng. *dry-up*] : Oyuncunun söyleyeceklerini unutması.

tül [Alm. *Tüll, Netzstoff*] [Fr. *tulle*] [İng. *net, theatrical net, tulle, press point*] : Tiyatro dekorunda kullanılan ince, gözenekli pamuk ya da ipek dokuma.

tül perde [Alm. *Schleiervorhang*] [Fr. *rideau de tulle*] [İng. *gauze cloth, gauze*] : Belli bir dramatik hava ve etki sağlamada kullanılan tül perde.

tümceleme [Alm. *Phrasieren*] [Fr., İng. *intonation*] : Bir oyuncunun noktalama işaretlerini, durak yerlerini ve sözcük renklerini belirterek konuşması.

tümcül tiyatro [Alm. *totales Theater*] [Fr. *théâtre totale*] [İng. *total theatre*] : Tiyatroyu, bütün sanat dallarıyla uyumlu bir biçimde kaynaştırarak ortaya çıkartmayı doğru bulan tiyatro anlayışı.

tür [Alm. *Gattung*] [Fr. *genre*] [İng. *type*] : İçerik, biçim ve amaç yönünden özellik gösteren bir sanat çeşidi.

U

uçma arabası [Alm. *Flugwagen*] [Fr. *charriot de vol*] [İng. *flying wagon*] : Oyuncuya havada gidiyormuş görünümünü veren düzendeki araç.

uçma aygıtı [Alm. *Flugmachinerie*] [Fr. *travers (machine de)*] [İng. *flying machine*] : Uçma telini palangalar üzerinde ileri geri götüren aygıt.

uçma düzeni [Alm. *Flugwerk*] [Fr. *équipe de vol*] [İng. *flying lines*] : Uçma arabasını havada götüren çelik tel ve palangaları kapsayan düzen.

uçma kemeri [Alm. *Flugkorsett*] [Fr. *ceinture de vol*] [İng. *aerial belt*] : Oyuncuyu havada tutmaya yarayan kemer; iki yanından çelik telle palangalara bağlıdır.

uğraşçı tiyatro [es. t. *profesyonel tiyatro*] [Alm. *Berufstheater*] [Fr. *théâtre professionnel*] [İng. *professional theatre*] : 1—Uğraşları tiyatro olan kişilerin bir araya gelerek ortaya çıkardıkları tiyatro 2—Gelirini, tiyatro oyunları oynayarak sağlayan tiyatro.

uğraştan oyuncu [Alm. *Berufsschauspieler*] [Fr. *acteur professionnel*] [İng. *professional actor*] : Oyunculuk eğitiminden geçmiş, meslek olarak oyunculğu seçmiş, yaşamını oyunculukla kazanan erkek ya da kadın oyuncu.

ulağın anlatısı [es. t. *habercinin mesajı*] [Alm. *Botenbericht*] [Fr. *rapport de messenger*] [İng. *messenger-speech*] : Antik Yunan tiyatrosunda seyircilerin görmediği, sahne dışında geçen olayları görmüş varsayılan bir ulağın getirdiği bilgileri aktarması.

ulak [Alm. *Bote*] [Fr. *messenger*] [İng. *messenger*] : Antik tiyatrodaki yer birliğini bozmamak için, sahne dışındaki önemli bir olayı anlatan kişi.

ulusal tiyatro [es. t. *milli tiyatro*] [Alm. *Nationaltheater*] [Fr. *théâtre national*] [İng. *national theatre*] : Bir ulusun toplum yapısında yer etmiş geleneklerin, özelliklerin kendine özgü uyumlu anlatımını bulduğu tiyatro.

usta oyuncu (Kö.O.) : Anadolu'da oyunları düzenleyene verilen adlardan biri.

uyarı düzeni [es. t. *ihtar cihazı*] [Alm. *Alarmvorrichtung*] [Fr. *avertissement*] [İng. *alarm*] : Bir tehlike durumunda tiyatro yapısı içindeki kişileri uyaran aygıt.

uyarı ışığı [es. t. *ihtar ışığı*] [Alm. *Signallampe*] [Fr. *signal lumineux*] [İng. *cue light*] [İt. *segnale luminoso*] : Oyunun belli yerlerinde sahnedeki görevlileri uyarım ışık. Giriş ve çıkışları, başlayış ve bitiş yerlerini gösteren ışık.

uyarı ışığı denetim tablosu [es. t. *işaret ışığı tablosu*] [Alm. *Signaltafel*] [Fr. *tableau de signalisation*] [İng. *cue board, stage manager's desk*] [İt. *indicatore a luce*] : Oyunun başlangıcını, bitişini gösteren, giriş çıkışlar için uyaran ışığın denetlendiği tablo.

uyarı-propaganda oyunu [Alm. *Propogandastück*] [Fr. *pièce de propagande*] [İng. *agit-prop play*] : Seyirciye belli bir düşünceyi ve siyasal görüşü benimsetmek amacıyla yazılmış oyun.

uyarı-propaganda tiyatrosu [Alm. *Agit-Prop Theater*] [Fr. *théâtre agit-prop*] [İng. *agit-prop theatre*] : Kaynağı, Meyerhold'un, Sovyet devriminin ideolojisini yaymaya yönelik, ezgili, danslı, diyalı ve filmli tiyatrosudur. Bugün için, herhangi bir ideolojik görüşü yaymaya yönelik tiyatro.

uyarlama [es. t. *adaptasyon*] [Alm. *Adaptierung, Bearbeitung*] [Fr., İng. *adaptation*] : Uyarlanmış yapıta verilen ad.

uyarlama hakkı [Alm. *Recht für Adaptierung*] [Fr. *droit d'adaptation*] [İng. *adaptation right*] : Herhangi bir yapıtı sahneye uyarlayabilmek için izinle elde edilen hak.

uyarlamak [Alm. *adaptieren, bearbeiten*] [Fr. *adapter*] [İng. *adapt*] : 1—Tiyatro için hazırlanmış bir yabancı oyunu, yerel koşullar ve özellikler göz önüne alınarak uygun biçimde kendi diline çevirmek, çıkartmalar ve eklemeler yapmak. Örnek : Molière'in *Scapin'in Dolapları* adlı oyununun *Ayyar Hamza* olarak uyarlanması. 2—Bir romanı ya da öyküyü sahne için yeniden derleme, düzenleme. Örnek : Reşat Nuri Güntekin'in *Çalıkuşu* romanının oyun yapılması gibi.

uyarlayıcı [Alm. *Bearbeiter*] [Fr. *adapteur*] [İng. *elaborator, compiler, reviser*] : Uyarlama işiyle uğraşan yazar.

uygulama [es. t. *tatbikat*] [Alm. *praktische Übungen*] [Fr. *applications pratiques*] [İng. *application, putting into practice*] : Bir oyunun, bir sahnenin ya da bir kesimin sahne üzerinde denenmesi.

uygulamak [es. t. *tatbik etmek*] [Alm. *realisieren*] [Fr. *réaliser*] [İng. *realize*] : Bir yapıtı, bir tasarımı sahne üzerinde gerçekleştirmek.

uygulama sahnesi [es. t. *tatbikat sahnesi*] [Alm. *Studiobühne*] [Fr. *studio*] [İng. *studio stage*] : 1—Tiyatro öğrencilerinin uygulama yapmalarına elverişli sahne. 2—Oyuncuların yeni biçim denemeleri için kullandıkları sahne.

uygulayım çalışması [es. t. *teknik prova*] [Alm. *Technischeprobe*] [Fr. *répétition technique*] [İng. *technical rehearsal*] [İt. *prova tecnica*] :

Dekor, giysi, ışıklandırma, sahne etmenleri, donatımlık gibi öğelerin denetlenmesi için yapılan çalışma.

uygulayım yardımcısı [es. t. teknik direktör yardımcısı] [Alm. Assistent] [Fr. régisseur] [İng. assistant stage manager, a.s.m.] [İt. aiuto del direttore tecnico delle scene] : Sahneye ilişkin tüm teknik işlerden ve aygıtlardan sorumlu olan yetkilinin yardımcısı.

uygulayım yetkilisi [es. t. teknik direktör] [Alm. technischer Oberleiter] [Fr. directeur général technique] [İng. technical director] [İt. direttore tecnico delle scene] : Sahneye ilişkin tüm teknik aygıtlardan sorumlu olan ve teknik işleri yürüten yetkili.

uyum [es. t. ahenk] [Alm. Harmonie] [Fr. harmonie] [İng. harmony] : Tiyatro sanatının her dalında aranan uygunluk ve denge.

uzaktan denetim tablosu [Alm. Fernsteuerungstafel] [Fr. jeu d'orgue à télécommande] [İng. remote control board] [İt. comando a distanza] : Herhangi bir alıcıyı uzaktan çalıştıran denetim merkezi.

uzaktan yönetilen renk değiştirici [Alm. Automatischer Farbenwechsel] [Fr. changemenet de couleur avec commande à distance] [İng. remotely operated colourchange, remote-control color change] [İt. cambio di colori a distanza] : İstenilen uzaklıktan ışıldağın üzerine takılmış renkleri değiştirmede kullanılan düzen.

uzun konuşma [es. t. tirat] [Alm. Tirade] [Fr. tirade] [İng. soliloquy, tirade] : Oyun kişilerinin uzun soluklu konuşmalarına verilen ad.

Ü

ücret [Alm. Gehalt] [Fr. cachet] [İng. salary] : Emek karşılığında alınan para.

ücretsiz giriş belgesi [es. t. serbest giriş kartı] [Alm. Freikarte] [Fr. billet de faveur] [İng. complimentary ticket] : İlgililere ücretsiz olarak verilen tiyatroya giriş hakkını sağlayan belge.

üç birlik kuralı [Alm. drei Einheiten] [Fr. trois unités] [İng. three unities] : Dram sanatının klasik bir ilkesi olan, yerde, sürede ve olayda birlik kuralı.

üçgen [Alm. Dreieckstück] [Fr. triangle] [İng. triangle of love] : Ana olay dizisi karı, koca ve sevgili arasında geçen oyuna verilen ad. Aşk üçgeni.

üç kenarı açık sahne [Alm. dreiteilige Bühne] [Fr. scène de structure élisabéthaine] [İng. three-sided open stage] : Üç yanı seyirciye açık olan ya da seyircinin üç yandan da seyretme olanağını bulduğu sahne çeşidi.

üçleme [es. t. triloji] [Alm. Trilogie] [Fr. trilogie] [İng. trilogy] : Aynı konunun üç aşamasını üç ayrı oyunla geliştiren oyunların tümüne verilen ad.

üç renk aygıtı [Alm. Dreifarbensystem] [Fr. triple effet] [İng. three colours system] : Çağdaş tiyatro ışıklandırmasında kullanılan üç rengi aynı anda verebilen ışıklandırma aygıtı.

üç vuruş [Alm. drei Schlage] [Fr. les trois coups] [İng. three strikes] : Oyunun başlamak üzere olduğunu belirtmek için sopanın üç kez yere vurulması. Molière dönemi Fransız tiyatrosunda ve Türk doğaçlama tiyatrosunda vardı. Daha eskilere gidilirse, daha önceki örneğini meddahların öyküye başlarken sopayla üç kez yere vurmalarında buluruz.

üniversite tiyatrosu [Alm. Universitätstheater] [Fr. théâtre universitaire] [İng. university theatre] : 1— Üniversite düzeyinde tiyatro eğitimi yapan birim tarafından kurulmuş uygulama topluluğu. 2— Daha önceki anlamıyla üniversiteli gençler tarafından kurulmuş özenci topluluk.

üst asma kat [Alm. Olymp] [Fr. paradis, poullailler] [İng. gods] : Büyük tiyatro yapılarında tavana yakın, sahneye en uzak olan en ucuz seyir yeri.

üst friz [Alm. Schürze] [Fr. lambrequin d'avant-scène] [İng. pelmet] [İt. frontone della boccascena] : Sahne üstünü maskelemek için çerçevenin sahne tarafından asılan ve çerçevenin üst kesimini boydan boya kaplayan perde.

üst ışık dizgesi [es. t. hersler] [Alm. Kasten-Oberlicht] [Fr. herse cloisonnée] [İng. borderlights, compartment batten, magazine batten] [İt. assicella a scomparti, assicella di carico] : Bir kutu içinde toplanmış, belli sayıda, merceksiz, 4 ile 150 vatlık ışıtaçların tümüne verilen ad. Bunlar ızgara palangalarından sarkıtılan askılara bağlanır.

üst ızgara [Alm. Schnürboden] [Fr. petit gril] [İng. second gridiron floor] : Makaraların bulunduğu ızgaraların üstünde çalışma amacıyla bulunan ızgaralar.

üst sahne [Alm. Oberbühne] [Fr. cintres] [İng. gallery] : 1— «Shakespeare Sahnesi» denilen, Elizabeth dönemi halk tiyatrolarının sahne

üstüne rastlayan balkonlu alan; burası yerine göre balkon, sur üstü, tepe vb. yerler için kullanılırdı. 2—Sahnenin üst bölümü.

üst sahne aygıtları [Alm. *Obermachinerie*] [Fr. *machinerie des cintres*] [İng. *fly-machinery*] : Üst sahnede bulunan dekor değiştirmeye yarayan çeşitli aygıtları kapsayan düzen.

üst sahne boşluğu [es. t. *sofito*] [Alm. *Soffitte*] [Fr. *frise*] [İng. *border*] [İt. *soffitto*] : Sahnenin üstündeki ızgaraların ve palangaların bulunduğu mekanik kesim.

V

Valet [Alm. *Valet*] [Fr., İng. *valet*] [Lat. *valetas*] : Fransız bulvar tiyatrosunda kurnaz, dolapçı uşak tipi.

varoluşçu tiyatro [Alm. *existentialistisches Theater*] [Fr. *théâtre existentialiste*] [İng. *existentialist theatre*] : İnsanı evrenin merkezine koyan, ülkücü dünya görüşüyle insanın dışı ve kendine olan yabancılığını, yalnızlığını vurgularken bireyin davranışlarıyla var olduğunu, karar zorunluğu ve sorumluluğuyla kendini gerçekleştirdiğini savunan anlayışın tiyatrosu. Başlıca yazarları arasında Albert Camus ve Jean-Paul Sartre vardır.

vomitarya [Lat. *vomitaria*] : Roma tiyatro yapılarında seyirci yerlerini sahneye ve yapının çeşitli yerlerine bağlayan üstü kapalı geçit.

vurgu 1—[Alm. *Emphase, Nachdruck*] [Fr. *force, emphase*] [İng. *emphasis*] : Oyun düzeninde tasarımın bir ögesi. Bir uygulamada çeşitli yöntemlerle kişiler, yığınlar, eşyalar ve simgeler vurgulanır. Yönetmenin önemli işlerinden biri seyircinin en çok gözüne çarpması gereken şeyi seçmesidir. Vurgu, gövde görünüşleri, değişik alanlar, ilişkiler, karşıtlıklar, yükseltmeler vb. ile sağlanır. 2—[Alm. *Betonung*] [Fr., İng. *accentuation*] : Sahne konuşmasında bir tümceyi, belli bir durum içindeki anlamını doğru vererek söylemek için uygun sözcükleri yoğunlaştırmakta kullanılan ses vurgusu.

vurgu sözcüğü [Alm. *betonter Begriff*] [Fr. *mot de valeur*] [İng. *key word*] : Bir tümcede ya da kesimde öbür sözcüklerden daha önemli olan sözcük.

Y

yabansı [es. t. *egzotik*] [Alm. *exotisch*] [Fr. *exotique*] [İng. *exotic*] : Tiyatro yapıtında seyirciye yabancı, ama ilginç gelen olay, konu, kişi, renk vb.

yabansılık [es. t. *egzotizm*] [Alm. *Exotismus*] [Fr. *exotisme*] [İng. *exotism*] : Bir tiyatro yapıtında, seyirciye yabancı gelen özelliklerin tümü.

yağ kandili [Alm. *Öllampe*] [Fr. *lampe à huile*] [İng. *oil lamp*] : Antik çağda, Ortaçağda ve Rönesans başlarında aydınlatma aracı olarak kullanılan kandil.

yağmur borusu [Alm. *Regenrohr*] [Fr. *tuyau à pluie*] [İng. *rain barrel, rain pipe*] : Yağmur damlacıklarını sağlayan, alt tarafı delikli boru. Bu boru genellikle dekordaki pencerenin kulis tarafındaki üst kesimine yerleştirilir.

yağmur davulu [Alm. *Regentrommel*] [Fr. *tambour de pluie*] [İng. *rain drum*] : Üzerine düşen tanecikler yoluyla yağmur sesi veren, şapka kutusuna benzeyen, üzeri deri kaplı silindir.

yağmur etmeni [Alm. *Regeneffekt*] [Fr. *effet de pluie*] [İng. *rain effect*] : Sahne üzerinde yağmur yağıyormuş duygusunu veren görsel ve işitsel etmen.

yağmur kutusu [Alm. *Regenkasten*] [Fr. *boîte à pluie*] [İng. *rain box*] : Yağmur sesini sağlayan kutu.

yağmur yağdırma aygıtı [Alm. *Regenmaschine*] [Fr. *machine à pluie*] [İng. *rain machine*] : Yağmur sesi veren aygıt.

yalıtkan [es. t. *tecrit maddesi*] [Alm. *Isolation*] [Fr. *isolation*] [İng. *insulation*] [İt. *isolamento*] : Elektrik akımına karşı yüksek direnç gösteren, elektrik akımına yol vermeyen.

yalıtkan şerit [es. t. *izole bant*] [Alm. *Isolierband*] [Fr. *ruban isolant*] [İng. *insulating-tape*] [İt. *nastro isolante*] : Elektrik akımına karşı yalıtım sağlayan, akım geçirmeyen şerit.

yalvaç oyunu [es. t. *mister oyunu*] [Alm. *Mysterienspiel*] [Fr. *mystère*] [İng. *mystery play*] : Ortaçağda ortaya çıkan ve geliştirilmiş olan İsa'nın yaşamından sahneleri ele alan dinsel oyun.

yanardağ etmeni [Alm. *feuerspeiender Berg*] [Fr. *volcan en éruption*] [İng. *active volcano*] : Etkin durumda bulunan, lav fışkırtan yanardağ etmeni.

yandan ışıklandırma [Alm. *Seitenbeleuchtung*] [Fr. *éclairage latéral*] [İng. *lateral lighting*] : Sahneye ve oyunculara yanlardan verilen ışık dizgesi.

yan duvar [Alm. *Seitenwand*] [Fr. *mur latéral*] [İng. *side wall*] : Sahnenin soldaki ya da sağdaki yan duvarı.

yangın etmeni [Alm. *Feuereffekt*] [Fr. *effet de feu*] [İng. *fire effect*] : Yangın ya da alev görünümünü sağlayan aygıt.

yangın merdiveni [es. t. *imdat merdiveni*] [Alm. *Nottreppe*] [Fr. *escalier de secours*] [İng. *emergency staircase*] : Tiyatro yapısının dışında bulunan, yangın anında kullanılmak üzere yapılmış merdiven.

yanılmaca [Lat. *qui pro quo*] : «İyi kurulu oyun» yapısında, oyun kişilerinin ayrı şeyleri söylerken aynı şeyi konuştuklarını sandıkları sahne.

yanılsama [es. t. *illüzyon*] [Alm. *Illusion*] [Fr., İng. *illusion*] : Gözbağlama.

yanılsamacı tiyatro [es. t. *illüzyon tiyatrosu*] [Alm. *Illusionstheater*] [Fr. *théâtre d'illusion*] [İng. *illusionistic theatre*] : İki temel tiyatro anlayışından biri. Bu tür tiyatrodaki seyircinin, sahnedeki olaylara, onları yaşıyormuşçasına katılması sağlanır. bak. **benzetmeci tiyatro**.

yankıdüzen [es. t. *akustik*] [Alm. *Akustik*] [Fr. *acoustique*] [İng. *acoustics*] [İt. *acustica*] : 1—Kapalı bir yerde ses dağılım biçimi. Ses dağılımı tiyatro yapılarının niteliklerine göre değişir. 2—Fizik biliminin, konusu selen olan kolu.

yankıdüzen bulutları [Alm. *akustische Wolken*] [Fr. *nuages acoustiques*] [İng. *acoustical clouds*] : Çağdaş yeni tiyatro yapılarının tavanına konulan ve bilgisayar tarafından düzenlenen, opera, sözlü tiyatro, oda ya da senfoni orkestrası yankıdüzenini iyi bir biçimde sağlayabilmek için, aşağı yukarı hareket edebilen ve sağa sola dönebilen ses levhaları.

yankıdüzen levhası [Alm. *Schallbrett, Schallwand*] [Fr. *panneau acoustique*] [İng. *acoustic panel*] : Ses dağılımının düzgün biçimde olmasına yardımcı olan, duvara ya da tavana konulan levha.

yanlış ses [Alm. *falsche Stimme*] [Fr. *voix fausse*] [İng. *false voice*] : Yükseklik yönünden tiz ve pes bölgelerin dışına çıkan ses.

yanmaz çerçeve [Alm. *Asbeststreifen*] [Fr. *frise d'amiante*] [İng. *asbestos border*] : Yanmaz maddeden, asbestten yapılmış, kenar ısıtaçlarının sıcaklığını geçirmeyen çerçeve.

yan perde [Alm. *Seitenhänger*] [Fr. *pendrillon*] [İng. *leg drop, leg*] : Yan kulleri maskelemekte kullanılan çerçeve.

yan sahne [Alm. *Seitenbühne*] [Fr. *scène latéral*] [İng. *side stage*] : Ana sahnenin yanında bulunan seyirciye açık olmayan kesim.

yan yüz [Alm. *Seitenfassade*] [Fr. *façade latéral*] [İng. *side facade*] : Bir tiyatro yapısının yan yüzü.

yapay büküm [Alm. *konventioneller Stimmfal*] [Fr. *inflexion conventionnelle*] [İng. *conventional inflection*] : Düşünce ve duyguyu dilin gerektirdiği bükümü bozarak, uydurma bir gelenekle söz söyleme sanatı.

yapay düzey [Alm. *Spielprosenium*] [Fr. *portique*] [İng. *false prosenium*] : Kalabalık sahnelerde, gerideki oyuncuların da seyirci tarafından görülmelerini sağlayan yükselti.

yapay mum [Alm. *Kerzensockel*] [Fr. *bougie électrique*] [İng. *candle fitting*] [İt. *falsa candela*] : Sahne üzerinde mum ışığı etkisi veren, elektrikle yanan mum.

yapay saç [es. t. *krep*] [Alm. *Kunsthhaar*] [Fr. *crêpe*] [İng. *crepe hair*] [İt. *crespo*] : Sakal, bıyık, favori, kaş ve benzeri eklentileri yapmak için hazırlanmış kıl topağı.

yapay söyleyiş [Alm. *konventioneller Tonfall*] [Fr. *intonation conventionnelle*] [İng. *conventional intonation*] : Düşünceleri ve duyguları, dilin gerektirdiği tümcelemeyi bozarak, uydurma bir biçimde söyleme alışkanlığı.

yapay yüz [es. t. *maske*] [Alm. *Maske*] [Fr. *masque*] [İng. *mask*] : Oyuncunun insancıl anlatımını kapatmak ya da oyuncuyla seyirci arasında güzelduyusal uzaklığı elde etmekte kullanılan ve çeşitli gereçten yapılan surat.

yapım [Alm. *Produktion*] [Fr., İng. *production*] : Bir tiyatro yapının tam olarak seyirci için üretilmesi işlemi.

yapımcı [es. t. *prodüktör*] [Alm. *Spielleiter*] [Fr. *producteur*] [İng. *producer*] : Tecimsel oyunların gerçekleştirilmesinde anaparayı koyan ve bütün yönetim işlerini yüklenen kişi.

yapın uzmanı [es. t. *butaforcu*] [Alm. *Kascheur, Theaterplastiker*] [Fr. *staffeur*] [İng. *modeller*] : Oyun için gerekli sahne ve el eşyalarını gerçeğe uygun biçimde yapan ve hazırlayan plastik uzmanı.

yapısal dekor [Alm. *erbautes Bühnenbild*] [Fr. *décor construit*] [İng. *constructed set, architectural setting*] : İskeleler, yükselteler, eğimler ve basamaklarla kurulmuş dekor.

yararına gösteri [Alm. *Benefizvorstellung*] [Fr. *représentation à bénéfice*] [İng. *benefit performance*] : Bir kuruma ya da kişiye yardım etmek amacıyla düzenlenen gösteri.

yardımcı [es. t. *asistan*] [Alm. *Assistent*] [Fr. *régisseur*] [İng. *assistant director, assistant producer*] : Oyun düzenini, müziği, dekoru ve benzeri sanatsal işleri hazırlayan baş sorumlulara yardım edenlere verilen ad.

yardımcı genç kız [Alm. *Soubrette*] [Fr., İng. *soubrette*] : Bulvar tiyatrosu ve müzikli oyunlarda yardımcı genç kız rolü.

yardımcı oyuncu [Alm. *Nebendarsteller*] [Fr. *acteur qui seconde les premiers rôles*] [İng. *supporting actor*] : Başrolde oynayan oyuncuyu destekleyici nitelikli ikinci önemde rolü olan oyuncu.

yarenbaşı (Kö. O.) : Anadolu'da oyun düzenleyiciye verilen adlardan biri.

yarım kanat [Alm. *Halbflügel*] [Fr. *portant pliant*] [İng. *book-wing*] : Sahnede küçük girinti.

yarım perde [Alm. *Halbe Vorhang*] [Fr. *semi-rideau*] [İng. *half-curtain*] : Brecht'in epik tiyatrodaki kullandığı sahne ağzının yarı yükseklğinde olan perde. Brecht, bu yarım perdeyle dekorun bir bölümünün seyirci tarafından görülmesini sağlayarak yanlışlamayı kırma amacını gütmüştür.

yarım yuvarlak seyir yeri [Alm. *halbkreisförmiger Raum*] [Fr. *salle semi-circulaire*] [İng. *semicircular auditorium*] : Seyir yerinin yarım ay biçiminde olduğu tiyatrolarda seyir yerine verilen ad.

yarışmalı konuşma [Yun. *stichomythia*] : Antik Yunan tiyatrosunda, tek dizeler durumunda atışmalı ve yarışmalı konuşma.

yasaklamak [es. t. *sansür etmek*] [Alm. *verbieten*] [Fr. *censurer*] [İng. *to censor*] : Herhangi bir tiyatro yapıtını, ödenetim ya da sıkıdenetim tarafından yasaklamak.

yaşlı adam [Alm. *Heldenvater*] [Fr. *père noble*] [İng. *heavy father, old man*] : Bulvar oyunlarında yaşlı adam ya da baba rolü.

yatak odası sesi [Alm. *Schlafzimmerstimme*] [Fr. *voix sommeil*] [İng. *bedroom voice*] : Özellikle kadın oyuncunun kullandığı, kısık, tutkulu, nazlı ve fısıltılı ses.

yatra : Hindistan'da dinsel bayramlarda oynanan ezgili, danslı halk oyunu.

yayın bölmesi [es. t. *naklen yayın locası*] [Alm. *Rundfunkübertragungsloge*] [Fr. *loge pour le radio*] [İng. *box for use by the radio*] : Gösterinin radyo ile yayını yapmada kullanılan özel bölme.

yay ışıldak [es. t. *kömürlü projektör*] [Alm. *Bogenlampe*] [Fr. *projecteur à arc*] [İng. *arc lamp/light*] [İt. *proiettore ad arco*] : Işı-

ğı bir elektrik yayı ya da elektrotlarla elde edilen ışıtaç. Bu ışıtaç ile küçük bir kaynaktan çok parlak bir ışık sağlanır. Dalgalı akımda ses yaptığından bugünkü tiyatrolarda artık kullanılmıyor. Ancak açık alanlarda oynanan gece gösterilerinde, özellikle izleyici olarak çok yararlıdır.

yazar payı [es. t. *tefif hakkı*] [Alm. *Unheberecht*] [Fr. *droits d'auteur*] [İng. *copyright, author's right*] : Bir yazarın üretiminin karşılığını sağlayan, onu parasal ve yazınsal açıdan koruyan iyelik.

yazboz dekoru [Alm. *Repertoiredecoration*] [Fr. *décor-répertoire*] [İng. *repertory set*] : Hiçbir yeniliği olmayan, birkaç kez bozularak ya da bazı yerleri değiştirilerek seyirci karşısına çıkarılan dekor.

yazma [Alm. *Manuskript*] [Fr. *manuscrit*] [İng. *manuscript*] : 1 — Elle yazılmış belge. 2 — Elle ya da makine ile yazılmış sahne oyununa temel olan yapıtın özgün metni. bak. yz.

yedek [es. t. *dublör*] [Alm. *Spieldouble*] [Fr. *doublure*] [İng. *undertudy*] : Asal oyuncu yanı sıra, aynı rolü çalışan yedek oyuncu

yedek ışık düzeni [Alm. *Notbeleuchtung*] [Fr. *éclairage de sécurité*] [İng. *secondary lighting, emergency lighting*] [İt. *impianto di sicurezza*] : Şebekeye bağlı elektrik akımında bir bozukluk olduğunda, kendiliğinden ayrı bir evreden yanan daha az güçte ışık düzeni. Bu düzenin güç kaynağı büyük tiyatrolarda bir üreteç, küçük tiyatrolarda ise bir akımtoplar (akümülatör) dir.

yeni antik komedya [Alm. *neue Komödie*] [Fr. *comédie nouvelle*] [İng. *new comedy*] : Antik Yunan komedyasının aşağı yukarı İÖ 330 tarihlerinde ortaya çıkan incelmış biçimi. Bu komedyada eski komedyanın karikatür tipleri ve mitologya kişileri yok oldu, bunların yerini, o dönemde yaşayan insanlar, onların sorunları ve giysileri aldı. Yeni komedya yazarlarının içinde en önemlisi Efesli Menandros'tur.

yeni dünya (O.O.) : Ortaoyunu'nun yalın eşyası. Aşağı yukarı bir buçuk metre yüksekliğinde, genellikle iki, üç, bazan da dört kanatlı paravana. Çoğunlukla ev, kimi kez de değişik yerler için kullanılır.

yeni dünya oyunu (O.O.) : On sekizinci yüzyılın ilk yarısında ortaoyunu için kullanılan deyim.

yer [es. t. *koltuk*] [Alm. *Platz, Sitzplatz*] [Fr. *place de théâtre*] [İng. *seat*] : Bir seyircinin tiyatro seyredirken oturduğu yer.

yer ayırtma [Alm. *Vorverkauf*] [Fr. *réserve*] [İng. *booking, advance booking*] : Tiyatroda önceden yer ayırtma işlemi.

yerel oyun [es. t. *mahalli piyes*] [Alm. *Lokalstück*] [Fr. *pièce locale*] [İng. *local play*] : Belli bir yerin özelliklerini gösteren konuları, kişileri, töreleri işleyerek yazılmış gerçekçi oyun. Bu çeşit oyunlarda söz konusu yörenin şivesi ve ağzı kullanılır.

yer gösterici [Alm. *Platzanweiser*] [Fr. *ouvreur*] [İng. *usher*] : Seyircilere yerlerini göstermek için görevlendirilmiş kişi.

yer ışıkları [es. t. *ramp ışıkları*] [Alm. *Fussrampe*] [Fr. *rampe*] [İng. *floats, footlights*] [İt. *ribalta*] : Sahnenin önünde yerde bulunan ışıtaçlar. Bunlar bugünkü tiyatrolardan kaldırılmıştır.

yer ısıtacı [Alm. *Lichtversatz*] [Fr. *trainée*] [İng. *groundrow light*] [İt. *commutatore di terra*] : Alttan verilerek karanlıkta ayak basılan tabanı aydınlatan, çoğu kez koltuklara monte edilmiş küçük kırmızı lamba.

yerine geçmek [Alm. *übernehmen*] [Fr. *remplacer*] [İng. *replace*] : Hastalanan ya da gelmeyen bir oyuncunun rolünü oynamak.

yer kapağı [es. t. *zemin kapağı*] [Alm. *Versenkungsklappe*] [Fr. *trappe*] [İng. *trap, trap door*] [İt. *botola*] : Sahne tabanında bulunan kapak. Bu kapak özellikle eski tiyatrolarda bulunur. Yeni yapılarda bunun yerini elektrikle işleyen iner-çıklar almıştır.

yerleşik aynalı ışıtaç [Alm. *feststehender Reflektor*] [Fr. *réflecteur fixe*] [İng. *fixed reflector*] : Yerinden oynatılamayan, belli bir yere vidalanmış aynalı ışıtaç.

yerleşik dekor [Alm. *beständige Dekoration*] [Fr. *décor unique*] [İng. *permanent set/ting*] : Bir oyunda, değişmeden, baştan sona kalan dekor.

yerleşik koltuk [Alm. *befestiger Sitz*] [Fr. *siège fixe*] [İng. *fixed seat*] : Tabana tutturulmuş seyir yeri.

yerleşik topluluk [Alm. *beständiges Ensemble*] [Fr. *troupe fixe*] [İng. *permanent company*] : Belli bir yeri olan ve hep o yerde gösteriler düzenleyen tiyatro topluluğu.

yerleştirme [Alm. *Stellprobe*] [Fr. *répétition placer*] [İng. *blocking*] : Oyuncuların sahne üzerinde nerede duracaklarını ve ne yöne gideceklerini, nasıl hareket edeceklerini saptama işlemi.

yığın oyunu [es. t. *kitle piyesi*] [Alm. *Massenstück*] [Fr. *pièce de masse*] [İng. *mass play*] : Tek tek kişiler yerine bir topluluğu ya da yığını

eksen yapan yapıt. Örnek : Lope de Vega, *Fuente Ovejuna*, Hauptmann, *Dokumacılar*.

yıkım [es. t. *felaket*] [Alm. *Katastrophe*] [Fr., İng. *catastrophe*] : Tragedyada oyunun sonlarına doğru, kahramanın yok oluşunu, komedyada ise dolantının çözümlenmesini ortaya çıkaran olay.

yıldızcılık [es. t. *yıldız sistemi*] [Alm. *Starsystem*] [Fr. *vedettisme*] [İng. *star system*] : Bir gösterinin başarısını yıldız olmuş oyuncuların aşırı tanıtısına bağlayan, bundan dolayı yıldızlar üzerine ilginç haberler çıkarmayı ve yığınları etkilemeyi amaç edinen tutum. Bu tutumda ortaklaşa bir çalışma ve sanat kaygısı pek yoktur.

yıldız etmeni [Alm. *Sterneneffekt*] [Fr. *effet d'étoiles*] [İng. *star effect*] : Çevren üzerinde yıldızların görünümünü veren etmen.

yıldız gergisi [Alm. *Sternenvorhang*] [Fr. *rideau étoile*] [İng. *star cloth*] : Üzerinde yüzlerce delik bulunan koyu renk gergi. Bu deliklerin hemen arkasında çevresi mavi boyalı, ama deliği hizasına gelen tepeleri boyalı olmayan ışıtaçlar konulur.

yıldız oyuncu [Alm. *Star, Hauptdarsteller*] [Fr. *vedette*] [İng. *star, lead*] [İt. *primo attore*] : 1 — Seyirci arasında ünlenmiş, bir oyunun uzun süre oynanmasını sağlayan, beğenilen oyuncu. 2 — Baş oyuncu.

yılgı oyunu [Alm. *Schauerdrama*] [Fr. *pièce d'horreur*] [İng. *horror play*] : Amacı seyircinin korku duygusunu uyandırmak olan oyun.

yılgı tiyatrosu [es. t. *korku tiyatrosu*] [Alm. *Theater der Grausamkeit*] [Fr. *théâtre de cruauté*] [İng. *theatre of cruelty*] : İçinde tüyler ürpertici, korkunç sahneler bulunan, seyircinin korku duygusunu uyandıran tiyatro anlayışı. Örnek : Grand Guignol.

yığitbaşı (Kö. O.) : Anadolu'da oyun düzenleyicilere verilen adlardan biri.

yineleme [Alm. *Wiederaufführung, Reprise*] [Fr. *reprise*] [İng. *revival*] : Bir oyunun yeni baştan ele alınarak yeniden oynatılması.

yivli mercek [Alm. *Fresnel-Linse*] [Fr. *lentille fresnel*] [İng. *fresnel lens*] : Dışa doğru genişleyen, birbirine koşut, yuvarlak yivleri olan ve yumuşak ışık veren mercek. Bu merceği bulan Fransız fizikçisi Augustin Jean Fresnel (1788-1827) dir.

yivli-mercekli ışıldak [es. t. *fresnel*] [Alm. *Fresnel Scheinwerfer*] [Fr. *fresnel projecteur*] [İng. *fresnel spotlight*] : Adını merceğinden alan bu ışıldağın gücü 500 ile 2000 vat arasında değişir. Merceği yivli olduğundan hem sınırlı, yumuşak ışık verir, hem de ısıya dayanıklı.

lıdır. İçindeki ısıtaç merceğe çok yaklaşılabildiğinden aydınlatma alanı elli dereceye kadar genişletilebilir.

yoğunlaştırmak [Alm. *verdichten*] [Fr. *condenser*] [İng. *to condense*] : Bir oyunun metninde bulunan gevşek dokulu yerleri uygulama sırasında derleyip toparlamak, daha güçlü ve etkin duruma getirmek.

yorum [es. t. *tefsir*] [Alm. *Interpretation*] [Fr. *interprétation*] [İng. *interpretation*] : Bir yapıtın anlamını aydınlatmada tutulan inceleme ya da düşünme yolu.

yorumlayan oyuncu [Alm. *Darsteller*] [Fr. *interprète*] [İng. *performer*] : Rolü yorumlayan oyuncu.

yorumlu oyunculuk [Alm. *Darstellung*] [Fr. *interprétation*] [İng. *acting*] : Oyunculukta yorum. Bir oyuncunun herhangi bir rolü doğru bir yorumla canlandırması ya da göstermesi.

yönetici [es. t. *idari müdür*] [Alm. *Verwaltungsdirektor, Geschäftsführer*] [Fr. *directeur administratif*] [İng. *acting manager, administrative director, general manager*] [İt. *direttore*] : Tiyatronun sanat dışındaki her türlü yönetsel ve parasal işlerinin başında olan yetkili.

yönetmek 1—[Alm. *leiten*] [Fr. *conduire*] [İng. *manage*] : Tiyatro-yu yönetmek. 2—[Alm. *inszenieren*] [Fr. *mettre quelque chose en scène*] [İng. *direct*] : Bir tiyatro yapıtının sahnelenmesi işini yönetmek.

yönetmen [es. t. *rejisör*] [Alm. *Regisseur, Spielleiter*] [Fr. *metteur en scène*] [İng. *producer, director*] [İt. *regista*] : Bir oyunu, gerekli ön hazırlığı ve yorumu yaptıktan sonra, dengeli ve sıkı bir düzen içinde, doğru, inandırıcı ve sanatsal bir biçimde, çeşitli alanların sanatçıları, uzmanları ve uygulayıcıları ile işbirliği yaparak sahneye çıkaran sanatçı.

yönetme telli [Alm. *mechanischer Zug*] [Fr. *fil de télécommande mécanique*] [İng. *tracker line, tracker wire*] [İt. *cavetto a distanza*] : Uzaktaki bir şeyi yönetebilmek için palangalar üzerinde düzeneksel olarak hareket ettirilen tel.

yöntem [es. t. *metot*] [Alm. *Methode*] [Fr. *méthode*] [İng. *method*] : Çağdaş oyunculüğün kurucusu Stanislavski yöntemi için kullanılan sözcük. bak. *Stanislavski dilgesi*.

yöresel ışıklandırma [es. t. *lokal ışık*] [Alm. *Lokalbeleuchtung*] [Fr. *éclairage local*] [İng. *area lighting, local lighting*] : Sahne üzerinde yalnızca belli bir bölgeyi aydınlatma.

yukarı orta [Alm. *Mitte Hinten*] [Fr. *fond centre*] [İng. *up centre*] : Sahne orta bölümünün seyirciye uzak olan yukarı kesimi.

yuvarlak sahne [Alm. *Ringbühne*] [Fr. *scène abbatiale*] [İng. *peripheral stage*] : Oyun alanı yuvarlak ve ortada olan sahne.

yuvarlak tiyatro [Alm. *Rundtheater*] [Fr. *théâtre circulaire*] [İng. *circular stage*] : Ortaçağda dinsel oyunların oynandığı aşağı yukarı üç buçuk metreden on metreye kadar çapları olan yuvarlak tiyatro; oyun alanının çevresi seyirci girmesin diye bir hendekle çevrili olan tiyatro. bak. *çevreli tiyatro*.

yüksek komediya [Alm. *höhe Komödie*] [Fr. *haute comédie*] [İng. *hot comedy*] : Karakter ve töre türlerini kapsayan komediya. bak. *töre komedyası*.

yükselti [es. t. *platform*] [Alm. *Podest*] [Fr. *praticable*] [İng. *rostrum, practical, prac*] [İt. *praticabile*] : Sahne üzerinde değişik düzey elde etmek için çeşitli yükseklikte yapılan düzey.

yüren (Kö.O.) : Anadolu'da oyun düzenleyicisine verilen adlardan biri.

yüz boyama [es. t. *makyaj*] [Alm. *Schminke, Maskenbild*] [Fr. *maquillage*] [İng. *make-up*] : Oyuncuların rollerine uygun biçimde yüz anlatımlarını değiştirmek amacıyla yüzlerini boyamaları işlemi.

yüz boyama uzmanı [es. t. *makyaj mütehassısı*] [Alm. *Maskenbildner*] [Fr. *maquilleur*] [İng. *make-up artist, make-up man*] : Oyuncuların yüzlerini rollerine uygun biçimde boyayan uzman.

yüz buruşturmak [Alm. *grimassieren*] [Fr. *faire la grimace*] [İng. *grimace*] : Oyuncunun, anlatımı vurgulamak için oyun sırasında yanlış olarak başvurduğu yüz kıvrımlarının tümü.

yüzer tiyatro [Alm. *Schifftheater*] [Fr. *théâtre flottant*] [İng. *floating theatre, show-boat*] : İrmak, deniz, göl üzerinde, kıydan kıyıya seyreterek oyunlar oynayan tiyatro.

yz [Alm., Fr., İng. *MS*] : Yazma sözcüğünün kısaltılmışı.

Z

zamanlama [Alm., Fr., İng. *timing*] : 1—Oyuncunun, başka oyunlarla olan ilişkisinde ne zaman tepki göstereceğini belirten kavram. 2—Uygulayım öğelerinin oyuncularla eşlenmesinde dikkat edilen kavram.

Zanni : Commedia dell'arte türünde, erkek uşak tiplerine verilen ad.

zarzuela : İspanyol klasik müzikli oyununa verilen ad.

zincir ağırlık [Alm. *Beschwerungsketten*] [Fr. *plombs*] [İng. *chain weight*] [İt. *peso*] : Sahnede bir şeyi gergin tutmaya yarayan ağırlık.

zincirleme [Alm. *Folge*] [Fr. *enchaînement*] [İng. *succession*] : Tiyatro oyununda olayların nedenleri ile sonuçlarının inandırıcı sıra ile birbirini izlemesi.

zorunlu sahne [es. t. *mecburi sahne*] [Alm. *verbindliche Szene, obligatorische Szene*] [Fr. *scène à faire*] [İng. *obligatory scene*] : «İyi kurulu oyun» uygulayımında ileride ortaya çıkacak olayları ima edici noktaları bir araya toplayan birinci derecede önem taşıyan sahne. Bu sahnede çoğu kez oyunun doruk noktası bulunur.

zuhuri kolu (O.O.) : Ortaoyunu kollarından ikincisi (Öbürü Han Kolu). Bu kol sarayda gösteriler yapardı. Bu terim bir ara ortaoyunu anlamında da kullanılmıştır.

zurnacı (O.O.) : Ortaoyunu'nda, curcunada bütün oyuncuların kendilerine özgü ezgilerini çalan çalgıcı.

KUKLA VE GÖLGE OYUNU TERİMLERİ

A

Acem : Türk gölge oyunu ile ortaoyunu'nda izlenen Azerbaycan'dan ya da İran'dan gelen bir tip. Eliaçık, gönlü yıce, ancak atıp tutan bir kişidir. Çoğu kez halı satıcısı, tömbekici, antikacı ya da ara sıra tefecidir. Eğlence düşkünü olduğu kadar kendine dalkavukluk edenden hoşlanır. Şiiri sever.

ak arap : Türk gölge ve ortaoyununda Orta Doğu ülkelerine Mezopotamya bölgesinden gelen tip. Uğraşları arasında kahve dövücülüğü, kestane, fıstık, baklava satıcılığı, devecilik vardır. Bu tipler içinde gazel okuyan dilenciler de bulunur.

altı karış : Türk gölge oyunu'nda cücelere verilen ad. Bunların uzun bir soytarı külâhı ve kimi kez de külâhın ucunda feneri vardır bak. beberuhi, plşbop.

alttan yönetilen kukla [Alm. *Puppe mit Führung von Unten*] [Fr. *mariionette à manipulation en élévation*] [İng. *puppet manipulated from below*] : Sahnenin altından yönetilen kukla türü. Örnek : *El kuklası*.

aptal : Türk kukla oyununda dalkavuk tipi.

araba kuklası : Bir arabanın içinde, alttan oynatılan Türk kuklası.

aragoz : Mısır'da eskiden oynatılan kuklaya verilen ad.

ara söyleşi : Karagöz ile Hacivat arasındaki konuşmayı uzatmak için eklenen söyleşme.

Arnavut : Türk gölge ve ortaoyunu tipi. Dürüst, mert, ama bilgisiz ve kabadır. Çabuk kızar, ataktır, onun için adam öldürmek çok kolaydır. Kabadayılığı vardır, ama sıkıya gelince kaçır. İyi davranılınca uyumludur. Ciğercilik, bahçivanlık, bostancılık, bozacılık vb. işlerle uğraşır.

arosek : İran'da ilkel bir kukla türü.

âşık : Türk gölge oyununda ciddi tiplerden biri; saz çalarak şiir okur.

ayak kuklası : On yedinci yüzyılda oynatılan bir kukla türü.

Aydınlı : Türk gölge oyununda kabadayı ya da efe tipi. Tek başına mahallenin düzenini sağlar. «Efe» olarak da perdeye çıkar. Kimi oyunlarda *Tuzsuz Delî Bekir*'in görevini yüklenir.

ayna : Gölge oyunu tasvirlerinin gösterildiği gergi. Bu gergi, mermerşahi patiskadan, çevresi çiçekli bezdendi. Eskiden 2 x 2.5 metre iken, sonradan 1.10 x 1.80 m. olarak küçültüldü.

aynalı (Argo) : Karagöz, Külhanbeyi ve Matiz tarafından «güzel» karşılığında kullanılan argo sözcük.

aynasız (Argo) : Karagöz, Külhanbeyi, Matiz tipleri tarafından «kötü», «çirkin» karşılığında kullanılan argo sözcük.

ayvaz : Türk gölge oyununda Ermeni tipi.

B

baba Himmet : Türk gölge oyunu'nda Kastamonulu tipi. Çok iriyarı, kolayca aldatılabilen, saf bir kişidir. İyî yüreklidir, ancak kızınca gözü kimseyi görmez. Omuzunda baltasıyla gezer ve genellikle odun kırıcılığı yapar. bak. **hurbo**.

balama : Türk gölge oyunu'nda, Matiz, Külhanbey tarafından yabancı ülke tipleri; ortaoyunu'nda ise Rum için kullanılan Çingeneceden bozma sözcük.

balık söyleşmesi : Karagöz ile Hacivat arasında geçen ve çeşitli balıklar yoluyla ikinci anlamları getiren atışmalı söyleşme.

barba yorgo : Gölge oyunu'nda yarı Rumca, yarı Ulahça konuşan Rumelili çoban tipi. Bilgisizdir; denizin adını bilmez, gemileri kayıksanır, **baba Himmet**'in bir başka uzantısıdır.

baro (Argo) : Karagöz, Külhanbey ve Matiz tarafından «efendi» anlamında kullanılan sözcük.

başlangıç : Türk gölge oyunu'nda başlangıç bölümü. Hacivat'ın semai okuyarak geldiği ve perde gazeline girdiği kesim. Hacivat, bu bölümde düzyazı uyaklı yakarışa geçer, sonra iki dize şiir okur. Karagöz, gerginin, seyirciye göre sağ üst köşesinden iner ve **tekerleme**'ye girer.

baz-ı hayal : İran'da gölge oyununa verilen ad.

bebek : Anadolu'da kukla oyununa verilen ad.

beberuhi : Türk gölge oyunu'nda kötü huylu cüce tipi. Fiziksel kusuru iç yaşamına vurmuş, herkese sövüp sayan, yaygaracı yılışık, sulu ve densiz bir tiptir. Çabuk ve duraksız konuşur. Başkalarını, özellikle Karagöz'ü kızdırmaktan hoşlanır. Oradan oraya laf taşıyarak herkesi birbirine düşürür.

bilmece söyleşmesi : Karagöz ile Hacivat arasında geçen bilmeceli yarışma ya da söyleşme.

bitiş : Türk gölge oyunu ile ortaoyunu'nda son kesim. Bu kısa kesimde oyunun bittiği bildirilir, gelecek oyunun adı ve oynanacağı yer belirtilir.

Bolulu : Gölge oyunu ile ortaoyunu'nda sık görülen tip. Bolu ve yöresinin ağzıyla konuşan, ama İstanbul'a yerleşmiş olan ve genellikle aşçılık yapan biridir.

bunraku : Japon kukla geleneği içindeki en yetkin ve en zor kukla oyunu. Bu oyundaki kuklaların boyu 1.20 metre olduğu için üç kişi tarafından oynatılır.

burattini : İtalyan el kuklası.

büyücü : Türk gölge oyunu'nda eski çağlardan kalma bir tip. Büyü yapan bir kadındır.

C

cadaloz : Türk kuklasında üvey ana tipi.

cadı : Türk gölge oyunu'nda genellikle geceleri ortaya çıkan ve kötülük yapan doğaüstü bir figür. bak. **cazu**.

canavar : Gölge oyunu'nda doğaüstü bir yaratık tasviri. Buna ejder de denir. Kötülüğün simgesidir.

cazu : Gölge oyunu'nda daha çok büyü gücüyle olağandışı işler yapan, oyuna gerçeküstü bir hava getiren tasvir. Çoğu kez yaşlı, arada sırada da genç bir kadındır. Ancak bunlar arasında insan görünümünden çok değişik olanlar da vardır. Bunlar hep kötülük yaparlar, onları kızdıranı çarparlar.

cızlanmak (Argo) : Gölge oyunu'nda, Külhanbey ve Matiz tarafından «bir yere gitmek» anlamında kullanılan deyim.

cin : Gölge oyunu'nda doğadışı bir figür. Ortaçağ Avrupa tiyatrosundaki Şeytan'ın özdeşi. Göğsünde, karnında, kasıklarında ve dizkapaklarında canavar başları vardır. Göze görünmediğine ya da istediği zaman görüldüğüne inanılan düşsel bir figürdür.

cud (Argo) : Gölge oyunu'nda Yahudi tasvirine verilen ad. bak. **Yahudi**.

Ç

çadır hayal : Eskiden ipli kuklaya verilen ad.

çay (Argo) : Külhanbey ve Matiz tarafından «bayan» anlamında kullanılan sözcük.

Çelebi : İstanbul ağzıyla konuşan tip. Genellikle kibar ve mirasyedidir. Züppe, çıtkırıldım ve asalaktır. Güzel konuşmayı, şiir okumayı, eğlenceyi ve gezmeyi sever. Kadınlara düşkün ve onlara olan davranışlarında bencildir. Adının sonunda «zade» vardır : Razakızade, Kınnapzade gibi.

çengi : Çenk ile dans eden dansçı.

çerkez halayık : Dedikoducu kadın tiplerinden biri.

çırak : Gölge oyunu'nda gerginin hazırlanmasını, oynanacak oyunun tasvirlerini seçip sıraya koymak görevini yapan yardımcı kişi.

çingene : Genellikle argo konuşan, falcılık yapan, yaban otları satan, kimi kez de çalgıcılık yapan, seyrek görülen bir tip.

çömçe gelin : Anadolu'da ilkel kukla oyununa verilen ad.

D

dalang : Cava gölge oyunu ustası.

dayrezen : Def çalana verilen ad.

dedi ki : Her tümcenin başına «dedi ki» koyan gölge oyunu tipi.

defçi : Türk gölge oyunu'nda perde arkasında, ustanın denetiminde def çalan ve türkü söyleyen kimse.

değişken kukla [Alm. *Verwandlungsfigur, Metamorphosenpuppe*] [Fr. *marionette à transformation*] [İng. *quick-change puppet*] : Oyun sırasında birden değişik bir görünüm alabilen kukla türü.

değnekli kukla [Alm. *Stockpuppe*] [Fr. *marionette à tige*] [İng. *rod-puppet*] : Organları, alttan değneklerle hareket ettirilen kukla.

demeli : Her tümcenin başına «demeli» ekleyen gölge oyunu tipi.

deri kukla [Alm. *Büffelleder*] [Fr. *cuir de buffle*] [İng. *buffle leather*] : Sığır derisinden yapılmış kukla.

desgah : Gölge oyunu gergisi arkasında mum, çıra ya da ışıtaç koymaya yarayan raf. bak. **peş tahtası**.

dev kukla : İki insan boyunda, bazısı daha da büyük olan, mekanik bir biçimde kolları, başı hareket ettirilebilen şenlik kuklası. Eski belgelerde buna «suret-i div-i mehib» denilmektedir.

dikzlemek (Argo) : Matiz ve Külhanbey tarafından «gözetlemek» anlamında kullanılan sözcük.

dilenci arap : Türk gölge oyunu'nda bir ak arap tipi.

E

efe : Türk gölge oyunu ile orta oyunu'nda görülen kabadayı tipi. Bunlara **zeybek** de denir. Heybetli görünüşleri ve mertlikleri ile kavgaları ayırır, sorunları çözümler.

Eğnili : Uğraşı çoğu kez kasaplık olan bir gölge ve ortaoyunu tipi.

el kuklası [Alm. *Handpuppe*] [Fr. *marionette à gaine, gaine*] [İng. *hand-puppet, glove-puppet*] : Ayakları olmayan, alttan içine el sokularak oynatılan kukla. İşaret parmağı kafayı, başparmak bir eli, orta parmak öteki eli oynatır.

el kuklası oynatıcısı [Alm. *Handpuppenbühnemann*] [Fr. *castelier*] [İng. *puppet-boothman*] : El kuklasını oynatan sanatçı.

el kuklası sahnesi [Alm. *Handpuppenbühne*] [Fr. *castelet*] [İng. *hand-puppet booth*] : Çocuklara yönelik el kuklasında kullanılan arka kesimi açık, üç yanı kapalı sahne odacığı.

el peşrevi (Argo) : Gölge oyunu'nda, tasvirleri değnekle oynatma anlamında kullanılan deyim.

Ermeni : Gölge oyunu ile ortaoyunu'nda çok rastlanan bir tip. Çoğu kez elinde utla perdeye çıkar. Musiki, şiir gibi sanatlardan hoşlanır. Gün görmüştür, başkalarını küçümser, kimi kez konaklarda alışverişe bakan ayvaz olarak görülür. Uğraşları arasında kuyumculuk, tuhafiyecilik, lağımcılık vardır.

esrarkeş : Esrar çeken tip.

evet efendim söyleşmes : Hacivat ile Karagöz arasında söz cambazlığına dayanan atışmalı söyleşme. Hacivat bu atışmada Karagöz'e «evet efendim» dedirterek ona kibarlık öğretmek ister.

ezberci : Anlamadan ezbere konuşan tip.

F

fantoçini [Alm. *italienische Fantoccini*] [Fr. *marionettes italiennes*] [İng. *italian marionettes*] [İt. *fantoccini*] : İtalyan ipli kuklası.

fasil : Türk gölge oyununda konunun ya da öykünün bulunduğu kesim. Bu kesimde Hacivat ile Karagöz'den başka, oyunun çeşitli tipleri bir konunun kapsamı içinde ortaya çıkarlar.

firdöndü : Türk gölge oyunu tasvirlerinin bir kesiminde kullanılan dönerlik. Tasvirler yatay çubuklarla oynatıldığı için tek yönlü hareket ederler ve geri dönemedikleri için de geri geri kaybolurlar.

«Ham Hum Şaralop» deyip deli taklidi yapan Karagöz ile Hacivat'ın söyleşmesi. Burada Hacivat kendi kazdığı çukura düşer; çünkü Karagöz, paraları paylaşmaya gelen Hacivat'a da «ham hum şaralop» deyip onu kovar.

hareketli çeneli [Alm. *mit beweglichen Unterkiefer*] [Fr. *avec la mâchoire articulée*] [İng. *with jaw articulation*] : Alt çenesi hareketli olan kuklalara verilen ad.

hareketli gözlü [Alm. *mit beweglichen Augen*] [Fr. *avec les yeux mobiles*] [İng. *with movable eyes*] : Gözleri hareket edebilen kuklalara verilen ad.

Harputlu : Çoğu kez mahalle bekçisi olan ve sözlerine birtakım Kürtçe sözcükler karıştıran tip. Bön ve kibirlidir.

hatem (Argo) : Türk gölge oyunu argosunda zil.

hatem kerizli (Argo) : Oyunun sonunda çengi oynatmaya verilen ad.

hay : Ermeni'ye verilen ad.

hayal ağacı : Gerginin üst sol köşesinde bulunan «Y» biçimindeki destek. Buna bazı tasvirler sıkıştırılır ya da tasvirler bu çatal ağaca dizilir.

hayalbaz : Türk gölge oyunu ustası. bak. şebbaz, hayali.

hayali : Gölge oyunu ustası.

hayal oyunu : Gölge oyunu.

hayal perdesi : Karagöz oyunlarında kullanılan patiska gergi. Buna eskiden *lu'b-i hayal*, *hayal-i zil* ya da *şeyh küşteri (tüsteri) meydanı* da denirdi.

hayal sandığı : Türk gölge oyununda dört yüz tasvirin eksiksiz bulunduğu takıma verilen ad.

hayma salı gerdon : İran'da gölge oyununa verilen ad.

hayme şebbazi : İran'da çadırdan oynatılan kukla.

humhum : Türk gölge oyununda burundan ve genizden konuşan tip.

hurbo : Türk gölge ve ortaoyunlarında Anadolu tipleri için kullanılır. Başkaca Türk de denir. İriyari, güçlü, kaba ve görgüsüzdür. İyi yürekli, ama saftır; kolayca aldatılır. Gözü döndü mü önünde kimse duramaz. Kastamonulu oduncu ya da Bolulu aşçı olarak gergiye çıkar. Kimi kez de yufkacı, yoğurtçu, koç bakıcısı, kundura onarımcısı olur. Leblebici ya da bekçi olarak da oyuna çıkar.

hoppa : Çelebi tipinin başka bir adı.

humbaz : İran'da küp içine girilerek oynatılan kukla.

huzur Karagözü : Sarayda, padişah önünde düzenlenen gölge oyunu gösterisi.

Hüsmen ağa : Rumelili arabacı ya da güreşçi tipi. bak. Rumellili.

I

ihlamur kukla [Alm. *Lindenkolz*] [Fr. *bois de tilleul*] [İng. *linden wood*] : İhlamur ağacından yapılmış kukla.

ışık rafı : Gerginin arkasına aydınlatma aracını koymada kullanılan raf.

ışkırak : Karagöz'ün serpuşu. Bu, oynak, eklemli, bir hareketle geriye ya da ileriye düşen, böylece Karagöz'ün çıplak başını açan ve örten biçimde yapılmıştır. Ortaoyunu'ndaki «kavuk devirme» ile ilintisi vardır.

İ

İbiş : Türk kuklasında komik uşak tipi. Kukla oyununun baş figürüdür.

İftar söyleşmesi : Hacivat'ın ve Karagöz'ün birbirlerine hayali iftar sofraları kurmalarını konu alan karşılıklı söyleşme.

İhtiyar : Türk kuklasında evin efendisi İbiş'le ihtiyar, Kavuklu ile Pişekâr'ın kukla oyunundaki özdeşleridirler.

İkiboyutlu kukla [Alm. *Flachpuppe*] [Fr. *silhouette*] [İng. *flat puppet*] : Gölge oyunu tasvirlerine de bu ad verilir.

İlaç söyleşmesi : Karagöz'ün birbirine uymayan deli saçması şeyleri karıştırıp ilaç yapmasını Hacivat'a salık verdiği söyleşme.

İpli kukla [Alm. *Drahtpuppe, Marionette*] [Fr. *marionette à fils*] [İng. *string-puppet, marionette*] : Organları iple hareket ettirilen ve iple anlatım verilen kukla türü.

İpli kukla oynatıcısı [Alm. *Manipulator*] [Fr. *manipulateur*] [İng. *manipulator, operator*] : İpli kuklaları oynatan sanatçı.

İskemle kuklası [Alm. *Marionette auf dem Bretchen*] [Fr. *marionette à la planchette*] [İng. *jigging puppet*] : Bir sehpaye ya da iskemleye iliştirilmiş aşağıdan ipi çekilince hareket edebilen ve yalnızca dans edebilen kukla türü.

İtibar söyleşmesi : İtibarlı olana ayağa kalkılır düşüncesiyle geliştirilen, Hacivat ile Karagöz arasındaki ağız dalaşı.

Joruri : Japonya'da kukla tiyatrosuna verilen ad.

kabare kuklası [Alm. *Puppenkabarett*] [Fr. *spectacle de marionettes pour cabaret*] [İng. *cabaret puppet show*] : Kabare türü tiyatrosunda oynatılan kukla.

kaburcak : Türkistan'da kukla oyununa verilen ad.

kahve kutusu : Hacivat ile Karagöz arasında geçen söyleşme. Karagöz'ün yine düşsel bir serüveni bu söyleşmede yer alır.

kalıplı mukavva kukla [Alm. *papiermaché*] [Fr. *carton monté*] [İng. *molded paper*] : Tutkal, kağıt ve karton hamurundan yapılan kukla.

kanlı Nigar : 1—Türk gölge oyununda yosma tipi. Her türlü sapık ilişkileri ve yasa dışı eylemleri olan açık saçık bir zenne. 2—Karagöz oyunlarından birinin adı.

kara arap : Gölge oyunu ile orta oyununda görülen bir tip; *zenci* de denir. Halayık, uşak, lala olarak gergiye çıkar.

karagöz oyunu : Güneydeki Türkmen oymaklarında, düğünlerde oynatılan bir kukla oyunu. Yüzüne örtü örtterek arkası üstü yere yatan kuklacı, bir eline bir kadın, öbür eline bir erkek kukla alır, dizine de büyücek bir çömçe gelin bağlar. Bu dizdeki büyük kukla adamın elindeki kuklaların sevişmelerine engel olur.

Karagöz 1 — Türk gölge oyununun iki eksen kişisinden biri. Dışadönük, içi dışı bir, olduğundan başka gözükmeyen, yoksul bir halk tipidir. Halkın sağduyusunu ve törelerini yansıtır. Hacivat'ı dolandırmak gibi küçük kusurlar onda hoş görülür, çünkü o, ortağı tarafından daha büyük ölçüde dolandırıldığının farkındadır. Dürüst ve açıksözlüdür. Sürekli geçim derdinde olan Karagöz, ekmek parası için sevmeyişi ve beceremeyişi işleri yapmak zorunda kalır. Cesur ve gözüpektir. Dilencilik yapmaz, emeği karşılığı para kazanmak ister. Parası olduğunda gönlü yüce, eli açıktır. Çabuk kanan, çocuksu bir iyimserliği vardır. Tecimden hiç anlamaz. Gerçekçidir, hayal kurmaktan hiç hoşlanmaz. Her kalıba giremediği, dalkavuk ve çıkarıcı olmadığı için kapılar yüzüne kapanır. Ama onun bu dürüstlüğünden hoşlanan mert kişiler de vardır. Örnek : Tuzsuz Deli Bekir ya da Matiz, onun toksözlülüğünden ve yiğitliğinden hoşlandıkları için başkaları arasından yalnızca onu bağışlarlar. Hacivat ile aralarında sürekli bir işçi-işveren ilişkisi görülür. 2—[Alm. *Karagös*] [Fr. *Karagheuse*] [İng. *Karaghioz*] : Adını baş oyun kişisi Karagöz'den alan Türk gölge oyunu.

Karagöz'ü indirmek : Hacivat'ın güzel ve hoş giden sözler söyleyip bir dost aradığını belirtmesi ve Karagöz'ün, gerginin seyirciye göre sağ üst köşesinden görünüp Hacivat'ın yanına atlaması.

karındankonuşan [es. t. *vantrilok*] [Alm. *Bauchredner*] [Fr. *ventriloque*] [İng. *ventriloquist*] : Sesi diyaframa iterek karnından konuşma becerisi gösteren kişi.

karındankonuşan kuklası [Alm. *Bauchrednerpuppe*] [Fr. *marionette pour ventriloque*] [İng. *ventriloquial zanie*] : Karındankonuşanın kullandığı ve karşılıklı konuştuğu büyük boy kukla.

kasperle : Alman dili konuşulan ülkelerde başkuklanın adı. 1890 yıllarında Viyanalı güldürü ustası Larosche'un yarattığı kukla tipi.

kasperle tiyatrosu [Alm. *Kasperltheater*] [Fr. *guignol*] [İng. *punch and judy show*] : Kısa güldürüler oynayan ve genellikle küçüklere yönelik kukla tiyatrosu.

katlanır kukla [Alm. *Klappfigur*] [Fr. *marionette pliante*] [İng. *flexible puppet*] : Eklemleri yoluyla katlanabilir kukla türü.

kayarto : Türk gölge oyununda, kara derili halayık ya da cariyeye genellikle yaşıdır.

Kayserilli : Gölge ve ortaoyunlarında incelmış, açıkgöz Anadolu tipi. Kurnaz ve saldırgandır. Takma adı *Suyabatmaz*'dır. Pastırmacı, yağcı, nakkaş, bakkal ya da kavafıdır.

keçel pehlivan : İran'da kukla oyunun baş tipi. Kel pehlivan da denir.

kekeme : Kekeleyerek konuşan tip.

kerizci (Argo) : Gölge oyunu ve ortaoyununda şarkı söyleyene verilen ad.

kısa kukla güldürüsü [Alm. *kleines Lustspiel*] [Fr. *saynène*] [İng. *playlet*] : Kısa süreli kukla güldürüsü.

kol korçak : Anadolu'da ilkel kukla oyununa verilen ad.

korçak : Anadolu'da ilkel kukla oyununa verilen ad.

kömürcü develeri : Karagöz ile Hacivat arasında geçen bir söyleşme. Karagöz'ün nasıl kömürcü develerinin altında kaldığını anlatan, sonunda düş olduğu anlaşılan söyleşme.

kösebaşı ustaları : İkinci derecede gölge oyunu ustaları. Bunlar kapalı yerlerde ve kenar kahvelerde Karagöz oynatırlardı.

kötürüm : Gölge oyunun sakat tiplerinden biri. Çoğu kez dilenci olarak görünür.

kugutsu : Japon kuklasına verilen ad.

kukla [Alm. *Puppe*] [Fr. *marionette*] [İng. *puppet*] : Kimi kez parmaklara takılarak, kimi kez de iplerle ya da değneklerle oynatılan gösteri bebeklerine verilen ad.

kuklabaz : Türkiye'nin gösterim geleneği içinde kukla oynatan usta.

kukla boyama [Alm. *Schminken*] [Fr. *peinture*] [İng. *painting*] : Kuklanın boyanma işi.

kuklacı [Alm. *Puppenmeister*] [Fr. *marionettiste*] [İng. *puppeteer, puppet-master*] : Kukla üzerine uzman olan kişi.

kukla çatalı [Alm. *Führungskreuz*] [Fr. *atelle, airplane contrôle*] [İng. *coutch, control*] : İpli kuklaların iplerinin bağlandığı ve kuklacının denetimi sağladığı artı simgesi biçimindeki çatal.

kukla dekoru [Alm. *Dekoration-Puppenbühne*] [Fr. *décor de théâtre de marionettes*] [İng. *setting for puppet stage*] : Kukla sahnesi için yapılan dekor.

kukla düdüğü [Alm. *siffler pratique*] [Fr. *pratique*] [İng. *squaker, punch calls, swazzle*] : Kukla oyununda ıslık sesi çıkaran özel düdük.

kukla filmi [Alm. *Puppenfilm*] [Fr. *film de marionettes*] [İng. *puppet film*] : Kuklaların oynatıldığı sinema filmi.

kukla giydirme [Alm. *Kostumierung, Ankleiden*] [Fr. *habillage*] [İng. *dressing*] : Kuklayı giydirme işi.

kukla gösterisi [Alm. *Puppenschauspiel, Puppenaufführung*] [Fr. *spectacle de marionettes*] [İng. *puppet show*] : Kuklalar ile düzenlenen gösteri.

kukla güldürüsü [Alm. *dramatischer Schwank*] [Fr. *pochade*] [İng. *farcical sketch*] : Güldürüyü temel alan kukla oyun betiği.

kukla iş masası [Alm. *Beitischen*] [Fr. *servante*] [İng. *shelf*] : Kuklacının yanında bulunan ve kukla oynattığı sırada kullandığı iş masası.

kukla köprüsü [Alm. *Brücke*] [Fr. *passarelle de manipulation*] [İng. *bridge*] : İpli kuklanın oynatılmasında kullanılan küçük köprü.

kukla masalı [Alm. *Märchen*] [Fr. *conte*] [İng. *tale*] : Masalı kaynak olarak alan kukla betiği.

kukla operası [Alm. *Puppenoper*] [Fr. *opéra pour marionettes*] [İng. *puppet opera*] : Kukla oynatımı için müzikli betik.

kukla oynatıcısı [Alm. *Puppenspieler*] [Fr. *montreur de marionettes*] [İng. *motion man puppen player, puppet showman*] : Kuklaları oynatan sanatçı. bak. **kuklabaz**.

kukla oyunu [Alm. *Puppenspiel*] [Fr. *pièce de marionette*] [İng. *puppet play*] : 1 — Kukla oynatımına temel olan betik. 2 — Yapma bebeklerin oynatıldığı gösteri.

kukla rafı [Alm. *Puppenständer*] [Fr. *râtelier*] [İng. *puppet-rack*] : Kuklaların düzgün bir biçimde korunduğu raf.

kukla sanatı [Alm. *Poppenkunst*] [Fr. *art des marionettes*] [İng. *puppetry*] : Kukla yapımını, kukla uygulayımını, güzelduyusal oynatımı kapsayan deyim.

kukla tiyatrosu [Alm. *Puppentheater, Marionettentheater*] [Fr. *théâtre de marionettes*] [İng. *puppet theatre, marionette theatre*] : Yapma bebeklerin elde ya da mekanik olarak oynatıldığı tiyatro.

kukla yardımcısı [Alm. *Puppenkünstler*] [Fr. *sculpteur de marionettes*] [İng. *puppet carver*] : Kukla yapan usta.

kukla yapımı [Alm. *Puppenmache, Konstruktion der Puppen*] [Fr. *fabrication de marionettes*] [İng. *puppet making*] : Kuklanın ortaya çıkarılması.

kukla yontma [Alm. *Schnitzerei*] [Fr. *sculpture*] [İng. *carving*] : Kuklanın yontularak ortaya çıkarılması.

külhanbeyi : Türk gölge oyunu ile ortaoyunu'nda sık görülen bir tip. Kendine göre tavırları vardır: bıyık burar, yere tükürür, fesini yana eğer. Kimi sözlerini beste ile söyler, mani okur ve argo konuşur. Heceleri çeke çeke, uzatarak konuşur. Yan yan, çarpık, yalpa vurarak yürür. Uğraşı genellikle tulumbacılıktır.

Kürt : Gölge ve ortaoyunlarında Doğu Anadolu bir tip. Çocuksu, yumuşak başlıdır, sık öfkelenmez. Taşıyıcılık, taşıyıcıbaşılık, aşçı yamaklığı ya da bekçilik yapar.

kvel lei : Çin kuklası. Yeni Çince *kukle*.

L

lakırdı söyleşmesi : Hacivat'ın söylediklerine benzer sözler uydurarak birbirinden kopuk tümceleri sıralayan Karagöz ile Hacivat arasında geçen atışmalı konuşma.

Laz : Gölge ve ortaoyunlarında sık izlenen bir tip. Ağzı kalabalık olmasına karşın, anlamlı birşey söylemez, kimseyi de konuşturamaz. Çabuk öfkelenir ve çabuk yatıştır. Kıpırdaktır, yerinde duramaz. Ya gemici, ya kalaycı, ya hallaç ya da tütüncüdür.

lobetbaz : İran'da kukla oyunu.

M

makineli kukla [Alm. *mechanische Puppe*] [Fr. *marionettes m caniques*] [ ng. *mechanical puppet*] :  inde kurgusu olan, pil ya da elektrikle yönetilen kukla türü.

manici s yle mesi : Hacivat ile Karagöz arasında manilerle geli t rilen s yle me.

masana : Gölge oyunu tekerlemelerinden biri. «Masana» ile uyak kurulup karşılıklı konuşulur ve soyutlamalara giden gülünç sözler söylenir.

maskara : Türk kukla oyununda soytarı tipi.

Matiz : Gölge ve ortaoyunlarında sık görülen br tip. Genellikle sarho tur. G r n    korku verici olmasına karşın, pek önemsenmez. Çoğu kez ortaya çıkan karışık durumlarda ve dolantılarda onun parmağı vardır. En büyük özelliği sindirmek, g zda ı vermektir.  stanbul a  ı kullanır, pelt k bir konuşması vardır.

Mestan a a : Gölge oyunu'nda ezik bir göçmen a  ıyla tek tek konuşan Rumelili tipi. Durmadan köyünden bıktı ını söyler, sürekli olarak kendine güvensizlik  indedir. Pehlivan olduğunu söylemesine karşın herkese yenilir. Korkak değil, yal ındır. bak. **Rumelili**.

me ale : Gölge oyunu gergisi ardında yakılan  ıra. Buna  em'a da denir.

me ale  ana ı : Gölge oyununda me alenin yakıldığı çanak ya da altlık.

more : Gölge ve ortaoyunlarında Arnavut'un hemen her tümceye eklediği sözcük.

muhavere : bak. **s yle me**.

mukaddem : Arap gölge oyununu oynatan t renciba ı; aynı zamanda bu gölge oyununun ba  kişisi.

mukaddime : bak. **başlangıç**.

mum kukla [Alm. *Wachs*] [Fr. *cire*] [ ng. *wax*] : Mumdan yapılmış kukla.

muslu : Gölge oyununda açık Hasan'ın oğlu.

müzik s yle mesi : Hacivat ile Karagöz arasında Türk müziği üzerine geçen konuşma. Hacivat yarım yamalak bilgisiyle bilgiçlik taslar ken, Karagöz bir şey anlamadı ından bunlara karşılık gülünç sözler uydurarak söz cambazlı ına gider.

N

nareke : Gölge oyunu gösterisi ba larken, g stermeli in kaldırılması sırasında çalınan kamı  düdük. Bu d d   n ucuna gerilmiş sigara ka ıdı ba lanır ve bundan da zırlıtılı bir ses çıkar.

nas : Karagöz ustalarının «gitmek» sözcüğü karşılığında kullandıkları sözcük.

nev-icat hayal : Yeni bulguları kapsayan gölge oyunu. On dokuzuncu yüzyıl Karagöz ustalarından K tip Salih, gergi yerine buzlu cam, mum yerine ı ıt k kullanmış ve alı ıla gelinmi  tasvirlerden daha büyük tasvirlerle oyun oynatmı tır; Karagöz'  i  i tulumu ve davulla gergiye çıkarmıştır. Ayrıca, o dönemin romanlarından ve     lerinden senaryolar kurup oyun konularında değişiklikler yapmıştır. Böylece «nev-icat hayal» ortaya çıkmıştır.

nevrekan : Türk gölge oyunu tasvirlerini kesmede kullanılan sivri uçlu bıçak. Deri, ters yüzünden bu bıçakla kesilir.

O

oski (Argo) : Gölge oyunu sanatçılarının «altın» karşılığında kullandıkları sözcük.

oyuncak kukla [Alm. *Kinderspielpuppe*] [Fr. *marionette-jouet*] [ ng. *toy-puppet*] : Çocukların oynaması Çin yapılan kukla.

 

Öyle denmez : Hacivat ile Karagöz arasında geçen atı malı s yle me. Hacivat, Karagöz' n söylediklerini « yle denmez» diyerek düzeltmek ister, ama Karagöz bunlara da bir söz uydurur.

P

pan  ile cudi [ ng. *punch and judy*] :  ngilizlerin geleneksel kukla oyunu. Pan   irkin, koca burunlu, koca göbekli kambur bir tiptir. Cudi ise onun d rd rc  karısıdır.

para kesesi : Hacivat ile Karagöz arasındaki atı malı konuşma. Bu konuşmada «para kesesi» sözcüğü üzerinde  e itlemelere gidilir.

peclz (Argo) : Gölge oyunu argosunda «ev» anlamında kullanılan sözcük.

perde açmak [es. t. *p rde k    t etmek*] : Gölge oyunu dilinde gergiyi kurmak.

perde gazeli : Gölge oyununda Karagöz görünmeden önce Hacivat'ın söylediği gazel.

peş tahtası : Gölge oyununda, gerginin arkasında, çerçeveye iplerle tutturulmuş raf. Buraya gergiyi ve tasvirleri aydınlatan mum, çıra ya da ışıtaç konulur. Buna *destgah* da denir.

pişbop : Beberuhi'nin argo adı.

piyanolu kukla [Alm. *Tastenpuppe*] [Fr. *marionette à clavier*] [İng. *piano puppet, keyboard puppet, pedal puppet*] : Piyano çalma taklidi yapan kukla.

R

rastgele : Her söze «rastgele» katarak konuşan gölge oyunu tipi.

rikkhım : Arap gölge oyununun önemli bir kişisi.

Rumelili : Türk gölge ve orta oyunlarının göçmen tipi. bak. Mestan ağa, Hüsmen ağa.

S

sahte hasta : Hacivat ile Karagöz arasında geçen söyleşmelerden biri. Karagöz'ün yalandan hasta olması üzerinde geliştirilen atışmalı konuşma.

Salkım İnci : Türk gölge oyununda yosma tipi. Kanlı Nigar'ın düşmanı; ancak bazı oyunlarda bunların ikisi bir olup dolap çevirirler. *Şallı Natır*'ın sevgilisidir.

Samamiko (Argo) : Karagöz'ün argodaki adı.

sandikkâr : Sandıkçı. Gölge oyunu ustalarının ikinci yardımcısı. Oyun takımından sorumludur ve çırağın yardımcısıdır.

sekban : Yeniçeri ocağından bir gölge oyunu tipi.

semai : Gölge oyununda narekenin eşliğinde göstermelik gergiden kaldırıldıktan sonra Hacivat'ın okuduğu şarkı.

sinema kuklası [Alm. *Filmpuppe*] [Fr. *marionette cinématographique*] [İng. *film puppet*] : Sinemada kullanılan kukla türü.

siperyo perdesi : Gölge oyunu gergisi üzerinde, meşinden yapılmış yarı rım perde.

sipsi (Argo) : «Tütün» ya da «sigara» anlamında kullanılan gölge oyunu argosu.

sopalama : Türk gölge ve kukla oyunlarında rastlanan sopa vurmalar.

sopalı kukla [Alm. *Stangepuppe*] [Fr. *marionette à tringle*] [İng. *rod-supported puppet*] : Kuklanın kafasını döndürmek için kafaya kadar giden bir sopa ucuna yerleştirilmiş kukla.

söyleşme [es. t. *muhavere*] : Karagöz ile Hacivat'ın oyuna başlama konuşmaları; bu kesimde iki tipin nitelikleri, gerek ses, gerekse tavır ve toplumsal konuları açısından sergilenir. Söyleşmelerin kimi ise ilintisiz tek başına söyleşmelerdir. Söyleşenlerin birbiriyle tanıdık çıkmaları, birbirinin sözlerini ters anlamaları ve ağız dalaşına girmeleri bu kesimdedir.

suretbaz : Eski Türklerde kukla oynatıcısına verilen ad.

susamcı : Gölge oyununda hamamda susam satan tip.

suyabatmaz : bak. *Kayserili*.

Ş

Şallı Natır : Gölge oyunundaki yosma tiplerinden biri. Salkım İnci'nin de sevgilisidir.

şebbaz : Gölge oyunu tasvirlerini oynatan usta. bak. *hayalbaz*, *hayali*.

şem'a : Gölge oyunu gergisi ardında yakılan çıra.

şem'a çanağı : Gölge oyunu gergisi ardında yakılan çıranın çanağı.

Şeyh Küşteri : İran'ın Küşter kasabasından Bursa'ya gelerek yerleşmiş ve söylentiye göre, ilk Türk gölge oyununu oynatmış olan kişi. Eski Karagöz ustaları, onu «Pirimiz Şeyh Küşteri» diye anarlar. Gerçekte gölge oyununu onun bulduğu kesin değildir; önemli olan eski Karagöz ustalarının Şeyh Küşteri'yi önder, koruyucu ve kurucu olarak seçmiş olmalarıdır.

Şeyh Küşteri meydam : Türk gölge oyunu tasvirlerinin oynatıldığı gerginin başka adı.

şeytan : Türk kukla tiyatrosunda kötü ruh simgesi olan tip.

şık : Türk gölge oyunu tipi. Orta oyununda buna *zampara* denir.

şilir söyleşmesi : Hacivat ile Karagöz arasında, şilir üzerine kurulu karşılıklı atışma.

şopka [Alm., Fr., İng. *szopka*] : Polonya kuklası.

T

tahta kukla [Alm. *Holzschauspieler*] [Fr. *comédien de bois*] [İng. *wooden actor*] : Tahtadan yapılmış kukla.

Tapınma kuklası [Alm. *kultisches Puppenspiel*] [Fr. *marionettes rituelles*] [İng. *ritual puppets*] : Yüce ve kutsal olarak bilinen varlıklara karşı gösterilen saygıda ve onlara tapınmada kullanılan törensel kukla.

tasvir : Gölge oyununun renkli figürlerine verilen ad. Özellikle deve derisinden yapılanı iyi olur, ancak dana, manda, sığır derisinden de yapılır.

taşınabilir kukla sahnesi [Alm. *tragbare Puppenbühne*] [Fr. *théâtre de marionettes portatif*] [İng. *portable puppet booth*] : Bir yerden başka bir yere kolayca taşınabilecek biçimde yapılmış olan kukla sahnesi.

taşıyıcı : Gölge oyunu tasvirlerini ve donatımıklarını taşıyan kişi.

Tatar : Gölge ve orta oyunları tipi. Ne iş yaptığı belli olmayan ve seyrek görülen bir tiptir. Ancak lehçe taklidi için çıkar.

tatu (Argo) : Gölge oyununun oynatıldığı kahvelere verilen ad.

tatucu (Argo) : Gölge oyunu ustalarının kahvelerine verilen ad.

tekbıyık : Tuzsuz Deli Bekir öbeğinden bir kabadayı tipi.

tekerleme : Karagöz'ün uyaklı dizelerle Hacivat'a sövüp sayması.

televizyon kukla gösterisi [Alm. *Fernsehpuppensendung*] [Fr. *émission télévisée de marionettes*] [İng. *television puppet show*] : Televizyon yoluyla kukla gösterisi.

temaşa bak. gösterim.

tiran : Türk kukla tiyatrosunda kötü adam tipi.

tiryakı : Gölge oyununun acı - gülmüş tipi. Afyonludur, sözlerinin ortasında uyur. Gürültüden patırtıdan çok korkar. Boş gezenin boş kalfasıdır; ters, dalgın, tembel ve duygusuzdur. Sürekli düş düşünmesinde yaşar. Ruhsal açıcıdan hastadır. —

tokat söyleşmesi : Hacivat ile Karagöz'ün tokatlaşarak çene yarıştırdıkları söyleşme.

toprak kukla [Alm. *Terrakotta*] [Fr. *terre cuite*] [İng. *terra cotta*] : Toprakta yapılmış kukla.

toramanlı Karagöz : 1—Cinsel organı olan Karagöz tasviri; buna *zekerli Karagöz* de denir. 2—Bu tasvirlerle oynanan açık saçık Karagöz oyunu. Bu tür oyunlar Lale döneminde ortaya çıkmış ve genellikle önemli kişilerin konaklarında oynatılmıştır.

torna işi kukla [Alm. *gedrechseltes Holz*] [Fr. *bois tourné*] [İng. *turned wood*] : Tahtası tornada biçimlendirilmiş kukla.

tulum söyleşmesi : Hacivat ile Karagöz arasında tulumun eksen olduğu atışmalı konuşma.

Tuzsuz Deli Bekir : Mahallenin kabadayı tipi. Mert ve korkusuzdur. Tepeden tırnağa silahlıdır. Mahalledeki kavgaları bastıran, mahallenin sorunlarını çözümleyen bir tiptir. Her zaman herkesle dövüşmeye hazırdır. Bir insanı çok kolayca öldürebileceğini söylemesine karşın, hiç kimseyi öldürmemiştir. Dolantılı oyunların çözümünü sağlar, cezalandıracakken hep bağışlar.

Tüccar : Gölge oyununda, oynatıcıların çengiye verdikleri ad.

U

uçlanmak (Argo) : Türk gölge oyunu tiplerinden Karagöz, külhanbey ve Matiz'in «vermek» anlamında kullandıkları argo sözcük.

uçmak söyleşmesi : Hacivat ile Karagöz arasında geçen tipik bir söyleşme. Karagöz burada uçtuğunu ve çeşitli serüvenlere atıldığını söyler, sonunda herşeyin düş olduğu anlaşılır.

usta : Karagöz oynatan sanatçıya verilen ad.

üstat : En üst düzeyde Karagöz oynatan, sanat yanı büyük olan Karagözcülere, orta oyunculara ve doğaçlama sanatçılarına verilen san.

V

vertep [Alm., Fr., İng. *Vertep*] : On altıncı yüzyıldan bu yana Rus kuklalarına verilen ad.

vayang [Alm., Fr., İng. *Wayang*] : Cava'daki kukla ve gölge oyununa verilen ad.

Y

Yahudi : Gölge ve orta oyunlarında sık rastlanan, müslüman olmayan tiplerin en önemlisi. Çoğu kez İspanyolca sözler kullanır. Çok hepsaplı, inatçı ve pazarlıktır. Korkak, yaygaracı ve çıkarcıdır. Ağzı bozuktur. Uğraşları arasında eskicilik, tefecilik, sarraflık, kuyumculuk vardır. Seyrek olarak hokkabaz ya da haham olarak görülür. Oyun argosunda adı *cud'*dur.

yardak : Türk gölge oyununda şarkı söyleyen kişi. Bunların klasik Türk müziğini iyi bilmeleri ve seslerinin güzel olması gerekir.

yatay yönetilen kukla [Alm. *Puppe mit Horizontalführung*] [Fr. *marionette à manipulation équiplane*] [İng. *puppet manipulated hori-*

zontally] : Sahnenin arkasından yere paralel tutulan değneklerle yönetilen kukla türü.

yer kuklası : Yerdeki yatay ip çekilerek sıçratılan eski bir kukla türü.

yerleşik kukla topluluğu [Alm. *bestandiges Puppentheater*] [Fr. *théâtre de marionettes fixe*] [İng. *permanent puppet theatre*] : Sürekli aynı yerde gösteriler düzenleyen kukla tiyatrosu.

yontulmuş kukla [Alm. *Holz geschnitten*] [Fr. *bois sculpté*] [İng. *carved wood*] : Yontularak yapılmış kukla.

yukardan yönetilen kukla [Alm. *Puppe mit Führung von Oben*] [Fr. *marionette à manipulation surplombante*] [İng. *puppet manipulated from above*] : Kukla sahnesinin yukarısından yönetilen kukla türü. Örnek : *ipli kukla*.

Z

zekerli Karagöz : bak. toramanlı Karagöz.

zenne : Türk gölge ve ortaoyunlarında kadın tipi. Değişik toplum sınıflarından gelen genç ve yaşlı tiplerdir. Gençleri gönül işlerinde, yaşlılar ise gülmeceyi desteklemekte kullanılan figürlerdir. Bunlar genellikle olumsuz çizilmişlerdir; ahlak kurallarını çiğnerler, kocalarını aldatırlar, paraya önem verirler, iç güzellikten çok dış güzellikle ilgilenirler. Hatta evli olanları bile bu kalıplar dışında değildir. Evli kadınlar dırdırcı, kocalarını usandıran tiplerdir. Bunlar para ile satın alınabilen, para için herşeyi yapabilen tipler olup toplum içinde birer mal durumundadırlar. Geleneksel Türk tiyatrosunda saygıdeğer kadın tipleri, anneler ve bir de platonik sevgi bağını yürüten çok genç kişilerdir.

zamba : Türk gölge oyunu tasvirlerini delmede kullanılan özel delici.

zırzop : Türk gölge oyununda sık görülmeyen delişmen tip.

zummara : Aragoz adı verilen eski Mısır kuklasında kullanılan kamış düdüğü.

ÖYKÜ CANLANDIRMA TERİMLERİ

A

açıklama : Meddahın öyküsüne başlamadan önce uyaklı ya da düzyazı olarak öykünün geçtiği dönemi, kişileri ve bu kişilerin toplumsal konumlarıyla ekonomik durumlarını sergilediği bölüm. Kimi kez bu bölümün sonunda dönemin padişahına da bir övgü bulunur.

anlatı [es. t. *kıssa*] : Anlatılacak şey.

anma türküsü : Âşık gösterisinin başlangıç bölümünün son türküsüdür; âşık, burada ustasının türkülerinden birini söyleyerek onu anar.

âşık : Halk ozanlarının ezgicilerine ve öykücülerine verilen ad.

B

bahşı (bakşı) : Eski Türk halk ozanları, bestecileri ve öykücülerine verilen ad.

baltacık [es. t. *teberzin*] : Eski meddahların taşıdığı küçük balta.

bank ezgicileri [Alm. *Bänkelsänger*] : Ortaçağ'da orta Avrupa'da ve özellikle Almanca konuşulan ülkelerde, bir bankın üzerine çıkıp resimlerle öykü anlatıp türkü söyleyenlere verilen ad.

bard [İng. *bard*] : Ortaçağ'ın başlarında, Avrupa'da ve daha çok İngiltere'de öykü anlatan sanatçı.

başlangıç : Meddahın öyküsünün başlangıç bölümü. Burada meddah ya bir divan okur ya da bir tekerleme söyler.

battal : 1 — Araplarda gülmece yaratanlara verilen ad. 2 — Âşık anlamında kullanılır.

bayot öyküsü [İng. *baeot mystery*] : Tibet'te dinsel içeriği olan öykü.

bhana : Hindistan'da tek kişiyle canlandırılan kısa oyunları anlatanlara verilen ad.

bitiş : Meddah canlandırmasında bitiş bölümü. Bu bölümde öyküden elde edilen ders (kıssadan hisse) vurgulanır.

bozlak : Öykülü türkü.

D

değnek : Meddahın elinde tuttuğu, çeşitli nesneleri göstermede kullandığı sopa.

destan 1 — [Alm. *Epos*] [Fr. *épique*] [İng. *epic*] : Kahramanlık öykülerine verilen ad. 2 — Aşık gösterisinin başlangıç bölümünde beşinci sırada bulunan, gülmececi olan uzun şiir. 3 — Bir kahramanlık öyküsünü ya da olayı anlatan koşma biçiminde 11 hecelik Türk halk koşuğu.

destancı : Destan söyleyen ya da anlatan sanatçı.

doğaçtan konuşma [es. t. *irticalen konuşma*] : Hiçbir (betiğe) dayanmadan konuşma. Bu da bir yaratıcılık gerektirir.

döşeme : Aşık gösterisinde saz faslı bittikten sonra, âşıkların başladığı düzyazı tekerleme. Burada âşık bilgiler de verir.

E

ebyat okuma : Meddahların iki dizeden kurulu uyaklı sözler söylemesi.

efsane-guyan : Efsane okuyanlara verilen ad.

F

fasıl : Aşıkların öykü tekniğinde başlangıç bölümü.

fasl-ı mudhik : İslam tiyatrosunda anlatıya dayanan ilkel bir güldürü türü.

fener : Eski meddahların, tuğlarının dibine yaydıkları örtü üzerine koydukları fener. Bu fenerin öykü sırasında yanması gerekirdi. Fenerini yakmış olan meddah böylece öyküye başlayacağını belirtmiş olurdu.

fıkra [Alm. *Anekdot*] [Fr., İng. *anecdote*] : Kısa bir öykü ya da anlatı.

G

garrahan : Düzyazı okuyanlara verilen ad.

gazelhan : İslam tiyatrosunda bestelenmiş şiir okuyanlara verilen ad.

glıman [İng. *gleeman*] : Ortaçağ'da halk türküleri söyleyip öyküler anlatan bir tür Anglosakson sanatçısı.

güzelleme : Halk yazınında ve öykücülüğünde lirik koşuk biçimi.

H

hakavati : Arapların benzetmeler (taklitler) yapan sanatçısı.

hak dostum hak : Meddahın öyküsüne başlamadan önce söylediği sözler.

halk öyküsü : Kuşaktan kuşağa geçerek yaygınlaşmış halk arasında sık sık anlatılan öykü.

harikatha : Hindistan'da öykü anlatıcılara verilen ad.

havass-guyan : Peygamberlerin ve ermişlerin özelliklerini anlatanlara verilen ad.

hurafe : İnanılmaz masal.

I

iskemle : Meddah iskemlesi. Bu iskemlenin bir anlamı vardır. İskemlenin iki altta, iki üstte dört temeli bulunur : üsttekiler bilgi ve dünya görüşü, alttakiler ise sabır ve kararlılık'tır.

J

jataka : Hindistan'da koşuklu öykü.

jester : Ortaçağ İngiltere'sinde, zaman zaman oynayarak öykü anlatan sanatçı.

jest ezgileri [Fr. *chanson de geste*] : Ortaçağ Fransa'sında ezgiler eşliğinde anlatılan öyküler.

K

karavelli : Aşık öykülerinin içinde, öykünün ana temasından ayrı olarak söylenen ve genellikle gülmeceye dayanan küçük öykü. Çoğu kez bir masaldır. Örnek : *Pırlıtan pekmez*.

kasıde : Kısa öykü.

kass (kassas) : Peygamber fıkralarına, öykülerine ve ermişlerin anlatılarına verilen ad.

kıssa bak. anlatı.

kıssagüzar : Kıssa anlatan.

kıssahan : İran ve Hint saraylarında öykü (kıssa) anlatanlara verilen ad.

kıssaperdaz : Kıssa anlatan.

koçaklama : Halk yazınında ve öykücülüğünde konusu kahramanlık, savaş ve vuruşma olan koşuk.

koşma : Âşık gösterisinin başında bulunan 6-5 ölçülü, çok anlamlı türkî.
Köroğlu türküsü : Âşıkların gösterisinde, başlangıç bölümünde altıncı sırada bulunan türkî; inanışa göre, Köroğlu, fasıllarda, ondan türkî söylemeyen âşıklara ilenirmiş.

M

makama : İslam tiyatrosunda kişilerin söyleşmelerinin taklidine dayanan öykü biçimi.
makreme : Meddahın benzetmede ve öykü canlandırmada kullandığı büyük boy mendil.
mamur [İng. *mummer*] : Ortaçağ İngiltere'sinde öykü anlatana verilen ad.
mani : Genellikle birinci, ikinci ve dördüncü dizeleri uyaklı olan halk koşuğu.
masal : Olağanüstü kişiler ve olaylarla geliştirilen öykü.
meddah : Övücü anlamında. Başlangıçta Peygamberi ve ailesini övene meddah denilirdi. Sonradan dramatik bir biçimde öykü anlatanlara bu ad verildi. Meddahın sanatı iki yönde gelişir : Benzetme ve canlandırma. Çeşitli insanların, hayvanların, makinelerin vb.nin seslerine sesini benzeten meddah, bir öyküyü anlatırken öyküdeki kişileri de oynayarak canlandırır. Omuzunda makremesi, elinde değneği vardır. Değneği üç kez yere vurarak öyküsüne başlayan meddah, bunları anlatım sırasında çeşitli nesneleri yansılamada kullanır. Makreme, aynı zamanda ses değiştirmelerine de yarar.
meddah kahvesi : Meddahın öykülerini canlandığı ya da benzetmelerini yaptığı kahve.
mesnevihan : Mesnevi okuyana verilen ad.
minstrel : 1—Avrupa'da Ortaçağ'da çalgı çalarak öykü anlatan kişi. 2—Ortaçağ'da ortaya çıkan müzikli oyun.
moritat [Alm. *Moritat*] : *Bank ezgicileri*'nin tekdüze melodili öykülerine verilen ad. Bu öykülerde daha çok suç işleyenler, felakete uğrayanlar, öldürenler ve öldürülenler yer alır. Öykü çeşitli ilkel çizimlerle desteklenir.
muarref : Padişaha dua görevini gerçekleştiren kişi.
mudhik : İslam tiyatrosunda güldürücü sözler söyleyen ve hareketler yapan sanatçı.
mudhike : Güldürü.

mugaffal : Araplarda çeşitli güldürücü benzetmeler yapan sanatçı.
mukallit : 1 — Yansılamaya ya da benzetmelere giden, taklit yapan sanatçı. 2—Anadolu'da oyunları düzenleyene verilen ad.
murassahan : Koşuk ya da düzyazıyla ya da her ikisiyle birlikte uyaklı öyküler anlatanlara verilen ad.

N

nakkal : İran'da öykü anlatanlara verilen ad.
nataka : Burma'da, gerecini mitologya ile tarihten alan ve kahramanları işleyen danslı öykü.

O

ozan : Sazla ya da sazsız ezgiler ve şiirler söyleyen kişi.

Ö

öykü [es. t. *hikâye*] : Çoğu kez dua ile başlayan meddah ya da âşık öyküsü.
öykücü [es. t. *hikâyeci*] [Alm. *Erzähler, Geschichtsschreiber*] [Fr. *narrateur, conteur public*] [İng. *story-teller*] : 1—Öykü yazan ya da yaratan. 2—Öykü anlatan ya da canlandıran.

P

penglipur lara : Malezya'da romantik halk öykülerine verilen ad.
perdedari : İran'da, arkalarına, Peygamber ailesinin başından geçen acıklı olayları gösteren resimli gergi asarak bunun önünde öykü anlatanlara verilen ad.
peşrevi : Âşık öykülerinde, bazan mani biçiminde, bazan Köroğlu türkileri olarak kesimler arasına yerleştirilen parçalara verilen ad.

R

ravi : Rivayet yani söylenti anlatana verilen ad.
rozehan : İran'da İmam Hüseyin'in çektiği acıları anlatan öykücülere verilen ad. Bu sanatçı öyküleri anlatırken kalkıp oynar.

S

- sadehan** : Arapça ve Farsça koşuk okuyana verilen ad.
- semai** : Aşık gösterisinin başlangıç bölümünde dördüncü sırada sekiz heceli türkü.
- siret** : Bir kahramanın ya da kavmin efsanesi.
- siyer** : Birinin yaşam öyküsü.
- siyerçi** : Hükümdar sarayında, Peygamber ve yanındakilerin yaşamından, o dönemdeki müslümanların fetihlerinden söz etmekten ve anlatmaktan sorumlu olan sanatçı.
- skop** : Ortaçağ'da Tortonların öykü sanatçısına verdikleri ad.
- söylenti** [es. t. *rivayet*] : Ağızlarda dolaşan ve doğruluğu belli olmayan haber.
- sözlü gelenek** : Yazılı olmayan, ağızdan ağıza, anlatım yoluyla kuşaktan kuşağa geçen halk öykücülüğü.
- süngü** : Eski meddahlarda kendilerini korumak için bulunan büyük kama. Bu süngüye *elif* de denirdi.

Ş

- şehnamehan** : İran ve Hint saraylarında *Şehname*'den öyküler anlatanlara verilen ad.

T

- tasarı** [es. t. *meddah senaryosu*] : Meddahın canlandırma sırasında işlediği gevşek dokulu, içinde kimi kez maniler, atasözleri, deyimler ve türküler bulunan olay dizisini kapsayan özet.
- tat** : İran kaynaklı sözlü geleneği koruyan öykülere verilen ad.
- tecnis** : Aşık gösterisinin başlangıç bölümünde, ilk sıradaki uyaklı ve ve çokanlamlı türkü.
- tekerleme** : Aşık gösterisinin başlangıç bölümünde ikinci sırada bulunan türkü.
- terekeme** : Eski, sözlü geleneği koruyan öykülere verilen ad.
- truver** [Fr. *trouvères*] : Ortaçağ'da Fransız etkisi altında öykü anlatanlara verilen ad.
- tuğ** : Eski meddahların bir simgesi. Meddahların tuğ diktikleri yerde kalabalık bir seyirci çepçevre toplanırdı.
- türkü** : Hece vezniyle yazılmış ve halk ezgisiyle bestelenmiş şiir.

V

- viduşaka** : Türkistan'da sesini çeşitli biçimde kullanarak öykü canlandırana verilen ad.

Y

- yabancılaştırma** : Meddahın uygulayımı içinde olan bir özellik. Meddah, canlandığı bir öykü ya da masal olduğunu yer yer anımsatır ve öykü aralarına güncel olayları sıkıştırarak seyirciyi gözlemci durumuna getirir.
- yapı ekleri** : Meddahın olay dizisine eklediklerine verilen ad.
- yaygı** : Eski meddahların tuğun dibine yaydıkları örtü.

Z

- zafernamehan** : Bir toplumda savaş sonrasında, yengi için destanlar okuyup çalgı çalana verilen ad.

DANS TERİMLERİ

A

açık duruş [Alm. *geöffnete Haltung, effacé*] [Fr. *position ouverte, effacé*] [İng. *open position, effacé*] : Klasik balede dansçının sağ ayak önde, sol omuz öne doğru ve kafa sola dönük olarak duruşu. Bacaklar, arkaya ya da öne hareket edebilmek için açık olarak yerleştirilir.

adım [Alm. *Schritt*] [Fr. *pas*] [İng. *step*] : Dans adımı.

adım kaydırma [Alm. *Glissade*] [Fr., İng. *glissade*] : Genellikle sıçrama ve atlamalardan önce beşinci duruşla başlar. Bir ayak açık olarak kaydırılır ve geriye alınır; sonra öteki ayak kapalı olarak kaydırılır. Dirsekler hafifçe bükük, yarı parmak ucu ile hafifçe yükselebilir.

adımlı atlama [Alm. *Jeté*] [Fr., İng. *jeté*] : Ağırlığın bir ayaktan öbürüne geçirilerek yapılan atlama. Bu atlama her yöne doğru olabilir.

ak bale [Alm. *weisses Ballett, balet blanc*] [Fr. *ballet blanc*] [İng. *white ballet, ballet blanc*] : Klasik biçimde oynanan, dansçıların ak, kısa etekler giydiği dansa verilen ad.

aksak adım [Alm. *Brisé*] [Fr., İng. *brisé*] : Dansçının beşinci duruşla başlayıp bir bacağı kaydırarak kırk beş derecelik bir açıyla kaldırması ve öbür ayağını, kaldırdığı havadaki ayağına çarptırması.

alıştırma [es. t. *egzersiz*] [Alm. *Übung*] [Fr. *exercice*] [İng. *exercise*] : Bale sanatçılarının gerekli düzeyi elde edebilmek için sürekli olarak yaptıkları çalışma.

anlatım dansı [es. t. *ifade dansı*] [Alm. *pantomimischer Tanz*] [Fr. *danse d'expression*] [İng. *pantomime dance*] : Bir konuyu ya da ilişkiyi gösteren dans.

arabesk [Alm. *Arabesk*] [Fr., İng. *arabesque*] : Klasik dansın temel hareketlerinden biridir. Bir bacak üzerinde dururken öbür bacak geriye doğru doksan dereceden az olmamak üzere kaldırılır. Kollardan biri öne doğru uzatılır, avuç içleri yere doğrudur, dirsekler ise hafif büküktür. Çeşitli arabesk biçimleri vardır.

ara dansı [Alm. *Divertissement*] [Fr., İng. *divertissement*] : 1—Tiyatroda bölüm aralarına konulan dans ve ezgi. 2—Operada danslar bölümü.

arkayı dönme [Alm., Fr., İng. *tour de reins*] : Erkek dansçının bir bacağına kaldırarak yerinde yüz seksen derece dönmesi ve yatay bir duruşa geçmesi.

atılım [Alm. *Absprung*] [Fr. *appel*] [İng. *appeal*] : Sıçramaya girerken atılım hareketi.

atlama [Alm. *Sprung*] [Fr. *saut*] [İng. *leap*] : Dansçının atlaması.

ayak değiştirmesi [Alm. *Wechsel der Füße*] [Fr. *changement de pied*] [İng. *changing of the feet, changement de pied*] : Dansıcının kapalı duruşla atlayıp, kapalı duruşla sonuçlandırdığı sıçrama.

ayak elde [Alm. *Fuss im Hand*] [Fr. *pied dans la main*] [İng. *foot in the hand*] : Dansçının ayağını eliyle tutması.

ayaklar yakın [Alm. *zusammengehalten Füße*] [Fr. *position jointive*] [İng. *feet close together*] : Ayakların birbirine yakın duruşu.

azalma simgesi [Alm. *Minderungszeichen*] [Fr. *signe de diminution*] [İng. *decrease sign*] : Azalmaları ya da hafiflemeleri gösteren simge.

B

bacaklar çapraz [Alm. *Kreuzen der Beine*] [Fr. *position croisée*] [İng. *crossed legs*] : Bacakların birbirine çapraz duruşu.

bacaklar uzak [Alm. *gespreizte Beine*] [Fr. *position écartée*] [İng. *opened legs*] : Ayakların birbirine uzak duruşu.

bale [Alm. *Ballett*] [Fr., İng. *ballet*] : 1—Danslı sahne yapıtı. 2— Dansçılar topluluğu. 3— Opera ve operetlerde danslı geçiş. 4— Bir dans topluluğunun önceden saptanmış düzene göre, uyumlu bir biçimde dans ettikleri gösteri. 5— Parmak ucu dansı.

bale bestecisi [Alm. *Ballettverfasser*] [Fr. *choréauteur*] [İng. *composer of ballet*] : Bale müziğini besteleyen sanatçı.

bale delisi [Alm. *Balletoman*] [Fr., İng. *balletomane*] : Baleye son derece meraklı kişi.

bale eğitmeni [Alm. *Ballettmeister*] [Fr. *maître de ballet*] [İng. *ballet master*] : Bale öğrencilerini yetiştiren, eğiten ve çalıştıran usta.

bale giysisi [Alm. *Ballettkostüm*] [Fr. *costume de ballet*] [İng. *ballet costume*] : Bale gösterisinde sanatçının giymesi gereken giysi.

bale komedyası [Alm. *Ballett-Komödie*] [Fr. *comédie-ballet*] [İng. *comed-ballet*] : Komediya öğelerini kapsayan bale.

bale operası [Alm. *Balletto*per] [Fr. *opéra-ballet*] [İng. *opera-ballet*] :
Çeşitli ezgileri kapsayan bale.

bale topluluğu [Alm. *Ballett-Ensemble, Tanz-Ensemble*] [Fr. *ensemble choréographique*] [İng. *ballet company*] : Bale türünün bütün özelliklerini kapsayan ve gereklerini yerine getiren kuruluş.

bale **tragedyası** [Alm. *Tragödie-Ballett*] [Fr. *tragédie-ballet*] [İng. *tragedy-ballet*] : Tragedya öğelerini kapsayan bale.

bale tutamağı [Alm. *Ballettstange*] [Fr. *barre*] [İng. *bar, barre*] :
Gerek denge, gerekse kasları açmada işe yarayan, duvar boyunca
yerden bel hizası yüksekliğinde, tahta tırabzan.

balık sıçraması [Alm. *Fischgang*] [Fr., İng. *temps de poisson*] : Balık sıçramasını anımsatan karmaşık bir sıçrama biçimi. Buna *sissonne soubresaut* da denir.

bar : Doğu Anadolu halk danslarına verilen ad. Erlik, yiğitlik simgesi olarak görülen bir danstır.

baş erkek dansçı [Alm. *Haupttänzer*] [Fr. *premier danseur*] [İng. *chief dancer*] : Başrolde dans eden erkek sanatçı.

baş kadın dansçı [es. t. *dansöz*] [Alm. *Prima Ballerina Solotänzerin*] [Fr. *première danseuse*] [İng. *prima ballerina*] [İt. *ballerina solista*]:
Balede başrolde dans eden kadın sanatçı.

becerisel dans [Alm. *akrobatischer Tanz*] [Fr. *danse acrobatique*] [İng. *acrobatic dance*] : Çeşitli becerilerin ve cambazlıkların gösterildiği dans.

beşinci ayak duruşu [Alm. *Fünfte Stellung*] [Fr. *cinquième position*] [İng. *fifth position*] : Dördüncü ayak duruşuna benzer. Ancak bu kez bacaklar arasında hiç uzaklık yoktur. Bir ayağın ucu öbürünün topuğuna değ er.

bir bacak öne [Alm. *linker Fuss vorn*] [Fr. *position avancée*] [İng. *front leg forward*] : Sağ ya da sol bacağın öne konulması.

birinci ayak duruşu [Alm. *erste Stellung*] [Fr. *première position*] [İng. *first position*] : İki ayağın, topuklardan birleşerek aynı çizgi üzerinde dışa açılması.

birinci duruş [Alm. *erste Position*] [Fr. *première attitude*] [İng. *first position*] : Kollar, mide hizasına kadar hafif içe kavisli olarak kaldırılır.

cizvit balesi [Alm. *Jesuitenballet*] [Fr. *ballet de jésuites*] [İng. *jesuit ballet*] : On yedinci yüzyıl ortasından on sekizinci yüzyıla değin süren dinsel öğreti balesi.

çağdaş dans [es. t. *asri raks*] [Alm. *moderner Tanz*] [Fr. *danse moderne*] [İng. *modern dance*] : Çağa uygun dans.

çalpara : Çengilerin, dansın tartımını tutmak için, ellerinde birbirine çarptıkları abanoz sopalar.

çapraz duruş [Alm., Fr., İng. *écarté*] : Dansçı sağ bacağıının üzerinde durur, sol bacağına yana kalçadan doksan derecelik bir açıyla kaldırır. Sol kol üçüncü, sağ kol ikinci duruştur. Gövde denge için sağ geriye doğru eğiktir, baş ise sağa çevriktir.

çarpma [Alm. *Battu*] [Fr. *pas battu*] [İng. *battu*] : Duruşu değiştirmeden sıçrama ve iki ayağı birbirine çarptırma.

çengi : Çenk adlı çalgıyla dans eden dansçı.

çeşitleme [Alm. *Solotanz*] [Fr. *variation*] [İng. *a solo dance, variation*] : Klasik dans ikilisinde kadın ve erkek dansçının solo dansları.

çevrinti [Alm. *Wirbel*] [Fr. *tourbillon*] [İng. *whirling*] : Dansçının kendi eksenini çevresinde dönmesi.

çırparak zıplama [Alm., Fr., İng. *entrechat*] : İki ayakla zıplayıp tek ayakla düşme hareketi. Bu hareketin çeşitli biçimleri vardır.

çırpma [Alm., Fr., İng. *battement*] : Dansçının, bir bacağına bükmeden, uzatarak yaptığı alıştırma hareketi. Dansçının bir eliyle tutacağı destek alırken, bir bacağına gererek öne, arkaya, sağa ve sola hareket ettirmesi.

çizgi [Alm. *Bodenweg*] [Fr. *trajet*] [İng. *floor patterns*] : Erkek dansçının yer değiştirmesine yarayan çizgi.

dans [es. t. *raks*] [Alm. *Tanz*] [Fr. *danse*] [İng. *dance*] : Müzik tartımına ve hızına uyularak yapılan, güzelduyusal değer taşıyan düzenli ve uyumlu gövde devinimleri.

dansçı birimi [Alm. *Ballettruppe, Gros der Tänzer*] [Fr., İng. *corps de ballet*] : İçinde solistlerin bulunmadığı, yardımcı bale dansçılarının tümüne verilen ad.

dansçı çalışma yeri [Alm. *Tanzprobesaal, Ballettprobesaal*] [Fr. *salle de répétitions des ballets*] [İng. *dance rehearsal room*] : Bir tiyatrodan dansçıların çalışma ve alıştırma yaptığı yer.

dans düzeni [Alm. *Choreographie*] [Fr. *chorégraphie*] [İng. *choreography*] : Bale gösterisinin düzeni. Bir bale topluluğunu, müzik eşliğinde, kurallara uygun biçimde doğru ve güzel hareketlere oturma işi.

dans düzeni notlaması [Alm. *Tanzschrift*] [Fr. *notation chorégraphique*] [İng. *dance notation*] : Saptanmış simgeleri içeren dans düzenini gösteren notlar.

dans eteği [Alm. *Tanzrock*] [Fr. *jupon du danse*] [İng. *Sylphide dress*] : Bale kadın dansçıların giydikleri kabarık etek.

dans okulu [Alm. *Tanzschule*] [Fr. *école de danse*] [İng. *school of dancing*] : Dans eğitimi yapan okul.

dans yöneticisi [es. t. *dans direktörü*] [Alm. *Tanzleiter*] [Fr. *directeur de la danse*] [İng. *dance-master*] : Bir tiyatrodan dans topluluğundan sorumlu olan yetkili kişi.

dans yönetmeni [Alm. *Choreograph*] [Fr. *choréographe*] [İng. *choreographer*] : Bale gösterisi için dansları düzenleyen sanatçı.

demet [Alm., Fr., İng. *pas de bourée*] : 1—Üç adımda tamamlanan karakteristik bir yürüyüş; yarı parmakucu ve bükülmüş dizle yapılır. Çeşitli biçimleri vardır. 2—«*Bourée*» eski bir Fransız dansının adıdır.

denge [es. t. *muavazene*] [Alm. *Gleichgewicht*] [Fr. *équilibre*] [İng. *balance*] : Gövdenin, en küçük dayanak olmadan yüzey ya da yüzeylerinde düşmeden durma yetisi.

dengeli adım [Alm. *Standfestigkeit, Aplomb*] [Fr., İng. *aplomb*] : Dönüşlerde düşmeyi önleyen ve dengeyi sağlayan adım.

destekler [Alm. *Übertragungen*] [Fr. *assises*] [İng. *supports*] : Bacakların ve ayakların desteğiyle ortaya çıkan sağlam dizgelere verilen ad.

dışa dönüş [Alm. *auswärts, nach aussen*] [Fr. *en-dehors*] [İng. *outwards, turn out*] : Dansçının seyircinin bulunduğu yandan öteye dönüşü.

dönerek atlama [Alm., Fr., İng. *temps de flèche*] : «*Jete passé*» olarak bilinir. İki ayağın birbirine koşutluk kurduğu ve gövdenin yere çapraz olduğu dönerek atlama biçimi.

dönüş [Alm. *Tour*] [Fr. *tour*] [İng. *turn*] : Dansçının dönmesi.

dönüşler [Alm. *Touren*] [Fr. *tours*] [İng. *turns*] : Dansçının bir bacak üzerinde dönme hareketleri.

dördüncü ayak duruşu [Alm. *vierte Stellung*] [Fr. *quatrième position*] [İng. *fourth position*] : İki ayağın yanlamasına ve birbirine koşut biçimde durması; iki ayak arasındaki uzaklık bir ayak kadardır.

dörtlü dans [Alm., Fr., İng. *pas de quatre*] : Dört bale dansçısının birlikte dans etmesi.

düşüş [Alm. *Rückfall*] [Fr. *retombée*] [İng. *falling down*] : Atlama-dan sonraki denetimli düşüş.

E

eğilim [Alm. *Neigung*] [Fr. *inclinaison*] [İng. *inclination*] : Eğilim gösteren hareket.

eğilme [Alm. *Biegung*] [Fr. *flexion*] [İng. *bending*] : Eğilme hareketi.

eksen dönüşü [Alm. *Achsendrehung*] [Fr. *rotation*] [İng. *rotary movement*] : Dansçının eksenini çevresinde dönme hareketi.

el çırpın dansçı [Alm. *Klappentänzer*] [Fr. *danseur à claquet*] [İng. *clapping dancer*] : El çırparak dans eden sanatçı. Özellikle İspanyol danslarında ve Güney Amerika danslarında olduğu gibi.

erkek bale dansçısı [Alm. *Tänzer*] [Fr. *danseur de ballet*] [İng. *ballet dancer*] [İt. *ballerino*] : Baledede dans eden erkek sanatçı.

F

fırlıdak [Alm., Fr., İng. *pirouette*] : Tek ayak üzerinde firdolayı dönme.

fırlama [Alm. *Elancement*] [Fr. *élancement*] [İng. *dart*] : Klasik baledenin yedi dans hareketinden biri olan ileriye fırlama.

G

geliştirme hareketi [Alm., Fr., İng. *développé*] : Bir bacağı kıvrarak çeşitli yükselme ve yönelimlerle dansı geliştirme.

gerilim simgesi [Alm. *Spannungszeichen*] [Fr. *signe de tension*] [İng. *tension sign*] : Gerilimi gösteren simge.

gerilme [Alm., Fr., İng. *étendre*] : Klasik baledede yedi tür dans hareketinden biri.

germe [Alm., Fr., İng. *détiré*] : Sol ayağın, sol yandaki ya da, sağ ayağın sağ yandaki elle tutulup bacağın bir yana doğru uzatılması.

giriş [Alm., Fr., İng. *entrée*] : 1 — Bir dansçının sahneye girişi. 2 — Bale gösterisinde giriş sahnesi.

görgü dansı [Alm. *Gesellschaftstanz*] [Fr. *danse de société*] [İng. *social dance*] : Değişik dönemlerde moda olarak çıkan dansların tümüne verilen ad.

gövde ağırlığı [Alm. *Körpergewicht*] [Fr. *poids du corps*] [İng. *weight of the body*] : Dansçının gövde ağırlığı.

gövde simgesi [Alm. *Körperzeichen*] [Fr. *signe des différentes parties du corps*] [İng. *body sign*] : Gövde duruşlarını saptayan simge.

güç saptama simgesi [Alm. *Kraftmasszeichen*] [Fr. *signe de mesure de la force*] [İng. *strength measurement sign*] : Dansçının gücünü belirten simge.

H

halay : Orta ve Güneydoğu Anadolu bölgelerine özgü birlikte oynanan halk danslarına verilen genel adlardan biri.

halk dansı [Alm. *Volkstanz*] [Fr. *danse populaire*] [İng. *folk dance*] : Halktan ve halk geleneklerinden kaynaklanan dans.

hareket [Alm. *Bewegung*] [Fr. *mouvement*] [İng. *movement*] : Dans hareketi.

hareketli bacak [Alm. *freies Bein*] [Fr. *jambe libre*] [İng. *free leg*] : Dansçının tek ayak üzerinde dururken hareket ettirebileceği öteki bacağı.

hareket yazısı [Alm. *Bewegungsschrift, Kinetographie*] [Fr. *cinétopographie, cinétopogramme*] [İng. *cinetography, cinetogram*] : Hareketin simgelere aktarılmasıyla ortaya çıkan bale yazısı.

havada adım [Alm. *Ballonné*] [Fr. *pas balloné*] [İng. *ballonné*] : Bu hareket her yöne yapılır : Açık, kapalı, öne, geriye vb. Dansçının öndeki bacağının dizkapağından aşağısının kapanıp açılarak bir yuvarlak çizirken, gerideki ayağı üzerinde sıçraması.

havada dönüş [Alm., Fr., İng. *tour en l'air*] : Havada iken yapılan dönüş.

hazırlık duruşu [Alm. *vorbereitende Position*] [Fr. *attitude préparatoire*] [İng. *demi position*] : Kollar önde aşağıda, avuç içleri birbirine bakar biçimde, ama birbirinden ayrı, dirsekler hafif içe dönük, parmaklar hafifçe ayrılmış; başparmak orta parmağa dokunur gibi;

kollar omuz başlarında parmaklara kadar belli belirsiz bir yay çizer biçimdedir.

heleşek çekmek : Anadolu'da dans etmek anlamında.

horitmek : Halay çekmek.

horon : Karadeniz bölgesine özgü bir dans türünün genel adı.

I

İçe dönüş [Alm. *inwärts, nach innen*] [Fr. *en-dedans*] [İng. *turn in, inwards*] : Dansçının, seyircinin bulunduğu yana doğru dönüşü.

İç içe adımlar [Alm., Fr., İng. *emboîté*] : Bacakların havada duruş değiştirdiği, ayakların birbirine değdirilerek sıçramayla gerçekleştirilen bir dizi yarım dönüşlerin tümüne verilen ad.

İki evrelli dönüşler [Alm., Fr., İng. *déboulés*] : Her iki parmak ucuyla yapılan, bir dizi, hızlı, iki evrelli dönüşler.

İkili dans [Alm., Fr., İng. *pas de deux*] : Biri erkek öteki kadın olmak üzere iki sanatçının birlikte dansı.

İkinci ayak duruşu [Alm. *zweite Stellung*] [Fr. *deuxième position*] [İng. *second position*] : Ayakların aynı çizgi üzerinde, topuklar birbirinden ayrılarak açılması.

İkinci duruş [Alm. *zweite Position*] [Fr. *deuxième attitude*] [İng. *second position*] : Birinci yönelişten sonraki kol hareketi; kollar, dirseklerden hafifçe bükülmüş olarak yanlara açılır. Omuzlar yukarıda ya da geride değildir; avuç içleri yere doğrudur.

İlişki simgesi [Alm. *Beziehungszeichen*] [Fr. *signe de relations*] [İng. *relation sign*] : Dansçının çevreyle olan çeşitli ilişkilerini belirten simge.

K

Kaçış adımı [Alm., Fr., İng. *échappé*] : Bu hareket kapalı ya da açık duruşta sıçramayla başlayabilir ve tek ayak üstüne düşmeyle biter. Kollar, bacaklar ve ayaklarla uyumlu hareket eder; kolların hareketi hazırlık durumundan sonra, birinciden ikinci duruşa geçer ve hazırlık duruşuyla biter. Kollarla bacakların açılıp kapanması aynı anda olur.

kalça adımı [Alm., Fr., İng. *temps de cuisse*] : İkinci ayak duruşuyla başlar, destek olan bacak kalçadan kısaca hoplatılır, yana doğru

hafifçe kalkmış olan gergin bacak parmak ucuyla yere dokunur ve beşinci duruşta biter.

kalgi : Anadolu'da dans etme anlamında kullanılır.

kapalı adım [Alm. *Chassé*] [Fr. *pas chassé*] [İng. *chassé*] : Kapalı adımla yapılan sıçrama; daha çok erkek dansçılar tarafından uygulanır ve çoğu kez arka arkaya yinelenir.

kapalı duruş [Alm. *geschlossene Haltung*] [Fr. *position fermée, croisé*] [İng. *closed position*] : Sağ omuz öne doğru ve kafa sağa dönük duruş. Bacaklar, arkaya ya da öne hareket edebilmek için, bir «x» biçiminde çapraz yerleştirilir.

karakter dansçısı [Alm. *charaktertänzer*] [Fr. *danseur de caractère*] [İng. *character dancer*] : Kendine özgü nitelikleri olan bir karakteri yansıtan dansı yapan sanatçı.

karakter dansı [Alm. *charaktertanz*] [Fr. *danse de caractère*] [İng. *character dance*] : Karakteristik özellikleri olan dans.

karnaval balesi [Alm. *Ballett-Mascarade*] [Fr., İng. *ballet-mascarade*] : On yedinci yüzyılda ortaya çıkmış ve biçimlenmiş olan, sözsüz oyunları, akrobatik gösterileri ve dansları kapsayan bir dans gösterisi.

karşılıklı dans [Alm. *Kontertanz*] [Fr. *contredanse*] [İng. *contre-dance*] : On yedinci yüzyılda, sayısı belli olmayan eşlerle karşılıklı yapılan bir dans türü.

kaydırma hareketi [Alm. *gleitende Bewegung, Schiebebewegung*] [Fr. *mouvement glissant*] [İng. *sliding movement*] : Dansçının kaydırma hareketi.

kayma [Alm., Fr., İng. *glisser*] : Balede yedi tür dans hareketinden biri.

keçi sıçraması [Alm., Fr., İng. *cabriole*] : Klasik balede sıçramanın en zor biçimlerinden biridir. Çapraz, açık, kapalı, arabesk olarak yapılabilir.

kedi adımı [Alm., Fr., İng. *pas de chat*] : Dizler yukarı çekik olarak bir ayakla ötekinin yanına doğru hafifçe sıçrama.

kedi atlaması [Alm., Fr., İng. *gargoillade*] : Dizisel, yuvarlak bacak hareketleriyle dizler yukarı çekilerek yana doğru yapılan atlama.

kesme [Alm., Fr., İng. *coupé*] : Klasik balede küçük ara adımı.

kılık değiştirme [Alm. *Verkleidung*] [Fr., İng. *travestie*] : Bale gösterisinde bir kılıktan başka bir kılığa girme işi.

kırbaç hareketi [Alm., Fr., İng. *fouetté*] : Gerilmiş biçimde yukarı kaldırılan bacağın kırbaç gibi hareketlerle sıçrayarak yön değiştirmesi. Bu hareket parmak ucunda da yapılır.

kırınmak : Anadolu'da dans etmek anlamında kullanılır.

kısa etek [Alm., Fr., İng. *tonnelet*] : Klasik balede, antik giysiye benzetmek için giyilen, bir çeşit kısa iç etek.

klasik bale [Alm. *klassisches Ballett*] [Fr. *ballet classique*] [İng. *classical ballet*] : Belli kurallara dayanan bale biçimi.

klasik dans [es. t. *klasik raks*] [Alm. *klassischer Tanz*] [Fr. *danse classique*] [İng. *classical dance*] : 1—Eskiden kalma, gelenek olmuş dans. 2—Kuralcı dans. 3—Üzerinden çok zaman geçmesine karşın değerinden bir şey yitirmeyen dans.

klasik dansçı [Alm. *klassischer Tänzer*] [Fr. *danseur classique*] [İng. *classical dancer*] : Klasik kurallara uygun olarak dans eden sanatçı.

koda [Alm. *Koda*] [Fr., İng. *coda*] : Erkek ve kadın dansçıların çeşitlenmelerinden sonra ikili dansın sonu.

kol duruşları [Alm. *Positionen der Armen*] [Fr. *positions des bras*] [İng. *positions of the arms*] : Klasik balede kolların belli olan çeşitli duruşları.

kol hareketi [Alm. *Armführung*] [Fr., İng. *port de bras*] : Klasik balede kol hareketi.

kontrtams [Alm., Fr., İng. *contretemps*] : Bir hazırlık hareketidir. Beşinci duruş; yarım parmak ucunda yükseldikten sonra gerideki bacağı kırk beş derecelik bir açıyla kaldırma ve dördüncü duruşla öne getirme. Her iki diz de büküktür.

konu özeti [Alm. *Inhaltsangabe*] [Fr. *argument*] [İng. *theme, synopsis*] : Bir dans yapıtının konusunu en kısa yoldan anlatan ve ilgililere bilgi veren yazılı özet.

kordaks [Yun. *cordax*] : Antik komedyadaki dansa verilen ad.

koşma [Alm. *laufen*] [Fr. *course*] [İng. *running*] : Dansçının dans adımlarıyla koşması.

köçek : 1—Eski gösterilerde kadın kılığına girerek dans eden oğlan. 2—Günlük konuşmada oyuncu kız.

köçek havası : Köçekçilerin uyumlu hareketlerle dans etmelerini sağlayan oyun havası.

küçük sarma [Alm., Fr., İng. *enveloppé petit*] : Dönüş ya da sıçrama için hazırlık adımı. Beşinci duruşla gerideki ayak öndeki ayağın önüne gelir ve onu kapsar.

küçük sıçrama [Alm., Fr., İng. *temps levé*] : İkinci ve dördüncü ayak duruşlarından başlayarak yapılan küçük sıçrama; dizlerin gerilmesiyle gerçekleştirilen bir dizi sıçramayı kapsar.

L

laban notlaması [Alm., Fr., İng. *Labanotation*] : Rudolf von Laban tarafından bulunan notlama dizgesi.

M

maskeli dans [Alm. *Maskerade*] [Fr. *mascarade*] [İng. *masquerade*] : Yapma yüzün ardına gizlenerek yapılan dans.

mekik [Alm. *Windung, Drehung*] [Fr. *torsion*] [İng. *twist*] : Bale dansçısının sol bacağı üzerinde durup sağ bacağıyla güç alarak dönmesi.

melek sıçraması [Alm., Fr., İng. *soubresant*] : İki ayakla başlanıp iki ayak üstünde tamamlanan sıçrama. Beşinci ayak duruşuyla başlanır, sıçrama, bacaklar birbirine değer durumda yapılır. Kalçalar olabildiğince yukarı kaldırılır.

metin yazarı [Alm. *Textdichter*] [Fr. *auteur du livret*] [İng. *librettist*] : Balenin metnini yaratan yazar.

N

nanay : Orta Anadolu'daki ağır danslara verilen ad.

nitelik simgesi [Alm. *Quantitätszeichen*] [Fr. *signe de mesure de quantité*] [İng. *quantity sign*] : Dans düzeni notlamasında çeşitli nitelikleri gösteren simge.

O

omuz ve kafa yönelişi [Alm., Fr., İng. *épaulements*] : Omuz ve kafanın uyumlu biçimde yönelişi.

ortada çalışma [Alm. *mitten Übung, Übung im Raum*] [Fr. *exercices au milieu*] [İng. *center practice*] : Dansçının, başka dansçıların ortasında çalışması.

oylun simgesi [Alm. *Raummasszeichen*] [Fr. *signe de mesure de l'espace*] [İng. *space measurement sign*] : Dansta oylun ölçüsünü gösteren simge.

P

parmaklar hafif kalkık [Alm. *Ballen kaum gehoben*] [Fr. *plante du pied à peine levée*] [İng. *toes just off the floor*] : Dansçının yere basarken ayak parmaklarını yukarı kaldırarak duruşu.

parmak ucu dönüşü [Alm. *Drehbewegung*] [Fr. *mouvement pivotant*] [İng. *swivelling movement*] : Dansçının parmak ucunda dönmesi.

parmak ucu duruşu [Alm. *auf der Spitze*] [Fr. *sur les pointes*] [İng. *on the point*] : Dansçının parmak uçlarında duruşu.

parmak ucu evresi [Alm., Fr., İng. *temps de pointe*] : Bir bacakla yapılan bükülmeden sonra, kadın dansçının parmak uçlarında geri çekilerek durumunu alması.

pike [Alm., Fr., İng. *piqué*] : Dolaşma boyunca gergin gövdenin ağırlığını parmak uçlarında taşıma.

R

rakkas bak. dansçı.

rakkase : Kadın dansçı.

raks bak. dans.

romantik bale [Alm. *romantisches Ballett*] [Fr. *ballet romantique*] [İng. *romantic ballet*] : Masal, mitologya, şiir havası içinde düzenlenen bale yapıtı.

S

sağa dönüş [Alm. *wendung über Rechts*] [Fr. *tour à droite*] [İng. *turn over the right*] : Dansçının tek bacağına destek yaparak sağa dönüşü.

sallanma [Alm. *Schwingung*] [Fr. *oblique*] [İng. *sway, rocking, oblique*] : Sallanma hareketi.

salıka : Roma tiyatrosunda, sözsüz oyunlara eşlik eden dans parçası.

saray baleti [es. t. *saray balesi*] [Alm. *Hofballett*] [Fr. *ballet de cour*] [İng. *court ballet*] : Saraylara özgü bale.

sarma [Alm. *Wickeln*] [Fr. *enveloppement*] [İng. *wrapping*] : Erkek dansçının kadın dansçıyı kollarıyla sarması.

selamlama [Alm. *Reverenz*] [Fr. *révérence*] [İng. *reverence*] : Saygıyı belirtmek için bel bükme ve diz kırma.

sert uçlu bale ayakkabısı [Alm. *Spitzentanzschuhe*] [Fr. *chaussons de danse*] [İng. *point shoes*] : Bale sanatının temeli olan parmak ucu dansı için giyilen burnu sert, kenarları yumuşak dans ayakkabısı.

sıçrama [Alm. *Satz*] [Fr. *petit saut*] [İng. *hop*] : Dansçının hafifçe sıçraması.

sıçrama adımı [Alm., Fr., İng. *pas assemblé*] : Sıçramayı genişletmenin temeli. Beşinci duruşu alan dansçının sağ ayağı önde, kolları hazırlık durumundadır. Dansçı destek ayağı üzerinde sıçrar ve beşinci duruşu alır.

sisson [Alm., Fr., İng. *sissonne*] : Beşinci ayak duruşu ile başlar; dizler hafif büküktür. İki ayakla atlanır ve yan geriye doğru tek ayak üstüne düşülür, öteki ayak yüzey durumundadır. Bu hareket yine beşinci ayak duruşuyla tamamlanır.

sola dönüş [Alm. *Wendung über Links*] [Fr. *tour à gauche*] [İng. *turn over the left*] : Dansçının tek bacağına destek yaparak sola dönmesi.

solo dansçı [Alm. *Solotänzerin*] [Fr., İng., İt. *ballerina*] : Tek başına dans etme ustalığını elde etmiş kadın sanatçı.

soylu dansçı [Alm., Fr., İng. *danseur noble*] : Beş kadın dansçının eşlik ettiği klasik dans ustası.

soyut bale [Alm. *abstraktes Ballett*] [Fr. *ballet abstrait*] [İng. *abstract ballet*] : Soyutlamaları temel alan anlatım ve dans düzenini kapsayan bale.

sözsüz oyunlu bale [Alm. *Ballett-pantomime*] [Fr. *ballet-pantomime*] [İng. *pantomime ballet*] : Sözsüz oyun kesimleri içeren bale yapıtı.

süre simgesi [Alm. *Zeitmasszeichen*] [Fr. *signe de mesure du temps*] [İng. *time measurement sign*] : Sürenin ölçüsünü gösteren simge.

T

taban üstünde [Alm. *auf dem ganzen Fuss*] [Fr. *sur le pied entier*] [İng. *ont the whole feet*] : Dansçının tabanının her noktasının yere değmesi.

tam ön [Alm., Fr., İng. *de face*] : Dansçının seyirciye tam olarak yüzü ve gövdesiyle dönük duruşu.

taşıyıcı [Alm. *Träger*] [Fr., İng. *porteur*] : Dans ederken bir kadın dansçıyı taşıyan erkek sanatçı.

taşıyıcı bacak [Alm. *Standbein*] [Fr. *jambe d'appui*] [İng. *supporting leg*] : Tek bacak üstünde duruşlarda dansçının gövdesini taşıyan bacak.

tavşan : Seyirlik oyunlarda dans eden genç oğlanlara verilen ad.

tavşanca : Seyirlik oyunlarda genç oğlanların dans ettikleri müzik.

temel ayak duruşları [Alm. *Positionen der Füße*] [Fr. *positions classiques*] [İng. *fundamental positions*] : Dansçının temel ayak duruşları beş çeşittir. bak. **birinci**, **ikinci**, **üçüncü**, **dördüncü**, **beşinci ayak duruşları**.

tırmanma [Alm., Fr., İng. *relevé*] : Dansçının aynı yerde yaptığı bir yükselme hareketi. Dansçı, ayaklarının ön kesimi üzerinde birkaç kez yükselir, sonra ilk duruşunu alır.

tiyatroluk dans [es. t. *tiyatral dans*] [Alm. *Bühnentanz*] [Fr. *danse théâtrale*] [İng. *stage dance, theatrical dance*] : Sahne üzerinde tiyatro anlatımını getiren ve tiyatro öğelerini kapsayan dans türü.

topuk duruşu [Alm. *Fersenstand*] [Fr. *sur les talons*] [İng. *on the heels*] : Dansçının yalnızca topukları üzerinde duruşu.

topuklar hafif kalkık [Alm. *Fersen kaum gehoben*] [Fr. *talons à peine levés*] [İng. *heels just off the floor*] : Dansçının topuklarını hafifçe kaldırıp duruşu.

triko [Alm. *Trikot*] [Fr. *collant*] [İng. *tights*] : Balet dansçılarının, özellikle bacak kaslarını sıcak tutması için daha çok çalışmada giydikleri kalın, belden lastikli çorap.

tunik [Alm. *Tunika*] [Fr. *tunique*] [İng. *tunic*] : Dansçıların giydikleri gömleğe verilen ad.

tutamakla çalışma [Alm. *Ballettstange-Übung*] [Fr. *exercices à la barre*] [İng. *exercices at the bar, side practice*] : Denge alıştırmaları içinde önemli yeri olan bale tutamağında çalışma.

tütü [Alm., Fr., İng. *tutu*] : Bale sanatçılarının giydikleri kısa etek.

U

uyumlu duruş [Alm., Fr., İng. *attitude*] : Tüm gövdenin uyumlu bir biçimdeki duruşu. Dansçının bir bacağı üzerinde dururken, öteki bacağı doksan derecelik açıyla kaldırarak ve dizden bükerek arkaya götürmesi. Çeşitli biçimleri vardır.

uzaklaşma [Alm. *Entfernung*] [Fr. *écartement*] [İng. *spacing*] : İki kişi ya da kişi ile nesne arasındaki uzaklığı sağlama hareketi.

uzatma [Alm., Fr., İng. *dégagé*] : Bacakların ve ayakların hızını ve duyarlılığını geliştirmek için yapılan bir alıştırma. Çalıştırılan bacağı her iki yöne doğru olabildiğince kaydırırken parmak ucunu yere değdirmeden hareket ettirme.

Ü

üçlü dans [Alm., Fr., İng. *pas de trois*] : Üç kişinin birlikte dansı.

üçüncü ayak duruşu [Alm. *dritte Stellung*] [Fr. *troisième position*] [İng. *third position*] : Bir ayağın ötekinin önüne konulması ve öne konulan ayağın topuğunun arkadaki ayağın orta noktasına değmesi.

üçüncü duruş [Alm. *dritte Position*] [Fr. *troisième attitude*] [İng. *third position*] : İkinci duruştan sonra gelen hareket. Dirsekler hafif bükülmüş olarak kollar iki yandan yukarı kaldırılır. Eller başın üstünde avuç içleri birbirine bakar görünüştedir. Dansçı kafasını yukarı kaldırmadan ellerini görebilmelidir.

Y

yana dönme [Alm., Fr., İng. *detourné*] : Dansçının yönünü değiştirmek için eksenini etrafında bir ayağının topuğuyla dönüp öteki ayağının tabanını geriye koyması.

yan adımlar [Alm., Fr., İng. *pas de basque*] : Kaydırılan yan adımlardan oluşan uyumlu adımlar.

yarım parmak ucu [Alm. *Halbspitze*] [Fr. *demie-pointe*] [İng. *half point*] : Dansçının parmaklarının ucunda hafifçe kalkmasıyla elde edilen duruş.

yavaş çalışma [Alm. *Adage*] [Fr. *adage*] [İng. *adagio*] : Yavaş hareketlerle bacak ve kol alıştırmaları.

yıldız dansçı [Alm. *prima Ballerina*] [Fr. *étoile, premier danseur*] [İng. *star, prima ballerina*] : Bale sanatında yıldız düzeyine erişmiş sanatçı.

yön [Alm. *Richtung*] [Fr. *direction*] [İng. *direction of the dancer's body*] : Dansçının gövdesinin yönü.

yön değiştirme [Alm. *Schwenkung*] [Fr. *conversion*] [İng. *wheeling*] : Dansçının yönünü değiştirmesi.

yönellş [Alm. *Haltung*] [Fr., İng. *attitude*] : Dansçının gövdesini tek bacağı üzerine durdururken, öbür bacağı doksan derecelik bir açıyla kaldırması ve dizden bükerek geriye getirmesi.

yönellş simgesi [Alm. *Positionszeichen*] [Fr. *signe de position*] [İng. *position sign*] : Dansçıların birbirlerine olan ilişkilerinin içinde yönelişleri gösteren simge.

yön simgesi [Alm. *Richtungszeichen*] [Fr. *signe de direction*] [İng. *direction sign*] : Dansçıların yönlerini gösteren simge.

yuvarlak hareket [Alm. *Kreisbewegung des Beines*] [Fr. *rond de jambes*] [İng. *circle of the leg*] : Yukarı kalkmış olan bacakla, yuvarlak ya da yerdeki bacakla kaydırarak yarım yuvarlak çizme hareketi.

yükselme [Alm. *Erhöhung*] [Fr. *élévation*] [İng. *elevation*] : Yukarı doğru hareket.

yükselme simgesi [Alm. *Steigerungszeichen*] [Fr. *signe d'augmentation*] [İng. *increase sign*] : Yükselmeleri ya da artmaları gösteren simge.

yürüme [Alm. *Gang*] [Fr. *marche*] [İng. *walking*] : Dansçının dans adımlarıyla yürümesi.

Z

zıplama hafifliği [Alm., Fr., İng. *ballon*] : Dansçının zıplamadan sonraki hafifliği. Klasik balede tüy gibi zıplamanın ardından yumuşak bir iniş gelmesi gereklidir.

SİRK VE SEYİRLİK OYUNLARI TERİMLERİ

A

ağ [Alm. *Schutznetz*] [Fr. *filet de sécurité*] [İng. *safety net*] : Yükte çalışan cambazların gösterilerini yaptıkları yerin altına gerilen koruyucu ağ.

ağırlıklar [Alm. *Gewichte*] [Fr. *poids*] [İng. *weights*] : Bir sirkte zorlu kişilerin kaldırdıkları çeşitli büyüklükte ve biçimde ağırlıklar.

ağız değneği [Alm. *Mundstäbchen*] [Fr. *bâtonnet de bouche*] [İng. *mouth-stick*] : Dişlerle tutulacak ve ağız üzerine konulacak yeri bulan özel olarak yapılmış değnek.

ağız mızıkası [Alm. *Mundorgel*] [Fr. *orgue à bouche*] [İng. *mouth organ*] : Soytarıların kullandığı daha çok pan flütüne benzeyen bir mızık.

ahırcıbaşı [Alm. *Stallmeister*] [Fr. *maître de manège*] [İng. *riding master*] : Hayvanların bakımından sorumlu baş kişi.

akrobat [Alm. *Akrobat*] [Fr. *acrobate*] [İng. *acrobat*] [Yun. *akro* = yüksek, *batos* = yürümek] : Önceleri cambaz için kullanılırken, sonradan gövdesel esnekliğe ve gözüpekliğe dayanan bütün beceriler için kullanılmaya başlanmıştır.

akrobatik atlama [Alm., Fr., İng. *horani*] : Yapılması zor olan bir atlama biçimi.

akrobatik soytarı [Alm. *Gymnastikclown*] [Fr. *clown acrobate*] [İng. *acrobatic clown*] : Akrobasi hareketlerindeki ustalığını gösterirken seyirciyi güldüren sanatçı.

akyüzlü soytarı [Alm. *weisser Clown*] [Fr. *clown blanc*] [İng. *white-faced clown*] : Suratını ak boyayan klasik soytarı tipi. Giysisi altın pulludur.

alan [Alm. *Manège, Ring*] [Fr. *piste*] [İng. *ring, arena*] : Bir sirkte gösterilerin yapıldığı alan.

alan çiti [Alm. *Pistenwand*] [Fr. *banquette*] [İng. *ring fence*] : Yırtıcı hayvanlarla yapılan gösteriler sırasında, gösteri alanı ile seyirciler arasına konulan yüksek demir parmaklık.

- alan girişi** [Alm. *Sattelplatz*] [Fr. *montoir*] [İng. *mountry place*] : Sanatçıların girdiği ve hazırlıkların yapıldığı, oyun alanına girişin sağlandığı yer.
- alan görevlisi** [Alm. *Ringknecht*] [Fr. *valet de piste*] [İng. *ring boy*] : Alanın temizliğini yapan ve alanı düzenleyen kişi.
- alan perdesi** [Alm. *Gardine*] [Fr. *gardine*] [İng. *ring curtains*] : Gerçekli olduğu yerlerde kullanılan gösteri perdesi.
- alan sorumlusu** [Alm. *Regisseur*] [Fr. *chef de piste*] [İng. *ring master, equestrian director*] : Gösteri alanının düzeninden ve temizliğinden sorumlu kişi.
- aleviyen** [Alm. *Flammenesser*] [Fr. *mangeur de flammes*] [İng. *fire eater*] : Ağzındaki özel bir karışım yoluyla alev çıkaran ya da alev alev yanan çirayı ağzına sokup söndüren kişiye verilen ad.
- ana çadır** [Alm. *Hauptzelt*] [Fr. *chapiteau*] [İng. *big top*] : Seyircilerin bulunduğu ve gösterilerin düzenlendiği büyük çadır.
- araba** [Alm. *Wagen*] [Fr. *char*] [İng. *wagon*] : Sinkin barınma ve çeşitli çalışma yerleri olarak kullanılan araba. Arabalar bir yerden başka bir yere gitmede de kolaylık sağlar.
- araba konut** [Alm. *Wohnwagen*] [Fr. *caravane*] [İng. *wagon*] : Sanatçıların içinde yaşadıkları tekerlekli ev.
- ara oyunu** [Alm. *Zwischenspiel*] [Fr. *bout d'entrée*] [İng. *bit of an entrée*] : Gösteri alanının hazırlanmasına kadar bir iki numara göstermek için alana gelen soytarının kısa oyunu.
- arap taklası** [Alm. *Steitensaltomortale, arabischer Sprung*] [Fr. *saut arabe*] [İng. *sideway somersault, arabian leap*] : Yana doğru atılan tehlikeli bir takla.
- ara soytarısı** [Alm. *manegeaugust, Pausenaugust*] [Fr. *auguste de soirée, clown de reprise*] [İng. *fill-in clown*] : Sirk gösterilerine ara verildiği sırada halkı oyalamak için alana çıkan soytarı.
- art arda takla** [Alm. *Kaskade*] [Fr. *cascade*] [İng. *knock-about*] : Zincirleme taklaların tümüne verilen ad.
- aslan eğitici** [es. t. *aslan terbiyecisi*] [Alm. *Löwendompteur*] [Fr. *dompteur de lions*] [İng. *lion tamer*] : Aslanları, bu hayvanlara özgü biçimde eğiterek buyruğu altına alan kişi.
- aslan taklası** [Alm. *Löwensprung*] [Fr. *saut de lion*] [İng. *lion's leap*] : Kollarla yer itilerek geriye savrulup ayağa kalkılan ters takla.

- at** [Alm. *Pferd*] [Fr. *cheval*] [İng. *horse*] [İt. *equus caballus*] : Binme, yük çekme kadar, sirklerde gösteri hayvanlarının başında gelen, toynaklıların tek parmaklı altakımından olan hayvan.
- at akrobatı** [Alm. *Kunstreiter*] [Fr. *écuyer acrobate*] [İng. *equestrian acrobat*] : At üstünde tehlikeli oyunlar yapan usta cambaz-binici.
- at bakıcısı** [Alm. *Kuntscher*] [Fr. *piqueur*] [İng. *groom*] : Atlara bakan kişi.
- at cambazı** [Alm. *Voltigeur*] [Fr. *voltigeur à cheval*] [İng. *trick-rider*] : At üstünde çeşitli tehlikeli gösteriler yapan cambaz.
- at eğitici** [Alm. *Pferdedressierer*] [Fr. *dresseur de chevaux*] [İng. *horse trainer*] : Sirk gösterileri için ata özel numaralar öğreten kişi.
- at eğitime gösterisi** [Alm. *Pferdedressurakt*] [Fr. *numéro de dressage de chevaux*] [İng. *horse training act*] : Sirk gösterilerinin en önemlilerinden biri. Atların, öğretilenleri, eğiticinin isteğine uyarak seyirci önünde yapmaları.
- ateşbaz 1** — Osmanlı şenliklerinde donanma fişeklerini hazırlayan kişi.
2 — Şenliklerde ateşle beceri gösteren kişi.
- atlı soytarı** [Alm. *Reiterclown*] [Fr. *clown écuyer*] [İng. *equestrian clown, riding clown*] : At üzerinde gülünçlükler yapan sanatçı.
- at üstünde aslan** [Alm. *Löwe zu Pferd*] [Fr. *lion écuyer*] [İng. *lion on horseback*] : Atın üzerinde duran aslan gösterisi.
- at üstünde ayı** [Alm. *Bär zu Pferd*] [Fr. *ours écuyer*] [İng. *bear on horseback*] : At sırtında duran ayı gösterisi.
- at üstünde hokkabaz** [Alm. *Jongleur zu Pferd*] [Fr. *jongleur à cheval*] [İng. *juggler on horseback*] : At üstünde el çabukluğu numaraları gösteren sanatçı.
- at üstünde kaplan** [Alm. *Tiger zu Pferd*] [Fr. *tigre écuyer*] [İng. *tiger on horseback*] : Atın üstünde duran kaplan gösterisi.
- at üstünde köpek** [Alm. *Hund zu Pferd*] [Fr. *chien écuyer*] [İng. *dog on horseback*] : At sırtında binen köpek gösterisi.
- at üstünde maymun** [Alm. *Affe zu Pferd*] [Fr. *singe écuyer*] [İng. *monkey on horseback*] : At sırtına binen maymun gösterisi.
- at üstünde piramit** [Alm. *Pyramide auf x Pferden*] [Fr. *pyramide sur x chevaux*] [İng. *human pyramid on x horses*] : Birkaç at üstünde binicilerin yaptığı piramit.
- at üstünde takla** [Alm. *Saltomortale zu Pferd*] [Fr. *saut périlleux à cheval*] [İng. *somersault on horseback*] : At koşarken üstünde takla atma gösterisi.

at üstünde üçlü [Alm. *drei Männerpyramide zu Pferd*] [Fr. *colonne de trois sur cheval*] [İng. *three-men high on horseback*] : Bir at üstünde birbirinin omuzuna çıkıp ayakta duran üç binici.

ayak hokkabazı [Alm. *Fossjungleur, Atipode*] [Fr. *antipodiste*] [İng. *antipodist, foot juggler*] : Ayaklarıyla hokkabazlık yapan becerili kişi.

ayak hokkabazlığı [Alm. *Antipodeakt*] [Fr. *numéro d'antipodisme*] [İng. *foot juggling act*] : Ayaklarla yapılan hokkabazlık gösterilerinin tümü.

ayaklı çubuk [es. t. *barfiks*] [Alm. *Reck*] [Fr. *barre fixe*] [İng. *bar*] : İki ayak üstüne tutturulmuş çelik çubuk; jimnastikçilerin çeşitli beceri gösterdikleri araç.

ayaklı çubuk jimnastikçisi [Alm. *Reckkünstler*] [Fr., İng. *barriste*] : Ayaklı çubuklarda çeşitli ustahklar gösteren sanatçı.

ayça [es. t. *hilal*] [Alm. *Mondsichel*] [Fr. *croissant de lune*] [İng. *crescent of moon*] : Sirk çadırının çatısında, çok yüksekte yapılan bir denge ve hokkabazlık gösterisi. Çadırın tepesinden sarkıtılmış bir çelik tele bağlı ve yavaş yavaş eksenini etrafında dönen bir yeni ayın üzerine tünemiş bulunan cambaz bu durumda denge ve hokkabazlık numaralarını gösterir.

ayı eğitici [es. t. *ayı terbiyecisi*] [Alm. *Bärendresseur, Bärenführer*] [Fr. *oursarié, montreur d'ours*] [İng. *bear leader*] : Ayıları eğiterek onları gösteriye hazırlayan kişi.

B

bacaklarla tutunma [Alm. *Knickelhang*] [Fr. *suspension de jarrets*] [İng. *legs suspension*] : Dizleri kırıp bacaklarla salıncağa ya da ipe tutunma.

bağlı trapez [Alm. *fixes Trapez*] [Fr. *trapèze fixe*] [İng. *fixed trapeze*] : Sallanmayan bir yere tutturulmuş trapez.

baş çadırı [Alm. *Zeltmeister*] [Fr. *chef monteur*] [İng. *boss canvas-man*] : Çadırların hazırlanmasından sorumlu olan baş yükümlü.

baş elektrikçi [Alm. *Chef-Elektriker*] [Fr. *chef électricien*] [İng. *chief electrician*] : Sirk elektrik işlerini yürüten baş sorumlu.

başkası üzerinde denge [Alm. *Äquilibristik auf einem Amthrunder*] [Fr. *équilibre sur coéquipier*] [İng. *balance on teammate*] : Başka bir cambaz üzerinde denge gösterisi.

başla denge 1. [Alm. *Kopfstand*] [Fr. *équilibre de tête*] [İng. *head stand*] : Başı yere koyup destek yaparak dengeyi sağlama. 2. [Alm. *Kopfstand*] [Fr. *chêne droit, chandelle*] [İng. *head stand*] : At üstünde, başı at üstüne koyup bacakları birleştirerek dengeyi sağlama.

bazende : Seyirlik oyunda oyuncu anlamında. kullanılır.

beceri oyuncusu [es. t. *hünerbaz*] : Bir kişiyi canlandırmak için değil de, fiziksel açıdan bir ustalık edinmek için eğitilmiş sanatçı. Örnek : Sirk sanatçıları.

benzetici [es. t. *taklitçi*] [Alm. *Imitator*] [Fr. *imitateur*] [İng. *imitator*] : Çeşitli insanları, şiveleri ve tavırları ile yansılayarak benzeten sanatçı. bak. **mukallit** (TİY).

beyzabaz : Seyirlik oyunlarda yumurtalarla gözbağcılık ve el çabukluğu gösteren sanatçı.

bıçak atma [Alm. *Messerwerfen*] [Fr. *lancer de conteaux*] [İng. *knife-throwing*] : Hedefe bıçak atma gösterisi.

bilet satış arabası [Alm. *Kassenwagen*] [Fr. *billetterie*] [İng. *ticket wagon*] : Sirk biletlerinin satıldığı araba.

binicilik [Alm. *Reitkunst*] [Fr. *équitation*] [İng. *equitation*] : Ata binme sanatı.

binicilik gösterisi [Alm. *Reitakt*] [Fr. *numéro équestre*] [İng. *riding act, equestrian act*] : Birinciliğe ilişkin herhangi bir gösteri.

birden geriye dönme : Türk cambazının becerilerinden biri : İpin üzerinde birden geriye dönerek dengeyi bulma.

bukağı : Türk cambazının bir gösterisi : Ayağı ya da saçları ip üzerindeki makaraya bağlayıp kayma becerisi.

bükülmeli takla [Alm., Fr., İng. *twist*] : Yarı dönüşle yapılan tehlikeli bir geri taklası.

büyücü [es. t. *sihirbaz*] [Alm. *Zauberer, Zauberkünster, Zaubermeister*] [Fr. *magicien*] [İng. *magician*] : 1—Büyü yapan kişi. 2—El çabukluğu ve gözbağcılık ile numaralar gösteren sanatçı.

büyük pabuç [Alm., Fr., İng. *big boots*] : 1—Gülünç, biçimi bozulmuş, çok büyük kara pabuç; genellikle August adı verilen soytarı giyer. 2—Soytarı August'un başka bir adı.

büyük sarkaç [Alm. *Riesenwelle*] [Fr. *soleil*] [İng. *giant swing*] : Jimnastikçinin, ayaklı çubukta, halkada ya da trapezde kollarını kırma-dan bütün gövdesiyle dönmesi ya da sallanması.

büyük sıçrama tahtası [Alm. *Batoude*] [Fr. *bâtoude*] [İng. *batoude*]: Bir ucu kuliste öbür ucu gösteri alanında, girişte bulunan, çeşitli sanatçıların arka ankaya taklalar atmalarına yarayan büyük sıçrama tahtası.

C

cambaz [Alm. *Equilibrist*, *Äquilibrist*, *Gleichgewichtakrobat*] [Fr. *équilibriste*] [İng. *balancer*]: 1—Denge sanatında uzman ve usta olan kişi. 2—İp üstünde yürüten ve çeşitli tehlikeli numaralar yapan becerili sanatçı. bak. **rismanbaz**.

cambaz-hokkabaz [Alm. *Jongleur auf dem Drachtseil*] [Fr. *jongleur sur corde*] [İng. *juggler on tightwire*]: Gergin tel üstünde el çabukluğu gösteren hokkabaz.

cambaz kemeri [Alm. *Bauchgurt*] [Fr. *sous-ventrière*] [İng. *surcingle*]: Çeşitli sirk sanatçılarının bellerine taktıkları kalın ve dirençli kemer.

canlı hedef [Alm. *die lebende Zielscheibe*] [Fr. *cible vivante*] [İng. *living target*]: Hedef tahtası önünde duran kişiye zarar vermeden, onun silüetini ortaya çıkaracak biçimde çevresine kurşun sıkıl, ok ya da bıçak atma gösterisi. Başka bir adı **kızılderi**li atışı.

cüce çiftteker [Alm. *Zwergzweirad*] [Fr. *bicyclette de poche*] [İng. *midget bicycle*]: Sirklerde gerek güldürü, gerekse denge hareketleri için kullanılan minik çiftteker.

Ç

çabukel [Alm. *Taschenspieler*, *Manipulator*] [Fr. *prestidigitateur*, *manipulateur*] [İng. *conjurer*, *manipulator*]: Nesneleri kaşla göz arasında kaybedip ortaya çıkarma becerisi olan sanatçı.

çadır [es. t. *çerge*] [Alm. *Zelt*] [Fr. *tente*] [İng. *tent*]: Kalın bezden, keçeden, deriden ya da kıl dokumadan yapıp direklere tutturularak kurulan barınak.

çadır halatı [Alm. *Tau*] [Fr. *cordage*] [İng. *rope*]: Çadırı direklere bağlamada ve çadırı germeye kullanılan halat.

çadırın ön yüzü [Alm. *Fassade*] [Fr. *façade*] [İng. *facade*]: Seyircilerin giriş yerinin bulunduğu çadırın ön yüzü.

çadır mandalı [Alm. *Anker*] [Fr. *pince*] [İng. *tent-peg*]: Çadır bezlerinin birbirine tutturulmasında kullanılan özel mandal.

çadır sirk [Alm. *Zeltzirkus*] [Fr. *cirque sous tente*] [İng. *tenting circus*]: Oyun alanını ve seyir yerini kapsayan büyük bir çadır altında çalışan sirk.

çağırıcı [Alm. *Schwindler*] [Fr. *aboyeur*] [İng. *barker*]: Sirk alanındaki gösteriye çıkacakları, sıralarını kaçırmamaları için önceden çağıran görevli.

çağırma [Alm. *Appell*] [Fr. *appel*] [İng. *appeal*]: Hayvan çağırma simge.

çalgıcı arabası [Alm. *Musikerwagen*] [Fr. *bandwagon*, *char de musiciens*] [İng. *bandwagon*]: Çalgıcıların bulunduğu araba.

çalgıcı seti [Alm. *Musikertribüne*] [Fr. *tribune de l'orchestre*] [İng. *orchestra balcony*]: Çalgıcıların bulunduğu set.

çalgıcı soytarı [Alm. *musiker Clown*] [Fr. *clown musicien*] [İng. *musical clown*]: Birkaç çalgıyı birden iyi çalan soytarı.

çark [Alm. *Rondade*] [Fr. *rondade*] [İng. *round-off*]: Yüz geriye dönük olarak biten, çark gibi dönülerek takla atma biçimi.

çatki üstünde hokkabaz [Alm. *Jongleur auf einem Schemel*] [Fr. *jongleur sur piédestal*] [İng. *juggler on pedestal*]: Küçük ya da büyük bir çatki (sehpa) üzerinde numaralar gösteren hokkabaz.

çerçeve [Alm. *Rahmen*] [Fr. *cadre*] [İng. *frame*]: Çeşitli sirk donanımını desteklemede kullanılan ana çadırın çatısına tutturulmuş dik-dörtgen demir iskelet.

çifte çubuk [es. t. *çifte barfiks*] [Alm. *zweifaches Reck*] [Fr. *travail aux deux barres*] [İng. *double bar*]: Değişik yüksekliklerde, yan yana bulunan ayaklar üstüne tutturulmuş çubuklar.

çifte takla [Alm. *Doppelsaltomortale*] [Fr. *double saut périlleux*] [İng. *double somersault*]: Havada atılan çifte takla.

çiftteker cambazı [Alm. *Radfahrer*] [Fr. *cycliste*] [İng. *trick cyclist*, *bicycle rider*]: Çiftteker üzerinde çeşitli denge hareketleri yapan ip üstü cambazı.

çiftteker üstünde denge [Alm. *Äquilibristik auf einem Zweirad*] [Fr. *équilibre sur cycle*] [İng. *balance on bicycle*]: Hiçbir yere tutunmadan iki teker üzerinde dengelenme sanatı.

D

dalış [Alm. *Tauchen*] [Fr. *plongeon*] [İng. *swandive*]: Yerdeki su dolu bir havuza çok yüksekten atlama gösterisi.

değişme [Alm. *Wechsel*] [Fr. *changement*] [İng. *change*]: Değişik araçlarla çalışan jimnastikçilerin birbirlerinin yerlerine geçmeleri, gösteri araçlarını değiştirmeleri.

dekor arabası [Alm. *Bildwagen*] [Fr. *char de cavalcade*] [İng. *tableau wagon*]: Sirk dekorlarının taşındığı araba.

demirbükten [Alm. *Eisenbarbiegemann*] [Fr. *tordeur de barres*] [İng. *iron bars bender*]: Gücüyle demir çubukları bükten zorlu kişi. bak. **zurbaz**.

demirçene [Alm. *Eisenkiefer*] [Fr. *mâchoire d'acier*] [İng. *iron jaw*]: Çene gücü ile çeşitli beceriler gösterme: çene üzerinde ağırlık kaldırma, çene ile asılma ya da çene ile ağırlık fırlatma gibi.

denge [Alm. *Äquilibristik, Balance, Gleichgewicht*] [Fr. *équilibre*] [İng. *balance*]: En olağandışı durumda bile gövdeyi dengede tutma sanatı. Çeşitli denge noktaları vardır: eller, baş, omuzlar, dirsekler, dişler gibi.

denge hokkabazı [Alm. *Balancejongleur*] [Fr. *jongleur équilibriste*] [İng. *balance juggler*]: Herhangi hareketli bir şey üzerinde gösterisini sürdüren hokkabaz.

denge sırtığı [Alm. *Balancierstange*] [Fr. *contrepoids*] [İng. *balancing pole*]: Cambazların dengelenme için kullandıkları uzun sırık.

denge soytarısı [Alm. *Äquilibristikclown*] [Fr. *clown équilibriste*] [İng. *balancing clown*]: Denge konusunda usta olmasına karşın, dengesini kaybediyormuş gibi yapıp dengesini kaybetmeyen ve böylece halkı güldüren sanatçı.

desteksiz merdivende denge [Alm. *Äquilibristik auf freistehender Leiter*] [Fr. *équilibre sur échelle*] [İng. *balance on unsupported ladder*]: Ayaksız ya da hiçbir yere dayanmayan merdiven üzerinde dengelenme sanatı.

desteksiz merdiven gösterisi [Alm. *freistehender Leiterakt*] [Fr. *numéro d'échelle libre*] [İng. *unsupported ladder act*]: Hiçbir yere dayanmayan merdiven üzerinde yapılan denge hareketlerinden tümü.

deve tabanı: Türk cambazının becerilerinden biri: ip üstünde ayaklara ağaç kütükleri bağlayıp yürüme.

dirsekle denge [Alm. *Ellbogenstand*] [Fr. *équilibre sur le coude*] [İng. *elbow stand*]: Dirsekleri destek yaparak dengeyi sağlama.

dişlerle asılma gösterisi [Alm. *Luftzahnkraftakt*] [Fr. *numéro en suspension de mâchoire*] [İng. *teeth suspension act*]: Dişlerle tutunarak havada asılı kalma gösterisi.

dişlerle tutunma [Alm. *Zahnhang*] [Fr. *suspension de mâchoire*] [İng. *teeth suspension*]: Dişlerle bir ipe ya da salıncağa tutunma.

dizle çağırma [Alm. *Kniesappel*] [Fr. *appel au genou*] [İng. *knee-appeal*]: Hayvanı dize vurarak çağırma.

doruktaki [Alm. *Voltigeur*] [Fr. *voltigeur*] [İng. *top mounter*]: Kolon ya da piramidin en üstündeki kişi.

dönme [Alm. *Umdrehen*] [Fr. *tourniquet*] [İng. *revolving trick*]: Jimnastikçilerin kullandıkları araç yoluyla arka arkaya dönmeleri: Ayaklı çubukta, halkada, trapezde.

dörtlü çubuk [Alm. *vierfaches Reck*] [Fr. *travail aux quatre barres*] [İng. *quadruple bar*]: Dört jimnastikçinin çeşitli beceriler gösterdiği ve birbirinin çubuğuna dönerek atladığı, yan yana konulmuş dört ayaklı çubuk.

dörtlü kolon [Alm. *Viermännerkolonne*] [Fr. *colonne de quatre*] [İng. *column four-men-high*]: Dört kişinin birbirinin omuzuna çıkarak oluşturdukları görünüş.

E

ecel beşiği: Türk cambazının tehlikeli becerilerinden biri: İp üstündeki bir cambazın ayaklarına salınacak bağlaması, bir başkasının da bu salınmakta sallandıktan sonra tepetakla salıncağa ayaklarıyla tutunup kolan vurma numarası.

eğitimli tel [Alm. *Vertikalseil*] [Fr. *câble japonais, corde inclinée*] [İng. *sloping cable*]: Yere koşut olarak değil de, yüksek bir yerden aşağıya doğru eğimli olarak gerilen cambaz teli.

eğitici [es. t. *terbiyeci*] [Alm. *Dompteur, Tierbändiger*] [Fr. *dompteur*] [İng. *tamer*]: Hayvanları becerili yapan eğitici.

eğitilmiş hayvanlar göstericisi [Alm. *gut dressierter Tiere Führer*] [Fr. *moniteur d'animaux savants*] [İng. *performing animals showman*]: Eğitilmiş ve özel olarak yetiştirilmiş hayvanlara çeşitli numaralar yaptırarak gösteren kişi.

eğitilmiş yırtıcı hayvanlar gösterisi [Alm. *Raubtiernummer*] [Fr. *numéro de fauves*] [İng. *trained wild animal act*]: Eğitilmiş yırtıcı hayvanlarla yapılan numaraları kapsayan gösteri.

el ele denge [Alm. *Hand-in-Hand Akt*] [Fr. *numéro de mains à mains*] [İng. *hand to hand balancing*]: El ele tutuşarak yapılan denge gösterisi.

elle çağırma [Alm. *Handappell*] [Fr. *appel à la main*] [İng. *hand-appeal*]: Hayvanı elle çağırma.

eller üstüne kalkma [es. t. *amuda kalkma*] [Alm. *Handstand*] [Fr. *équilibre de mains*] [İng. *hand stand*]: İki el üzerine dayanarak bacakları havada dikey tutma.

eyersiz binış [Alm. *Jockeyakt*] [Fr. *numéro de jockey*] [İng. *jockey act, bareback number*]: At üstüne eyersiz binme gösterisi.

F

Fas tekerleği [Alm. *Vorwärtsradschlagen*] [Fr. *roue marocaine*] [İng. *maroccan cart wheel*]: Tekerlek'teki taklanın aynı, ancak bu kez, yüz ileriye dönükken biter. bak. **tekerlek**.

fil çomağı [Alm. *Ankus*] [Fr., İng. *ankus*]: Filleri hareket ettirmede kullanılan, ucunda çengeli olan çomak.

fil eğiticişi [es. t. *fil terbiyecisi*] [Alm. *Elenfantenlehrer*] [Fr. *dresseur d'éléphants*] [İng. *bull hooker*]: Fiilleri eğiterek gösteriye hazırlayan kişi.

G

geçiş [Alm. *Pass*] [Fr. *passe*] [İng. *pass*]: Trapez cambazının bir trapezden ötekine geçip taşıyıcıya tutunması, taşıyıcıdan yine kendi trapezine geçmesi. Geçiş'in üç evresi vardır: kaçış, akrobatik takla ve düşmeden trapezi yakalama.

geçit [Alm. *Kavalkade*] [Fr., İng. *cavalcade*]: Bütün sirk sanatçıları'nın giysileriyle seyirci önünden geçmeleri.

geleceği gören [Alm. *Hellseherin*] [Fr. *voyante extra-lucide*] [İng. *clairvoyant*]: Geleceği söyleyen falcı.

gergin ip [Alm. *Steifseil*] [Fr. *corde raide*] [İng. *tight-rope*]: Gergin bir biçimde bağlanmış gergin cambaz ipi.

gergin ip üzerinde denge [Alm. *Äquilibristik auf dem Draht*] [Fr. *équilibre sur corde raide*] [İng. *balance on tight ropes*]: Gerilmiş ip üzerinde dengelenme.

gergin tel [Alm. *Steifdraht*] [Fr. *fil dur*] [İng. *tight wire*]: Gergin biçimde bağlanmış cambaz teli.

geriye takla [Alm. *Flip-Flap*] [Fr., İng. *flip-flap*]: Geriye doğru sıçrıp eller üstüne düşmeyi kapsayan akrobatik takla.

geriye yürüme: Türk cambazının bir becerisi: eğik ip üzerine geri geri yukarı çıkma ve yine geri geri aşağıya yürüme.

gevşek ip [Alm. *Schlappseil*] [Fr. *corde lâche*] [İng. *slack-rope*]: Gevşek bir biçimde bağlanmış cambaz ipi.

gevşek ip üzerinde denge [Alm. *Äquilibristik auf def Schlappseil*] [Fr. *équilibre sur corde lâche*] [İng. *balance on slack-rope*]: Gevşek ip üzerinde dengelenme.

gevşek tel [Alm. *Schlappdraht*] [Fr. *fil mou*] [İng. *slack-wire*]: Gevşek bir biçimde bağlanmış cambaz teli.

gezici müze [Alm. *Wandermuseum*] [Fr. *musée ambulant*] [İng. *touring museum*]: Büyük sirklerde bulunan ve kentten kente götürülen müze.

gezici sirk [Alm. *Wanderzirkus*] [Fr. *cirque ambulant*] [İng. *travelling circus*]: Kentten kentte ya da ülkeden ülkeye dolaşarak gösteriler düzenleyen sirk.

giyinme çadırı [Alm. *Ankleidezelt*] [Fr. *tente-loge*] [İng. *dressing-room tent*]: Sirk sanatçıları'nın gösteriye hazırlandıkları çadır.

giysi arabası [Alm. *Ankleidewagen*] [Fr. *garde-robe*] [İng. *warbrobe wagon*]: Sanatçıların giysilerinin bulunduğu araba.

gösteri geçidi [Alm. *Parade*] [Fr. *tour de ville*] [İng. *street parade*]: Sirk sanatçıları'nın kimi hayvanlar ve araçlarıyla halkın önünden geçmeleri ve düzenledikleri gösterilere gelmesi için halka küçük gösteriler sunmaları ile ortaya çıkan geçit.

gösteri hayvanı [Alm. *gut dressiertes Tier*] [Fr. *animal savant*] [İng. *performing animal*]: Gösteri yapacak duruma gelmiş sirk hayvanı.

gösteri sorumlusu [Alm. *Regisseur*] [Fr. *régisseur des spectacles*] [İng. *performance director*]: Gösterilerin sırasından ve bunların düzenli bir biçimde gerçekleştirilmesinden sorumlu kişi.

gözbağcı [Alm. *Illusionist*] [Fr., İng. *illusionist*]: El çabukluğu ve ustalıklı gerçekte olmayan bir şeyi oluyor gibi gösteren sanatçı.

gözleri bağlı yürüme: Türk cambazının bir becerisi: ip üstünde gözleri bağlı yürüme ustalığı.

güçlü adam [Alm. *starker Mann, Herkules, Kraftathlet*] [Fr. *alcide, hercule, fier à bras, homme fort*] [İng. *strong man, hercules*]: Zor olan ve güç gerektiren hareketleri yapan becerili kişi. bak. **zorbaz** da **zurbaz**.

güldürücü hokkabaz [Alm. *Fantasiejongleur*] [Fr. *jongleur fantaisiste*] [İng. *fantasy juggler*]: Seyircileri güldürmek amacıyla hokkabazlık yapan sanatçı.

gürzbaz: Türk seyirlik oyunlarda çeşitli ağırlıkları kaldırarak güç gösterisinde bulunan beceri sanatçısı.

güvenlik ağı [es. t. *emniyet ağı*] [Alm. *Wippe*] [Fr. *trampoline*] [İng. *trampolin*]: Sirklerde tel ya da trapez üzerinde tehlikeli atlamalar yapan cambazların düşmelerinde onları koruması için, numaraların yapıldığı boşluğun altına gerilen büyük esnek ağ.

H

halı gösterisi [Alm. *Parterrennummer*] [Fr. *numéro de tapis*] [İng. *carpet act*]: Halı üzerinde yapılan gösterilerin tümü.

halka jimnastikçisi [Alm. *Ringenkünstler*] [Fr. *anneliste*] [İng. *rings gymnast*]: Halkalarla çalışan sanatçı.

halkalar [Alm. *Ring*] [Fr. *anneaux*] [İng. *rings*]: Sirkteki çeşitli gösterilerde kullanılan değişik büyüklükteki halkalar.

halter [Alm. *Wuchtkolben*] [Fr. *haltère*] [İng. *bar-bell*]: Birbirine sapla bağlı disklerden yapılmış, ağırlık kaldırma amacına dayanan bir güç gösterisi aracı.

hava cambazı [Alm. *Luftakrobat*] [Fr. *acrobate aérien*] [İng. *aerial artist*]: Bir sirkin tavanında ya da herhangi yüksek bir yerde baceriler gösteren cambaz.

havada çifte takla [Alm. *Doppellooping*] [Fr., İng. *double looping*]: Havada çifte takla atarak atlama.

havada ileri takla [Alm. *Vorwärtssaltomortale*] [Fr. *asse-cou*] [İng. *forward somersault*]: Havada ileri doğru atılan takla.

hava dansı [Alm. *Luftballett*] [Fr. *ballet aérien*] [İng. *aerial ballet*]: Bir sirkte ip, trapez ya da herhangi bir şey üzerinde, yüksekte yapılan dans gösterilerinin tümü.

havada takla [Alm. *Sprung, Salto*] [Fr. *saut*] [İng. *jump*]: Hiçbir yere değmeden, gövdenin hızıyla atılan takla.

havada ters takla [Alm. *Rückwärtssaltomortale*] [Fr. *saut périlleux en arrière*] [İng. *back somersault*]: Havada atılan, tehlikeli, ters takla.

hava gösterisi [Alm. *Luftnummer*] [Fr. *numéro aérien*] [İng. *aerial act*]: Bir sirkte, ip, trapezde, ya da herhangi bir şey üzerinde, yüksekte yapılan gösterilerin tümü.

hava jimnastikçisi [Alm. *Luftgymnast, Kunstturner*] [Fr. *gymnaste aux agrès*] [İng. *aerial gymnast*]: Havada, trapez ve aygıtlarla gövde esnekliğine dayanan hareketler yapan jimnastikçi.

hayvan bahçesi [Alm. *Stallquadrat*] [Fr. *carré des écuries*] [İng. *stable square*]: Büyük sirk hayvanlarının bulunduğu alan.

hayvan bakıcısı [Alm. *Tierwärter*] [Fr. *garçon de cage*] [İng. *menagerie boy*]: Kafesteki hayvanlara bakan ve onları koruyan kişi.

hayvan çadırı [Alm. *Stallzelt*] [Fr. *tente écurie*] [İng. *stable tent*]: Zararsız hayvanların barındığı çadır.

hayvan çatkısı [Alm. *Hocker*] [Fr. *tabouret d'assise*] [İng. *pedestal*]: Eğitim ve gösteri sırasında hayvanların üstüne çıktığı yükselti.

hayvan eğiticisi [Alm. *Dressierer*] [Fr. *dresseur*] [İng. *animal trainer*]: Hayvanları eğiterek gösteri yapacak duruma getiren yetiştirici kişi.

hayvan eğiticisi soytarı [Alm. *Dresseurclown*] [Fr. *clown dresseur*] [İng. *animal trainer clown*]: Hayvan eğiticiliği yapabilen ama aynı zamanda halkı güldürmekle görevli sanatçı.

hayvan gösterisi [Alm. *Tiernummer*] [Fr. *présentation d'animaux savants*] [İng. *animal act*]: Yırtıcı ve evcil hayvanlarla düzenlenen gösteri.

hızlı hokkabaz [Alm. *Eskamoteur*] [Fr. *escamoteur*] [İng. *espace artist*]: Nesneleri bir anda gözden kaybedebilen ve farketirmeden seyredenlerin üzerinden eşyaları çalabilen hokkabaz.

hokkabaz [Alm. *Jongleur*] [Fr. *jongleur*] [İng. *juggler*]: El çabukluğu ile birtakım şaşırtıcı numaralar yapan sanatçı.

hokkabaz değneği [Alm. *Stäbchen*] [Fr. *bâtonnet*] [İng. *stick*]: Hokkabazın tabağı düşürmeden çevirmede kullandığı ince değnek.

hokkabazlık [Alm. *Jonglerie*] [Fr. *jonglage*] [İng. *juggling*]: Çeşitli nesneleri arka arkaya dengeli bir biçimde ve doğru bir zamanlama ile hiç düşürmeden atıp tutarak ya da çevirerek gösterilen beceri.

hokkabaz soytarı [Alm. *Jongleurclown*] [Fr. *clown jongleur*] [İng. *juggling clown*]: Hokkabazlık yaparken halkı güldüren sanatçı.

İkarya topluluğu [Alm. *Ikariertuppe*] [Fr. *troupe icarienne*] [İng. *icarian troupe*]: Ayaklarıyla hokkabazlık yapıp kullandıkları nesneleri birbirlerine geçiren usta hokkabazlar topluluğu.

İp dansçısı [Alm. *Seiltänzer*] [Fr. *danseur de corde*] [İng. *rope dancer*]: İp üzerinde dans hareketleri yapan cambaz.

İp dansı [Alm. *Steiltanz*] [Fr. *danse de corde*] [İng. *rope dancing*]: İp üzerinde yapılan dans hareketleri.

İpte amuda kalkma: Türk cambazının bir gösterisi. İp üzerinde çift ya da tek el üzerinde yürüme ve dans etme.

İp üstünde güreş: Türk cambazlarının bir gösterisi: Gergin ip üzerinde güreş etme.

İtiş-kakış [Alm., Fr., İng. *knock-about*]: Çeşitli ve arka arkaya taklalar, düşürmeler, yuvarlanmalar ve zıplamalarla gelişen güldürücü sözsüz oyun.

J

Jimnastik araç ve gereçleri [Alm. *Turngerät, Turnapparat*] [Fr. *agrès*] [İng. *apparatus*]: Jimnastik gösterilerinde kullanılan çeşitli araç ve gereç. Örnek: Ayaklı çubuk, halkalar.

K

kaçık çalgıcılar [Alm. *Muzikalexzentriker*] [Fr. *excentrique musical*] [İng. *musical eccentric artist*]: Güldürüyü sağlayan, görülmemiş özel yapısı olan çalgılarla ya da şaşırtacak numaralar eklenmiş olan bilinen çalgılarla müzik çalan kişiler.

kaçık sanatçı [Alm. *Exzentriker*] [Fr. *excentrique*] [İng. *eccentric artist*]: Tuhaf hareketler ve gülünçlükler yapan kimse.

kafa kafaya denge [Alm. *von Kopf zu Kopf*] [Fr. *tête à tête*] [İng. *head to head*]: Bir kişi ayakta dururken, onun üstüne, amuda kalkarak çıkan kişinin kafasını ötekinin kafası üzerine koyarak dengelemesi.

kafes geçit [Alm. *Gittertunnel*] [Fr. *tunnel grillagé*] [İng. *steel runway*]: Hayvanların kafeslerinden gösteri alanına geldikleri yolları ve üstü kafesli tünel ya da yol.

kafesli araba [Alm. *Käfigwagen*] [Fr. *voiture-cage*] [İng. *cage wagon*]: İçinde hayvanların bulunduğu tekerlekli kafes.

karga sekmesi: Türk cambazlarının bir becerisi: İp üzerinde havaya zıplayıp çeşitli biçimde yine ip üzerine düşme.

karışık yırtıcı hayvanlar [Alm. *gemischte Raubtiergruppe*] [Fr. *groupe mixte*] [İng. *mixed group*]: Değişik türde yırtıcı hayvanların bir arada numaralar yaptıkları gösteri öbeği.

kâsebaz: Türk seyirlik oyunlarında, kâseleri parmaklarının ya da değneklerin ucunda çevirerek dans eden beceri oyuncusu.

koyarken ok atma: Türk cambazının bir becerisi: İp üzerinden kayıp aşağı inerken ok atma becerisi.

kayık yürütme: Türk cambazının becerilerinden biri: İp üzerinde kayık yürütme ve bu kayıkla yapılan tehlikeli numaraların tümü.

kelebek [Alm. *Falter*] [Fr. *papillon*] [İng. *butterfly*]: Yere koştur bir biçimde kollarla uçarmış gibi hareketi gerektiren zor bir atlama türü.

kement atıcı [Alm. *Lassokünstler*] [Fr. *lanceur de lasso*] [İng. *lassoer*]: Kement atma ustasına verilen ad.

kement atma [Alm. *Lassowerfen*] [Fr. *lancer de lasso*] [İng. *lassoing*]: Kement atma gösterisi.

kesme kırbaç [Alm. *Kerbatsche*] [Fr. *cravache*] [İng. *cutting whip*]: Bir tahtayı, kağıdı ya da buna benzer şeyleri kesip ikiye bölen sirk kırbaç.

keskin nişancı [Alm. *Scharfschütze*] [Fr. *trieur*] [İng. *sharp shooter*]: Her attığını istediği gibi vurabilen usta atıcı.

keskin nişancılık [Alm. *Kunstschiessen*] [Fr. *tir*] [İng. *sharp shooting*]: Her attığını vurma durumu.

keskin nişancılık gösterisi [Alm. *Scharfschützennummer*] [Fr. *numéro de tir de précision*] [İng. *sharp shooting act*]: Her hedefi alışılmamış biçimlerde vurabilen atıcıların gösterisi.

kılıçla yürütme: Türk cambazının becerilerinden biri: Her bacağına ikişer kılıç bağlayıp ip üzerinde yürütme ve dört kılıçla direği kavrayıp baş aşağı çarkifelek gibi dönme.

kılıçtan atlama: Türk cambazının becerilerinden biri: İpin üzerinde di-kine konulmuş bir kılıç üzerinden atlayarak ipe konma.

kılıçyutan [Alm. *Schwertschlucker, Säbelfresser*] [Fr. *avaleur de sabres*] [İng. *sword swallower*]: Kılıç yutma gösterisi yapan becerili kişiye verilen ad.

kırbaç [Alm. *Peitsche*] [Fr. *fonet*] [İng. *whip*]: Hayvanları eğitmede ve onlara buyruk vermede kullanılan vurma aracı.

kırbaçla çağırma [Alm. *Peitschenappell*] [Fr. *appel au fouet*] [İng. *whip-appeal*]: Hayvanı kırbaçla çağırma.

kızılderili nişancılığı [Alm. *Scharfschützennummer*] [Fr. *jeux indiens*] [İng. *indian shooting*]: Canlı hedefin çevresine oklar atarak silüet çizme.

klasik poz [Alm. *Positur, plastische Pose*] [Fr. *pose plastique*] [İng. *classical pose, statuary act*]: Bir sirkte göze güzel görünen poz. Birçok kişinin bir arada, uyumlu bir biçimde poz almasıyla göz okşayan tablo.

kolon [Alm. *Kolonne*] [Fr. *colonne*] [İng. *column*]: Takla atarak birbirinin omuzuna çıkan ve bir «sütun» oluşturulan görünüş bak. **dörtlü kolon, üçlü kolon.**

konçertina [Alm. *Konzertharmonika*] [Fr., İng. *concertina*]: Çalgıcı soytarı'nın kullandığı akordiyon gibi körüklü, ama biçimi altıgen ya da sekizgen olan bir çalgı.

konik şapka [Alm. *Kegelhut*] [Fr. *cône*] [İng. *conical hat*]: Akyüzlü soytarı tarafından yapılan şapka numaralarının tümü.

konusan soytarı [Alm. *Sprechclown*] [Fr. *clown parleur*] [İng. *talking clown*]: Halkı, konuşarak güldüren soytarı.

kovboy oyunu [Alm. *Cowboyspiele*] [Fr. *jeu du Far-West*] [İng. *western pastimes*]: Takım olarak, değişik canlı hedeflere zarar vermeden kurşun ya da bıçakla silüetleri çıkarma gösterisi.

köpek eğitcisi: Türk seyirlik oyunlarında köpeklerle gösteri yapan sanatçı.

kule: Türk cambazının becerilerinden biri: İpin üzerine bir sacayağı, onun üstüne fiçı, fiçının üstüne tahta, tahtanın üstüne iskemle koyup oturma numarası.

kurbağa adam [Alm. *Froschmann*] [Fr. *homme-grenouille*] [İng. *front bender, posturer*]: Öne eğilip başını bacakları arasına sokabilen becerili kişi.

küçük gösteri kulübesi [Alm. *Schaubude*] [Fr. *entresort*] [İng. *side-show tent*]: Seyircinin sirke ilgisini çekmek için küçük gösterilerin gözbağcılık ve hokkabazlığın düzenlendiği kulübe ya da küçük çerge.

L

leğenle dönme: Türk cambazının bir becerisi: İp üstüne leğen ya da tepsi koyarak bunun üzerinde düşmeden dönme.

lubetbaz: Türk seyirlik oyunlarında beceri gösteren sanatçı. Bu terimin kapsamı içine oyuncular, dansçılar, cambazlar, hokkabazlar ve çeşitli beceri sanatçıları girer.

M

makas [Alm. *Schere*] [Fr. *ciseaux*] [İng. *scissors*]: Denge sanatının gösterişli bir numarası: Sanatçı at üstünde amuda kalkmış durumda giderken dengesini bozmadan büyük bir makas gibi bacaklarını açıp kapar.

maraka: İran'da seyirlik oyuna verilen ad.

matrakbaz: Matrak oyununa katılanlara verilen ad.

matrak oyunu: Seyirlik oyunlarda tahta kılıçlar ve kalkan yerine yuvarlak yastıklarla yapılan yarı spor, yarı dans gösterisi.

maymunbaz: Maymunları eğitip onlara oyunlar öğretenlere verilen ad.

merdiven: Türk cambazının bir becerisi: Merdiveni sırtına alıp ip üstünde yürürken başka birinin merdivene çıkıp inmesi ve çeşitli taklitli numaralar yapması.

merdiven cambazı [Alm. *Equilibrist auf Leiter*] [Fr. *équilibriste sur échelle*] [İng. *ladder-balancer*]: Merdivenle denge hareketleri yapan kişi.

merdivenli hokkabaz [Alm. *Jongleur auf Leiter*] [Fr. *jongleur sur échelle*] [İng. *juggler on ladder*]: Merdiven üzerinde hokkabazlık yapan sanatçı.

minik keman [Alm., Fr., İng. *violino*]: Yalnızca soytarılar tarafından çalınan minyatür keman.

mührebaz: Türk seyirlik oyunlarında yuvarlak taşlarla gözbağcılık ve el çabukluğu gösteren beceri sanatçısı.

O

Ogüst [Alm. *August*] [Fr., İng. *Auguste*]: Sirkin gülünç tipi.. Yanında adaşı akyüzlü soytarı vardır. Giysisi çok geniş, ayakkabıları ise olağanüstü büyüktür.

omuzla denge [Alm. *Schulterstand*] [Fr. *équilibre d'épaule*] [İng. *choulder stand*]: Omuzların destek yapılarak dengenin sağlandığı gösteri.

org arabası [Alm. *Calliope*] [Fr. *calliope*] [İng. *steam calliope*]: Seyircilere müzik çalan org arabası.

orta direk [Alm. *Zentralmast*] [Fr. *mât central*] [İng. *central pole*]: Sirk çadırının tavanını tutan büyük, ana direk.

oturak [Alm. *Trapezgestell*] [Fr. *cradle, chaise-de trapèze*] [İng. *cradle*]: Trapezin oturma yeri.

oturma sıraları [Alm. *Sitzreihen*] [Fr. *gradins*] [İng. *tier*]: Sirkte seyircilerin oturduğu sıralar.

oyun kafesi [Alm. *Spielkäfig*] [Fr. *cage d'engagement*] [İng. *big cage*]: Hayvanların oyun oynamalarına uygun büyük kafes.

Ö

ölüm atlaması [Alm. *Todessprung*] [Fr. *saut de la mort*] [İng. *leap for life*]: Trapezcilerin çok tehlikeli bir numarası. Taşıyıcı dizlerini trapez üzerinde kıvrarak diz arkalarıyla trapeze tutunur ve kendini boşluğa bırakır, sonra uçuşu yapan trapezciyi yakalamak için yere yatay olmak üzere gerilir ve kollarını uzatır. Uçucu, tekrar boş gelen trapeze bir dönüş yaparak geçer ve yerine gider.

ölüm dalışı [Alm. *Todestauchen*] [Fr. *plongeon de la mort*] [İng. *dive of death*]: Çok yüksekten, küçük bir su havuzuna perende atarak dalış yapma numarası.

ölüm halkası [Alm. *Todesring*] [Fr. *cercle de la mort*] [İng. *terrible ring*]: Yukardan asılmış bir halkanın içinden geçerek trapezi yakalama numarası.

ölüm taklası [Alm. *Wage hals*] [Fr. *casse-cou*] [İng. *daredevil*]: İleri doğru atılan tehlikeli bir perende türü.

P

paçlebaz: Eski Türk şenliklerinde, ayaklarına bir buçuk metreyi bulan sırtıklar bağlayarak yürüyen, dans eden ve çeşitli beceriler gösteren cambaz. bak. **sırık cambazı**.

parmak ucu dengesi [Alm. *Fingerstand*] [Fr. *équilibre de doigt*] [İng. *finger stand, finger balance*]: El parmaklarının ucunda bacakları dikey ya da çapraz havada tutma.

patenci [Alm. *Rollschuhkünstler*] [Fr. *patineur*] [İng. *rolling skater*]: Tekerlekli paten üzerinde denge hareketleri yapan sanatçı.

patlangıç [Alm. *Schürende*] [Fr. *mèche de corde*] [İng. *cracker*]: Çok ses çıkararak şaklayan kırbaç.

pazarlama sorumlusu [Alm. *Reklamechef, Presschef*] [Fr. *directeur de publicité*] [İng. *advertising manager, head of publicity*]: Bir sirkte gösterileri için reklam işini ve işin pazarlamasını yüklenen kişi.

perendebaz: Türk seyirlik oyunlarında çeşitli taklalar atarak beceri gösteren sanatçı.

pertav: Türk cambazının becerilerinden biri: İp üstünden takla atma ve ipin üstüne düşerken bacakları makas gibi açma numarası.

piramit [Alm. *Männertpyramide*] [Fr. *pyramide humaine*] [İng. *human pyramid*]: İnsanlardan oluşturulmuş piramit gösterisi.

piramit bitişi [Alm. *Steigerfinale*] [Fr. *monter en pyramide*] [İng. *formation of pyramid*]: Denge sanatçılarının gösterilerinin sonunda kurdukları piramit; bu bitiş haber verir.

piyastrellas [Alm., Fr., İng. *Piastrellas*]: Değişik büyüklükte maden parçalarından oluşmuş, soytarların çaldığı bir çalgı.

R

rismanbaz: İp üstünde yürüyerek beceri gösteren sanatçı. Cambaz.

S

sabunla yürüme: Türk cambazının becerilerinden biri: Ayaklara sabun bağlayıp ip üstünde yürüme.

saçlardan asılma [Alm. *Zopfhang*] [Fr. *suspension de cheveux*] [İng. *hair suspension*]: Kendini saçlarından bir yere ya da makaraya asma numarası.

salgı: Türk cambazının bir becerisi: İp üstünde aşağı doğru eğilerek ipi iki yana sallayıp gezinme.

satranç: Türk cambazlarının becerilerinden biri: İki cambazın bir tel üzerinde altlarına tek ayak üzerinde duran iskemleler alıp satranç oynama gösterisi.

selen benzeticisi [es. t. *ses taklitçisi*] [Alm. *Geräuschimitator*] [Fr. *imitateur de bruits*] [İng. *sound imitator*]: Çeşitli sesleri yansıtarak benzeten sanatçı.

sergi çadırı [Alm. *Menagerie*] [Fr. *tente-ménagerie*] [İng. *menagerie tent*]: Hayvanların seyircilere gösterildiği sergi.

sergileme [Alm. *Schauaustellung*] [Fr. *exhibition*] [İng. *show*]: Sirkin kendini tanıtmayı için kısa gösterilerle yaptığı sergileme.

sert eğitim [Alm. *wilde Dressur*] [Fr. *présentation en férocité*] [İng. *fierce training*]: Yırtıcı hayvanlara kimi durumlarda uygulanan sert eğitim biçimi.

seyirci yolu [Alm. *Vomitorium*] [Fr. *vomitoire*] [İng. *vomitory*]: Seyircilerin giriş ve çıkışlarını sağlayan koridor.

sıçramacı [Alm. *Springer*] [Fr. *sauteur*] [İng. *leaper, jumper*]: Tehlikeli olabilecek sıçramalar ve atlamalar yapabilen kişi.

sıçrama minderi [Alm. *Sprungfedermatrasse*] [Fr. *sommier élastique*] [İng. *springmattress*]: Arka arkaya çeşitli taklalar atmaya ya da sıçramalar yapmaya yarayan yaylı minder.

sırık cambazı [Alm. *Perchekünstler*] [Fr. *perchiste*] [İng. *perchist*]: Ayaklarına uzun sııklar bağlayarak dengesini bozmadan çeşitli gösteriler yapan cambaz. bak. **paçlebaz**.

sırık cambazlığı [Alm. *Percheakt auf Stelze*] [Fr. *numéro de perche sur échasse*] [İng. *perch act on stiltz*]: Sııkları ayaklara bağlayarak denge sağlamaya dayanan çeşitli beceriler gösterme.

sırık numarası [Alm. *Perchetrick*] [Fr. *numéro de perche*] [İng. *perch trick*]: Sırıkla yapılan değişik dengeleme gösterilerinin tümü.

sırık üzerinde denge [Alm. *Äquilibristik auf einer Perche*] [Fr. *équilibre sur perche*] [İng. *balance on perc*]: Sırık üzerinde dengeleme sanatı.

sırık üstünde sırık [Alm. *Perche akt auf Perche*] [Fr. *numéro de perche sur perche*] [İng. *perch-on-perch trick*]: Sırık üstüne sırık konularak yapılan dengeleme gösterisi.

sırt taklası [Alm. *Roulade*] [Fr., İng. *roulade*]: Çocukların taklalarına benzeyen, yere sırt dayanarak atılan takla.

silindir üzerinde denge [Alm. *Äquilibristik auf einem Zylinder*] [Fr. *équilibre sur rouleau*] [İng. *balance on roller*]: Yuvarlanan silindir üzerinde dengelenme.

sinibaz: Türk seyirlik oyunlarında sinilerle çeşitli beceriler gösteren oyuncu.

sirk [Alm. *Zirkus, Circus*] [Fr. *cirque*] [İng. *circus*]: Ortada sahnesi olan yuvarlak, değirmi ya da köşeli büyük çadırlar içinde, kimi kez açık havada, cambazlık, gözbağcılık, soytarılık, eğitilmiş hayvanlarla gösteriler vb. numaralar ile seyredenlerin hoşça vakit geçirdikleri yer.

sirk binicisi [Alm. *Zirkusreiter*] [Fr. *écuyer de cirque*] [İng. *equestrian, circus rider*]: Sirkte binicilik becerileri gösteren sanatçıya verilen ad.

sirk dönemi [Alm. *Zeltsaison, Circussaison*] [Fr. *saison de cirque*] [İng. *circus season*]: Sirk gösterilerinin başlaması ile bitimi arasındaki, sirk etkinlik dönemi.

sirk hademesi [Alm. *Zirkusdiener*] [Fr. *gloupe*] [İng. *circus hand*]: Sirkte ayak işlerine bakan kişi.

sirk numarası [Alm. *Zirkusnummer, Zirkusakt*] [Fr. *numéro de cirque*] [İng. *circus act*]: Becerileri, gözbağcılığı ya da tehlikeli ve yapılması zor gösterileri kapsayan numara.

sirk sanatçısı [Alm. *Zirkuskünstler*] [Fr. *artiste de cirque*] [İng. *circus performer*]: Sirkte bulunan çeşitli beceri oyuncularının tümü.

sirk yöneticisi [Alm. *Zirkusdirektor*] [Fr. *directeur de cirque*] [İng. *circus director*]: Sirk yöneten sorumlu kişi.

sirk yönetkeni [Alm. *Zirkus Kapellmeister*] [Fr. *chef d'orchestre*] [İng. *circus bandmaster*]: Sirkte gösteriler sırasında ve arada müzik parçaları çalan çalgıcıları yöneten kişi.

soytarılar geçidi [Alm. *Possenspiel*] [Fr. *parade*] [İng. *show-front*]: Halkı sirke çekmek için soytarıların ön planda olduğu geçit.

soytarılık [Alm. *Clownerie*] [Fr. *clownerie*] [İng. *clownery*]: Söz, davranış ve görünüş ile halkı güldürme eylemi.

soytarı üçlüsü [Alm. *Clowntrio*] [Fr. *trio clownesque*] [İng. *clown trio*]: Aynı anda oyuna çıkan ve birbirleriyle ilişkili olarak gülünçlükler yapan üç soytarı.

sözsüz güldürü [Alm. *Pantomime*] [Fr. *pantomime anglaise*] [İng. *dumb show*]: Yalnızca hareketler yoluyla sağlanan güldürü.

sözsüz oyun sanatçısı [Alm. *Pantomimiker*] [Fr. *artiste de pantomime*] [İng. *pantomime artist*]: Sözsüz oyunla ve yalnızca hareketlerle güldürüyü sağlayan sanatçı.

su arabası [Alm. *Wasserwagon*] [Fr. *voiture-piscine*] [İng. *water wagon*]: Sirkin suyunun taşındığı tekerlekli su deposu.

sunucu [es. t. *takdimci*] [Alm. *Ansager*] [Fr. *présentateur*] [İng. *announcer*]: Sanatçıları ve gösterileri seyirciye tanıtan görevli.

süngüyle yürüme: Türk cambazının becerilerinden biri: Ayaklara süngü bağlayıp süngü ucunda tel üstünde yürüme.

şakşak [Alm. *Pritsche*] [Fr. *batte*] [İng. *slap-stick*] : Akyüzlü soytarı'nın adaşını dövmede kullandığı, «şakşak» diye ses çıkaran çatal sopa. bak. **pastav** (TİY).

şemşirbaz : Türk seyirlik oyunlarında kılıçla tehlikeli numaralar yapanlara verilen ad.

şişebaz : Seyirlik oyunlarda şişeleri dengede tutarak çeşitli beceri gösteren sanatçı.

şişe geçidi [Alm. *Flaschenüberfahrt*] [Fr. *traversée des bouteilles*] [İng. *passage on bottles*] : Fillerin şişeler üzerinde dengelenmesi.

şubedebaz : Türk seyirlik oyunlarında gözbağcılık gösteren sanatçı.

T

tabak döndürme [Alm. *Tellerspiel*] [Fr. *jeu d'assiettes*] [İng. *plate-spinning*] : Değnek ucunda tabak döndürmek gösterisi. Bir hokkabaz aynı anda beş altı tabak döndürebilir.

tabak hokkabazı [Alm. *Tellerjongleur*] [Fr. *jongleur d'assiettes*] [İng. *plate juggler*] : Tabaklarla numaralar gösteren hokkabaz.

tahta döşeme [Alm. *Diele*] [Fr. *plancher*] [İng. *boarded floor*] : Gerektiğinde sirkın gösteri alanının zeminine konulan, taşınabilir tahta taban.

tahta kafes [Alm. *Holzzaun*] [Fr. *barrière de portour*] [İng. *wooden fence*] : Sirkte hayvanların içine konulduğu tahta kafes.

tahterevalli [Alm. *Schaukelbrett*] [Fr. *bascule*] [İng. *see-saw*] : Destek noktası ortada olan kaldıraca bir yandan bir cambaz atlayınca öteki uçtakinin havada takla atmasına yarayan tahterevalli.

taklabaz : Türk seyirlik oyunlarında çeşitli taklalar atarak beceri gösteren sanatçı.

taklacı [Alm. *Kaskadeur*] [Fr., İng. *cascadeur*] : Art arda değişik biçimde taklalar atabilen kişi.

takla içinde takla [Alm., İng. *loping the lop*] [Fr. *bouclage de la bouche*] : Hem dalış, hem de havada takla gösterilerinde yapılan bir numara: art arda takla atarak dalış yapma ya da atlama.

talaş [Alm. *Sägemahl, Sägespäne*] [Fr. *sciure*] [İng. *sawdust*] : Gösteri alanını gösteri sırasında çabucak temizlemekte kullanılan talaş.

tasbaz : Türk seyirlik oyunlarında, geniş entarisinin altına sakladığı boş ya da yemek dolu tasları, tencereleri çıkararak gözbağcılık ve el çabukluğu yapan beceri oyuncusu.

taşınma kafesi [Alm. *Transportkäfig*] [Fr. *sabot*] [İng. *portable cage*] : Hayvanların taşındığı kafes.

taşıyıcı 1. [Alm. *Träger, Untermann*] [Fr. *porteur*] [İng. *bearer, under*] : Kolon ya da piramitte üstündekileri taşıyan güçlü kişi. 2. [Alm. *Fanger*] [Fr. *porteur*] [İng. *catcher*] : Trapez gösterisinde uçan trapezciyi tutup taşıyan cambaz.

tek diz dengesi [Alm. *Kniestand*] [Fr. *équilibre d'un genou*] [İng. *single-knee balance*] : Sanatçının tek dizini destek yaparak dengeli sağladığı numara.

tek el dengesi [Alm. *Einhandstand*] [Fr. *équilibre d'une main*] [İng. *one hand stand*] : Tek el üzerine dayanarak bacakları dikey tutma numarası.

tekerlek [Alm. *Radschlagen*] [Fr. *roue*] [İng. *cartwheel*] : Elleri destek yapıp yana doğru bir tam dönüşle atılan takla biçimi. Çark'ta olduğu gibi, takla, yüz geriye dönükken biter.

tekerli paten gösterisi [Alm. *Rollschuhtrick*] [Fr. *numéro de patins à roulettes*] [İng. *roller skates trick*] : Tekerlekli paten üzerinde yapılan denge hareketleri gösterisi.

tekerli paten kayma [Alm. *Rollschuhlaufen*] [Fr. *patin à roulettes*] [İng. *roller skating*] : Tekerlekli paten ile kayma.

tektekerde hokkabaz [Alm. *Jongleur auf dem Einrad*] [Fr. *jongleur sur monocycle*] [İng. *juggler on unicycle*] : Tekteker üzerinde çeşitli el çabukluğu becerileri gösteren hokkabaz.

tekteker üzerinde denge [Alm. *Äquibristik auf einem Rad*] [Fr. *équilibre sur roue*] [İng. *balance on wheel*] : Hiçbir yere tutunmadan tekteker üzerinde dengelenme sanatı.

tel cambazı [Alm. *Drahtseilkünstler*] [Fr. *fildefériste*] [İng. *wire walker*] : Tel üzerinde cambazlık yapan kişi. Bunlar gergin ve gevşek telde yürüyenler olarak ikiye ayrılırlar.

temel direk [Alm. *Hauptmast, Erstemast*] [Fr. *roi de mâts*] [İng. *king pole*] : Çadırı tutan direklerin en büyüğü ve kalını. bak. orta direk.

terazisiz yürüme : Türk cambazının bir becerisi : Terazi olmadan dengeli bularak ip ya da tel üzerinde yürüme.

testilli denge : Türk cambazının bir becerisi : Terazi yerine içi su dolu testi ile denglenerek ip ya da tel üzerinde yürüme.

tırmanma : Türk cambazının bir becerisi : Yağlanmış uzun bir direğin tepesine tırmanma.

topaç [Alm. *Prouette*] [Fr., İng. *pirouette*]: Bir atım üstünde göstericinin kendi eksen çevresinde hızla dönerek, ayakları üzerine düşmesi.

top gösterisi [Alm. *rollender Kugelakt*] [Fr. *numéro d'équilibre sur boule*] [İng. *globe rolling act*]: Top üzerinde yapılan denge hareketlerinin tümü.

top güllesi [Alm. *Kanonemann*] [Fr. *homme-canon*] [İng. *cannon man*]: Sirklerde top içine girip top güllesi gibi fırlatılan kişinin gösterisi.

top üzerinde denge [Alm. *Äquilibristik auf einer rollenden Kugel*] [Fr. *équilibre sur boule*] [İng. *balance on globe rolling*]: Yuvarlanan ve hareket eden top üzerinde dengelenme.

top üzerinde hokkabaz [Alm. *Jongleur auf einer rollenden Kugel*] [Fr. *jongleur sur boule*] [İng. *juggler on globe rolling*]: Yuvarlanan top üzerinde el çabukluğu numaraları yapan hokkabaz.

trapez [Alm. *Trapez*] [Fr. *trapèze*] [İng. *trapeze*]: Uçlarına bir çubuk bağlanmış bulunan iki düşey ipten yapılmış bir jimnastik ve gösteri salınacağı.

trapezci [Alm. *Trapez-Künstler*] [Fr. *trapéziste*] [İng. *trapeze artist*]: Trapez üstünde çeşitli tehlikeli gösteriler yapan sanatçı.

trapez gösterisi [Alm. *Trapeznummer*] [Fr. *numéro de trapèze*] [İng. *trapeze act*]: Trapezle yapılan çeşitli gösterilerin tümü.

trapez üzerinde denge [Alm. *Äquilibristik am Trapez*] [Fr. *équilibre sur trapèze*] [İng. *balance on trapeze*]: Trapez üzerinde dengelenme.

tuhafliklar çadırı [Alm. *Kuriositätszelt*] [Fr. *fosse mystérieuse*] [İng. *kid-show tent, freak-show tent*]: Seyredenleri şaşırtacak, birtakım olağandışı insanların, yaratıkların sergilendiği çadır.

tulumcu: Eski şenliklerde bir yandan soytarılık yaparken bir yandan ellerindeki havayla şişirilmiş tulumlarla oyun alanına taşanları hiza sokan, şenlik alanını düzenleyen ve gerektiğinde tulumuna su doldurup şenlik alanını sulayan önemli bir şenlik görevlisi.

tüfek atma: Türk cambazının becerilerinden biri: İp ya da tel üzerinde yürürken çakmaklı kol tüfeği atma numarası. Bu eski tip ağır tüfek büyük bir güçle geri tepdi, cambaz bu tepme sırasında dengesini yitirmezdi.

U

uçan trapez [Alm. *fliegendes Trapez*] [Fr. *trapèze volant*] [İng. *flying trapeze act*]: Sallanması hızlandırılmış trapez üzerinde gösterilen çeşitli ustalıkların tümü.

uçucu [Alm. *Flieger*] [Fr. *voltigeur*] [İng. *flyer*]: Atlayıp havada uçan trapez cambazına verilen ad.

uzun kırbaç [Alm. *lange Peitsche*] [Fr. *chambrière*] [İng. *long whip*]: Hayvan eğiticilerinin kullandığı uzun kırbaç.

Ü

üç alanlı sirk [Alm. *Dreimanegenzirkus*] [Fr. *cirque à trois pistes*] [İng. *three-ring circus*]: Üç gösteri alanı olan sirk.

üçlü çubuk [Alm. *dreifaches Reck*] [Fr. *travail aux trois barres*] [İng. *triple bar*]: Üç jimnastikçinin aynı anda birbirinin çubuğuna atlayarak yaptıkları gösteride kullanılan yanyana üç ayaklı çubuk.

üçlü kolon [Alm. *Dreimännerkolonne*] [Fr. *colonne de trois*] [İng. *column three-men-high*]: Üç kişinin birbirinin omuzuna basarak oluşturdukları görünüş.

üçlü takla [Alm. *dreifacher Saltomortale*] [Fr. *triple saut périlleux*] [İng. *triple somersault*]: Havada üç kez dönülerek atılan tehlikeli takla.

Y

yan direk [Alm. *Rondellstange*] [Fr. *poteau de tour*] [İng. *side pole*]: Sirk çadırının temel ve orta direklerine gerilmiş halatlarla bağlı yan direk.

yankesici [Alm. *Taschendieb*] [Fr., İng. *pickpocket*]: Hissettirmeden insanların cebinden eşyasını çalan kişi. Sirklerde bu gösteri içindir; doğal olarak eşyalar sahiplerine verilir.

yatay duruş [Alm. *Planke*] [Fr. *plancke*] [İng. *plank*]: Bir trapezcinin kolları ve bacakları gerili olarak yatay biçimde trapez üzerinde durması. İleriye doğru olan yatay duruşta yüz yere, geriye doğru olanda çadırın tepesine yöneliktir.

yaylı düzey [es. t. *trampfen*] [Alm. *Trampolin, Scheudelbrett*] [Fr. *tremplin*] [İng. *springboard, tremplin*]: Sirkte akrobatların sıçramak, atlamak ve takla atmak için kullandıkları yaylı tahta.

yaz dolaşısı [Alm. *Sommertournee*] [Fr. *tournee d'été*] [İng. *summer tour*]: Bir sirkte yaz aylarında düzenlediği gösteri izlencesini uyguladığı dolaşı.

yemek pişirme : Türk cambazının becerilerinden biri : İp ya da tel üzerinde koyun kesme, yüzme ve bir mangalda pişirip yeme numarası.

yer cambazı [Alm. *Contortionist*] [Fr. *contorsionniste*] [İng. *contortionist, posture master*] : Gövdesini türlü biçimlere sokabilen, yapılması zor hareketleri yapabilen kişi.

yer hareketleri atletti [Alm. *Parterre-Athlet*] [Fr. *athlète de tapis*] [İng. *parterre athlete*] : Halı ya da minder üzerinde gövde esnekliğini ve çeşitli duruşları gösteren hareketleri yapan kişi.

yer jimnastikçisi [Alm. *Parterregymnast, Kunstturner auf der Erde*] [İng. *parterre gymnast*] : Yerde zor ama güzel hareketler yapan kişi.

yerleşik sirk [Alm. *standiger Zirkusbau*] [Fr. *cirque stable*] [İng. *permanent amphitheatre*] : Gezici olmayan, yerleşik, kendi yapısı olan sirk.

yılan adam [Alm. *Schlangemann*] [Fr. *homme-serpent*] [İng. *back bender*] : Geriye doğru eğilip dolanarak başını ayakları arasından çıkarabilen becerili kişi.

yılanbaz : Türk seyirlik oyunlarında yılanlarla çeşitli gösteriler yapan kişi.

yılan oynatıcısı [Alm. *Schlangendresseur*] [Fr. *charmeur de serpents*] [İng. *snake charmer*] : Müzik çalarak yılanı hareket ettiren kişiye verilen ad.

yırtıcı hayvan eğitici [es. t. *vahşi hayvan terbiyecisi*] [Alm. *Tierbändiger*] [Fr. *belluaire*] [İng. *animal man*] : Yırtıcı orman hayvanlarını eğiterek gösteri yapacak duruma getiren uzman.

yırtıcı hayvan eğitimi [es. t. *vahşi hayvan terbiyesi*] [Alm. *Reubtierdresseur*] [Fr. *dressage de fauves*] [İng. *wild animal training*] : Yırtıcı hayvanları sirkin amacına uygun biçimde eğitme eylemi.

yırtıcı hayvanlar [es. t. *vahşi hayvanlar*] [Alm. *Raubtier*] [Fr. *fauve*] [İng. *wild animal*] : Evcil olmayan, yabansı hayvanlar.

yumuşak eğitim [Alm. *zahme Dresseur*] [Fr. *présentation en douceur*] [İng. *gentle training*] : Hayvanların eğitiminde gereken durumlarda uygulanan yumuşak eğitim biçimi.

yuvarlakbaz : Türk seyirlik oyunlarında nesneleri gözbağcılık ve el çabukluğuyla yok edip yeniden ortaya çıkarabilen becerili kişi.

yükle yürüme : Türk cambazının bir gösterisi : Cambazın sırtına ağır bir yük (insan, dana, merkep, iki çocuk) alıp ip ya da tel üzerinde yürümesi.

yüksek ip cambazı [Alm. *Hochseilkünstler*] [Fr. *funambule*] [İng. *funambulist*] : Yüksekçe gerili ip üzerinde denge sırtığı ile beceri gösteren cambaz.

yükselti üzerinde denge [Alm. *Äquilibristik auf einem Schemel*] [Fr. *équilibre sur piédestal*] [İng. *balance on pedestal*] : Bir ayaklık ya da yükselti üzerinde dengelenme biçimi.

Z

zincir kırıcı [Alm. *Kettensprenger*] [Fr. *briseur de chaînes*] [İng. *breaker of chains*] : Bir sirkte gücüyle zincirleri kırabilen zorlu kişi.

zorbaz (zurbaz) : Seyirlik gösterilerde bilek ve pazu gücüne dayanan beceriler gösteren kişi. Bunlar arasında kendilerine verilen acıya dayanıklılıklarını gösterenler de vardır.

KAYNAKÇA

- ACIPAYAMLI, Orhan : **Halkbilim Terimleri Sözlüğü**, Gözden Geçirilmiş İkinci Baskı, TDK, Ankara 1978
- AKARSU, Bedi : **Felsefe Terimleri Sözlüğü**, TDK, Ankara 1979
- AND, Metin : **Dünyada ve Bizde Gölge Oyunu**, Ankara 1977
- AND, Metin : **Geleneksel Türk Tiyatrosu**, Ankara 1969
- AND, Metin : **Tanzimat ve İstibdat Döneminde Türk Tiyatrosu**, Ankara 1972
- AND. M. - TANER, H. - NUTKU, Ö. : **Tiyatro Terimleri Sözlüğü**, TDK, Ankara 1966
- BALCAR, Alexander J. : **Knaurs Ballet Lexikon**, München/Zürich 1958
- BENTHAM, Frederick : **The Art of Stage Lighting**, London 1968
- BOWMAN, Wayne : **Modern Theatre Lighting**, New York 1957
- CORNBERG, Sol : **A Stage Crew Handbook**, New York/London 1957
- ÇALIŞLAR, Aziz : **Gerçekçi Tiyatro Sözlüğü**, İstanbul 1978
- DEMİRAY Kemal : **Batı Dilleri Sözcüklerine Karşılıklar Kılavuzu**, TDK, Ankara 1972
- ENÇ, Mithat : **Ruhbilim Terimleri Sözlüğü**, TDK, Ankara 1974
- GASSNER, John : **Producing The Play**, New York 1944
- GENCAN, T.N. - EDİSKUN, H. - DÜRDER, B. - GÖKŞEN, E.N. : **Yazın Terimleri Sözlüğü**, TDK, Ankara 1974
- GITEAU, Cécile : **Dictionnaire des Arts du Spectacle**, Paris 1970
- HANÇERLİOĞLU, Orhan : **Felsefe Sözlüğü**, İstanbul 1967
- HARTNOLL, Phyllis : **The Oxford Companion to the Theatre**, London 1957
- HEFFNER - SELDEN - SELMAN : **Modern Theatre Practice**, London 1961
- İZ, Fahir : **İngilizce-Türkçe Sözlük**, TDK, Ankara 1971
- KIRSTEIN, L. - STUART M. : **The Classic Ballet; Basic technique and Terminology**, New York 1952
- KUDRET, Cevdet : **Orta Oyunu I**, Ankara 1973
- KUNOŞ, I. : **Orta Oyunu**, Leipzig 1908
- KUNOŞ, I. : **Orta Ojnu**, Leipzig 1908
- MOORE, Sonia : **The Stanislavski System**, New York 1960
- NUTKU, Özdemir : **Meddahlık ve Meddah Hikâyeleri**, Ankara 1978
- NUTKU, Özdemir : **Oyun Yazarı**, İstanbul 1966
- NUTKU, Özdemir : **Sahne Bilgisi**, Ankara 1980
- NUTKU, Özdemir : **Tiyatro Yönetmeninin Çalışması**, Ankara 1974
- OZANKAYA, Özer : **Toplumbilim Terimleri Sözlüğü**, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş İkinci Baskı, TDK, Ankara 1980
- ÖRNEK, Sedat Veyis : **Budunbilim Terimleri Sözlüğü**, TDK, Ankara 1973
- ÖRNEK, Sedat Veyis : **Etnoloji Sözlüğü**, Ankara 1971
- ÖZDEMİR, Emin : **Terim Hazırlama Kılavuzu**, TDK, Ankara 1973
- ÖZDEMİR, E. - SARAÇ, T. KANSU, C.A. : **Sade Türkçe Kılavuzu**, TDK, Ankara 1971
- ÖZÖN, Nijat : **Sinema ve Televizyon Terimleri Sözlüğü**, TDK, Ankara 1981
- PURDOM, C.B. : **Producing Plays**, London 1950
- PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali : **Öztürkçe Sözcükler ve Terimler Sözlüğü**, Ankara 1966
- PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali : **Öztürkçe Sözlük**, Ankara 1980
- RAAB, Riki : **Lexidion für das Ballett**, Wien 1965 (çoğaltma)
- RAE, Kenneth - SOUTHERN, Richard : **An International Vocabulary of Technical Theatre Terms**, Bruxelles 1959

- SARAÇ, Tahsin : Fransızca-Türkçe Büyük Sözlük, I-II, TDK, Ankara 1976
- SCHWARZ, Helmut : **Regle**, Bremen 1965
- SİNANOĞLU, Oktay : **Fiziksel Kimya Terimleri Sözlüğü**, TDK, Ankara 1978
- SİNANOĞLU, Samim - SARAÇ, T. - ÖZDEMİR, E. : **Batı Kaynaklı Sözcüklere Karşılık Bulma Denemesi**, TDK, Ankara 1972-1978
- SİREL, Şazi : **Aydınlatma Terimleri Sözlüğü**, Ankara 1973
- SPOLIN, Viola : **Improvisation for the Theater**, Illinois 1963
- STEWART, Hal D. : **Stagecraft**, London 1949
- STEWART, Hal D. : **Stage Management**, London 1957
- ŞENBAY, Nüzhet : **Diksiyon Sanatı El Kitabı**, Ankara 1954
- TAŞER, Suat : **Konuşma Eğitimi**, İstanbul 1980
- TAYLOR, John Russel : **A Dictionary of the Theatre**, Middlesex 1974
- TDK : **Özleştirme Kılavuzu**, Ankara 1978
- TDK : **Türkçe Sözlük**, Ankara 1976
- TOKATLI, Attila : **Ansiklopedik Felsefe Sözlüğü**, Ankara 1973
- TURANİ, Adnan : **Sanat Terimleri Sözlüğü**, Ankara 1980
- TÜRKAY, K. - KOÇAK, S. - ÜNAL, S. : **Uygulayım Terimleri Sözlüğü**, Genişletilmiş ve Gözden Geçirilmiş İkinci Baskı, TDK, Ankara 1980

DİZİNLER

ESKİ TERİMLER DİZİNİ

A

- absürd tiyatro (TİY) anlamsızlık tiyatrosu
- adaptasyon (TİY) uyarılama
- ahenk (TİY) uyum
- aksesuar (TİY) donatımlık
- aksesuarci (TİY) donatımcı
- aksesuar deposu (TİY) donatımlık korunağı
- aksesuar masası (TİY) donatımlık masası
- aksesuar odası (TİY) donatımlık odası
- aksesuar şefi (TİY) baş donatımcı
- aksiyon (TİY) eylem
- aksiyon oyunu (TİY) eylem oyunu
- aksiyonun geçtiği yer (TİY) eylemin geçtiği yer
- aktif kahraman (TİY) etken kahraman
- aktüel kostüm (TİY) güncel giysi
- aktüel piyes (TİY) güncel oyun
- akustik (TİY) yankıdüzen
- alternatif cereyan (TİY) dalgalı akım
- amatör (TİY) özenci
- amatör kumpanya (TİY) özenci topluluk
- amatör oyuncu (TİY) özenci oyuncu
- amatör tiyatro (TİY) özenci tiyatro
- amfittiyatro (TİY) basamaklı tiyatro
- amplifikatör (TİY) sesbüyüttür
- amuda kalkma (SİR) ellerle denge
- ana fikir (TİY) esas düşünce
- ananevi temaşa (TİY) geleneksel gösterim
- antrakt (TİY) ara
- aplik (TİY) duvar ısıtıcı
- artist (TİY) sanatçı
- asansör sahne (TİY) iner-çıkarc sahne
- asansör zemin (TİY) iner-çıkarc taban
- asimetrik dekor (TİY) bakışsız dekor
- asistan (TİY) yardımcı
- aslan terbiyecisi (TİY) aslan eğiticisi
- asri raks (DAN) çağcıl dans
- atölye (TİY) işlik
- avize (TİY) tavan ışık kümesi
- ayı terbiyecisi (SİR) ayı eğiticisi
- aynalı lamba (TİY) aynalı ısıtaç

B

- balkon (TİY) asma kat
- bar fiş (SİR) ayaklı çubuk
- başlama işareti (TİY) başlama göstergesi
- berrak ses (TİY) duyar ses
- birinci balkon (TİY) birinci asma kat
- boya atölyesi (TİY) boya işliği
- boyahane (TİY) boya işliği

boyalı lamba (TİY) boyalı ısıtaç
burjuva piyesi (TİY) kentsoylu o-
yunu
butaforcu (TİY) yapın uzmanı

C

cam filtre (TİY) cam süzgeç
cereyan (TİY) akım
cereyan açık (TİY) akım açık
cereyanı kapama (TİY) akımı ka-
pama
cereyan vermek (TİY) akım ver-
mek

Ç

çalışma balkonu (TİY) çalışma
geçidi
çarpma etkili (TİY) çarpma et-
meni
çerge (SİR) çadır
çifte barfiks (SİR) çifte çubuk

D

dans direktörü (DAN) dans yöne-
ticisi
dansöz (DAN) baş kadın dansçı
dekoratör (TİY) dekor tasarımcısı
dekor deposu (TİY) dekor koruna-
ğı
dekor eskizi (TİY) dekor taslağı
dekor fonu (TİY) dip dekoru
dekorlu prova (TİY) dekorlu çalış-
ma

demir atölyesi (TİY) demir işliğı
demirhane (TİY) demir işliğı
depo (TİY) korunak
direkt cereyan (TİY) doğru akım
direkt ışık (TİY) dolaysız ışıkla-
dramatik (TİY) gerilimli olan

dublör (TİY) yedek
duhuliye (TİY) girmelik
duvar ilanı (TİY) duvar duyurusu
düetto (TİY) ikili ezgi

E

• edebi heyet (TİY) okuma kurulu
• efekler (TİY) etmenler
• egzersiz (DAN) alıştırma
• egzotik (TİY) yabansı
• egzotizm (TİY) yabansılık
• ekol (TİY) okul
ekspresyonist tiyatro (TİY) dışa-
vurumcu tiyatro
elektrik devresi (TİY) çevrim
elektrik düğmesi (TİY) çevirgeç
elektrik teslatı (TİY) elektrik dö-
şemi
• elektronik kontrol (TİY) elektro-
nik denetim
• el ilanı (TİY) el duyurusu
• emniyet ağı (SİR) güvenlik ağı
• entonasyon (TİY) ses değiştirme
• entrika (TİY) dolantı
• entrikacı (TİY) dolap çeviren
entrika komedyası (TİY) dolantı
komedyası
• epilog (TİY) bağlak
• esas kriz noktası (TİY) (asa) düğüm
noktası
esas renkler (TİY) asal renkler

F

• feci (TİY) açıklı
• felaket (TİY) yıkım
• filaman (TİY) ısıtaç teli
• fil terbiyecisi (SİR) fil eğiticisi
• fiziksel teknik (TİY) dış uygula-
yım

fonetik (TİY) sesbilim

• fon müziği (TİY) (dip) müziği
fon perdesi (TİY) dip perdesi
fon resmi (TİY) dip resmi
formalist tiyatro (TİY) biçimci ti-
yatro

• formalizm (TİY) biçimcilik
• fresnel (TİY) yivli mercekli ışıldak
• friz (TİY) tavan perdesi
• fuaye (TİY) seyirci dinlenme yeri
giriş trafosu (TİY) ana dağıtım
odası

G

• gardrop (TİY) giyisilik
• gazino (TİY) eğlence yeri
giriş trafosu (TİY) ana dağıtım
odası
• gişe (TİY) bilet satış yeri
gişe oyunu (TİY) kazanç oyunu
golyat vıdası (TİY) dev cıvata
• Grek tiyatrosu (TİY) antik Yunan
tiyatrosu

H

• habercinin mesajı (TİY) ulağın an-
latısı
• hakikat (TİY) gerçeklik
hersler (TİY) üst ışık dizgesi
• hikâye (ÖYC) öykü
hikâyeci (ÖYC) öykücü
• hilal (SİR) ayça
• hoparlör (TİY) sesyayar
hoparlör ekranı (TİY) sesyayar kö-
rük

• hulasa (TİY) özet
• hususi temsil (TİY) özel gösteri
• hünerbaz (SİR) beceri oyuncusu

I

ışık çubuğu (TİY) ışıldak askısı

ışık derecesi (TİY) ışıkla-
ma kertes
ışık pozisyonu (TİY) ışıkla-
ma du-
rumu
ışık provası (TİY) ışık çalışması

İ

idari müdür (TİY) yönetici
ifade dansı (DAN) anlatım dansı
ifade vasıtası (TİY) anlatım aracı
ihtar cihazı (TİY) uyarı aygıtı
ihtar ışığı (TİY) uyarı ışığı
ikinci balkon (TİY) ikinci asma kat
illüzyon (TİY) yanılsama
illüzyon tiyatrosu (TİY) 1. benzet-
mecî tiyatro, 2. yanılsamacı ti-
yatro
imdat çıkışı (TİY) tehlike çıkışı
imdat merdiveni (TİY) yangın
merdiveni
indirekt ışık (TİY) dolaylı ışıkla-
ma
irticalen konuşma (TİY) doğaştan
konuşma
istihza (TİY) tersinleme
işaret ışığı tablosu (TİY) uyarı işi-
ği denetim tablosu
işaret lambası (TİY) gösterge ışığı
işba (TİY) renksel doygunluk
İtalyan sahnesi (TİY) çerçeve sahne
itnab (TİY) dolambaçlı deyim
izole bant (TİY) yalıtkan şerit

J

jelatin filtre (TİY) jelatin süzgeç
jest (TİY) davranı

K

kapasite (TİY) sığa
karakterizasyon (TİY) kişileştirme
karakter oyuncusu (TİY) ıra oyun-
cusu

kıssa (ÖYC) anlatı
kitle piyesi (TİY) yığın oyunu
klasik raks (DAN) klasik dans
koket (TİY) işveli
koltuk (TİY) yer
koltuk sırası (TİY) dizi
komedyen (TİY) güldürü oyuncu-
su
komik (TİY) güldürücü
komik artist (TİY) güldürü oyun-
cusu
komik dans (TİY) güldürücü dans
komik olan (TİY) gülünç olan
komik opera (TİY) güldürücü ope-
ra
komik piyes (TİY) güldürü
kondüktör (TİY) iletkin
konsantrasyon (TİY) dikkati odak-
lama
kontrol etme (TİY) denetleme
kontrol konsolu (TİY) denetim ma-
sası
kopilya (TİY) menteşe saplaması
kordon (TİY) iletkin teli
koridorlar (TİY) geçiş yolları
korist (TİY) koro üyesi
korku tiyatrosu (TİY) yılgı tiyat-
rosu
kostüm (TİY) giysi
kostüm atölyesi (TİY) giysi işliğı
kostümcü (TİY) giysi tasarımcısı
kostüm deposu (TİY) giysi koruna-
ğı
kostüm eskizi (TİY) giysi taslağı
kostüm listesi (TİY) giysi çizelge-
si
kostüm provası (TİY) giysi dene-
mesi
kömürlü projektör (TİY) yay ışı-
lak

• kralliyet locası (TİY) kral bölmesi
• krep (TİY) yapay saç
• kriz (TİY) düğüm
• kulis (TİY) sahne dışı
• kumpanya (TİY) özel tiyatro

L

• lamba (TİY) ışıtaç
• laytmotif (TİY) öрге
• libretto (TİY) betikçe
• lirik tenor (TİY) hafif tenor
• loca (TİY) özel bölme
• lokal ışık (TİY) yöresel ışıklama

M

• mahalli piyes (TİY) yerel oyun
• makara yivi (TİY) palanga yatağı
• maket atölyesi (TİY) maket iş-
liğı
• makyaj (TİY) yüz boyama
• makyaj aynası (TİY) oyuncu ayna-
sı
• makyaj mütehassısı (TİY) yüz bo-
yama uzmanı
• malzeme listesi (TİY) gereç dizel-
gesi
• manifesto tiyatrosu (TİY) bildiri
tiyatrosu
• marangoz atölyesi (TİY) marangoz
işliğı
• marangozhane (TİY) marangoz iş-
liğı
• marangoz planı (TİY) tahta işleri
çizelgesi
• maske (TİY) yapay yüz
• matine (TİY) gündüz gösterisi
• mecburi sahne (TİY) zorunlu sah-
ne
• meclis (TİY) sahne
• meddah senaryosu (ÖYC) tasarı

• mektep tiyatrosu (TİY) okul tiyat-
rosu
• metot (TİY) yöntem
• meydan (TİY) alan
• mihrak (TİY) odak
• milli tiyatro (TİY) ulusal tiyatro
• mim sanatkarı (TİY) sözsüz oyun
sanatçısı
• mister oyunu (TİY) yalvaç oyunu
• mizansen (TİY) oyun düzeni
• mobilya deposu (TİY) eşya koruna-
ğı
• modülatör (TİY) selen düzenleyici
• monte etmek (TİY) kurgulamak
• motif (TİY) 1. güdü, 2. öрге
• muasır kostüm (TİY) çağdaş giysi
• muhaddep mercek (TİY) dışbükey
mercek
• muhavere (KGÖ) sözleşme
• mukavele (KGÖ) sözleşme
• muvazene (TİY) (DAN) denge
• mübalağalı oynamak (TİY) abartı-
lı oynamak
• münekkit (TİY) eleştirmen
• münekkitler cemiyeti (TİY) eleştir-
menler birliğı
• müsvedde (TİY) taslak

N

• naklen yayın locası (TİY) yayın böl-
mesi
• nankör rol (TİY) gösterişsiz rol
• natüralist tiyatro (TİY) doğalcı
tiyatro
• nefes kontrolü (TİY) soluk denetimi
• nefes tekniğı (TİY) solunum uygu-
layımı
• normal cereyan (TİY) bağımsız
akım
• nötr renkler (TİY) ılın renkler

nötr uç (TİY) ılın uç
• nüans (TİY) ayırtı

O

• objektif (TİY) mercek dizgesi
• okuma provası (TİY) okuma çalış-
ması
• optik efektler (TİY) görsel etmen-
ler
• orkestra şefi (TİY) orkestra yönet-
meni

Ö

• örf ve adet komedisi (TİY) (töre)
komedyası

P

• pandomina (TİY) sözsüz oyunla
dramatizasyon
• paralel bağlama (TİY) (koşut) bağ-
lama
• parantez içi izahat (TİY) düzen
açıklaması
• parter (TİY) 1. arka yerler, 2. ön
yerler
• parter locası (TİY) alt özel bölme
• pasif kahraman (TİY) edilgen kah-
raman
• perde (TİY) 1. ana perde, 2. bölüm,
3. bölüm perdesi
• perde rayı (TİY) perde yolu
• perspektif (TİY) görünge
• perspektif planı (TİY) görünge pla-
nı
• peruk (TİY) takma saç
• perukacı (TİY) takma saç yapımcı-
sı
• piyes (TİY) oyun
• piyes muharriri (TİY) oyun yazarı
• piyes sansürü (TİY) oyun sıkıde-
netimi

platform (TİY) yükselti
portal (TİY) çerçeve
portatif ışık konsolu (TİY) taşınır karartıcı
portatif sahne (TİY) taşınır sahne
profesyonel tiyatro (TİY) uğraşçı tiyatro
program (TİY) oyun izlencesi
program mecmuası (TİY) izlence dergisi
projeksiyon (TİY) izdüşüm
projeksiyon makinesi (TİY) gösterici
projeksiyon perdesi (TİY) gergi
projektör (TİY) ışıldak
projektör deposu (TİY) ışıldak kornuğu
prova (TİY) sahne çalışması
prova ışığı (TİY) çalışma ışığı
prova planı (TİY) çalışma dizelgesi
prova sahnesi (TİY) çalışma sahnesi
prova salonu (TİY) çalışma yeri
prömiyer (TİY) ilk gece

R

raks (DAN) dans
rampa (TİY) eğim
ramp ışıkları (TİY) 1. alt ışık dizgesi, 2. yer ışıkları
realizatör (TİY) dekor kurucu
redresör (TİY) doğrultmaç
reflektör (TİY) yansıtıcı
rejî defteri (TİY) oyun düzeni defteri
resîjör (TİY) yönetmen
reklam (TİY) tanıtı
renk filtresi (TİY) renk süzgeci
repertuar (TİY) dağar

repertuar tiyatrosu (TİY) dağar tiyatrosu
replik (TİY) son söz
replik listesi (TİY) ışık söz çizelgesi
reosta (TİY) karşı dirençli karartıcı
resîtal (TİY) tekli gösteri
rezistans (TİY) direnç
rezistans yükleme (TİY) ek yükleme
rîtim (TİY) tartım
rîvayet (ÖYC) söylenti

S

sahne amiri (TİY) sahne başyetkilisi
sahne dili (TİY) oyun dili
sahne gerisi (TİY) sahne yukarısı
sahne halısı (TİY) sahne yaygısı
sahne locası (TİY) önsahne bölümü
sahne metni (TİY) sahne betiği
sahne müziği (TİY) oyun müziği
sahne şalteri (TİY) sahne çevirgeci
sahne teknisyenleri (TİY) sahne uygulayıcıları
sahne vinci (TİY) sahne kaldırağı
saik (TİY) güdü
salon (TİY) seyir yeri
sanat direktörü (TİY) sanat yöneticisi
sanatkâr (TİY) sanatçı
sansür (TİY) sıkıdenetim
sansür etmek (TİY) yasaklamak
sansür heyeti (TİY) sıkıdenetim kurulu
santimental komedi (TİY) içli komediya

saray balesi (DAN) saray baleti
sehpalı spot (TİY) ayaklı ışıldak
sema (TİY) gök
sentetik tekâmül (TİY) bireşimsel gelişim
sentez tiyatrosu (TİY) bireşim tiyatrosu
serbest giriş kartı (TİY) ücretsiz giriş belgesi
sermayedar (TİY) anaparacı
servis merdiveni (TİY) iş merdiveni
ses cihazı (TİY) sesalıcı
ses efektleri (TİY) işitsel etmenler
ses perdesi (TİY) 1. selen sergisi, 2. ses uzamı
ses şiddeti (TİY) ses yeğinliği
ses taklitçisi (TİY) selen benzetici
sır (TİY) giz
sigara salonu (TİY) sigara yeri
sigorta (TİY) korunç
sigorta kutusu (TİY) dağıtım kutusu
sigorta tablosu (TİY) korunç bağlamı
sigorta teli (TİY) korunç teli
sihrîbaz (TİY) büyücü
simetrik dekor (TİY) bakışık dekor
sinema makinesi (TİY) film gösterici
sofîto (TİY) üst sahne boşluğu
son replik (TİY) bitiş sözleri
Stanislavski sistemi (TİY) Stanislavski dizgesi
suflör (TİY) fısıldayıcı
suflör defteri (TİY) fısıldayıcı defteri

suflör kapağı (TİY) fısıldayıcı odacığı
susmalı tiyatro (TİY) susku tiyatrosu

Ş

şarkı (TİY) ezgi
şef elektrikçi (TİY) baş elektrikçi
şef elektrikçi muavini (TİY) baş elektrikçi yardımcısı
şef ışıkçı (TİY) ışıklama baş uzmanı
şeref locası (TİY) onur bölmesi
şimşek lambası (TİY) parlamalı ışıtaç
şive (TİY) ağız
şövalyelik pıyesi (TİY) beylik oyun
şuur (TİY) bilinç
şuuraltı (TİY) bilinçaltı

T

tahlil etme (TİY) çözümleme
takdimci (SİR) sunucu
takip ışığı (TİY) izleyici ışıldak
taklitçi (SİR) benzetici
talakat (TİY) düzgün konuşma
tali renkler (TİY) ikincil renkler
tansiyon (TİY) gerilim
tarihi kıyafet (TİY) tarihsel giysi
tasavvur (TİY) tasarım
tatbikat (TİY) uygulama
tatbik etmek (TİY) uygulamak
tazeleme provası (TİY) düzeltme çalışması
teberzin (ÖYC) baltacık
tecrit maddesi (TİY) yalıtkan
tedric (TİY) kerteleme
teferruat (TİY) ayrıntı

teferruat provası (TİY) ayrıntı çalışması
 tefsir (TİY) yorum
 teknik direktör (TİY) uygulayım yetkilisi
 teknik prova (TİY) uygulayım çalışması
 telaffuz (TİY) söyleyiş
 telif hakkı (TİY) yazar payı
 telmih (TİY) imleme
 temaşa (TİY) gösterim
 temsil (TİY) gösteri
 temsil müsaadesi (TİY) oynatım izni
 temsil raporu (TİY) gösteri tutanağı
 tenkit (TİY) eleştiri
 tenkitçi (TİY) eleştirmen
 terbiyeci (SİR) eğitici
 terzi (TİY) dikişçi
 tasbit edilmiş ufuk perdesi (TİY) değişmez çevren gergisi
 tezli oyun (TİY) savlı oyun
 ticari tiyatro (TİY) tecim tiyatrosu
 tirat (TİY) uzun konuşma
 tiyatral dans (DAN) tiyatroluk dans
 tiyatro (TİY) gösteri evi
 tiyatro sezonu (TİY) tiyatro dönemi
 tiyatro tarzları (TİY) tiyatro türleri
 tiyatro tedrisatı (TİY) tiyatro eğitimi
 tonlama (TİY) büküm
 trampelen (SİR) yaylı düzey
 transformatör (TİY) dönüştürücü
 triloji (TİY) üçleme
 tutuat (TİY) doğaçlama
 tutuat tiyatrosu (TİY) doğaçlama tiyatrosu

turne (TİY) dolaşı
 turne tiyatrosu (TİY) dolaşıcı topluluk

U

ufuk perdesi (TİY) çevren gergisi
 ufuk perdesi ışığı (TİY) çevren ışıklaşması
 ufuk perdesi lambaları (TİY) çevren dizi ışıkları
 ultraviyole (TİY) kara ışık
 umumi prova (TİY) genel prova
 uvertür (TİY) başlangıç müziği

V

vahşi hayvanlar (SİR) yırtıcı hayvanlar
 vahşi hayvan terbiyecisi (SİR) yırtıcı hayvan eğitici
 vahşi hayvan terbiyesi (SİR) yırtıcı hayvan eğitimi
 vaka (TİY) 1. ana olay dizisi, 2. olay dizisi
 vakanın zamanı (TİY) olay süresi
 vantrilok (KGÖ) kanından konuşan
 varyasyonlu ses (TİY) değişken ses
 varyete (TİY) taşlamalı güldürü
 vodvil (TİY) taşlamalı güldürü
 vukuat lambası (TİY) aksama aydınlatması

Y

yangın perdesi (TİY) 1. güvenlik perdesi, 2. koruma perdesi
 yıldız sistemi (TİY) yıldızcılık

Z

zemin kapağı (TİY) yer kapağı

ALMANCA DİZİN

A

Abdeckung (TİY) tavan çıkıntısı
 Abendvorstellung (TİY) gece gösterisi
 Abgang (TİY) 1. çıkış, 2. söz akımı
 Abgangsreplik (TİY) çıkış sözleri
 Absprung (DAN) atılım
 abstraktes Ballett (DAN) soyut bale
 abstraktes Theater (TİY) anlam-sızlık tiyatrosu
 Achsendrehung (DAN) eksen dönüşü
 Achtung! (TİY) başlıyoruz!
 Adage (DAN) yavaş çalışma
 Adaptierung (TİY) 1. duruma uyuma, 2. uyarlama
 Affe zu Pferd (SİR) at üstünde maymun
 Agit-Prop Theater (TİY) uyarı-propaganda tiyatrosu
 Akrobat (SİR) akrobat
 akrobatischer Tanz (DAN) becerisel dans
 Akt (TİY) bölüm
 aktiver Held (TİY) etken kahraman
 Aktvorhang (TİY) 1. bölüm perdesi, 2. oyun perdesi

Akustik (TİY) yankıdüzen
 Akustikkorektur (TİY) selen düzeltme
 akustische Hängedecke (TİY) asılı yankıdüzen tavanı
 akustische Wolken (TİY) yakıdüzen bulutları
 Alarmvorrichtung (TİY) uyarı düzeni
 Alexandriner (TİY) Aleksandrindizesi
 allgemeine Beleuchtung (TİY) destek ışıklama
 Alt (TİY) alto
 Alter (TİY) sunak
 alte Komödie (TİY) eski antik komedya
 Amateur (TİY) özenci
 Amateurspieler (TİY) özenci oyuncu
 Amateurtheater (TİY) özenci tiyatro
 Amphitheater (TİY) basamaklı tiyatro
 Anachronismus (TİY) tarihsel aykırılık
 Analyse (TİY) çözümleme
 analytische Entwicklung (TİY) çözümsel gelişim
 Anekdote (ÖYC) fıkra

Anfangen! (TİY) başlıyoruz!
 Anfangssignal (TİY) başlama göstergesi
 Anfangssituation (TİY) başlangıç durumu
 Anfangszeichen (TİY) başlama göstergesi
 Ankar (SİR) çadır mandalı
 Ankleidegehilfer (TİY) giydirici
 Ankleiden (KGÖ) kukla giydirmesi
 Ankleiderinner (TİY) giydirici
 Ankleidewagen (SİR) giysi arabası
 Ankleidezelt (SİR) giyinme çadırı
 Ankus (SİR) fil çomağı
 Ansager (SİR) sunucu
 Anschlag (TİY) el duyurusu
 Anschlussdose (TİY) duy
 Anspielung (TİY) imleme
 antike Komödie (TİY) antik komedya
 antikes Theater (TİY) antik tiyatro
 antike Tragödie (TİY) antik tragedya
 Antiklimax (TİY) kerteleme gediği
 Antipode (SİR) ayak hokkabazı
 Antipodeakt (SİR) ayak hokkabazlığı
 Anti-Theater (TİY) antitiyatro
 Anzeige (TİY) tanıtı
 Apologie (TİY) savunca
 Apotheose (TİY) Tanrılaştırma
 Appell (SİR) çağırma
 Äquibristik (SİR) denge
 Äquibristik am Trapez (SİR) trapez üzerinde denge
 Äquibristik auf dem Dracht (SİR) gergin ip üzerinde denge
 Äquibristik auf dem Schlappseile (SİR) gevşek ip üstünde denge
 Äquibristik auf einem Amtbruder (SİR) başkası üzerinde denge

Äquibristik auf einem Rad (SİR) tekteker üzerinde denge
 Äquibristik auf einem Schemel (SİR) yükselti üzerinde denge
 Äquibristik auf einem Zylinder (SİR) silindir üzerinde denge
 Äquibristik auf einen Zweirad (SİR) çiftteker üzerinde denge
 Äquibristik auf einer Perch (SİR) sırık üzerinde denge
 Äquibristik auf einer rollenden Kugel (SİR) top üzerinde denge
 Äquibristik auf freistehender Leiter (SİR) desteksiz merdiven-de denge
 Äquibristikclown (SİR) denge soytarısı
 Arabesk (DAN) arabesk
 arabischer Sprung (SİR) arap taklası
 Arbeitertreppe (TİY) iş merdiveni
 Arbeitsbrücke (TİY) çalışma köprüsü
 Arbeitsgalerie (TİY) çalışma geçidi
 Arbeitslicht (TİY) çalışma ışığı
 Arbeitsplan (TİY) süre izlencesi
 Arbeitstheater (TİY) işçi tiyatrosu
 archaisches Theater (TİY) arkaik tiyatro
 Architrave (TİY) alınlık
 Arena (TİY) alan
 Arenabühne (TİY) alan tiyatrosu
 Arle (TİY) arya
 aristotelisches Theater (TİY) Aristotelesçi tiyatro
 Armführung (DAN) kol hareketi
 Artikulation (TİY) boğumlanma

Asbeststreifen (TİY) yanmaz çerçeve
 Assistent (TİY) uygulayım yardımcısı, yardımcı
 asymmetrisches Bühnenbild (TİY) bakışsız dekor
 Atemkontrol (TİY) soluk denetimi
 Atemlehren (TİY) solunum uygulayımı
 Atemtechnik (TİY) solunum uygulayımı
 atmosphärische Beleuchtung (TİY) atmosfer ışıkları
 Atmosphäre (TİY) hava
 Atmung (TİY) solunum
 Attitude 1. (TİY) tavır, 2. (DAN) uyumlu duruş
 Aufbauen (TİY) dekor kurmak
 auf dem ganzen Fuss (DAN) taban üstünde
 auf der Spitze (DAN) parmak ucu duruşu
 auf die Bühne bringen (TİY) sahneye çıkartmak
 Auffrischungsprobe (TİY) düzeltme çalışması
 Aufführung (TİY) gösteri
 Aufführungsbericht (TİY) gösteri tutanağı
 Aufführungsrecht (TİY) oynatım izni
 Aufhängekette (TİY) askı zinciri
 Aufhängesell (TİY) askı halatı
 Auftritt (TİY) bölümçük
 aufhellen (TİY) ışıkları parlatmak
 Auftritt (TİY) sahne
 Augenbrauenstift (TİY) çizgi kalemi
 August (SİR) Ogüst

Austrucksmitel (TİY) anlatım aracı
 Ausgehenzug (TİY) sokak giysisi
 ausgeschaltet (TİY) ışığı öldürme
 Auslegung (TİY) serim
 ausschalten (TİY) akım kesmek
 Ausserdekoration (TİY) dış dekoru
 Aussprache (TİY) söyleyiş
 Ausstatter (TİY) sahne düzenleyici
 Ausstattungsstück (TİY) 1. periyodu, 2. revü
 Ausverkauft (TİY) kapalı gişe
 auswärts (DAN) dışa dönüş
 auszulebbares Stativ (TİY) iç içe giren çatki
 automatischer Farbenwechsel (TİY) 1. özdenetimli renk değiştirici, 2. uzaktan yönetilen renk değiştirici
 avangardistischen Theater (TİY) öncü tiyatro
 avangardistisches Stück (TİY) öncü oyun

B

Bajonettfassung (TİY) süngü dip
 Balancejongleur (SİR) denge hokkabazı
 Balancierstange (SİR) denge sırtığı
 Balkonbeleuchtung (TİY) balkon ışıkları
 Ballen kaum gehoben (DAN) parmaklar hafif kalkık
 Ballett (DAN) bale
 Ballett-Ensemble (DAN) bale topluluğu

Ballett-Komödie (DAN) bale komedyası
Ballettkostüm (DAN) bale giysisi
Ballett-Mascarade (DAN) karnaval balesi
Ballettmeister (DAN) bale eğitmeni
Ballettomane (DAN) bale delisi
Ballettoper (DAN) bale operası
Ballett-Pantomime (DAN) sözsüz oyunlu bale
Ballettprobesaal (DAN) dansçı çalışma yeri
Ballettstange (DAN) bale tutamağı
Ballettstange-Übung (DAN) tutamakla çalışma
Ballettruppe (DAN) dans birimi
Ballettverfasser (DAN) bale bestecisi
Balloné (DAN) havada adım
Bänkelsänger (ÖYC) bank ezgicileri
Bärendresseur (SİR) ayı eğitici
Bariton (TİY) bariton
Barocktheater (TİY) barok tiyatro
Bär zu Pferd (SİR) at üstünde ayı
Bass (TİY) bas
Batoude (SİR) büyük sıçrama tahtası
Battement (DAN) çırpma
Battu (DAN) çarpma
Bauchgust (SİR) cambaz kemeri
Bauchredner (KGÖ) karından konuşan
Bauchrednerpuppe (KGÖ) karındankonuşan kuklası
bearbeiten (TİY) uyarlamak
Bearbeiter (TİY) uyarlayıcı
Bearbeitung (TİY) uyarlama

befestiger Sitz (TİY) yerleşik koltuk
begrenzte Stimme (TİY) dar ses
Belfall (TİY) alkış
Belfallklatscher (TİY) şakşakçı
Beisette (TİY) apar
Beitlschen (KGÖ) kukla iş masası
Belastung (TİY) elektrik yükleme
Beleuchter (TİY) elektrikçi
Beleuchtung (TİY) ışıklandırma
Beleuchtungsbrücke (TİY) ışık köprüsü
Beleuchtungsdistanz (TİY) aydınlatma uzaklığı
Beleuchtungsfarbe (TİY) ışık rengi
Beleuchtungsinspektor (TİY) ışıklandırma baş uzmanı
Beleuchterkabine (TİY) ışık odası
Beleuchtungsmeister (TİY) baş elektrikçi
Beleuchtungsmesser (TİY) ışıkölçer
Beleuchtungsplan (TİY) 1. ışıklandırma planı, 2. ışık özellik çizelgesi
Beleuchtungsposition (TİY) ışıklandırma durumu
Beleuchtungsprobe (TİY) ışık çalışması
Beleuchtungsquantität (TİY) ışıklandırma kertesisi
Beleuchtungsstärke (TİY) ışık gücü
Beleuchtungsturm (TİY) ışıldak direği
Beleuchtungsverteilung (TİY) ışık dağılımı
Beleuchtungszone (TİY) aydınlatma alanı

Beleuchtungszug (TİY) çevren dizi ışıkları
Beleuchtung von Hinten (TİY) geriden ışıklandırma
Beleuchtung von Unten (TİY) alttan ışıklandırma
Benefizvorstellung (TİY) yararına gösteri
Berufsschauspiele (TİY) uğraştan oyuncu
Berufstheater (TİY) uğraşçı tiyatrosu
Beschwerungsketten (TİY) zincir ağırlık
Besetzt (TİY) tam güç
Besetzung (TİY) rol dağılımı
beständige Dekoration (TİY) yerleşik dekor
Beständiger Regisseur (TİY) sürekli yönetmen
beständiges Ensemble (TİY) yerleşik topluluk
beständiges Puppentheater (KGÖ) yerleşik kukla topluluğu
Bestandteile der Tragödie (TİY) tragedy öğeleri
betonter Begriff (TİY) vurgu sözcüğü
Betonung (TİY) vurgu
bewegliche Bühne (TİY) taşınır sahne
bewegliche plattform (TİY) tekerlekli yükselti
beweglicher akustischer Reflektor (TİY) taşınır ses yansıtıcı
beweglicher Beleuchtungsbrücke (TİY) hareketli ışık köprüsü
beweglicher Portal (TİY) hareketli çerçeve

beweglicher Raum (TİY) hareketli seyir yeri
beweglicher Reflektor (TİY) hareketli aynalı ısıtıcı
beweglicher Sitz (TİY) hareketli koltuk
bewegliche Vorbühne (TİY) tekerlekli ön sahne
Bewegung 1. (TİY) hareket yapımı, 2. (DAN) hareket
Bewegungsschrift (DAN) hareket yazısı
Bewusst (TİY) bilinç
Beziehungszeichen (DAN) ilişki simgesi
Biegung (DAN) eğilme
Bild (TİY) tablo
Bildwerfer (TİY) gösterici
biomechanische Methode (TİY) biyomekanik oyun düzeni
biomechanische Schauspielkunst (TİY) biyomekanik oyunculuk
Birne (TİY) ısıtıcı
Blackout (TİY) tam karanlık
Blende (TİY) 1. ışıldak kepengi, 2. ışıldak sürgüsü
Blitzeffekt (TİY) parlama etmeni
Blitzkasten (TİY) parlama etmeni kutusu
Blitzlichtlampe (TİY) parlamalı ısıtıcı
Blitzpulver (TİY) magnezyum tozu
Blumenweg (TİY) çiçek yolu
Bodenweg (DAN) çizgi
Bogen (TİY) dip kumaşı
Bogenlampe (TİY) yay ışıldak
Borani (SİR) akrobatik atlama
Bote (TİY) ulak
Botenberich (TİY) ulanın anlatısı

Boulevardkomödie (TİY) bulvar komedyası
Brechung (TİY) kırılma
breite des Stahlenbündels (TİY) ışık açısı
breiter Lichtkegel (TİY) geniş açılı ışın
breiter Stimmumfang (TİY) genişlik
breites Stimmmaterial (TİY) geniş ses
breite Stimme (TİY) öterli ses
Brennpunkt (TİY) odak
Brennpunkt einstellen (TİY) odaklama
Brennweite (TİY) odak uzaklığı
Brisé (DAN) aksak adım
Brücke (KGÖ) kukla köprüsü
Buchdrama (TİY) okuma oyunu
Büffelleder (KGÖ) deri kukla
Bühne (TİY) sahne
Bühne Frei! (TİY) sahneyi boşaltın!
Bühnenanweisung (TİY) düzen açıklaması
Bühnenapparat (TİY) sahne aygıtı
Bühnenarbeiter (TİY) sahne işçisi
Bühnenarbeit (TİY) sahne be-tiği
Bühnenbauplan (TİY) dekor de-ğiştirme dizelgesi
Bühnenbeleuchtung (TİY) sahne ışıklaması
Bühnenbeleuchtungsbrücke im
Zuschauerraum (TİY) salon ışıldak köprüsü
Bühnenbild (TİY) 1. dekor, 2. dekor dip yüzeyi
Bühnenbildentwurf (TİY) dekor taslağı
Bühnenbild-Grundriss (TİY) genel dekor planı
Bühnenbildner (TİY) dekor tasarımcısı
Bühnenbildprojektion (TİY) görünüşel dekor
Bühnenboden (TİY) sahne tabanı
Bühnenbohrer (TİY) sahne civatası
Bühnenbreite (TİY) sahne genişliği
Bühnendichter (TİY) görevli yazar
Bühnenfahrstuhl (TİY) sahne inerçıkartı
Bühnengehilfen (TİY) sahne uygulayıcıları
Bühnengrundriss (TİY) görüngen planı
Bühnenhöhe (TİY) sahne yüksekliği
Bühnenkostüm (TİY) giysi
Bühnenloge (TİY) önsahne bölmesi
Bühnenmaler (TİY) sahne ressamı
Bühnenmaschinen (TİY) sahne aygıtı
Bühnenmeister (TİY) sahne işçibaşısı
Bühnenmodelle (TİY) dekor maketi
Bühnenmöbel (TİY) sahne eşyası
Bühnenmusik (TİY) oyun müziği
Bühnenname (TİY) sahne adı
Bühnenordnung (TİY) sahne düzeni yönergesi
Bühnenöffnung (TİY) sahne ağızı
Bühnenportal (TİY) gizleyici
Bühnenportier (TİY) sahne kapıcısı

Bühnenprobe (TİY) sahne çalışması
Bühnenrahmen (TİY) çerçeve
Bühnenrückwand (TİY) arka duvar
Bühnenschalttafel (TİY) sahne çevirgeci
Bühnensprache (TİY) oyun dili
Bühnensteckdose (TİY) sahne prizi
Bühnentanz (DAN) tiyatroluk dans
Bühnenteppich (TİY) sahne yaygısı
Bühnentiefe (TİY) sahne derinliği
Bühnentrück (TİY) sahne hilesi
Bühnenwagen (TİY) dekor taşıtı
Bühnen-Wechselstromregler (TİY) özdönüştürücü karartıcı
Bühnenwerkmeister (TİY) sahne marangozu
bürgerliches Drama (TİY) kentsoylu oyunu
Burleske (TİY) burlesk

C

Cabriole (DAN) keçi sıçraması
Café Flamenko (TİY) flamenko kahvehanesi
Calliope (SİR) org arabası
Charakter (TİY) karakter
Charakterisierung (TİY) kişileştirme
Charakterlustspiel (TİY) karakter komedyası
Charakterspiele (TİY) ıra oyuncusu
Charaktertanz (DAN) karakter dansı
Charaktertänzer (DAN) karakter dansçısı
Chassé (DAN) kapalı adım
Chef-Elektriker (SİR) baş elektrikçi
Chef-Friseur (TİY) berberbaşı
chinesisches Theater (TİY) Çin tiyatrosu
Chor (TİY) koro
Chordirektor (TİY) koro yetkilisi
Choreograph (DAN) dans yönetmeni
Choreographie (DAN) dans düzeni
Chorleiter (TİY) korobaşı, koro yönetmeni
Chormitglied (TİY) koro üyesi
Chorproberaum (TİY) koro çalışma yeri
Circussaison (TİY) sirk dönemi
Clown (TİY) soytarı
Clownerie (SİR) soytarılık
Clowntrio (SİR) soytarı üçlüsü
Contortionist (SİR) yer cambazı
Contretemps (DAN) kontrtams
Coupé (DAN) kesme
Cowboyspiele (SİR) kovboy oyunu

D

Dadaismus (TİY) dadacılık
Damenchor (TİY) kadın korusu
darstellen (TİY) oynamak
darstellendes Theater (TİY) benzetmecî tiyatro
Darsteller (TİY) yorumlayan oyuncu
Darstellung (TİY) 1. oyun, 2. oyunculuk, 3. yorumlu oyunculuk
Déboulés (DAN) iki evreli dönüşler
Decke (TİY) tavan
Deckenbeleuchtungskörper (TİY) tavan ışık kümesi

Deckenkrone (TİY) tavan ışık kümesi
 Dégagé (DAN) uzatma
 Deklamation (TİY) tumturaklı konuşma
 Dekorateur (TİY) dekor kurucu
 Dekorateurwerkstatt (TİY) dekor işliği
 Dekoration-Puppenbühne (KGÖ) kukla dekoru
 Dekorationslager (TİY) dekor korunağı
 Dekorationsplan (TİY) dekor dizelgesi
 Dekorationsprobe (TİY) dekorlu çalışma
 Dekorationsrequisiten (TİY) sahne eşyası
 Dekorationsstück (TİY) dekor birimi
 Détiré (DAN) germe
 deutscher Zug (TİY) Alman perdesi
 Développé (DAN) geliştirme hareketi
 Dialekt (TİY) ağız
 Dialog (TİY) konuşma örgüsü
 dichtes Gewebe (TİY) sık doku
 dickes Gewebe (TİY) kalın doku
 Diele (SİR) tahta döşeme
 die lebende Zielscheibe (SİR) canlı hedef
 die vierte Wand (TİY) dördüncü duvar
 Diktion (TİY) güzel konuşma
 direkte Beleuchtung (TİY) dolaysız ışıklama
 Dirigent (TİY) orkestra yönetmeni
 Divertissement (TİY, DAN) aradansı
 dokumentarisches Theater (TİY) belgesel tiyatro
 Dompteur (SİR) eğitici
 Donnerblech (TİY) gök gürültüsü levhası
 Donnereffekt (TİY) gök gürültüsü etmeni
 Donnerkasten (TİY) gök gürültüsü sandığı
 Donnermaschine (TİY) gök gürültüsü aygıtı
 Donnertrommel (TİY) gök gürültüsü davulu
 Donnerwagen (TİY) gök gürültüsü arabası
 Doppellooping (SİR) havada çifte takla
 Doppelsaltomortale (SİR) çifte takla
 Doppelstockbühne (TİY) iki katlı sahne
 Doppelstock-Drehbühne (TİY) iki katlı döner sahne
 Drahtpuppe (KGÖ) ipli kukla
 Drahtseil (TİY) tel halat
 Drahtseilkünstler (SİR) tel cambazı
 Drama (TİY) 1. dram sanatı, 2. dram
 Dramatiker (TİY) oyun yazarı
 dramatisch (TİY) 1. dramatik, 2. gerilimli olan
 dramatische Fall (TİY) dramatik olay
 dramatischer Schwank (KGÖ) kukla güldürüsü
 Dramatisierung (TİY) sahne betiği
 Dramaturg (TİY) oyun sanatı uzmanı

Dramaturgie (TİY) oyun sanatbilimi
 drame (TİY) dram
 Draperie (TİY) kumaş dekor birimi
 Drehbewegung (DAN) parmak ucu dönüşü
 Drehbühne (TİY) döner sahne
 Drehscheibe (TİY) döner yüzey
 Dreieckstück (TİY) üçgen
 drei Einheiten (TİY) üç birlik kurallı
 dreifaches Reck (SİR) üçlü çubuk
 Dreifarbensystem (TİY) üç renk aygıtı
 Dreimanegenzirkus (SİR) üç alanlı sirk
 Dreimännerkolonne üçlü kolon
 drei Männerpyramide zu Pferd (SİR) at üstünde üçlü
 drei Schläge (TİY) üç vuruş
 dreiteilige Bühne (TİY) üç kenarlı açık sahne
 Dresseurclown (SİR) hayvan eğiticiyi soytarı
 Dressierer (SİR) hayvan eğiticiyi
 dritte Position (DAN) üçüncü duruş
 dritte Stellung (DAN) üçüncü ayak duruşu
 dumpfe Stimme (TİY) sağır ses
 Durchgang (TİY) geçiş
 Durchlaufprobe (TİY) akış çalışması
 Durchsichtigkeit (TİY) saydamlık
 dynamische Einheit (TİY) devingen birim
 E
 écarté (DAN) çapraz duruş
 Échappé (DAN) kaçış adımı
 Edison-Gewinde (TİY) Edison civatası
 Effekte (TİY) etmenler
 Effektmachine (TİY) etmen aygıtı
 Ehrenloge (TİY) onur bölgesi
 einaktiges Stück (TİY) kısa oyun
 Einführungsmusik (TİY) giriş müziği
 Eingang (TİY) giriş
 Eingangsfassade (TİY) giriş yüzü
 Eingangshalle (TİY) giriş salonu
 Einhandstand (SİR) tek el dengesi
 Einpersonenstück (TİY) tek kişilik oyun
 einrichten (TİY) dekor indirmek
 Einsatz (TİY) giriş hecesi
 Einschalten (TİY) akım vermek
 Einschlag (TİY) çarpma etmeni
 Eintritt (TİY) giriş
 Eintrittspreis (TİY) girmelik
 Einzelheit (TİY) ayrıntı
 Eisenbarrebiegemann (SİR) demirbükten
 Eisenkiefer (SİR) demirçene
 eiserner Vorhang (TİY) 1. demir perde, 2. güvenlik perdesi
 Elancement (DAN) fırlama
 Elefantenlehrer (SİR) fil eğiticiyi
 elektrische Beleuchtung (TİY) elektrikli ışıklama
 elektrischer Antrieb (TİY) elektrik denetimli
 elektronische Verdunkler (TİY) bilgisayarlı karartıcı
 Elipsoidal Scheinwerfer (TİY) elipsoidal ışıldak
 elisabethanische Bühne (TİY) Elisabeth dönemi sahnesi
 Ellbogenstand (SİR) dirsekle denge

Emboîte (DAN) iş içe adımlar
Emphase (TİY) vurgu
enger Lichtkegel (TİY) dar açılı ışın
Ensemble (TİY) topluluk
Ensemblespiel (TİY) takım oyunu
Entfernung (DAN) uzaklaşma
entleihenes Kostüm (TİY) kiralananmış giysi
Entrechat (DAN) çırparak zıplama
Entrée (DAN) giriş
Entspannung (TİY) gevşeme
Entwicklung (TİY) gelişim
Entwicklungsdram (TİY) gelişim oyunu
Entwurf (TİY) taslak
Enveloppé petit (DAN) küçük sarıma
Épaulements (DAN) omuz ve kafa yönelişi
Epilog (TİY) bağlak
episches Theater (TİY) epik tiyatro
Episode (TİY) oluntu
Epos (ÖYC) destan
Equilibrist (SİR) cambaz, denge uzmanı
Equilibrist auf Leiter (SİR) merdiven cambazı
erbautes Bühnenbild (TİY) yapısal dekor
Erhöhung (DAN) yükselme
Erscheinungseffekt (TİY) görüntü etmeni
Erstaufführung (TİY) ilk gece
Erstaufführungsrecht (TİY) öncelik hakkı
erste Mai (TİY) mayıs oyunları
Erstemast (SİR) temel direkt

erste Position (DAN) birinci duruş
erster Rang (TİY) birinci asma kat
erster Schauspieler (TİY) kahraman
erste Stellung (DAN) birinci ayak duruşu
erzählen (TİY) öykülemek
Erzähler (TİY) anlatıcı, (ÖYC) öykücü
Erziehungsstück (TİY) eğitsel oyun
Eskamoteur (SİR) hızlı hokkabaz
Étendre (DAN) gerilme
existentialistisches Theater (TİY) varoluşçu tiyatro
exotisch (TİY) yabansı
Exotismus (TİY) yabansılık
Experimentierstück (TİY) deneysel oyun
Experimentiertheater (TİY) deney tiyatrosu
Explosionskasten (TİY) bomba kutusu, patlama kutusu
expressionistisches Theater (TİY) dışavurumcu tiyatro
Exzentriker (SİR) kaçı sanatçı

F

fahrende Bühne (TİY) tekerlekli sahne
falsche Stimme (TİY) yanlış ses
Falter (SİR) kelebek
Fanger (SİR) taşıyıcı
Fantasijongleur (SİR) güldürücü hokkabaz
Farbe (TİY) renk
Farbempfindung (TİY) renk algılaması
Farbenrad (TİY) renk tekerleği

Farbenwechsel (TİY) renk değişirici
Farbgeben (TİY) renklendirme
farbige Stimme (TİY) tınılı ses
Farbmessgerät (TİY) renkölçer
Farbmischpult (TİY) renk karıştırma düzeni
Farbscheibenrahmen (TİY) renk çerçevesi
Farbscheibenzug (TİY) renk değişirici çerçeve
Farbstimmung (TİY) renksel uyma
Farbton (TİY) renk türü
Fassade (SİR) çadırın ön yüzü
Fassung (TİY) duy
Fassungsvermögen (TİY) sığa
Fensterwand (TİY) pencere panosu
Fernsehpuppensendung (KGÖ) televizyon kukla gösterisi
Fernsehspiel (TİY) televizyon oyunu
Fernsteuerungstafel (TİY) uzaktan denetim tablosu
Fersen kaum gehoben (DAN) topuklar hafif kalkık
feste Beleuchtungsbrücke (TİY) hareketsiz ışık köprüsü
Festrolle (TİY) bağlı palanga
Festsaal (TİY) şenlik salonu
Festspiel (TİY) şenlik
feststehender Reflektor (TİY) yerleşik aynalı ışıtaç
feststehender Rundhorizont (TİY) değişmez çevren gergisi
Feuereffekt (TİY) yangın etmeni
feuerspelender Berg (TİY) yanardağ etmeni
Figurant (TİY) figüran
Filmpuppe (KGÖ) sinema kuklası

Filmtheaterstück (TİY) tiyatro filmi
Filter-Scheibe (TİY) renk süzgeci
Fingerstand (SİR) parmak ucu dengesi
Fischgang (DAN) balık sıçraması
fixes Trapez (SİR) bağlı trapez
Fläche des Auditoriums (TİY) seyir alanı
Flachpuppe (KGÖ) ikiboyutlu kukla
Flammenesser (SİR) alevyiyen
Flaschenüberfahrt (SİR) şişe geçidi
Flaschenzug (TİY) palanga destekleri
fliegendes Trapez (SİR) uçan trapez
Fliegentrapezenummer (SİR) uçan trapez gösterisi
Flieger (SİR) uçuca
Flip-Flap (SİR) geriye takla
Fluchtluchte (TİY) geniş açılı ışıldak
Flugmachinerie (TİY) uçuca aygıtı
Flugvorrichtung (TİY) insan uçurma düzeni
Flugwagen (TİY) uçuca arabası
Flugwerk (TİY) uçuca düzeni
Fluoreszenz (TİY) ışınırılık
Flügel (TİY) 1. boyutlu pano, 2. kanat
Folge (TİY) zincirleme
Formalismus (TİY) biçimcilik
formalistisches Theater (TİY) biçimci tiyatro
Fouetté (DAN) kırbaç
Foyer (TİY) seyirci dinlenme yeri
Fragebetonung (TİY) soru vurguları

Fragment (TİY) parça
 Fragmentismus (TİY) parçacılık
 französischen Zug (TİY) Fransız perdesi
 Frauenkleidung (TİY) kadın giysisi
 freies Bein (DAN) hareketli bacak
 Freikarte (TİY) ücretsiz giriş belgesi
 Freilichttheater (TİY) açık hava tiyatrosu
 freistehender Leiterakt (SİR) desteksiz merdiven gösterisi
 Fresnel-Linse (TİY) yivli mercek
 Fresnel Scheinwerfer (TİY) yivli mercekli ışıldak
 Froschmann (SİR) kurbağa adam
 Führungskreuz (KGÖ) kukla çatalı
 fünfte Stellung (DAN) beşinci ayak duruşu
 Fusseisen (TİY) destek demiri
 Fuss im Hand (DAN) ayak elde
 Fussjongleur (SİR) ayak hokkabazı
 Fussrampe (TİY) yer ışıkları
 Futurismus (TİY) gelecekçilik

G

Gag (TİY) gag
 Gala (TİY) gala
 Gang (DAN) yürüme
 Garderobe (TİY) giysilik
 Garderobefrauen (TİY) giysi bekleyici
 Garderobe-Inspizient (TİY) giysilik sorumlusu
 Gardine (SİR) alan perdesi
 Gargoillade (DAN) kedi atlaması
 Gartentheater (TİY) bahçe tiyatrosu

Gaslampe (TİY) gaz lambası
 Gastregisseur (TİY) konuk yönetmen
 Gastschauspieler (TİY) konuk oyuncu
 Gastspielreise (TİY) dolaşı
 Gattung (TİY) tür
 Gebärde (TİY) jest
 gedrechseltes Holz (KGÖ) torna işi kukla
 gedungener Beifalklatcher (TİY) alkışçı
 gefährliche Stimmfälle (TİY) tehlikeli bükümler
 Gefängnistheater (TİY) tutukevi tiyatrosu
 gefärbte Lampe (TİY) boyalı ışıtaç
 gefühlsmässiges Gedächtnis (TİY) duygusal anımsama
 gegebene Umstände (TİY) belirli ortam
 Gegengewich (TİY) 1. ağırlık, 2. ağırlık rayı, 3. karşıt denge ağırlığı
 Gegengewichtsführung (TİY) karşıt denge dizgesi
 Gegenspieler (TİY) karşıt kişi
 Gehalt (TİY) ücret
 Geheimnis (TİY) giz
 Gelatine (TİY) jelatin süzgeç
 Geldgeber (TİY) anaparacı
 gelochtes Paneel (TİY) delikli levha
 gemalter Vorhang (TİY) boyalı perde
 gemaltes Bühnenbild (TİY) boyalı dekor

gemessene Stimme (TİY) ölçülü ses
 gemischte Raubtiergruppe (SİR) karışık yırtıcı hayvanlar
 gemischter Chor (TİY) karışık koro
 General Intendant (TİY) sanat yöneticisi
 Generalprobe (TİY) genel çalışma
 geöffnete Haltung (DAN) açık duruş
 Gerät für Laufbilder (TİY) film gösterici
 Geräuscheffekte (TİY) işitsel etmenler
 Geräuschimitator (TİY) selen benzetici
 Gesamtkunstwerk (TİY) toplu sanat yapıtı
 Geschäftsführer (TİY) yönetici
 Geschäftstheater (TİY) tecim tiyatrosu
 geschichtliche Allegorie (TİY) tarih örnekleme
 geschichtliche Komödie (TİY) tarihsel komedya
 Geschichtsdrama (TİY) tarihsel oyun
 Geschichtsschreiber (ÖYC) öykücü
 geschlossene Dekoration (TİY) kapalı dekor
 geschlossene Haltung (DAN) kapalı duruş
 geschlossene Szene (TİY) kapalı sahne
 geschlossener Theaterbau (TİY) kapalı tiyatro
 Gesellschaftsstück (TİY) toplumsal oyun
 Gesellschaftstanz (DAN) görgü dansı
 Gesellschaftstheater (TİY) özel tiyatro
 gespreizte Beine (DAN) bacaklar uzak
 Geste (TİY) davranı
 gestecktes Tau (TİY) ışıldak halatı
 Gestus (TİY) toplumsal tavır
 geteilte Rahmenbühne (TİY) bölümlü dekor
 Gewehrusschuss (TİY) silah sesi
 gewellte Wandverkleidung (TİY) oluklu kaplama
 Gewichte (TİY) ağırlıklar
 gezielte Aussprache (TİY) cıfcaflı konuşma
 Gitter (TİY) sahne parmaklığı
 Gittertunnel (SİR) kafes geçit
 Glanz (TİY) renksel parlaklık
 Glasscheibe (TİY) cam süzgeç
 Glaswolle (TİY) camyünü
 Gleichgewicht (SİR,DAN,TİY) denge
 Gleichgewichtakrobat (SİR) cambaz
 Gleichgewicht der Bühne (TİY) sahne dengesi
 Gleichrichter (TİY) doğrultmaç
 Gleichstrom (TİY) doğru akım
 gleitende Bewegung (DAN) kaydırma hareketi
 Glissade (DAN) adım kaydırma
 Glisser (DAN) kayma
 glückliches Ende (TİY) mutlu son
 Glühlampe (TİY) akkor ışıtaç
 Glühlampenbeleuchtung (TİY) akkor ışık
 Glühlampenfaden (TİY) ışıtaç teli

goldenes Zeitalter (TİY) altın çağ
 Gollathgewinde (TİY) dev cıvata
 gratis Vorstellung (TİY) parasız gösteri
 griechisches Theater (TİY) antik Yunan tiyatrosu
 griechischer Zug (TİY) Grek perdesi
 grimassieren (TİY) yüz buruşturma
 grobes Gewebe (TİY) kaba kumaş
 Gros der Tänzer (DAN) dans birimi
 grosser Konzentrationskreis (TİY) geniş dikkat çemberi
 grosses Haus (TİY) büyük tiyatro
 Grundfarbe (TİY) ten boyası
 Grundfarben (TİY) asal renkler
 Guckkastenbühne (TİY) çerçeve sahne
 Guckloch (TİY) gözetleme deliği
 gut-dressierter Tiere-Führer (SİR) eğitilmiş hayvanlar göstericisi
 gut-dressiertes Tier (SİR) gösteri hayvanı
 gut-gemachtes Stück (TİY) iyi kurulu oyun
 Gymnastikclown (SİR) akrobatik soytari

H

halbkreisförmiger Raum (TİY) yarım yuvarlak seyir yeri
 Halbspitze (DAN) yarım parmak ucu
 Haltung (DAN) yöneliş, (TİY) tavır
 Haltung verändern (TİY) durum değiştirmek
 Handappell (SİR) elle çağırma

Handbetrieb (TİY) el denetimli
 Hand-in-Hand-Akt (SİR) el ele denge
 Handlung (TİY) eylem
 Handlungsdrama (TİY) eylem oyunu
 Handlungsknote (TİY) düğüm
 Handlungsskelett (TİY) oyun taslağı
 Handpuppe (KGÖ) el kuklası
 Handpuppenbühne (KGÖ) el kuklası sahnesi
 Handpuppenbühnemann (KGÖ) el kuklası oynatıcısı
 Hand stand (SİR) eller üstüne kalkma
 Hanswurstspiel (TİY) Hanswurst oyunu
 Harlekin (TİY) Arlekino
 Harmonie (TİY) uyum
 hartes Gewebe (TİY) kaba kumaş
 Hauptbühne (TİY) ana sahne
 Hauptdarsteller (TİY) başoyuncu, yıldız oyuncu
 Haupteingang (TİY) ana giriş
 Hauptfassade (TİY) önyüz
 Haupthandrad (TİY) karartıcı ana kolu
 Hauptkrise (TİY) asal düğüm noktası
 Hauptmast (SİR) temel direk
 Hauptprobe (TİY) genel çalışma
 Hauptrolle (TİY) baş oyun kişisi
 Hauptschalter (TİY) 1. ana akım kesici, 2. ana çevirgeç
 Hauptschalterraum (TİY) ana dağıtım odası
 Haupttänzer (DAN) baş erkek dansçı
 Hauptvorhang (TİY) ana perde

Hauptzelt (SİR) ana çadır
 Hauptzuleitung (TİY) ana kablo
 Hausinspektor (TİY) bina denetçisi
 Hausverwalter (TİY) bina yöneticisi
 Hebebühne (TİY) iner-çıkarcı sahne
 Hebeplattform (TİY) iner-çıkarcı düzey
 Heckentheater (TİY) bahçe tiyatrosu
 Heertheater (TİY) ordu tiyatrosu
 Heizung (TİY) ısıtma düzeni
 Heldenkomödie (TİY) kahramanlık komedyası
 Heldenvater (TİY) yaşlı adam
 Helligkeit (TİY) ışıktaki yeğinlik
 Hellseherin (SİR) geleceği gören
 Hemmsell (TİY) durdurma teli
 • Herkules (TİY) güçlü adam
 heutiger Angaz (TİY) güncel giysi
 Hinten (TİY) sahne yukarısı
 Hintenrechts (TİY) sağ yukarı
 Hinterbühne (TİY) arka sahne
 hinter der Szene (TİY) dekor arkası
 Hintergrundmusik (TİY) dip müziği
 Hintergrundprojektion (TİY) geriden izdüşüm
 Hintergrundsdekoration (TİY) dip dekoru
 Hintergrundlichter (TİY) dip ışıkları
 Hintersetzer (TİY) dip resmi
 Hinterwand (TİY) arka duvar
 Hirtendrama (TİY) pastoral oyun
 Hochparkett (TİY) arka yerler
 Hochseilkunstler (SİR) yüksek ip cambazı

Hocker (SİR) hayvan çatkısı
 Hofballett (DAN) saray balesi
 höfisches Theater (TİY) saray tiyatrosu
 Hoftheater (TİY) saray tiyatrosu
 Hohepunkt (TİY) doruk nokta
 höhe Komödie (TİY) yüksek komedya
 hohe Register (TİY) tiz bölge
 Höllenbrand (TİY) cehennem ateşi
 Höllenrachen (TİY) cehennem ağzı
 Halzgeschnitten (KGÖ) yontulmuş kukla
 Holzschauspieler (KGÖ) tahta kukla
 Holzzaun (SİR) tahta kafes
 Horizont-Laterne (TİY) çevren ışık birimi
 Horizontleuchten (TİY) çevren ışıklaması
 Hörspiel (TİY) radyo oyunu
 hufisenförmiger Raum (TİY) at nalı seyir yeri
 Hund zu Pferd (SİR) at üstünde köpek
 Hut (TİY) ılıdık şapkası
 hydraulischer Antrieb (TİY) sıvı basıncı denetimli

I

Ideendrama (TİY) düşün oyunu
 Identifizierung (TİY) özdeşleşme
 Ikariertuppe (SİR) ikarya topluluğu
 Illusion (TİY) yanılsama
 Illusionist (SİR) gözbağcı
 Illusionstheater (TİY) yanılsamacı tiyatro
 Imitator (SİR) benzetici

impressionistisches Theater (TİY)

izlenimci tiyatro

improvisieren (TİY) gag yaratmak**indirekte Beleuchtung (TİY)** dolaylı ışıklama**indisches Theater (TİY)** Hint tiyatrosu**informatives Theater (TİY)** bildiri tiyatrosu**Infrarot (TİY)** kızılaltı ışık**Inhaltsangabe (DAN)** konu özeti**innerer Monolog (TİY)** iç konuşma**innere Technik (TİY)** iç uygulamayı**Inspizient (TİY)** düzenleyici**Instrumentalensemble (TİY)** çalgı topluluğu**Instrumentalverwaltung (TİY)** çalgı bölümü**inszenieren (TİY)** yönetmek, sahneye çıkartmak**inszenierung (TİY)** oyun düzeni**Intendant (TİY)** sanat yöneticisi**Intensität (TİY)** ses yoğunluğu**Interpretation (TİY)** yorum**intimes Theater (TİY)** ceptiyatrosu**Intrigant (TİY)** dolap çeviren**Intrigenstück (TİY)** dolantı komedyası**Intrigue (TİY)** dolantı**inwärts (DAN)** içe dönüş**Irisblende (TİY)** diyafram**Ironie (TİY)** tersinleme**Isolation (TİY)** yalıtkan**Isolierband (TİY)** yalıtkan şerit**italienische Bühne (TİY)** İtalyan sahnesi**italienische Fantoccini (KGÖ)** fantoccini**italienischer Zug (TİY)** İtalyan perdesi**J****Jahrmarktstheater (TİY)** panayır tiyatrosu**japanisches Theater (TİY)** Japon tiyatrosu**Jesultenballet (DAN)** Cizvit balesi**Jesultentheater (TİY)** Cizvit tiyatrosu**Jeté (DAN)** adımlı atlama**Jeté passe (DAN)** dönerek atlama**Jockeyakt (SİR)** eyersiz binış**Jonglerie (SİR)** hokkabazlık**Jongleur (SİR)** hokkabaz**Jongleur auf dem Drahtseil (SİR)** cambaz-hokkabaz**Jongleur auf den Einrad (SİR)** tekerde hokkabaz**Jongleur auf einem Schemel (SİR)** çatki üzerinde hokkabaz**Jongleur auf einer rollenden Kugel (SİR)** top üzerinde hokkabaz**Jongleur auf Leiter (SİR)** merdivenli hokkabaz**Jongleurclown (SİR)** hokkabaz soytarı**Jongleur zu Pferd (SİR)** at üstünde hokkabaz**Jugendliche Heldin (TİY)** genç kız kahraman**Jugendliche Männerrolle (TİY)** genç erkek rolü**jugendtheater (TİY)** gençlik tiyatrosu**K****Kabaretttheater (TİY)** kabare tiyatrosu**Kabel (TİY)** kablo, iletme teli**Kabelschaukel (TİY)** kablo kelepçesi**Kabenhaken (TİY)** kablo kancası**Käfigwagen (SİR)** kafesli araba**Kammerspiele (TİY)** salon tiyatrosu**Kammertheater (TİY)** oda tiyatrosu**Kandelaber (TİY)** kollu mumluk**Kannevas (TİY)** önörgü, örgü**Kanonemann (SİR)** top güllesi**Kanonenschuss (TİY)** top sesi aygıtı**Kapazität (TİY)** sığa**Kappelmeister (TİY)** orkestra yönetmeni**Karabinerhaken (TİY)** kilitli kanca**Karbathe (SİR)** kesme kırbağı**Kascheur (TİY)** yapın uzmanı**Kaskade (SİR)** art arda takla**Kaskadeur (SİR)** taklacı**Kasperltheater (KGÖ)** Kasperle tiyatrosu**Kasse (TİY)** satış yeri**Kassenwagen (SİR)** bilet satış arabası**Kastenfussrampe (TİY)** alt ışık dizgesi**Kasten-Oberlicht (TİY)** üst ışık dizgesi**Kastenreflektor (TİY)** açık dağıtıcı ışıldak**Katastrophe (TİY)** yıkım**Kavalkade (SİR)** geçit**Kegelhut (SİR)** komik şapka**Kellertheater (TİY)** bodrum tiyatrosu**Kerze (TİY)** donyağı kandili**Kerzensockel (TİY)** yapay mum**Kettensprenger (SİR)** zincirkıran**Kinderchor (TİY)** çocuk korusu**Kinderspielpuppe (KGÖ)** oyuncak kukla**Kinderstück (TİY)** çocuk oyunu**Kindertruppe (TİY)** çocuk topluluğu**Kinetographie (DAN)** hareket yazısı**Kirchenraumtheater (TİY)** kilise tiyatrosu**Klammer (TİY)** C kelepçesi, taşıma çubuğu keneti**Klampe (TİY)** sürgü**Klangfarbe (TİY)** tını**Klappentänzer (DAN)** el çırpan dansçı**Klappfigur (KGÖ)** katlanır kukla**Klapp-Kulisse (TİY)** katlanır pano**Klapp-Plafond (TİY)** katlanır tavan**klare Stimme (TİY)** duru ses**Klarglaskolben (TİY)** renksiz saydam ışıtaç**Klassiker (TİY)** klasikleşmiş**klassische Komödie (TİY)** klasik komedya**klassischer Tanz (DAN)** klasik dans**klassischer Tänzer (DAN)** klasik dansçı**klassisches Ballett (DAN)** klasik bale**klassisches Drama (DAN)** klasik oyun türü**klassisches Theater (TİY)** klasik tiyatro**Kleidungsrequisit (TİY)** giysi takısı

kleine Lustspiel (KGÖ) kısa kukla güldürüsü
kleiner Konzentrationskreis (TİY) küçük dikkat çemberi
kleines Haus (TİY) küçük tiyatro
Klein-Scheinwerfer (TİY) bebe ışıldak
Knalleffekt (TİY) patlama etmeni
Knieappell (SİR) dizle çağırma
Kniecehlehng (SİR) bacaklarla tutunma
Kniestand (SİR) tek diz dengesi
Koda (DAN) koda
Kokette (TİY) işveli
Komiker (TİY) güldürü oyuncusu
komisch (TİY) gülünç olan
Komisch güldürücü
komische Oper (TİY) gülünçlü opera
komisches Stück (TİY) 1. güldürü, 2. gülünçlü oyun
kommerzielles Stück (TİY) kazanç oyunu
Komödie (TİY) komedya
Komparse (TİY) figüran
Komponist (TİY) besteci
Komposition (TİY) 1. beste, 2. tasarım
königliche Loge (TİY) kral bölmesi
königliches Theater (TİY) krallık tiyatrosu
Konflikt (TİY) çatışma
Konstruktion der Puppen (KGÖ) kukla yapımı
konstruktivistisches Theater (TİY) konstrüktivist tiyatro
Kontaktlinie (TİY) bağlantı çizgisi
Kontertanz (DAN) karşılıklı dans
kontrastieren (TİY) karşıtlık kurmak

kontrollkabine (TİY) selen odası
kontrollampe (TİY) gösterge ışığı
Kontrolle (TİY) denetleme
Kontrolle der Stimmstärke (TİY) sahne sesi ayarı
Kontrolltisch (TİY) denetim masası
konventioneller Stimmfall (TİY) yapay büküm
konventioneller Tonfall (TİY) yapay söyleyiş
Konversationsstück (TİY) konuşma oyunu
Konversationszimmer (TİY) dinlenme yeri
konzentrierter Scheinwerfer (TİY) toplayıcı ışıldak
Konzertharmonika (SİR) konçertina
Konzertlampe (TİY) konser ısıtacı
Konzertmeister (TİY) baş kemancı
Konzentration (TİY) dikkati odaklama
Kopfstand (SİR) başla denge
Körpergewicht (DAN) gövde ağırlığı
Körperzeichen (DAN) gövde simgesi
Kostümbildner (TİY) giysi tasarımcısı
Kostümenentwurf (TİY) giysi tasarlağı
Kostümfundus (TİY) giysi korunağı
Kostümierung (KGÖ) kukla giydirmesi
Kostümliste (TİY) giysi çizelgesi
Kostümmagazin (TİY) giysi korunağı

Kostümprobe (TİY) giysi denemesi
Kostümvorstellung (TİY) giysi gösterisi
Kostümzeichner (TİY) giysi tasarımcısı
Krach (TİY) çarpma etmeni
Krachmaschine (TİY) gürültü aygıtı
Kraftäthlete (SİR) güçlü adam
Kraftmasszeichen (DAN) güç sap-tama simgesi
Kreis (TİY) çevrim
Kreisbewegung des Beines (DAN) yuvarlak hareket
Kreise für Achtgebung (TİY) dikkat çemberleri
Kreuzen der Beine (DAN) bacaklar çapraz
Kriminalstück (TİY) polis oyunu
Kritik (TİY) eleştiri
Kritiker (TİY) eleştirmen
Kritikervereinigung (TİY) eleştirmenler birliği
kritischer Realismus (TİY) eleştirel gerçekçilik
kühle Farbe (TİY) soğuk renkler
Kulisse (TİY) kulisler
Kulissendekoration (TİY) perde dekor
Kulissenrahmen (TİY) sahne geri-si panosu
Kulissenwagen (TİY) kulis taşıtı
kultisches Puppenspiel (KGÖ) ta-pınma kuklası
Kunthaar (TİY) yapay saç
Künstler (TİY) sanatçı
Künstlergarderobe (TİY) giyinme odası
Künstlerzimmer (TİY) dinlenme yeri

Kunstreiter (SİR) at akrobati
Kunstschessen (SİR) keskin nişancılık
Kunstthenter (TİY) sanat tiyatrosu
Kunstturner (SİR) hava jimnastikçisi
Kunstturner auf der Erde (SİR) yer jimnastikçisi
Kuriositätszelt (SİR) tuhafliklar çadırı
Kursaal (TİY) eğlence yeri
Kurzschluss (TİY) kısa akım
Kutscher (SİR) at bakıcısı

L

Labanotation (DAN) Laban notlaması
Lagerhaus (TİY) koronak
Laiendarsteller (TİY) özenci oyuncu
Lalentheater (TİY) özenci tiyatro
Lalentruppe (TİY) özenci topluluk
Lambdazismus (TİY) 1'leşme
Lamellen (TİY) selen sarkıtları
Lampenfuss (TİY) ısıtaç tabanı
Lampengestell (TİY) ısıtaç ayağı
Landestheater (TİY) bölge tiyatrosu
lange Peitsche (SİR) uzun kırbaç
Lassokünstler (SİR) kement atıcı
Lassowerfen (SİR) kement atma
Latte (TİY) çubuk askı, tahta askı
Laubsoffitte (TİY) ağaçlık
Laufbahn des Horizontes (TİY) çevren rayı
Laufboden (TİY) ızgara üstü
laufen (DAN) koşma
Laufer (TİY) kayar karartıcı düğmesi

Laufrolle (TİY) ızgara palangaları
Lautbildung (TİY) sesbilim
Lautsprecher (TİY) sesyayar
Lawine (TİY) çığ aygıtı
Lehrstück (TİY) öğreti oyunu
leichte Komödie (TİY) hafif komedyası
leichte Tenor (TİY) hafif tenor
Leichtigkeit (TİY) hafiflik
Leinwand (TİY) gergi
leiten (TİY) yönetmek
Leiter (TİY) iletken
Leiter der Kostümwesens (TİY) giysi işleri yöneticisi
Leitmotif (TİY) örge
Leitseil (TİY) germe teli
Leitungsanlage (TİY) elektrik döşemi
lenksame Stimme (TİY) esnek ses
Lesedrama (TİY) okuma oyunu
Leseprobe (TİY) okuma çalışması
Leuchtstoffröhre (TİY) flüorışıl boru
Librettist von Opern (TİY) opera yazarı
Libretto (TİY) betikçe
Licht! (TİY) ışık!
Lichtbogen (TİY) ışık yayı
Lichteekte (TİY) görsel etmenler
Lichtsäule (TİY) ışıldak kulesi
Lichtversatz (TİY) yer ısıtıcı
Liebbhabertheater (TİY) özenci tiyatrosu
lied (TİY) ezgi
Lindenholz (KGÖ) ıhlamur kukla
linker Beleuchtungsturm (TİY) sol ışık kulesi
linker Fuss vorn (DAN) bir bacak öne
linker Seitenmeister (TİY) sahne solu işçibaşısı
links (TİY) sahne solu
Linksfussrampe (TİY) sol yer ışıkları
Linse (TİY) mercek
Linsenkopf (TİY) mercek kapağı
Linsenscheinwerfer (TİY) ışıldak
liste der Materialien (TİY) gereç dizelgesi
liturgisches Drama (TİY) 1. kilise oyunu, 2. tapınma oyunu
lockeres Gewebe (TİY) seyrek doku
Loge (TİY) özel bölme
Logenschliesser (TİY) özel bölme sorumlusu
Lokalbeleuchtung (TİY) yöresel ışıklama
Lokalstück (TİY) yerel oyun
Looping the loop (SİR) takla içinde takla
Lösung (TİY) çözüm
Löwendompteur (SİR) aslan eğiticisi
Löwensprung (SİR) aslan taklası
Löwe zu Pferd (SİR) at üstünde aslan
Luftakrobat (SİR) hava cambazı
Luftballet (SİR) hava dansı
Luftgymnast (SİR) hava jimnastikçisi
Luftnummer (SİR) hava gösterisi
Luftsoffitte (TİY) gök
Luftzahnkraftakt (SİR) dişlerle asılma gösterisi
Lustspiel (TİY) komedyası

M

Maschinenmeister (TİY) mekanik işler sorumlusu

magische «Wenn» (TİY) büyüleyici «eğer»
Malerei (TİY) boya işliği
Malersaal (TİY) boya işliği
Malleinwand (TİY) çatki bezi
Manege (SİR) alan
Manegeaugust (SİR) ara soytarısı
Manipulator 1. (SİR) çabukel, 2. (KGÖ) ipli kukla oynayıcısı
Männerchor (TİY) erkekler korusu
Männerkleidung (TİY) erkek giysisi
Männerpyramide (SİR) piramit
Mansion (TİY) mansiyon
Manuskript (TİY) yazma
Märchen (KGÖ) kukla masalı
Märchenkomödie (TİY) peri komedyası
Märchenstück (TİY) peri oyunu
Marionette (KGÖ) ipli kukla
Marionette auf dem Bretchen (KGÖ) iskemle kuklası
Marionettentheater (KGÖ) kukla tiyatrosu
Maske (TİY) yapay yüz
Maskenbild (TİY) yüz boyama
Maskenbildner (TİY) yüz boyama uzmanı
Maskerade (DAN) maskeli dans
maskieren (TİY) maskelemek
Massenstück (TİY) yığın oyunu
Materialienlist (TİY) gereç dizelgesi
mechanische Puppe (KGÖ) maki-neli kukla
mechanischer Zug (TİY) yönetme teli
Meckern (TİY) ses titremesi
Mehrleiterkabel (TİY) çoktelli kablo
mehrzweck Raum (TİY) çok amaçlı seyir yeri
Melodrama (TİY) acıklı oyun
Menagerie (SİR) sergi çadırı
Messerwerfen (SİR) bıçak atma
Metamorphosenpuppe (KGÖ) değişken kukla
Methode (TİY) yöntem
Methode der physische Handlung (TİY) fiziksel hareketler yöntemi
metrische Betonung (TİY) tartıvurgusu
metrischer Ausdruck (TİY) söz noktalaması
Mezzosopran (TİY) mezzosoprano
Milieu-Stück (TİY) çevre oyunu
mime (TİY) sözsüz oyun sanatçısı
mimik (TİY) mimik
Mimodrama (TİY) mimodram
Mimus (TİY) mim
Minderungszeichen (DAN) azalma simgesi
Minutage (TİY) dakikalama
Mirakelspiel (TİY) tansık oyunu
mit beweglichen Augen (KGÖ) hareketli gözlü
mit beweglichen Unterkiefer (KGÖ) hareketli çeneli
Mitleid und Furcht (TİY) acıma ve korku
Mitte Hinten (TİY) yukarı orta
Mittelfarbe (TİY) ikincil renkler
mittelgrosser Lichtkegel (TİY) orta açılı ışın
mitten Übung (DAN) ortada çalışma
mittlere Stimmlage (TİY) orta bölge

mittlerer Konzentrationskreis (TİY) orta çember
 moderner Tanz (DAN) çağdaş dans
 Modulator (TİY) selen düzenleyici
 Mondkasten (TİY) ayışığı kutusu
 Mondsichel (SİR) ayça
 Monolog (TİY) tekli konuşma
 montieren (TİY) kurgulamak
 Moralität (TİY) töreci oyun
 Moritat (ÖYC) moritat
 Motiv (TİY) güdü
 motorischer Antrieb (TİY) mekanik denetimli
 Möbelmagazin (TİY) eşya korunağı
 Möbelspeicher (TİY) eşya korunağı
 Möbelverwalter (TİY) eşya sorumlusu
 MS (TİY) yz
 Mundartstück (TİY) şive oyunu
 Mundorgel (SİR) ağız mızıkası
 Mundstübchen (SİR) ağız değneği
 Musikalexzentriker (SİR) kaçık çalgıcılar
 musikalische Handlung (TİY) müzik çizelgesi
 musikalische Komödie (TİY) müzikli güldürü
 musikalischer Oberleiter (TİY) müzik baş yöneticisi
 Musikdrama (TİY) 1. lirik oyun, 2. müzikli dram, 3. müzikli oyun
 Musiker (TİY) müzisyen
 musiker Clown (TİY) çalgıcı soy-tarı
 Musikertribune (SİR) çalgıcı seti
 Musikerwagen (SİR) çalgıcı arabası
 Musikstimme (TİY) ezgi sesi

Musiktheater (TİY) müzikli tiyatro
 Muster (TİY) örnek gereç
 Mysterienspiel (TİY) yalvaç oyunu
 Mythos (TİY) efsane

N

nach Aussen (DAN) dışa dönüş
 Nachdruck (TİY) vurgu
 Nachhall Keller (TİY) selen kubbesi
 nach Innen (DAN) içe dönüş
 Nachspiel (TİY) art oyun
 nach Vorn (TİY) sahne aşağısı
 Narrenspiel (TİY) çılgınlık oyunu
 Nasenkitt (TİY) ek macunu
 Nationaltheater (TİY) ulusal tiyatro
 Natriumdampflampe (TİY) sodyum buharlı ısıtaç
 naturalistisches Theater (TİY) doğalcı tiyatro
 natürliche Betonung (TİY) doğal tonlama
 natürlicher Stimmfall (TİY) doğal büküm
 Naturtheater (TİY) bahçe tiyatrosu
 Nebel-effekt (TİY) sis etmeni
 Nebendarsteller (TİY) yardımcı oyuncu
 Nebendarstellung (TİY) destekleyici oyuncular
 Nebengeräusche (TİY) kulis gürültüsü
 Nebenlicht (TİY) asalak ışık
 Nebenrolle (TİY) ikincil rol oyuncusu
 Neigung (TİY) eğimli yüzey, (DAN) eğilim

Netzstoff (TİY) tül
 Neugierde (TİY) merak
 neue Komödie (TİY) yeni antik komedyası
 neutrale Farbe (TİY) ılın renkler
 nicht-aristotelisches Theater (TİY) karşıt-Aristotelesçi tiyatro
 Nichtkassentheater (TİY) sanat tiyatrosu
 Niedrigspannungslampe (TİY) düşük gerilimli ısıtaç
 No-Spiel (TİY) no oyunu
 Notausgang (TİY) tehlike çıkışı
 Notbeleuchtung (TİY) aksama aydınlatması, yedek ışık düzeni
 Notenverwaltung (TİY) nota bölümü
 Nottreppe (TİY) yangın merdiveni
 Nuance (TİY) ayırtı
 Null-Leiter (TİY) ılın uç

O

Oberbeleuchter (TİY) baş elektrikçi yardımcısı
 Oberbeleuchtung (TİY) genel ışık-lama
 Oberbühne (TİY) 1. üst sahne, 2. sahne üstü
 Oberbühnensteckdose (TİY) ana priz
 oberer Rang (TİY) galeri
 Obermaschinerie (TİY) üst sahne aygıtları
 Oberspielleiter (TİY) sahne baş yetkilisi
 Objektiv (TİY) mercek dizgesi
 obligatorische Szene (TİY) zorunlu sahne
 offene Szene (TİY) açık sahne
 Öllampe (TİY) yağ kandili

Olymp (TİY) üst asma kat
 Onirismus (TİY) düşçülük
 Oper (TİY) opera
 operette (TİY) operet
 Opernhaus (TİY) opera binası
 Opernkomponist (TİY) opera bestecisi
 Opernsänger (TİY) lirik oyuncu, opera sanatçısı
 Orchester-Inspektor (TİY) orkestra baş yetkilisi
 Orchesterproberaum (TİY) orkestra çalışma yeri
 Orchesterraum (TİY) müzisyenler odası
 Orchesterversenkung (TİY) orkestra çukuru
 Orchestervorstand (TİY) orkestra sorumlusu
 Osterspiel (TİY) paskalya oyunu
 Ouvertüre (TİY) başlangıç müziği

P

Pantomime (TİY) kaba güldürü, (SİR) sözsüz güldürü
 Pantomimiker (SİR) sözsüz oyun sanatçısı
 pantomimische Behandlung (TİY) sözsüz oyunla dramatizasyon
 pantomimischer Tanz (DAN) anlatım dansı
 Pantomimus (TİY) sözsüz oyun
 Papiermaché (TİY) kartonpat, (KGÖ) kalıplı mukavva kukla
 Parabelscheinwerfer (TİY) odak-sız ışıldak
 Parade (SİR) gösteri geçidi
 Parallelgeschaltet (TİY) koşut bağ-lama

Parasit (TİY) asalak
Parkett (TİY) ön yerler
Parodie (TİY) parodi
Parterre-Athlet (SİR) yer hareketleri atletik
Parterregymnast (SİR) yer jimnastikçisi
Parterreloge (TİY) alt özel bölme
Parterrennummer (SİR) halı gösterisi
Pas assemblé (DAN) sıçrama adımı
Pas de bourée (DAN) demet
Pas de chat (DAN) kedi adımı
Pas de quatre (DAN) dörtlü dans
Pas de trois (DAN) üçlü dans
Pass (SİR) geçiş
Passatismus (TİY) geçmişçilik
Passionsspiel (TİY) acı çekme oyunu
passiver Held (TİY) edilgen kahraman
Pause (TİY) 1. ara, 2. durak
Pausenagust (SİR) ara soytarısı
Pausenglocke (TİY) ara zili
Peitsche (SİR) kırbaç
Peltschenappell (SİR) kırbaçla çağırma
Percheakt auf Stelze (SİR) sırt kambazlığı
Perche auf Perche (SİR) sırt üzerinde sırt
Perchekunstler (SİR) sırt kambazı
Perchetrick (SİR) sırt numarası
Periakt (TİY) biçme pano
Peripetie (TİY) dönüşüm
Perrucke (TİY) takma saç
Perruckenmacher (TİY) takma saç yapımcısı

Persiflage (TİY) persiflaj
Personen (TİY) oyun kişileri
Perspektive (TİY) görünge
Perspektivebühne (TİY) görüngeli sahne
Pferd (SİR) at
Pferdedressierer (SİR) at eğiticisi
Pferdedressurakt (SİR) at eğitme gösterisi
Pförtner (TİY) tiyatro kapıcısı
Phantasiekostüm (TİY) imgesel giysi
phonetische Bildung (TİY) sesbilimsel biçimleme
Phrasieren (TİY) tümceleme
physicalische Technik (TİY) dış uygulayım
Physiologische Aspekte der Farbe (TİY) rengin görünsel özellikleri
Piastrellas (SİR) piyatrellas
Pinsel (TİY) fırça
Piqué (DAN) pike
Pirouette (DAN) fırlıdak, (SİR) topaç
Pistenwand (SİR) alan çiti
Plagiat (TİY) aşırımacılık
Plakat (TİY) duvar duyurusu
Planke (SİR) yatay duruş
plankonkav Linse (TİY) içbükey mercek
planokonvex Linse (TİY) dışbükey mercek
plastische Pose (SİR) klasik poz
Platz (TİY) yer
Platzanweiser (TİY) yer gösterici
Platzanzahl (TİY) koltuk sayısı
Podest (TİY) yükselti

politisches Theater (TİY) politik tiyatro
Portal (TİY) çerçeve
Portalfelder (TİY) çerçeve kenar direği
Portalseiten (TİY) çerçeve kanadı
Portalseitenbeleuchtung (TİY) çerçeve kenar ışıkları
Pose (TİY) tavır
Positionen der Armen (DAN) kol duruşları
Positionen der Füße (DAN) temel ayak duruşları
Positionszeichen (DAN) yöneliş simgesi
Positur (SİR) klasik poz
Posse (TİY) fars
Possenreisser (TİY, SİR) soytarı
Possenspiel (SİR) soytarılar geçidi
praktische Übungen (TİY) uygulamaları
Prefocus-Fassung (TİY) ön odaklamalı dip
Premiere (TİY) ilk gece
Presschef (SİR) pazarlama sorumlusu
prima Ballerina (DAN) baş kadın dansçı, yıldız dansçı
Primadonna (TİY) baş kadın şarkıcı
Pritsche (SİR) şakşak
Privataufführung (TİY) özel gösteri
privates Theater (TİY) özel tiyatro
Probe (TİY) oyun çalışması
Probephühne (TİY) çalışma sahnesi
Probeplan (TİY) çalışma dizelgesi
Proberaum (TİY) çalışma yeri
Produktion (TİY) yapım
Programm (TİY) oyun izlencesi
Programmheft (TİY) izlence dergisi
Projektion (TİY) izdüşüm
Prolog (TİY) giriş kesimi, ön oyun
Propagandastück (TİY) uyarı-propaganda oyunu
Prospekt (TİY) dip perdesi
Proszenium (TİY) perde önü
Prüfungsausschuss (TİY) sıkkidene-tim kurulu
Psychodrama (TİY) ruhçu oyun
psychologisches Drama (TİY) ruhbilimsel oyun
Publikumeingang (TİY) seyirci girişi
Punktlichtscheinwerfer (TİY) nokta ışıldak
Puppe (KGÖ) kukla
Puppe mit Führung von Ober (KGÖ) yukardan yönetilen kukla
Puppe mit Führung von Unten (KGÖ) alttan yönetilen kukla
Puppe mit Horizontalführung (KGÖ) yatay yönetilen kukla
Puppenaufführung (KGÖ) kukla gösterisi
Puppenfilm (KGÖ) kukla filmi
Puppenkabarett (KGÖ) kabare kuklası
Puppenkunst (KGÖ) kukla sanatı
Puppenkünstler (KGÖ) kukla yapımcısı
Puppenmache (KGÖ) kukla yapımı
Puppenmeister (KGÖ) kuklacı
Puppenoper (KGÖ) kukla operası
Puppenschauspiel (KGÖ) kukla gösterisi
Puppenspiel (KGÖ) kukla oyunu

Puppenspieler (KGÖ) kukla oynatıcısı
Puppenstände (KGÖ) kukla rafı
Puppentheater (KGÖ) kukla tiyatrosu
Purim-Feier (TİY) purim oyunu
Putzfrauen (TİY) temizlik işçileri
Pyramide auf x Pferden (SİR) at üstünde piramit

Q

Quantitätszeichen (DAN) nitelik simgesi
Quecksilberdampfampe (TİY) cıva buharlı ısıtaç

R

Rachen (TİY) gılama
Radfahrer (SİR) çiftteker cambazı
Radschlagen (SİR) tekerlek
Raffvorhang (TİY) iner-çıkarcı perde
Rahmen (SİR) çerçeve
Rahmen-Oberlicht (TİY) çerçeve dizi ışıkları,
Rampe (TİY) rampa
Rang (TİY) asmakat
Raubtier (SİR) yırtıcı hayvanlar
Raubtierdressur (SİR) yırtıcı hayvan eğitimi
Raubtiernummer (SİR) eğitilmiş yırtıcı hayvanlar gösterisi
Rauchkasten (TİY) duman kutusu
Rauchsalon (TİY) sigara yeri
Rauchschieber (TİY) duman bacası
Raumbühne (TİY) çevreli tiyatro
Raum für Bühnenmodelle (TİY) maket işliği

Raummasszeichen (DAN) oylum simgesi
realisieren (TİY) uygulamak
realistisches Theater (TİY) gerçekçi tiyatro
Realität (TİY) gerçeklik
rechten Beleuchtungsturm (TİY) sağ ışık kulesi
rechter Fuss vorn (DAN) bir bacak önde
rechter Seitenmeister (TİY) sahne sağ işçibaşısı
Recht für Adaptierung (TİY) uyarılama hakkı
rechtiger Kulissenrahmen (TİY) sağ kanat
Rechts (TİY) sahne sağ
Rechtsfussrampe (TİY) sağ yer ışıkları
Rechtsmitte (TİY) sağorta
Reck (SİR) ayaklı çubuk
Reckkünstler (SİR) ayaklı çubuk jimnastikçisi
Reflektor (TİY) aynalı ısıtaç
Regenbogenrad (TİY) gökkuşağı tekerleği
Regeneffekt (TİY) yağmur etmeni
Regenkasten (TİY) yağmur kutusu
Regenmaschine (TİY) yağmur yağdırma aygıtı
Regenrohr (TİY) yağmur borusu
Regentrommel (TİY) yağmur davulu
Regie (TİY) oyun düzeni
Regiebuch (TİY) oyun düzeni defteri
Regisseur (TİY) yönetmen, (SİR) alan sorumlusu, gösteri sorumlusu
Register (TİY) ses uzamı

Reihe (TİY) dizi
reine Mimenkunst (TİY) salt söz-süz oyun
Reitakt (SİR) binicilik gösterisi
Reiterclown (SİR) atlı soytarı
Reitkunst (SİR) binicilik
Reizmoment (TİY) kışkırtıcı an
Reklamechef (SİR) pazarlama sorumlusu
Relevé (DAN) tırmanma
Repertoiredekoration (TİY) yaz-boz dekoru
Repertoiretheater (TİY) dağarcı tiyatrosu
Repetitor (TİY) çalıştırıcı
Requisiten (TİY) donatımlık, el eşyaları
Requisitenmagazin (TİY) donatımlık korunağı
Requisitenmeister (TİY) baş donatımcı
Requisitenraum (TİY) donatımlık odası
Requisitentisch (TİY) donatımlık masası
Requisiteur (TİY) donatımcı
Resonanz (TİY) titreşim
Resonanzplatte (TİY) sesyayar köruk
Resonator (TİY) tınlatıcı
Reubtierdressur (SİR) yırtıcı hayvan eğitimi
Reverenz (TİY) selamlama
Rezitation (TİY) tekli gösteri
Rezitatif (TİY) resitatif
Rhythmus (TİY) ritim
richtige Stimme (TİY) doğru ses
Richt-Linje (TİY) dekor çizgisi
Richtung (TİY) yön
Richtungszeichen (DAN) yön simgesi

Riesenwelle (SİR) büyük sarkaç
Riffel (TİY) dalgalama
Rime für Horizontbeleuchtung (TİY) çevren ışık çukuru
Ring (SİR) alan
Ringbühne (TİY) yuvarlak sahne
Ringgen (SİR) halkalar
Ringenkünstler (SİR) halka jimnastikçisi
Ringknecht (SİR) alan görevlisi
Ritterdrama (TİY) beylik oyunu
Rolle (TİY) 1. askı palangası, 2. karakter rolü, 3. rol
Rolenboden (TİY) alt ızgara, ızgara
rollender Kugelakt (SİR) top gösterisi
Rollenrinne (TİY) palanga yatağı
Rollen verteilen (TİY) rol dağıtmak
Rollocolorregler (TİY) renk karıştırma düzeni
Rollschuhkünstler (SİR) patenci
Rollschuhlaufen (SİR) tekerli paten kayma
Rollschuhtrick (SİR) tekerli paten gösterisi
romantisches Ballett (DAN) romantik bale
romantische Komödie (TİY) romantik komedya
romantisches Theater (TİY) romantik tiyatro
Rondade (SİR) çark
Rondellstange (SİR) yan direk
roter Faden (TİY) ana olay dizisi
Roulade (SİR) sırt taklası
Rouleauvorhang (TİY) tomar gergi
Röhrensteuerung (TİY) elektronik denetim

römisches Theater (TİY) Roma tiyatrosu
 Ruhe! (TİY) susun!
 Rundfunkübertragungsloge (TİY) yayın bölmesi
 Rundhorizont (TİY) çevren gergisi
 Rundtheater (TİY) yuvarlak tiyatro
 Rückfall (DAN) düşüş
 Rückschau (TİY) geriye dönüş
 Rückwärtssaltomortale (SİR) havada ters takla
 rührendes Lustspiel (TİY) içli komedya
 Rührstück (TİY) içli komedya

S

Saalbeleuchtung (TİY) 1. salon aydınlatması, 2. salon ışıkları
 Säbelfresser (SİR) kılıçyutan
 Sägespäne (SİR) talaş
 Sägemahl (SİR) talaş
 Salonlustspiel (TİY) salon komedyası
 Salto (SİR) havada takla
 Saltomortale zu Pferd (SİR) at üstünde takla
 Sammelrolle (TİY) ana makara
 Sandsack (TİY) kum torbası
 Sängerin (TİY) ezgici kadın
 Sattelplatz (SİR) alan girişi
 Sättigung (TİY) renksel doygunluk
 Satire (TİY) taşlama
 Satyr (TİY) satir
 Satyrspiel (TİY) satir oyunu
 Satz (DAN) sıçrama
 Schäferspiel (TİY) çoban komedyası

Schall (TİY) selen
 Schallbrett (TİY) yankıdüzen levhası
 schalldämpfendes Material (TİY) selen emici gereç
 Schallgewölbe (TİY) selen kubbesi
 Schallschirm (TİY) selen gergisi
 Schallwand (TİY) yankıdüzen levhası
 Schalter (TİY) çevirgeç
 Schalttafel (TİY) karartıcı tablosu
 Schalttafelpersonal (TİY) ışık görevlisi
 Scharfschütze (SİR) keskin nişancı
 Scharfschützennummer (SİR) keskin nişancılık gösterisi, kızılderili nişancılığı
 Scharnierstift (TİY) menteşe saplaması
 Schattenbild (KGÖ) gölge resim
 Schauaustellung (SİR) sergileme
 Schaubude (SİR) küçük gösteri kulübesi
 Schauerdrama (TİY) yığı oyunu
 Schaufel (TİY) kelepçe
 Schaukelbrett (SİR) tahterevallı
 Schauplatz (TİY) eylemin geçtiği yer
 Schauspiel (TİY) 1. gösterim, 2. oyun
 Schauspieldauer (TİY) oyun süresi
 Schauspieler (TİY) 1. erkek oyuncu, klasik oyuncu, 2. dramatik oyuncu
 Schauspieler (TİY) oyuncu
 Schauspielereingang (TİY) sahne kapısı
 Schauspieler-Leiter (TİY) oyuncu yönetici

Schauspieler-Regisseur (TİY) oyuncu yönetmen
 Schauspielhaus (TİY) gösteri evi
 Scheinwerfer auf Sockel (TİY) dipoli ışıldak
 Scheinwerfer auf Stativ (TİY) ayaklı ışıldak
 Scheinwerferhalter (TİY) ışıldak askısı
 Scheinwerfer in Bügel (TİY) mandallı ışıldak
 Scheinwerfer-Klappe (TİY) ışıldak kapağı
 Scheinwerferraum (TİY) ışıldak korunağı
 Scheinwerfer-Requisiten (TİY) ışıldak takıları
 Schere (SİR) makas
 Scheudelbrett (SİR) yaylı düzey
 Schiebewegung (DAN) kaydırma hareketi
 Schiebebühne (TİY) kayar sahne
 Schieberblende (TİY) menteşeli kepenk
 Schiebewiderstand (TİY) karşı dirençli karartıcı
 schlefer Kullissenrahmen (TİY) köşe panosu
 Schiene (TİY) kaydırma rayı
 Schifftheater (TİY) yüzer tiyatro
 Schlafzimmerstimme (TİY) yatak odası sesi
 Schlangemann (SİR) yılan adam
 Schlangendresseur (SİR) yılan oynatıcısı
 Schlappdraht (SİR) gevşek tel
 Schlappseil (SİR) gevşek ip
 Schleierstoff (TİY) kalın tül
 Schleiertvorhang (TİY) 1. ses geçirmez perde, 2. tül perde

Schliessen des Stromkreises (TİY) akımı kapama
 Schlosserei (TİY) demir işliği
 Schlossergehilfen (TİY) demirciler
 Schlossermeister (TİY) demirci ustası
 Schlosserwerkstatt (TİY) demir işliği
 Schlusszene (TİY) çözüm sahnesi
 Schlusswort (TİY) bitiş sözleri
 Schmeichler (TİY) dalkavuk
 Schminke (TİY) yüz boyama
 schminken (KGÖ) kukla boyamak
 Schminkspiegel (TİY) oyuncu aynası
 Schnee-Effekt (TİY) kar etmeni
 Schneekasten (TİY) 1. kar kutusu, 2. kar salıncağı
 Schneldergehilfer (TİY) dikişçi
 Schneidermeister (TİY) bıçkı-dikiş sorumlusu
 Schneiderwerkstatt (TİY) giysi işliği
 schnelle Verwandlung (TİY) çabuk değişme
 Schnitzer (KGÖ) kukla yontma
 Schnürboden (TİY) üst ızgara
 Schnürbodenmann (TİY) çalışma köprüsü işçisi
 Schnürmeister (TİY) çalışma köprüsü işçibaşısı
 Schräge (TİY) eğim
 schräges Bühnenpost (TİY) eğimli yükselti
 Schraubhaken (TİY) gözlü vida
 Schriftsteller (TİY) oyun yazarı
 schrille Stimme (TİY) keskin ses
 Schritt (DAN) adım
 Schuldrama (TİY) öğretici oyun
 Schule (TİY) okul
 Schulterstand (SİR) omuzla denge

Selbstgespräch (TİY) tekli konuşma
senkrechte Beleuchtung (TİY) dikey ışıklama
senkrechter Winkel (TİY) dikey açı
Shirting (TİY) saydam gergi
Sicherheitsbeleuchtung (TİY) aksama aydınlatması
Sicherung (TİY) korunç
Sicherungsdraht (TİY) korunç teli
Sicherungskasten (TİY) dağıtım kutusu
Sicherungsring (TİY) korunç bağı
sich öffnen (TİY) açılmak
siffles pratique (KGÖ) kukla düdüğü
Signallampe (TİY) uyarı ışığı
signaltafel (TİY) uyarı ışığı denetim tablosu
Simultanbühne (TİY) 1. çok amaçlı sahne, 2. eşzamanlı sahne
Simultandekoration (TİY) eşzamanlı dekor
Singspiel (TİY) güldürücü opera, taşlamalı güldürü
Sissone (DAN) sison
Sittenkomödie (TİY) töre komedyası
Situation (TİY) durum
Situationskomödie (TİY) durum komedyası
Sitzplan (TİY) oturma planı
Sitzplatz (TİY) yer
Sitzreihen (SİR) oturma sıraları
Sketch (TİY) skeç
sociales Drama (TİY) toplumcu oyun

sozialistische Realismus (TİY) toplumcu gerçekçilik
Soffitte (TİY) 1. üst sahne boşluğu, 2. tavan perdesi
Soloproberaum (TİY) solist çalışma yeri
Solotanz (DAN) çeşitleme
Solotänzerin (DAN) solo dansçı, baş kadın dansçı
Solovortrag (TİY) tekli gösteri
Sommertournee (SİR) yaz dolaşısı
Sopran (TİY) soprano
Soubresant (DAN) melek sıçraması
Soubrette (TİY) yardımcı genç kız
Souffleur (TİY) fısıldayıcı
Souffleurbuch (TİY) fısıldayıcı defteri
Souffleurkasten (TİY) fısıldayıcı odacığı
soufflierbuch (TİY) fısıldayıcı defteri
Spannrolle (TİY) germe palangası
Spannung (TİY) gerilim
Spannungsführend (TİY) akım açık
Spannungszeichen (DAN) gerilim simgesi
Speicher (TİY) koranak
Spektakl-Stück (TİY) parlak gösteri oyunu
Sperrholz (TİY) sıkıştırılmış levha, sunta
Spezielgips (TİY) özel kaplama
Spiel (TİY) oyunculuk
Spielanweisung (TİY) oyun düzeni notları
Spieldouble (TİY) yedek
spielen (TİY) oynamak
Spießflöche (TİY) oyun alanı
Spießflächen-Leuchte (TİY) oyun alanı ışıkdağı
Spießflächenoberlicht (TİY) sahne üstü dizi ışıkları
Spielkäfig (SİR) oyun kafesi
Spielleiter (TİY) 1. sahne yetkilisi, 2. yapımcı, 3. yönetmen
Spieloper (TİY) güldürücü opera
Spielplan (TİY) dağar
Spielprosenium (TİY) yapay yüzey
Spieltanz (TİY) güldürücü dans
Spielzeit (TİY) tiyatro dönemi
Spionagestück (TİY) casusluk oyunu
Spitzentanzschue (DAN) sert uçlu bale ayakkabısı
spornförmige Bühne (TİY) çıkıntı sahne
Sportspiel (TİY) taşlama
Sprechatmung (TİY) soluk denetimi
Sprechausdruck (TİY) ses değiştirme
Sprechbildung (TİY) konuşma eğitimi
Sprechclown (SİR) konuşan soy-tarı
Sprechstimme (TİY) konuşma sesi
Springer (SİR) sıçramacı
Spritzpistole (TİY) tabanca
Sprung (DAN) atlama, (SİR) havada takla
Sprungfedermatrasse (SİR) sıçrama minderi
Staatstheater (TİY) devlet tiyatrosu
Stäbchen (SİR) hokkabaz değneğı
Stadttheater (TİY) belediye tiyatrosu

- städtisches Theater** (TİY) belediye tiyatrosu
Stallquadret (SİR) hayvan bahçesi
Stallmeister (SİR) ahırcıbaşı
Stallzelt (SİR) hayvan çadırı
Standbein (DAN) taşıyıcı bacak
Ständer (TİY) taşınır ısıldak
Standfestigkeit (DAN) dengeli a-dım
Standhaftigkeit (TİY) sağlamlaştırma
Standiger Zirkusbau (SİR) yerleşik sirk
Stange (TİY) taşıma çubuğu
Stangepuppe (KGÖ) sopalı kukla
Stanislawski-System (TİY) Stanislavski dizgesi
starke Stimme (TİY) güçlü ses
starker Mann (SİR) güçlü adam
Starsystem (TİY) yıldızcılık
Stationentechnik (TİY) durak yön-temi
Statist (TİY) figüran
Statistenführer (TİY) baş figüran
Steckenbleiben (TİY) tutulma
Stecker (TİY) sahne fişi
Steckerkasten (TİY) priz kutusu
Steifdraht (SİR) gergin tel
Steifengewicht (TİY) destek ağır-lığı
Steifseil (SİR) gergin ip
Steigerfinale (SİR) piramit bitişi
Steigerung (TİY) kerteleme
Steigerungszichen (DAN) yüksel-me simgesi
Stegreif (TİY) doğaçlama
Stegraiftheater (TİY) doğaçlama tiyatrosu
Stehplatz (TİY) ayakta seyir yeri
Stellprobe (TİY) yerleştirme
Sterneneffekt (TİY) yıldız etmeni
Sternenvorhang (TİY) yıldız ger-gisi
Steuerhebel (TİY) komuta kolu
Stichwort (TİY) son söz
Stiel (TİY) basamak
Stimmfall (TİY) büküm
stilistischer Kostüm (TİY) tarih-sel giysi
Stilkostüm (TİY) tarihsel giysi
Stimmbildung (TİY) ses eğitimi
Stimme (TİY) ses
Stimmencharakter (TİY) ses özel-liği
Stimmumfang (TİY) ses yüksek-liği
Stimmung (TİY) sesleme
Stimmzimmer (TİY) müzisyenler odası
Stoffprobe (TİY) örnek gereç
Strassenspieler (TİY) sokak oyun-cuları
Strassentheater (TİY) köşebaşı ti-yatrosu
Streiflicht (TİY) dizi ışıklar
Streulicht (TİY) dağıtılmış ışık
Streuscheibe (TİY) dağıtıcı süz-geç
Streuscheinwerfer (TİY) dağıtıcı ısıldak
Strich (TİY) budama
Stroboskopische Beleuchtung (TİY) çakar-söner ısıldak
Stockpuppe (KGÖ) değnekli kukla
Stromkreis (TİY) akım
Stromunterbrecher (TİY) akım ke-sici
Studlobühne (TİY) uygulama sah-nesi

- Stufenfolge** (TİY) sıralama
Sturm und Drang (TİY) fırtına ve atılış
Stück (TİY) oyun
Stückprobe (TİY) ayrıntı çalış-ması
Stückschluss (TİY) bitim
Stückschreiber (TİY) oyun yazarı
Stütze (TİY) pano desteği
surrealistisches Theater (TİY) ger-çeküstücü tiyatro
symmetrisches Bühnenbild (TİY) bakışık dekor
sympatische Stimme (TİY) sıcak ses
Synchronisierung (TİY) eyleme
Synopsis (TİY) özet
synthetische Entwicklung (TİY) bireşimsel gelişim
synthetisches Theater (TİY) bire-şim tiyatrosu
Szenarist (TİY) senaryocu
Szenarium (TİY) senaryo
Szene (TİY) sahne
Szenenphoto (TİY) oyun fotogra-fı, sahne fotoğrafı
Szenerie (TİY) dekor
szenischer Oberleiter (TİY) sahne-başyetkilisi
Szopka (KGÖ) şopka

T

- Tagesarbeiter** (TİY) gündüz işçisi
Tagesvorstellung (TİY) gündüz gösterisi
Talglicht (TİY) donyağı kandili
Tannenholz (TİY) çam tahtası
Tanz (DAN) dans
Tanz-Ensemble (DAN) bale toplu-luğu
Tänzer (DAN) erkek bale dansçısı
Tanzleiter (DAN) dans yöneticisi
Tanzprobensaal (DAN) dansçı ça-lışma yeri
Tanzrock (DAN) dans eteği
Tanzschrift (DAN) dans düzeni notlaması
Tanzschule (DAN) dans okulu
Taschendeck (SİR) yankesici
Taschenspieler (SİR) çabukel
Tau (SİR) çadır halatı
Taubenschlag (TİY) güvercin yu-vası
Tauchen (SİR) dalış
Technischeprobe (TİY) uygulam çalışması
Teil (TİY) rol
Teintfarbe (TİY) ten boyası
Tellerjongleur (SİR) tabak hok-kabazı
Tellerspiel (SİR) tabak döndürme
Tempound-Rhythmus (TİY) hız-tar-tım
Temps de cuisse (DAN) kalça adı-mı
Temps de flèche (DAN) dönerek atlama
Temps de pointe (DAN) parmak ucu evresi
Temps levé (DAN) küçük sıçrama
Tenor (TİY) tenor
Terrain (TİY) taban
Terrakotta (KGÖ) toprak kukla
Tetralogie (TİY) dörtleme
Teufel (TİY) şeytan
Textbuch (TİY) betikçe
Textdichter (DAN) metin yazarı
Theater (TİY) tiyatro

- Theaterarten** (TİY) tiyatro türleri
Theater der Grausamkeit (TİY) kiyıcılık tiyatrosu, yığlı tiyatrosu
Theater der Schweigens (TİY) susku tiyatrosu
Theaterdichter (TİY) oyun yazarı
Theaterfachmann (TİY) tiyatro uzmanı
Theaterfest (TİY) tiyatro şenliği
Theatergebäude (TİY) tiyatro yapısı
Theaterkasse (TİY) bilet satış yeri
Theaterkunst (TİY) tiyatro sanatı
Theaterleiter (TİY) genel yönetici
Theatermuseum (TİY) tiyatro müzesi
Theaternarr (TİY) tiyatrosever
Theaterplastiker (TİY) yapım uzmanı
Theaterschneider (TİY) tiyatro terzisi
Theaterstück (TİY) oyun
Theatertechnik (TİY) tiyatro uygulayımı
Theatertruppe (TİY) topluluk
Theaterwissenschaft (TİY) tiyatro bilimi
Theaterwissenschaftler (TİY) tiyatro bilgisi
theaterwissenschaftliche Erziehung (TİY) tiyatro eğitimi
Theater-Zeitschrift (TİY) tiyatro dergisi
Theaterzensur (TİY) oyun sıkıdenetimi
Theaterzettel (TİY) el duyurusu
theatralisch (TİY) tiyatroluk
theatralische Zeit (TİY) olay süresi
theatralisieren (TİY) tiyatrolaştırma
Thema (TİY) asal düşünce
Thesenstück (TİY) savlı oyun
tiefe Register (TİY) pes bölge
Tiernummer (SİR) hayvan gösterisi
Tierbändiger (SİR) yırtıcı hayvan eğitici
Tierwärter (SİR) hayvan bakıcısı
Tiger zu Pferd (SİR) at üstünde kaplan
Timing (TİY) zamanlama
Tirade (TİY) uzun konuşma
Tischlergehilfen (TİY) tiyatro doğramacıları
Tischlermeister (TİY) doğramacı ustası
Tischlerwerkstatt (TİY) marangoz işliği
Tital (TİY) başlık
Titelrolle (TİY) başrol
Todessprung (SİR) ölüm atlaması
Todespunkt (TİY) ölü nokta
Todesring (SİR) ölüm halkası
Todestauchen (SİR) ölüm dalışı
Ton (TİY) 1. selen, 2. ses tonu
Tonband (TİY) ses şeridi
Tonband-Gerät (TİY) sesalıcı
Tonmeister (TİY) selen uzmanı
Tonmeisterkabine (TİY) selen odası
Tonmeisterpult (TİY) selen denetim masası
Tonnelet (DAN) kısa etek
totales Theater (TİY) tümcül tiyatro
Tour (DAN) dönüş
Tour de reins (DAN) arkayı dönme

- Touren** (DAN) dönüşler
Tour en l'air (DAN) havada dönüş
traditionelles Puppenspiel (KGÖ) geleneksel kukla
traditionelles Theater (TİY) geleneksel tiyatro
tragbare Puppenbühne (KGÖ) taşınabilir kukla sahnesi
Trage (TİY) boyunduruk
Träger (SİR, DAN) taşıyıcı
Tragikomödie (TİY) acıklı güldürü
tragisch (TİY) acıklı
tragische Oper (TİY) acıklı opera
Tragöde (TİY) tragedya oyuncusu
Tragödie (TİY) tragedya
Tragödie-Ballett (DAN) bale tragedyası
Trampolin (SİR) yaylı düzey
Transformator (TİY) dönüştürücü
Transmissionsgrad (TİY) geçme oranı
Transportable Schalttafel (TİY) taşınır karartıcı
Transportkäfig (SİR) taşıma kafesi
Trapez (SİR) trapez
Trapezgestell (SİR) oturak
Trapez-Künstler (SİR) trepezci
Trapeznummer (SİR) trapez gösterisi
Trauerspiel (TİY) tragedya
Travestie (TİY) gülünçleme
Trikot (DAN) triko
Trilogie (TİY) üçleme
Trope (TİY) trop
Truppeleiter (TİY) topluluk başı
Tunika (DAN) tunik
Turngerät (SİR) jimnastik araç ve gereçleri
Tüll (TİY) tül

- Türwand** (TİY) kapı panosu
Typ (TİY) tip

U

- Übereinandergreifen** (TİY) kaplaşım
Überladen (TİY) aşırı yükleme
übernehmen (TİY) yerine geçmek
überspielen (TİY) abartılı oynamak
überstürztes Sprechen (TİY) ses yuvarlanması
Übertragungen (DAN) destekler
Übung (DAN) alıştırma
Übung in Raum (DAN) ortada çalışma
Ultraviolettes Licht (TİY) kara ışık
Umbau (TİY) dekor değişimi
Umdrehen (SİR) dönme
Umgänge (TİY) geçiş yolları
Umgangssprache (TİY) konuşulan dil
Umkleungskabine auf der Bühne (TİY) çabuk değişme odacığı
ummanteltes Kabel (TİY) ışıldak kablo
Umschreibung (TİY) dolambaçlı deyim
Unabhängiges Stromkreis (TİY) bağımsız akım
Unheberecht (TİY) yazar payı
Universitätstheater (TİY) üniversite tiyatrosu
unmerklicher Unterschied (TİY) ayırtı
unter (TİY) altında
Unterbewusst (TİY) bilinçaltı
Unterbühne (TİY) alt sahne

Unterbühnengeschoss (TİY) sahne altı
Unterdrückung (TİY) atlama
Unterhaltungsstück (TİY) eğlendiri gösteri
Untermachinerie (TİY) alt sahne aygıtları
Untermann (SİR) taşıyıcı
Untheatralisch (TİY) tiyatro dışı
Uraufführung (TİY) ilk oynanım
Uraufführungsrecht (TİY) öncelik hakkı

V

Valet (TİY) Valet
variable Stimme (TİY) değişken ses
Vaudeville (TİY) taşlamalı güldürü
Ventilationsklappe (TİY) havalandırma dilimleri
verändebare Bühne (TİY) değişebilir sahne
veränderbarer Raum (TİY) değişken seyir yeri
veränderbarer Kullissenwagen (TİY) değişken pano
verbieten (TİY) yasaklamak
Verbindung (TİY) duygu-düşünce alış-verişi
verbindliche Szene (TİY) zorunlu sahne
verdichten (TİY) yoğunlaştırmak
Verdrehung (TİY) biçim bozumu
verdunkeln (TİY) ışıkları azaltmak
Verdunkler (TİY) karartıcı
Verfolgungsscheinwerfer (TİY) izleyici ışıldak

Vergötterung (TİY) Tanrılaştırma
Verkleiderte Tänzerin (DAN) giysili kadın dansçı
Verkleidung (TİY, DAN) kılık değiştirme
Verkleidung aus Samt (TİY) kadife kaplama
Versenkungsfläche (TİY) 1. iner çıkar taban, 2. hareketli taban
Versenkungsklappe (TİY) yer kaplığı
Versenkungsrampe (TİY) açılır-kapanır yer ışıkları
Verstärker (TİY) sesbüyütür
Versatzbeleuchtung (TİY) taşınır aynalı ışıtaç
verschleierte Stimme (TİY) örtülü ses
Versteifungsleiste (TİY) pano bağlantısı
versteifte Dekorationswand (TİY) berkitme panosu
Vertep (KGÖ) vertep
Vertellungskasten (TİY) pabuç
Vertikalseil (SİR) eğimli tel
Vertrag (TİY) sözleşme
Verwaltungsdirektor (TİY) yönetici
Verwandlung (TİY) 1. dönüştürüm, 2. dekor değişimi
Verwandlungsfigur (KGÖ) değişken kukla
Verwandlungsszenerie (TİY) değişebilir dekor
Verwicklung (TİY) olay dizisi
verzögern (TİY) askıda bırakmak
Verzögerung (TİY) geciktirim
Vestibül (TİY) oturma yeri
Video-Band Gerät (TİY) görüntü alıcı

Vierfarbensystem (TİY) dört renk aygıtı
Viermämmerkolonne dörtlü kolon
vierte Stellung (DAN) dördüncü ayak duruşu
Violino (SİR) minik keman
vierfaches Reck (SİR) dörtlü çubuk
Vokalensemble (TİY) ses topluluğu
Volkspuppenspiel (KGÖ) halk kuklası
Volkstanz (DAN) halk dansı
Volkstheater (TİY) halk tiyatrosu
volkstümliches Puppenspiel (KGÖ) geleneksel kukla
voll Licht (TİY) çiğ ışık
Voltigeur (SİR) 1. doruktaki, 2. at cambazı
Vomitarium (SİR) seyirci yolu
von Kopf zu Kopf (SİR) kafa kafa denge
völlig verdunkeln (TİY) karartmak
Voraufführung (TİY) sıkıdenetim
vorbereitende Position (DAN) hazırılık duruşu
Vorbereitung (TİY) hazırlık
Vorbereitungsbühnenregler (TİY) önceden saptamalı karartıcı
Vorbühne (TİY) önsahne
Vorbühnenbeleuchtung (TİY) önsahne ışıldakları
Voreinstellungstafel (TİY) önceden saptamalı karartıcı
Vorhalle (TİY) oturma yeri
Vorhang (TİY) perde, içperde
Vorhangzieher (TİY) perdecici
Vorhangszustange (TİY) perde yolu
Vorn (TİY) önünde
Vornerechts (TİY) sağ aşağı

vorrückende Farben (TİY) ilerleyen renkler
vorsatzlinse (TİY) ek mercek
Vorspiel (TİY) ön gösteri
Vorsprechen (TİY) sesi fırlatma
Vorstadtbühne (TİY) kenar tiyatrosu
vorstellendes Theater (TİY) göstermeci tiyatro
Vorstellungskraft (TİY) imgelem
Vortrag (TİY) düzgün konuşma
Vorverkauf (TİY) yer ayırtma
Vorwärtsredschlagen (SİR) Fas tekerleği
Vorwärtssaltomortale (SİR) havada ileri takla

W

Wachs (KGÖ) mum kukla
Wachlicht (TİY) mum kandili
Wächter (TİY) tiyatro bekçisi
Wagehals (SİR) ölüm taklası
Wagen (SİR) araba
Wagenbühne (TİY) araba sahne
Wagner-Vorhang (TİY) iner-çıkarp perde
Wahl des Spielers (TİY) oyuncu seçimi
Wahrheit und Glaube (TİY) gerçek ve inanma
Wand (TİY) pano
Wandeldekoration (TİY) kaldıraç dekoru
Wandermuseum (SİR) gezici müze
Wanderpuppenbühne (KGÖ) gezici kukla topluluğu
Wandertheater (TİY) gezici tiyatro
Wandertruppe (TİY) dolaşıcı topluluk

Wanderzirkus (SİR) gezici sirk
Wandleuchte (TİY) duvar ısıtıcı
warme Farbe (TİY) sıcak renkler
Wassespiele (TİY) su oyunları
Wasserversatz (TİY) deniz
Wasserwagen (SİR) su arabası
Wasserweg (TİY) su yolu
Wayang (KGÖ) wayang
Wechsel (SİR) değişme
wechsel der Füße (DAN) ayak de-
ğiştirmesi
Wechselgespräch (TİY) konuşma
Wechselstrom (TİY) dalgalı akım
Wegziehen (TİY) dekor çekmek
weiche Stimme (TİY) gevşek ses
weisser Clown (SİR) akyüzlü soy-
tarı
weisses Ballett (DAN) ak bale
Welleneffekt (TİY) dalga etmeni
wellenförmige Decke (TİY) dalgalı
tavan
wellenförmige Wand (TİY) oluklu
duvar
Wendung über Links (DAN) sola
dönüş
Wendung über Rechts (DAN) sağa
dönüş
Werkstat (TİY) işlik
Werkstättenleiter (TİY) işlik so-
rumlusu
Werkstatttheater (TİY) deneme ti-
yatrosu
Wickeln (DAN) sarma
Wiederaufführung (TİY) yineleme
Widersinn (TİY) anlam karışıklığı
Widerstand (TİY) direnç
wilde Dressur (SİR) sert eğitim
Winde (TİY) sahne kaldırağı
Windmaschine (TİY) rüzgar aygıtı
Windung (DAN) mekik

Winkelelsen (TİY) köşebent
Winkelkullissen (TİY) köşe panosu
Winkelschütze (TİY) köşe desteği
Wippe (SİR) güvenlik ağı
Wirbel (DAN) çevrinti
Wohnwagen (SİR) araba konut
Wolkenapparat (TİY) bulut aygıtı
Wolkeneffekt (TİY) bulut etmeni
Wolkenprojektor (TİY) bulut yan-
sıtıcı
Wortspiel (TİY) söz cambazlığı
Wuchtkolben (SİR) halter
wurze Rolle (TİY) gösterişsiz rol

X

X-Strahlen (TİY) konser ısıtıcı

Z

mentese
zahme Dresseur (SİR) yumuşak
eğitim
Zahngang (SİR) dişlerle tutunma
Zapfenverschluss (TİY) saplama
mentese
Zauberer (SİR) büyücü
Zauberstück (TİY) peri oyunu
zeitgenössisches Kostüm (TİY) çağ-
daş giysi
Zeitmasszeichen (DAN) süre sim-
gesi
Zeitstück (TİY) güncel oyun
Zelt (SİR) çadır
Zeltbühne (TİY) çadır tiyatrosu
Zeltmeister (SİR) baş çadırcı
Zeltsalson (SİR) sirk dönemi
Zeltzirkus (SİR) çadır sirk
Zensurausschuss (TİY) sıkıdenetim
kurulu
Zentralbühne (TİY) çevreli tiyat-
ro

Zentralmast (SİR) orta direk
Zeremonienmeister (TİY) törenci-
başı
Zimmerdekoration (TİY) iç dekor,
oda dekoru
Zimmermannsplan (TİY) tahta iş-
leri çizelgesi
Zimmertheater (TİY) oda tiyatrosu
Zirkus (SİR) sirk
Zirkusdiener (SİR) sirk hademesi
Zirkusdirektor (SİR) sirk yöneti-
cisi
Zirkus Kapellmeister (SİR) sirk
yönetmeni
Zirkusnummer (SİR) sirk nume-
rası
Zirkusakı (SİR) sirk numarası
Zirkuskünstler (SİR) sirk sanat-
çıları
Zirkusreiter (SİR) sirk binicisi
Zischen (TİY) ısıklamak
Zopfhang (SİR) saçlardan asılma
zu den Zuschauern (TİY) ad
spectatores (rol dışı seyirciye)
Zugseil (TİY) perde teli
Zuhörer (TİY) dinleyici

zurückgehende Farben (TİY) geri-
leyen renkler
zusammengehalten Füße (DAN)
ayaklar yakın
zusammengesetzte Farbe (TİY)
ikincil renkler
Zusammenstellung (TİY) tasarım
Zuschauer (TİY) seyirci
Zuschauerraum (TİY) seyir yeri
Zuschauerraumschalttafel (TİY)
salon aydınlatma ana çevirgeci
Zweideutigkeit (TİY) ikianlamlılık
zweifaches Reck (SİR) çifte çubuk
Zwelpersonenstück (TİY) ikili o-
yun
Zweiseitiges Gewerbe (TİY) çift
yüzlü kumaş
zweiter Rang (TİY) galeri, ikinci
asma kat
zweite Stellung (DAN) ikinci ayak
duruşu
Zwergzweirad (SİR) cüce çiftteker
Zweiegesang (TİY) ikili ezgi
Zwilegespräch (TİY) konuşma
Zwischenspiel (TİY, SİR) ara oyu-
nu

FRANSIZCA DİZİN

A

aboyeur (SİR) çağırıcı
 accent métrique (TİY) tartı vur-
 gusu
 accentuation (TİY) vurgu
 accessoire de costume (TİY) giysi
 takısı
 accessoire de décor (TİY) sahne
 eşyası
 accessoires (TİY) donatımlık
 accessoires à main (TİY) el eşya-
 ları
 accessoires de projecteur (TİY)
 ışıldak takıları
 accessoiriste (TİY) donatımcı
 achèvement (TİY) bitim
 acoustique (TİY) yankıdüzen
 acrobate (SİR) akrobat
 acrobate aérien (SİR) hava cam-
 bazı
 acte (TİY) bölüm
 acteur (TİY) erkek oyuncu
 acteur (TİY) oyuncu
 acteur amateur (TİY) özenci oyun-
 cu
 acteur comique (TİY) güldürü o-
 yuncusu
 acteur de composition (TİY) ıra
 oyuncusu

acteur-directeur (TİY) oyuncu yö-
 netici
 acteur en représentation (TİY)
 konuk oyuncu
 acteur-metieur en scène (TİY) o-
 yuncu yönetmen
 acteur professionnel (TİY) uğraş-
 tan oyuncu
 acteur qui seconde les premiers
 rôles (TİY) yardımcı oyuncu
 acteurs ayant des rôles de second
 plan (TİY) destekleyici oyuncu-
 lar
 action (TİY) eylem
 actrice (TİY) kadın oyuncu
 adage (DAN) yavaş çalışma
 adaptation (TİY) 1. duruma uyma,
 2. uyarlama
 adaptation colorée (TİY) renksel
 uyma
 adapter (TİY) uyarlamak
 adapteur (TİY) uyarlayıcı
 affiche (TİY) duvar duyurusu
 affiche-annonce (TİY) el duyurusu
 age d'or (TİY) altın çağ
 agrès (SİR) jimnastik araç ve ge-
 reçleri
 aire de jeu (TİY) oyun alanı
 airplane (KGÖ) kukla çatalı
 alcade (SİR) güçlü adam

allégorie de l'histoire (TİY) tarih
 örnekleme
 allumer (TİY) akım vermek
 allusion (TİY) imleme
 amateur (TİY) özenci
 ambiance (TİY) hava
 amphithéâtre (TİY) basamaklı ti-
 yatro
 amplificateur (TİY) sesbüyütür
 ampoule claire (TİY) renksiz say-
 dam ışıtaç
 anachronisme (TİY) tarihsel aykır-
 rılık
 analyse (TİY) çözümleme
 anecdote (ÖYC) fıkra
 angle d'ouverture de faux (TİY)
 ışık açısı
 angle perpendiculaire (TİY) dikey
 açı
 animal savant (SİR) gösteri hay-
 vanı
 ankus (SİR) fil çomağı
 anneau à vis (TİY) gözfi vida
 anneaux (SİR) halkalar
 anneliste (SİR) halka jimnastik-
 çisi
 antagoniste (TİY) karşıt kişi
 anticlimax (TİY) kerteleme gediği
 antipodiste (SİR) ayak hokkabazı
 anti-théâtrale (TİY) tiyatro dışı
 anti-théâtre (TİY) antitiyatro
 apart (TİY) apar
 aplomb (DAN) dengeli adım
 apologie (TİY) savunca
 apothéose (TİY) tanrıcılık
 appareil à nuages (TİY) bulut ay-
 gıtı
 appareil à projection (TİY) gös-
 terici

appareil à vent (TİY) rüzgar
 gıtı
 appareil bande-vidéo (TİY) görüntü
 tı alıcı
 appareil de chauffage (TİY) ısıtma
 düzeni
 appareil pour projections animées
 (TİY) film gösterici
 apparition (TİY) görüntü etmeni
 appel (DAN) atılım, (SİR) çağırma
 appel à la main (SİR) elle çağır-
 ma
 appel au fonet (SİR) kırbaçla ça-
 ğırma
 appel au genou (SİR) dizle çağır-
 ma
 apprendre à prononcer (TİY) sesi
 fırlatma
 applaudissement (TİY) alkış
 applications pratiques (TİY) uygu-
 lama
 applique (TİY) duvar ışıtaç
 appuyer (un décor) (TİY) dekor
 çekmek
 arabesque (DAN) arabesk
 arc (TİY) ışık yayı
 architrave (TİY) alınlık
 arena (TİY) alan
 argument (DAN) konu özeti
 aria (TİY) arya
 arrière-scène (TİY) arka sahne
 arrivée de secteur (TİY) ana da-
 ğıtım odası
 art de l'acteur (TİY) oyunculuk
 art des marionnettes (KGÖ) kukla
 sanatı
 art de théâtre (TİY) tiyatro sanatı
 articulation (TİY) boğumlanma
 artiste (TİY) sanatçı

a de cirque (SİR) sirk sanat-
 te de pantomime (SİR) söz-
 iz oyun sanatçısı
 iste dramatique (TİY) dramatik
 oyuncu
 rtiste lyrique (TİY) lirik oyuncu,
 opera şarkıcısı
 rtistes de ville (TİY) sokak oyun-
 cuları
 scenseur de scène (TİY) sahne
 iner-çıkartı
 sse-cou (SİR) havada ileri takla
 ssises (DAN) dengeli adım
 ssociation des critiques (TİY)
 eleştirmenler birliği
 teller (TİY) ışık
 teller de bottier (TİY) ayakkabı
 işliği
 teller de costumes (TİY) giysi iş-
 liği
 teller de décors (TİY) dekor iş-
 liği
 teller de meniserie (TİY) ma-
 rangoz işliği
 teller de peinture (TİY) boya iş-
 liği
 teller de serrurerie (TİY) demir
 işliği
 telle (KGÖ) kukla çatalı
 thlète de tapis (SİR) yer hareket-
 leri atletli
 ttitude (TİY) tavır, (DAN) 1. u-
 yumlu duruş, 2. yöneliş
 ttitude préparatoire (DAN) hazır-
 lık duruşu
 u-dessous de (TİY) altında
 uditeur (TİY) dinleyici
 udition (TİY) giriş sınavı

auguste (SİR) Oğüst
 auguste de solrée (SİR) ara soyta-
 rısı
 autel (TİY) sunak
 auteur dramatique (TİY) oyun ya-
 zarı
 auteur du livret (DAN) metin ya-
 zarı
 autotransformateur (TİY) özdö-
 nüştürücü karartıcı
 avalanche (TİY) çığ makinesi
 avaleur de sabres (SİR) kılıçyu-
 tan
 avant-scène (TİY) önsahne
 avant-scène mobile (TİY) tekerlek-
 li ön sahne
 avec la mâchoire articulée (KGÖ)
 hareketli çeneli
 avec les yeux mobiles (KGÖ) hare-
 ketli gözlü
 avertissement (TİY) uyarı aygıtı
 aveugleurs (TİY) ışıldak kapağı
 avoir un trou (TİY) tutulma

B

baffle (TİY) sesyayar körük
 baignoire (TİY) alt özel bölme
 balcon (TİY) asmakat
 ballerina (DAN) solo dansçı
 ballet (DAN) bale
 ballet abstrait (DAN) soyut bale
 ballet aérien (SİR) hava dansı
 ballet blanc (DAN) ak bale
 ballet-bouffe (TİY) güldürücü dans
 ballet classique (DAN) klasik ba-
 le
 ballet de cour (DAN) saray balesi
 ballet de jésuites (DAN) Cizvit ba-
 leti

ballet-mascarade (DAN) karnaval
 balesi
 balletomane (DAN) bale delisi
 ballet-pantomime (DAN) sözsüz o-
 yunlu bale
 balet romantique (DAN) romantik
 bale
 bande d'air (TİY) gök
 bande d'eau (TİY) deniz
 bande sonore (TİY) ses şeridi
 banquette (SİR) alan çiti
 barre (DAN) balet tutamağı
 barre fixe (SİR) ayaklı çubuk
 barrière de porteur (SİR) tahta
 kafes
 barriste (SİR) ayaklı çubuk jim-
 nastikçisi
 baryton (TİY) bariton
 bascule (SİR) tahterevalli
 bâtiment du théâtre (TİY) tiyatro
 yapı
 bâtonnet (SİR) hokkabaz değneği
 bâtonnet de bouche (SİR) ağız değ-
 neği
 bâtoude (SİR) büyük sıçrama tah-
 tası
 battant (TİY) çubuk askı
 battant de bois (TİY) tahta askı
 batte (SİR) şakşak
 battement (DAN) çırpma
 belluaire (SİR) yırtıcı hayvan eği-
 tici
 béquille (TİY) pano desteği
 bicyclette de poche (SİR) cüce
 çiftteker
 billet de faveur (TİY) ücretsiz giriş
 belgesi
 billetterie (SİR) bilet satış arabası
 biomécanique (TİY) biyomekanik
 oyunculuk
 bobines (TİY) ızgara palangaları

bois de sapin (TİY) m tahtas
 bois de tilleul (KGÖ) lamur kuk-
 la
 bois sculpté (KG) yontulmuş
 kukla
 bois tourné (KGÖ) na işi kukla
 boîte à éclair (TİY) parlama et-
 meni kutusu
 boîte à fumée (TİY) duman kutu-
 su
 boîte à lumière (T) taşınır ışıl-
 dak
 boîte à lune (TİY) yışıği kutusu
 boîte à neige (TİY) kar kutusu,
 kar salıncağı
 boîte à pluie (TİY) yağmur kutu-
 su
 boîte à prise (TİY) priz kutusu
 boîte à tonnerre (TİY) gökgürültü-
 sü sandığı
 boîte de coupe circuit (TİY) dağı-
 tım kutusu
 boîte du souffleur (TİY) fısıdayı-
 cı odacığı
 borani (SİR) akrobatik atlama
 bottier (TİY) kurduracı
 bouchon de projecteurs (TİY) ışıl-
 dak kapağı
 bouclage de la bouche (SİR) tak-
 la içinde taklı
 bougie de cire (TİY) mum kan-
 dili
 bougie électrique (TİY) yapay
 mum
 bout d'entrée (SİR) ara oyunu
 bredouillement (TİY) ses yuvar-
 lanması
 brigadier (TİY) ışık görevlisi
 brigadier cour (TİY) sahnesolu iş-
 çibaşısı

brigadier de plateau (TIY) sahne işçibaşısı
 brigadier des cintres (TIY) çalışma köprüsü işçibaşısı
 brigadier jardin (TIY) sahnesağı işçibaşısı
 brigadier préposé aux machines (TIY) mekanik işler sorumlusu
 brisé (DAN) aksak adım
 briseur de chaînes (SİR) zincir-kıran
 bruit fracassant (TIY) çarpma etmeni
 bruits de coulisse (TIY) kulis gürültüsü
 bulb (TIY) ışıtaç
 bureau de location (TIY) bilet satış yeri
 burlesque (TIY) burlesk

C

cabaret (TIY) kabare tiyatrosu
 cabine de l'électricien (TIY) ışık odası
 cabine de son (TIY) selen odası
 câble électrique (TIY) iletme teli, kablo
 câble japonais (SİR) eğimli tel
 câble multiple (TIY) çoktelli kablo
 câble principal électrique (TIY) ana kablo
 cabriole (DAN) keçi sıçraması
 cachet (TIY) ücret
 cadre (SİR) çerçeve
 cadre d'avant-scène (TIY) çerçeve
 cadre mobile (TIY) hareketli çerçeve
 café Flamenko (TIY) Flamenko

cage d'engagement (SİR) oyun kafesi
 caisse (TIY) satış yeri
 caisse à bombes (TIY) bomba kutusu, patlama kutusu
 calliope (SİR) org arabası
 canal d'eau (TIY) su yolu
 canalisation électrique (TIY) elektrik döşemi
 candélabre (TIY) kollu mumluk
 cannevas (TIY) 1. önörgü, 2. örgü
 capacité (TIY) sığa
 capacité de la salle (TIY) sığa
 caractère (TIY) karakter
 caractérisation (TIY) kişileştirme
 caractéristique de voix (TIY) ses özelliği
 caravane (SİR) araba konut
 carré des écuries (SİR) hayvan bahçesi
 carton monté (KGÖ) kalıplı mukavva kukla
 carton-pâte (TIY) kartonpat
 cascade (SİR) art arda takla
 cascadeur (SİR) taklacı
 casino (TIY) eğlence yeri
 casse-cou (SİR) ölüm taklası
 casserole (TIY) açık dağıtıcı ısıldak
 castelet (KGÖ) el kuklası sahnesi
 castelier (KGÖ) el kuklası oyuncısı
 catastrophe (TIY) yıkım
 cavalcade (SİR) geçit
 ceinture de vol (TIY) uçuş kemer
 censure du théâtre (TIY) oyun sikkidenetimi
 censurer (TIY) yasaklamak

cercle de la mort (SİR) ölüm halkası
 cercle étendu d'attention (TIY) geniş dikkat çemberi
 cercle exigu d'attention (TIY) küçük dikkat çemberi
 cercle médian d'attention (TIY) orta dikkat çemberi
 cercles des attention (TIY) dikkat çemberleri
 chaîne de suspension (TIY) askı zinciri
 chaise (de trapèze) (SİR) oturak
 chambrière (SİR) uzun kırbaç
 chandele (SİR) başla denge
 chandelle de suif (TIY) donyağı kandili
 changement (SİR) değişme
 changement à vue (TIY) dönüştürüm
 changement de couleur (TIY) renk değiştirici
 changement de couleur automatique (TIY) özdenetimli renk değiştirici
 changement de couleur avec commande à distance (TIY) uzaktan yönetilen renk değiştirici
 changement de décor (TIY) dekor değişimi
 changement de pied (DAN) ayak değiştirmesi
 changement instantané (TIY) çabuk değişme
 chanson (TIY) ezgi
 chanson de geste (ÖYC) jest ezgileri
 chanteuse (TIY) ezgici kadın
 chapeau (TIY) ışıldak şapkası
 chapiteau (SİR) ana çadır
 char (SİR) araba
 char de cavalcade (SİR) dekor arabası
 char de musiciens (SİR) çalgıcı arabası
 charge (TIY) elektrik yükleme
 charger (un décor) (TIY) dekor indirmek
 chariot à tonnerre (TIY) gök gürültüsü arabası
 chariot de dessins (TIY) kulis taşıtı
 chariot de vol (TIY) uçuş arabası
 charmeur de serpents (SİR) yılan oynatıcısı
 chassé (DAN) kapalı adım
 châssis (TIY) pano
 châssis à transformations (TIY) değişken pano
 châssis avec porte (TIY) kapı panosu
 châssis de coulisse (TIY) sahne giriş panosu
 châssis de coulisses (TIY) kulisler
 châssis (de coulisse) droit (TIY) sağ kanat
 châssis avec fenêtre (TIY) pencere panosu
 châssis de pliant (TIY) kayanlar pano
 chausses de danse (DAN) sert uçlu bale ayakkabıları
 chef-accessoiriste (TIY) baş donatımcı
 chef contrôleur (TIY) bina denetçisi
 chef costumier (TIY) giysilik sorumlusu
 chef de chœurs (TIY) korobaşı, koro yönetmeni

chef de la figuration (TİY) baş fi-
güran
chef de piste (SİR) alan sorumlu-
su
chef de sale (TİY) bina yöneticisi
chef de troupe (TİY) topluluk-
başı
chef d'orchestre (TİY, SİR) or-
kestra yönetmeni
chef-électricien (TİY, SİR) ışıkla-
ma baş uzmanı, baş elektrikçi
chef machiniste (TİY) sahne ma-
rangozu
chef menuisier (TİY) doğramacı
ustası
chef monteur (SİR) baş çadircı
chef perruquier (TİY) berberbaşı
chef serrurier (TİY) demirci usta-
sı
chef tailleur (TİY) biçkidikiş so-
rumlusu
cheminée d'appel (TİY) duman ba-
cası
chêne droit (SİR) başla denge
cheval (SİR) at
cheveux postiches (TİY) takma
saç
chevrotement (TİY) ses titremesi
chien écuyer (SİR) at üstünde kö-
pek
choeur (TİY) koro
choeur d'enfants (TİY) çocuk ko-
rosu
choeur de femme (TİY) kadın ko-
rosu
choeur d'homme (TİY) erkek ko-
rosu
choeur mixte (TİY) karışık koro

choix des interprètes (TİY) oyun-
cu seçimi
choréateur (DAN) bale bestecisi
choréographe (DAN) dans yönet-
meni
choréographie (DAN) dans düzeni
choriste (TİY) koro üyesi
chromosélecteur (TİY) renk karış-
tırma düzeni
chuintement (TİY) şleme
cible vivante (SİR) canlı hedef
cinétopographie (DAN) bale yazısı
cintres (TİY) sahne üstü, üst sah-
ne
cintrier (TİY) çalışma köprüsü iş-
çisi
cinquième position (DAN) beşinci
ayak duruşu
circonlocution (TİY) dolambaçlı
deyim
circuits indépendants (TİY) bağım-
sız akım
circuit (TİY) akım
cire (KGÖ) mum kukla
cirque (SİR) sirk
cirque ambulante (SİR) gezici sirk
cirque à trois pistes (SİR) üç a-
lanlı sirk
cirque sous tente (SİR) çadır sirk
cirque stable (SİR) yerleşik sirk
ciseaux (SİR) makas
claquer (TİY) alkışçı, şakşakçı
classique (TİY) klasikleşmiş
clown (TİY) (SİR) soytarı
clown acrobate (SİR) akrobatik
soytarı
clown blanc (SİR) akyüzlü soytarı
clown de reprise (SİR) ara soytarısı

clown dresseur (SİR) hayvan eğiti-
cisi soytarı
clown écuyer (SİR) atlı soytarı
clown équilibriste (SİR) denge
soytarısı
clown jongleur (SİR) hokkabaz
soytarı
clown musicien (SİR) çalgıcı soy-
tarı
clown parleur (SİR) konuşan soy-
tarı
coda (DAN) koda
collant (DAN) triko
côllier (TİY) taşıma çubuğu keneti
colonne (SİR) kolon
colonne de quatre dörtlü kolon
colonne de trois üçlü kolon
colonne de trois sur cheval (SİR)
at üstünde üçlü
colonne pour projecteurs (TİY)
ışıldak direği
colorimètre (TİY) renkölçer
comédie (TİY) komedya
comédie ancienne (TİY) eski antik
komedya
comédie antique (TİY) antik ko-
medya
comédie-ballet (DAN) bale komed-
yası
comédie classique (TİY) klasik ko-
medya
comédie de boulevard (TİY) bul-
var komedyası
comédie de caractère (TİY) karak-
ter komedyası
comédie de mœurs (TİY) töre ko-
medyası
comédie de situation (TİY) durum
komedyası

comédie d'intrigue (TİY) dolanlı
komedyası
comédie épisodique (TİY) parçalı
komedya
comédie féerique (TİY) peri ko-
medyası
comédie héroïque (TİY) kahraman-
lık komedyası
comédie historique (TİY) tarihsel
komedya
comédie larmoyante (TİY) içli ko-
medya
comédie légère (TİY) hafif komed-
ya
comédie musicale (TİY) müzikli
güldürü
comédien (TİY) 1. klasik oyuncu,
2. oyuncu
comédien de bois (KGÖ) tahta
kukla
comédie nouvelle (TİY) yeni antik
komedya
comédie pastorale (TİY) çoban ko-
medyası
comédie romantique (TİY) roman-
tik komedya
comique (TİY) 1. güldürücü, 2. gü-
lünç olan
comité de lecture (TİY) okuma ku-
rulu
commande électrique (TİY) elek-
trik denetimli
commande électronique (TİY) elek-
tronik denetimli
commande hydraulique (TİY) sıvı-
basınç denetimli
commande manuelle (TİY) el de-
netimli
commande mécanique (TİY) me-
kanik denetimli

commanditaire (TİY) anaparacı
commission de contrôle de censure (TİY) sıkıdenetim kurulu
communication (TİY) duygu-düşünce alışverişi
compagnie (TİY) topluluk
compagnie des enfants (TİY) çocuk topluluğu
complet (TİY) kapalı gişe
compositeur (TİY) besteci
compositeur d'opera (TİY) opera bestecisi
composition (TİY) beste
concentration (TİY) dikkati odaklama
concertina (SİR) konçertina
condenser (TİY) yoğunlaştırmak
conducteur (TİY) iletken
conduire (TİY) yönetmek
conduir (TİY) süre izlencesi
conduite (TİY) düzenleyici
conduite d'éclairage (TİY) 1. ışık-lama planı, 2. ışık özellik çizelgesi
conduite de jeu des acteurs (TİY) oyun düzeni notları
conduite de musique (TİY) müzik çizelgesi
conduite des costumes (TİY) giysi çizelgesi
conduite du spectacle (TİY) dekor dizelgesi
conduite générale (TİY) oyun düzeni defteri
cône (SİR) konik şapka
conflit (TİY) çatışma
connu (TİY) bilinç
constance (TİY) sağlamlaştırma
contacteur (TİY) sürtünmeç
contact-llgne (TİY) bağlantı çizelgesi

conte (KGÖ) kukla masalı
conteur public (ÖYC) öykücü
contorsionniste (SİR) yer canbazı
contralto (TİY) alto
contrat (TİY) sözleşme
cotredanse (DAN) karşılıklı dans
contre-plaqué (TİY) sıkıştırılmış levha
contrepoids (TİY) 1. ağırlık, 2. karşıt denge ağırlığı; (SİR) denge sırası
contre sens (TİY) anlam karşıtlığı
contretemps (DAN) kontrtams
côntrôle (KGÖ) kukla çatalı
contrôle respiratoire (TİY) soluk denetimi
couturière (TİY) dikişçi
conversion (DAN) yön değiştirme
cordage (SİR) çadır halatı
corde inclinée (SİR) eğimli tel
corde lâche (SİR) gevşek ip
corde raide (SİR) gergin ip
corps de ballet (DAN) dansçı birimi
correction acoustique (TİY) selen düzeltme
corridor de service (TİY) çalışma köprüsü
costume contemporain (TİY) çağdaş giysi
costume de ballet (DAN) bale giysisi
costume de composition (TİY) imgesel giysi
costume de femme (TİY) kadın giysisi
costume de style (TİY) tarihsel giysi
costume de théâtre (TİY) giysi
costume de ville (TİY) sokak giysisi

costume d'homme (TİY) erkek giysisi
costume en location (TİY) kiralanmış giysi
costume moderne (TİY) güncel giysi
costumier (TİY) tiyatro terzisi
côte cour (TİY) sahne solu
côte jardin (TİY) sahne sağ
couleur (TİY) renk
couleur d'éclairage (TİY) ışık rengi
couleur perçue (TİY) renk algılaması
couleurs advance (TİY) ilerleyen renkler
couleurs chaudes (TİY) sıcak renkler
couleurs complémentaires (TİY) ikincil renkler
couleurs fondamentales (TİY) asal renkler
couleurs fraises (TİY) soğuk renkler
couleurs neutre (TİY) ılın renkler
couleurs primaires (TİY) asal renkler
couleurs reculés (TİY) gerileyen renkler
couloirs (TY) geçiş yolları
coup de canon (TİY) top sesi aygıtı
coup de fusil (TİY) silah ses
coupé (TİY) ışığı öldürme; (DAN) kesme
coupe-circuit (TİY) korunc
couper (TİY) 1. budamak, 2. akım kesmek
couplet (TİY) saplama menteşe

courant alternatif (TİY) dalgalı akım
courant continu (TİY) doğru akım
courant électrique (TİY) akım
course (DAN) koşma
court-circuit (TİY) kısa devre
couturière (TİY) (kadın), 1. giysi gösterisi 2. dikişçi
cravache (SİR) kesme kırbağı
création (TİY) ilk oynanım
créer un contraste (TİY) karşıtlık kurmak
crêpe (TİY) yapay saç
crise principale (TİY) asal düğüm noktası
crispine (TİY) krispin
critique (TİY) 1. eleştiri, 2. eleştirmen
crochet (TİY) 1. askı, 2. kancalı ray
crochet de câble (TİY) kablo kancası
croisé (DAN) kapalı dans
croissant de lune (SİR) ayça
cuir de buffle (KGÖ) deri kukla
culot à baionette (TİY) süngü dip
culot à vis goliath (TİY) dev civata
culot Edlson (TİY) Edison civatası
curiosité (TİY) merak
curseur (TİY) kayar karartıcı düğmesi
cycle (TİY) çevrim
cycliste (SİR) çiftteker cambazı
cyclorama (TİY) çevren gergisi
cyclorama fixe (TİY) değişmez çevren gergisi

D

dadaisme (TİY) dadacılık
dames de tollettes (TİY) temizlik işçileri
dames du vestiaire (TİY) giysi bekleyici
danse (DAN) dans
danse acrobatique (DAN) becerisel dans
danse classique (DAN) klasik dans
danse de caractère (DAN) karakter dansı
danse de corde (SİR) ip dansı
danse de société (DAN) görgü dansı
danse d'expression (DAN) anlatım dansı
dans les coulisses (TİY) dekor arkası, sahne dışı
danse modlerne (DAN) çağdaş dans
danse populaire (DAN) halk dansı
danse théâtrale (DAN) tiyatroluk dans
danseur à claquet (DAN) el çırpın dansçı
danseur classique (DAN) klasik dansçı
danseur de ballet (DAN) erkek bale sanatçısı
danseur de caractère (DAN) karakter dansçısı
danseur de corde (SİR) ip dansçısı
danseur noble (DAN) soylu dansçı
danseuse travestie (DAN) giysili kadın dansçı
débit (TİY) söz akımı
déboulées (DAN) iki evreli dönüşler

déclamation (TİY) ayta
décor (TİY) 1. dekor, 2. dekor dip yüzeyi
décor à compartiments (TİY) bölümlü dekor
décor à coulisses (TİY) perde dekor
décor asymétrique (TİY) bakışsız dekor
décorateur (TİY) dekor tasarımcısı
décorateur exécutant (TİY) 1. dekor kurucu, 2. sahne ressamı
décor à transformation (TİY) değişebilir dekor
décor construit (TİY) yapısal dekor
décor de fond (TİY) dip dekoru
décor de théâtre de marionnettes (KGÖ) kukla dekoru
décor d'extérieur (TİY) dış dekoru
décor d'intérieur (TİY) iç dekoru, oda dekoru
décor équipé au cintre (TİY) asılı pano
décor fermé (TİY) kapalı dekor
décor peint (TİY) boyalı dekor
décor projeté (TİY) görüntüsel dekor
décor-répertoire (TİY) yazboz dekoru
décor simultané (TİY) eşzamanlı dekor
décor symétrique (TİY) bakışlı dekor
décor unique (TİY) yerleşik dekor
découverte (TİY) dip resmi
dégagé (DAN) uzatma

déguisement (TİY) kılık değiştirme
délai (TİY) geciktirim
demi-pointe (DAN) yarım parmak ucu
dénouement (TİY) çözüm
dépasser (TİY) kaplaşım
dépôt des décors (TİY) dekor korunağı
dépôt des instruments (TİY) çalgı korunağı
dessinateur des costumes (TİY) giysi tasarımcısı
dessous (TİY) alt sahne
détail (TİY) ayrıntı
détiré (DAN) germe
detourné (DAN) yana dönme
deuxième attitude (DAN) ikinci ayak duruşu
deuxième balcon (TİY) ikinci asma kat
devant (TİY) önünde
devant jardin (TİY) sağ aşağı
développé (DAN) geliştirme hareketi
développement (TİY) gelişim
développement analytique (TİY) çözümsel gelişim
développement synthétique (TİY) bireşimsel gelişim
diable (TİY) şeytan
dialecte (TİY) ağız
dialogue (TİY) 1. konuşma, 2. konuşma örgüsü
diapason de la salle (TİY) sahne sesi ayarı
diaphragme (TİY) diyafram
diaphragme de volets (TİY) menteşeli kepenk
diapositif (TİY) diya
diction (TİY) güzel konuşma
diction déclamatoire (TİY) tuntu-raklı konuşma
diction prétentieuse (TİY) cıfcaklı konuşma
directeur administratif (TİY) yönetici
directeur artistique (TİY) sanat yöneticisi
directeur artistique du costume (TİY) giysi işleri yöneticisi
directeur de cirque (SİR) sirk yöneticisi
directeur de la danse (DAN) dans yöneticisi
directeur de l'orchestre (TİY) orkestra sorumlusu
directeur de publicité (SİR) pazarlama sorumlusu
directeur général de la musique (TİY) müzik başyöneticisi
directeur général d'un théâtre (TİY) genel yönetici
directeur général technique (TİY) uygulama yetkisi
direction (DAN) yön
disjoncteur (TİY) akım kesici
dispositif en plan incliné (TİY) eğimli yükselti
disque de couleurs (TİY) renk tekerleği
distance d'éclairage (TİY) aydınlatma uzaklığı
distance focale (TİY) odak uzaklığı
distortion (TİY) biçim bozumu
distribuer les rôles (TİY) rol dağıtmak
distribution (TİY) rol dağılımı

distribution de l'éclairage (TİY) ışık dağılımı	drame pastoral (TİY) pastoral oyun
divertissement (TİY) (DAN) ara dansı	drame psychologique (TİY) ruhsal oyun
dompteur (SİR) eğitici	drame social (TİY) toplumcu oyun
dompteur de lions (SİR) aslan eğiticisi	dressage de fauves (SİR) yırtıcı hayvan eğitimi
double looping (SİR) havada çifte takla	dresseur (SİR) hayvan eğiticisi
double saut périlleux (SİR) çifte takla	dresseur de chevaux (SİR) at eğiticisi
doublure (TİY) yedek	dresseur d'éléphant (SİR) fil eğiticisi
doucement! (TİY) susun!	droguet (TİY) sahne yaygısı
douille (TİY) duy!	droit d'adaptation (TİY) uyarlama hakkı
douille précentrée (TİY) ön odaklamalı dip	droit d'auteur (TİY) yazar payı
dramatique (TİY) dramatik, gerilimli olan	droit de production (TİY) oynatım izni
dramatisation pantomimique (TİY) sözsüz oyunla dramatizasyon	droit d'exclusivité (TİY) öncelik hakkı
dramaturgie (TİY) oyun sanatbilimi	duo (TİY) ikili ezgi
dramaturgue (TİY) oyun sanatı uzmanı	duodrame (TİY) ikili oyun
drame (TİY) dram sanatı	durée du spectacle (TİY) oyun süresi
drame bourgeois (TİY) kentsoylu oyunu	
drame classique (TİY) klasik oyun türü	
drame d'espionnage (TİY) casusluk oyunu	
drame historique (TİY) tarihsel oyun	
drame liturgique (TİY) 1. kilise oyunu, 2. tapınma oyunu	
drame lyrique (TİY) lirik oyun	
drame musical (TİY) müzikli dram	

E

écarté (DAN) çapraz duruş
écartement (DAN) uzaklaşma
échantillon de tissu (TİY) örnek gereç
échappé (DAN) kaçış adımı
écharpe (TİY) köşebent
éclairage (TİY) ışıklama
éclairage de balcon (TİY) balkon ışıkları
éclairage de coulisse (TİY) kulis ışıkları

éclairage de fond (TİY) dip ışıkları	écran acoustique (TİY) selen gerisi
éclairage de manteau d'arlequin (TİY) çerçeve kenar ışıkları	écran de couleur (TİY) renk süzgeci
éclairage de sale (TİY) salon aydınlatması	écran diffusant (TİY) dağıtıcı süzgeç
éclairage de scène (TİY) sahne ışıklaması	écuyer acrobate (SİR) at akrobati
éclairage de secours (TİY) aksama aydınlatması	écuyer de cirque (SİR) sirk binicisi
éclairage de sécurité (TİY) 1. aksama aydınlatması, 2. yedek ışık düzeni	éducation de paroles (TİY) konuşma eğitimi
éclairage de service (TİY) çalışma ışığı	éducation théâtrale (TİY) tiyatro eğitimi
éclairage d'horizon (TİY) çevren ışıklaması	effacé (DAN) açık duruş
éclairage direct (TİY) dolaysız ışıklama	effet de brouillard (TİY) sis etmeni
éclairage électrique (TİY) elektrikli ışıklama	effet d'éclair (TİY) parlama etmeni
éclairage et contre-plongée (TİY) alttan ışıklama	effet d'étoiles (TİY) yıldız etmeni
éclairage général (TİY) genel ışıklama	effet de feu (TİY) yangın etmeni
éclairage indirect (TİY) dolaylı ışıklama	effet de neige (TİY) kar etmeni
éclairage latéral (TİY) yandan ışıklama	effet de nuages (TİY) bulut etmeni
éclairage locale (TİY) yöresel ışıklama	effet de pluie (TİY) yağmur etmeni
éclairage par derrière (TİY) geriden ışıklama	effet de tonnerre (TİY) gök gürültüsü etmeni
éclairage stroboscopique (TİY) çakar-söner ışıldak	effet de transparence (TİY) saydamlık
éclairage verticale (TİY) dikey ışıklama	effet de vagues (TİY) dalga etmeni
éclairage (TİY) ışık gücü	effets (TİY) etmenler
école (TİY) okul	effets de lumière (TİY) görsel etmenler
école de danse (DAN) dans okulu	effets sonores (TİY) işitsel etmenler
	elancement (DAN) fırlama
	électricien (TİY) elektrikçi
	élément de décor (TİY) dekor birimi

éléments de tragédie (TİY) tra-
gedya öğeleri
élévation (DAN) yükselme
élocution (TİY) düzgün konuşma
emboîté (DAN) iç içe adımlar
émission télévisée de marionettes
(KGÖ) televizyon kukla gösterisi
emphase (TİY) vurgu
emploi (TİY) karakter rolü
enchaînement (TİY) zincirleme
en-dedans (DAN) içe dönüş
en-dehors (DAN) dışa dönüş
en parallèle (TİY) koştur bağlama
en scène! (TİY) başlıyoruz!
ensemble choréographique (DAN)
bale topluluğu
ensemble instrumental (TİY) çal-
gı topluluğu
ensemble vocal (TİY) ses toplu-
luğu
entracte (TİY) ara
entrechat (DAN) çırparak zıplama
entrée (TİY) (DAN) giriş
entrée d'artistes (TİY) sahne ka-
pısı
entrée du public (TİY) seyirci gi-
rişi
entrée principale (TİY) ana giriş
entresort (SİR) küçük gösteri ku-
lübesi
enveloppemet (DAN) sarma
enveloppé petit (DAN) küçük sar-
ma
épaulements (DAN) omuz ve kafa
yönelişi
épilogue (TİY) bağlak
éplique (ÖYC) destan
éplisde (TİY) oluntu
équilibre (TİY) (SİR) (DAN) den-
ge, (TİY) sahne dengesi
équilibre de dolgt (SİR) 1 armak
ucu dengesi
équilibre de mains (SİR) ellerie
denge
équilibre d'épaule (SİR) omuzla
denge
équilibre de tête (SİR) başla den-
ge
équilibre d'une main (SİR) tek el
dengesi
équilibre d'un genou (SİR) tek diz
dengesi
équilibre sur boule (SİR) top üze-
rinde denge
équilibre sur coéquipier (SİR) baş-
kası üzerinde denge
équilibre sur corde lâche (SİR)
gevşek ip üzerinde denge
équilibre sur corde raide (SİR)
gergin ip üzerinde denge
équilibre sur cycle (SİR) çiftker
üzerinde denge
équilibre sur échelle (SİR) destek-
siz merdivende denge
équilibre sur le coude (SİR) dir-
sekle denge
équilibre sur perche (SİR) sırık
üzerinde denge
équilibre sur plédestal (SİR) yük-
selti üzerinde denge
équilibre sur roue (SİR) tekteker
üzerinde denge
équilibre sur rouleau (SİR) silin-
dir üzerinde denge
équilibre sur trapèze (SİR) trapez
üzerinde denge
équilibriste (SİR) cambaz
équilibriste sur échelle (SİR) mer-
diven cambazı

équipe à l'allemande (TİY) karşıt
denge düzeni
équipe contrebancée (TİY) ağır-
lık rayı
équipe de vol (TİY) uçuş düzeni
équipe de vol oblique (TİY) deşiş-
ken uçuş aygıtı
équipe de vol pour un personnage
(TİY) insan uçuşma düzeni
équitation (SİR) binicilik
equivoque (TİY) iki anlamlılık
escalier de secours (TİY) yangın
merdiveni
escalier de service (TİY) iş mer-
diveni
escamoteur (SİR) hızlı hakkabaz
esquisse (TİY) taslak
esquisse de costume (TİY) giysi
taslağı
estrade abaissable (TİY) iner-çık-
düzey
étendre (DAN) gerilme
étendu (TİY) genişlik
excentrique (SİR) kaçık sanatçı
excentrique musical (SİR) kaçık
çalgıcılar
exercice (DAN) alıştırma
exercices à la barre (DAN) tuta-
makla çalışma
exercices au milieu (DAN) ortada
çalışma
exhibition (SİR) sergileme
exotique (TİY) yabansı
exotisme (TİY) yabansılık
expert du théâtre (TİY) tiyatro uz-
manı
exposition (TİY) serim

F

fabrication de marionettes (KGÖ)
kukla yapımı
face (à la) (TİY) sahne aşağısı
face (de) (DAN) tam ön
facteur de transmission (TİY) geç-
me oranı
fajade (SİR) çadırın ön yüzü
façade de l'entrée (TİY) giriş yüzü
façade latéral (TİY) yan yüz
façade principale (TİY) önyüz
faire la grimace (TİY) yüz buruş-
turmak
faire le noir (TİY) karartmak
faire un gag (TİY) gag yaratmak
faisceau étroit (TİY) dar açılı ışın
faisceau large (TİY) geniş açılı
ışın
faisceau moyen (TİY) orta açılı
ışın
farce (TİY) fars
faune (SİR) yırtıcı hayvanlar
féerie (TİY) peri oyunu
ferme (TİY) berkitme panosu
fermeture de circuit (TİY) akım
kapsama
festival (TİY) şenlik
festival du théâtre (TİY) tiyatro
şenliği
feux de l'enfer (TİY) cehennem
ateşi
fler à bras (SİR) güçlü adam
figurant (TİY) figüran
filament (TİY) ısıtaç teli
fil (d'acier) (TİY) tel halat
fil d'appel (TİY) germe teli
fil de commande (TİY) perde teli
fil de fériste (SİR) tel cambazı
fil de gare (TİY) durdurma teli

fil de télécommande mécanique (TİY) yönetme teli
 filet de sécurité (SİR) ağ
 fil dur (SİR) gergin tel
 fil fusible (TİY) korunç teli
 film de marionettes (KGÖ) kukla filmi
 fil mou (SİR) gevşek tel
 fils (TİY) askı halatı
 filtre de verre (TİY) cam süzgeç
 final (TİY) çözüm sahnesi
 fin heureuse (TİY) mutlu son
 fische (TİY) sahne fişi
 flexion (DAN) eğilme
 flipflap (SİR) geriye takla
 flugkorsett (TİY) uçma kemeri
 fluorescence (TİY) ışımlılık
 fond centre (TİY) yukarı orta
 fon de teint (TİY) ten boyası
 force (TİY) vurgu
 formalisme (TİY) biçimcilik
 formation phonique (TİY) sesbilimsel biçimleme
 fosse d'orchestre (TİY) orkestra çukuru
 fosse mystérieuse (SİR) tuhaflıklar çadırı
 fouet (SİR) kırbaç
 fouetté (DAN) kırbaç hareketi
 foyer (TİY) seyirci dinlenme yeri
 foyer d'artistes (TİY) dinlenme yeri
 foyer (de lentille) (TİY) odak
 foyer de musiciens (TİY) müzisyenler odası
 fragment (TİY) parça
 fragmentisme (TİY) parçacılık
 fresnel projecteur (TİY) yivli mercekli ışıldak

frise (TİY) 1. tavan perdesi, 2. üst sahne boşluğu
 frise d'amiante (TİY) yanmaz çerçeve
 frise de ciel (TİY) gök
 frise de corridor (TİY) tavan çıkıntısı
 frise de corridor de cintre (TİY) sahne önü
 frise de verdure (TİY) ağaçlık
 fumoir (TİY) sigara yeri
 funambule (SİR) yüksek ip cam-bazı
 fusible (TİY) korunç
 futurisme (TİY) gelecekçilik

G

gag (TİY) gag
 gala (TİY) gala
 galerie (TİY) galeri
 galoupe (SİR) sirk hademesi
 garçon de cage (SİR) hayvan bakıcısı
 garde-robe (TİY) giysilik; (SİR) giysi arabası
 gardien (TİY) 1. sahne kapıcısı, 2. tiyatro bekçisi
 gardine (SİR) alan perdesi
 gargoillade (DAN) kedi atlaması
 garniture (TİY) ışıldak kablosu
 gaze (TİY) kalın tül
 gélatine (TİY) jelatin süzgeç
 genre (TİY) tür
 genres du théâtre (TİY) tiyatro türleri
 geste (TİY) davranış, jest
 glissade (DAN) adım kaydırma
 glisser (DAN) kayma

glissière (TİY) renk değiştirici çerçeve
 gorge de poulie (TİY) palanga yatağı
 goupille (TİY) menteşe saplaması
 gradation (TİY) 1. kerteleme, 2. sıralama
 gradateur (TİY) karartıcı
 gradateur électronique (TİY) bilgisayarlı karartıcı
 gradus (SİR) oturma sıraları
 graduer (TİY) ışıkları azaltmak
 grande coquette (TİY) işveli
 grand gril (TİY) alt ızgara
 grand théâtre (TİY) büyük tiyatro
 grasseyement (TİY) gılama
 gril (TİY) ızgara
 gril de bobines (TİY) ızgara üstü
 grille (TİY) sahne parmaklığı
 groupe mixte (SİR) karışık yirtıcı hayvanlar
 guzule de l'enfer (TİY) cehennem ağzı
 guignol (KGÖ) Kasperle tiyatrosu
 gymnaste aux agrès (SİR) hava jimnastikçisi

H

habillage (KGÖ) kukla giydirmesi
 habilleur (TİY) giydirmesi
 haltère (SİR) halter
 «hanamici» (TİY) çiçek yolu
 harlequin (TİY) arlekino
 harmonie (TİY) uyum
 haute comédie (TİY) yüksek komedya
 hauteur (TİY) ses yüksekliği
 hauteur de la scène (TİY) sahne yüksekliği

haut-parleur (TİY) sesyayar
 hercule (SİR) güçlü adam
 héros actif (TİY) etken kahraman
 héros passif (TİY) edilgen kahraman
 herse cloisonnée (TİY) üst ışık dizgesi
 herse de draperie (TİY) çerçeve dizi ışıkları
 herse de lointain (TİY) çevren dizi ışıkları
 herse de manteau d'arlequin (TİY) çerçeve kenar direği
 herse n° (TİY) sahne üstü dizi ışıkları
 herse zéro (TİY) çerçeve dizi ışıkları
 homme-canon (SİR) top güllesi
 homme en service jour (TİY) gündüz işçisi
 homme fort (SİR) güçlü adam
 homme-grenouille (SİR) kurbağa adam
 homme-serpent (SİR) yılan adam

I

identification (TİY) özdeşleşme
 illusion (TİY) yanılsama
 illusionniste (SİR) gözbağcı
 imagination (TİY) imgelem
 imitateur (SİR) benzeticisi
 imitateur de bruits (SİR) selen benzeticisi
 improvisation (TİY) doğaçlama
 incident dramatique (TİY) dramatik olay
 inclinaison (DAN) eğilim
 inflexion conventionnelle (TİY) yapay büküm

J

inflexion dangereuse (TİY) tehli-
keli bükümler
inflexion de la voix (TİY) büküm
inflexion naturelle (TİY) doğal
büküm
infrarouge (TİY) kızılaltı ışık
ingénue (TİY) genç kız kahraman
inspecteur pour l'orchestre (TİY)
orkestra başyetkilisi
inspection (TİY) denetleme
instructions techniques (TİY) sah-
ne düzeni yönergesi
intensité (TİY) ses yeğinliği
interlude (TİY) ara oyunu
intermède (TİY) ara oyunu
interprétation (TİY) 1. oyun, 2.
yorum, 3. yorumlu oyunculuk
interprète (TİY) yorumlayan oyun-
cu
interrupteur (TİY) çevirgeç
interrupteur général (TİY) ana a-
kım kesici
intonation (TİY) 1. ses değiştirme,
2. sesleme, 3. tümceleme
intonation conventionnelle (TİY)
yapay söyleyiş
intonations interrogatives (TİY)
soru vurguları
intonation naturelle (TİY) doğal
tümceleme
intrigant (TİY) dolap çeviren
intrigue (TİY) 1. dolantı, 2. olay
dizisi
introduction (TİY) ön gösteri
introduction musicale (TİY) giriş
müziği
ironie (TİY) tersinleme
isolation (TİY) yalıtkan

jalousies (TİY) havalandırma di-
limleri
jambe d'appui (DAN) taşıyıcı ba-
cak
jambe libre (DAN) hareketli ba-
cak
jeté (DAN) adımlı atlama
jeu d'assiettes (SİR) tabak dön-
dürme
jeu de Far-West (SİR) kovboy oyu-
nu
jeu de mai (TİY) mayıs oyunu
jeu d'ensemble (TİY) takım oyu-
nu
jeu d'orgue (TİY) karartıcı tab-
losu
jeu d'orgue à télécommande (TİY)
uzaktan denetim tablosu
jeu d'orgue portatif (TİY) taşınır
karartıcı
jeu d'orgue pour la salle (TİY)
salon aydınlatma ana çevirgeci
jeu partle (TİY) deyiş oyunu
jeux indiens (SİR) kızılderili nişan-
cılığı
jong (TİY) boyunduruk
jonglage (SİR) hokkabazlık
jongleur (SİR) hokkabaz
jongleur à cheval (SİR) at üstün-
de hokkabaz
jongleur d'assiettes (SİR) tabak
hokkabazı
jongleur équilibriste (SİR) denge
hokkabazı
jongleur fantaisiste (SİR) güldürü-
cü hokkabaz
jongleur sur boule (SİR) top üs-
tünde hokkabaz

jongleur sur corde (SİR) cambaz
-hokkabaz
jongleur sur échelle (SİR) merdi-
venli hokkabaz
jongleur sur monocycle (SİR) tek-
tekerde hokkabaz
jongleur sur piédestal (SİR) çatki
üstünde hokkabaz
joué (TİY) oyun
jouer (TİY) oynamak
jupon du danse (DAN) dans eteği
juvenile (TİY) genç erkek rolü

L

Labanotation (DAN) Laban notla-
ması
laine de verre (TİY) camyünü
lambdacisme (TİY) l'leşme
lambrequin (TİY) saçak
lambrequin d'avant-scène (TİY) üst
friz
lamelles (TİY) selen sarkıtları
lampe (TİY) ısıtaç
lampe à contrôle (TİY) gösterge
ışığı
lampe à gaz (TİY) gaz lambası
lampe à huile (TİY) yağ kandili
lampe à incandescence (TİY) ak-
kor ısıtaç
lampe à vapeur de mercure (TİY)
civa buharlı ısıtaç
lampe à vapeur de sodium (TİY)
sodyum buharlı ısıtaç
lampe basse tension (TİY) düşük
gerilimli ısıtaç
lampe vernie (TİY) boyalı ısıtaç
lancer de conteaux (SİR) bıçak
atma
lancer de lasso (SİR) kement at-
ma

lanceur de lasso (SİR) kement
atıcı
langage théâtral (TİY) oyun dili
langue parlée (TİY) konuşulan dil
lanterne à reflecteur parabolique
(TİY) odaksız ışıldak
lanterne d'horizon (TİY) çevren
ışık birimi
largeur de la scène (TİY) sahne
genişliği
légèreté (TİY) hafiflik
lentille (TİY) mercek
lentille concave (TİY) içbükey
mercek
lentille convexe (TİY) dışbükey
mercek
lentille fresnel (TİY) yivli mercek
lentille supplémentaire (TİY) ek
mercek
lever de rideau (TİY) kısa oyun
levier de commande (TİY) komu-
ta kolu
librettiste d'opéra (TİY) opera ya-
zarı
lieu de l'action (TİY) eylemin geç-
tiği yer
ligne d'origine (TİY) dekor çizgisi
lion écuyer (SİR) at üstünde aslan
liste des matériaux (TİY) gereç
dizelgesi
livre (TİY) betikçe
livre de régle (TİY) oyun düzeni
defteri
livre du souffleur (TİY) fısıldayıcı
defteri
loge (TİY) özel bölme
loge d'artistes (TİY) giyinme oda-
sı
loge d'avant-scène (TİY) önsahne
bölmesi

loge de scène (TİY) çabuk değiş-
me odacığı
loge officielle (TİY) onur bölmesi
loge pour le radio (TİY) yayın böl-
mesi
loge royale (TİY) kral bölmesi
lointain (TİY) sahne yukarısı
lointain jardin (TİY) sağ yukarı
lumière! (TİY) ışık!
lumière à incandescence (TİY) ak-
kor ışık
lumière d'ambiance (TİY) atmos-
fer ışıkları
lumière d'appoint (TİY) destek
ışıklaması
lumière de salle (TİY) salon ışık-
ları
lumière diffusée (TİY) dağıtılmış
ışık
lumière dure (TİY) çığ ışık
lumière noire (TİY) kara ışık
lumière parasite (TİY) asalak ışık,
ışık kaçağı
lustre brillant (TİY) renksel par-
laklık
luxmètre (TİY) ışıkölçer

M

machine à bruit (TİY) gürültü ay-
gıtı
machine à effet (TİY) etmen ay-
gıtı
machine à pluie (TİY) yağmur
yağdırma aygıtı
machine à tonnerre (TİY) gök gü-
rültüsü aygıtı
machinerie (TİY) sahne aygıtları
machinerie des cintres (TİY) üst
sahne aygıtları
machinerie des dessous (TİY) alt

sahne aygıtları
machiniste (TİY) sahne işçisi
machiniste préposé au rideau
(TİY) perdecı
machinistes (équipe) (TİY) sahne
uygulayıcıları
mâchoire d'acier (SİR) demir çene
magasin (TİY) koranak
magasin de costumes (TİY) giysi
korunağı
magasin des accessoires (TİY) 1.
donatımlik korunağı, 2. dona-
tımlik odası
magasin des décors (TİY) dekor
korunağı
magasin du mobilier (TİY) eşya
korunağı
magicien (SİR) büyücü
magnétophone (TİY) sesalıcı
maître de ballet (DAN) bale eğit-
meni
maître de cérémonie (TİY) tören-
cibaşı
maître de concert (TİY) baş ke-
manacı
maître de manège (SİR) ahırcıbaşı
maître des chœurs (TİY) koro yet-
kilisi
mangeur de flammes (SİR) alev-
yiyen
manipulateur (KGÖ) ipli kukla oy-
naticısı, (SİR) çabukel
mansion (TİY) eşzamanlı sahne,
mansiyon
manteau d'arlequin (TİY) çerçeve
kanadı, gizleyici
manuscrit (TİY) yazma
maquette (TİY) maket
maquette contrainte de décor (TİY)
dekor maketi

maquette plane de décor (TİY) de-
kor taslağı
maquillage (TİY) yüz boyama
maquilleur (TİY) yüz boyama uz-
manı
marche (DAN) yürüme
marionette (KGÖ) kukla
marionette à fils (KGÖ) ipli kukla
marionette à gaine (KGÖ) el kuk-
lası
marionette à la planchette (KGÖ)
iskemle kuklası
marionette à manipulation en élé-
vation (KGÖ) alttan yönetilen
kukla
marionette à manipulation équi-
plane (KGÖ) yatay yönetilen
kukla
marionette à manipulation sur-
plombante (KGÖ) yukardan yö-
netilen kukla
marionette à tige (KGÖ) değnekli
kukla
marionette à transformation (KGÖ)
değişken kukla
marionette à triangle (KGÖ) so-
palı kukla
marionette cinématographique
(KGÖ) sinema kuklası
marionette-jonet (KGÖ) oyuncak
kukla
marionette pliante (KGÖ) katlanır
kukla
marionette pour ventriloque (KGÖ)
karından konuşan kuklası
marionettes italiennes (KGÖ) fan-
toçini
marionettes mécaniques (KGÖ)
makineli kukla

marionettes populaires (KGÖ)
halk kuklası
marionettes rituelles (KGÖ) tapın-
ma kuklası
marionettes traditionnelles (KGÖ)
geleneksel kukla
marionettiste (KGÖ) kuklacı
marron (TİY) patlama etmeni
mascarade (DAN) maskeli dans
masque (TİY) yapay yüz
masquer (TİY) maskelemek
mât central (SİR) orta direk
matériaux absorbants (TİY) selen-
emici gereç
matinée (TİY) gündüz gösterisi
mèche de corde (SİR) patlangıç
mèche de sûreté (TİY) korunc bağ-
lamı
melodrame (TİY) acıklı oyun
menniserler (TİY) marangoz işliğı
menuisiers (équipe) (TİY) tiyatro
doğramacıları
mère de famille (TİY) ana makara
messenger (TİY) ulak
méthode (TİY) yöntem
méthode biomécanique (TİY) biyo-
mekanik oyun düzeni
metteur en scène (TİY) yönetmen
metteur en scène attaché à un
théâtre (TİY) sürekli yönetmen
metteur en scène invité par le
théâtre (TİY) konuk yönetmen
mettre au foyer (TİY) odaklama
mettre (quelque chose) en scène
(TİY) yönetmek
mezzo-soprano (TİY) mezzosopra-
no
mime (TİY) 1. mim, 2. sözsüz
oyun sanatçısı
mime pur (TİY) salt sözsüz oyun

mimique (TİY) mimik
 mimodrame (TİY) mimodram
 minutage (TİY) dakikalama
 miracle (TİY) tansık oyunu
 miroir pour maquillage (TİY)
 oyuncu aynası
 mise en scène (TİY) oyun düzeni
 modulateur (TİY) selen düzenle-
 yici
 moment d'incitation (TİY) kışır-
 tıcı an
 monologue (TİY) tekli konuşma
 monologue intérieure (TİY) iç ko-
 nuşma
 montant (TİY) basamak
 monter (TİY) 1. ışıkları parlatmak,
 2. kurgulamak, 3. sahneye çıkart-
 mak
 monter en pyramide (SİR) piramit
 bitiş
 monteur d'animaux savants (SİR)
 eğitilmiş hayvanlar göstericisi
 montoir (SİR) alan girişi
 montreur de marionettes (KGÖ)
 kukla oynatıcısı
 montreur d'ours (SİR) ayı eğiti-
 cisi
 moralité (TİY) töreci oyun
 mot de la fin (TİY) bitiş sözleri
 mot de valeur (TİY) vurgu söz-
 cüğü
 motif (TİY) örge
 motiver (TİY) güdü
 mousqueton (TİY) kilitli kanca
 mouvement (TİY) hareket yapımı,
 (DAN) hareket
 mouvement glissant (DAN) kaydır-
 ma hareketi
 mouvement pivotant (DAN) par-
 mak ucu dönüşü

moyen d'expression (TİY) anla-
 tim aracı
 MS (TİY) yz
 mur de face (TİY) dördüncü du-
 var
 mur de lointain (TİY) arka du-
 var
 mur latéral (TİY) yan duvar
 musée ambulant (SİR) gezici mü-
 ze
 musée de théâtre (TİY) tiyatro
 müzesi
 musicale (TİY) müzikli oyun
 musicien (TİY) müzisyen
 musique de fond (TİY) dip müzi-
 ği
 musique de scène (TİY) oyun mü-
 ziği
 mystères (TİY) 1. acı çekme oyu-
 nu, 2. yalvaç oyunu
 mythe (TİY) efsane

N

narrateur (TİY) anlatıcı, (ÖYC)
 öykücü
 narrer (TİY) öykülemek
 neutre (TİY) ılınuç
 no drame (TİY) no oyunu
 noeud (TİY) düğüm
 noeud de l'action (TİY) doruk
 nokta
 noir (TİY) tam karanlık
 nombre de places (TİY) koltuk
 sayısı
 nom de théâtre (TİY) sahne adı
 notation choréographique (DAN)
 dans düzeni notlaması
 nuance (TİY) ayırtı
 nuages acoustiques (TİY) yankı-
 düzen bulutları

O

numéro aérien (SİR) hava göste-
 terisi
 numéro d'antipodisme (SİR) ayak
 hokkabazlığı
 numéro de cirque (SİR) sirk nu-
 marası
 numéro d'échelle libre (SİR) des-
 teksiz merdiven gösterisi
 numéro de dressage de chevaux
 (SİR) at eğitme gösterisi
 numéro de fauves (SİR) eğitilmiş
 yırtıcı hayvan gösterisi
 numéro de jokey (SİR) eyersiz bi-
 niş
 numéro de mains à mains (SİR)
 el ele denge
 numéro de patins à roulettes (SİR)
 tekerlekli paten gösterisi
 numéro de perche (SİR) sırık
 cambazlığı
 numéro de perche sur échasse
 (SİR) sırık cambazlığı
 numéro de perche sur perche
 (SİR) sırık üzerinde sırık
 numéro d'équilibre sur boule
 (SİR) top gösterisi
 numéro de tapis (SİR) halı gös-
 terisi
 numéro de tir de précision (SİR)
 keskin nişancılık gösterisi
 numéro de trapèze (SİR) trapez
 gösterisi
 numéro de trapèze volant (SİR)
 uçan trapez gösterisi
 numéro en suspension de mâchoire
 (SİR) dişlerle asılma gösterisi
 numéro équestre (SİR) binicilik
 gösterisi

objectif (TİY) mercek dizgesi
 oblique (DAN) sallanma
 obturateur (TİY) ışıldak sürgüsü
 ombre (KGÖ) gölge resim
 ondulations (TİY) dalgalama
 onirisme (TİY) düşçülük
 opéra (TİY) 1. opera, 2. opera bi-
 nası
 opéra-ballat (DAN) bale operası
 opéra buffa (TİY) güldürücü opera
 opéra comique (TİY) gülünçlü
 opera
 opéra pour marionettes (KGÖ)
 kukla operası
 opéra sérieux (TİY) acıklı opera
 opérette (TİY) operet
 orchestre (TİY) ön yerler
 orgue à bouche (SİR) ağız mızık-
 sı
 oursairé (SİR) ayı eğiticisi
 ours écuyer (SİR) at üstünde ayı
 ouverture (TİY) başlangıç müziği
 ouverture de scène (TİY) sahne
 ağız
 ouvreure (TİY) yer gösterici
 ouvreuse de loges (TİY) özel böl-
 me sorumlusu

P

pain (TİY) destek ağırlığı
 palan (TİY) palanga destekleri
 palette (TİY) kelepçe
 palette de câble (TİY) kablo ke-
 lepçesi
 panne (TİY) gösterişsiz rol
 panneau acoustique (TİY) yankı-
 düzen levhası

panneau perforé (TİY) delikli levha
 pantalon (TİY) dip resmi
 pantomime (TİY) 1. kaba güldürü, 2. sözsüz oyun
 pantomime anglaise (SİR) sözsüz güldürü
 papillon (SİR) kelebek
 parade (SİR) soytarılar geçidi
 paradis (TİY) üst asma kat
 parasite (TİY) asalak
 pareflux (TİY) mercek kapağı
 parodie (TİY) parodi
 paroi ondulée (TİY) oluklu duvar
 paronomasie (TİY) söz cambazlığı
 parterre (TİY) arka yerler
 particularité physiologique de couleur (TİY) rengin görünümsel özellikleri
 pas (DAN) adım
 pas assemblé (DAN) sıçrama adımları
 pas ballonné (DAN) havada adım
 pas battu (DAN) çırpma
 pas de basque (DAN) yan adımlar
 pas de bourée (DAN) demet
 pas de chat (DAN) kedi adımı
 pas de deux (DAN) ikili dans
 pas de quatre (DAN) dördütlü dans
 pas de trois (DAN) üçlü dans
 passage (TİY) geçiş
 passarelle de manipulation (KGÖ) kukla köprüsü
 passarelle de servis (TİY) çalışma geçidi
 passatisme (TİY) geçmişçilik
 passé (SİR) geçmiş
 patience (TİY) perde yolu

patience pour cyclorama (TİY) çevren rayı
 patin (TİY) 1. destek demiri, 2. eşik
 patin à roulettes (SİR) tekerli paten kayma
 patineur (SİR) patenci
 pause (TİY) durak
 peinture (KGÖ) kukla boyama
 pendrillon (TİY) yan perde
 pente (TİY) eğilimli yüzey
 perchiste (SİR) sırık cambazı
 père noble (TİY) yaşlı adam
 périacte (TİY) biçme pano
 péripétie (TİY) dönüşüm
 perruquiers (exécutant) (TİY) takma saç yapımcısı
 persiflage (TİY) persiflaj
 personnage principale (TİY) baş oyun kişisi
 personnages (TİY) oyun kişileri
 perspectif (TİY) görünge
 petite pièce (TİY) art oyun
 petit gril (TİY) üst ızgara
 petit projecteur (TİY) bebe ışıldak
 petit saut (DAN) sıçrama
 petit théâtre (TİY) küçük tiyatro
 phonation (TİY) ses eğitimi
 phonétique (TİY) sesbilim
 photo de jeu (TİY) oyun fotoğrafı
 photographie de scène (TİY) sahne fotoğrafı
 plastrellas (SİR) piyastrellas
 pickpocket (SİR) yankesici
 pièce à thèse (TİY) savlı oyun
 pièce à un seul personnage (TİY) tek kişilik oyun
 pièce au dialogue (TİY) konuşma oyunu

pièce bien-faite (TİY) iyi kurulu oyun
 pièce-comique (TİY) 1. güldürü, 2. gülünçlü oyun
 pièce commerciale (TİY) kazanç oyunu
 pièce d'action (TİY) eylem oyunu
 pièce d'actualité (TİY) güncel oyun
 pièce d'avant-scène (TİY) öncü oyun
 pièce de chevalerie (TİY) beylik oyunu
 pièce d'horreur (TİY) yıldı oyunu
 pièce d'idée (TİY) düşün oyunu
 pièce de marionette (KGÖ) kukla oyunu
 pièce de masse (TİY) yığın oyunu
 pièce de milieu (TİY) çevre oyunu
 pièce de pâques (TİY) paskalya oyunu
 pièce de propagande (TİY) uyarı propaganda oyunu
 pièce de television (TİY) televizyon oyunu
 pièce de théâtre (TİY) oyunu
 pièce didactique (TİY) eğitsel oyun, öğretici oyun
 pièce en dialecte (TİY) şive oyunu
 pièce en un acte (TİY) kısa oyun
 pièce expérimentale (TİY) deneysel oyun
 pièce filmée (TİY) tiyatro filmi
 pièce d'instruction (TİY) öğretici oyunu
 pièce locale (TİY) yerel oyun
 pièce policière (TİY) polis oyunu
 pièce pour enfants (TİY) çocuk oyunu

pièce pour être lue (TİY) okuma oyunu
 pièce purime (TİY) purim oyunu
 pièce radiophonique (TİY) radyo oyunu
 pièce récréative (TİY) eğlendirici oyun
 pièce sociale (TİY) toplumsal oyun
 pied dans la main (DAN) ayak elde
 pied de lampe (TİY) ısıtaç ayağı
 pied télescopique (TİY) iç içe giren çatki
 Pierrot (TİY) Piyero
 pince (SİR) çadır mandalı
 pinceau (TİY) fırça
 piqué (DAN) pike
 piqueur (SİR) at bakıcısı
 pirlouette (DAN) fırıldak, (SİR) topaç
 piste (SİR) alan
 pistolet (TİY) tabanca
 pitlé et crainte (TİY) acıma ve korku
 place au théâtre! (TİY) sahneyi boşaltın!
 place debout (TİY) ayakta seyir yeri
 place de théâtre (TİY) yer
 plafond (TİY) tavan
 plafond acoustique suspendu (TİY) asılı yankıdüzen tavanı
 plafond ondulé (TİY) dalgalı tavan
 plafond pliant (TİY) katlanır tavan
 plafond suspendu à mailles (TİY) asılı metalik ağ tavan
 plafonnier (TİY) tavan ışık kümesi
 plagiat (TİY) aşırı macilik

planche (SİR) yatay duruş
 plancher (SİR) tahta döşeme
 plancher de scène (TİY) sahne tabanı
 plancher mobile (TİY) hareketli taban
 planchette (TİY) pabuç
 plan de charpenterie (TİY) tahta işleri çizelgesi
 plan de location (TİY) oturma planı
 plan de répétition (TİY) çalışma dizelgesi
 plan incliné (TİY) eğim
 plan mobile (TİY) inercikar taban
 plan pour changement de décor (TİY) dekor değiştirme dizelgesi
 plantation (TİY) genel dekor planı
 plante du pied à peine levée (DAN) parmaklar hafif kalkık
 planter (TİY) dekor kurmak
 plateau (TİY) oyun alanı, sahne tabanı
 plate-forme amovible (TİY) tekerlekli yükselti
 plate-forme coulissante (TİY) dekor taşıtı
 plâtr acoustique (TİY) özel kaplama
 plein feu (TİY) tam güç
 plombs (TİY) zincir ağırlık
 plongeon (SİR) dalış
 plongeon de la mort (SİR) ölüm dalışı
 pochade (KGÖ) kukla güldürüsü
 poids (SİR) ağırlıklar
 poids du corps (DAN) gövde ağırlığı
 point mort (TİY) ölü nokta

ponctuation orale (TİY) söz noktalaması
 pont d'éclairage (TİY) ışık köprüsü
 pont d'éclairage dans la salle (TİY) salon ışıldak köprüsü
 pont d'éclairage fixe (TİY) hareketli ışık köprüsü
 pont d'éclairage mobile (TİY) hareketli ışık köprüsü
 pont volant (TİY) çalışma köprüsü
 portant lumière (TİY) asılı ışıldak dizisi, dizi ışıklar
 portant pliant (TİY) yarım kanat
 port de bras (DAN) kol hareketi
 porte-écran (TİY) renk çerçevesi
 porteur (DAN) (SİR) taşıyıcı
 porteuse de projecteurs (TİY) ışıldak askısı
 porteuse métallique (TİY) taşıma çubuğu
 portier (TİY) tiyatro kapıcısı
 portique (TİY) yapay düzey
 pose plastique (SİR) klasik poz
 position avancée (DAN) bir bacak öne
 position croisée (DAN) bacaklar çapraz
 positions classiques (DAN) temel ayak duruşları
 position de lumière (TİY) ışıklama durumu
 position des bras (DAN) kol duruşları
 position écartée (DAN) bacaklar uzak
 position fermée (DAN) kapalı dans
 position jointive (DAN) ayaklar yakın
 position ouverte (DAN) açık duruş

poteau de tour (SİR) yan direk
 poudre magnésium (TİY) magnezyum tozu
 poule (TİY) askı palangası, palanga
 poule fixe (TİY) bağlı palanga
 poule mobile (TİY) germe palangası
 poulailler (TİY) üst asma kat
 praticable (TİY) yükselti
 pratique (KGÖ) kukla düdüğü
 précensure (TİY) sıkı denetim
 premier balcon (TİY) birinci asmakat
 premier danseur (DAN) baş erkek dansçı, yıldız dansçı
 premier dessous (TİY) sahne altı
 première (TİY) ilk gece
 première attitude (DAN) birinci duruş
 première danseuse (DAN) baş kadının dansçı
 première mondiale (TİY) ilk oyun
 premier rôle (TİY) başoyuncu
 préparation (TİY) hazırlık
 présélectionneur d'effets (TİY) önceden saptamalı karartıcı
 présentateur (SİR) sunucu
 présentation d'animaux savants (SİR) hayvan gösterisi
 présentation en douceur (SİR) yumuşak eğitim
 présentation en férocité (SİR) sert eğitim
 prestidigitateur (SİR) çabukel
 prima ballerina (DAN) baş kadın dansçı

primadonna (TİY) baş kadın şarkıcı
 principale (TİY) dip kumaşı
 prise de cintre (TİY) ana priz
 prise de plateau (TİY) sahne prizi
 prix pour entrée (TİY) girmelik
 producteur (TİY) yapımcı
 production (TİY) yapım
 professeur de théâtre (TİY) tiyatro bilgini
 profondeur de la scène (TİY) sahne derinliği
 programme (TİY) 1. izlence dergisi, 2. oyun izlencesi
 projecteur à arc (TİY) yay ışıldak
 projecteur à nuages (TİY) bulut yansıtıcı
 projecteur concentré (TİY) toplayıcı ışıldak
 projecteur de lumière (TİY) ışıldak
 projecteur de poursuite (TİY) izleyici ışıldak
 projecteur ellipsoïdal (TİY) elipsoit ışıldak
 projecteurs de sale (TİY) önsahne ışıldakları
 projecteur sur étier (TİY) mandallı ışıldak
 projecteur sur pied (TİY) ayaklı ışıldak
 projecteur sur socle (embase) (TİY) dipli ışıldak
 projection (TİY) izdüşüm
 prologue (TİY) 1. giriş kesimi, 2. ön oyun

prononclation (TİY) söyleyiş
proscenium (TİY) perde önü
protagoniste (TİY) kahraman
psychodrame (TİY) ruhçu oyun
publicité (TİY) tanıtı
pupitre de commande du son (TİY)
selen denetim masası
pyramide humaine (SİR) piramit
pramde sur x chevaux (SİR) at
üstünde piramit

Q

quadruple effet (TİY) dört renk
aygıtı
quantité d'éclairage (TİY) ışıkla-
ma kertesı.
quatrième position (DAN) dördün-
cü ayak duruşu
queue de cochon (TİY) sahne ci-
vatası

R

rails pour travelling (TİY) kaydır-
ma rayı
rampe (TİY) 1. ramp, 2. yer ışık-
ları
rampe cloisonnée (TİY) yer kutu
ışıkları
rampe cour (TİY) sol yer ışıkları
rampe doisonnée (TİY) alt ışık
dizgesi
rampe jardin (TİY) sağ yer ışık-
ları
rampe robattante (TİY) açılır ka-
panır yer ışıkları
rang (TİY) dizi
rapport de messenger (TİY) ulaşın
anlatısı

rapport de scène (TİY) gösteri tu-
tanağı
rapprochement (TİY) tasarım
râclier (KGÖ) kukla rafı
réalisateur (TİY) ışık sorumlusu
réaliser (TİY) uygulamak
réalisme critique (TİY) eleştirel
gerçekçilik
réalisme socialiste (TİY) toplum-
cu gerçekçilik
réalité (TİY) gerçekçilik
récital (TİY) tekli gösteri
récitatif (TİY) resitatif
redresseur (TİY) doğrultmaç
réflecteur (TİY) 1. aynalı ışıtaç, 2.
dağıtıcı ışıdak
réflecteur accoustique amovible
(TİY) taşınır ses yansıtıcı
réflecteur de plateau (TİY) taşınır
aynalı ışıtaç
réflecteur fixe (TİY) yerleşik ay-
nalı ışıtaç
réflecteur mobile (TİY) hareketli
aynalı ışıtaç
réfraction (TİY) kırılma
régisseur (TİY) 1. uygulayım yar-
dımıcısı, 2. yardımcı (yönetmen)
régisseur de la scène (TİY) düzen-
leyici
régisseur de spectacles (SİR) gös-
teri sorumlusu
régisseur général (TİY) sahne yet-
kilisi
registre (TİY) ses uzamı
registre aigu (TİY) tiz bölge
registre grave (TİY) pes bölge
registre médium (TİY) orta bölge
relaxation (TİY) gevşeme
relevé (DAN) tırmanma
remplacer (TİY) yerine geçmek

répertoire (TİY) dağar
répétiteur (TİY) çalıştırıcı
répétition (TİY) sahne çalışması
répétition à détail (TİY) ayrıntı
çalışması
répétition de lecture (TİY) oku-
ma çalışması
répétition en costumes (TİY) giysi
denemesi
répétition en décors (TİY) dekor-
lu çalışma
répétition générale (TİY) genel
çalışma
répétition placer (TİY) yerleştir-
me
répétition pour les éclairages (TİY)
ışık çalışması
répétitions d'achèvement (TİY)
akış çalışması
répétition technique (TİY) uygu-
layım çalışması
réplique (TİY) son söz
réplique de sortie (TİY) çıkış söz-
leri
représentation (TİY) gösteri
représentation à bénéfice (TİY) ya-
rarına gösteri
représentation privée (TİY) özel
gösteri
reprise (TİY) yineleme
réservation (TİY) yer ayırtma
résistance (TİY) direnç
résonance (TİY) titreşim
résonateur (TİY) tınlatıcı
respiration (TİY) solunum
responsable du mobillier (TİY) eş-
ya sorumlusu
retarder (TİY) askıda bırakmak
retombée (DAN) düşüş
retouche (TİY) düzeltme

retour en arrière (TİY) geriye dö-
nüş
révérence (DAN) selamlama
revêtement de velours (TİY) kadife
kaplama
revêtement ondulé (TİY) oluklu
kaplama
revue à grand spectacle (TİY) re-
vü
revue théâtrale (TİY) tiyatro der-
gisi.
rhéostat (TİY) karşı dirençli ka-
rartıcı
rideau (TİY) 1. perde, 2. iç perde
rideau à la française (TİY) Fransız
perdesi
rideau à la grecque (TİY) Grek
perdesi
rideau à l'allemande (TİY) Alman
perdesi
rideau à la polichinelle (TİY) to-
mar gergi
rideau à l'italienne (TİY) İtalyan
perdesi
rideau de d'avant-scène (TİY) ana
perde, oyun perdesi
rideau de fer (TİY) demir perde,
güvenlik perdesi
rideau de sécurité (TİY) koruma
perdesi
rideau de tulle (TİY) tül perde
rideau d'insonorisation (TİY) ses
geçirmez perde
rideau drapé (TİY) iner-çıkır per-
de
rideau étoile (TİY) yıldız gergisi
rideau manoeuvre (TİY) bölüm per-
desi
rideau peint (TİY) boyalı perde

S

salle de répétitions des ballets (DAN) dansçı çalışma yeri
salle de répétitions des choeurs (TİY) koro çalışma yeri
salle de répétitions des solistes (TİY) solist çalışma yeri
salle des maquettes (TİY) maket işliği
salle en fer à cheval (TİY) atnalı seyir yeri
salle mobile (TİY) hareketli seyir yeri
salle semi-circulaire (TİY) yarım yuvarlak seyir yeri
satire (TİY) taşlama
saturation (TİY) renksel doygunluk
satyre (TİY) satir, satir oyunu
saut (DAN) atlama, (SİR) havada takla
saut arabe (SİR) Arap taklası
saut de la mort (SİR) ölüm atlaması
saut de lion (SİR) aslan taklası
sauterelle (TİY) sığgü
sauteur (SİR) sıçramacı
saut périlleux à cheval (SİR) at üstünde takla
saut périlleux en arrière (SİR) havada ters takla
saynète (KGÖ) kısa kukla güldürüsü
scénario (TİY) senaryo
scénario (TİY) senaryo
scénariste (TİY) senaryocu
scène (TİY) 1. bölümçük, 2. sahne
scène abbatiale (TİY) yuvarlak sahne
scène à faire (TİY) zorunlu sahne

scène à l'italienne (TİY) İtalyan sahnesi	scénographe (TİY) sahne düzenleyici
scène à perspectif (TİY) görüngenli sahne	schéma de plantation (TİY) görünge planı
scène centrale (TİY) alan tiyatrosu, çevreli tiyatro	science théâtrale (TİY) tiyaatro bilimi
scène coulissante (TİY) kayar sahne	sciure (SİR) talaş
scène de structure à l'italienne (TİY) çevçeve sahne	sculpteur de marionettes (KGÖ) kukla yapımcısı
scène de structure élisabethaine (TİY) üç kenari açık sahne	sculpture (KGÖ) kukla yontma
scène élisabethaine (TİY) Elisabeth dönemi sahnesi	secret (TİY) giz
scène éperon (TİY) çıkıntı sahne	semi-rideau (TİY) yarım perde
scène fermée (TİY) kapalı sahne	serre-joint (TİY) Ce kelepçesi
scène jeu d'orgue (TİY) sahne çevirgeci	serruriers (équipe) (TİY) demirciler
scène latéral (TİY) yan sahne	servante (KGÖ) kukla iş masası
scène mobile (TİY) tekerlekli sahne	service des instruments (TİY) çalgı bölümü
scène ouverte (TİY) açık sahne	service des partitions (TİY) nota bölümü
scène principale (TİY) ana sahne	services (TİY) çalışma köprüsü
scène portatif (TİY) taşınır sahne	siège amovible (TİY) hareketli koltuk
scènes multiples (TİY) çok amaçlı sahne	siège fixe (TİY) yerleşik koltuk
scènes superposées (TİY) iki katlı sahne	siffler (TİY) ısıklamak
scène sur ascenseur (TİY) iner-çıkarsahne	signal d'introduction (TİY) başlama göstergesi
scène sur plateau coulissant (TİY) arabasahne	signal lumineux (TİY) uyarı ışığı
scène transformable (TİY) değişebilir sahne	signe d'augmentation (DAN) yükselme simgesi
scène tournante (TİY) dönersahne	signe de direction (DAN) yön simgesi
scène tournante à deux niveaux (TİY) iki katlı dönersahne	signe de diminuation (DAN) azalma simgesi
	signe de mesure de la force (DAN) güç saptama simgesi
	signe de mesure de l'espace (DAN) oylum simgesi
	signe de mesure de quantité (DAN) nitelik simgesi

signe de mesure du temps (DAN) süre simgesi
signe de position (DAN) yöneliş simgesi
signe de relations (DAN) ilişki simgesi
signe des différentes parties du corps (DAN) gövde simgesi
signe de tension (DAN) gerilim simgesi
silence (TİY) susunuz uyarısı
silhouette (TİY) kanat, (KGÖ) iki boyutlu kukla, (TİY) boyutlu pano
singe écuyer (SİR) at üstünde maymun
sissonne (DAN) sison
sissonne soubresant (ADN) balık sıçraması
situation (TİY) durum
situation d'introduction (TİY) başlangıç durumu
sketch (TİY) skeç
soirée (TİY) gece gösterisi
soleil (SİR) büyük sarkaç
sommier élastique (SİR) sıçrama minder
son (TİY) selen
sonnerie de fin d'entracte (TİY) ara zili
soprano (TİY) soprano
sortie (TİY) çıkış
sortie de secours (TİY) tehlike çıkışı
sotie (TİY) çılgınlık oyunu
soubresant (DAN) melek sıçraması
soubrette (TİY) yardımcı genç kız
souffleur (TİY) fısıldayıcı
sous-chef électricien (TİY) baş elektrikçi yardımcısı

sous-connu (TİY) bilinçaltı
sous tension (TİY) akım açık
sous-ventrière (SİR) cambaz kemeri
spectacle (TİY) 1. gösterim, 2. parlak gösteri oyunu
spectacle d'eau (TİY) su oyunları
spectacle de marionettes (KGÖ) kukla gösterisi
spectacle de marionettes pour cabaret (KGÖ) kabare kuklası
spectacle gratis (TİY) parasız gösteri
spectateur (TİY) seyirci
spot concentré à l'extrême (TİY) nokta ışıldak
staffeur (TİY) yapın uzmanı
studio (TİY) uygulama sahnesi
studio de répétitions (TİY) çalışma sahnesi
support de lampe (TİY) ışıtaç tabanı
suppression (TİY) atlama
surface de la salle (TİY) seyir alanı
surjouer (TİY) abartılı oynamak
sur le peld entier (DAN) taban üstünde
sur les pointes (DAN) parmak ucu duruşu
survolter (TİY) aşırı yükleme
suspension de cheveux (SİR) saçlardan asılma
suspension de jarrets (SİR) bacaklarla tutunma
suspension de mâchoire (SİR) dişlerle tutunma
synchronisation (TİY) eşleme
syncopant (TİY) dalkavuk
synopsis (TİY) 1. oyun taslağı, 2. özet

système de Stanislavsky (TİY) Stanislavski dizgesi
szopka (KGÖ) şopka

T

table des accessoires (TİY) donatımlik masası
tableau (TİY) tablo
tableau de commande (TİY) denetim masası
tableau de préparation (TİY) önceden saptamalı kararıcı
tableau de signalisation (TİY) uyarı ışığı denetim tablosu
tabouret d'assise (SİR) hayvan çatkısı
tailleurs (TİY) dikişçi
talone à peline levés (DAN) topuklar hafif kalkık
talque (TİY) saç pudrası
tambour à tonnerre (TİY) gök gürültüsü davulu
tambour de pluie (TİY) yağmur davulu
tapis (TİY) sahne yaygısı
technique du théâtre (TİY) tiyatro uygulayımı
technique épisodique (TİY) durak yöntemi
technique intérieur (TİY) iç uygulama
technique physique (TİY) dış uygulama
technique respiratoire (TİY) solunum uygulayımı
telnet (TİY) renk türü
telnet neutre (TİY) ılım renkler

tempo-rhythme (TİY) hız-tartım
temps de cuisse (DAN) kalça adımı
temps de flèche (DAN) dönerek atlama
temps de pointe (DAN) parmak ucu evresi
temps de poisson (DAN) balık sıçraması
temps levé (DAN) küçük sıçrama
temps théâtrale (TİY) olay süresi
ténor (TİY) tenor
ténor lyrique (TİY) hafif tenor
tension (TİY) gerilim
tente (SİR) çadır
tente écurie (SİR) hayvan çadırı
tente-loge (SİR) giyinme çadırı
tente-ménagerie (SİR) sergi çadırı
terrain (TİY) taban
terre cuite (KGÖ) toprak kukla
tete à tête (SİR) kafa kafaya denge
tétralogie (TİY) dörtleme
théâtrale (TİY) tiyatroluk
théâtralisation (TİY) tiyatrolaştırma
théâtre (TİY) 1. gösteri evi, 2. tiyatro
théâtre abstrait (TİY) soyut tiyatro
théâtre absurde (TİY) anlamsızlık tiyatrosu
théâtre agit-prop (TİY) uyarı propaganda tiyatrosu
théâtre ambulante (TİY) gezici tiyatro
théâtre du boulevard (TİY) bulvar tiyatrosu
tragédie ancienne (TİY) antik tragedya

théâtre anti - aristotelean (TİY) karşıt - Aristotelesçi tiyatro
théâtre antique (TİY) antik tiyatro
théâtre archaïque (TİY) arkaik tiyatro
théâtre aristotelean (TİY) Aristotelesçi tiyatro
théâtre aux armées (TİY) ordu tiyatrosu
théâtre baroque (TİY) barok tiyatro
théâtre chinois (TİY) Çin tiyatrosu
théâtre classique (TİY) klasik tiyatro
théâtre constructiviste (TİY) konstrüktivist tiyatro
théâtre d'amateurs (TİY) özenci tiyatro
théâtre d'art (TİY) sanat tiyatrosu
théâtre d'avant-scène (TİY) öncü tiyatro
théâtre de chambre (TİY) 1. oda tiyatrosu, 2. salon tiyatrosu
théâtre circulaire (TİY) yuvarlak tiyatro
théâtre de collège (TİY) okul tiyatrosu
théâtre commercial (TİY) tecim tiyatrosu
théâtre de cour (TİY) saray tiyatrosu
théâtre de cruauté (TİY) yıldı tiyatrosu
théâtre d'état (TİY) devlet tiyatrosu
théâtre d'illusion (TİY) benzetmeçi tiyatro, yanılsamacı tiyatro
théâtre d'improvisation (TİY) doğaçlama tiyatrosu
théâtre de la rue köşebaşı tiyatrosu
théâtre de marionettes (KGÖ) kukla tiyatrosu
théâtre de marionettes de caravane (KGÖ) gezici kukla topluluğu
théâtre de marionettes fixe (KGÖ) yerleşik kukla topluluğu
théâtre de marionettes portatif (KGÖ) taşınabilir kukla sahnesi
théâtre de masse (TİY) tutukevi tiyatrosu
théâtre de poche (TİY) ceptiyatrosu
théâtre de répertoire (TİY) dağar tiyatrosu
théâtre de salon ((TİY) salon komedyası
théâtre de silence (TİY) susku tiyatrosu
théâtre de société (TİY) özel tiyatro
théâtre de verdure (TİY) bahçe tiyatrosu
théâtre documentaire (TİY) belgesel tiyatro
théâtre du cellier (TİY) bodrum tiyatrosu
théâtre en plein air (TİY) açık hava tiyatrosu
théâtre-en-rond (TİY) çevreli tiyatro
théâtre épique (TİY) epik tiyatro
théâtre existentialiste (TİY) varoluşçu tiyatro
théâtre expérimentale (TİY) deney tiyatrosu

théâtre expressioniste (TİY) dışavurumcu tiyatro
théâtre faubourien (TİY) kenar tiyatrosu
théâtre flottant (TİY) yüzer tiyatro
théâtre forain (TİY) panayır tiyatrosu
théâtre formaliste (TİY) biçimci tiyatro
théâtre grec (TİY) antik Yunan tiyatrosu
théâtre impressioniste (TİY) izlenimci tiyatro
théâtre indien (TİY) Hint tiyatrosu
théâtre informatif (TİY) bildiri tiyatrosu
théâtre japonais (TİY) Japon tiyatrosu
théâtre jésuite (TİY) Cizvit tiyatrosu
théâtre-laboratoire (TİY) deneme tiyatrosu
théâtre l'église (TİY) kilise tiyatrosu
théâtre lyrique (TİY) opera
théâtre municipal (TİY) belediye tiyatrosu
théâtre musical (TİY) müzikli tiyatro
théâtre national (TİY) ulusal tiyatro
théâtre naturaliste (TİY) doğalcı tiyatro
théâtre non commercial (TİY) sanat tiyatrosu
théâtre ouvrier (TİY) işçi tiyatrosu
théâtre politique (TİY) politik tiyatro
théâtre populaire (TİY) halk tiyatrosu
théâtre pour la jeunesse (TİY) gençlik tiyatrosu
théâtre privé (TİY) özel tiyatro
théâtre professionnel (TİY) uğraşçı tiyatro
théâtre réaliste (TİY) gerçekçi tiyatro
théâtre régional (TİY) bölge tiyatrosu
théâtre romain (TİY) Roma tiyatrosu
théâtre romantique (TİY) romantik tiyatro
théâtre royale (TİY) krallık tiyatrosu
théâtre sous tente (TİY) çadır tiyatrosu
théâtre surréaliste (TİY) gerçeküstücü tiyatro
théâtre synthétique (TİY) bireşim tiyatrosu
théâtre total (TİY) tümcul tiyatro
théâtre traditionnel (TİY) geleneksel tiyatro
théâtre universitaire (TİY) üniversite tiyatrosu
théâtrophile (TİY) tiyatrosever
thème (TİY) asal düşünce
tigre écuyer (SİR) at üstünde kaplan
timbre (TİY) tını
timing (TİY) zamanlama
tir (SİR) keskin nişancılık
tirade (TİY) uzun konuşma
trieur (SİR) keskin nişancı
tissu double face (TİY) çift yüzlü kumaş

tissu épais (TİY) kalın doku
 tissu grossier (TİY) kaba kumaş
 tissu lâche (TİY) seyrek doku
 tissu serré (TİY) sık doku
 titre (TİY) başlık
 toile (TİY) gergi
 toile à décor (TİY) çatkı bezi
 toile de fond (TİY) dip perdesi
 toile transparent (TİY) saydam
 gergi
 tôle à tonnerre (TİY) gök gürültü-
 sü levhası
 ton (TİY) ses tonu
 tonnelet (DAN) kısa etek
 tour de ville (SİR) gösteri geçidi
 tordeur de barres (SİR) demirbü-
 ken
 torsion (DAN) mekik
 tour (DAN) dönüş
 tour à droite (DAN) sağa dönüş
 tour à gauche (DAN) sola dönüş
 tourbillon (DAN) çevrinti
 tour de reins (DAN) arkayı dön-
 me
 tourelle (TİY) ışıldak kulesi
 tourelle d'éclairage côte cour
 (TİY) sol ışık kulesi
 tourelle d'éclairage côte jardin
 (TİY) sağ ışık kulesi
 tour en l'air (DAN) havada dönüş
 tournée (TİY) dolaşı
 tournée d'été (TİY) yaz dolaşısı
 tournette (TİY) döner yüzey
 tourniquet (SİR) dönme
 tours (DAN) dönüşler
 tragédie (TİY) tragedya
 tragédie-ballet (TİY) bale traged-
 yası
 tragédien (TİY) tragedya oyuncu-
 su

tragi-comédie (TİY) acıklı güldürü
 tragique (TİY) acıklı
 trainée (TİY) yer ısıtıcı
 traître (TİY) kötü adam
 trajet (DAN) çizgi
 trampoline (SİR) güvenlik ağı
 transformateur (TİY) dönüştürücü
 transparence (TİY) geriden izdü-
 şüm
 trapèze (SİR) trapez
 trapèze fixe (SİR) bağlı trapez
 trapèze volant (SİR) uçan trapez
 trapéziste (SİR) trapezci
 trappe (TİY) yer kapağı
 travail aux deux barres (SİR) çifte
 çubuk
 travail aux quatre barres (SİR)
 dördü çubuk
 travail aux trois barres (SİR) üç-
 lü çubuk
 travers (machine de) (TİY) uçma
 aygıtı
 traverse de châssis (TİY) pano
 bağlantısı
 traversée des bouteilles (SİR) şişe
 geçidi
 travestie (TİY) gülünçleme, (DAN)
 kılık değiştirme
 trente-six situations dramatiques
 (TİY) otuz altı durum
 treuil (TİY) sahne kaldırağı
 triangle (TİY) üçgen
 tribune de l'orchestre (SİR) çal-
 gıcı seti
 trilogie (TİY) üçleme
 trio clownesque (SİR) soytarı üç-
 lüsü
 triple effet (TİY) üç renk aygıtı
 trois coups (TİY) üç vuruş

troisième attitude (DAN) üçüncü
 duruş
 troisième position (DAN) üçüncü
 ayak duruşu
 trois unités (TİY) üçbirlik kuralı
 tromblon (TİY) oyun alanı ışı-
 dağı
 trope (TİY) trop
 troupe (TİY) topluluk
 troupe d'amateurs (TİY) özenci
 topluluk
 troupe fixe (TİY) yerleşik toplu-
 luk
 troupe icarienne (TİY) ikarya top-
 luluğu
 troupe itinérante (TİY) dolaşıcı
 topluluk
 trouvères (ÖYC) truver
 truc (TİY) sahne hilesi
 tube fluorescent (TİY) flüorışıl
 boru
 tulle (TİY) tül
 tunique (DAN) tunik
 tunnel grillagé (SİR) kafes geçit
 tutu (DAN) tütü
 tuyau à pluie (TİY) yağmur bo-
 rusu
 type (TİY) tip

U

unité dynamique (TİY) devingen
 birim
 utilités (TİY) ikincil rol oyuncusu

V

valet (TİY) Valet
 valet de piste (SİR) alan görevlisi
 valeur (TİY) ışıktaki yeğinlik

variation (DAN) çeşitleme
 vaudeville (TİY) taşlamalı güldü-
 rü
 vedette (TİY) baş oyuncu, yıldız
 oyuncu
 vedettisme (TİY) yıldızcılık
 ventriloque (KGÖ) karından ko-
 nuşan
 vérité et foi (TİY) gerçek ve inan-
 ma
 vers alexandrin ou héroïque (TİY)
 aleksandrin dizesi
 version scénique (TİY) sahne be-
 tiği
 vertep (KGÖ) vertep
 vestibule (TİY) oturma yeri
 vilain (TİY) kötü adam
 violino (SİR) minik keman
 vivifier (TİY) renklendirme
 voiture-cage (SİR) kafesli araba
 voiture-piscine (SİR) su arabası
 voix (TİY) ses
 voix blanche (TİY) dik ses
 voix chantée (TİY) ezgi sesi
 voix claire (TİY) duru ses, saydam
 ses
 voix criarde (TİY) keskin ses
 voix faible (TİY) güçsüz ses
 voix fausse (TİY) yanlış ses
 voix juste (TİY) doğru ses
 voix mesurée (TİY) ölçülü ses
 voix molle (TİY) gevşek ses
 voix parlée (TİY) konuşma sesi
 voix puissante (TİY) güçlü ses
 voix restreinte (TİY) dar ses
 voix somnolente (TİY) yatak odası
 sesi
 voix sonore (TİY) öterli ses
 voix souple (TİY) esnek ses
 voix sourde (TİY) sağır ses

voix sympathique (TİY) sıcak ses	voyante extra-lucide (SİR) geleceği gören
voix timbrée (TİY) tınlı ses	
voix variée (TİY) değişken ses	
voix voilée (TİY) örtülü ses	
volant général (TİY) 1. ana çevirgeç 2. karartıcı ana kolu	W
volcan en éruption (TİY) yanardağ etmeni	Wayang (KGÖ) wayang
voltigeur (SİR) 1. doruktaki, 2. uçucu	X
voltigeur à cheval (TİY) at cambazı	x-ray (TİY) konser ısıtıcı
vomitoire (SİR) seyirci yolu	Z
voûte acoustique (TİY) selen kubesi	zone d'éclairage (TİY) aydınlatma alanı

İNGİLİZCE DİZİN

A

absurd theatre (TİY) anlamsızlık tiyatrosu	acting-area lantern (TİY) oyun alanı ışıldağı
abstract ballet (DAN) soyut bale	acting manager (TİY) yönetici
abstract theatre (TİY) soyut tiyatro	acting time (TİY) oyun süresi
accenstuation (TİY) vurgu	acting version (TİY) sahne betiği
access door (TİY) ışıldağ kapağı	action (TİY) eylem
accoustical clouds (TİY) yankıdüzen bulutları	active hero (TİY) etkin kahraman
acoustic (TİY) yankıdüzen	active volcano (TİY) yanardağ etmeni
acoustic correction (TİY) selen düzeltme	actor (TİY) erkek oyuncu
acoustic panel (TİY) yankıdüzen levhası	actor (TİY) yardımcı oyuncu
acoustic screen (TİY) selen gergisi	actor-director (TİY) oyuncu yönetmen
acoustic vault (TİY) selen kubbesi	actor-manager (TİY) 1. oyuncu yönetici, 2. topluluk başı
acrobat (SİR) akrobat	actor-producer (TİY) oyuncu yönetmen
acrobatic clown (SİR) akrobatik soytarı	actress (TİY) kadın oyuncu
acrobatic dance (DAN) becerisel dans	adagio (DAN) yavaş çalışma
act (TİY) 1. bölüm, 2. oynamak	adapt (TİY) uyarlamak
act curtain (TİY) ana perde	adaptable house (TİY) değişken seyir yeri
act-drop (TİY) 1. bölüm perdesi, 2. oyun perdesi	adaptable stage (TİY) değişebilir sahne
acting (TİY) 1. oyun, 2. oyunculuk, 3. yorumlu oyunculuk	adaptation (TİY) 1. duruma uyuma, 2. uyarlama
acting-area (TİY) oyun alanı	adaptation right (TİY) uyarlama hakkı
	adjustable floor (TİY) hareketli taban

- adjustable proscenium** (TİY) hareketli çerçeve
administrative director (TİY) yönetici
adoration (TİY) Tanrıcalık
advance booking (TİY) yer ayırma
advancing colours (TİY) ilerleyen renkler
advertisement (TİY) el duyurusu
advertising (TİY) tanıtı
advertising manager (SİR) pazarlama sorumlusu
aerial act (SİR) hava gösterisi
aerial artist (SİR) hava cambazı
aerial ballet (SİR) hava dansı
aerial belt (TİY) uçuş kemeri
aerial gymnast (SİR) hava jimnastikçisi
affected diction (TİY) cafcaflı konuşma
afternoon performances (TİY) gündüz gösterisi
after-piece (TİY) 1. art oyun, 2. ek oyun
agit-prop theatre (TİY) uyarı-propaganda oyunu
agit-prop play (TİY) uyarı-propaganda tiyatrosu
air (TİY) arya
alarm (TİY) uyarı aygıtı
alley theme (TİY) çıkmaz konu
allusion (TİY) imleme
alter (TİY) sunak
alternating current (TİY) dalgalı akım
alto (TİY) alto
amateur (TİY) özenci
amateur actor (TİY) özenci oyuncu
amateur theatre (TİY) özenci tiyatrosu
amateur troupe (TİY) özenci topluluk
amphitheatre (TİY) basamaklı tiyatrosu
amplifier (TİY) sesbüyütür
anachronism (TİY) tarihsel aykırılık
analysis (TİY) çözümleme
analytic development (TİY) çözümsel gelişim
ancient theatre (TİY) antik tiyatro
anecdote (ÖYC) fıkra
angel (TİY) anaparacı
animal act (SİR) hayvan gösterisi
animal man (SİR) yarı hayvan eğitici
animal trainer (SİR) hayvan eğitici
animal trainer clown (SİR) hayvan eğitici soytarı
ankus (SİR) fil çomacı
announcer (SİR) sunucu
antagonist (TİY) karşıt kişi
anti-aristotelean theatre (TİY) karşıt-aristotelesçi tiyatro
anticlimax (TİY) kerteleme gediği
antipodist (SİR) ayak hokkabazı
antitheatre (TİY) antitiyatro
antique comedy (TİY) antik komedya
antique theatre (TİY) antik tiyatro
antique tragedy (TİY) antik trajedya
aplomb (DAN) dengeli adım
apology (TİY) savunca

- apparatus** (SİR) jimnastik araç ve gereçleri
appeal (DAN) atılım, (SİR) çağırma
applause (TİY) alkış
application (TİY) uygulama
apron (TİY) 1. önsahne, 2. tavan çıkıntısı
apron stage (TİY) çıkıntı sahne
arabesque (DAN) arabesk
arabian leap (SİR) Arap taklası
arc (TİY) ışık yayı
archaic theatre (TİY) arkaik tiyatrosu
architectural setting (TİY) yapısal dekor
architarve (TİY) alınlık
arc lamp (TİY) yay ışıldak
arc light (TİY) yay ışıldak
area lighting (TİY) yöresel ışıklandırma
arena (TİY) alan
arena stage (TİY) alan tiyatrosu
aristotelean theatre (TİY) aristotelesçi tiyatro
army theatre (TİY) ordu tiyatrosu
articulation (TİY) boğumlanma
artist (TİY) sanatçı
artistic director (TİY) sanat yöneticisi
artist's entrance (TİY) sahne kapısı
art of theatre (TİY) tiyatro sanatı
art theatre (TİY) sanat tiyatrosu
asbestos border (TİY) yanmaz çerçeve
aside (TİY) apar
assistant director (TİY) yardımcı
assistant producer (TİY) yardımcı
assistant stage-manager (TİY) 1. düzenleyici, 2. uygulamaya yardımcı
asymmetrical setting (TİY) bakişsiz dekor
atmosphere (TİY) hava
attitude (DAN) 1. uyumlu duruş, 2. yöneliş
audience (TİY) seyirci
auditorium (TİY) seyir yeri
auditorium arena (TİY) seyir alanı
Auguste (SİR) Ogüst
author's right (TİY) yazar payı
automatic colour-change (TİY) özdenetimli renk değiştirici
auto-wound AC transformer dimmer (TİY) özdönüştürücü karartıcı
avalanche (TİY) çığ makinesi
avant-garde play (TİY) öncü oyun
avant-garde theatre (TİY) öncü tiyatro
- B**
- baby spot** (TİY) bebe ışıldak
back bender (SİR) yılan adam
backcloth (TİY) dip perdesi
backdrop (TİY) dip perdesi
backer (TİY) anaparacı
background music (TİY) dip müziği
background setting (TİY) dip dekoru
backing (TİY) dip resmi
back lighting (TİY) geriden ışıklandırma
backing lights (TİY) dip ışıkları
back projection (TİY) geriden izdüşüm

- back somersault (SİR) havada ters takla
 backstage (TİY) 1. arka sahne, 2. dekor arkası
 back wall (TİY) arka duvar
 Baeot mystery/ (ÖYC) Bayot öyküsü
 baffle (TİY) 1. selen gergisi, 2. sesyayar körük
 baffle leather (KGÖ) deri kukla
 balance (TİY) 1. denge, 2. sahne dengesi, (SİR, DAN) denge
 balance juggler (SİR) denge hokkabazı
 balance on bicycle (SİR) çiftteker üstünde denge
 balance on globe rolling (SİR) top üzerinde denge
 balance on pedestal (SİR) yükselti üzerinde denge
 balance on perch (SİR) sırtık üzerinde denge
 balance on roller (SİR) silindir üzerinde denge
 balance on slack-rope (SİR) gevşek ip üzerinde denge
 balance on teammate (SİR) başkası üzerinde denge
 balance on tight ropes (SİR) gergin ip üzerinde denge
 balance on trapeze (SİR) trapez üzerinde denge
 balance on unsupported ladder (SİR) desteksiz merdivende denge
 balance on wheel (SİR) tekteker üzerinde denge
 balancer (SİR) cambaz
 balancing clown (SİR) denge soytarısı
 balancing-pole (SİR) denge sırtığı
 balcony (TİY) asma kat
 balcony lights (TİY) balkon ışıkları
 ballad opera (TİY) güldürücü opera
 ballerina (DAN) 1. baş kadın dansçı, 2. solo dansçı
 ballet (DAN) bale
 ballet company (DAN) bale topluluğu
 ballet costume (DAN) bale giysisi
 ballet-dancer (DAN) erkek bale dansçısı
 ballet-mascarade (DAN) karnaval balesi
 ballet-master (DAN) bale eğitmeni
 balletomane (DAN) bale delisi
 ballon (DAN) zıplama hafifliği
 ballonné (DAN) havada adım
 bandwagon (SİR) çalgıcı arabası
 bar (TİY) taşıma çubuğu, (DAN) bale tutanağı, (SİR) ayaklı çubuk
 bar-bell (TİY) ara zili, (SİR) halter
 bard (ÖYC) bard
 bareback (SİR) eversiz biniş
 barker (SİR) çağırıcı
 barn-door (TİY) menteşeli kapak
 barrel (TİY) taşıma çubuğu
 barrel clamp (TİY) taşıma çubuğu keneti
 barrel system (TİY) kaldırma sistemi
 barriste (SİR) ayaklı çubuk jimnastikçisi
 baritone (TİY) bariton

- baroque theatre (TİY) barok tiyatrosu
 based spotlight (TİY) dipli ışıldak
 bass (TİY) bas
 batoude (SİR) büyük sıçrama tahatası
 battement (DAN) çırpma
 batten (TİY) çubuk askı, tahta askı
 battu (DAN) çarpma
 bayonet base (TİY) süngü dip
 bayonet cap (TİY) süngü dip
 beam angle (TİY) ışık açısı
 beam projector (TİY) toplayıcı ışıldak
 bearer (SİR) taşıyıcı
 bear leader (SİR) ayı eğiticisi
 bear on horseback (SİR) at üstünde ayı
 bedroom voice (TİY) yatak odası sesi
 beginners please! (TİY) başlıyoruz!
 behind the scenes (TİY) dekor arkası
 below (TİY) altında, önünde
 below stage (TİY) alt sahne
 bending (DAN) eğilme
 benefit performance (TİY) yararına gösteri
 bicycle rider (SİR) çiftteker cambazı
 big boats (SİR) büyük pabuç
 big cage (SİR) oyun kafesi
 big top (SİR) ana çadır
 bio-mechanical acting (TİY) biyomekanik oyunculuk
 bio-mechanical method (TİY) biyomekanik oyun düzeni
 bit of an entrée (TİY) ara oyunu
 black light (TİY) kara ışık
 black-out (TİY) 1. karartmak, 2. tam karanlık
 blinder (TİY) ışıldak kepengi
 block and tackle (TİY) palanga destekleri
 blocking (TİY) yerleştirme
 board captain (TİY) ışıklama başuzmanı
 boarded floor (TİY) tahta döşeme
 board of review (TİY) sıkıdenetim kurulu
 boat-truck (TİY) dekor taşıtı
 bobbins (TİY) ızgara palangaları
 body sign (DAN) gövde simgesi
 bomb tank (TİY) bomba kutusu, patlama kutusu
 book-ceiling (TİY) katlanır tavan
 book-flat (TİY) katlanır pano
 book-wing (TİY) yarım kanat
 booking (TİY) yer ayırtma
 boom (TİY) ışıldak direği
 boomerang (TİY) ışıldak kulesi
 borani (SİR) akrobatik atlama
 border (TİY) 1. tavan perdesi, 2. üst sahne boşluğu
 borderlights (TİY) üst ışık dizgesi
 borrough theatre (TİY) belediye tiyatrosu
 boss canvasman (SİR) baş çadırcı
 box (TİY) özel bölme
 box for use by the radio (TİY) yayın bölmesi
 box keeper (TİY) özel bölme sorumlusu
 box office (TİY) bilet satış yeri
 box-office plan (TİY) oturma planı

- classical ballet (DAN) klasik ba-
le
classical dance (DAN) klasik dans
classical dancer (DAN) klasik
dansçı
classical comedy (TİY) klasik ko-
medya
classical drama (TİY) klasik oyun
türü
classical pose (SİR) klasik poz
classical theatre (TİY) klasik ti-
yatro
classic (TİY) klasikleşmiş
clear bulb (TİY) renksiz saydam
ışık
clear please! (TİY) sahneyi boşal-
tın!
clear voice (TİY) duru ses
cleat (TİY) sürgü
climax (TİY) doruk nokta
cloakroom attendants (TİY) giysi
bekleyici
closed position (DAN) kapalı dans
closed stage (TİY) kapalı sahne
close-in drop (TİY) oyun perdesi
closer (TİY) akım kesici
closing of the circuit (TİY) akımı
kapama
closet drama (TİY) okuma tiyat-
rosu
cloud effect (TİY) bulut etmeni
cloud machine (TİY) bulut aygıtı
cloud projector (TİY) bulut yan-
sıtıcı
clown (TİY, SİR) soytarı
clownery (SİR) soytarılık
clown trio (SİR) soytarı üçlüsü
coarse material (TİY) kaba kumaş
coda (DAN) koda
college theatre (TİY) okul tiyat-
rosu
colloquial speech (TİY) konuşulan
dil
color (TİY) renk
colour adaptation (TİY) renksel
uyuma
colour-change (TİY) renk deðişti-
rici
colour-dipped (TİY) boyalı ışıtaç
colour filter (TİY) renk süzgeci
colour-frame (TİY) renk çerçevesi
colourful voice (TİY) tınlı ses
colorimeter (TİY) renkölçer
colouring (TİY) renklendirme
colour of light (TİY) ışık rengi
colour runners (TİY) renk deðiş-
tirici çerçeve
colour wheel (TİY) renk teker-
leği
column (SİR) kolon
column four-men-high dördlü kolon
column three-men-high üçlü kolon
comedian (TİY) güldürü oyuncu-
su
comedy (TİY) komediya
comedy-ballet (DAN) bale komed-
yası
comedy of characters (TİY) ka-
rakter komedyası
comedy of humours (TİY) karak-
ter komedyası
comedy of intrigue (TİY) dolantı
komedyası
comedy of manners (TİY) töre ko-
medyası
comical (TİY) 1. güldürücü, 2.
gülünç olan
comical dance (TİY) güldürücü
dans

- comic opera (TİY) gülünçlü opera
comical play (TİY) 1. güldürü, 2.
gülünçlü oyun
commercial play (TİY) kazanç
oyunu
commercial theatre (TİY) tecim
tiyatrosu
communication (TİY) duyu düşünce
alışverişi
company (TİY) topluluk
company on tour (TİY) 'dolaşıcı
topluluk
compiler (TİY) uyarlayıcı
complementary colours (TİY) ikin-
cil renkler
complementary ticket (TİY) üç-
retsiz giriş belgesi
composer (TİY) besteci
composer of ballet (DAN) bale
bestecisi
composition (TİY) 1. beste, 2. ta-
sarım
concert border (TİY) konser ışı-
tacı
concertina (SİR) konçertina
concentration of attention (TİY)
dikkati odaklama
conflict (TİY) çatışma
conical hat (SİR) konik şapka
conclusion (TİY) bitim
condense (TİY) yoğunlaştırmak
conductor (TİY) 1. iletken, 2. or-
kestra yönetmeni
conjurer (SİR) çabukel
conscious (TİY) bilinç
contact line (TİY) bağlantı çizgisi
contactor (TİY) sürtünmeç
contemporary costume (TİY) çağ-
daş giysi
contortionist (SİR) yer cambazı
contract (TİY) sözleşme
contrary sense (TİY) anlam kar-
şıtlığı
control (KGÖ) kukla çatalı
control board (TİY) denetim ma-
sası
control line (TİY) perde teli
control of breathing (TİY) soluk
denetimi
control of the voice (TİY) sahne
sesi ayarı
constructed set (TİY) yapısal de-
kor
constructivist theatre (TİY) kon-
strüktivist tiyatro
contre-dance (DAN) karşılıklı dans
contretemps (DAN) kontrtams
conventional inflection (TİY) yapay
büküm
conventional intonation (TİY) ya-
pay söyleyiş
conversations piece (TİY) konuş-
ma oyunu
cool colours (TİY) soğuk renkler
copyright (TİY) 1. oynatım izni, 2.
yazar payı
coquette (TİY) işveli
cord (TİY) kablo
corner brace (TİY) pano desteği
corner plate (TİY) köşebent
corner theatre (TİY) köşebaşı ti-
yatrosu
corps de ballet (DAN) dans biri-
mi
correct voice (TİY) doğru ses
corridors (TİY) geçiş yolları
corrugated linnig (TİY) oluklu
kaplama
corrugated wall (TİY) oluklu du-
var

costume designer (TİY) giysi tasarımcısı
 costume dock (TİY) giysi korunağı
 costume master (TİY) giysilik sorumlusu
 costume on hire (TİY) kiralanmış giysi
 costume parade (TİY) giysi gösterisi
 costume plot (TİY) giysi çizelgesi
 costume property (TİY) giysi takısı
 costumer (TİY) 1. giysi işleri yöneticisi, 2. tiyatro terzisi
 costume rehearsal (TİY) giysi denemesi
 costume sketch (TİY) giysi taslağı
 costume storage (TİY) giysi korunağı
 costume workshop (TİY) giysi işliği
 counterweight (TİY) 1. ağırlık, 2. karşıt denge ağırlığı
 counterweight system (TİY) karşıt denge dizgesi
 coupé (DAN) kesme
 court ballet (DAN) saray balesi
 court-theatre (TİY) saray tiyatrosu
 crotch (KGÖ) kukla çatalı
 cover (TİY) maskelemek
 cracker (SİR) patlangıç
 cradle (SİR) oturma
 crash (TİY) çarpma etmeni
 create a contrast (TİY) karşıtlık kurmak
 crêpe hair (TİY) yapay saç

crescent of moon (SİR) ayça
 crisis (TİY) düğüm
 critic (TİY) eleştirmen
 critical realism (TİY) eleştirel gerçekçilik
 criticism (TİY) eleştiri
 crossed legs (DAN) bacaklar çapraz
 cue (TİY) son söz
 cue board (TİY) uyarı ışığı denetim tablosu
 cue light (TİY) uyarı ışığı
 cup and saucer comedy (TİY) salon komedyası
 curiosity (TİY) merak
 current (TİY) akım
 curtain (TİY) 1. iç perde, 2. perde
 curtain man (TİY) perdecisi
 curtain music (TİY) giriş müziği
 curtain-raiser (TİY) 1. kısa oyun, 2. ön gösteri
 curtain track (TİY) perde yolu
 cut cloth (TİY) dip kumaşı
 cut-out drop (TİY) dip kumaşı
 cutting (TİY) budama
 cutting whip (SİR) kesme kırbağı
 cyc batten (TİY) çevren dizi ışıkları
 cycle (TİY) çevrim
 cyclorama (TİY) çevren gergisi
 cyclorama lantern (TİY) çevren ışık birimi
 cyclorama lighting (TİY) çevren ışıklandırması
 cyclorame pit (TİY) çevren ışık çukuru
 cyclorama track (TİY) çevren rayı

D

dadaism (TİY) dadacılık
 dance (DAN) dans
 dance-master (DAN) dans yöneticisi
 dance notation (DAN) dans düzeni notlaması
 dance rehearsal room (DAN) dansçı çalışma yeri
 dangerous inflections (TİY) tehlikeli bükümler
 danseur noble (DAN) soylu dansçı
 daredevil (SİR) ölüm taklası
 dart (DAN) fırlama
 dayman (TİY) gündüz işçisi
 dead (TİY) ışığı öldürme
 dead point (TİY) ölü nokta
 deal (TİY) çam tahtası
 déboulés (DAN) iki evreli dönüşler
 declamatory diction (TİY) tumturaklı konuşma
 decrease sign (DAN) azalma simgesi
 dégagé (DAN) uzatma
 deification (TİY) tanrıcalık
 delay (TİY) askıda bırakmak
 delaying (TİY) geciktirim
 demi position (DAN) hazırlık duruşu
 denouement (TİY) çözüm
 deputy chief electrician (TİY) baş elektrikçi yardımcısı
 design (TİY) tasarım
 detail (TİY) ayrıntı
 detail of changes (TİY) dekor değiştirme dizelgesi
 detective play (TİY) polis oyunu
 détiré (DAN) germe

development (TİY) gelişim
 développé (DAN) fırlama
 devil (TİY) şeytan
 dialect (TİY) ağız
 dialect play (TİY) şive oyunu
 dialogue (TİY) 1. konuşma, 2. konuşma örgüsü
 diaphragm (TİY) diyafram
 diapositive (TİY) diya
 diction (TİY) güzel konuşma
 didactic play (TİY) öğretici oyun
 diffused light (TİY) dağıtılmış ışık
 dim (TİY) ışıkları azaltmak
 dimmer (TİY) karartıcı
 dimmer-board (TİY) karartıcı tablosu
 dipped lamp (TİY) boyalı ısıtaç
 dipped spotlight (TİY) mandallı ışıldak
 direct (TİY) sahneye çıkartmak, yönetmek
 direct current (TİY) doğru akım
 direct lighting (TİY) dolaysız ışıklandırma
 direction (TİY) oyun düzeni
 direction of the dancer's body (DAN) yön
 direction sign (DAN) yön simgesi
 director (TİY) yönetmen
 director of productions (TİY) sanat yöneticisi
 disguise (TİY) kılık değiştirme
 disguised dancer (DAN) giysili kadın dansçı
 distortion (TİY) biçim bozumu
 distribution of light (TİY) ışık dağılımı
 dive of death (SİR) ölüm dalışı

divertissement (TİY, DAN) ara dansı
divided set (TİY) bölümlü dekor
dock (TİY) korunak
documentary theatre (TİY) belgesel tiyatro
dog on horseback (SİR) at üstünde köpek
door flat (TİY) kapı panosu
door-keeper (TİY) tiyatro kapıcısı
double bar (SİR) çifte çubuk
double-deck stage (TİY) iki katlı sahne
double looping (SİR) havada çifte takla
double revolving stage (TİY) iki katlı döner sahne
double somersault (SİR) çifte takla
down right (TİY) sağ aşağı
downstage (TİY) sahne aşağısı
downstage wall (TİY) dördüncü duvar
drama (TİY) 1. dram, 2. dram sanatı, 3. kentsoylu oyunu
drama of chivalry (TİY) beylik oyunu
drama of ideas (TİY) savlı oyun
dramatic (TİY) 1. dramatik, 2. gerilimli olan
dramatic actor (TİY) dramatik oyuncu
dramatic art (TİY) dram sanatı
dramatic author (TİY) oyun yazarı
dramatic censorship (TİY) oyun sıkıdenetimi
dramatic event (TİY) dramatik olay

dramatic version (TİY) sahne be-tiği
dramatist (TİY) oyun yazarı
dramaturgy (TİY) oyun sanatbilimi
draped curtain (TİY) iner-çıkardraperde
drape scenery (TİY) kumaş dekor birimi
draw curtain (TİY) Grek perdesi
drawing-room drama (TİY) salon komedyası
dress circle (TİY) birinci asma kat
dresser (TİY) giydirici
dressing (KGÖ) kukla giydirme
dressing room (TİY) giyinme odası
dressing-room tent (SİR) giyinme çadırı
dressmaker (TİY) dikişçi
dress rehearsal (TİY) genel çalışma
driving line (TİY) perde teli
drop in (TİY) dekor indirmek
dropped acoustic ceiling (TİY) asılı yankıdüzen tavanı
drugget (TİY) sahne yaygısı
dry-up (TİY) tutulma
dud part (TİY) gösterişsiz rol
duet (TİY) ikili ezgi
dull voice (TİY) sağır ses
dumb show (SİR) sözsüz güldürü
duodrama (TİY) ikili oyun
dynamic unit (TİY) devingen birim

E

easter play (TİY) paskalya oyunu
easy! (TİY) susun!
écarté (DAN) çapraz duruş

eccentric artist (SİR) kaçıksanatçı
échappé (DAN) kaçış adımı
Edison screw (TİY) Edison cıvatası
educational play (TİY) eğitsel oyun
effects (TİY) etmenler
effects machine (TİY) etmen aygıtı
elaborator (TİY) uyarlayıcı
elbow stand (SİR) dirsekle denge
electrical lighting (TİY) elektrikli ışıklandırma
electrical mains (TİY) elektrik döşemi
electrical vault (TİY) ana dağıtım odası
electric booth (TİY) ışık odası
electric control (TİY) elektrik denetimli
electrician (TİY) elektrikçi
electronic control (TİY) elektronik denetim
electronic dimmer (TİY) elektronik karartıcı
elements of tragedy (TİY) tragedya öğeleri
elevation (TİY) yükselme
elevator stage (TİY) iner-çıkarsahne
elipsoidal spotlight (TİY) elipsoit ışıldak
elizabethan stage (TİY) Elizabeth dönemi sahnesi
elocution (TİY) düzgün konuşma
emboité (DAN) iç içe adımlar
emergency door (TİY) tehlike çıkışı
emergency lights (TİY) aksama aydınlatması
emergency lighting (TİY) yedek ışık düzeni
emergency staircase (TİY) yangın merdiveni
emotional memory (TİY) duygusal anımsama
emphasis (TİY) vurgu
ending (TİY) çözüm, çözüm sahnesi
ensemble play (TİY) takım oyunu
entertainment (TİY) eğlendirici gösteri
entrance (TİY) giriş
entrance façade (TİY) giriş yüzü
entrance fee (TİY) girmelik
entrance hall (TİY) giriş salonu
enterchat (DAN) çırparak zıplama
entrée (TİY) giriş hecesi, (DAN) giriş
enveloppé petit (DAN) küçük sarma
épaulements (DAN) omuz ve kafa yönelişi
epic (ÖYC) destan
epic theatre (TİY) epik tiyatro
epilogue (TİY) bağlak
episode (TİY) oluntu
episodic technique (TİY) durak yöntemi
equestrian (SİR) sirk binicisi
equestrian acrobat (SİR) at akrobatı
equestrian act (SİR) binicilik gösterisi
equestrian clown (SİR) atlı soy-tarı
equestrian director (SİR) alan sorumlusu

equitation (SİR) binicilik
 equivocal (TİY) ikianlamlılık
 escape artist (SİR) hızlı hokkabaz
 étendre (DAN) gerilme
 euphism (TİY) dolambaçlı deyim
 exciting moment (TİY) dönüm anı
 exclusive rights (TİY) öncelik hakkı
 exercise (DAN) alıştırma
 exercises at the bar (DAN) tutamakla çalışma
 existentialist theatre (TİY) varoluşçu tiyatro
 exit (TİY) çıkış
 exit line (TİY) çıkış sözleri
 exotic (TİY) yabansı
 exotism (TİY) yabansılık
 experimental play (TİY) deneysel oyun
 experimental theatre (TİY) deney tiyatrosu
 exposition (TİY) serim
 expressionistic theatre (TİY) dışavurumcu tiyatro
 extra (TİY) figüran
 extra's master (TİY) baş figüran
 exterior set (TİY) dış dekoru
 exterior setting (TİY) dış dekoru
 evening performance (TİY) gece gösterisi

F

facade (SİR) çadırın ön yüzü
 fadein (TİY) ışıkları parlatmak
 fair-ground theatre (TİY) panayır tiyatrosu
 fairy (TİY) peri oyunu
 fairy play (TİY) peri oyunu
 fairy scenes (TİY) peri oyunu

fairy-tale comedy (TİY) peri komedyası
 falling down (DAN) düşüş
 false hair (TİY) takma saç
 false proscenium (TİY) yapay düzey
 false voice (TİY) yanlış ses
 fantasy juggler (SİR) güldürücü hokkabaz
 farce (TİY) fars
 farcical sketch (KGÖ) kukla güldürüsü
 feature player (TİY) ıra oyuncusu
 feeble voice (TİY) güçsüz ses
 feed cable (TİY) ışıldak kablosu
 feet close together (DAN) ayaklar yakın
 female chorus (TİY) kadın korusu
 female costume (TİY) kadın giysisi
 festival (TİY) şenlik
 festival theatre (TİY) şenlik salonu
 festoon curtain (TİY) Fransız perdesi
 fiber glass (TİY) camyünü
 fierce training (SİR) sert eğitim
 fifth position (DAN) beşinci ayak duruşu
 filament (TİY) ışıtaç teli
 fillin clown (SİR) arasoytarısı
 filmed play (TİY) tiyatro filmi
 film puppant (KGÖ) sinema kuklası
 finger balance (SİR) parmakucu dengesi
 finger stand (SİR) parmakucu dengesi

finishing rehearsals (TİY) akış çalışması
 fire eater (SİR) alevyiye
 fire effect (TİY) yangın etmeni
 fire exit (TİY) tehlike çıkışı
 fire-proof curtain (TİY) koruma perdesi
 first balcony (TİY) birinci asma kat
 first gridiron floor (TİY) alt ızgara
 first lady (TİY) baş kadın şarkıcı
 first mezzanine (TİY) sahne altı
 first night (TİY) ilk gece
 first pipe (TİY) sahne içi dizi ışıkları
 first position (DAN) 1. birinci ayak duruşu, 2. birinci duruş
 first syllable (TİY) giriş hecesi
 fixed light bridge (TİY) hareket-siz ışık köprüsü
 fixed pulley (TİY) bağlı palanga
 fixed reflector (TİY) yerleşik aynalı ışıtaç
 fixed seat (TİY) yerleşik koltuk
 fixed trapeze (SİR) bağlı trapez
 flash-back (TİY) geriye dönüş
 flash box (TİY) parlama etmeni kutusu
 flash effect (TİY) parlama etmeni
 flash pot (TİY) parlamalı ışıtaç
 flash powder (TİY) magnezyum tozu
 flat (TİY) pano, tavan
 flat puppet (KGÖ) ikiboyutlu kukla
 flexible forestage (TİY) tekerlekli önsahne

flexible puppet (KGÖ) katlanır kukla
 flexible voice (TİY) esnek ses
 flies (TİY) sahne üstü
 flies foreman (TİY) çalışma köprüsü işçibaşısı
 flip-flap (SİR) geriye takla
 flipper (TİY) kanat
 floating theatre (TİY) yüzer tiyatro
 floats (TİY) yer ışıkları
 flood (TİY) aynalı ışıtaç
 floodlight (TİY) 1. aynalı ışıtaç, 2. dağıtıcı ışıldak
 floor patterns (DAN) çizgi
 floor plan (TİY) görüngen planı
 flower path (TİY) çiçek yolu
 flown set (TİY) asılı pano
 fluff (TİY) tökezleme
 fluorescence (TİY) ışınırılık
 fluorescent (TİY) flüorışıl boru
 fly (TİY) dekor çekmek
 fly curtain (TİY) alman perdesi
 flyer (SİR) uçucu
 fly gallery (TİY) çalışma geçidi
 flying lines (TİY) uçma düzeni
 flying machine (TİY) uçma aygıtı
 flying trapeze (SİR) uçan trapez
 flying trapeze act (SİR) uçan trapez gösterisi
 flying wagon (TİY) uçma arabası
 fly light bridge (TİY) hareketli ışık köprüsü
 fly-machinery (TİY) üst sahne aygıtları
 flyman (TİY) çalışma köprüsü işçisi
 fly plug (TİY) ana priz
 focal adjustment (TİY) odaklama
 focal distance (TİY) odak uzaklığı

focal point (TİY) odak
 focus (TİY) odaklama
 fog effect (TİY) sis etmeni
 folding stand (TİY) iç içe giren çatki
 foliage border (TİY) ağaçlık
 folk dance (DAN) halk dansı
 folk-puppets (KGÖ) halk kuklası
 follow spot (TİY) izleyici ışıldak
 fool's play (TİY) çılgınlık oyunu
 foot in the hand (DAN) ayak elde
 foot juggler (SİR) ayak hokkabazı
 foot juggling act (SİR) ayak hokkabazlığı
 footlights (TİY) yer ışıkları
 forestage (TİY) önsahne
 fork (TİY) çatal
 formalism (TİY) biçimcilik
 formalist theatre (TİY) biçimci tiyatro
 formation of pyramid (SİR) piramit bitiş
 forward somersault (SİR) havada ileri takla
 fouetté (DAN) kırbaç
 foundation (TİY) ten boyası
 four-colours system (TİY) dört renk aygıtı
 fourth position (DAN) dördüncü ayak duruşu
 fourth wall (TİY) dördüncü duvar
 fragmentism (TİY) parçacılık
 frame (SİR) çerçeve
 framing shutter (TİY) ışıldak sürgüsü
 freak-show tent (SİR) tuhafliklar çadırı
 free leg (DAN) hareketli bacak
 free performance (TİY) parasız gösteri

french brace (TİY) köşe desteği
 french curtain (TİY) Fransız perdesi
 french flat (TİY) berkitme panosu
 fresnel lens (TİY) yivli mercek
 fresnel spotlight (TİY) yivli mercekli ışıldak
 front bender (SİR) kurbağa adam
 front curtain (TİY) ana perde
 front entrance (TİY) ana giriş
 front leg forward (DAN) bir bacak öne
 front of house attendant (TİY) bina denetçisi
 front-of-house lighting (TİY) ön-sahne ışıldakları
 front-of-house spotlight bridge (TİY) salon ışıldak köprüsü
 frost (TİY) dağıtıcı ışıldak
 full house (TİY) kapalı gişe
 full in light (TİY) destek ışıklandırması
 full up (TİY) tam güç
 funambulist (SİR) yüksek ip cambazı
 fundamental positions (DAN) temel ayak duruşları
 funnel (TİY) ışıldak şapkası
 furniture store (TİY) eşya korunağı
 fuse (TİY) korunc
 fuse box (TİY) dağıtım kutusu
 fuse wire (TİY) korunc teli
 fusible link (TİY) korunc bağlamı
 futurism (TİY) gelecekçilik

G

gag (TİY) 1. gag, 2. gag yaratmak
 gala (TİY) gala
 gallery (TİY) üst sahne

garden theatre (TİY) bahçe tiyatrosu
 gargollade (DAN) kedi atlaması
 gas lamp (TİY) gaz lambası
 gauze (TİY) kalın tül
 gauze cloth (TİY) tül perde
 gelatine (TİY) jelatin süzgeç
 general director (TİY) genel yönetici
 general lighting (TİY) genel ışıklandırma
 general manager (TİY) genel yönetici
 gentle training (SİR) yumuşak eğitim
 gesture (TİY) 1. davranış, 2. jest
 ghost load (TİY) ek yükleme
 giant swing (SİR) büyük sarkaç
 given circumstances (TİY) belirli ortam
 glass medium (TİY) cam süzgeç
 glass wool (TİY) camyünü
 gleeman (ÖYC) gliman
 glissade (DAN) adım kaydırma
 glisser (DAN) kayma
 globe rolling act (SİR) top gösterisi
 glove-puppet (KGÖ) el kuklası
 gods (TİY) üst asma kat
 golden age (TİY) altın çağ
 goliath screw (TİY) dev cıvata
 gradation (TİY) kerteleme
 grand drapery (TİY) saçak
 grand master (TİY) ana çevirgeç
 grating (TİY) sahne parmaklığı
 grand opera (TİY) acıklı opera
 greek theatre (TİY) antik Yunan tiyatrosu
 green room (TİY) dinlenme yeri
 grid (TİY) ızgara

grimace (TİY) yüz buruşturma
 groom (SİR) at bakıcısı
 ground cloth (TİY) sahne yaygısı
 ground-floor box (TİY) alt özel bölme
 ground plan (TİY) genel dekor planı
 ground-row (TİY) taban
 ground-row light (TİY) yer ısıtıcı
 guest artist (TİY) konuk oyuncu
 guest director (TİY) konuk yönetmen
 guest producer (TİY) konuk yönetmen
 guide line (TİY) germe teli
 gun-shot (TİY) silah sesi

H

hair suspension (TİY) saçlardan asılma
 half-curtain (TİY) yarım perde
 half point (DAN) yarım parmak ucu
 hand-appeal (SİR) elle çağırma
 handbill (TİY) izlenec dergisi
 hand control (TİY) el denetimli
 hand props (TİY) el eşyaları
 hand-puppet (KGÖ) el kuklası
 hand-puppet booth (KGÖ) el kuklası sahnesi
 hand stand (SİR) ellerle denge
 hand to hand balancing (SİR) el ele denge
 hanging iron (TİY) askı
 hanging length (TİY) asılı ışıldak dizisi
 Hanswurst play (TİY) Hanswurst oyunu
 happy end (TİY) mutlu son

hard light (TİY) çiğ ışık
 hard material (TİY) kaba kumaş
 harlequin (TİY) arlekino
 harmony (TİY) uyum
 head block (TİY) ana makara
 head of publicity (SİR) pazarlama sorumlusu
 head of the supers (TİY) baş figüran
 head stand (SİR) başla denge
 head to head (SİR) kafa kafaya denge
 heating (TİY) ısıtma düzeni
 heavy father (TİY) yaşlı adam
 heels just off the floor (DAN) topuklar hafif kalkık
 hell fire (TİY) cehennem ateşi
 hell mouth (TİY) cehennem ağzı
 hercules (SİR) güçlü adam
 heroic comedy (TİY) kahramanlık komedyası
 heroic couplet (TİY) Aleksandrin dizesi
 high hat (TİY) ışıldak şapkası
 high register (TİY) tiz bölge
 hinge-pin (TİY) menteşe saplaması
 hired costume (TİY) kiralanmış giysi

historical allegory (TİY) tarih örnekleme
 historical comedy (TİY) tarihsel komedy
 historical costume (TİY) tarihsel giysi
 historical drama (TİY) tarihsel oyun
 hop (DAN) sıçrama
 horror play (TİY) yıldı oyunu
 horse (SİR) at

horseshoe house (TİY) atnalı se-yir yeri
 horse trainer (SİR) at eğitici
 horse training act (SİR) at eğitme gösterisi
 hot comedy (TİY) yüksek komedy
 house curtain (TİY) ana perde
 house keeper (TİY) bina yöneticisi
 house lighting (TİY) salon aydınlatması
 house lights (TİY) salon ışıkları
 house switch-board (TİY) salon aydınlatma ana çevirgeci
 house writer (TİY) görevli yazar
 hue (TİY) renk türü
 human flying equipment (TİY) insan uçurma düzeni
 human pyramid (SİR) piramit
 human pyramid on horseback (SİR) at üstünde piramit
 hung mesh ceiling (TİY) asılı metalik ağ tavan
 hydraulic control (TİY) sıvıbasınç denetimli

I

icarian troupe (SİR) ikarya topluluğu
 identification (TİY) özdeşleşme
 illumination (TİY) ışık gücü
 illumination meter (TİY) ışıkölçer
 illumination meter (TİY) ışıkölçer
 illusion (TİY) yanılsama
 illusionist (SİR) gözbağcı
 illusionistic theatre (TİY) yanılsamacı tiyatro
 imagination (TİY) imgelem

imaginative dress (TİY) imgesel giysi
 imitator (SİR) benzetici
 impressionistic theatre (TİY) izlenimci tiyatro
 improvisation (TİY) doğaçlama
 improvisational theatre (TİY) doğaçlama tiyatrosu
 incandescent lamp (TİY) akkor ısıtaç
 incandescent light (TİY) akkor ışık
 incidental music (TİY) oyun müziği
 inciting moment (TİY) kışkırtıcı an
 inclination (DAN) eğilim
 increase sign (DAN) yükselme simgesi
 independent circuits (TİY) bağımsız akım
 indian shooting (SİR) kızılderili nişancılığı
 indian theatre (TİY) Hint tiyatrosu
 indirect lighting (TİY) dolaylı ışık-lama
 inflection (TİY) büküm
 informative theatre (TİY) bildiri tiyatrosu
 infrared (TİY) kızılaltı ışık
 inner monologue (TİY) iç konuşma
 inner technique (TİY) iç uygulamı
 in parallel (TİY) koşut bağlama
 inspection (TİY) denetleme
 instrumental group (TİY) çalgı topluluğu
 instruments department (TİY) çalgı bölümü
 instrument storage (TİY) çalgı korunağı
 insulating tape (TİY) yalıtkan şerit
 insulation (TİY) yalıtkan

intake room (TİY) ana dağıtım odası
 intensity (TİY) 1. ışıktaki yoğunluk, 2. ses yoğunluğu
 interlude (TİY) ara oyunu
 intermedium (TİY) ara oyunu
 intermission bell ara zili
 interpretation (TİY) yorum
 interrogative accents (TİY) soru vurguları
 interval (TİY) ara
 intimate theatre (TİY) cep tiyatrosu
 intonation (TİY) 1. ses değiştirme, 2. tümceleme
 intrigue (TİY) dolantı
 intriguer (TİY) dolap çeviren
 introductory situation (TİY) başlangıç durumu
 inwards (DAN) içe dönüş
 iris (TİY) diyafram
 iron bars bender (SİR) demirbükken
 iron curtain (TİY) demir perde
 iron jaw (SİR) demir çene
 ironsmith master (TİY) demirci ustası

ironworkers (TİY) demirciler
 irony (TİY) tersinleme
 italian marionettes (KGÖ) fantoçini
 italian stage (TİY) İtalyan sahnesi

J

japanese theatre (TİY) Japon tiyatrosu
 jesuit ballet (DAN) Cizvit balesi
 jesuit theatre (TİY) Cizvit tiyatrosu
 jeté (DAN) adımlı atlama

make-up (TİY) yüz boyama
make-up artist (TİY) yüz boyama uzmanı
make-up mirror (TİY) oyuncu aynası
male chorus (TİY) erkekler korusu
male costume (TİY) erkek giysisi
manage (TİY) yönetmek
man in charge of furniture (TİY) eşya sorumlusu
manipulator (SİR) çabukel, (KGÖ) ipli kukla oynatıcısı
mansion (TİY) mansiyon
manuscript (TİY) yazma
marionette theatre (KGÖ) kukla tiyatrosu
maroccan cart wheel (SİR) Fas tekerleği
maroon (TİY) patlama etmeni
mask (TİY) yapay yüz
masquerade (DAN) maskeli dans
mass play (TİY) yığın oyunu
mass theatre (TİY) tutukevi tiyatrosu
master cue sheet (TİY) ışık söz çizelgesi
master dimmer wheel (TİY) karartıcı ana kolu
master of ceremonies (TİY) tören-cibaşı
master switch (TİY) ana akım kesici
may-day (TİY) mayıs oyunları
means of expression (TİY) anlatım aracı
mechanical control (TİY) mekanik denetimli
mechanical equipment (TİY) sahne aygıtları

mechanical puppet (KGÖ) makine-li kukla
medium-angle beam (TİY) orta açılı ışın
medium circle of attention (TİY) orta çember
medium register (TİY) orta bölge
melodrama (TİY) acıklı oyun
member of chorus (TİY) koro üyesi
menagerie boy (SİR) hayvan bakıcısı
menagerie tent (SİR) sergi çadırı
mental play (TİY) düşün oyunu
mercury vapour lamp (TİY) cıva buharlı ısı
messenger (TİY) ulak
messenger-speech (TİY) ulanın anlatısı
method (TİY) yöntem
method of physical actions (TİY) fiziksel hareketler yöntemi
metrical accent (TİY) tartı vurgusu
mezzo-soprano (TİY) mezzo soprano
midget bicycle (SİR) cüce çiftteker
milieu drama (TİY) çevre oyunu
mime (TİY) 1. mim, 2. sözsüz oyun
mime artist (TİY) sözsüz oyun sanatçısı
mimicry (TİY) mimik
mimo-drama (TİY) mimodram
minuting (TİY) dakikalama
miracle play (TİY) tansık oyunu
mixed chorus (TİY) karışık koro
mixed group (SİR) karışık yırtıcı hayvanlar
model (TİY) maket
modeller (TİY) yapın uzmanı

model setting (TİY) dekor maketi
models room (TİY) maket işliği
modern dance (DAN) çağdaş dans
modern dress (TİY) güncel giysi
modulation of the voice (TİY) sesleme
modulator (TİY) selen düzenleyici
molded paper (KGÖ) kalıplı mukavva kukla
monkey on horseback (SİR) at üstünde maymun
monodrama (TİY) tek kişilik oyun
monologue (TİY) tekli konuşma
mood lighting (TİY) atmosfer ışıkları
moonbox (TİY) ayışığı kutusu
morality (TİY) töreci oyun
motif (TİY) örge
motion man (KGÖ) kukla oynatıcısı
motive (TİY) güdü
mountry place (SİR) alan girişi
mouth organ (SİR) ağız mızıkası
mouth-stick (SİR) ağız değneği
movable acoustic reflector (TİY) taşınır ses yansıtıcı
movable reflector (TİY) hareketli aynalı ışıtaç
movable seat (TİY) hareketli koltuk
movement (TİY) hareket yapımı, (DAN) hareket
MS (TİY) yz
muffled voice (TİY) örtülü ses
multiconductor cable (TİY) çoktellili kablo
multicore cable (TİY) çoktelli kablo
multiple stage (TİY) çok amaçlı sahne

multipurpose house (TİY) çok amaçlı seyir yeri
munmer (ÖYC) mamır
municipal theatre (TİY) belediye tiyatrosu
musical (TİY) müzikli oyun
musical clown (SİR) çalgıcı soy-tarı
musical comedy (TİY) müzikli güldürü
musical director (TİY) müzik başyöneticisi
musical drama (TİY) müzikli dram
musical eccentric artist (SİR) kaçık çalgıcılar
musical theatre (TİY) müzikli tiyatro
musical voice (TİY) ezgi sesi
music cues (TİY) müzik çizelgesi
music drama (TİY) lirik oyun
musician (TİY) müzisyen
musician's room (TİY) müzisyenler odası
music plot (TİY) müzik çizelgesi
mystery play (TİY) yalvaç oyunu
myth (TİY) efsane
N
narrate (TİY) öykülemek
narrator (TİY) anlatıcı
narrow-anggle beam (TİY) dar açılı ışın
national theatre (TİY) ulusal tiyatro
natural inflection (TİY) doğal büküm
natural intonation (TİY) doğal tonlama
naturalistic theatre (TİY) doğalcı tiyatro
net (TİY) tül

0

on the whole feet (DAN) taban üstünde
open-air theatre (TİY) açık hava tiyatrosu
opened legs (DAN) bacaklar uzak
opener (TİY) kısa oyun
open floodlight (TİY) açık dağıtıcı ışıldak
opening night (TİY) ilk gece
open position (DAN) açık duruş
open stage (TİY) açık sahne
open up (TİY) açılmak
opera (TİY) opera
opera-ballet (DAN) bale operası
opera buffa (TİY) güldürücü opera
opera composer (TİY) opera bestecisi
opera house (TİY) opera binası
opera librettist (TİY) opera yazarı
opera singer (TİY) lirik oyuncu, opera şarkıcısı
operator (TİY) ışık görevlisi, (KGÖ) ipli kukla oynatıcısı
operetta (TİY) operet
opponent (TİY) karşıt kişi
opposite promptside footlights (TİY) sağ yer ışıkları
opposite promptside foreman (TİY) sahne sağ işçibaşısı
opposite promptside light tower (TİY) sağ ışık kulesi
optical effects (TİY) görsel etmenler
oral punctuation (TİY) söz noktalaması
orchestra balcony (SİR) çalgıcı seti
orchestra director (TİY) orkestra sorumlusu

orchestra leader (TİY) orkestra yönetmeni
orchestra master (TİY) baş kemancı
orchestra pit (TİY) orkestra çukuru
orchestra rehearsal room (TİY) orkestra çalışma yeri
orchestra room (TİY) müzisyenler odası
outline (TİY) özet
outwards (DAN) dışa dönüş
ouverture (TİY) başlangıç müziği
overhead lighting (TİY) dikey ışıklandırma
overlap (TİY) kaplâşım
overload (TİY) aşırı yükleme
overplay (TİY) abartılı oynamak

P

pageant (TİY) araba sahne
pageant lantern (TİY) odaksız ışıldak
paintbrush (TİY) fırça
painted curtain (TİY) boyalı perde
painted set (TİY) boyalı dekor
painting (KGÖ) kukla boyama
paint-room (TİY) boya işliği
palanca (TİY) palanga destekleri
panic lights (TİY) aksama aydınlatması
pantomime artist (SİR) sözsüz oyun sanatçısı
pantomime ballet (DAN) sözsüz oyunlu balet
pantomime dance (DAN) anlatım dansı

pantomimic dramatization (TİY) sözsüz oyunla dramatisasyon
papier-maché (TİY) kartonpat
parabolic reflector floodlight (TİY) odaksız ışıldak
parasite (TİY) asalak
parody (TİY) parodi
paronomasia (TİY) söz cambazlığı
part (TİY) rol
parterre athlete (SİR) yer hareketleri atleti
parterre gymnast (SİR) yer jimnastikçisi
pas assemblé (DAN) sıçrama adımı
pas de bourée (DAN) demet
pas de chat (DAN) kedi adımı
pas de deux (DAN) ikili dans
pas de quatre (DAN) dörtlü dans
pas de trols (DAN) üçlü dans
pass (SİR) geçiş
passage (TİY) geçiş
passage on bottles (SİR) şişe geçidi
passatism (TİY) geçmişçilik
passion play (TİY) acı çekme oyunu
passive hero (TİY) edilgen kahraman
pastoral comedy (TİY) çoban komedyası
pastoral drama (TİY) pastoral oyun
pattern (TİY) öngörü
pause (TİY) durak
pedestal (SİR) hayvan çatkısı
pelmet (TİY) saçak, üst friz
perceived colour (TİY) renk algılaması
perch act on stilts (SİR) sırık cambazlığı
perchist (SİR) sırık cambazı

- perch-on-perch trick (SİR) sırık üzerinde sırık
 perch trick (SİR) sırık numarası
 perforated panel (TİY) delikli levha
 performance (TİY) gösteri
 performer (TİY) yorumlayan oyuncu
 performing animal (SİR) gösteri hayvanı
 performing animals showman (SİR) eğitilmiş hayvanlar göstericisi
 performing director (SİR) gösteri sorumlusu
 periact (TİY) biçme pano
 peripetia (TİY) dönüşüm
 peripheral stage (TİY) yuvarlak sahne
 permanent amphitheatre (SİR) yerleşik sirk
 permanent company (TİY) yerleşik topluluk
 permanent cyclorama (TİY) değişmez çevren gergisi
 permanent puppet theatre (KGÖ) yerleşik kukla topluluğu
 permanent set/ting (TİY) yerleşik dekor
 persiflage (TİY) persiflaj
 perspective (TİY) görüncü
 perspective sketch (TİY) görüncü planı
 perspective-stage (TİY) görüncü sahne
 phonetical forming (TİY) sesbilimsel biçimleme
 phonetics (TİY) sesbilim
 photographs of sets (TİY) sahne fotoğrafı
 physiological aspects of colour (TİY) rengin görünümsel özellikleri
 plastrellas (SİR) piyastrellas
 pickpocket (SİR) yankesici
 picture-frame stage (TİY) çerçeve sahne
 picture projector (TİY) gösterici
 picture stage (TİY) çerçeve sahne
 pigeon-hole (TİY) güvercin yuvası
 pilot light (TİY) gösterge ışığı
 pin hinge (TİY) saplama menteşe
 pin rail (TİY) kancalı ray
 pin spot (TİY) nokta ışıldak
 pipe batten (TİY) taşıma çubuğu
 pipe clamp (TİY) taşıma çubuğu keneti
 piqué (DAN) pike
 pirouette (DAN) fırıldak, (SİR) topaç
 pit (TİY) 1. arka yerler, 2 orkestra çukuru
 pitch (TİY) ses uzamı
 pity and fear (TİY) acıma ve korku
 place of action (TİY) eylemin geçtiği yer
 places! (TİY) başlıyoruz! (yerlerini)
 plagiarism (TİY) aşırı macilik
 plank (SİR) yatay duruş
 plano-concave lens (TİY) içbükey mercek
 plano-convex lens (TİY) dışbükey mercek
 plate juggler (SİR) tabak hokkabazı
 plate-spinning (SİR) tabak döndürme
 play (TİY) 1. oynamak, 2. oyun

- player (TİY) oyuncu
 playlet (KGÖ) kısa kukla güldürüsü
 play of action (TİY) eylem oyunu
 play photo (TİY) oyun fotoğrafı
 playwright (TİY) oyun yazarı
 plot (TİY) olay dizisi
 plug (TİY) fiş
 plugging box (TİY) priz kutusu
 plywood (TİY) sıkıştırılmış levha
 pocket (TİY) duş
 point shoes (DAN) sert uçlu bale ayakkabısı
 polishing rehearsal (TİY) düzeltme çalışması
 political theatre (TİY) politik tiyatro
 poor voice (TİY) gevşek ses
 portable cage (SİR) taşıma kafesi
 portable puppet booth (KGÖ) taşınabilir kukla sahnesi
 portable switchboard (TİY) taşınır karartıcı
 port de bras (DAN) kol hareketi
 porteur (DAN) taşıyıcı
 position sign (DAN) yöneliş simgesi
 positions of the arms (DAN) kol duruşları
 poster (TİY) duvar duyurusu
 posture master (SİR) yer cambazı
 posturer (SİR) kurbağa adam
 powder (TİY) saç pudrası
 prac (TİY) yükselti
 precensorship (TİY) sıkı denetim
 precipitated speech (TİY) ses yuvarlanması
 precise voice (TİY) ölçülü ses
 prefocus cap (TİY) ön odaklamalı dip
 premiere (TİY) ilk gece
 premiere position (DAN) birinci ayak duruşu
 preparation (TİY) hazırlık
 presentational theatre (TİY) göstermeci tiyatro
 pre-set board (TİY) önceden saptamalı karartıcı
 pre-set dimmerboard (TİY) önceden saptamalı karartıcı
 press point (TİY) tül
 prima ballerina (DAN) baş kadın dansçı, yıldız dansçı
 prima donna (TİY) baş kadın şarkıcı
 primary colours (TİY) asal renkler
 private performance (TİY) özel gösteri
 private theatre (TİY) özel tiyatro
 process projection (TİY) geriden izdüşüm
 producer (TİY) 1. yapımcı, 2. yönetmen
 producer's script (TİY) oyun düzeni defteri
 production (TİY) 1. gösteri, 2. oyun düzeni, 3. yapım
 production book (TİY) oyun düzeni defteri
 professional actor (TİY) uğraştan oyuncu
 professional theatre (TİY) uğraşçı tiyatro
 professor of drama (TİY) tiyatro bilgini
 profile (TİY) boyutlu pano
 program (TİY) 1. izlence dergisi, 2. oyun izlencesi

projected scenery (TİY) görüntüsel dekor
projection (TİY) 1. izdüşüm, 2. sesi fırlatma
prologue (TİY) giriş kesimi, önyün
prompt book (TİY) fısıldayıcı defteri
prompter (TİY) fısıldayıcı
prompter's box (TİY) fısıldayıcı odacığı
prompt-side footlights (TİY) sol yer ışıkları
prompt-side foreman (TİY) sahne solu işçibaşısı
prompt-side light tower (TİY) sol ışık kulesi
pronunciation (TİY) söyleyiş
properties (TİY) donatımlık
property man (TİY) donatımcı
property master (TİY) baş donatımcı
property room (TİY) 1. donatımlık korunağı, 2. donatımlık odası
props (TİY) donatımlık
proscenium (TİY) perde önü
proscenium arch (TİY) çerçeve
proscenium batten (TİY) çerçeve dizi ışıkları
proscenium opening (TİY) sahne ağzı
protagonist (TİY) kahraman
psychodrama (TİY) ruhçu oyun
psychological drama (TİY) ruhsal oyun
publicity (TİY) tanıtı
public theatre (TİY) halk tiyatrosu
pulley (TİY) askı palangası, palanga

pulley-groove (TİY) palanga yatağı
pun (TİY) söz cambazlığı
punch and judy (KGÖ) panç ile cudi
punch and judy show (KGÖ) kasperle tiyatrosu
punch calls (KGÖ) kukla düdüğü
puppet (KGÖ) kukla
puppet-booth man (KGÖ) el kuklası oynatıcısı
puppet carver (KGÖ) kukla yapımcısı
puppeteer (KGÖ) kuklacı
puppet film (KGÖ) kukla filmi
puppet making (KGÖ) kukla yapımı
puppet manipulated from above (KGÖ) yukardan yönetilen kukla
puppet manipulated from below (KGÖ) alttan yönetilen kukla
puppet manipulated horizontally (KGÖ) yatay yönetilen kukla
puppet-master (KGÖ) kuklacı
puppet opera (KGÖ) kukla operası
puppet play (KGÖ) kukla oyunu
puppet rack (KGÖ) kukla rafı
puppetry (KGÖ) kukla sanatı
puppet show (KGÖ) kukla gösterisi
puppet theatre (KGÖ) kukla tiyatrosu
pure mime (TİY) salt sözsüz oyun
purim play (TİY) purim oyunu
putting into practice (TİY) uygulama
putty (TİY) ek macunu

Q

quadruple bar (SİR) dörtlü çubuk
quantity of light (TİY) ışıklama kertesı
quantity sign (DAN) nitelik simgesi
quarter position (TİY) çeyrek dönüş
quick change (TİY) çabuk değişme
quick-change flat (TİY) değişken pano
quick-change puppet (KGÖ) değişken kukla
quick change room (TİY) çabuk değişme odacığı
quick change scenery (TİY) değişebilir pano

R

rabbit hutch (TİY) gök gürültüsü sandığı
radio play (TİY) radyo oyunu
rail in flat (TİY) pano bağlantısı
rails (TİY) kaydırma rayı
rain barrel (TİY) yağmur borusu
rainbow wheel (TİY) gökkuşağı tekerleği
rain box (TİY) yağmur kutusu
rain drum (TİY) yağmur davulu
rain effect (TİY) yağmur etmeni
rain machine (TİY) yağmur yağdırma aygıtı
rain pipe (TİY) yağmur borusu
rake (TİY) eğimli yüzey
ramp (TİY) eğim
rampe (TİY) ramp
reading rehearsal (TİY) okuma çalışması

realistic theatre (TİY) gerçekçi tiyatro
reality (TİY) gerçeklik
realize (TİY) uygulamak
rear projection (TİY) geriden izdüşüm
rear stage (TİY) arka sahne
receding colours (TİY) gerileyen renkler
recital (TİY) tekli gösteri
recitative (TİY) resitatif
rectifier (TİY) doğrultmaç
red noised comedian (TİY) kırmızı burunlu oyuncu
reflector (TİY) yansıtıcı
refraction (TİY) kırılma
regional theatre (TİY) bölge tiyatrosu
rehearsal (TİY) sahne çalışması
rehearsal conductor (TİY) çalıştırıcı
rehearsal plan (TİY) çalışma dizelgesi
rehearsal room (TİY) çalışma yeri
rehearsal stage (TİY) çalışma sahnesi
relation sign (DAN) ilişki simgesi
relaxation (TİY) gevşeme
relevé (DAN) tırmanma
remote control board (TİY) uzaktan denetim tablosu
remote-control color-change (TİY) uzaktan yönetilen renk değiştirici
remotely operated colourchange (TİY) uzaktan yönetilen renk değiştirici
removable platform (TİY) tekerlekli yükselti

repertory (TİY) dağar
 repertory set (TİY) yazboz dekoru
 repertory theatre (TİY) dağar tiyatrosu
 repetiteur (TİY) çalıştırıcı
 replace (TİY) yerine geçmek
 representational theatre (TİY) benzetmecî tiyatro
 resident producer (TİY) sürekli yönetmen
 resistance (TİY) direnç
 resonance (TİY) titreşim
 resonator (TİY) tınlatıcı
 restrained voice (TİY) dar ses
 return (TİY) geriye dönüş
 reverence (DAN) selamlama
 reversible fabric (TİY) çift yüzülü kumaş
 reviser (TİY) uyarlayıcı
 revival (TİY) yinleme
 revolving stage (TİY) döner sahne
 revolving trick (SİR) dönme
 revue (TİY) revü
 rhetorical voice (TİY) konuşma sesi
 rhythm (TİY) tartım
 riding act (SİR) binicilik gösterisi
 riding clown (SİR) atlı soytarı
 riding master (SİR) ahırcıbaşı
 right center (TİY) sağ orta
 right wings (TİY) sağ kanat
 ring (SİR) alan
 ring boy (SİR) alan görevlisi
 ring curtains (SİR) alan perdesi
 ring fence (SİR) alan çiti
 ring master (SİR) alan sorumlusu
 rings (SİR) halkalar

rings gymnast (SİR) halka jimnas-tikçisi
 ripples (TİY) dalgalama
 ritual puppets (KGÖ) tapınma kuk-lası
 rocking (DAN) sallanma
 rod puppet (KGÖ) değnekli kukla
 rod-supported puppet (KGÖ) sopa-lı kukla
 role (TİY) rol
 roller drop (TİY) tomar gergi
 roller skates trick (SİR) tekerli paten gösterisi
 roller skating (SİR) tekerli paten kayma
 rolling skater (SİR) patenci
 rolling-stage (TİY) kayar sahne, tekerlekli sahne
 roman theatre (TİY) Roma tiyat-rosu
 romantic ballet (DAN) romantik bale
 romantic comedy (TİY) romantik komedya
 romantic theatre (TİY) romantik tiyatro
 rope (SİR) çadır halatı
 rope dancer (SİR) ip dansçısı
 rope dancing (SİR) ip dansı
 rostrum (TİY) yükselti
 rotary movement (DAN) eksen dö-nüşü
 roulade (SİR) sırt taklası
 round-off (SİR) çark
 row (TİY) dizi
 royal box (TİY) kral bölmesi
 royal theatre (TİY) krallık tiyat-rosu
 rumble box (TİY) gök gürültüsü sandığı

rumble cart (TİY) gök gürültüsü arabası
 running (DAN) koşma

S

safety curtain (TİY) güvenlik per-desi
 safety net (SİR) ağ
 salary (TİY) ücret
 sample of material (TİY) örnek gereç
 sand sack (TİY) kum torbası
 satire (TİY) taşlama
 saturation (TİY) renksel doygun-luk
 satyr (TİY) satir
 satyr play (TİY) satir oyunu
 sawdust (SİR) talaş
 scenario (TİY) senaryo
 scenarist (TİY) senaryocu
 scene (TİY) sahne
 scene designer (TİY) dekor tasa-rımcısı
 scene plot (TİY) dekor dizelgesi
 scene rehearsal (TİY) dekorlu ça-lışma
 scenery (TİY) 1. dekor, 2. dekor dipyüzeyi
 scenery projector (TİY) film gös-terici
 scenery store (storage) (TİY) de-kor korunağı
 scene shift (TİY) dekor değişimi
 scene shop (TİY) dekor işliğı
 scenic artist (TİY) 1. dekor kuru-cu, 2. sahne ressamı
 scenic gauze (TİY) kalın tül
 scenic plot (TİY) dekor dizelgesi

scenographer (TİY) sahne düzen-leyici
 school (TİY) okul
 scissors (SİR) makas
 score department (TİY) nota bö-lümü
 screen (TİY) gergi
 screw eye (TİY) gözlü vida
 sea-row (TİY) deniz
 seat (TİY) yer
 seating capacity (TİY) 1. koltuk sa-yısı, 2. sığa
 seating plan (TİY) oturma planı
 secondary colours (TİY) ikincil renkler
 secondary lighting (TİY) yedek ışık düzeni
 second balcony (TİY) 1. galeri, 2. ikinci asma kat
 second gridiron floor (TİY) üst ız-gara
 second position (DAN) ikinci du-ruş
 secret (TİY) giz
 see-saw (SİR) tahterevalli
 semicircular auditorium (TİY) ya-rım yuvarlak seyir yeri
 sequence (TİY) sıralama
 service staircase (TİY) iş merdiveni
 set (TİY) 1. iç dekor, 2. dekor kur-mak
 set of counterweight (TİY) ağırlık rayı
 set piece (TİY) dekor birimi
 set pieces (TİY) sahne eşyası
 set props (TİY) sahne eşyası
 setting (TİY) dekor
 setting for puppet theatre (KGÖ) kukla dekoru

setting line (TİY) dekor çizgisi
 setting piece (TİY) dekor birimi
 sets (TİY) dekor
 set up (TİY) kurgulamak
 set-up sheet (TİY) ışık özellik çizelgesi
 set waters (TİY) su yolu
 shadow picture (KGÖ) gölge resim
 sharp shooter (SİR) keskin nişancı
 sharp shooting (SİR) keskin nişancılık
 sharp shooting act (SİR) keskin nişancılık gösterisi
 shelf (KGÖ) kukla iş masası
 shifting house (TİY) hareketli seyir yeri
 shoe (TİY) pabuç
 shoemaker (TİY) kunduracı
 shoemaker's shop (TİY) ayakkabı işliği
 school of dancing (DAN) dans okulu
 short circuit (TİY) kısa devre
 shoulder stand (SİR) omuzla denge
 show (SİR) sergileme
 show-boat (TİY) yüzer tiyatro
 show-front (SİR) soytarılar geçidi
 shrill voice (TİY) keskin ses
 side façade (TİY) yanyüz
 side pole (SİR) yan direk
 side practice (DAN) tutamakla çalışma
 side-show tent (SİR) küçük gösteri kulübesi
 side stage (TİY) yan sahne
 side wall (TİY) yan duvar
 sideways somersault (SİR) arap taklasi
 silence (TİY) susunuz uyarısı
 sill (TİY) 1. destek demiri, 2. eşik
 simultaneous set (TİY) eşzamanlı dekor
 simulteneous stage (TİY) eşzamanlı sahne
 singer (TİY) ezgici erkek, ezgici kadın
 single-knee balance (SİR) tek diz dengesi
 sinking footlights (TİY) açılır-kapanır yer ışıkları
 sinking podium (TİY) iner-çıkardüzey
 sissone (DAN) sison
 situation (TİY) durum
 situation play (TİY) durum komedyası
 sketch (TİY) 1. dekor taslağı, 2. skeç, 3. taslak
 skit (TİY) skeç
 sky batten (TİY) çevren dizi ışıkları
 sky border (TİY) gök
 slack-rope (SİR) gevşek ip
 slack-wire (SİR) gevşek tel
 slap-stick (SİR) şakşak
 slapstick comedy (TİY) kaba güldürü
 slats (TİY) selen sarkıtları
 slide contact (TİY) kayar karar-tıcı düğmesi
 slider dimmer (TİY) karşı dirençli karartıcı
 slifing movement (DAN) kaydırma hareketi
 sliding stage (TİY) kayar sahne
 sloping cable (SİR) eğimli tel

sloping constructed scenery (TİY) eğimli yükselti
 slovenly speech (TİY) atlama
 small circle of attention (TİY) küçük dikkat çemberi
 small part player (TİY) ikincil rol oyuncusu
 smoke box (TİY) duman kutusu
 smoke outlet (TİY) duman bacası
 smoker's room (TİY) sigara yeri
 snake charmer (SİR) yılan oynatıcısı
 snap hook (TİY) kilitli kanca
 snow box (TİY) kar kutusu
 snow cradle (TİY) kar salıncağı
 snow effect (TİY) kar etmeni
 snow cradle (TİY) kar salıncağı
 social dance (DAN) görgü dansı
 social drama (TİY) toplumcu oyun
 social play (TİY) toplumsal oyun
 social realism (TİY) toplumcu gerçekçilik
 socket (TİY) duş
 sodium vapour lamp (TİY) sodyum buharlı ısıtaç
 soldier's theatre (TİY) ordu tiyatrosu
 soliloquy (TİY) uzun konuşma
 solo dance (DAN) çeşitleme
 soloists rehearsal room (TİY) soloist çalışma yeri
 somersault on horseback (SİR) at üstünde takla
 song (TİY) ezgi
 sonorous voice (TİY) öterli ses
 soprano (TİY) soprano
 soubresant (DAN) melek sıçraması
 soubrette (TİY) yardımcı genç kız
 sound (TİY) selen
 sound absorbant material (TİY) selen emici gereç
 sound booth (TİY) selen odası
 sound control desk (TİY) selen denetim masası
 sound effects (TİY) işitsel etmenler
 sound engineer (TİY) selen uzmanı
 sound imitator (SİR) selen benzetici
 sound-proof curtain (TİY) ses geçirmez perde
 space measurement sign (DAN) oyun simgesi
 spacing (DAN) uzaklaşma
 special plastering (TİY) özel kaplama
 spectacle (TİY) 1. gösterim, 2. parlak gösteri oyunu
 spectacular entrance (TİY) görüntü etmeni
 spectator (TİY) seyirci
 speech training (TİY) konuşma eğitimi
 spill (TİY) asalak ışık
 spilled light (TİY) asalak ışık, ışık kaçağı
 spools (TİY) ızgara palangaları
 spot (TİY) ışıldak
 spotbar (TİY) ışıldak askısı
 spotlight (TİY) ışıldak
 spotlight accessoires (TİY) ışıldak takıları
 spotlight room (TİY) ışıldak korunağı
 spot line (TİY) ışıldak halatı
 spotting attachment ek mercecek
 spray-gun (TİY) tabanca
 sprinboard (SİR) yaylı düzey

- spring-mattress** (SİR) sıçrama min-
deri
spy drama (TİY) casusluk oyunu
spying hole (TİY) gözetleme deli-
ği
squeaker (KGÖ) kukla düdüğü
stability (TİY) sağlamlaştırma
stable square (SİR) hayvan bahçe-
si
stable tent (SİR) hayvan çadırı
stage (TİY) sahne
stage area (TİY) oyun alanı
stage box (TİY) önsahne bölümü
stage carpenter (TİY) sahne ma-
rangozu
stage cloth (TİY) sahne yaygısı
stage crew (TİY) sahne uygulayım-
cıları
stage dance (DAN) tiyatroluk dans
stage depth (TİY) sahne derinliği
stage dip (TİY) sahne prizi
stage direction (TİY) düzen açık-
laması
stage direction for actors (TİY) o-
yun düzeni notları
stage directions for scenery (TİY)
sahne düzeni yönergesi
stage door (TİY) sahne kapısı
stage-doorman (TİY) sahne kapı-
cısı
stage-expert (TİY) tiyatro uzmanı
stage floor (TİY) sahne tabanı
stage foreman (TİY) sahne işçibaşı-
sı
stage-hand (TİY) sahne işçisi
stage height (TİY) sahne yüksek-
liği
stage left (TİY) sahne solu
stage lift (TİY) sahne iner-çıkartı
- stage lighting** (TİY) sahne ışıkla-
ması
stage manager (TİY) sahne başyet-
kilisi, sahne yetkilisi
stage manager's desk (TİY) uyarı
ışığı denetim tablosu
stage model (TİY) dekor maketi
stage name (TİY) sahne adı
stage plug (TİY) sahne fişi
stage pocket (TİY) sahne prizi
stage report (TİY) gösteri tutana-
ğı
stage right (TİY) sahne sağ
stage screw (TİY) sahne civatası
stage setter (TİY) dekor kurucu
stage switchboard (TİY) sahne çe-
virgeci
stage version (TİY) sahne betiği
stage width (TİY) sahne genişliği
stalls (TİY) ön yerler
standard flood (TİY) taşınır ay-
nalı ışıtaç
standard floodlight (TİY) taşınır
ışıldak
stand-by table (TİY) donatımlık
masası
standing room (TİY) ayakta seyir
yeri
standing spotlight (TİY) ayaklı ışıl-
dak
Stanislavsky system (TİY) Stanis-
lavski dizgesi
star (TİY) yıldız oyuncu
star cloth (TİY) yıldız gergisi
star effect (TİY) yıldız etmeni
star system (TİY) yıldızcılık
start-signal (TİY) başlama göster-
gesi
state theatre (TİY) devlet tiyatro-
su

- statuary act** (SİR) klasik poz
steady! (TİY) susun!
steam calliope (SİR) org arabası
steel runway (SİR) kafes geçit
steering level (TİY) komuta kolu
stem (TİY) ışıtaç ayağı
step (DAN) adım
stick (SİR) hokkabaz değneği
stile (TİY) basamak
stopper line (TİY) durdurma teli
store (TİY) korunak
storm and stress (TİY) fırtına ve
atılış
story-teller (ÖYC) öykücü
street clothes (TİY) sokak giysisi
street parade (SİR) gösteri geçidi
street players (TİY) sokak oyun-
cuları
strength measurement sign (DAN)
güç saptama simgesi
string-puppet (KGÖ) ipli kukla
strip (TİY) asılı ışıldak dizisi
striplight (TİY) dizi ışıklar
stroboscopic light (TİY) çakar-sö-
ner ışıldak
strong man (SİR) güçlü adam
strong voice (TİY) güçlü ses
structure (TİY) örgü
studio stage (TİY) uygulama sah-
nesi
subconscious (TİY) bilinçaltı
suburban theatre (TİY) kenar ti-
yatrosu
succession (TİY) zincirleme
summer tour (SİR) yaz dolaşısı
super (TİY) figüran
superficiality (TİY) hafiflik
supernumerary (TİY) figüran
- supporting actor** (TİY) yardımcı
oyuncu
supporting cast (TİY) destekleyici
oyuncular
supporting leg (DAN) taşıyıcı ba-
cak
supports (DAN) dengeli adım
surcingle (SİR) cambaz kemeri
surrealistic theatre (TİY) gerçeküstü-
tüci tiyatro
suspension chain (TİY) askı zinciri
swan dive (SİR) dalış
sway (DAN) sallanma
swazzle (KGÖ) kukla düdüğü
switch (TİY) çevirgeç
switch off (TİY) akım kesmek
switch on (TİY) akım vermek
swiveling movement (DAN) par-
mak ucu dönüşü
sword swallower (SİR) kılıçyutan
sylphide dress (DAN) dans eteği
symmetrical setting (TİY) bakışık
dekor
sympathetic voice (TİY) sıcak ses
synchronization (TİY) eşleme
syncophant (TİY) dalkavuk
synopsis (TİY) 1. oyun taslağı, 2.
özet, (DAN) konu özeti
synthetic development (TİY) bire-
şimsel gelişim
synthetic theatre (TİY) bireşim ti-
yatrosu
szopka (KGÖ) şopka
- T**
- tableau** (TİY) tablo
tableau wagon (SİR) dekor araba-
sı

abs (TİY) İtalyan perdesi
 ag line (TİY) bitiş sözleri
 ailor master (TİY) biçkidikiş sorumlusu
 ale (KGÖ) kukla masalı
 alking clown (SİR) konuşan soy-tarı
 allow-candle (TİY) donyağı kandili
 mer (SİR) eğitici
 pe (TİY) ses şeridi
 pe-recorder (TİY) sesalıcı
 aser batten (TİY) çerçeve dizi
 şıkları
 chnical director (TİY) 1. işlik sorumlusu, 2. uygulam yetkilisi
 chnical rehearsal (TİY) 1. dekorlu çalışma, 2. uygulam çalışma-
 sı
 eth suspension (SİR) dişlerle tutunma
 eth suspension act (SİR) dişlerle asılma gösterisi
 escopic stand (TİY) iç içe giren katkı
 evision play (TİY) televizyon oyunu
 evision puppet show (KGÖ) televizyon kukla gösterisi
 po-rhythm (TİY) hız-tartım
 ps de cuisse (DAN) kalça adımı
 ps de flèche (DAN) dönerek atlama
 ps de pointe (DAN) parmak ucü evresi
 ps levé (DAN) küçük sıçrama
 ps de poisson (DAN) balık sıçraması
 or (TİY) tenor
 sion (TİY) gerilim

tension sign (DAN) gerilim simgesi
 tent (SİR) çadır
 tent-peg (SİR) çadır mandalı
 tent theatre (TİY) çadır tiyatrosu
 tenting circus (SİR) çadır sirk
 terra cotta (KGÖ) toprak kukla
 terrible ring (SİR) ölüm halkası
 tetralogy (TİY) dörtleme
 theatre (TİY) 1. gösteri evi, 2. tiyatro
 theatre building (TİY) tiyatro yapısı
 theatre festival (TİY) tiyatro şenliği
 theatre hairdresser (TİY) berber-başı
 theatre-lover (TİY) tiyatrosever
 theatre muesum (TİY) tiyatro müzesi
 theatre of cruelty (TİY) yıldı tiyatrosu
 theatre of silence (TİY) susku tiyatrosu
 theatre on the round (TİY) çevreli tiyatro
 theatre science (TİY) tiyatro bilimi
 theatre season (TİY) tiyatro dönemi
 theatre technique (TİY) tiyatro uygulayımı
 theatre workshop (TİY) deneme tiyatrosu
 theatrical (TİY) tiyatroluk
 theatrical costume (TİY) giysi
 theatrical dance (DAN) tiyatroluk dans

theatrical education (TİY) tiyatro eğitimi
 theatrical gauze (TİY) kalın tül
 theatricalization (TİY) tiyatrolaştırma
 theatrical language (TİY) oyun dili
 theatrical net (TİY) tül
 theatrical review (TİY) tiyatro der-gisi
 theatrical time (TİY) olay süresi
 theme (TİY) asal düşünce, (DAN) konu özeti
 thesis play (TİY) savlı oyun
 thick fabric (TİY) kalın doku
 third position (DAN) 1. üçüncü ayak duruşu, 2. üçüncü duruş
 thirty-six situations (TİY) otuz altı durum
 three-colour system (TİY) üç renk aygıtı
 three men high on horseback (SİR) at üstünde üçlü
 three-ring circus (SİR) üç alanlı sirk
 three-sided open stage (TİY) üç kenarı açık sahne
 three strikes (TİY) üç vuruş
 three unities (TİY) üç-birlik kuralı
 thrust stage (TİY) çıkıntı sahne
 thunder box (TİY) gök gürültüsü sandığı
 thunder cart (TİY) gök gürültüsü arabası
 thunder drum (TİY) gök gürültüsü davulu
 thunder effect (TİY) gök gürültüsü etmeni
 thunder machine (TİY) gök gürültüsü aygıtı

thunder sheet (TİY) gök gürültüsü levhası
 tier (SİR) oturma sıraları
 ticket office (TİY) satış yeri
 ticket wagon (SİR) bilet satış arabası
 tiger on horseback (SİR) at üstünde kaplan
 tight-rope (SİR) gergin ip
 tight-wire (SİR) gergin tel
 tight woven fabric (TİY) sık doku
 tights (DAN) triko
 timbre (TİY) tını
 time book (TİY) süre izlencesi
 time measurement sign (DAN) süre simgesi
 timing (TİY) zamanlama
 tirade (TİY) uzun konuşma
 title (TİY) başlık
 title character (TİY) başrol
 title part (TİY) başrol
 title role (TİY) başrol
 toes just off the floor (DAN) parmaklar hafif kalkık
 toilet attendants (TİY) temizlik işçileri
 tone (TİY) ses tonu
 tonnelet (DAN) kısa etek
 topical drama (TİY) güncel oyun
 top mounter (SİR) doruktaki
 tormenter (TİY) çerçeve kanadı, gizleyici
 tormenter batten (TİY) çerçeve kenar direği
 tormentor lights (TİY) çerçeve kenar ışıkları
 total theatre (TİY) tümcul tiyatro
 tour (TİY) dolaşı
 tour de reins (DAN) arkayı dönme

tour en l'air (DAN) havada dönüş
touring company (TİY) dolaşıcı topluluk
touring museum (SİR) gezici müze
tower (TİY) ışıldak kulesi
toy-puppet (KGÖ) oyuncak kukla
toy theatre (TİY) oyuncak tiyatro
track (TİY) perde yolu
tracker line (TİY) yönetme teli
tracker wire (TİY) yönetme teli
traditional puppets (KGÖ) geleneksel kukla
traditional theatre (TİY) geleneksel tiyatro
tragedian (TİY) tragedya oyuncusu
tragedy (TİY) tragedya
tragedy-ballet (DAN) bale tragedyası
tragic (TİY) acıklı
tragicomedy (TİY) acıklı güldürü
trained wild animal act (SİR) eğitilmiş yırtıcı hayvanlar gösterisi
traitor (TİY) kötü adam
trampoline (SİR) güvenlik ağı
transformation (TİY) dönüştürüm
transformer (TİY) dönüştürücü
transmission factor (TİY) geçme oranı
transparency (TİY) saydamlık
transparency linen (TİY) saydam gergi
trap (TİY) yer kapağı
trap door (TİY) yer kapağı
trapeze (SİR) trapez
trapeze act (SİR) trapez gösterisi
trapeze artist (SİR) trapezci
travelling circus (SİR) gezici sirk
travelling puppet theatre (KGÖ) gezici kukla tiyatrosu

travelling theatre (TİY) gezici tiyatro
travesti (DAN) kılık değiştirme
travesty (TİY) gülünçleme
trembling voice (TİY) ses titremesi
tremplin (SİR) yaylı düzey
trick (TİY) sahne hilesi
trick cyclist (SİR) çiftteker cambazı
trick-rider (SİR) at cambazı
triangle of love (TİY) üçgen
trilogy (TİY) üçleme
triple bar (SİR) üçlü çubuk
trope (TİY) trop
truth and belief (TİY) gerçek ve inanma
tunic (DAN) tunik
turn (DAN) dönüş
turned wood (KGÖ) torna işi kukla
turn in (DAN) içe dönüş
turn out (DAN) dışa dönüş
turn over the left (DAN) sola dönüş
turn over the right (DAN) sağa dönüş
turns (DAN) dönüşler
turntable (TİY) döner düzey
twist (DAN) mekik, (SİR) bükülmeli takla
two-fold flat (TİY) katlanır pano
type (TİY) 1. tip, 2. tür
types (TİY) tiyatro türleri

U

under (SİR) taşıyıcı
under-machinery (TİY) alt sahne aygıtları
understudy (TİY) yedek

union of critics (TİY) eleştirmenler birliği
university theatre (TİY) üniversite tiyatrosu
unsupported ladder act (SİR) desteksiz merdiven gösterisi
up center (TİY) yukarı orta
upper circle (TİY) 1. galeri, 2. ikinci asma kat
up right (TİY) sağ yukarı
upstage (TİY) sahne yukarısı
upstage wall (TİY) arka duvar
usher (TİY) yer gösterici
utility actor (TİY) ikincil rol oyuncusu

V

valance (TİY) saçak
valet (TİY) Valet
variable voice (TİY) değişken ses
variation (DAN) çeşitleme
variety (TİY) taşlamalı güldürü
vaudeville (TİY) taşlamalı güldürü
velvet lining (TİY) kadife kaplama
ventriloquial zanie (KGÖ) karındankonuşan kuklası
ventriloquist (KGÖ) karındankonuşan
vertep (KGÖ) vertep
vertical line (TİY) dikey açı
video tape-recorder (TİY) görüntü alıcı
villain (TİY) kötü adam
violino (SİR) minik keman
vocal group (TİY) ses topluluğu
voice (TİY) ses
voice characteristics (TİY) ses özellikliği
voice training (TİY) ses eğitimi

volume (TİY) ses yüksekliği
vomitory (SİR) seyirci yolu

W

wagon (SİR) 1. araba, 2. araba konut
wagon-stage (TİY) araba sahne
walking (DAN) yürüme
wardrobe (TİY) giysilik
wardrobe wagon (SİR) giysi arabası
warm colours (TİY) sıcak renkler
watchman (TİY) tiyatro bekçisi
water show (TİY) su oyunları
water wagon (SİR) su arabası
wave effect (TİY) dalga etmeni
wak (KGÖ) mum kukla
wak-candle (TİY) mum kandili
wayang (KGÖ) wayang
weight of the body (DAN) gövde ağırlığı
weights (SİR) ağırlıklar
well-made play (TİY) iyi kurulu oyun
western pastimes (SİR) kovboy oyunu
wheeling (DAN) yön değiştirme
whip (SİR) kırbaç
whip-appeal (SİR) kırbaçla çağırma
whirling (DAN) çevrinti
whistle (TİY) ışıklamak
white ballet (DAN) ak bale
white-faced clown (SİR) akyüzlü soytarı
wide-angle beam (TİY) geniş açılı ışın
wide-angle floodlight (TİY) geniş açılı ışıldak

wig (TİY) takma saç
wigmaker (TİY) takma saç yapım-
cısı
wild animal (SİR) yırtıcı hayvan-
lar
wild animal training (SİR) yırtıcı
hayvan eğitimi
winch (TİY) sahne kaldırağı
wind-machine (TİY) rüzgâr aygıtı
window flat (TİY) pencere panosu
wing and backcloth setting (TİY)
perde dekor

wing carriage (TİY) kulis taşıtı
wing flat (TİY) sahne erisi panosu
wings (TİY) kulisler
wire rope (TİY) tel halat
wire walker (SİR) tel cambazı
with jaw articulation (KGÖ) hareketli çeneli
with movable eyes (KGÖ) hareketli gözlü

wood border (TİY) ağaçlık
wooden actor (KGÖ) tahta kukla
wooden fence (SİR) tahta kafes
worker's theatre (TİY) işçi tiyatrosu
working light (TİY) çalışma ışığı
workshop (TİY) işlik
world premiere (TİY) ilk oynanım
wrapping (DAN) sarma
W-sound (TİY) gılama

X

X-ray ((TİY) konser ısıtacı

Y

yoke (TİY) boyunduruk
youth theatre (TİY) gençlik tiyatrosu

ITALYANCA DİZİN (*)

A

accedenti (TİY) ışıldak kepengi
 accendere (TİY) akım vermek
 accessori (TİY) donatımlık
 accessori a mano (TİY) el eşyaları
 acustica (TİY) yankıdüzen
 amplificatore (TİY) yükselteç
 angolo di raggio (TİY) ışık açısı
 apparecchio per il vento (TİY)
 rüzgâr aygıtı
 architettura (TİY) arkitektura
 arco (TİY) ışık yayı
 arlecchino (TİY) arlekino
 assicella a scomparti (TİY) üst ışık
 dizgesi
 assicella di carico (TİY) üst ışık
 dizgesi
 assicella mobile (TİY) asılı ışıldak
 dizisi
 assicella per le luci (TİY) dizi ışık-
 lar
 assicella per ribalta (TİY) alt ışık
 dizgesi
 attacco a balonetta (TİY) süngü
 dip
 atto (TİY) bölüm
 attore (TİY) oyuncu

B

ballerina solista (DAN) baş kadın
dansçı
ballerino (DAN) erkek bale dansçı-
sı
bobine (TİY) ızgara palangaları
botola (TİY) yer kapağı
burlesco (TİY) burlesk

C

cabina (TİY) salon aydınlatma ana
çevirgeci
cambiento di scena (TİY) dekor
değişimi
cambio di colore (TİY) renk de-
ğiştirici
cambio di colora a distanza (TİY)
uzaktan yönetilen renk değiştirici
cambio di colore automatico (TİY)
özyönetimli renk değiştirici
camera di immissione (TİY) ana
dağıtım odası
campanello d'avviso (TİY) ara zili
campo di azione (TİY) oyun alanı
candelabro (TİY) kollu mumluk

(*) Bu dizin daha çok teknik konuda hazırlanmıştır.

cantinella (TİY) çubuk askı, tahta askı
capo elettricista (TİY) ışıklama baş uzmanı

carica elettrica (TİY) elektrik yüklemesi

cassetta per lampo al magnesio (TİY) parlamalı ışıtaç

catena per sospensione (TİY) askı zinciri

cavetto a distanza (TİY) yönetme teli

cavo (TİY) kablo

cavo multiplo (TİY) çoktelli kablo

cavo vulcanizzato (TİY) ısıldak kablolu

circuito (TİY) akım

circuiti indipendenti (TİY) bağımsız akım

Colombina Kolombina

colore (TİY) renk

comando a distanza (TİY) uzak-tan denetim tablosu

commedia (TİY) komedy

compagnia (TİY) rol dağılımı

comparsa (TİY) figüran

constuire (TİY) dekor kurmak

contattore (TİY) sürtünmeç

contatto scorrevole (TİY) pabuç

contrappeso (TİY) destek ağırlığı, ağırlık

controllo elettronico (TİY) elektronik denetim

copione (TİY) oyun düzeni defteri

corda speciale (TİY) ısıldak halatı

corrente (TİY) akım

corrente alternate (TİY) dalgalı akım

corrente continua (TİY) doğru akım

crespo (TİY) yapay saç
cucurucu (TİY) kukuruku

D

decoratore (TİY) 1. dekor tasarımı-cısı, 2. sahne ressamı

deflettore (TİY) sesyayar körük

deposito attrezzi (TİY) donatım-lık odası

deposito del materiale (TİY) dekor korunağı

destra del palcoscenico (TİY) sahne sağ

diaframma a iride (TİY) diyafram

dietro le scene (TİY) dekor arkası

dietroscena (TİY) sahne yukarısı

di fronte (TİY) önünde

diminuire (TİY) ışıkları azaltmak

direttore di palcoscenico (TİY) sahne başyetkilisi

direttore tecnico delle scene (TİY) uygulam yetkilisi

disco degli schermi colorati (TİY) renk tekerleği

di sotto (TİY) altında

distribuire le parti (TİY) rol dağıtmak

duetto (TİY) ikili ezgi

E

effetti (TİY) etmenler

effetti ottici (TİY) görsel etmenler

effetto sonoro (TİY) işitsel etmenler

elettricista di servizio (TİY) ışık görevlisi

elettrista (TİY) elektrikçi

equilibrio di scena (TİY) denge

equus caballus (SİR) at

F

fabula attelana (TİY) attelan komedyası

falsa candela (TİY) yapay mum

fantocchini (TİY) fantoçini

fascio di luce (TİY) geniş açılı ışın

filamento (TİY) ışıtaç teli

filo fusibile (TİY) korunc teli

filtri colorati scorrevoli (TİY) renk değiştirici çerçeve

foco (TİY) odak

fondino (TİY) dip resmi

fra le quinte (TİY) sahne dışı

frontone della boccascena (TİY) üst friz

fusibile (TİY) korunc

futurismo (TİY) gelecekçilik

G

gancio (TİY) askı

gelatina (TİY) jelatin süzgeç

gelosia (TİY) havalandırma dilimleri

giogo (TİY) boyunduruk

giunto fusibile (TİY) korunc bağlamı

grata (TİY) sahne parmaklığı

I

impanatura Edison (TİY) Edison civatası

impanatura goliath (TİY) dev civata

impianto di sicurezza (TİY) yedek ışık düzeni

illuminare gradualmente (TİY) ışıkları parlatmak

illuminazione (TİY) ışıklama

illuminazione dell'orizzonte (TİY) çevren ışıklaması

illuminazione di servizio (TİY) çalışma ışığı

indicatore a luce (TİY) uyarı ışığı denetim tablosu

in fronte (TİY) sahne aşağısı

in parallelo (TİY) koşut bağlama

intensita (TİY) ışıktta yeğinlik

isolamento (TİY) yalıtkan

ispettore degli accessori (TİY) baş donatımcı

istruzioni di scena (TİY) 1. oyun düzeni notları, 2. sahne düzeni yönergeleri

L

lamiera per effetto di tuona (TİY) gök gürültüsü levhası

lampada colorata (TİY) boyalı ışıtaç

lampada parabolica (TİY) odak-sız ısıldak

lampadina (TİY) ışıtaç

laterna per campo di azione (TİY) oyun alanı ısıldağı

lente (TİY) mercek

lente circoscrivente (TİY) ek mercek

lente concentrata al minimo (TİY) nokta ısıldak

libretto (TİY) betikçe

linea de limite (TİY) dekor çizgisi

luce! (TİY) ışık!

luce diffusa (TİY) 1. asalak ışık, 2. dağıtılmış ışık

lucentezza (TİY) renksel parlaklık

luce ultra -violetta (TİY) kara ışık

luci a incandescenza (TİY) akkor ışık

luci-ciclo (TİY) çevren dizi ışıkları
luci del proscenico (TİY) çerçeve
dizi ışıkları

M

macchinista (TİY) sahne işçisi
modellino (TİY) maket
molla des supporto (TİY) taşıma
çubuğu keneti
montacarichi sul palcoscenico (TİY)
iner-çıkır taban
morsa (TİY) de kelepçesi
musica di scena (TİY) oyun müziği

N

nastro isolante (TİY) yalıtkan şerit
neutro (TİY) ılınuç

O

obiettivo (TİY) mercek dizgesi
oscurare (TİY) karartmak
oscurato graduale (TİY) karartıcı
oscuratore scorrevole (TİY) karşı
dirençli karartıcı
opera (TİY) opera
operetta (TİY) operet
otturatore (TİY) 1. mercek kapağı,
2. ışıldak sürgüsü

P

palcoscenico (TİY) sahne
panno di boccascena (TİY) oyun
perdesi
parabola des panorama (TİY) çev-
ren ışık birimi
parte (TİY) rol
pendenza (TİY) eğimli yüzey

pennello (TİY) fırça
piano delle luci (TİY) ışıklama pla-
nı
piano di decorationne di scena
(TİY) dekor dizelgesi
pianta del suolo (TİY) dekor genel
planı
piccoli soffitti (TİY) tavan çıkın-
tısı
pilastro per proiettori (TİY) ışı-
ldak direği
plsta del orizzonte (TİY) çevren
rayı
polvere al magnesio (TİY) magnez-
yum tozu
ponte della luci (TİY) ışık köprüsü
porta gelatina (TİY) renk çerçeve-
si
portalampade (TİY) duy
presa (TİY) sahne fişi
primo attore (TİY) başoyuncu
proiettore (TİY) ışıldak
proscenio (TİY) çerçeve
prova (TİY) sahne çalışması
prova della decors (TİY) dekorlu
çalışma
prova delle luci (TİY) ışık çalışma-
sı
prova generale (TİY) genel çalışma
prova generale dei costumi (TİY)
giysi denemesi
prova tecnica (TİY) uygulam çä-
lışması
pubblicita (TİY) tanıtı
pubblico (TİY) seyirci
pulchinella (TİY) pulçinella

Q

quadro di commando (TİY) dene-
tim masası
quadro di distribuzione portabile
(TİY) taşınır karartıcı
quadro pre-regolabile (TİY) önce-
den saptamalı karartıcı
quadro principale (TİY) ana kablo
quinta (TİY) 1. kulisler, 2. pano
quinta a pararento (TİY) katlanır
pano
quinta di proscenico (TİY) çerçe-
ve kanadı

R

raddrizzatore (TİY) doğrultmaç
raggio medio (TİY) orta açılı ışın
recitare (TİY) oynamak
regista (TİY) yönetmen
regolatore principale (TİY) karar-
tıcı ana kolu
respiratio phonatoria (TİY) soluk
denetimi
ribalta (TİY) yer ışıkları
riflettore (TİY) aynalı ışıtaç
riflettore a grande fascio (TİY) ge-
niş açılı ışıldak
riflettore a luce diffusa (TİY) da-
ğıtıcı ışıldak
riflettore aperto (TİY) açık dağı-
tıcı ışıldak
riflettore mobile (TİY) izleyici
ışıldak
riflettore portabile (TİY) taşınır
ışıldak

S

sala (TİY) seyir yeri
sala di prova (TİY) çalışma sah-
nesi, çalışma yeri
scapino (TİY) Skapino
scarramucchio (TİY) Skaramuciyo
scatola del fusibile (TİY) dağıtım
kutusu
scatola di presa (TİY) duy
scena di camera (TİY) kapalı dekor
scenario (TİY) 1. dekor dipdüzeyi,
2. senaryo
scena scorrevole (TİY) kayar sahne
schermo diffusore (TİY) dağıtıcı
süzgeç
schermo di mica (TİY) renk süzgeci
schermo di vetro (TİY) cam süzgeç
segnale (TİY) son söz
segnale luminoso (TİY) uyarı ışığı
senza corrente (TİY) ışığı öldürme
sfondo (TİY) dip perdesi
sinistra del palcoscenico (TİY) sah-
ne solu
sipario di sicurezza (TİY) güvenlik
perdesi
soffitto (TİY) üst sahne boşluğu
soffitto a libretto (TİY) katlanır
tavan
soffitto des palcoscenico (TİY) iz-
gara
sostegno (TİY) pano desteği
sotto tensione (TİY) akım açık
sourapporsi (TİY) kaplaşım
sovraccaricare (TİY) aşırı yükleme
spegnere (TİY) akım kesmek
spettacolo (TİY) oyun
supperto a telescopio (TİY) iç içe
giren çatki
supporto per proiettori (TİY) ışı-
ldak askısı

T

tavolato (TİY) sahne tabanı
 teatro (TİY) tiyatro
 teatro des grottesco (TİY) grotesk
 tiyatro
 teatro di arena (TİY) alan tiyatrosu
 tecnico delle scene (TİY) uygulamayı yardımcısı
 tela lucida (TİY) saydam gergi
 telari (TİY) biçme pano

telone (TİY) iç perde
 trasformare (TİY) dönüştürücü
 trasparente (TİY) saydamlık
 trapano (TİY) sahne civatası
 trovarobe (TİY) donatımcı
 tutta luce (TİY) tam güç

U

uscire del palcoscenico (TİY) sahne kapıcısı